

FLORES
THEOLOGICARVM
QVÆSTIONVM
quartum librum sententiarum.

Collecti, denique, post varias aditiones selecti, & vtilissimi
R. P. F. Iosepho Angles Valentino, ordinis Minorum regulari obsequio
tia, Provincia sancti Iacobi, sacre Theologiae professo, & Dominice
rum monialium exalceatarum Madriti confessore.

PARS PRIMA

Quæ addita sunt sequens pagina indicabit.

*Alph.
A. J. J. J.*

Cum priuilegio Regio.

BVRGIS.

Apud Philippum Iuntanum.

1585.

Expensis Ioannis Boyerij Bibliopole Metina Camp.

FLORES
THEOLOGICARVM
QVÆSTIONVM IN
quartum librum sententiarum.

*Collecti, denuoque, post varias aditiones selecti, & vtilissime aucti à
R. P. F. Iosepho Angles Valentino, ordinis Minorũ regularis obserua-
tiæ, Prœvincia sancti Iacobi, sacre Theologiæ professore, & domina-
rum monialium excalceatarum Madrii confessore.*

P A R S P R I M A.

Quæ addita sunt sequens pagina indicabit.

*Alph.
A. J. J.*

*de lafonj
de Esparada*

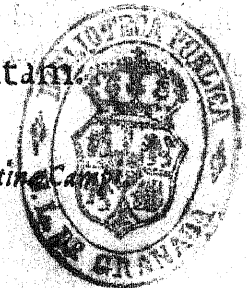
Cum priuilegio Regio.

B V R G I S.

Apud Philippum Iuntam.

1585.

Expensis Ioannis Boyerij Bibliopole Metinae Camp.

Appositi sunt prioribus æditionibus in prima parte tres vtilissimi tractatus, nēpe, de Oratione, Ieiunio, & Eleemosyna, & in secunda parte aliquot difficultates notatu dignissimas, & duos novos indices rerum, & locorū sacræ Scripturæ locupletissimos inuenies. Et quæ autor aliàs tibi promisit de Floribus secūdi lib. sentēt. propediem, Christo propicio, habebis: quæ non minus grata, & vtilia tibi futura polliceor, quàm quæ hactenus edita sunt, propter summam diligentiam ab autore ipsis impensam.

T A S S A.

YO Alonso de Vallejo secretario del Consejo de su Magestad doy fee, que auindose presentado ante los señores del Consejo, por fray Ioseph Angles, de la orden de señor san Francisco, vn libro intitulado, in quartum sententiarum Flores Theologicarum quæstionum, con nuevas añadeduras que con licencia de su Magestad se imprimio, se tasso el precio en que se ha de vender, en papel a tres maravedis el pliego. Y mandaron que esta tasa se ponga en principio de cada libro, para que se sepa el precio en que se ha de vender. Y para que dello conste, de mandamiento de los dichos señores del Consejo, y pedimento del dicho fray Ioseph Angles, di esta fee que es fecha en Madrid, a veýnte de Mayo, de mily quinientos y ochenta y cinco años.

Alonso de Vallejo.

Erratas de la primera parte de Flores Theologicarum.

Folio. 14. lin. 2. non it, non id. fol. 65. lin. 8. eius de presbyteri, eiusdem. fol. 82. lin. 13. potest alio, potest alij. fol. 86. lin. 12. analogica, analogica. fol. 92. lin. 27. quælibet illarum, qualibet illarum. fol. 96. lin. 7. materia, materiam. fol. 103. lin. 26. contigerit, contingerit. fol. 122. lin. 3. malitia, malitia. fol. 123. lin. 13. confessionem in iudicio, in iudicio. fol. 125. lin. 15. non se crata, non consecrata, nec videat, nec videatur. fol. 126. lin. 14. ibidem, idem. fol. 159. lin. 3. accidentia, accidenti. fol. 161. lin. 25. calorem, colorem. fol. 167. lin. 25. pannis, panis. fol. 170. lin. 6. quantitatem, quantitate. fol. 184. lin. 10. incrementem, incrementum. fol. 191. lin. 22. sanguinis, sanguis. fol. 198. lin. 25. non esse, non est. fol. 238. linea vltima, fructus, frustra. fol. 245. lin. 15. date illi, datilli. fol. 251. lin. 16. est eam, est causa. fol. 258. lin. 13. poterint, poterunt. fol. 272. lin. 17. talis ignorantia, talis ignorantia. fol. 284. lin. 22. qua leue, quale. fol. 293. lin. 7. Ilerdere onses, Ilerdenses. fol. 306. lin. 5. non incidit. non incidit. fol. 316. lin. 6. peccati, peccatori. fol. 317. lin. 29. quia ratione, qua ratione. fol. 324. lin. 13. sua etiam, sua etiam est. fol. 333. lin. 21. propter eisdem, dic, eisdem & deleatur propter. fol. 338. lin. 9. erit, erunt. fol. 339. lin. 5. repugnas, repugnans. fol. 343. lin. 19. dicitur, dicatur. fol. 358. lin. 17. intaata, intentæ. fol. 350. lin. 15. reliquerat, reliquerat. & lin. 7. poterint, poterunt. fol. 254. lin. 12. quem erat, quem cras. fol. 368. lin. 25. Nunc Sancta, Nunc Sancte. fol. 371. lin. 21. oblatione, oblationi. fol. 373. lin. 15. possit, posset. fol. 374. lin. 7. in iuctum, iniunctum. & linea. 15. negotia, negatio. & lin. 29. & 30. subtractione, subtractionem. fol. 378. lin. 10. actus pœne, actus pœnitentia. eadem lin. pœna est, pœnitentia est. fol. 393. lin. 1. habenda, habendus. fol. 395. lin. 14. concedere, condere. & lin. penultima Piscopi, Episcopi. fol. 369. lin. 24. confirmare, conformare. fo. 397. lin. 21. iniuncti, iniuncti. fol. 400. lin. 17. arctiores, arctioris. fol. 411. lin. 4. redarguitur, redarguit. lin. 9. coniux, coniugit. fol. 412. lin. 9. officij, officij. fol. 419. vtram, vtramque. fol. 426. lin. 17. constitui, leg. constituti. fol. 435. lin. 6. grauiolentiam, lege graueolentia. fol. 437. lin. 26. omnes ille, omnes illæ. fol. 439. linea penultima, determinare, determinaret. fol. 462. lin. 17. incredibile, incredibili. fo. 457. lin. 9. siux, siue. & li. 17. necessitas, necessitas. & lin. 32. vestuat, vestiunt. fol. 466. lin. 20. dominum, dominum. fol. 469. linea. 7. si vir multum, si vir est multum. fol. 475. lin. 16. repetio, repetitio. fol. 490. lin. 4. comode, comedere. fol. 492. lin. 2. in tali casu tenetur, lege, non tenetur. fol. 494. & linea. 16. vsque ad vltimam sequentis paginæ, non debet legi, quia est impressum secunda parte, fol. 243. fol. 496. lin. 1. de hoc articulo, de hac quæstione. fol. 500. lin. 12. verientamen, verum tamen. fol. 515. lin. 2. crima, crimina. fol. 536. lin. 19. pro nullam, per nullam. fol. 545. lin. 20. quæst. 8. quæst. 3. fol. 547. lin. 14. & 15. causam, causa. fol. 554. li. 7. & vbicunque dicitur coniux, legat coniux. fol. 567. linea. 26. post verbum reddere, ponat coma, & deleat post verbum possit. fol. 573. lin. 11. contrahat, contrahant. fol. 577. lin. antepenultima, inutam, inupram. fol. 591. lin. 9. nuncas, nubere. fol. 601. lin. 14. cum infideli, cum fideli. fol. 608. deleatur tota vltima linea. fol. 609. lin. 27. credit, creditit. fol. 614. lin. 5. ante finem, quon nullo, quod nullo. fol. 617. lin. antepenultima. vbique, vbi quæstioni. fol. 618. lin. 35. adopratur, adopratur. fol. 619. linea penultima, inhabilitate, inhabilitare.

Erratas dela segunda parte de Flores Theologicarum.

Folio. 6. linea. 23. qui erat, quia erat. folio. 38 lin. 10. ecclesia, ecclesiam. fol. 43. 9. 17. 8. folio. 59. linea. 2. ab ecclesiasticos, ad ecclesiaticos. folio. 60. lin. 20. interesse, interesse. fol. 67. lin. 7. & 8. publica, publica. fol. 72. lin. 25. in iudicio, in iudicio. fol. 74. lin. 10. iudicium, iudicium. fol. 76. lin. 12. puniri, punire. fol. 80. lin. 19. v. y. verbi gratia. fol. 81. lin. 11. vouante, vouentem. fol. 87. lin. 3. volunt, nolunt. fol. 87. lin. 24. voluit, vout. fol. 94. lin. 24. solenem, solenne. fol. 106. lin. 6. vouiffæ, vouisse. fol. 132. lin. quatum, quantum. fol. 134. lin. 16. habere, habere. fol. 136. lin. 22. superius, spurius. fol. 141 lin. 30. furtum, furrim. fol. 145. linea 11. quadrupulo, quadruplo. fol. 155. linea vltima, esta res, esse res. fol. 163 lin. 2. carias, carius. fol. 171. lin. 13. quolibit, quolibet. 173. lin. 11. & 12. interficeret, interficere. fol. 177. lin. 26. appareret. apparet. fol. 180. linea 16. contractare, contrectare. fol. 196. lin. 22. vt in sua presentia, vt in presentia. fol. 202. linea penultima, ecclesis, ecclesiis. fol. 217. lin. 20. in quo, iniquo. fol. 227. lin. 24. & 25. annum, annum. fol. 233. lin. 4. ante finem, transes, tranfert. fol. 257. lin. 13. vsque an nundinas, vsque ad nundinas. fol. 270. lin. 5. ante finem, recipisti, recepisti. fol. 281. lin. 10. peccans, peccat. folio. 292. lin. 4. ante finem, vulgus, vulgo. fol. 306. lin. 7. ac conditione, hac conditione. fol. 310. lin. 4. æquali, æquale. folio. 315. lin. 24. omnis, omnis. fol. 340. lin. vltima: palpebrarum, palpebrarum. fol. 342. lin. 7. iudici, iudicij. fol. 345. lin. 10. indentitate, indentitate. fol. 346. lin. 15. indentitas, indentitas. fol. 347. lin. 7. in patria neque nubent, qui neque nubent. fol. 359. lin. 11. Origenes, Origenes. fol. 361. lin. 15. precipue, precipue. fol. 374. lin. 8. amor em sui, amore sui. fol. 376. lin. 12. Secunda est, secundum est. & lin. 24. ratio malis, ratio mali. fol. 380. lin. 1. differentis, afferentis. fol. 384. lin. 23. videat verbo, videat in verbo. fol. 387. lin. 22. post verbum mouere addatur, sequentia, Se d potentia absoluta potest Deus mouere voluntatem, &c. fol. 396. lin. 12. videri, videre.

Yo el Licenciado Varez, Corrector por su Magestad en esta Vniuersidad de Alcalá, vi este libro, y esta bien impresso, y conforme a su original, facadas las erratas supra escritas, y por verdad lo firme en Alcalá, a catorze de Março de ochenta y cinco años.

El Licenciado Varez de Castro.

Don

Don Philippe por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalē, de Portugal, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Islas, de Canaria, de las Indias Orientales y Occidētales, Islas y tierra firme del mar Oceano, Archiduque de Austria, Duque de Borgoña, de Brauante y Milan, Conde de Abspurg, de Flaades, de Tirol y Barcelona, señor de Vizcaya y de Molina, &c. Por quanto por parte de vos F. Ioseph Angles, de la orden de san Francisco, nos fue fecha relacion diziendo, que vos auiaades compuesto los años passados vn libro intitulado *Flores Theologicarum quæstionum*. Sobre el quarto delas sentencias, el qual auiaades imprimido con licencia nuestra, y ahora auiaades añadido ciertas materias muy prouechosas, de las quales haziades presentacion, con mandato y licēcia de vuestro general, y nos suplicauades fuessemos seruido de daros licencia para poder boluer a imprimir el dicho libro, con lo que a el auiaades añadido, por el tiempo que el dicho primer libro os fue concedido por ser muy prouechofo para toda la republica; o que sobre ello proueyessemos como la nuestra merced fuessse: lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho libro juntamente con lo a el añadido, se hizo la diligencia que la pragmática por nos agora nueuamente sobre ello fecha dispone. Fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, y nos tuuimoslo por bien: Por la qual damos licēcia y facultad a qualquier impressor destos nuestros Reynos, para que por esta vez pueda imprimir el dicho libro, que de suso se haze mencion, con lo a el nueuamente añadido, sin que por ello cayga ni incurra en pena alguna. Y mandamos que la tal impresion se haga por el dicho libro original, que va rubricada cada plana, y firmado al fin del de Alonso de Vallejo

llejo nuestro escriuano de camara, y vno de los que en el nuestro consejo residen. Y despues de impresso no se pueda vender ni venda, sin que primero se trayga al nuestro consejo juntamente cō el original, para que se vea si la dicha impressiō esta conforme a el, y se tasse en lo que cada volumen se huuie re de vender: so pena de caer e incurrir en las penas contenidas en la dicha pragmática y leyes de nuestros Reynos. Y no fagades ende al solas dichas penas, y mas de la nra merced, y de diez mil marauedis para la nra camara. So la qual mandamos a qualquier escriuano vos la notifique y de testimonio dello, porque nos sepamos como se cumplē nuestro mādado. Dada en Madrid, a veyntiquatro dias del mes de Oçubre, de mil y quinientos y ochenta y tres años.

El Licenciado Iuan Thomas. El Doctor don Yñigo de Cardenas Çapata. El Licēciado don Pedro Portocarrero. El Licenciado Nuñez de Boorquez. El Licenciado don Iuã de Çuaçola.

Yo Alonso de Vallejo escriuano de camara de su Magestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo de los del su consejo.

Registrada. Iorge de Oloal de Vergara.
Chanciller. Iorge de Oloal de Vergara.

EL

EL REY.

PO R quanto por parte de vos Fray Ioseph Angles, de la orden de san Francisco nos fue fecha relacion, diziendo, que cō licencia nuestra teniades impresso vn libro, in quartū Sentētiarum, intitulado Flores Theologicarum quæstionum, con nueuas añadiduras de mucha erudiciō y pro uecho para los que professan la sciencia dela Theologia, supplicandonos mandassemos daros priuilegio por tiempo de quinze o veynte años, para que otro ninguno no pudiesse imprimir el dicho libro, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho libro se hizo la diligēcia, que la pragmática por nos sobre ello fecha dispone, fue acordado que deuiamos mādardar esta nuestra cedula en la dicha razon, y nos tuuimos lo por bien. Por la qual vos damos licencia y facultad, para que vos o la persona que para ello vuestro poder huuie re, y no otra persona alguna, podays hazer imprimir el dicho libro q̄ de su lo se haze mēcion, en estos nuestros reynos de Castilla, por tiēpo y espacio de diez años, cūplidos primeros siguientes, q̄ corren y se cuentan desde el dia dela data desta nuestra cedula en adelante: so pena que la persona o personas, que sin tener para ello vuestro poder le imprimiere o vēdiere, o hiziere imprimir o vender, pierda toda la impressiō que hiziere y vendiere, cō los moldes y aparejos della, y mas incurra en pena de cincuenta mil marauedis, por cada vez que lo cōtrario hiziere: la qual dicha pena sea la tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para la nuestra camara: y la otra tercia parte, para el que lo denunciare. Y mādamos a los del nuestro Consejo, Presidente y oydores delas nuestras audiencias, y alcaldes, alguaziles, dela nuestra casa, y corte y chācillerias, y a todos los corregidores, Asistente, gouernadores, alcaldes mayores, y ordinarios, y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades villas y lugares de los nuestros reynos y señorios, anfi a los que ahora son, como a los que seran de aqui adelante, vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que assi vos hazemos: y contra el tenor y forma della ni de lo en ella contenido, no vayan, ni passen, ni consientan yr ni passar en manera alguna, so pena dela nuestra merced, y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Fecha en Barcelona, a treze dias del mes de Mayo, de mil y quinientos y ochenta y cinco años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.

Antonio de Eraso.

¶ 4

NOB

NO S Philippus Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, Siciliae, Hierusalẽ, Portugallia, Dalmatiae, Croatia, Navarra, Granata, Toleti, Valentia, Galletia, Maioricarum, Hispalis, Sardinia, Cordubæ, Corsicæ, Murtia, Giennis, Algarbij, Algeciræ, Gibraltaris, Insularum Canaria, necnon Indiarum Orientalium, & Occidentalium, Insularum & terræ firmæ maris Oceani, Archidux Austria, Dux Burgundia, Brabantia, Mediolani, Athenarũ, & Neopatria, Comes Abspurgi, Flandria, Tirolis, Barcinonæ, Rossilonis, & Ceritanie, Marchio Oristani, & Comes Gociani. Pro parte tua deuoti religiosi fratris Iosephi Angles Ordinis sancti Francisci de obseruantia, fuit Maiestati nostræ expositum & deductum, te annis præteritis summo cum labore composuisse librum intitulatum *Flores Theologicarum questionum*, super quartum librum sententiarum, illumq; præ uite licentia nostra, typis mandasse, & postea cum permissu Generalis prædicti ordinis aliquot additiones eidem adiecisse legentibus proficuas, & ad promouenda studia Theologiae valde utiles, humiliter supplicando, vt licentiam & facultatem iterũ excudendi dictum librum cum dictis additionibus tibi cõcedere & indulgere de nostra solita benignitate dignaremur. Nos verò, recognito prius & examinato iussu nostro libro prædicto cum dictis additionibus, habitaq; de illis optima & insigni approbatione, supplicationi tuæ duximus annuẽdum. Tenore igitur præsentium de nostra certa scientia deliberatè & consultò tibi dicto fratri Iosepho Angles concedimus, licentiamq; & facultatem plenarias impartimur, quod tibi per tempus decem annorum à die datæ huiusmodi computandorum quandocunq; volueris possis & valeas absq; alicuius poenæ incursum prædictum librum cum additionibus eidem adiectis excudere seu imprimere, aut excudi seu imprimi facere per te vel alias interpositas personas: prohibentes & iubentes quibuscunq; excussoribus, impressoribus, & aliis quibusuis personis

personis ad poenã florenorum auri Aragonũ mille nostris Regiis inferendorũ ærariis, & alias poenas nostro arbitrio reseruatatas, ne, dicto tẽpore durãte, librũ prædictum cum dictis additionibus excudere, seu imprimere, aut alibi impressum vendere audeant absq; licentia & voluntate tujs, libris ipsis & eorum typis & impressiõibus primitus & plenariè amissis, tibiq; applicatis. Locũ tenentibus verò & capitaneis generalibus & aliis officialibus nostris in quibuscunq; regnis & dominijs nr̃is cõstitutis & cõstituendis dicimus & iubemus, qui licetia & facultate nr̃a huiusmodi te vt̃i & frui sinãt, & cõtra eã non faciãt vel veniant, aut aliquẽ facere vel venire permitrãt vlla ratione seu causa, si præter iræ & indignationis nostræ incursum poenã præappositam cupiunt non subire. Cæterũ volumus sub poenis iam dictis, quòd impresso libro prædicto nõ possit per quenquã vendi, nisi prius illo ad nostrum S. S. R. C. adducto vbi, cum exẽplari originali exhibito manu nostri Secretarij Michaëlis Gort in calce firmato valeat comprobari & vendendi licentia concedi. In cuius rei testimonium præfentes fieri iussimus nostro regio cõmuni sigillo à tergo munitas. Datis in sancto Laurentio, die nono, mensis Iunij, anno à nariuitate Domini, millesimo quingentesimo octuagesimo quarto.

Y O E L R E Y.

V. Comes generalis thesaur. V. Campi R. V. Frigola R.
V. Sapena R. V. Terça R. V. Marcilla R.
V. Gort pro conseruatore generali.
In diuersorum xiiij. fol. clxxvij.

J 5

Licen-

Licentia Reuerendissimi patris Generalis.

FRater Franciscus Gonzaga, totius ordinis minorum Generalis minister, & seruus, Reuerendo patri fratri Iosepho Angles eiusdem ordinis Prouincię sancti Iacobi Theologo præstantissimo ac prædicatori egregio nobis dilecto, salutem. Cum intellexerimus Flores in quartum librum sententiarum paucis ab hinc annis à te in lucē editos uiris doctissimis gratos maximè fuisse, & à multis cum magno applausu receptos: cumq; humiliter & supplex petieris, ut tibi liceret illos iterum cum multarum quæstionum & difficultatum additionibus typis mandare animaduertentes tua pia desideria iuuandi rempub. Christianam, cum benedictione paterna atque ad salutaris obedientiæ meritum libentissimè tibi liberam facultatem dicto Flores cum suis additionibus imprimendi, atque etiam quę ad hoc opus excudendum necessaria sunt concedimus poterisq; Cõpluti, vel ubi tibi commodius visum fuerit hæc omnia opere complere, impetrata tamen prius licentia à superioribus, iuxta decretū Sacrosancti Concilij Tridentini, & præcipimus omnibus nobis inferioribus ob meritum obedientiæ sanctæ, nequis tibi impedimēto esse, vel contradicere præsumat, vale in Dño, quem pro nobis ora. Data Madriti die xvij. Maij, anni M.D.lxxxiiij.

*F. Franciscus Gonzaga.
qui superior a manu propria.*

APPROB

APPROBATIO D. RECTORIS
& Doctorum Vniuersitatis Complutensis.

Ioannes Ramirez in Sacratissima Theologia doctor, insignis collegij & vniuersitatis Complutensis Rector, librum, quem frater Iosephus Angles instituti D. Francisci composuit, & Flores Theologicarum quæstionum inscribitur, quem Regius Aragoniæ Senatus ad hanc Complutensem academiam misit, ut inspiceret, dignus ne sit, qui prælo mandetur: ex mea commissione legerunt, atque inspexerunt diligenter Didacus Lopez, Gaspar Cardillus Villalpendens, Franciscus Ximinius, Ioannes Ruiz, Franciscus Muñoz, Nicolaus de Palacios, Doctores Theologi, eo autem inspecto, atque examinato summa cura, & diligentia, cum simul essent apud me, omnes reuerunt in eo libro nihil omnino reperiri, quod fidei, religioni, Christianæ Reipub. aut bonis moribus sit contrarium, sed uilè admodum esse adiuuanda, & promouenda Theologiæ studia: tum propter res, quæ in eo explicantur; tum etiam propter stylum, quo restricta sunt. Quamobrem dignum esse iudicauerunt, qui typis mandatus, in vulgus prodeat, ut ad plures ex eius libri lectione utilitas peruenire possit. In huius rei fidem has literas dedi propria subscriptas manu, Academia sigillo, Compluti in Collegio nostro, die secunda mēsis Augusti, anni millesimi, quingentesimi, septuagesimi tertij.

Doctor Ramirez
Rector.

Alphonfus de la
Serna Notarius.

APPROB

APPROBATIO ADMODUM REVERENDI
& Doctissimi Patris fratris Michaëlis Carrança, Sacræ
Theologiæ D. & Sanctæ Inquisitionis Valen-
tiæ consultoris, & calificatoris.

EGO frater Michael Carrança Sacræ Theologiæ Doctor, ac in conuentu Carmelitarum eiusdem Theologiæ immeritus interpres, & lector, necnon ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D.D. Ioanne à Ribera Dei, & Apostolicæ sedis gratia Patriarchæ Antiochiæ, Archiepiscopo Valentino & S.C.R.M. Consiliario, librorum imprimendorum in prædicta ciuitate, & regno examinatore specialiter deputatus, vidi & diligentissimè perlegi primam partem cuiusdam libri, Flores Theologicarum questionum in quartum librum sententiarum, nuncupati, autore admodum Reuerendo P.F. Iosepho Angles ordinis seraphici diui Francisci, vtriusq; Philosophiæ, & Sacræ Theologiæ eximio professore, & Prouinciæ Sardinie sui ordinis commissario generali, omni scientiarum, & virtutum genere ornatissimo. In quo quidem libro nihil est meo iudicio, quod cum sacræ Scripturæ, fidei sanctionibus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dogmatibus, vel cum bonis moribus, pugnare videatur: nec denique, quod vtramque potestatem, Ecclesiasticam, scilicet, aut civilem mordicus lædat: quin potius tanti viri acumen ingenij, docendi dexteritatem, scribendi facilitatem sermonis, prouides ipsa patitur elegantiam, rerum abditarum interpretandi subtilitatem, & in eligendis, & seligendis Sanctorum doctorum floribus, instar apis argumentosa innatam prudentiam, & in Christianam Rempub. in Deum summam animi charitatem, & pietatem contemplatus, merito imprimendum, manibusq; sapientium circumferendum, & euulgandum Censeo. In quorum fidem, hoc publicum meæ examinationis, et approbationis instrumentum manu propria subsignatum exhibui. Dat. in præfatto conuentu Carmelitarum Valentie, decimo quarto Ianuarij, anno à Natiuitate Domini millesimo, quingentesimo, septuagesimo quarto.

F. Michaël Carrança.

APPRO-

APPROVATIO REVERENDI
admodum, & eruditissimi P. F. Ioannis Bap-
tistæ Burgos Sacræ Theologiæ, & iuris
Canonici eximij D. & Sanctæ Inqui-
sitionis Valentie consultoris,
& calificatoris.

EGO frater Ioannes Baptista Burgos, Augustinianus, Sacræ Theologiæ, & iuris Canonici Doctor, ac in Academia Valentina publicus Sacræ Theologiæ professor, necnon pro Illustrissimo ac Reuerendissimo D.D. Ioanne de Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino librorum imprimendorum examinatore, & corrector fidem facio, vidi me secundam partem libri, cui titulus est Flores Theologicarum questionum in quartum librum sententiarum, quem adidit admodum Reuerendus Pater frater Iosephus Angles ordinis sancti Francisci de obseruantia, Sacræ Theologiæ Doctor: quo summa diligentia viso per me, & examinato, fateor nihil in eo esse, quod non sit catholicum, vile, & absq; ulla hæresis, aut alius erroris suspicione, & plane redolens autoris sui sanam Catholicam, & eximiam eruditionem, dignumq; quod in manus omnium communemq; vtilitatem veniat, ac typis excussum euulgetur, & in publicum prodeat. In quorum omnium fidem præsens publicum testimonium dedi manu mea scriptum, ac subsignatum. Decima quinta Ianuarij, millesimo quingentesimo septuagesimo quarto.

F. Ioannes Baptista Burgos.

APPRO-

clesiæ Sydus fulgentissimum omni adoratio-
 ne, & veneratione, & obseruatione, pro sua san-
 ctitate dignum. Verum enimvero noui quo-
 que Deum optimum maximum suas verita-
 tes, & occultissimos suæ mentis conceptus ali-
 quando per doctores, quanuis sanctorum nu-
 mero non ascriptos declarasse. Hinc mihi per-
 missum intellexi Alexãdri, Scoti, Ricardi, &
 aliorum meæ familiæ doctorum sententiam
 verã sequi, suspicere, ac venerari (veritas enim
 à quocunq; prolata Spiritus sancti) vt sicut
 Deus ostenditur admirabilis in sanctis suis, o-
 stendatur quoque admirandus in doctoribus
 suis; quos hæctenus Ecclesia ipsius sponsa, tan-
 quam amicos spõsi fideles amplexata est, suis
 honoribus, titulis, & dignitatibus extollendo.

Præterea vbicunq; Alex. Alen. S. Tho. & re-
 liqui Doctores citãtur, & liber, in quo de que-
 stione proposita disputant, prætermittitur, in-
 tellige, vel in 4. par. Alex. Alen. aut in 3. parte
 sancti Tho. siue in 4. lib. sent. talem locũ con-
 tineri: nam si alterius libri locus citatur, ibidẽ
 liber exprimitur.

QVÆSTIONVM DE SACRAMENTIS IN GENERE.

Mag. Sentent. Distinct. I.

QVÆSTIO PRIMA DE HIS,
 quæ ad essentiam Sacramenti pertinent.

Artic. I. De definitione Sacramenti.

VARIÆ à doctoribus, & exacte Sacramen-
 ti definitiones afferuntur, qualis illa est. D. Au-
 gustini, scilicet, In quo sub tegumento rerum
 sensibilium diuina virtus secretius operatur,
 & refertur. 1. q. 1. canon. multi & illa eiusdem
 B. Augustini, & Magistri, Inuisibilis gratiæ visi-
 bilis forma, ita vt imaginẽ gerat, & causã ex-
 istat. De consecr. d. 2. c. sacrificium.

Et illa Hugonis, Materiale siue sensibile elementum, foris pro-
 positum, ex institutione diuina significans, & ex sanctificatione spi-
 ritualem gratiam continens.

Et illa B. Thomæ: Signum gratiæ sanctificantis. his omnibus ta-
 men perfectior esse videtur, quæ in sequenti conclusionẽ conti-
 netur.

Artic. I. De definitione Sacramenti.
 Ft. q. 1. 4. A CON-

*Alex. Alen. in
 4. p. q. 1. m. 1.
 & q. 3. m. 1.
 S. Tho. 3. p. q.
 60. Doct. d. 1.
 4. lib. Ric. art.
 1. Sco. q. 1. Du-
 ran. q. 1. & Ga-
 bri. q. 1. Magi-
 stri. 1.
 Lib. 1. de Sacro-
 p. 1. cap. 1.
 3. p. q. 60. ar-
 tic. 1.*

CONCLUSIO

Scot. esp. dist. 7. q. 2.

August. 2. de doct. Christiana.

Maro. ult.

Luc. 22.

SACRAMENTUM est signū sensibile, gratiā Dei, vel gratuitū effectum, ex institutione diuina efficaciter significans, ad salutē hominis viatoris ordinatum. Singulas partes breui declaremus: primum, signum sensibile nominatur, gratiam Dei efficaciter significans: quia prāter speciem, quam ingerit sensibus, significat gratiā, tunc recipienti Sacramentum exhiberi, idq; efficaciter, quia fides Catholica docet. Posito, verbi gratia, baptismi Sacramento, tunc baptizato, nisi ponat obicem, gratiā dari: vt habetur apud D. Marcum, Qui crediderit, & baptizatus fuerit: saluus erit: hinc signū prācticum nominatur, deinde additur in definitione: vel gratuitū effectum, propter Hostiam consecratam, quā est Sacramentum: quia per illam, tanquam per certam cāremoniam, Deum colimus, & adoramus: atque hęc non significat gratiam inhārentem, nō enim illa datur, nisi quando Hostia recipitur, sed significat gratuitū Dei effectum, id est, Christum IESUM, & eius sanctissimam passionem: iuxta illud Lucę, Hoc facite in meam commemorationem: prāterea ponitur: Ex institutione &c. quia non natura, vt sumus ignem, ablutio, verbi gratia, exterius facta ablutionem animę interiorē per gratiā a peccatis significaret, nisi Christus Dominus ita cōstituisset: tandem: Ad salutem hominis viatoris &c. qua particula & sacramenti necessitas, & finis institutionis eiusdem, qui est nostra iustificatio, declaratur.

Artic. II. An determinata materia, & forma sint de essentia cuiuscunque Sacramenti?

CONCLUSIO I.

Vide 3. Tho. v. bi sup. art. 6. q. 7. Homil. 8. s. p. per Ioan. & habetur Cano. de trabe. l. 9. l. 2.

OMNIA sacramenta nouę legis ex rebus, tanquam materia, & ex verbis tanquam forma, constant: definita est in Concil. Flor. sub Eugenio IIII. & patet ex B. Augustino dicente, Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.

CONCLUSIO II.

ITA est in vnoquoq; Sacramento determinata materia, & forma, vt sub alia materia, vel forma non possit Sacramentum cōfici. Ratio est, quia solus Deus, qui potest gratiam conferre potest materiā, & formam, ex quibus Sacramētum, quod est gratię signum, constat.

cōstat, instituere. Hinc collige, in oleo lineaceo quāuis in aliquibus effectis tum oleo oliuarum conueniat, non licere Cōfirmationis, aut extremę Vnctionis sacramentum conficere.

CONCLUSIO III.

RES in vnoquoque sacramento dicitur materia, & verba forma. Ratio est: quia quemadmodum materia ex se est indeterminata ad plures formas, determinatur verò ad certam speciem per certam formam: ita etiā res sensibiles in vnoquoque sacramento sunt indeterminatę ad significandum plura: determinantur verò per verba ad significandum gratiam, vel gratuitum effectum. Hoc autem fiet perspicuum, si inductione singulorum sacramentorū vtaris: vt, exēpli gratia, in Baptismo ablutio multa significat, nam potest quis seipsum abluere, vt lauet se, & refrigeret: restringitur verò ad significandam ablutionem sordium peccatorum per formā: Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: & in sacramento Pcenitię confessio, & reliqui actus pœnitētis, qui sunt quasi materia, possunt diuersimode fieri, & restringuntur per formam &c. Dur. tenet contra primam, & secundam conclusionem, Matrimonium non constare rebus, sed verbis tantum, quod est cōtra Concil. Flor. verum quia fuit illo Cōcilio antiquior, non est crimine notandus, sed cauendus.

dist. 1. q. 3. Duran. canon.

Scotus accusatur, sed fallō: quòd dixerit sacramentum Pœnitentię non constare ex rebus, vel materia. Verum infra. q. 1. de pœnitentiā liberatur, & quid senserit declaratur.

dist. 14. infra.

Art. III. An liceat Sacramentorum formas variare?

CONCLUSIO I.

QUANDO variatur forma in terminos Synonymos, dūmodo non varietur sensus, manet sufficiens forma, & verum cōficitur Sacramentum: vt si quis Hispanè dicat, este es mi cuerpo aut mixto idiomate, hoc est mi cuerpo & ratio est quia quotiescunque seruatur idem sensus orationis, quāuis nomina varientur, sufficiens Sacramenti forma seruatur.

CONCLUSIO II.

SI aliqua Respublica imponeret noua rebus nomina, quę essent cum formis Sacramentorum cōductis Synonyma, liceret eū

illis sacramenta conficere: vt si statueret, vt A. significaret Patrem, B. Filium, C. Spiritum Sanctum, liceret tunc baptizando dicere: Ego te baptizo in nomine A. B. & C. Ratio est: quia seruatur idē orationis sensus: sunt enim termini illi ex impositione Synonymi cum verbis formæ consuetæ.

CONCLUSIO III.

Soto. dist. 1. q.
2. art. 8.

QUANDO termini idem significant ex accommodatione vsus, licet ex loquendi cōsuetudine remanet sufficiens forma: vt si quis regem absoluēs dicat, Ego absoluo maiestatem vestram. Ratio est eadem, quæ superioris conclusionis: esset tamē ridiculus, qui hac forma vteretur, idem iudicium est de figurata locutione: vt in consecratione Calicis. Hic est enim Calix &c. vbi. continens pro contento sumitur.

CONCLUSIO IIII.

QUOTIESCUNQUE per terminorum mutationes penes augmentum, vel diminutionem, siue interpositionē consuetæ formæ sensus non variatur, verum Sacramentum conficitur. Propterea quod, cum obseruetur idem orationis sensus, forma sufficiens obseruatur: vnde sub hac forma: Baptizo te, in nomine Patris omnī potentis, & Filii sapientis, & Spiritus Sancti diligentis, verum fit Sacramentum: quia istæ additiones non mutant formæ consuetæ sensum: itē sub hac: Hoc est corpus meū: quia detractio particulæ, enim, non mutat sensum &c. Et tandem si intercapedo temporis, aut alicuius orationis interpositio fuerit, adē breuis, vt non discontinuet intentionem, vel sensum, vel communē concipiendi vsus, Sacramentum conficitur: vt si Sacerdos dicat, Ego te baptizo (*alumbra mochacho*) in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti amē.

CONCLUSIO V.

QUANDO fit mutatio in fine tantum terminorum, nō autem in principio, & non animo inducendi errorem: sed ex imperitia sermonis, vel ex defectu linguæ, sufficiens forma non mutatur patet: quia seruatur formæ consuetæ sensus, qui non seruaretur, si in principio fieret mutatio: vt si loco patris diceretur matris: & confirmatur ex Cano. Retulerunt de consec. dist. 4. de eo, qui baptizabat in nomine patrias &c. Vbi respondet Zacharias Papa, verum fuisse collatum baptismum: quia ex accommodatione vsus, verba corrupta, & integra idem signant.

CON-

CONCLUSIO VI.

QUI ex industria corrumpet fines terminorum dicens, Ego te baptizo, in nomine patrias &c. verē conficeret Sacramentum: & ratio est, quia quotiescunque minister seruat sufficiētem formam cum animo faciendi, quod facit Ecclesia, & Christus faciendum instituit, verē conficit: & qui ex industria corrumpit fines terminorum, ita se habet, verē igitur conficit: seruatur enim idem orationis sensus: nā balbutientes in comœdiis ex industria non mutant orationis sensum: eundem quidem concipiunt sensum ex accommodatione vsus audientes verba integra, atque corrupta.

CONCLUSIO VII.

QUANDO transpositis terminis seruatur sensus formæ consuetæ, verum conficitur Sacramentum: quoniam seruatur forma sufficiens, cum formæ consuetæ sensus retineatur: exemplum reperies. q. 1. de Eucharistia.

Prima difficultas. An qui, prætermissa forma consuetæ, utitur sufficenti, mortaliter peccet?

RESPONDEO per duas propositiones. Prima propositio in casu primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, & septimæ conclusionis peccat tantum venialiter. Probat, quia quando charitas Dei, vel proximi non violatur, mor. peccatum nō committitur: hīc autem charitas Dei non violatur: quia non agitur contra præceptū primæ tabulæ, cum seruatur formæ sensus à Christo institutæ: nec contra præceptum secundæ tabulæ: neq; enim proximus læditur: cum verum recipiat Sacramentum, neque etiam fit sacramento iniuria: quare, peccabit tantum venialiter: dum modò aliās vel ex contemptu, vel ratione scandali, non fieret mortale.

Secunda propositio circa sextam conclusionem de sententia D. Thomæ, qui tenet non confici Sacramentum, ex industria corrumpens verba mor. peccat, & baptismus de sententia eiusdem est sub conditione reiterandus. Quod peccet mortaliter, patet: quia secundum illam opinionem exponit se periculo mor. peccandi: est tamen hæc propositio limitanda, nisi Minister sit Theologus, qui contrariam opinionem defendat: quia tunc in nullo periculo constituitur, cum non agat contra conscientiam.

A 3

Secun-

Secunda difficultas. An qui relicta forma consueti, animo inducendi errorem, utitur sufficienti, vere conficiat?

Alex. Alen. q. 13. m. 3. ar. 3. S. Tho. q. 60. art. 7. & 8. doctores d. 3. Di. Bona. q. 3. 1. p. dist. Ricar. ar. 2. q. 3. Scot. & Dur. quest. 2. Gab. q. unica art. 1. S. Tho. ma est.

DVÆ sunt contrariæ opiniones: prima D. Thomæ, q. 60. art. 7. ad. 3. & art. 8. contraria opinio est Palu. in 4. dist. 3. q. 1.

CONCLUSIO I.

QVI non seruat consuetam formam; sed sufficienti utitur, cū intentione tamen faciendi, quod Ecclesia præcipit, & Christus instituit, quanuis habeat animum inducendi errorem, nihilominus verum conficit Sacramentum. Ratio est: quia formæ sacramentorum, & illorum ministri habent virtutem ex institutione Christi, & nõ ab Ecclesia, vnde si habeat animũ faciendi, quod Christus instituit, &c. Et confirmatur exemplo Græcorum, qui conficiunt in fermentato, existimantes nos in azimo pane consecrantes errare.

CONCLUSIO II.

SI minister habuerit animum inducendi errorem in forma, dicendo, In nomine patrias, filias, &c. Volens innuere Deum habere filiam, non conficiet Sacramentum. Ratio est: quia forma tunc non est sufficiens, cū non habeat eundem sensum cum forma cõsuetæ: est etiã definita in Can. retulerūt. de consec. dist. 4.

QVÆSTIO SECUNDA DE INSTITVTIONE

SACRAMENTORVM.

Alex. Alen. q. 1. m. 2. per. 4. art. 5. Tho. q. 61. D. D. dist. 1. D. Bona. q. 1. Ricar. toto art. 2. & 5. Scot. q. 3. Gab. q. 2. Magistru Vega ca. ultimo. lib. 7. super Cõcil. Trid. Dur. q. 2. art. 3. In 3. sen. dist. 20

Art. I. An Sacramentorum institutio fuerit ad salutem necessaria?

CONCLUSIO.

NON fuit illorum institutio simpliciter necessaria. Ratio est: quia neque passio Christi IESV, ex qua sacramenta habent virtutem, vt est communis Theologorum sententia, fuit simpliciter necessaria: fuit tamen necessaria, quia conueniens ad nostram eruditionem. Hanc probant S. Thomas & Doctores multis rationibus congruentibus.

Art. II. An in statu innocentie fuerit aliquod sacramentis necessarium?

COMMVNIS est Doctorum sententia de hac re: verum Alex. & Duran. arbitrantur quod si in statu innocentie homines

mines perstitissent, tenerentur aliqua sacrificia ad fidem sanctissimæ Trinitatis protestandam offerre.

CONCLUSIO I.

IN statu innocentie nullum fuisset sacramentum propriè dictũ necessarium: quia tale sacramentum est medicina cõtra morbum, & cū ibi nullus fuisset morbus, nulla profectò opus esset medicina. Dicit enim Christus Redemptor noster: Nõ est opus valentibus medicus, sed malè habentibus.

Matth. 9.

CONCLUSIO II.

IN illo statu nullum fuisset, si homines non cecidissent, sacrificium. Primum enim, non opus esset illo ad exteriorem fidei protestationem: quia satis fuisset verbo tenus illam protestari. Secundò, neque ad distinctionem religionis: quia tunc vnus fuisset Deicultus in toto terrarum orbe. Tertiò, neque ad redimendam peccatam temporalem peccatis debitam: quia in illo statu nulla fuisset culpa. Vltimò, neque ad scientiam Dei comparandam, vt Deo debitum honorem exhibere discerent: nam, vt Magister Sententiarũ ait, homo in illo statu sine medio videbat Deum, id est, non indigebat creaturis ad creatoris notitiam inuestigandam, per diuinam siquidem reuelationem illam habebat, non enim plures causæ institutionis reperiuntur,

distin. 1.

Art. III. An in statu legis nature fuerit aliquod sacramentum propriè dictum?

TRES sunt circa hunc articulum opiniones. Prima est S. Tho. qui vtramq; partem probabilem esse iudicat.

3. p. q. 70 artic. 4.

Secunda Ricardi, qui defendit sola fide parentum, nullo exteriùs adhibitio signo, homines tunc à peccato purgari.

d. 1. art. 4. per tres q. m. 4.

Tertia Scoti, cui subscripsit Gabriel, hi affirmant ibi fuisse aliquod sacramentum propriè dictum: idem tenuit Alex. 4. p. q. 2. & 5.

d. 1. q. 3. & 4. Gabr d. 1. q. 2. ar. 3. & Palu. q. 5. art. 5.

CONCLUSIO I.

IN lege nature fuit aliquod sacramentum propriè dictũ, quo paruulis originale peccatum remittebatur. Constat multis rationibus: nam primum erat tunc sacerdoti u Melchisedech, quod nõ fuit

Gen. 6. et 24.
et 27. et Deut.
cap. 7.

in aliqua lege institutum, nisi ad sacramentorum administrationē: deinde scēminæ tempore legis scriptæ à peccato originali per aliquod sacramentū legis naturæ liberabantur. Præterea ubi est morbus debet esse aliqua medicina, tandē erant tunc fideles ab infidelibus separati: quamobrē indigebant sacramento sensibili iuxta sententiā D. Aug. dicentis: in nullum nomen religionis, siue verū, siue falsum, coadunari homines possunt: quin aliquorum signorum, vel sacramentorum sensibilem consortio colligantur.

Lib. 19. contra
Faustū cap. 11.

APPEN. 1.

Hinc colligitur solam fidem interiorem aduultorū non satis fuisse paruulis tunc ad salutem. Ratio est: quia cū esset opus sacramento, & sacramentum sit signum sensibile, necesse erat fidem aliquo signo exteriori protestari. Dicit enim D. Paulus corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem.

Rom. 10.

CONCLUSIO II.

SACRAMENTVM legis naturæ, originale peccatum paruulorum delens, non erat aliquod sacrificium: sed fides verbo, vel factō aliquo protestata. Patet iisdem rationibus, quibus confirmata est appendix, & concl. 1. nam quando D. Greg. dicit, solam fidem (vt refertur de consecr. dist. 4. Can. Quod apud nos) esse remediū pro paruulis, intelligitur pro fidei cōfessione verbo tantum facta, vel factō aliquo protestata: nō autē pro solo actū interiori credēdi.

vide Sco. q. 7.
ubi supra.

CONCLUSIO III.

HVIVS sacramenti non erat definita verborum forma: sed præcipiebatur tātum: vt super paruulum verbo, aut factō, fides mediatoris futuri inuocaretur, fortassis in hūc modum: futurus mediator te saluet. Perspicua est concl. illius enim Sacra scriptura meminisset: sicut & circumcisionis mentionem fecit, quæ tempore eiusdem legis fuerat tradita Abrahæ: quod autem fides mediatoris (vt dictū est) esset necessaria, constat apertē: quia peccata nunquā fuerunt dimissa, nisi propter merita vnus mediatoris: vnde Iob: Scio, quod Redemptor meus viuit &c. quo loco fidem vnus mediatoris habuisse declarat.

Iob. c. 19.

APPEN. 2.

Hinc in lege naturali non sufficiebat actus alicuius infidelis intendentis facere super paruulum, quod fidelium congregatio faciebat. Ratio est ex 4. concl. de prompta, quia cū illius sacramenti non esset definita verborum forma: sed actus fidei interioris, talē fidem exterius explicans, & infidelis interiorem fidem non habe-

ret,

ret, non poterat exteriori actū verbo, scilicet, aut factō fidem, siue actum, que n non habebat, verē explicare: hinc, aduerbium verē nota diligenter.

CONCLUSIO IIII.

ADULTI in lege naturali virtute sacrificiorum iustificabantur. Constat ex Can. quod apud nos proximē citato: erat nihilominus necessaria fides mediatoris ad Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiatorē, per fidem &c. Erat quoque necessaria pœnitentia: quia confessio erat in lege naturali, tandē confirmatur Iob 1. Qui singulis diebus offerebat sacrificium pro filiis dicēs: Ne forte peccauerint filij mei &c.

Rom. 3.

Iob cap. 1.

CONCLUSIO V.

ADULTI in lege naturali habebant sacrificandi præceptum. Ratio est: quia remedium contra peccatum fuit sub præcepto: vt est modō baptismus, atq; pœnitentia, & sacrificia erant in illa lege remedium contra peccata: vt ex Canone quod apud nos B. Greg. constat.

Scoti est Dnr.

et Palud.

Falsō colligitur à Magistro Soto, ubi supra contra Scotum ex illius solutione non esse discrimen inter remedium paruulorum, & aduultorum contra D. Gregor. nunquam enim Scot. dixit fidem sacrificio protestatam: sed verbo tenus: vnde maximum discrimen inter vtrumq; remedium constituit, quod erit legenti Scotum facile perspicuum.

APPEN. 3.

Sco. de fidei dicitur

Hinc intelliges quoq; illud præceptum nō scriptura, sed per traditionem à parentibus in filios fluxisse: quemadmodum de præcepto fidei vnus mediatoris, quod erat necessarium ad salutem, nulla scriptura habebatur: vt D. Tho. docet. Dices, nō potuit sine scriptura esse idem apud omnes, ergo vel erat scriptum, vel non erat sacramentum. Respondeo, erat idem secūdam actum interiorem fidei vnus mediatoris: non autem secūdam actum exteriorē: quia non erat traditum hoc sacramentum sub certa forma: & con firmo ex sententia D. Thom. nam sicut ille docet, solo instinctu interiori, tunc mouebantur ad eligendas res pro remedio aduultorū, id est, pro sacrificio: ita à simili eodem instinctu ad eligēdum actū exteriorē ad fidem pro paruulis manifestandam moueri, tunc manifestum est.

APPEN. 4.

2. 2. q. 2. ar. 7.

q. 60. artic. 5.

ad. 3.

DD. d. 1. D.
Bona. q. 4. 2.
p Ricar. art. 4
q. 1. Duran. q.
Castro V.
Bapt. hares. 3.

QVÆSTIO TERTIA DE CAUSALI-
TATE GRATIÆ.

Art. I. An sacramenta nouæ legis sint causa gratiæ?

CONCLVSIO.

DE fide tenendum est, sacramentum nouæ legis causam esse gratiæ: est enim definita in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. his verbis: Sacramenta nouæ legis continent gratiã, & eam dignè suscipientibus conferunt: & in Conc. Trident. cap. 5. in præfat. Sessio. 5. & Sessio. 7. Cano. 6. 7. & 8. vbi anathemate feriuntur, hæc Catholicam veritatem negantes.

Prima difficultas. Quomodo sacramenta sunt causa gratiæ?

VARIÆ sunt de hac difficultate opiniones, quæ illam difficilem admodum reddunt. Prima est Alex. Alen. q. 8. m. 3. art. 5. & q. 19. m. 2. cui adhæsit D. Tho. in 4. sent. d. 1. q. 1. art. 4. hi Doctores tenent esse sacramenta instrumentalem gratiæ causam: quia quandam qualitatem efficiunt in anima, per quam disponitur ad gratiam suscipiendam quam dispositionem in sacramentis characterem primètib; dicunt esse characterem, in aliis verò quendam animæ ornatum.

Secunda opinio dicit sacramenta efficere gratiã: ita vt sint causæ morales gratiæ: quia in illis applicantur nobis merita Christi, quæ sunt causa gratiæ: hanc defendit Mag. Cano in prælectione de sacramentis in genere 4. p. quam dicit esse D. Tho. multis in locis, quæ ibidem citat.

Tertia opinio est Scoti d. 1. q. 4. dicentis, sacramenta gratiam efficere, ita quòd se habeant sicut effectus priores destinati ad effectus posteriores, scilicet, ad gratiam: nam sicut notitia dicitur efficere volitionem, quia ad volitionem præsupponitur (nihil enim volitum, quin præcognitum) ita sacramenta dicuntur gratiam efficere: quia ex lege diuina ad illam præsupponuntur.

Quarta opinio est Gab. d. 1. q. 1. scilicet, quòd sacramenta causant gratiã, sicut causæ naturales suos effectus: cuius ratio nititur huic propositioni, scilicet, causam secundam producere suum effectum,

fectum, nihil aliud est, quàm Deum talem effectum producere ad præsentia illius causæ quæ quidè videtur contra fidem: quia si operationes nostræ voluntatis non producuntur ab illa, sed à Deo, voluntate tamen nostra præsentè, còtra iustitiam profectò faceret Deus puniendo peccata nostra, quæ ipse, nobis præsentibus, facit.

Quinta opinio est Mag. Soto dist. 1. q. 3. art. 1. 1. asserentis, sacramenta causare gratiam mediatè, & consecutiuè.

CONCLVSIO I.

SA CR A M E N T A possunt quodammodò morales causæ gratiæ appellari, nam moralis causa est, quæ mouet efficientem, mediante aliquo obsequio: & sacramenta mouent quidem Deum Opt. Max. mediante Christi IESV obsequio, ad conferendam nobis gratiam.

CONCLVSIO II.

SA CR A M E N T A possunt quoq; iuo modo causæ, sine quib; re susceptis, sacramentalis gratia nõ confertur, nominari: nam per sacramenta confertur gratia ex opere operato: quare nisi re ipsa suscipiantur, non dabitur talis gratia: atq; ita erunt causæ sine quibus non re, scilicet, susceptis, confertur gratia sacramentalis.

Hinc sequitur, sacramenta, vt in 1. & 2. concl. considerantur, non mereri nomen causæ instrumentalis. Tum, quia causa moralis nõ est ens reale, què admodum instrumentalis causa. Tũ etiam, quia causa sine qua non præsupponitur ad effectũ, & non operatur illud, vt apertio fenestriæ præsupponitur ad introductionem luminis: at verò causa instrumentalis producit effectum.

CONCLVSIO III.

SA CR A M E N T A sunt instrumentalis causa gratiæ: quia illã supernaturaliter efficiũt, eo modo, quo instrumentalis causa artificiosè simul cum suo artifice, effectum producit. Constat ex proprietatibus instrumentalis causæ: nam per illã primæ reddit Deus, qui est principalis causa, animas sibi similes. Confertur enim gratia, qua animæ deificantur, & diuinæ naturæ confortes efficiuntur. Secundo, quia non virtute propria, sed Dei, meritorumq; Christi operantur, deferuntq; actionem Dei ad passum, nam sunt media inter Deum, & animam illa recipientem: & confirmatur autoritate Conc. Trident. Sessio. 6. cap. 7. vbi baptismus instrumentalis causa iustificationis nuncupatur.

Art.

A P P E N D.

Art. II. An possit creatura instrumentaliter creare, vel ad creationem concurrere?

HÆC quæstio breui in præsentia explicatur: quoniã instituta est de causa gr̃e disputatio. Duę sunt opiniones: vna affirmãs Gab. d. 1. q. 2. ar. 3. dub. 2. Alma. quem ibi citat. & Mag. Vega super Conc. Trid. lib. 7. ca. 13. Altera & communis est opposita, de qua lege Alex. Alen in. 2. p. q. 6. m. 2. art. 4. Mag. sent. in 4. d. 5. D. Tho. 1. p. q. 4. ar. 5. Sco. in 4. d. 1. q. 1. Ricar. in 4. d. 5. q. 4. art. 1. & in aliis locis, quæ ibi citantur: Alber. Mag in 2. d. 1. art. 7. Duran. in. 2. q. 1. d. 1.

CONCLUSIO I.

NULLA creatura, etiam per Dei omnipotentiam, potest esse instrumentalis causa creationis: propterea quod, de ratione instrumenti est, vt agat circa aliquod passum, & prius natura, quàm principale agens, illud tangat, sitq; medium inter principale agens & passum: quæ quidem in creatione, cum fiat ex nihilo, haud esse possunt.

CONCLUSIO II.

BENE tamẽ potest esse causa sine qua non creationis, quia imperium diuinum, quod defertur ad nihil, id est, ad nullum subiectũ, non vtitur creatura, tanquam instrumento.

A P P E N.

Hinc sequitur, quod si Deus per orationes, & preces alicuius sancti crearet aliquam formam, tales preces non essent causæ instrumentales: sed morales per rationem modo dictam.

Art. III. An sacramentalis gratia in nobis aliquem peculiarem effectum operetur?

CONCLUSIO.

SACRAMENTALIS gratia, etsi à gratia gratum faciente non distinguatur specie: habet nihilominus peculiare effectus. Ratio est: quia Deus, & natura nihil faciunt frustra: atque ita frustra poneretur plura sacramenta, si illorum non essent diuersi effectus. Quamobrem in vnoquoque sacramento promittit Deus simul cum gratia peculiare auxilium ad illius sacramenti effectum: vt in baptismo præstat Deus cum gratia peculiare auxilium ad reliqua sacramenta dignè suscipienda: in cõfirmatione ad fidem publice

Alex. Alẽ. q. 8. artic. 2. s. 1.
D. Tho. q. 62. art. 2. et DD.
d. 1. D. Bon. q. 6. ar. 1. Ricar.
q. 4. ar. 4. Sco.
d. 2. q. 1.

blicè confitentiam, & contra inimicos Ecclesiæ defendendam: in Eucharistia delectationem, & deuotionis augmentum: in confessione peculiare auxilium ad persistendum in gratia, ne in eadẽ vel alia peccata pœnitens relabatur: in extrema Vnctione contritiones dæmonum, qui nos in desperationem ducere conantur: demum in matrimonio Deus Opt. Max. speciale auxilium ad superandas carnis concupiscentias concedit.

Art. IIII. An sacramenta virtutem efficiendi gratiam à passione Christi IESV habeant?

CONCLUSIO.

VIRTUS, quæ est in sacramentis conferendi gratiam, ex meritis passionis Christi IESV emanat. Ratio est: quia gratia nulli datur, nisi propter merita passionis Christi: & confirmatur ex Glossa, super illud Rom. 5. In similitudinem præuaricatis Adæ: vbi legitur, ex latere Christi dormientis fluxisse sacramenta, per quæ saluata est Ecclesia.

Hinc colligitur sacramenta esse vasa, in quibus merita Christi deferuntur, & per quæ nobis applicatur gratiaq; confertur, habita quidem ratione non ad merita nostra, sed Christi, ex quibus virtutem habere dicuntur.

Prima difficultas. An habeant virtutem efficiendi gratiam à qualitate, vel virtute aliqua supernaturali illis inherente?

CONCLUSIO I.

VIRTUS in sacramentis existens non est specialis qualitas, sed motus a ministro, prout minister est, effectus: vt virtus ablutionis, id est, baptismi, vt sit sacramentum, est, quod moueatur à ministro: vt pote, infundendo aquam animo faciendi, quod Christus instituit. Ratio est: quia virtus cuiuscunq; instrumenti est motus artificiosus factus ab agente principali, vel ministeriali: & cum sacramenta sint gratiæ instrumenta: vt supra diximus, erit profectò virtus illorum motus effectus à ministro: pro vt minister est, id est, animo faciendi, quod Christus instituit.

Virtutem aquæ in Sacramento Baptismi, & olei in Sacramento

Alex. Alẽ. q. 8. m. 3. art. 5.
s. 5. 6. & 7.
D. Tho. q. 62. ar. 3. 4. 5. D.
Bon. d. 1. ar. 1.
q. 3. & d. 3. ar.
116. 1. q. 2. Sco.
d. 1. q. 5. & d.
2. q. 1. Ricar.
dist. 1. q. 3. ar.
4. Dur. d. 1. q.
4. & 5. Gabr.
dist. 2. q. 1. ar.
3. dub. 1.
A P P E N.

A P P E N.
Con-

Confirmationis, & extremæ Vnctionis esse ablutionem, & vnctio-
nem, & cæterorum sacramentorum esse motum, qui efficitur à
ministro animo faciendi, quod Christus instituit, hinc manifestissi-
mè colligitur. Et nota, quòd quando Sco. dicit virtutem Sacramen-
ti esse, quòd sit signum certum, loquitur de Sacramento, vt est si-
gnum: at verò, vt est instrumentalis causa, non ita inficias sacramen-
ti virtutem esse prædictum motum.

CONCLUSIO II.

SACRAMENTA, quatenus sunt instrumentales causæ, gratiã
continent. Ratio est: quia causam continere effectum, nil aliud est,
quàm habere virtutè producendi illum, & cum sacramenta, quã-
do applicantur à ministro (vt proxima concl. diximus) habeant vir-
tutem efficiendi gratiam, dicentur profectò continere illam, qua-
tenus instrumentales causæ sunt, ad differentiam Dei Opt. Max.
qui solus est principalis gratiæ causa.

Art. V. De numero, excellentia, & necessitate Sacramento-
rum nouæ legis.

DE NUMERO, AN SINT

SEPTEM TANTVM?

Hoc dubio explicatur 2. pars. 2. distin. Magistri.

CONCLUSIO I.

SEPTEM tantum sunt nouæ legis sacramenta: ita enim defi-
nitur in Conc. Flor. expressè & Trident Sessio. 7. de sacramentis
in genere cap. i. vbi ita habetur. Si quis dixerit sacramenta nouæ le-
gis non fuisse omnia à Christo Domino nostro instituta, aut esse
plura, aut pauciora, quàm septem, &c. Anathema sit.

Hinc colligitur cautè legendos esse Alex. Alè. in 4. p. q. 24. m. i.
vbi dicit sacramentum Confirmationis fuisse ab Ecclesia in Cõ-
cil. Meldensi institutum, & D. Bona. d. 7. q. 1. qui tenet cum Alex.
& Hugo. lib. de sacramentis, p. 15. ca. 2. qui affirmat Extremã Vn-
ctionem fuisse à B. Iacob. institutam.

DE EXCELENTIA,

CONCLUSIO II.

INTER sacramenta nouæ legis, Eucharistiæ Sacramentum
est

est cæteris præstantius: est enim finis ad quem alia sacramenta
ordinantur, & finis est præstantior iis, quæ sunt ad finem: continet
etiam Christum realiter.

CONCLUSIO III.

INTER alia sex Baptismus, Cõfirmatio, & Ordo cæteris præ-
stantiora censentur: quia Baptismus est ianua omnium sacramen-
torum: confirmatio est ad defendendam fidem: & ordo hominẽ
in supremo Ecclesiæ gradu constituit.

DE NECESSITATE,

CONCLUSIO IIII.

BAPTISMVS, Pœnitentia, & Ordo simpliciter tantum sunt
necessaria. Ratio est: quia illud est simpliciter necessarium ad salu-
tem, sine quo de lege peccatum non dimittitur, talia sunt hæc tria
sacramenta: de Baptismo enim Ioan. 3. dicitur. Nisi quis renatus
fuerit, &c. De pœnitentia, Luc. 23. Nisi pœnitentiã egeritis, omnes
simul peribitis. Et de ordine constat, quia sine illo non potest pœ-
nitentiæ sacramentum administrari.

CONCLUSIO V.

CÆTERA sacramenta sunt secundum quid necessaria, id est,
ad salutem conuenientia, ne quis per contemptum illa prætermi-
tat: quia qui sacramentum contemnit, Christum IESVM autho-
rem sacramentorum contemnere videtur.

Art. vlt. De Circumcisione, & reliquis Sacramentis veteris
legis conferant ne gratiam?

QUINQUE sunt opiniones circa Sacramentum Circumcisi-
onis. Prima est Mag. sententiarum m. d. i. dicentis, per circumcisi-
onem deleri peccatum, gratiam autem minimè dari: quæ opinio est aper-
tè erronea, quia de lege non datur medium inter filium regni, &
perditionis. Nam qui non est mecum, contra me est, &c: vide D.
Bona. qui illum sano modo interpretatur.

Secunda opinio refertur à D. Tho. infra citato eorũ, qui dicebãt
gratiam dari per circumcisi-
onem, quæ sufficiebat ad deletionem
peccati, non autem ad consequendam gloriam: hæc etiã est falsa,
quia gratia gratũ faciens, & culpam delet, & ad gloriam iuuat.

Tertia opinio affirmat deleri culpam, & gratiam ad gloriam
vilem

d. i. q. 1. 4.

Alex. Alè. q.
8. m. 7. art. 2.
D. Tho. q. 65.
art. 1. & D. D.
m. 4. D. Bona.
d. 2. q. 3. Scot.
q. 1. Ricar. q. 4
art. 1. Duran.
q. 2. Gabr. q. 1.
art. 1. in eadem
d. 2.

A P P E N.

D. Tho. art. 2.
& 3. & habet-
ur in Cõc. Tri.
Sess. 7. de sacra-
mentis in gene-
re. Can. 3.

D. Tho. art. 47.

Ioannes. 3.
Luc. 13.

Caendus Ma-
gister.
Luc. 11.

vilem conferri: negat tamen per illam carnis concupiscentiam cohiberi.

Quarta est D. Tho. q. 62. art. ultimo, & q. 70. art. 4. qui tenet, nulla veteris legis sacramenta habuisse in se virtutem, qua gratiam operarentur: non enim dabatur gratia virtutis circūcisionis, de sententia illius, sed fidei ministri.

Quinta opinio est Sco. d. r. q. 6. quam multo antea defenderat. Alex. Alen. q. 7. m. 7. & 8. D. Bona. q. 3. art. 2. Ricar. q. 3. art. 6. in r. d. quos sequuntur Dur. q. 5. & Gab. q. 4. eadem diff.

CONCLUSIO I.

VETERIS legis sacramenta si cum gratia, & fide, recipiebantur, erant gratiae, & gloriae ex opere operantis meritoria. Ratio est: quia erat actus à charitate procedens in Deum relatus. Talis enim actus est gratiae, & gloriae meritorius: vt patet Matth. 10. & Mar. 9. Quisquis enim dederit potum aquae frigidae in nomine meo, &c.

CONCLUSIO II.

NVLLVM sacramentum, quod erat praecise legis Mosaicae, ex opere operato gratiam conferebat. Definita est in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. vbi ita legitur. Nouae legis septem sunt sacramenta, quae multum differunt à sacramentis veteris legis. Illa enim non conferebant gratiam: haec autem nostra, & continent gratiam, & eam dignè suscipientibus conferunt.

Hinc colligitur cautè legendum esse. Dur. vbi supra dicentem consecrationem sacerdotalem in lege veteri gratiam contulisse.

CONCLUSIO III.

VIRTUTE circūcisionis olim dabatur gratia: sicut modo Baptismi virtutes patet. Primò auctoritate Eccle. in c. maiores de Baptif. vbi dicitur: etsi originalis culpa per circūcisionem remittebatur, & damnationis periculum euitabatur, non tamen ad regnum caelorum perueniebatur: vbi eodem modo loquendi, quo per Baptif. gratiam dari determinatur in Conc. Trid. Sess. 6. cap. 7. vsus est Innocen. III. ad virtutem circūcisionis exprimendam: ibique ex professo loquitur, cum comparat circūcisionem cum Baptif. o: & in ultimo, scilicet, non tamen ad regnum caelorum perueniebatur, differre demonstrat. Idem docet D. Aug. Cano. ex quo. & D. Grego. Cano. quod apud nos, & etiam venerabilis Beda què mag. d. r. citat. Dices, Conc. Flor. dicit sacramenta veteris legis non contulisse

tulisse gratia: sed solum figurasse gratiam dandam &c. Respondeo loquitur de sacramentis, quae praecise erant veteris legis: circūcisio autem fuit data Abraham ante legem: & quando D. Pau. Rom. 4. dicit accepisse Abraham signum circūcisionis, signaculum fidei iustitiae, quae est in praepotio, non negauit, quin virtute propria gratiae augmentum Abraham contulerit: neque rectè inferes, non fuit iustificatus Abraham, quando accepit circūcisionem: ergo circūcisio virtute propria non conferebat gratiam, qua peccator iustificaretur: quemadmodum non valet à simili, virgo sanctissima, quando accepit Baptif. non fuit iustificata: quia iam ab instanti sua immaculatae conceptionis erat gratiae plena: ergo Baptif. non iustificat alios: recepit siquidem Abraham gratiae augmentum per circūcisionem: sicut virgo sacratissima per Baptif. & nota: passio Christi tunc in circūcisione non operabatur, vt causa efficiens, neque vt causa finalis, quauis erat finis institutionis sacramentorum veteris legis: sed tanquam moralis, & meritoria causa: vt nunc temporis operatur: & vt modo merita passionis exhibite applicantur nobis per actum exteriorem, id est, per receptionem sacramenti: ita tunc merita passionis exhibendae, quae erat causa moralis, & meritoria, per receptionem circūcisionis applicabantur. Praeterea, si obicias. D. Paul. dicentem: cur ad egea, & infirma elementa conuertimini? Res. cum D. Hier. ibidem loquitur contra illos, qui, post acceptam euangelij gratiam, ad iudaismum reuertebantur. Nam ante sufficientem euangelij promulgationem diuitiis plena erant: quia circūcisio gratiam conferebat, & reliqua Christi veterum significabant. Tandem si perconteris intelligentiam illius loci: si enim per legem iustitia: Christus ergo gratis mortuus est, qui videtur conclusionem Sco. euellere. Res. loquitur ibi B. Paul. de operibus secundum valorem proprium, & naturalem: vt postea falsò docuit Pelagius: non autem secundum valorem à lege, & à diuina ordinatione statutum: nam hoc modo operibus debetur ex meritis Christi IESV praemium aeternae iustitiae, vt pote, gratia, & acceptatio ad gloriam: circūcisio autem ex meritis Christi virtutem conferendi gratiam habebat.

D. Tho. est 1. 2
q. 103. art. 2.
ad 2. Scot. q. 6
citata contra
Magistrum d. 1.

Math. 10.
Mar. 9.

APPEN.
Cano. Dur.

De conse. d. 4.

Roma. 4.

Galat. 4.
B. Hiero.

Galat. 2.

QVÆSTIO QVARTA DE
CHARACTERE.

Alex. Alk. q.
2 m. 4. ar. 1. et
q. 19. per totū
D. Tho. q. 63.
ar. 1. & D. D.
m. 4. D. Bon.
d. 6. art. 1. per
quinque. q. R.
car. d. 1. toto ar.
ti. 2. Scot. d. 6.
q. 9. 10. et 11.
Durā d. 4. q. 1
Patrē Castro
contra hareses
V. character.

Art. I. In quibus sacramentis nouæ legis character imprimitur?

CONCLUSIO I.

CERTISSIMUM est characterem in anima per sacramenti initerabilis receptionem, si recipiēs non ponat obicem, imprimi. definitur in Conc. Flor. sub Eug. III. & in Cōc. Trid. Sess. 7. Can. 9.

CONCLUSIO II.

IN Baptismo, Confirmatione, & Ordine duntaxat character imprimitur: definita est in Cōc. modò citatis: nam in Flor. dicitur. inter hæc sacramenta tria sunt, scilicet, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id est, spirituale quoddam signum imprimunt in anima indelebilem: vnde in eadē persona non iterantur: & in Trid. eodem Cano. 9. ita legitur. Si quis dixerit in tribus sacramentis Baptismo, scilicet, Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima &c. Anathema sit.

Art. II. An character sit qualitas absoluta in anima existens? &c.

DVÆ sunt opiniones: vna communis, quam tenent Alexand. D. Bona. 4. p. q. 19. m. 1. art. 2. quos citat Gab. d. 6. q. 2. Ricar. q. 1. D. Th. art. 2. vbi supra. & dicitur ab his esse qualitas absoluta: altera est Dur. d. 4. q. 1. afferentis esse relationem quandam. Sco. dubius est in hac quæstione.

CONCLUSIO I.

CHARACTER est potentia actiua, seu passiua, recipiendi, administrandiue sacramenta: per characterem enim distinguitur sacerdos à non sacerdote. scilicet, per potentiam administrandi sacramentum. Baptizatus etiam à catechumeno per potentiam recipiendi sacramentum. Est enim character signum, quo insigniti ad inuicem distinguuntur, & inter se quandoq; assimilantur, & à carentibus characterē differunt.

CONCLUSIO II.

POTESTAS ista actiua, siue passiua non est ens rationis, aut relatio;

relatio: sed qualitas absoluta in anima existens, patet: quia impressio est actio realis: vt impressio sigilli in cera, & character dicitur imprimi in anima: vt constat Can. maiores de baptismo. tum etiā quia similitudo non est nisi in qualitate, & per characterem, qui illum habent, dicuntur esse similes.

Vide concl. citā
tā sup. quæst. 4
art. 1.

CONCLUSIO III.

CHARACTER respectu sacramentorum instrumentalis causa, siue potentia est: quia sacerdos est causa instrumentalis conuersionis panis in corpus Christi verum per verba consecrationis: & hoc: quia habet characterem: ergo multò magis character.

DIFFICULTAS,

An sit character indelebilis?

CONCLUSIO I.

POTESTAS hæc administrandi, vel recipiendi sacramenta, quæ character nuncupatur, indelebilis est. definita est expressè in Conc. Flor. & Trid. in. r. art. citatis, & in cap. maiores de Baptismo, & Can. quod quidam. 1. q. 1.

Alex. q. 19. m.
5. D. Bona. q.
5. Ricard. q. 3.
D. Tho. artic. 5
vbi supra.

Art. III. An sit character in voluntate vel in intellectu, tanquam in subiecto?

DVÆ sunt opiniones. 1. Alex. q. 19. m. 3. D. Bona. q. 3. D. Tho. art. 4. vbi supra Ricar. d. 5. q. 2. art. 2. qui tenent characterem subiecti in intellectu. Altera Sco. q. vltima. d. 6. qui defendit esse voluntatem characteris subiectum. Dur. verò. d. 4. q. 1. opinatur subiecti in potentia executiua: vt in manu, & lingua: hæc autem opinio est contra Conc. Flor. Sess. 7. Can. 9. vbi diffinitur imprimi in anima: quam obrem non in lingua, vel in manu.

Durandus cas
te legendus hic.

CONCLUSIO I.

CHARACTER non est in essentia anime: vt in subiecto: sed in eius potentia, vel medijs potētis (vt Alex. & D. Bona. affirmant) inest Ratio est: quia character est signum, quo Christus Iesus, qui est secunda persona Trinitatis sanctissimæ, configuratur: quæ quidem configuratio non fit secundum essentiam anime: sed secundum eius potentias: hæc est Alex. D. Tho. & D. Bona. cui Sco. non repugnat.

C O N C L U S I O I I.

Scoti est.

I N voluntate tanquam in subiecto. probatur : quia omnes Theologi fatentur iustitiam in voluntate collocari, & actus sacramentalis, cum per illum Deo debitum honorem, petendo æternam salutem ab illo, reddamus, est actus religionis: religio verò pars iustitiæ est, atq; ita erit perfectò character, ut iustitia, in voluntate. Secundò : quia potentiæ distinguuntur per actus, & character inclinatur ad actus voluntatis: inclinatur enim ad actus religionis, & iustitiæ, quæ est in voluntate: quare, &c. Tertiò quia per characterem obligamur ad colendum Deum sacramentalibus operationibus, & obligatio est voluntatis, quia est actus potentiæ liberæ: quamobrem in voluntate erit character: ex dictis fit satis rationibus contrariæ opinionis: nam operationes sacramentales, ad quas character inclinatur, etsi fidem saltem in suscipiente præsupponat, non sunt fidei: sed religionis protestationes. Deinde quando dicitur potentia animæ subiecti in essentia animæ, intelligitur de potentiis naturalibus: character verò est supernaturalis potentia, habens se velut habitus, inclinansq; per modum habitus ad operandum.

Tandem nota non esse hoc loco institutam disputationem de subiecto inhætionis: hac enim ratione tota anima, cum sit indiuisibilis, & omnes eius potentiæ idem realiter cum illa, erit characteris subiectum: sed de subiecto perfectionis: quomodo intellectus, qui fide perficitur, dicitur esse fidei subiectum.

Art. vii. An character sit totius Trinitatis sanctissimæ, vel alterius diuinæ personæ potius, quam Christi I e s u appellandus?

C O N C L U S I O I.

Alex. Alé. 4.
p. 9. 19. m. 1. 47.
m. 1. D. Tho. ar.
m. 3. ubi supra.

G R A T I A, quæ est character, quo sancti in Triumphanti Ecclesia ad Dei fruitionem deputantur, non Christi, sed Dei character nominatur: quod autem gratia character sit, perspicuum est: nam est signum, quo homines deputantur ad aliquem finem, nempe ad Dei fruitionem: tum esse Dei characterem patet: quia chara-

character alicuius principis est signum, quo milites redduntur illi similes in aliqua potestate: & per gratiam homines Deo similes in potestate fruendi diuina essentia efficiuntur: ut enim Deus est beatus in visione, & fruitione essentia diuinæ: ita homo media gratia ad similem beatitudinem acceptatur.

C O N C L U S I O I I.

C H A R A C T E R sacramentalis Christi character est: per illum enim principi Christo homini in aliqua potestate assimilamur: quod quidem manifestum fiet posito exemplo. v. g. per characterem ordinis, qui est potestas absoluendi a peccatis, Christo qui sacerdos erat, & peccata remisit, sacrificiumq; id est, seipsum Patri obtulit in sacerdotali potestate assimilamur. &c. Et nota non reddi nos similes Christo per sacramentalem characterem in aliis potentiis, quas Isaias c. 33. indicauit, dicens de Christo. Dominus, legifer noster, Dominus Rex noster, ipse saluabit nos. quo loco iudiciariam, legislatariam, Regiam, & sacerdotalem potestatem complexus est.

Isaias cap. 33.

Q V Æ S T I O V L T I M A D E M I N I S T R O

S A C R A M E N T O R V M.

H A C quæstione exponitur. d. 5. & 6. Magistri sententiarum, ubi legendi sunt doctores.

Art. I. Quonam pacto Deus, & minister interiorum sacramenti effectum operantur?

Alex. Alen. q.
15. ubi supr. est
16. m. 1. D. Tho.
art. 1. q. 64. R.
car. dist. 5. q. 2.
ar. 1. Dur. dist.
5. q. 63. Vega
lib. 7. super C.
cilium. Trident.
à cap. 4. usque
ad 18.

C O N C L U S I O I.

S O L V S Deus est gratiæ sacramentalis, & characteris causa principalis. nam causa principalis est, quæ virtute propria, & permanenti, atque independenter, reddens passum sibi simile operatur: qualis est solus Deus, qui per suam diuinam voluntatem, quæ est permanentis, & independentis, & ipsemet Deus, reddit hominem sibi similem, iustificando per gratiam illum: Deus enim est, qui iustificat.

Rom. 8.

C O N C L U S I O I I.

M I N I S T E R est instrumentalis gratiæ causa. constat ex propria.

F. t. q. 4.

B 3

prieta-

prietatibus instrumentalis causæ: non enim operatur virtute propria: sed principalis agentis nempe, Dei, & meritorum Christi, cuius actionem deferens in animam, reddit illam, non sibi, sed Deo, mediante gratia, similem.

CONCLUSIO III.

Alex. Al. q. 16. m. 2. art. 3.
 GRATIA sacramentalis, quæ ex opere operato cõfertur, per sanctiorem ministrum maior minimè datur. Ratio est: quia propter merita Christi datur sacramentalis gratia ex opere operato, & nullo modo propter ministri merita: non enim qui plantat, est aliquid, neq; qui rigat: sed qui incrementum dat Deus. lege Cano. Baptismus. & Cano. inter bonos. de consecr. dist. 4.

CONCLUSIO IIII.

1. Corin. 3.
 SANCTITAS ministri, & eius preces suscipienti Sacramentum diuinum impetrant auxilium, vt rectè sacramentali gratia, & libero arbitrio vtatur. Hinc enim Moysen, & Aaron multa suis precibus populo Israelitico impetrasse legimus. hinc B. Paul. in suis epistolis pro se orationes fieri postulauit: hinc tandem B. Iacob. multum iusti assiduum deprecationem valere dixit.

Capite. 5.
Heresi.
 Oppositum. 4. conclus. fuit error Pelagij, & aliorum hæreticorum, aduersus quos pater à Castr. Verb. oratio hæresi tertia disputat.

Art. II. An Christus: vt homo, sit instrumentalis causa gratiæ, quæ per sacramentum confertur?

CONCLUSIO I.

Alex. 4. p. q. 15. m. 3. D. Th. q. 64. artic. 2. DD. d. 5. Ric. q. 5. arti. 1. D. n. can. q. 3.
 HUMANITAS Christi IESV per receptionem Eucharistiæ est nunc instrumentalis gratiæ causa. Ratio est: quia per eius motum agēs principale, vt potè, Deus, infundit nobis gratiã, qua animas nostras deificat, sibiq; similes reddit.

CONCLUSIO II.

Luc. 7. Marc. 5.
 HUMANITAS Christi fuit quibusdam iustificationis causa instrumentalis, illis, scilicet, quibus Christo domino loquente fuit concessa gratia. patet: nam fuit instrumentum miraculorum verbi diuini: quia per eius imperium, & motum, miracula efficiebantur: vt quando dixit. Adolefcens tibi dico, surge: & Archisynagogi filiam tetigit: quamobrem fuit, & iustificationis instrumentum, quãdo per

do per eius locutionem aliqui fuerunt iustificati: vt Magdalena, Paralyticus, Saulus, & alij.

CONCLUSIO III.

D. Bona. Ric. Sco. et Dur. est. 1. Io. 17. 2.
 HUMANITAS Christi non est modò in aliis sacramentis, præter Eucharistiã, instrumentalis causa gratiæ, quæ per illa cõfertur. patet primo: quia non habet vllam actionem realem, nec motum in aliis sacramentis, per quem principalis causa, scilicet, Deus operatur: hoc est enim instrumentalis causæ proprium. Secundo, quia causa instrumentalis non mouet principalem, immo ab illa mouetur: at verò humanitas Christi suis precibus mouet Deum: iuxta illud: aduocatum habemus apud patrem, &c. Tertio, quia humanitas Christi ex sententia D. Thom. patribus veteris testamenti per fidem applicabatur: & quoniam non existerat, non erat tunc instrumentalis causa, cum igitur modò in cæteris sacramentis, dempta Eucharistiã, non existerat, quanuis nobis per fidem, & sacramenta applicetur, non erit profectò instrumentalis causa. Vltimò, causa instrumentalis non tangit passum per solam artificis intentionem (non enim calamo in mente existente scribimus) sed per realem actionem: quare cum humanitas Christi non existerat realiter in aliis sex sacramentis, non erit instrumentalis causa gratiæ, & iustificationis.

CONCLUSIO IIII.

NON sunt passiones, & actiones humanitatis Christi nunc instrumentalis causa nostræ iustificationis. Probat: quia actio realis, qualis est actio causæ instrumentalis: est ab ente reali, nunc autem passio Christi, & eius merita sunt entia rationis tantum in mente diuina existentia. lege Vegam super Concil. Trid. ca. 15. & infra.

CONCLUSIO V.

HUMANITAS Christi, & eius merita in acceptatione diuina sunt modo morales causæ, proprieque dici etiam possunt causæ meritoria sacramentalis gratiæ. Ratio est: quia si Adæ peccatum tantæ fuit malitiæ: vt totum genus humanum per generationem carnalem in fecerit: profectò merita Christi, & eius passio sanctissima, tantæ erunt excellentiæ, vt toti humano generi merendo illi gratiã per sacramentorũ applicationem conferendã

Roma. 3.

profint. Vbi enim abundauit delictum superabundauit gratia: & sicut per vnus inobedientiam peccatores constituti sunt multi: ita per vnus obedientiam iusti constituentur multi.

Art. III. An Christus, quatenus homo, potuerit hominibus potestatem concedere constituendi sacramenta.

DVÆ sunt opiniones. Prima est communis Alex. Alen. q. 15. m. 1. D. Tho. q. 64. art. 4. D. Bona. arti. 3. q. 1. & Ric. q. 3. arti. 1. d. 5. ij defendit Christum, quatenus Deus est, habere potestatem principalem instituendi sacramenta, eamq; non potuisse Apostolis communicare: verum potuisse illis potestatem excellentiæ, & auctoritatem condendi sacramenta concedere.

Secunda opinio est Dur. in. 4. d. 6. q. 4. docentis potuisse Deum Apostolis concedere: vt eligerent res quasdam sensibiles, quæ essent sacramenta: non tamen potuisse illis conferre gratiam capitis, qua sacramenta conderent.

Sco. communem opinionem defendit: ait enim. d. 1. q. 3. artic. 2. solus Deus potest instituerre sacramenta: quia solus potest dare gratiam: & intelligit principaliter, vt ex precedentibus constat. Deinde non negauit humanitatem Christi potestatem instituendi sacramenta habuisse: nã in fine illius articuli loquitur: perfectio sacramenti requirit, quod instituatur à Deo, vel quod determinet se regulariter cooperari illi signo: vbi apertissime declarat potestatem instituendi sacramenta creaturæ ex commissione concedi posse.

CONCLUSIO I.

SOLVS Deus principaliter, & independenter, & humanitas Christi ex commissione, sacramenta instituerre possunt. Ratio est: quia instituerre sacramentum est dare alicui rei sensibili virtutem significandi gratiam, quam ex natura sua non significabat: & cum solus Deus principaliter & humanitas Christi ex commissione (quoniam habuit gratiam capitis) possit gratiam dare, profecto solus Deus principaliter, & independenter, &c.

CONCLUSIO II.

NON potuit Christus IESVS. Apostolis, vel Ecclesiæ, principalem, & independentem potestatem instituendi sacramenta, quæ ipse: vt Deus habuit, communicare: propterea quod, si talis potestas

stas esset Apostolis commissa, esset quoq; eidem deitas data: quid? quod neq; humanitati Christi, cum sit verbo vnita, talis potestas communicari potuit: aliter enim humanitas esset diuinitas.

CONCLUSIO III.

CHRISTVS, in quantum Deus, potuit Apostolis excellentiæ potestatem, quam eius humanitas habuit, committere, atque etiam in quantum homo: quia potuit illis dare gratiam capitis, qua sibi, & aliis gratiam mererentur: & cum possent tunc aliis gratiam mereri, potuissent etiam illius gratiæ dandæ signa, quæ essent sacramenta instituerre.

Vide Dur. dist. 5. q. 4.

CONCLUSIO IIII.

PRÆDICTAM potestatem apostolis minimè tradidit. Ratio est: ne schisma in Ecclesia oriretur: nam si Corinthij diuidebatur, quod alij à Paulo, alij à Cepha essent baptizati. ego enim, dicebat vnus, sum Paulus: iter verò, ego sum Apollo, &c. quãtò maior occasio schismatis in Ecclesia fuisset, si Apostoli instituendi sacramenta auctoritatem habuissent: ne igitur schismatis occasio præberetur, talem potestatem conferre haud decuit.

I. Corint. 1.

CONCLUSIO V.

ECCLËSIA potest instituerre sacramentalia, & aliquod signum certum, quo ex opere operato virtute meritorum Christi, & sanctorum poena prouenialibus, & mortalibus peccatis, iam dimissis, luenda remittatur. Ratio est: quia cum summus Pontifex possit remittere poenam temporalem per applicationem meritorum Christi, & sanctorum, poterit planè signum, siue sacramentale illius remissionis instituerre: nam qui potest aliquem effectum præstare, potest quoq; certum signum illius effectus constituere. Nota. primum: sacramentale nihil aliud esse, quàm solennem præparationem ad sacramentum, cuius modi est exorcismus, catechismus, &c. Animaduerte secundo, effectum ex opere operato esse, qui datur propter merita Christi.

Art. IIII. An per malos ministros sacramenta,

et illorum effectus conferri possint?

CONCLUSIO I.

POTESTAS administrandi sacramenta, siue regia per mortale peccatum non amittitur, constat multis sacra scriptu

Alex. Alen. q. 16. m. 2. arti. 1. D. Tho. q. 64. arti. 5. DD. d. 15. D. Bona. q. 2. ar. 1. q. 1. & 2. ar. 2. Ricor.

B 5 ræ lo

q. 3. ar. 3. Sco. distin. 6. q. 1. et Dur. q. 3.

rae locis: & est definita in Conci. Constantien. Sess. 8. & in Triden. Sess. 7. de Baptismo cap. 11. lege patrem à Castr. Ver. Baptismus hę refi. 6. & Ver. potestas contra hęrefes.

CONCLUSIO II.

PER Ministrum quantumvis malum, seruantem tamen, quę sunt de necessitate sacramenti, sacramentalis gratia suscipien- ti sacramentum, dummodò non ponat obicem, confertur. Ratio est: quia gratia sacramentalis non datur propter merita ministri: sed Christi: vt habetur de consecr. d. 4. Can. Roma. Pontifex. & in Concil. Trident. Sess. 7. de sacramentis in genere Cap. 12. de Ba- ptismo Can. 4. vide apud Gracia. q. 1. primę causę. Circa hunc ar. fuit error Vvaldensium, scilicet, propter quodcunque peccatum mortale Ecclesiasticam, & regiam potestatem amitti, & Donati- starum asserentium baptizatos ab hęreticis esse iterum baptizan- dos: lege Castr. locis in primā conclu. citatis. Scot. est in presentia liberandus à calumnia, quam illi Magist. Soto imposuit dicens: er- rasse Scot. vbi supra: quoniam ait baptizatum ab hęretico, si vult fieri illius discipulus, non recipere verum sacramentum: quod qui- dem nec somniauit Sco. apud illum enim ita legitur. Si hęreticus baptizat adultum, & adhuc sacramentum sibi confert, & effectus eius, si in adulto non est aliquis malus motus: vt si velit consentire hęrefi, vel vt fiat discipulus eius. hęc Sco. vbi conditionalem, si, non ad sacramentum: sed ad effectum sacramenti referendā esse, quis non videt? quid? quòd in eodem. q. 1. & non. 2. vt falsò apud Sotum legitur, idem Sco. cõcessit baptizatum ab hęretico, etiam si hęreticus sit, verum sacramentum suscipere,

Egregia simili- tudines de hac resūt apud D. Bonā. D. Tho. et Castrum vbi supra. Hęrefis.

Scot. liberatur in 4. d. 1. q. 5. art. 5.

Art. V. An minister existens in peccato mor. peccet mor. sacramenta administrando?

CONCLUSIO I.

MINISTER existens in M. extra casum necessitatis admi- nistrans, siue laicus, siue sacerdos sit, M. peccat. canonizata est ab Ecclesia in multis textibus. i. q. 1. in Can. per Isaiam, & Can. omnia, &c. nam sicut qui indignè manducat, iudicium sibi manducat: ita qui indignè ministrat, iudicium sibi acquirit.

Alex. Alen. q. 16. m. 2. art. 2. D. Tho. q. 64. ar. 6. DD d. 5. Rican. q. 3. ar. 6. Dur. q. 3. 3. Corin. 11.

CON-

CONCLUSIO II.

IN casu extremę necessitatis existens in mortali, etiam si sit excommunicatus, administrando minimè peccat: vt si laicus, vel sacerdos, &c. puerum agonizantem baptizaret. Et ratio Sco. est: quia concurrentibus duobus præceptis in compassibilibus, illud magis obligat, cuius transgressio magis nocet: & cum magis no- ceat transgressio præcepti de subueniēdo paruulo morienti, quàm præcepti de non administrando in mortali peccato, licebit profe- cto ministro, vel excommunicato, &c.

D. Tho et Scoti est vbi supra.

Hinc colligitur sacerdotem in mortali administrantem absolu- tionis sacramentum nullo modo à peccato excusari: quia potest, dum poenitentem audit, interius de peccatis conteri.

APPEN.

CONCLUSIO III.

DIACONI, & subdiaconi in mortali administrantes, morta- liter haud peccant. tum quia illorum ministeria non sunt sacramē- ta: sed sacramentalia: tum etiam quia illis de dignè administrando non est impositum præceptum: quemadmodum ministris sacra- mentorum.

Soto dist. 1. q. 5. art. 5. contra. vltoria de bapt. q. 29

CONCLUSIO IIII.

CONCIONATOR, si est publicus peccator, concionando mortaliter peccat: nisi verè poeniteat: secus autem si sit occultus peccator. Ratio est: quia præbē aliis ruīnæ occasionem: dicente D. Paul. qui prædicas non furandum, furaris, &c. per vos nomen Dei blasphematur inter gentes: at verò occultus nulli talem occa- sionem præbēt: immo charitatis, & eleemofynę spiritualis actum exercet: præsertim quando illi ex officio incumbit, & cum timo- re, & reuerentia concionatur.

Roma. 2.

Art. VI. An qui recipit sacramentum à ministro, quem scit in mortali existere, mortaliter peccet?

D. Tho vbi su- pra ar. 2. ad 2. & DD. d. 5. Ric. art. 3. q. 4. Scot. q. 2.

CONCLUSIO I.

MINISTRVM malū non excomunicatum, cui ex officio incumbit sacramenta subditis ministrare, potest subditus absq; peccato imparatum atq; inuitum ad administrandum indu- cere: nam qui vitur iure suo non peccat, & subditus habet ius pe- tendi: neque inducēdo peccat, cum petat sibi debitū, quòd potest curatus

D. Tho vbi su- pra ar. 2. ad 2. & DD. d. 5. Ric. art. 3. q. 4. Scot. q. 2. vide cap. volo. ab ecclesia terrana: de elec. ecclesie in thome. et glia. in p. 1. de. in ca. no est. de. sponsalibus.

curatus sine peccato reddere, si prius penituerit : vt constat ex Appendice quinti artic.

CONCLUSIO II.

PECCAT, qui à sacerdote malo, non curato, & parato publicè in Ecclesia ad administrandum, petit scienter sacramentù. Ratio est : quia cooperatur grauiori peccato ministri: grauius enim multò peccat sacerdos re ipsa administrando, quàm si solum habeat administrandi voluntatem: quemadmodum grauius peccat, qui hominem interficit, quàm ille, cui est solum cordi interficere.

CONCLUSIO III.

SI Curatus fuerit excommunicatus generaliter tantum, integrum erit subditis ab illo sacramentum petere: etiam si ille nõ sit ad administrandum paratus. patet: quia generaliter excommunicatus ante iudicis declarationem, neque in diuinis, neque extrà, neque in receptione, vel in administratione sacramentorum, præter quàm in casu, si quis suadente diabolo, vitare tenemur: vt constat per extrauagantem, ad euitanda: secus verò si non fuerit curatus. quia tunc cooperaremur grauiori illius peccato, cum ipse ministrare non teneatur.

CONCLUSIO IIII.

A Sacerdote Curato, vel non Curato, etiam nominatim excommunicato licitum erit necessitatis sacramentum in extrema necessitate, id est, in mortis art. petere: de sacramento Baptismi constat, quia concurrentibus duobus præceptis in cõpassibilibus, illud magis obligat, cuius transgressio magis nocet, & cum transgressio Baptismi de puero, vel adulto moriente baptizãdo magis noceat, quàm transgressio præcepti Ecclesiæ de non communicando cù excommunicato, primum præceptum obligabit, & secundi, qui sacramentum petit, reus non erit.

c. si quis forte
24 q. 1.

Alexã. Alẽ. q. 16. m. 3. ar. 5.
D. Tho. q. 64. ar. 9. Ricar. d. 5. q. 4. ar. 3.
Dist. 26. secundum s. l. q. 1. c. si autẽ & seq.

Art. VII. An fides ministri ad sacramenti veritatem sit necessaria?

CONCLUSIO.

AD ministeriũ cuiuscunq; sacramenti neq; fides actualis, vel habitualis ministri desideratur. hæc colligitur ex Cõ. Flo. vbi materia, & forma, & intentio ministri faciendi, quod Ecclesia facit nõ autem

autem illius fides, ad veritatem sacramenti necessaria esse dicuntur.

Hinc si Sacerdos apostata à fide proferat consecrationis verba animò faciendi, quod Romana Ecclesia facit, vel si habeat intentionem absoluedi in articulo mortis, verum conficiet sacramentum.

A P P E N.

Art. VIII. An intentio Ministri sit de necessitate Sacramenti?

Alexã. Alẽ. q. 19. m. 1. per. 4. ar. D. Tho. q. 64. arti 8. cõ D. d. d. 6. D. Bona. q. 1. cõ 2. arti. 2. Ric. q. 1. ar. 1. Scot. q. 3. 5. cõ 6. Duran. q. 2. * Luca. 2. 2.

CONCLUSIO I.

DE fide tenendum est, esse intentionem necessariam. Definita est in Concil. Florent. sæpe hætenus Citato: & constat ex iure diuino: nam quando Christus dixit in Cœna, * hoc facite in meam commemorationem, suam intentionem seruandam esse præcepit.

CONCLUSIO II.

INTENTIO, quatenus est volitio actus exterioris, est in ministro ad verum sacramentum conficiendum necessaria. patet: quia minister est agens liberum, & de ratione agentis liberi est, vt præuia intentione operetur: alioquin non esset agens liberum, sed naturale.

CONCLUSIO III.

MINISTER necessario debet ad veritatem sacramenti suum actum exteriorem in hunc finem dirigere: vt per illum actum quod Christus IESVS, vel Romana Ecclesia faciendum instituit, conficiatur. definita est expressè in Concil. Florent. vt ex dictis constat.

CONCLUSIO IIII.

SOLA habitualis intentio, quatenus est simplex actus volitio, non est satis ad sacramenti veritatem. v.g. si contingat ebriosum, dormientem, siue furiosum sacerdotem ex frequenti consuetudine celebrandi vestibus indui sacerdotalibus, & sumpta hostia consecrationis verba proferre, tali verborum prolatione sacramentũ minimè conficietur. Ratio est: quia ille actus non est humanus: nõ enim habet voluntatis libertatem indeterminatam ad operandũ, vel non operandum, atq; ita non erit sufficiens actus ille ad sacramentum conficiendum.

CON-

CONCLUSIO V.

ACTUALIS intentio non est ad veritatē sacramenti necessaria. Deus enim ad impossibile, vel quod difficilimum factum est, ne minem obligat: est autem ferè impossibile, vt sacramētum administrans semper actualem habeat intentionem.

CONCLUSIO VI.

SYFFICIT virtualis intentio. v. g. si quis prius quam verba consecrationis proferat, voluntatem, siue propositum consecrandi saltem in principio actus habeat, quanuis deinceps distrahatur. Ratio est: quoniam actus ille est humanus à voluntate imperatus, eiusq; imperio elicitus, & inceptus, et si deinceps minister distractus sit.

CONCLUSIO VII.

INTENTIO circa finem actus, id est, vt minister intēdat suscipienti sacramētum gratiā conferre, non est necessaria. Patet: quia Baptismus à pagano collatus, est verum sacramentum: & tamen nihil minus intendit, quàm vt baptizato gratia conferatur.

CONCLUSIO VIII.

INTENTIO explicita huius finis, nempe, volo proferre verba sacramenti eo fine, quem Christus instituit, non est necessaria. Nam implicita sufficit ad sacramenti veritatem: patet ex consuetudine Ecclesiæ, quæ non aliam intentionem necessariam præter hanc postulauit: nihilominus tamen Sacerdos diligenter laborare, vt actualem intentionem habeat, debet, ad sacramentum maiori cum deuotione, & sanctitate, administrandum.

Alexā 4. p. 9.
23. m. 1. art. 3.

Prima diffic. Si hæreticus est Ecclesiæ hostis, quomodo habens eius intentionem baptizabit?

CONCLUSIO I.

SATIS est, habeat intentionem faciendi, quod Christus sciendum instituit: nam intentio Christi est Ecclesiæ intentio.

Secunda diffic. Qui ioco baptizaret, conferret ne baptismum?

RATIO dubitandi est: quia videtur intentione carere. Animaduerte, ioco aliquid fit bifariam. Primò, cum quis simulat

lat facere, quod non verè facit: vt qui in comœdia simulat flere cum intus rideat. Secundò cum verè facit: sed inter faciendum iocatur.

CONCLUSIO I.

QUI primo modo ministraret, non verè conficeret: quia caret intentione Ecclesiæ: fingit enim se ministrare, cum non ministrat.

CONCLUSIO II.

QUI secundo modo: vt si ludens formam baptismi proferret, verè conficeret. Definita est in Cano. Spiritus Sâctus. 1. q. 1. vbi pueros infidelium, quos Anastasius puer ludens baptizauit, verū suscepisse sacramentum decretum est: quia intendebat facere, quod Episcopus Alexandriae faciebat.

Tertia diffic. Si Sacerdos non habet intentionem baptizandi puerum, cum non recipiat baptismum, si moriatur puer, consequitur ne gratiam?

CONCLUSIO I.

ERRONEVM est asserere, tunc consequi gratiam. Ratio est: quia fides Catholica docet sine baptismi, in re, vel in voto saluari neminem: & in hoc casu nullo horum modorum puer est baptizatus.

Quarta diffic. An error personæ baptismum destruat?

CONCLUSIO I.

SI minister ita intendat baptizare, v. g. Petrum: vt mente quem scunq; alium excludat secum dicēs, volo Petrum solummodo, & non alium ab illo baptizare, si loco Petri collocaretur Paulus, non esset baptizatus. Ratio est: quia deest intentio.

CONCLUSIO II.

TALIS minister suo ministerio abuteretur: debet namq; prius baptizandum cognoscere, & intētionem ad illum, quicumq; sit, baptizandum dirigere: atque ita quanuis cognitione speculatiua Petrum à se baptizari putaret: tamen practica cognitione, qua Paulo baptismus applicatur, verè esse baptizatus Paulus. propte-

propterea quod in illa practica intentione Ecclesiae, intentio con-
tinetur.

Alexa ubi su-
pra q. 13. m. 1.
ar. 12. D. Tho.
q. 64. ar. ult.

Quinta diffi. An intentio mala ministri veritatem sacramenti annullat?

NOTA intentionem deprauatam ministri posse esse, vel
circa essentialia sacramenti: vt si quis baptizet non intente
baptizandi: sed decipiendi baptizatum: vel circa sacramenti abu-
sum: vt si quis conficeret Eucharistiam ad venenum cum illa pra-
bendum: vel baptizaret puellam infidelē, vt stuprum comitteret.

CONCLUSIO I.

INTENTIO circa essentialia annullat baptismum. nā deest
recta baptizandi intentio quae est de sacramenti necessitate.

CONCLUSIO II.

INTENTIO deprauata circa abusum sacramenti veritatem
illius minimē tollit: nihil enim quod sit necessarium ad sacramen-
ti constitutionem desideratur. Minister tamen grauissimē peccat.
Nam cuius intentio mala, & opus malum: cum dicat Christus do-
minus. si oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum tenebro-
sum erit. quale est huius ministri opus, non quod ad veritatem sa-
cramenti, vt constat: sed quantum ad ministri meritum.

1. q. 1. s. hi qui.
s. sed notandū.

Matthi. 6.

Alex. Alex. q.
16. m. 4. D. Tho.
q. 64. ar. 7. R.
car. d. 5. ar. 2.
q. 2. ar. 4.
q. 4. reliqui
DD d. 6. Scot.
quest. 1. & c.
* Habr. 5.

Art. vlt. An Angelus bonus, vel malus possit de lege sacra-
mentum administrare?

CONCLUSIO I.

ANGELVS de lege in corpore assumpto sacramentum ad-
ministrare nequaquam potest: dicit enim D. Paul. * omnis
namq; Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus consti-
tuitur, in his, quae sunt apud Deum. & cum Angelus nō sit homo,
non erit ex hominibus assumptus, &c.

CONCLUSIO II.

QUANVIS angeli locutio impropria sit, potest tamen Deus
cum angelo dispensare, vt sacramenti minister sit. vt enim poten-
tia Dei non est alligata sacramentis quod ad iustificationem: ita ne
que quod ad ministerium, vt non possit Angelos quoque sacramen-
torum ministros constituere.

CON-

CONCLUSIO III.

SI Angelus bonus baptizaret aliquem, esset verē baptizatus:
hoc enim nō prestaret sine imperio, & diuina dispensatione, quē
admodum aliqua templa diuina dispensatione ab illis constru-
cta fuisse legimus: vt ex historia festi beati Michaelis Archange-
li constat.

CONCLUSIO IIII.

SI esset malus Angelus baptizans, non censeretur verū esse
baptisma. Ratio est: quia cum sit pater mendacij, non illud faceret
ex dispensatione, & imperio diuino: atque ita esset Baptismus ite-
randus: nunquam enim Deus vtitur ad iustificationem tali mini-
stro. Sco. Angelum non de lege: vt falsō illi imposuit Caiet. sed ex
diuina dispensatione tantū posse Baptismum administrare af-
seruit: lege Mag. Soto, qui Sco. ab impostura Caiet. liberat. Haec
nus de sacramentis in genere.

Sco. liberatur.

FLORES QVAESTIONVM
Sacramenti Baptismi.

HVIVS sacramenti disputatio. 3. 4. 5. & 6. d. 4. lib. à Mag.
sent. comprehenditur, super quem legendi sunt Doctores
D. Bona Ric. Sco. Dur. & alij atque Alex. Alen. & D. Tho. locis in
fra citandis.

In. 4. ar. q. 11.
a/que ad. 24.

QVAESTIO PRIMA DE ESSENTIALIBVS
BAPTISMI.

Art. primus. Quae nam est Baptismi definitio?

CONCLUSIO I.

BAPTISMVS nō est aqua: sed aquae vsus, vt pote ablu-
tio corporis exterior facta sub certa verborum forma, à Chri-
sto instituta: quia cum Baptismo baptizatus sanctificetur, & non
per aquam, sed per ablutionem (dicēt D. Paul.) mundauit eam,
scilicet, Ecclesiam lauacro aque, & c. & alibi, saluos nos fecit per la-
uacrum regenerationis, & c. nō erit profectō Baptismus aqua, sed

Alex. Alen. to-
ta q. 11. s. Tho.
q. 63. ar. 1. &
alii DD super
3. d. Mag. quae
hac. 1. q. expli-
catur.

Ad Ephe. c. 5.

Ad Titum. c. 3.

F. t. q. 1. 4.

C

lauacrum

D. August.

lauacrum aquæ, quod est aquæ vsus, &c. hinc intelligitur locus D. August. accedit verbum ad elementum, &c. vbi per elementum: aquæ vsus intelligit, id est, ablutionem corporis, &c. vt in concl. habetur.

CONCLUSIO II.

ABLUTIO actiua ab alio facta (quia nemo potest seipsum baptizare) ad Baptismum requiritur: verum magis de necessitate Baptismi est passiuæ ablutio. patet: quia multiplicatis ablutionibus passiuæ tantum, multiplicantur baptismata: nam si vnus minister decem homines vnica ablutione, vel asperzione, dicens: Ego te baptizo in nomine Patris, &c. baptizaret, essent decem Baptismi: & si decem ministri vnum hominẽ baptizarent, dicentes simul: Ego te baptizo, vel, Nos te baptizamus in nomine, &c. essent decem ablutiones actiue, & vnicus tantum Baptismus: & nõ ob aliud, nisi quia illic essent decem ablutiones passiuæ, hinc verò vna duntaxat.

Art. II. An naturalis, & simplex aqua sit tantum Baptismi materia?

CONCLUSIO I.

Alex. Alen. q. 13. m. 2. per. 3. artic. D. Th. q. 66. ar. 3. D. d. 3. D. Bona. q. 1. ar. 1. & q. 1. & 2. 2. patris dist. Ric. to. 10 ar. 3. Sco. q. 3. Dur. q. 4.

ITA naturalis aqua est Baptismi materia, vt in alio liquore cõfici haud possit. definita est expressè in Conc. Flor. & Trident. Can. 2. de Baptismo Sess. 7. vbi ita legitur: Si quis dixerit aquam veram, & naturalem non esse de necessitate Baptismi: atq; ideo illa verba Domini nostri IESV CHRISTI: nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, ad methaphoram aliquam detorserit, anathema sit.

CONCLUSIO II.

CONVENIENTIVS multò in aqua naturali, quàm in alio liquore est Baptismus institutus: propterea quòd aqua naturalis est cõmunis, & ab omnibus tam diuitibus, quàm pauperibus potest comparari.

CONCLUSIO III.

QUANDO aqua per iuxtapositionem alterius corporis ita mutatur, vt fluida non sit, Baptismus in ea confici non potest. Ratio est: quia cum Baptismus sit ablutio, si aqua fluere non potest: vt si sit terræ ad eò permixta, vt potius lutum, quàm aqua esse videatur, non abluet, atque ita non erit Baptismi materia.

Hinc

Hinc in gelu, niue, grandine, non potest fieri Baptismus: quia sunt corpora densa, & non fluida, nisi liquefiant. APPEN. 1.

Hinc in aqua rosacea, & aliis aquis arte confectis, nõ potest Baptismus confici: quia vt ex. i. concl. constat, naturalis aqua est Baptismi materia. APPEN. 2.

CONCLUSIO IIII.

SI aqua per transmutationem accidentalem alteretur, bene poterit esse Baptismi materia, non autem si substantialiter transmutetur. Ratio est: quia si aquæ substantia mutetur, iam nõ est aqua, quæ est huius sacramenti materia.

Hinc in vino lymphato non potest Baptismus cõferri: quia ibi aqua est substantialiter in vinum transmutata. APPEN. 3.

Hinc in iure carnum poterit cõfici Baptismus: quia ibi solùm est alteratio per iuxtapositionem pinguedinis carnis: dummodo pinguedo tanta non sit: vt an ibi aqua existat, dubitetur. APPEN. 4.

Hinc confutantur varij circa Baptismi materiam errores. Primus fuit Seleuci, & Hermiæ, & Galatarum, qui asseruerunt Baptismi materiam esse ignem. Secundus Armeniorum affirmantium non solam aquam: verum etiam Chrisma esse de necessitate Baptismi, ita vt sine oleo sacro non possit fieri Baptismus: oleum autem non est nisi de necessitate præcepti Ecclesiæ, atq; ita peccaret minister, necessitate seclusa, illud prætermittens. Tertius Valdensium, quibus adhæsit Ioannes Vviclef, hi contra Ecclesiæ præceptum tenuerunt, nullo modo oleum esse in Baptismo miscendum. Vltimus fuit quorundam, qui appellati sunt flagellantes se, hi affirmarunt, aquæ Baptismum iam cessasse, mutatumq; fuisse in Baptismum sanguinis. Contra istos errores doctissimè agit Patet à Castro hæresi 1. 7. 8. & 12. verbo Baptismus contra hæreses.

Art. III. Quænam est Baptismi forma?

CONCLUSIO I.

PRÆCISSE Baptismi forma, sub qua ablutio Baptismi sacramentum efficitur, est, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. patet Matth. ult. vbi expressè legitur: dicitur enim, Euntes docete omnes gètes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.

C 2.

Prima

Hæreses.

Alex. Alen. q. 13. m. 3. art. 1. 2. 3. D. Tho. q. 66. arti. 1. D. Bona. & reliqui d. 3. Ric. q. 3 ar. 2. Sco. q. 1. Dur. q. 1. D. Bona. q. 1. art. 1. Matth. ult.

Alexan. ibidē
artic. 1. D. Th.
ar. 5. D. Bona.
q. 2. Ricar. q.
2. art. 3.

Prima diffi. Est nō actus baptizandi: vt ab Ecclesia Latina, &
Graeca exprimitur. necessario exprimendus?

CONCLUSIO I.

NECESSARIA est talis expressio actus. definita est c. r.
de Baptismo, & eius effectu: vbi annullatur Baptismus: quia
non fuit in eo baptizandi actus expressus.

Alex. ibid ar.
2. s. 4. D. Th.
art. 5. Ricard.
q. 3. art. 2.
Matth. ult.

Secunda diffi. An necessario exprimenda sit persona baptizanda?

CONCLUSIO.

NECESSARIO quidem est recipiens Baptismum expri
mendus. patet Mat. ult. vbi dixit: baptizantes eos: sicut enim
hæc verba, ego absoluo à peccatis, non expressa persona pœniten
tis, nihil significarent: ita neque hæc, ego baptizo in nomine
Patris, &c.

APPEN.
Matth. ult.

Hinc nullus poterit seipsum baptizare: ideo. n. Christus di
xit: baptizantes eos: nam sicut in generatione naturali nemo po
test seipsum generare, ita neque in spiritali regeneratione pote
rit quis per Baptismum, qui regeneratio est, seipsum regenerare.

Ioan. 3.

Alex. ar. 2. s.
1. D. Th. ar. 5.
Ric. q. 3. ar. 2.

Tertia diffi. An sit persona ministri necessario exprimenda?

CONCLUSIO.

NECESSARIUM est, vt persona ministri exprimatür,
vel subintelligatur. Ratio est: quia forma baptismi non solā
interiorem ablutionem animæ per gratiam, verum etiam exte
riorem corporis, quæ fit à ministro, significat. Dicente D. Aug. Sa cer
dos tangit corpus, & Christus interius abluuit: forma enim Baptif
mi est intelligenda secundum propriam suppositionem, qua vsus
est Dominus I E S V S illam instituens.

Contra Petilia
nū lib. 3. c. 49.

Matth. ult.

Alex. art. 2. s.
3. D. Th. ar. 6
Ricar. ar. 2. q.
3. reliqui in præ
sentis art.

Quarta diffi. An sit Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo in nomi
ne Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & humanitatis Christi?

CONCLUSIO I.

SI minister tunc intelligit sacramentum Baptismi habere virtu
stem ab humanitate Christi I E S V, tanquam à causa principa
li, non

li, non baptizat: propterea, quod potius facit sensum hæreticum,
quam sufficientem: quia humanitas Christi non est causa princi
palis, sed moralis tantum, & meritoria: vt supra demonstrauimus.

CONCLUSIO II.

SI verò intelligat habere virtutem ab humanitate, tanquam
à causa meritoria, verè conficit. Ratio est: quia illa additio nō mu
tat sensum formæ consuetæ: atque ita sufficiens forma censetur.
Idem iudicium erit, si in fine formæ ponatur, & in nomine virgi
nis Mariæ: nam si minister intelligat virginem Mariam Sanctissimi
mam esse causam principalem, non fit Baptismus: si verò causam
impetratoriam, verè baptizat.

q. 4. de sacra
mentis in gene
re.

APPEN.
Solo dist. 1. q. 1
ar. 8.

Quinta diffi. An fiat Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo
in nomine genitoris, geniti, & spirati?

Alex. ar. 3. s. 1.
D. Th. art. 6.
D. Bona. q. 3.
ar. 2 Ric. q. 3.
art. 2.

DVÆ sunt extremæ opiniones. Prima est communis omnium
Theologorum, Alex. Alen. D. Bona. Scot. & Dur. vbi supra.
Altera est glossæ in Can. multi sunt. de consec. dist. 4. & Caiet. lo
co citato, D. Tho. s. Baptismus sub hac forma conferri posse.

CONCLUSIO.

SVB tali forma neq; licet conficere, neque fit Baptismus. pro
batur: quia nō seruetur sensus formæ à Christo institutæ: nam pa
ter, & genitor non sunt nomina synonyma: non enim significat
idem & eodem modo: nam etsi pro materiali significant idem,
id est, eandem personam patris, penes formale significatum diffe
runt: formale enim patris est relatio, scilicet, paternitas constituti
ua patris: at verò formale genitoris est notio, id est, notionalis a
ctio, scilicet, generatio: atq; ita non significat eodem modo, quod
desideratur: vt formæ consuetæ sensus seruetur.

Sexta diffi. An si quis dicat, Ego te baptizo in nomine
Patris, & I E S V Christi, & Spiritus sancti,
sit verum baptisma?

D. Tho. ar. 5.

DVÆ sunt opiniones. 1. tenet partem aientem: propterea
quod nomen Christi I E S V est proprium nomen Filij Dei,
& ideo licebit loco Filij proprium nomen collocare. Altera partē
Fit. q. 1. 4. C 3 negan-

negantem defendit: quia non seruat formam à Christo instituta, qui voluit nomen Filij exprimi ad declarandum misterium Sanctissimæ Trinitatis, & processionem à patre, quæ non ita in nomine Christi, sicut in nomine Filij explicatur.

Hæreses.

Duæ fuerunt hæreses circa huic articulum. Vna quorundam Marcitarum, qui baptizabant in nomine ignoti patris omnium, & veritate omnium matris, & in eo qui descendit in IESV. Secunda hæresis fuit Paulianistarum, & Chataphrigum, qui in nomine Trinitatis minimè baptizabant. Hæ autem hæreses cõfutantur in hoc articulo. Contra quas etiam lege Can. Paulianistæ. l. q. 1. & Can. quædam autem. 24. q. 3. & Can. si verò. de consecr. d. 4. & patrem à Castro hæresi. 2. verbo Baptismus.

Art. IIII. An in nomine Christi tantum possit
Baptismus conferri

Lege DD. ar. 3
proximè cita-
tos.

DE hoc art. tres fuerunt opiniones. Prima est communis Alex. Alen. art. 2. §. 3. D. Tho. ar. 6. D. Bona. q. 2. Duran. & aliorum vbi supra: hi tuentur nullum esse Baptismum in nomine Christi duntaxat collatum.

Secunda & contraria opinio est D. Ambrosij quem citat & sequitur Mag. d. 3. cui etiam adheferunt Caiet. vbi supra, D. Thom. & Adrianus, in materia de Baptismo.

Tertia opinio est Ricardi, & Scoti, qui in hac re ancipites esse videntur: ait enim Ricar. Baptismum sub tali forma collatū, esse sub conditione reiterandum.

CONCLUSIO I.

Art. 2. §. 10.

APOSTOLI baptizabant in nomine Christi tantum: nam capit. 2. & 10. in actibus Apostolorum legitur D. Petrum iussisse quosdam in nomine Domini IESV Christi baptizari, & confirmari in Can. à quodam. de consecr. dist. 4.

CONCLUSIO II.

Hæc est communis opinio.

BAPTIZARVNT Apostoli prædicto modo ex diuina reuelatione, & dispensatione: quia Apostoli, neque tota Ecclesia potuerunt propria autoritate sacramenta instituire, vel institutas formas mutare: vt ex superioribus constat: quare nõ baptizassent in nomine Christi, nisi diuina reuelatio & dispensatio interuenissent:

sent: quod fuit factum, vt nomen Christi crucifixi amabilissimum hominibus redderetur.

CONCLUSIO III.

SI Baptismus modò in nomine Christi tantum, vel Sanctissimæ Trinitatis implicite conferatur, non erit sacramentum. Definita est à Gelasio Papa in Cano. si reuera. & in Cano. multi. de cõsecr. d. 4. vbi dicuntur agere contra præceptum Euangelicum sic baptizantes, & baptismum esse reiterandum. & cap. 1. de Baptismo, & eius effectu. vbi vtraq; pars conclusionis expressè definita habetur.

CONCLUSIO IIII.

BAPTISMVS in nomine vnus personæ tantum collatus nõ est verum sacramentum. constat ex definitione Zachariæ Papæ Can. in Synodo Anglorum. de consecr. d. 4. vbi dicitur perfectum Christianum non esse, qui non fuerit baptizatus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Christus enim Matth. ultimo instituens formam tres diuinas personas expressit.

Math. ult.

Art. V. An requiratur immersio baptizati in aqua?

CONCLUSIO.

BAPTISMVS collatus per effusionem, & asperisionem aquæ, est verum sacramentum. constat ex. 2. & 4. cap. actuū vbi legitur Apostolos vna die baptizasse 3000. hominum, & die altera 5000. & cum hi essent iam adulti, non poterant ab Apostolis præ corporis magnitudine in aquam immergi, & extrahi: vnde fit perspicuum per asperisionem hyssopo factam, vel per infusionem aquæ super faciem, aut caput tot hominū millia vna die Baptismum recepisse.

Alex q. 13. 20.
10. m. 4. D. Th.
q. 66. ar. 7.
8. D. Bona. ar.
2. in. 3. d. et re
liqui ibid. Res.
ar. 4. q. 3. Sco.
d. 6. q. 3.

Hinc si quis alium per asperisionem, vel infusionem, siue immersionem baptizet, & non dicat: Ego te baptizo, sed, Ego te abstergo, infundo, aut immergo, dummodo verbum modo baptizandi respondeat, vt si dicat: Ego te aspergo in nomine Patris, &c. erit verum sacramentum. patet: quia ablutio, quæ est de necessitate Baptismi, potest vno horum trium modorum fieri.

APPEN. 1.

Si verbum non respondeat modo baptizandi: vt si baptizans per asperisionem dicat: Ego te immergo in nomine Patris, &c. nõ

APPEN. 2.

C 4 erit

erit Sacramentum. Ratio est, quia talis propositio est falsa: forma verò sacramenti est propositio vera.

APPEN. 3. Si quis per verbum aspergo, immergo, &c. prætermissis verbis baptizo, conferat Baptismum, veniali culpa non carebit: & tantum inde posset scandalum oriri, ut mortaliter peccaret.

Soto dist. 1. q. 1. art. 8.

Prima diffc. An si minima pars corporis baptizetur, sit verus Baptismus?

DVÆ sunt opiniones: vna affirmans, altera negans D. Tho. q. 65. art. 11. ad 4. & Ric. vbi supra.

CONCLUSIO.

SI aliqua pars minima corporis baptizaretur, esset Baptismus sub conditione reiterandus: si autem pars principalior, ut caput, siue tergum, non esset reiterandus. probatur: quia quando est opinionum varietas, tutior est amplectenda, iuxta celebrem illam iuris regulam: In rebus dubiis certior pars tenenda est.

Hæc est Ricar.

APPEN. 1. Si capilli tantum abluantur, iterandus erit Baptismus. Ratio est: quia, ut sit Baptismus, integralis saltem pars in qua est anima tota abluenda est: capilli verò non sunt partes integrales cum partes integrales viuât anima rationali, & per illas aliquis maior, aut minor esse dicatur: quorum quidem neutrum capillis quadrat.

APPEN. 2.

Si aqua solum tangat vestes, & non corpus, non erit Baptismus, constat: cum ex proxima con. tum ex Baptismi definitione, quæ dicitur Baptismus ablutio corporis exterior facta sub certa verborum forma.

Secunda diffc. An sit trina immersio de necessitate Baptismi?

CONCLUSIO I.

NON est de necessitate, ita quod si non fiat trina, vel vna, non sit verus Baptismus. definita est in Can. de trina. de consecr. d. 4.

CONCLUSIO II.

SERVANDA tamen est Ecclesiæ matricis consuetudo. definita est in Conc. Tolet. 4. cap. 5.

Hinc colligitur, trina, vel vnam immersionem de necessitate præcepti esse quo ad baptizantem: ita ut si non semel immerget,

APPEN.

geret, sed ter, vbi semel immergendi esset consuetudo, baptismum quidem conficeret: sed ita conficiendo, grauiter peccaret.

DVBIVM.

QVORSVM igitur Ecclesia: ut trina fieret immersio, in Can. no. trina, & in Cano. eodem modo. de consecr. d. 4. instituit?

Respondeo: duabus de causis. Prima: ut hæresis Arrianorum confutaretur, qui non Trinitatis sanctissimæ nomine, & trina immersione (quia malè de sanctissima Trinitate sentiebant) sed in nomine mortis Christi duntaxat baptizabant: putabant enim Christum IESVM purum esse hominem, neque Dei filium, nisi propter meritum, quod præcipuè in morte habuit: ut constat ex Cano. si quis præbyter. de consecr. d. 4. Secunda ad confutandam hæresim Donatistarum, & eorum, qui putabant tres esse Deos: ideo in Conc. Tolet. citato, quod refertur Cano. propter vitandam. de consecr. d. 4. definitum fuit, ut vna tantum immersione Baptismus conficeretur.

Hæresis Arrianorum.

Hæresis Donatistarum.

Art. VI. An sint tria genera baptismi, fluminis, sanguinis: & pœnitentiæ, & unumquodque illorum sit sacramentum?

CONCLUSIO I.

TRIA sunt baptismata. Vnum aquæ, seu fluminis: alterum pœnitentiæ, seu fluminis, ut contritio, quæ oritur ex flamma charitatis in Deum: tertium sanguinis, quo martyr proprio sanguine abluitur. probatur autoritate D. Aug. & habetur. de consecr. d. 4. cap. Baptismi vicem. vbi horum trium baptismatû expressè meminit.

Alex. q. 22. m. 1. D. Thom. ubi supra art. 11. 12. D. Bon. toto art. 1. Ric. toto art. 2. et reliqui dist. 4.

CONCLUSIO II.

INTER hæc tria baptismata, solum aquæ baptismata est sacramentum: solum enim confert gratiam ex opere operato: solum hoc refertur inter septem Ecclesiæ sacramenta: solum requirit determinatam materiam, & formam, & ministri intentionem, quæ de necessitate sacramenti esse dicuntur: ut ex superioribus constat: & solum est ordinarium remedium ad originalis peccati abluionem.

CONCLUSIO III.

CONTRITIO, & Martyrium, cum in illis, qui aquæ Baptismum

C 5 non

non recipiunt, illius vicem gerant, Baptismata appellantur, patet: quia per hæc duo baptismi aquæ effectus, remissio, scilicet, originalis culpæ, & actualis comparatur. confirmatur exemplo Cornelij, qui Act. 11. centebatur iustus per contritionem ante Baptismum: & ex Can. Baptismi vicem. citato: & de martyribus Apoca. 7. legitur, hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine Agni: vbi martyrium ablutio, siue lotio nominatur: quemadmodum & apud Isaiam dicitur: si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, &c. vbi contritio ablutio nuncupatur.

CONCLUSIO III.

OMNES lotiones, & abluiones veteris legis, & omnes figure Baptismi, nunc baptismata figuralia appellantur. constat ex D. Paul. 1. ad Corint. 10. nolumus vos ignorare fratres, quod patres nostri omnes sub nube fuerunt, omnes transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari: quo in loco per Moysen Ecclesiæ minister figuratur: per nubem Spiritus Sanctus, cuius gratia datur Baptismum recipientibus, intelligitur: & per mare aqua, quæ est Baptismi materia, indicatur.

Alex. m. 4. ar.
2. D. Tho. ubi
supra. D. Bon.
d. 6. q. 2. art. 1
reliqui, d. 4.

Prima diffc. Qui baptizatur sanguine proprio per Baptismum, cum iam sit iustificatus, si super vixerit, erit ne baptizatus aquæ baptizandus?

CONCLUSIO.

ERIT quidē Baptizandus. Ratio est: quia Baptismus aquæ est necessarius, vel in re, vel in voto, etiam iustificatis: iuxta illud Ioannis. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c. & constat exemplo Cornelij iusti, qui fuit nihilominus baptizatus.

Ioan. 3.

APPEN.

Hinc collige Baptismum flaminis, & sanguinis simpliciter non sufficere, sed secundū quid, id est, nõ habita Baptismi aquæ copia.

Secunda diffc. An Baptismus sanguinis, aquæ, vel flaminis Baptismo præset?

DVÆ sunt de hac difficultate opiniones. 1. Alex. art. 5. m. 4. D. Bona. & Dur. locis citatis. hi defendunt hæc baptismata habere

habere se sicut excedens, & excessum. Altera opinio est D. Tho. art. 2. qui affirmat, quantum ad effectum, & modū efficiendi prævalere Baptismum flaminis Baptismo aquæ, & vtroque esse præstantius martyrium.

CONCLUSIO I.

BAPTISMA sanguinis quo ad gratiæ infusionē reliquis duobus perfectius esse cõsetur. definita est ab Ecclesia in ca. cum Martiæ. de celebrat. Missa. vbi Ecclesia prohibet orare pro martyre: nam dicit iniuriam facere martyri, qui pro illo orat: non autem prohibet pro baptizatis aqua, & flamine orare: quare maiorem gratiam infundet baptismus sanguinis, maiorisq; meriti iudicabitur.

CONCLUSIO II.

MAIORIS meriti est Baptismus flaminis, quàm aquæ. Ratio est: quia in Baptismo aquæ datur æqualis gratia paruulis, & adultis: vt alibi diximus: at verò gratia quæ datur per Baptismum flaminis respondet deuotioni fuscipientis, vel operantis: atq; ita iuxta maiorem deuotionem maior gratia dabitur: & per consequens, erit maioris meriti flaminis Baptismus.

CONCLUSIO III.

SI modum cauſandi gratiam cõsideremus, Baptismus sanguinis Baptismo flaminis, & flaminis Baptismo aquæ Baptismo præstabit. Ratio est: quia perfectiorem modum operandi habet Baptismus sanguinis, quàm flaminis, & flaminis quàm aquæ: nam baptismus sanguinis operatur per sanguinis effusionem, flaminis per dolorem, & amorem erga Deum, aquæ verò baptismus per solā exteriorem abluionem.

Alex. q. 23 m.
7. D. Thom q.
66 arti. 9. D.
Bona d. 6. q. 6.
Ricard. eadē d.
q. 1 ar. 4. Sec.
ibidem. q. 7. 8.

Art. VII. An Baptismus reiterari possit?

Duran. ibidem
Vega lib. 2. su-
per Conc. Trid.
cap. 10. Cast.
Verbo Baptis-
m. hares. 6.

CONCLUSIO.

BAPTISMVS iterari non potest. definita est in multis Concil. Carthagin. Vienen. Flor. & Trident. Sess. 6. cap. 9. de sacramentis in genere, & ibidem cap. 11. de Baptismo, & in multis textibus de consecr. d. 4.

Hinc iure optimo ab Ecclesia irregularitatis pœna scienter re-baptizati, & rebaptizantes puniuntur, vt ex Cano. eos. quos. de cõsecr.

APPEN.

Dubium. 1. *Scotus est, & ex cōmuni sententia. d. 6. q. 3.* **Secr. d. 4. constat. Quid si vterq; ius canonicum ignoret? Respon.** quando irregularitas, vel aliqua pœna canonica propter factum iure diuino prohibitum imponitur, etiam ab ignorantibus incurritur.

Dubium. 2. **Quid si aliquis dormiens, siue ignorans rebaptizetur? Resp. ne** quaquam efficitur irregularis: nam tex. in cano. qui bis. de cōsec. d. 4. vbi dicitur: bis ignoranter baptizatos ordinari non posse, quē in suum fauorem adducunt. D. Antonius. 3. p. tit. 14. cap. 13. §. 12. & Palud. d. 16. q. 4. nullam habet vim, quia non est alicuius pontificis, aut Conc. sed cuiusdam doctoris.

Legē Scotum d. 6. q. 3. *Dubium. 3.* **Quando dubitatur, sit nē aliquis baptizatus, quanta probabilitas ad non rebaptizandum sufficit? Resp. si aliquis baptizauerit paruulum, antequam ad Ecclesiam ducatur, tenetur Curatus inquirere, sub qua forma, & intentione baptizatus sit: etsi ritē baptizatum intulerit iterum, etiam sub conditione, baptizans irregularis efficitur. Constat ex cap. de quibus. extra de Baptismo, & eius effectu. vbi definitum est solum licere sub conditione baptizare, quando dubium fuerit, sit ne paruulus, an non baptizatus.**

APPEN. 2. Hinc colligitur, ineptissimi nē facere, Curatos paruulos rebaptizantes, quando de priori Baptismo non est dubium.

APPEN. 3. Hinc quoq; colligere licet, adultos scrupulosos natos parentibus fidelibus non esse sub conditione rebaptizandos: quia temerarium est illud in dubium vertere, cum nullam habeant dubitandi occasionem.

Dubium. **SI infidelis, qui nil de Euangelio audiuit, amens fiat, & tota illa prouincia, ad fidem Christi conuertatur, erit ne baptizandus?**

CONCLUSIO II.

Soto. d. 1. q. 1. canonica. ar. 2. 2. **NEQVAQVAM est baptizandus: nemo enim nisi volens de statu vitæ suæ disponere iudicatur.**

Secunda diffc. **Quando puer secretē baptizatus est, sunt ne benedictiones Ecclesie, & ceteræ ceremoniæ repetendæ?**

CONCLUSIO I.

Dubium. **SVNT** quidem. Ratio est: quia istæ solennitates iuuant, vt puer gratia baptismali, postea melius vtatur. **Quid si repetitis solennitatibus intelligat sacerdos puerum non esse baptizatum?**

CON-

CONCLUSIO II.

DEBET denuo solenniter illum baptizare. Ratio est: quia solennitates non sunt de essentia Baptismi, atque ita poterunt reiterari.

Hinc per primam concl. euulsæ manent hæreses multorū Anabatistarum: qualis fuit Donatistarum hæresis, qui rebaptizabant ab Ecclesia Romana baptizatos, asserentes apud illos tantum esse verum baptismum: & error Cypriani, & aliorum Aphricæ Episcoporum, qui definiuerunt, odio aduersus hereticos ducti, baptizatos ab hæreticis, fore rebaptizandos: qui quoniam pertinaciter nō asseruerunt, hæretici non censentur: fuit etiam error cuiusdā Balthassaris, qui paruulos non fuisse verē baptizatos asserens, homines rebaptizandos esse docebat.

Art. VIII. **An Baptismus ab eius institutione, ante mortem Christi, coeperit obligare?**

CONCLUSIO I.

BAPTISMVS ante mortem Christi IESV virtutem re generandi id est, conferendi gratiam, & remittendi peccata habuit: patet Ioan. 1. qui me misit baptizare, dixit mihi: super quē videris Spiritum descendentem, & manentem, ipse est, qui baptizat in Spiritu Sancto, id est, instituit Baptismum habentem vim re generandi, & sanandi: nam baptizare in Spiritu Sancto est talem Baptismum conferre.

CONCLUSIO II.

BAPTISMVS, ante mortem Christi, vim obligandi non habuit. Ratio est: quia nunquam lex vetus cucurrit cum Euangelica quo ad obligationem: lex autem vetus non fuit euacuata, quo ad obligationem, ante Christi mortem: nō enim euacuatur umbra, nisi adueniente veritate. & Heb. 10. lex fuit umbra futurorum bonorum, id est, mortis Christi, &c.

Prima diffc. **Cur igitur si habuit vim sanandi non etiam obligandi?**

CONCLUSIO.

NVLLA lex obligat, donec sit sufficienter promulgata: patet, ex Can. in istis. d. 4. vbi dicitur, leges tunc instituantur, quan-

Alex. q. 12. m. 3. D. Thom. q. 66. ar. 2. et 1. 2. q. 103. ar. 4. D. Bon. d. 3. art. 3. Ric. ar. 1. v. Scot. q. 4. Dur. eadē. d. 3. Ioan. 1.

Habr. 102.

quando promulgantur: quamobrem si non sit sufficienter promulgata, non erit ita instituta, ut vim obligandi habeat. ut constat ex cap. cognoscentes. de constitutionibus extra. ubi habetur ignorantibus leges nullum incurrere detrimentum.

Secunda diffi. Quando igitur lex erit sufficienter promulgata?

NOTIA, quod lex aut irritat factum: ut si conderetur lex dicens: omnes contractus census deinceps sint nulli: aut lex non irritat factum, sed tantum prohibet, vel præcipit aliqua actio nem: ut si lex aliqua noua diceret: post hac omnes quarta feria à carnibus abstineant.

CONCLUSIO.

QUANDO lex irritat factum, satis est: ut in curia principis promulgetur: ut tale factum sit irritum, etiam ab ignorante legem inuincibiliter. probatur ex cap. venientes. extra de iureiurando. ubi dicitur in omni iuramento intelligendum esse semper ius superiorum exceptum, si illud non irritauerit: ergo à simili dicendum est de omni contractu, quem potest princeps impedire, ne fiat, & factum irritare. hæc est communis sententia circa legem non irritatam factum: sed prohibentem, &c.

Sunt opiniones. i. Sco. ubi supra, & quorundam Canonistarum: ut Abbatis Panor. in cap. cognoscentes. supra citato, qui tenent de bere publicari, cum quadam solennitate, id est, quarundam personarum citatione, &c. etiam in singulis ciuitatibus Diocesum: ut subditos obliget, & sufficienter promulgata censeatur.

Contraria opinio, quam sequitur Soto. lib. i. de Iustitia & iure. q. i. art. 4. ait: quod, facta talis legis promulgatione in curia principis, vel in ciuitate Metropolitana regni, obligatur omnes ad illius obseruantiam: excusantur tamen à peccato ignorantes illam inuincibiliter: ut sunt, qui à curia remoti viuunt: itaq; prima opinio ignorantes inuincibiliter non obligat: secunda obligat, & per ignorantiam excusat à peccato.

CONCLUSIO II.

PROMULGATIO sufficiens, & solennis talis legis debet fieri, etiam in singulis ciuitatibus diocesum, ut obliget subditos. probatur:

batur: quia lex iusta neminem obligat ad impossibile: unde cum impossibile sit, ignorantes legem inuincibiliter illam seruare, impossibile erit ad illam obligari. Secundò quia lex est forma, & regula viuendi subditis imposta: & cum impossibile sit talem legem esse formam viuendi ignorantibus eam inuincibiliter, impossibile profecto erit ignorantes inuincibiliter tali lege obligari.

Hinc sequitur. Primo quod quauis in legis promulgatione dicitur, præcipimus vniuersis sub nostra ditione, &c. intelligitur, postquam ad eorum notitiam talis lex peruenerit: alioquin esset iniusta: nam, ut constat, ad impossibile obligaret. Verum obiciet; sequeretur inde principem non imponere legem, sed legis promulgatorem. Respondeo: non valet ratio, nam Apostoli fuerunt totius legis Euangelicæ per orbem promulgatores: & tamen nemo hæcenus dixit, fuisse legis authores.

Hinc ignorantes inuincibiliter legem: ut habetur in con. Scot. dicuntur excusari à legis obseruantia, non quod teneantur ad illam: sed potius, quia non tenentur. patet: exemplo legis ieiunij, à qua dicuntur excusari, qui nondum nati sunt. 21. annos: propterea quod ad illam minimè tenentur.

Art. IX. Quando cessant legalia?

DE cessatione legalium tres sunt opiniones. Prima D. Hieronymi: & continetur his tribus propositionibus. Prima. A lege data per Moysen in monte Sinay vsque ad mortem Christi, legalia fuerunt necessaria quantum ad obligationem præcepti, & utilia quantum ad obseruationem: quia existenti in gratia erat talis obseruatio meritoria.

Secunda propositio. Statim à morte Christi legalia fuerunt mortua quo ad obligationem, & significationem, & mortifera, quia peccabant mortaliter legalia obseruantes, & erant hæretici: nam per illa significabant **I E S V M** non dum venisse: legalia enim **I E S V M** venturum figurabant.

Tertia propositio. Apostoli, post mortem **I E S V**, non verè utebantur legalibus: sed pia quadam simulatione, se uti illis fingebant.

Secunda opinio est D. Augusti, cuius sententia tribus propositionibus comprehenditur.

Prima.

APPEN. I.

APPEN. 2.

Alex q. 6. m.
5. & q. 7. m.
9. D. Tho. D.
Bona. & Rje.
ubi supra.

Prima. A Moyse vsq; ad mortē Christi legalia fuerunt necessaria, erant enim sub præcepto.

Secūda propositio. A morte Christi vsque ad sufficientē Euangelij promulgationem, neque fuerunt necessaria (quia neque fuerunt sub præcepto) neq; vtilia, præsertim circumcisio: quoniam nō erat signum gratiæ: erant tamen conuersis ex iudaismo licita.

Tertia propositio. A sufficienti Euangelij promulgatione vsq; ad finem mundi sunt, & illicita, & mortifera. hanc opinionem sequuntur D. Tho. Ric. & Dur. vbi supra.

Tertia opinio est Sco. vbi suprà ar. 2. & potest tribus propositionibus concludi.

Prima. Circumcisio ex quo fuit data Abrahæ vsq; Baptismi institutionem, fuit ex eius familia descendentibus vtilis, & necessaria.

Secunda. Ab institutione Baptismi vsq; ad sufficientem Euangelij promulgationem factam post mortem Christi, neq; circumcisio, neque Baptismus fuerunt necessaria: bene tamen ad salutem vtilia: quia conferebant gratiam suscipienti: poterant enim homines saluari vel per Baptismum, vel per circumcisionē: in hac parte discedit à D. Tho. dicente, statim à morte Christi circumcisionem non fuisse vtilē: quia non erat signum gratiæ: bene tamen licitā.

Tertia. A sufficienti Euangelij promulgatione circumcisio neq; vtilis, neq; necessaria erat: fuit tamen licita, multò etiam post mortem Christi: vt synagoga cum honore sepeliretur: neque in hac re consentit cum D. Tho. dicente, à sufficienti Euangelij promulgatione legalia fuisse mortifera.

CONCLUSIO I.

QUANTVM ad figuralem significationem legalia omnia statim à morte Christi cessauerunt: ita vt verè fuerint mortua. patet: quia nil significabant: legalia enim erant figura gratiæ conferendæ per passionem Christi exhibenda: vt in Conc. Flor. habetur: & adueniente veritate, cessat figura. vnde Lucæ. 18. ecce ascendimus Hierosolymam, & consumabuntur omnia, &c.

Lucæ. 18.

APPEN. I.

Hinc obseruatio legalium in sensu figurali tunc fuit lethalis habentibus notitiam prædicationis, & miraculorum Christi. patet: erant enim hæretici seruantes illa in sensu figurali: quia negabant Christi aduentum & mortem, nostramq; redemptionem: nam vt fuisset tunc hæreticus dicens verbo tenuis Christum nondum venisse,

nisse,

nisse; ita etiam qui illum factu aliquo negasset.

Hinc, qui longè aberant à Hierosolymis ignorantes inuincibiliter aduentum, mortem, & miracula Christi, &c. & protestantes fidem venturi in esu agni paschalis, quemadmodum in sacra scriptura continebatur, neq; peccabant mortaliter, neq; hæretici iudicandi erant. Ratio est: quia scriptura sacra tunc Christum venisse protestabatur: atq; ita referentes se ad illam idem confitebatur, & ideò minimè peccabant.

APPEN. 2.

CONCLUSIO II.

IN sensu literali legalia fuerunt à morte IESV vsque ad sufficientem euangelij promulgationem, non quidem gentibus, sed Iudæis obligatoria. Ratio est: quia ante promulgationem euangelij non constabat Iudæis de reuocatione legalium, quantum ad sensum literalem: & lex semper obligat, donec de eius reuocatione constet: deinde sicut, non incipit obligare lex aliqua, nisi post sufficientem eius promulgationem: ita neque definit obligare, nisi post sufficientem reuocationis promulgationem. tum etiam, quia non magis constabat Iudæis de reuocatione legalium post mortem IESV ante promulgationem euangelij, quam illo viuente: ipse autem docebat eos legalium obseruantiam. (fuit enim circumcissus, oblatu in templo, quinque siclis redemptus) quare in sensu literali tenebantur legalia seruari: nō enim per sufficientem promulgationem constabat illis reuocatio.

CONCLUSIO III.

CONVERSIS à circumcisione post sufficientem euangelij promulgationem legalium obseruatio in sensu literali fuit tantum licita, vsq; ad tempus per Apostolos, vel per Ecclesiā determinatū. constat ex multis locis actorum: nam D. Paul. circumcidit Timotheū, & rasit caput iuxta ritum Nazaræorum, & secundū legis ritum ingressus fuit templum, & purificatus: & eodē loco habetur, credentes ex circumcisione fuisse legis æmulatores, id est, ex nimio zelo obseruatores, & tamen neq; D. Paul. nec alij peccarunt: quia spem salutis in eorum obseruantia non collocabant, idq; vt synagoga cum honore sepeliretur, solummodò faciebant.

Cap. 16. et c. 18
Cap. 21. et c.
22.

Hinc tempore, quo euangelium promulgabatur, circumcisio licita quidem erat: non tamen vtilis, vel necessaria. confirmatur iisdem rationibus.

APPEN. 3.

F. t. q. 4.

D

CON-

CONCLUSIO IIII.

Ex quo Abraham circumcissionem accepit, vsque ad Baptismi institutionem, ante mortem Christi IESV, circumcisio descendētibz ex familia Abraham necessaria adultis simpliciter fuit: paruulis verò post octauum diem: quia ante diem octauum poterat illis per remedium legis naturæ subueniri, constat. Gen. cap. 17. vbi ita legitur: Masculus, cuius caro præputij non fuerit circumcisa, delebitur illius anima de populo meo.

Supra de sacra
mentis in gene
20.
Jan. 17.

CONCLUSIO V.

Ab institutione Baptismi vsq; ad sufficientem euangelij promulgationem factam post IESV mortem fuit circumcisio adultis Iudeis necessaria: sicut ante Baptismi institutionem. Ratio est: quia subditus tenetur legem seruare, donec de illius reuocatione sibi constet: circumcissionis verò reuocatio non constitit, nisi post euangelij sufficientem promulgationem.

Fide rationes
secunde concla
sionis.

CONCLUSIO VI.

Quauis paruuli salutem per Baptismum ab eius institutione, vsq; ad sufficientem euangelij promulgationem, consequantur: parentes tamen paruulos non circumcidentes mortaliter peccabant. Ratio est: non quòd obligarentur propter paruulorū iustificationē (iam enim per Baptismum à peccato originali muniti erant) sed quia subditi tenentur seruare legem, donec constet de eius reuocatione.

Hæc concl. videtur esse contra Sco. vbi supra: non tamen est. non enim asserendo, sed dubitando loquitur: nā ait: videtur, quòd non tenebantur parētes prouidere paruulo de alio remedio. sunt enim notanda Scot. verba: dicit enim, ante octauum diem potuit baptizare paruulum: vbi apertissimè indicat post octauum diem non sufficere Baptismum: sed necessariam esse circumcissionem.

CONCLUSIO VII.

Per promulgationem euangelij Hierosolymis factam fuit in illa diœcesi reuocata circumcisio: idē iudicium est de aliis diœcesibus: quia in illis tantum fuit reuocata, in quarum metropoli fuit euangelium solenniter promulgatum. Ratio est: quia nemo obligatur ad impossibile, & per promulgationem euangelij in alio regno, vel diœcesi factam, plerunq; erat impossibile euangelij

notitiam

notitiam habere: vt si in insula v.g. Baleari esset euangelij promulgatum, & non liceret nauigare præ piratarum multitudine: & cū non tenerentur tunc euangelium seruare Iudæi Valentiaë existētes, ad circumcissionem obseruandam obligabantur.

Hinc si aliquis diœcesis Cæsaraugustanæ, esset in diœcesi, & ciuitate Valentina, audiretq; alicuius legis canonicæ solennē promulgationem, teneretur illam obseruare, etiam si Cæsaraugustæ non esset solenniter promulgata.

APPEN 4
Notanda.

CONCLUSIO VIII.

Post factam promulgationem euangelij per totum orbem: vt modò est, circumcisio, quacunque intentione fiat, erit mortifera. ait enim D. Paul. ad Gala. 5. si circumcidimini, Christus minus proderit. estq; definita con. in cap. maiores. extra de Baptismo. & in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. vbi habetur post sufficientem euangelij promulgationem legalia omnia mortifera esse.

Hinc colligitur censendam esse improbabilem Caie. opinionē asserentis, quòd si aliquis circumcideret se hac intentione, vt Christum imitaretur, non peccaret.

Gala. 5.

Soto de iustitia
& iure, lib. 2.
q. 5. ar. vltim.
APPEN 5.
Caret. can. 3.
p. 9. 37. art. 1.

Prima diffic. Quando, & vbi Baptismus cœpit esse sub præcepto?

Alex m. 5. ar.
4. D. Bora &
Scot. ab. supra
reliqui etiā d.
3 Ricar. art. 5.
per totum.

CONCLUSIO I.

Cæpit quidem, quamprimum, fuit solenniter promulgatus. Ratio est: quia nulla lex obligat, donec sit sufficienter promulgata: atq; ita Baptismus, cū sit lex necessitate imponens, vt constat Marc. vltimo, qui crediderit, & baptizatus fuerit, & c. nō obligauit, donec sufficienter promulgatus fuit.

Marc. vltimo.

CONCLUSIO II.

Non cœpit Baptismi obligatio in toto orbe à die, qua fuit Hierosolymis promulgatus: nam vt lex humana promulgata in vno Hispaniarum regno, non cœsetur in omnibus regnis inuictissimo Regi nostro Philippo subiectis sufficienter promulgata: ita neque lex diuina de Baptismo Hierosolymis tantum manifestata, in toto orbe promulgata censebatur.

Scoti est.

CONCLUSIO III.

Baptismus cœpit esse sub præcepto in toto orbe, quando fuit facta promulgatio in præcipuis orbis ciuitatibus. Ratio est:

D 2

quia,

quia, facta hac promulgatione, potuit omnibus innotescere: tunc enim dicitur lex sufficienter promulgata, quando notitia illius potest ad omnium aures peruenire: facta q; est huiusmodi promulgatio aut 30. anno à die pentecostes: vt author est D. Chryso-
Chrysof.

CONCLUSIO III.

FACTA euangelij promulgatione, possunt multi inuincibili-
 ter illud ignorare. patet exemplo Indorum, qui ante quam Hispani ad eos peruenissent, euangelium inuincibiliter ignorare dicebantur.

DD. ubi sup.

Secunda diffc. Vt Baptismus sufficienter, & solemniter promul-
 garetur, quæ desiderabatur?

CONCLUSIO.

PRÆDICATIO, & miracula. Ratio est: quia tunc solen-
 niter euangeliū promulgatur, quando, eo modo proponitur, quo fidē faciet, & audiētes credere teneantur, & qui nil de I E S V audierant sine miraculis ad credendum minimē obligabantur. constat Ioan. 15. si non venissem, & locutus non fuisset, &c. peccatum non haberent, scilicet, infidelitatis: vt D. August. declarat.

Ioan. 15.

D. August.

Scotus dist. 4.
 q. 6. D. Th. q.
 68. ar. 1. Vega
 lib 5 super Cō.
 Trid. cap. 12.

Tertia diffc. An, euangelio sufficienter promulgato, si adultus per
 contritionem, & Baptismum in voto iustificatus, Baptis-
 mum contemneret, solo Baptismi contem-
 ptu damnaretur?

CONCLUSIO.

BAPTISMVS ita est in præcepto: vt si adultus nullum
 aliud haberet peccatum, præter Baptismi contemptum, in æternum damnaretur. patet exemplo Nicodemi Ioan. 3. qui in fide, & charitate accessit ad I E S V M: & tamen dixit illi, nisi quis renatus fuerit, &c. & exemplo Cornelij, de quo ait D. August. si iam, Spiritu Sancto accepto, Cornelius baptizari noluisset, tanti sacramenti reus fieret. & refertur de consecr. d. 4. Can. non dubitando.

Ioan. 3.

D. August.

Art. X.

Art. X. An peccauerit D. Petrus seruans legalia, quando fuit à D. Paulo reprehensus?

De cessatione legalium.

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Hierony. qui secutus est D. Chrysostomum, & alios Græcos doctores, & habetur super epistolam ad Gala. 2. in locum: cum venisset Antiochiam, &c. & in epistola II. quæ habetur in secundo tomo D. August. scilicet, Sanctum Petrum non peccasse. sequuntur autem D. Hier. Adria. in 4. q. 1. & Ioan. Maio. d. 3. q. 1. 4.

D. Hiero.
Chrysof.
Galat. 2.

Secunda opinio fuit D. August. asserentis D. Petrum peccasse.

D. August.

CONCLUSIO I.

BEATVS Petrus, seruando legalia Antiochiæ coram Christianis ex gentilitate conuersis, peccauit. probatur: quia illo facto conuersi ex gentilitate fuerunt scandalizati, credentes legalia esse ad salutem necessaria: dixit enim B. Paulus D. Petro: tuo facto cogis gentes iudaizare, quia nō ambulasti iuxta veritatē euangelicā.

Galat. 2.

CONCLUSIO II.

PECCATVM D. Petri fuit veniale. Ratio est: quia factum D. Petri fuit licitum, & ipse nolēbat scandalizare, neq; inde scandalū oriri existimabat, & tunc quidem scandalum passiuum est peccatum mor. quando scandali conscius non illud euitat.

Art. vlt. An præceptum Baptismi sit ad salutem necessarium?

Alex. q. 22.
 m. 4. ar. 5. D.
 Th. q. 68. ar. 2
 D. Bon. ubi su
 pra Ric. d. 4.
 ar. 1. q. 3. Sco.
 d. 3. q. 4. et d.
 4. Vega lib. 5.
 super Cō. Trid.
 c. vlti.

CONCLUSIO I.

POST promulgationē Euangelij in toto orbe factam absq;
 Baptismo, aut in re, aut in voto, saluari nemo potest. ita enim definitum est in Cōc. Trid. Sess. 6. cap. 4. his verbis: trāslatio à statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statu gratiæ, & adoptionis filiorum Dei, post euangelium promulgatum sine lauacro regenerationis, aut eius voto, fieri non potest, &c.

CONCLUSIO II.

NON sufficit paruulis ad salutem parentum benedictio, quando deest aqua, qua baptizentur. Ratio est: quia tunc benedictio, & preces parentum, essent sacramentum, cum puer per illas ex opere operato iustificaretur: & ita essent plusquam septem sacramenta, quod est erroneum.

Et. q. f. 4.

D 3

CON-

CONCLUSIO III.

PARVULI possunt saluari per solum martyriū, quanuis non recipiant Baptismi sacramentum. patet exemplo sanctorum innocentium, qui ab Herode in odium Christi fuerunt occisi, quorum martyrium Ecclesia colit: & tamen credendum est quosdam illorum circumcisos haud fuisse.

Hæreses.

Primum fuit error contra con. primam asserentium tantam esse Baptismi necessitatem, vt adultus sine Baptismo in re nullo modo possit saluari. Secundò fuit error Ioan. Vviclef. Caieta. & Gerson. qui asseruerunt paruulos absque Baptismo aquæ posse saluari. dixit enim Caiet. vbi supra D. Tho. si paruulus, deficient aqua, signetur signo Crucis, saluabitur absq; Baptismo. lege Vegara, & Castro hæresi. 9. vbi supra.

Caiet. & Gerson caute legendi.

QUESTIO SECUNDA DE RECIPIENTIBVS BAPTISMVM.

¶ H A C q. d. 4. Mag. explicabitur.

Alex. q. 17. m. 4. D. Thom. q. 68. art. 9. reliqui. d. 4. D. Bon. & Ric. ar. 1. q. 1. & dist. 6. artic. 2. q. 2. Sco. q. 1. 2. Duran. quest. 5.

Art. Primus. An pueri ante vsum rationis sint baptizandi?

CONCLUSIO I.

PARVULI in remedium contra originale peccatum baptizandi sunt. hæc con. est definita in multis Conciliis, & tandem in Trid. Sess. 6. ca. 4. & Sess. 7. de Baptismo cap. 12. 13. & 14. lege omnino Castrum vbi supra, qui concilia citat, & innumeras sanctorum auctoritates affert.

CONCLUSIO II.

PARVULI baptizati cum ad rationis vsum peruenerint, legem Christi, quam in Baptismo receperunt, obseruare tenent r. expressè est definita in Cóc. Tri. Sess. 7. de Baptismo Ca. 7. 8. & 13.

Hæreses.

Hinc refutantur variæ hæreses: quarum prima asserbat paruulis nihil prodesse Baptismum ante rationis vsum: quæ fuit cuiusdã Petri de Bruis, quam ab inferis reuocarunt Anabaptistæ: quibus subseribere visus est Erasmus in prologo super Matth. dicens, si placeret maioribus Ecclesiæ, paruuli, cum veniūt ad ætatem adultam, essent interrogandi, an vellent seruare legem Christi, qui si nollent, suo arbitrio essent reliquendi.

Secun-

Secunda hæresis fuit Pelagij negantis paruulos habere originale peccatum: atque ita dicebat Baptismo minimè indigere.

Tertia Manicheorum, & aliorum, qui dixerunt Baptismū paruulis vtilem esse: non tamen necessarium: quia parētum precibus, præfertim deficiente aqua, poterāt saluari. quem errorem amplexi sunt Ioan. Gerson, & Caiet. vt supra diximus. Quarta hæresis fuit Cathaphrigum, & Marchionistarum, qui mortuos baptizare tentarunt. contra has hæreses lege Patrem de Castro verbo Baptismus. hæresi. 3. 4. 5. 6. vbi copiosissimè illas confutat.

Gerson, & Caiet. caute legendi.

Art. II. An Paruuli infidelium inuitis parentibus sint baptizandi?

Alex. q. 18. m. 1. D. Th. vbi supra art. 10. D. Bon. ar. 2. q. 1. Ric. d. 6. q. 3. ar. 3. Scot. d. 4. q. 9. Durā. d. 4. quest. 6.

TRES sunt opiniones. Prima est D. Tho. & Ric. hi tenent nullo modo paruulos infidelium, inuitis parētibus, posse baptizari. Secunda opinio est Dur. qui ait: si parētes infidelium sunt Christianorum mancipia, possunt: sin minus, Baptismus nullū foret effectum. Tertia opinio est Scot. qui ait paruulos infidelium christianis principibus subditorum, posse, inuitis parentibus, baptizari, dummodò hoc caute fiat, ne, scilicet, post Baptismum parentibus reddantur, sed religiosè nutriantur, & ne parentes hoc timētes trucident paruulos: vt à christianis non baptizentur: quod qui dem dicit licere non cui libet, sed principi, qui est minister iustitiæ diuinæ. tota autem controuersia inter Sco. & D. Tho. consistit in hoc, quòd Sanctus Thomas dicit esse contra ius naturæ paruulos ita baptizare. Sco. verò illud pernegat.

CONCLUSIO I.

PRINCEPS christianus potest paruulos infidelium sibi subditorum, parentibus inuitis, baptizare: dummodò eos christianis nutriendos tradat. confirmatur variis rationibus. Prima ex D. August. quia quando dominia sunt subordinata, parendum est dominio superioris, inferioris præcepto cōtempo: & cum Deus, qui est Dominus vniuersalis secundum legem naturalem, & euangelicam omnium paruulorum, præcipiat paruulos sibi per Baptismum consecrari, quanuis pater infidelis, qui est dominus particularis, velit oppositum, princeps, qui est minister iustitiæ, poterit, illos auferre, & Deo consecrare. Dices vera est D. August. sententia dummodò non sit præceptum contra legem naturæ: lex enim

D. August. Homilia. 6. de verbis domini.

Augustini.

D 4

enim

Legetotam ca
pit. 5. Matih.

1. Corint. 7.

enim gratiæ nõ destruit legem nature, sed perficit: auferre autem paruulos est contra legem nature: verum quidem est legem gratiæ non destrueri legem nature, de actibus virtutum: nam lex naturalis, quæ prohibet accessum ad alienam, per legem Euangelicam perficitur, quæ prohibet etiam concupiscentiam: at verò quæ est de conseruatione dominiorum, aliquando per legem Euangelicam destruitur: lege enim naturali matrimonium consumatum est insolubile: & tamen si alter coniugum conuertatur ad fidem, & infidelis nolit cum conuerso habitare, poterit fidelis contrahere: & ita amittit infidelis dominium per legem gratiæ, dicente Apostolo: si infidelis discedit, discedat: non enim seruituti subiectus est frater, aut foror in huiusmodi. Deinde in matrimonio rato si alter religionem solenniter, profiteatur, manens in seculo, amittit dominium, tunc infideles regibus christianis subditi lege naturali sunt suorum bonorum Domini: & tamen compelluntur soluere decimas de prædiis, quæ à christianis emerunt: vt constat cap. de terris. extra de decimis. præterea probatur conclus. si aliquid obstaret, esset, quia pater non potest priuari paterna potestate, quæ sibi iure nature conuenit: nam de lege nature est, quod filij sint sub potestate patris, & non matris: quemadmodum constat instituta de patria potestate. §. i. vbi ita legitur: filius ex te, & ex tua vxore natus, sub tua potestate est. C. de patria potestate. l. si filius. nihilominus tamen Ecclesia præcipit paruulos, reluctantem patre baptizari: vt constat Can. Iudæi. 28. q. 1. cuius verba sunt: Iudæi, qui christianas mulieres in coniugio habent, &c. quod si admoniti fuerint, & noluerint separentur, &c. filij autem, qui ex talibus nati sunt, fidem, atque conditionem matris sequantur: ad hæc tenent aduersarij, quod si de facto baptizentur, recipiunt characterem baptismalem. contra ad hominem argumentor, & confirmo conclus. quod iure nature est nullum, & irritum, & iure Euangelico, vel Ecclesiastico non confirmatur tanquam licitum, semper est illicitum, et si fiat non tenet: vt patet de contractu simoniaco illis verbis prohibito, scilicet, quod gratis accepistis, gratis date, & de contractu matrimonij inter fidelem, & infidelem, qui quidem contractus propter solam prohibitionem à Deo factam, sunt nulli: quare si Deus, & Ecclesia, vt aduersarij affirmant,

firmant prohibent filios infidelium, inuitis patribus, baptizari: si de facto baptizentur, nõ recipient characterem. & confirmo: quia si Ecclesia expressè diceret, nõ paruulos, inuitis parentibus, baptizari, si de facto baptizarentur, non imprimeretur character: quia, desiciente voluntate Ecclesiæ, & parentum, non esset interpretatiua voluntas paruulorum, quæ ad baptismum desideratur: ergo cum Ecclesia per aduersarios hoc nolit, haud recipient characterem, quod est contra suam sententiam.

CONCLUSIO II.

PARVULI infidelium, non subditorum principibus christianis, cum quibus nullum est nobis bellum, inuitis parentibus, baptizari possunt. Ratio est: quia si integrum esset expoliare patrem in fidelem potestate patria, volentem suos paruulos occidere: multò magis profectò licebit, si velit eos spiritualiter occidere. Dices minimè licet: quia non sunt faciendæ mala: vt inde veniant bona: & malum quidem est expoliare patrem infidelem potestate, quæ illi iure naturali competit: hæc tamen ratio non tollit vim conclus. quia ordo charitatis est in præcepto, & quando non patet alia via salutis æternæ, quàm priuando proximum re aliqua temporali, possumus illum re illa priuare animo recompensandi plusquam æquiualens: tunc enim nulla fit iniuria, & cum paruulis infidelium alia via salutis non pateat, nisi eripièdo illos à patria potestate, animo recompensandi iniuriam, consecrandoq; illos Deo per Baptismum, non erit profectò facere malum: & cum ordine charitatis præferre teneamur vitam spiritualem, salutemq; æternam temporali bus bonis, inter quæ connumeratur patria potestas.

Ad Rom. 3:

Prima diffie. An infideles adulti minis & terroribus ad Baptismum compelli possint?

Alex. vbi supra, & D. Bona loco citato. Ricar. d. 6. q. 1 ar. 3.

DVÆ sunt opinioniones. Prima D. Tho. vbi supra ar. 8. qui negat fieri posse. Altera, & contraria Sco. vbi supra. Nota diffinitionem, qua facile hi Doctores conciliantur. vel sunt minæ, & terrores ad inferendam mortem corporalem, vel ad mortem civilem tantum: vt est exilium.

CONCLUSIO I.

NON potest princeps Christianus primo modo infideles ad Baptis-

D 3

Baptis-

Baptismum compellere. definita est 45. d. Can. de Iudæis. vbi ita habetur: præcipit Sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferri.

CONCLUSIO II.

SECUNDO autem modo bene possunt, hac forma, quicumque infidelis, aut baptizetur, aut civilem mortem patiat: atque ita factum est in regnis Hispaniæ. patet concl. per legem cunctos populos. cap. de summa Trini. & fide Catholica. vbi Christianissimi Imperatores ita lege præceperunt. Cunctos populos, quos clementia nostræ regit imperium, in tali volumus religione versari, quam D. Petrum tradidisse Romanis, religio vsque adhuc ab ipso insinuata declarat. ex dictis facile soluentur aduersariorum rationes. Et qui obiiciunt hæc tenus Ecclesiam non fuisse usam tali potestate, neque legem de hac re statuuisse, minimè vrgēt: non enim talis lex esset statuenda, quoniam esset infidelibus scandalosa: propterea quod occiderent paruulos, ne à christianis baptizarentur. Deinde obiiciunt: liceret etiam infidelibus propter hanc causam bellum inferre: dareturq; tunc bellum ex utraq; parte iustum: nã iuste parentes iure naturæ bellum inferrent, & Christiani etiam propter præceptum de Baptismo: neque hæ rationes vim ullam habent: quia nobis non licet hac de causa bellum inferre: sed aufferendi sunt cum cautela, ne parentes hoc subolfacientes illos trucident. Rursus disputant: si hoc licet, peccant ergo parentes possidendo: quia iniuste eos possident. nequaquam eos iniuste possident: quia iure naturæ possident, sed indignè: digni enim sunt, vt filiis priuètur: quæ admodum qui Canonicè electus est in guardianum, priorè, & c. ineptus tamè ad officium, iuste quidè possidet: quia Canonicè electus: verum indignè, quia dignus est, vt dignitate priuètur. tandè adducunt cõtra sco. D. Paul. dicentè: quid enim mihi de iis, quæ foris sunt, iudicare? & cõ paruuli infidelium sint foris, cur illos Ecclesia baptizat? facillè satisfacies, si dicas Ecclesiam non habere potestatem super infideles ad coercendum, & expugnandum illos ratione infidelitatis: habere tamen ad liberandum innocentem à potestate infidelium: & cum paruulus sit innocens, poterit illum à parentibus infidelibus liberare, consecrando Deo per Baptismum, ea ratione, qua in progressu disputationis explicatū est.

Art.

Art. III. An paruuli intra uteros matris existentes possint baptizari?

Alex. q. 17. m.
2. ad. 5. q. m.
3. D. Tho. art.
11. q. 68. D.
Bona. d. 6. q. 1.
Ric. d. 6. ar. 2.
q. 1. Dur. d. 6.
q. 1. Sco. dist. 4.
q. 3.

OPINIO communis tenet partem negantem. vnus Caieta. vbi supra D. Tho. defendit paruulos intra maternos uteros posse per benedictionem parentum in nomine Trinitatis, absque Baptismo saluari.

CONCLUSIO I.

PVERI existentes intra uterum non possunt Baptismum recipere. probatur ex D. August. apud D. Tho. dicentè: nemo renascitur, nisi prius nascatur.

Canon. Caiet.
D. August.

CONCLUSIO II.

NULLVM est remedium, quod possit paruulis intra uterum matrum existentibus ad remissionem peccati originalis adhiberi, præter Martyrium, & flaminis Baptismum. constat ex Can. firmissimè. & est D. Aug. de confec. d. 4. vbi ita legitur, firmissimè tenet, & c. paruulos, qui in utero matris sine Baptismo moriuntur, semper piterno igne puniendos: dixit enim Christus Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit, & c. quæ lex, cum sit vniuersalis, vniuersaliter est intelligenda. Secunda pars conclusi. patet: vt si mater pro Christo mortem subeat, iustificabitur per martyrium, & filius si in contumeliã Christi occidatur. Sansoni verò, Hieremiæ, Ioanni Baptistæ remissum fuit originale per Baptismum flaminis, id est, per sanctificationem Spiritus Sancti, & non per preces parentum: vt ait Caiet. quia nullus præter Christum potest aliis primam gratiam mereri: nam solus IESVS gratiam capitis habuit. Quid faciendū de muliere ad mortem damnata quæ in utero habet?

D. August.

Ioan. 3.

Dubium.

CONCLUSIO III.

NON est morte punienda ante partum. esset enim graue peccatum: vt constat in leg. negat. ff. de statu hominum. & in leg. pregnantis. ff. de pœnis.

Erit ne aperienda, vt foetus baptizetur, si sit morti propinqua?

Dubium.

CONCLUSIO IIII.

HAVD integrum erit vilo modo illam aperire. Ratio est: quia non sunt facienda mala: vt veniant bona: nã si eius mors esset certa, illam viuentem aperire esset profectò interimere, quod est facinus nefandum.

Ad Rom. 3.

CON-

CONCLUSIO V.

MORTVA iam matre aperienda est, & puer si vivit extrahendus, & baptizandus est, ita enim in leg. posthumus. ff. de in offic. testamento. scribit Solinus Iulium Cæsarem fuisse extractum, idè quoq; Paulus à Castro affirmat. fuerit ne ille Iulius Cæsar, an alius, parum ad hanc rem facit.

APPEN.

Hinc soluitur quæstio, scilicet, quando mater baptizatur, non baptizari simul puerum, quem in utero gestat: est enim de essentia Baptismi, ut corpus aqua abluatur, & cum aqua non tangat tunc pueri corpus, non erit baptizatus.

Alex. q. 17. m.
5. D. Tb. q. 68
art. 3. Ric. d. 6
q. 3. ar. 4. Sco.
et Dur. ubi su
pra.

Art. IIII. Adultus, habita fidei notitia, poterit ne
Baptismum usque ad mortem differre?

CONCLUSIO I.

PARENTES tenentur suos parvulos ante rationis usum baptizare, neque licebit Baptismum absq; peccato per multum tempus differre. Ratio est: quia si tenerentur illis morbo corporali laborantibus quamprimum possent subuenire: multò magis cum morbo spiritali, peccato scilicet originali, laborent, erit quam citissimè subueniendum.

APPEN.

Vnde peccant mortal. parentes, si differant Baptismum, quando parvuli sunt in articulo mortis, vel quando per prælatos illis præcipitur, ut parvulos baptizent.

CONCLUSIO II.

ADULTI non sunt baptizandi, quamprimum Baptismum petunt. definita est in Conc. Bracharen. & refertur. Can. ante viginti, & in Conc. Leodicen. in Can. non liceat. de consecr. d. 4. ubi præcipitur, instruendos esse prius viginti dierum spatio. & Can. Iudæi. eadem distinctione præcipitur per octo menses futuros esse Iudæos cathecumenos, propter frequentem eorum perfidiam.

CONCLUSIO III.

QUANDO adulti sunt omnino instructi, vel in mortis articulo constituti, non est illis Baptismus protrahendus. patet exemplo Cornelij, & Eunuchi Cæsaris reginæ tunc enim omnis causa protrahendi Baptismum cessat.

A. 6. 2. et 10

CON-

CONCLUSIO IIII.

NON est modo per Ecclesiam determinatum aliquod tēpus, in quo cathecumeni baptizari teneantur: nam Can. secundæ conclusionis, & Can. duo tempora. eadem distinctione non catechumenis, sed Episcopis duntaxat tempus determinant.

CONCLUSIO V.

NON est cathecumenis tempus suscipiendi Baptismum iure diuino determinatum. Ratio est: quia præceptum affirmatiuum: ut est Baptismi præceptum, obligat semper ad habendum animum paratum: non tamè pro semper, nisi tempore ab Ecclesia statuto.

CONCLUSIO VI.

SI cathecumenus sine rationabili causa, & prælatorum Ecclesie licetia, finito catechismo, Baptismum differat mortal. peccat. Ratio est: quia quando tempus solutionis indeterminatum est, tenetur debitor soluere debitum, quandoque à creditore petitur sub pœna peccati mortalis, si potest soluere: & tunc cathecumenus est debitor suscipiendi Baptismum.

D. Tho. est ubi
supra.

Art. V. An requiratur dispositio in adulto baptizando,
ut gratiam consequatur?

¶ ABSOLVETVR aliquot difficultatibus positis.

Prima diffi. An qui habet complacentiam alicuius
peccati, sit baptizandus?

Alex. q. 18. m.
2. ar. 1. D. Tho.
q. 68. artic. 4.
Sco. d. 4. q. 5.

CONCLUSIO.

HOMINI habenti voluntatem peccandi, vel complacentiã peccati præteriti: non est Baptismus conferendus. Ratio est: quia cum ille peccat mortal. recipiendo Baptismum, peccabit etiã mortal. minister: conferendo enim, peccato illius cooperatur.

Secunda diffi. An teneatur peccata confiteri, & pro illis satisfacere?

Alex. q. 18. m.
2. ar. 1. Sco. q.
5. ubi supra.
D. Tho. ar. 5.

CONCLUSIO I.

PECCATA commissa ante Baptismum, non sunt ante Baptismi susceptionem confitenda. Ratio est: quia Ecclesia non habet

habet potestatem super non baptizatos: unde non poterit illos ab soluere: sententia enim à non suo iudice lata nulla est.

CONCLUSIO II.

NEQUE tenebitur ad eorum confessionem post Baptismum susceptum: non enim habet Ecclesia iurisdictionem super peccata extra illam commissis: dicente D. Paul. quid enim mihi, de his, quæ foris sunt iudicare?

1. Corinth. 5.

CONCLUSIO III.

NEQUE tenebitur pro illis peccatis satis facere. constat ex Cæ. sine penitentia. de consecr. d. 4. vbi dicitur, gratia baptismalis nõ indiget gemitu aut plâctu, scilicet, exteriori: sed omnia gratis, etiã Purgatorij pœnam, condonat.

Alexan. ubi
supra, & D.
Tho. est. q. ara
22 ar. 4. et Sco.
q. 5. Dur. q. 2.
dist. 4.

Tertia diffc. An baptizandus teneatur habere contritionem?

CONCLUSIO.

ATTRITIO sufficit in Baptismo ad remissionem peccati, etiam si baptizandus sit attritionis conscius. patet ab effectu Baptismi: est enim regenerationis sacramentum, et si esset necessaria contritio præcedens, cum per illam essent remissa peccata, non esset sacramentum regenerationis: nam præsupponeret baptizandum per contritionem sanctificatum.

APPEN.
q. 86. ar. 2.

Hinc colligitur falsa esse Caieta. opinionem dicentis, nullum actum requiri: sed satis esse, ut qui ad Baptismum accedit habeat propositum recipiendi illum in remissionem peccatorum. dicit enim D. Petrus, Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum: vbi ante Baptismum necessariam esse pœnitentiam indicauit.

Afforom. 2.

Quarta diffc. An desideretur intentio suscipiendi in baptizato?

Alex. q. 18. m.
2. ar. 3. D. Bo
na. d. 8. q. 1. ar
22. 2. Ric. d. 6.
q. 5. ar. 2.
Dist. 6. q. 2. q.
68. ar. 7. d. 4.
q. 4.

TRES sunt opiniones. Prima Dur. dicentis, in adultis requiri propriam voluntatem. Secunda Caiet. vbi supra D. Thom. afferentis, neque in paruulo, neq; in adulto desiderari consensum: sed satis esse non habere contrariam voluntatem. Tertia Sco. qui ait, in adulto requiri consensum, existimatq; impossibile esse recipi alicuius neutrum.

CON-

CONCLUSIO I.

DE ratione Baptismi est, ut tam in paruulis, quàm in adultis sit voluntarius consensus. Ratio est: quia cum peccata, in quorum remedium Baptismus est institutus, sint voluntaria, vel formaliter, ut actualia: vel interpretatiue, id est, in sua causa & radice, ut originale, debet quoq; remedium esse voluntarium: quia in moralibus per quascunq; causas aliquid nascitur, per easdem dissoluitur.

CONCLUSIO II.

BAPTISMVS in paruulis est voluntarius interpretatiue, id est, per voluntatem Christi, & Ecclesiæ. Ratio est: quia sicut originale peccatum fuit voluntarium non in paruulo, sed in Adam: ita remedium satis erit in paruulo, ut sit voluntarium in Christo instituyente, & Ecclesiæ ministrante: fuit enim primus Adam futuri Adæ, scilicet, Christi forma.

Ad Rom. 7.

CONCLUSIO III.

UT Baptismus sit sacramentum in adultis, actualis, siue virtualis voluntas illum suscipiendi desideratur. definita est in ca. maioribus de Baptismo, vbi ita legitur: dormientes autem, & amentes, si prius quàm dementiam incurrerent, aut dormirent, in contradictione perstiterunt, non characterem suscipiunt sacramenti: secus verò si prius cathecumeni extitissent, & propositum baptizandi habuissent: lege etiam Can. ægrotantes. de consecr. d. 4.

CONCLUSIO IIII.

SI aliquis sit neuter, qui nunquam aliquid de Baptismo audivit: ut Indi, ante quàm Hispani ad eos peruenissent, is, si baptizetur, sacramentalem characterem nõ suscipiet. Ratio est: quia suscipiens Baptismum non naturaliter, sed liberè patitur: atque ita voluntas suscipiendi desideratur.

Hinc sequitur non posse Ecclesiam talem hominem ad fidem Christi seruandam compellere: esset enim contra iustitiam: si quidem diceret inuitè esse baptizatum, & confirmatum ex cap. maioribus. proxime citato, vbi Innocentius dicit dormientem esse baptizandum, dummodo vigilans habuerit propositum recipiendi Baptismum: quia aliter non recipiet characterem.

APPEN. 2.

Ex dictis facilè deprehenditur contra Caieta. saltem virtuale intentionem esse necessariam.

APPEN. 2.

Art. VI.

Alex. q. 18. m. 2. per. 6. s. D. Tho. q. 68. ar. 8. D. Bon. d. 3. q. 3. Ricar. d. 6. q. 1. artic. 1. Scot. d. 4. q. 5. Duran. dist. 6. q. 2.

Art. VI. An requiratur Fides?

CONCLUSIO.

VT baptizatus gratiam recipiat, fides in eo desideratur: non tamen vt characterem accipiat. definita est in Conc. Cart. vbi decretum fuit contra D. Cyprianum, & reliquos Aphricæ Episcopos ab hæreticis baptizatos non esse rebaptizandos, etiam si minister, & baptizatus hæretici fuerint.

Prima diffc. An amentes, furiosi, & dormientes sint baptizandi?

Alex. vbi sup. m. 3. D. Th. ar. vlt. q. 68. Ric. d. 6. ar. 2. q. 2. Scot. dist. 4. q. 4. Dur. d. 4. q. 5.

CONCLUSIO I.

AMENTES, & furiosi à natiuitate, qui nunquam habue- runt lucida interualla, nec illa habituros speramus, baptizari possunt, sicut paruuli in fide Ecclesiæ: æquale namq; est vtrorūq; iudicium, cum solo originali peccato laborent.

CONCLUSIO II.

AMENTES, qui aliquando ratione vsi fuerunt, si in illo instā- ti, quo rationis vsum amiserunt, voluerunt baptizari, baptizandi sunt: aliter nequaquam. definita est in cap. maiores. citato proxima difficult.

CONCLUSIO III.

QVI habet lucida interualla, iudicandus est eo modo, quo proximi, si tamen est in mortis periculo cōstitutus: nam aliter expectandum est lucidum interuallum. probatur ex cap. maiores. tum etiam quia peccata de lege remitti non possunt, nisi per volū- tatem acceptantis remedium: dicente D. August. nullus suæ volū- tatis arbiter constitutus, potest nouam vitam inchoare, quin præ- teritæ vitæ pœniteat, &c.

CONCLUSIO IIII.

QVI non est omnino amēs, & de sua salute cogitare potest, & virtutem sacramenti intelligere, debet intentionem recipiendi Baptismum habere: quoniam sic satis rationis vsum habet.

QVÆSTIO TERTIA DE MINISTRO
BAPTISMI.

HAC quæstione explicatur. d. 5. Mag. sent. de hac q. multa supra in vit. q. de sacr. in genere reperies.

Art. I.

Art. I. An solis præbyteris conueniat ex officio baptizare?

Alex. Alex. q. 16 m. 1. D. Th. q. 67. artic. 1. 2. reliqui. d. 5. D. Bon. q. 1. Ric. q. 1 ar. 4. Sco. d. 6. q. 1. et Du- ran.

CONCLUSIO I.

Ex officio, ratione Sacerdotij, solis præbyteris conuenit solen- niter, vel citra solennitatem Baptismum administrare. patet ex Can. constat. de cōsecr. d. 4. & quia per Baptismum cōponitur ho- mo ad Eucharistiam percipiendam: & eius est ad Eucharistiā dif- ponere, cuius est illam consecrare.

CONCLUSIO II.

DIACONIBVS conuenit solenniter baptizare, vel in absen- tia præbyteri, necessitate imminente, vel ex eius de præbyteri commissione. definita est in Can. à Gelasio Papa Can. Diaconos. 93. d. glossam ibidem lege.

Prima diffc. An laicus possit Baptismum ministrare?

D. Th. ar. 3. et Ricar. q. 1. vbi supra Alex. ibi dem. & D. Bo- na. Scot. q. 5. vbi supra.

CONCLUSIO.

QVICVNQVE, cuiuscunque conditionis, vel religionis sit, in extrema necessitate potest, & tenetur administrare Ba- ptismum. definita est expressè in Can. Diaconos citato: & intelli- gitur in articulo mortis: ita vt nullus adsit Sacerdos, qui possit Ba- ptismum conferre: vt ab Urbano Papa in Cano. super quibus. 30. q. 3. definitum est.

Secunda diffc. An laicus absque necessitate baptizans mortaliter peccet?

Alex. m. 12. et D. Th. D. Bo- na. vbi supra. Ric. q. 3. Scotus loco citato.

CONCLUSIO.

PECCAT quidem, nisi ignorantia inuincibili excusetur. Ra- tio est: quia ministrans aliquod sacramentum absque Curati facultate peccat mortal. feriuntur enim excommunicatione recli- giosi ministrantes communionem, & extremā vnctionem, in Cle- mentina prima de priuilegijs.

Hinc collige, mulierem in præsentia viri baptizantem, & laicū in præsentia diaconi, non peccare mortal. quia alienum officium non usurpat: cum neutri ex officio competat.

F. t. q. 4.

E

Tertia

*Alex. et reli-
qui ubi supra.*

Tertia diffc. An Pater Filium baptizans peccet?

CONCLUSIO.

PATER, qui, necessitate urgente, filium baptizat, nō peccat, immo est laudandus, patet per Can. ad limina B. Petri, ubi Romanus Pontifex laudat Stephanum quendam, qui in simili casu filium baptizavit.

APPEN.

Si extra talem casum aliquis filium baptizaverit proprium, Baptismus valebit, peccabit tamen gravissimè, & ius petendi debitū perdet: à toniuge verò, separandus non erit. hæc definita est in Can. nosce desideras, & Can. dictū est, & Can. de eo quod, ubi supra.

*Alex. q. 28. 4.
p. m. 6. D. Th.
ar. 6. ubi supra
D. Bon. d. 5. q.
1. Scot. q. Ric.
ubi sup. Dur.
q. 6. d. 6. 4.
ad Ephe. 4.*

Art. vlt. An minister Baptismi vnus numero esse debeat?

CONCLUSIO I.

MINISTER Baptismi vnus esse debet: * nam cum sit vnus Deus, vna fides, vnum baptisma, & vnus institutor, scilicet, Christus, vnus debet esse minister: vt confirmatū est in Can. quorundam. 23. dist.

CONCLUSIO II.

VNUS esse debet, id est, integer, scilicet, quod materiam formam, & intentionem habeat: non autem vnus, id est, solus, cū plures simul, & verba proferentes, & abluentes possint eundem baptizare. Prima pars constat: quia propositio falsa non potest esse forma sacramenti, quod est signum verum, & certum: esset autē falsa, si vnus ablueret, & alius verba proferret dicens, Ego te baptizo, vel baptizetur seruus Christi à me. Secunda pars est etiā perspicua: quia ibi materia, forma, & intentio, quæ sunt necessaria ad veritatem sacramenti, concurrunt.

*Alex. ubi sup.
D. Bona. q. 1.
d. 5. Ricar. Sco.
lecti vlt. ar. sup.
Hæc est Dur.*

Prima diffc. An quando plures baptizant eundem, possent hac forma vt: nos te baptizamus in nomine Patris, & Filij, &c?

SANCTVS Thom. Tenet non conferri Baptismum. cōtra est opinio Duran.

CON-

CONCLUSIO I.

SI vterq; Minister habeat intentionem baptizandi independentem ab alio: ita vt habeat hunc animum, Ego te baptizo, & etiā si reliqui nolint te baptizare, verè baptizat. Ratio est: quia Minister est integer quod ad materiam, formam, & intentionem, quæ sunt de necessitate Baptismi, & seruatur sensus formæ consuetæ: nam hæc, nos te baptizamus, æquipollet huic, Ego te baptizo, & huic, iste te baptizat, quod perinde est, ac si vterq; dicat, Ego te baptizo.

CONCLUSIO II.

QUANDO alter ministrorum non habet intentionem baptizandi, nisi dependentem ab intētionē alterius: ita, quod si alter non lit baptizare, neq; ipse velit, Baptismus minimè conficitur. probatur: quia Minister debet esse integer, quod ad materiam, formam & intentionem, & in casu posito non est integer quantum ad intentionem: quia habet illam ab alio dependentem.

Hæc est D. Th.

*Soto. d. 4. q.
vnica. ar. 4.*

QUESTIO QUARTA DE EFFECTIBVS BAPTISMI, ET EIVS PRÆPARATORIIIS.

QUÆSTIO QUARTA DE EFFECTIBVS BAPTISMI, ET EIVS PRÆPARATORIIIS.

Art. I. An remissio omnis culpæ, & poenæ, tam æternæ, quàm temporalis, sit peculiariis Baptismi effectus.

*Alex. q. 20. m.
1. ar. 1. & 2.
q. 2. per. 3.
ars. D. Tho. q.
69. art. 1. 2. 3.
D. Bona. d. 4.
q. 1. 2. Ric. ead.
d. ar. 3. per. 3.
q. Sco. d. 4. q. 5
Dur. ibid. q. 2.
& 3.*

CONCLUSIO I.

BAPTISMVS per gratiam culpam originalem, & omnem actualem, & omnem etiam poenā in alia vita pro peccatis luendam tollit: definita est ad verbum in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. & in Trid. Sess. 5. Can. si quis per IESV Christi, &c.

CONCLUSIO II.

PER Baptismū in hac vita non tollitur tēporalis poena: bene tamen in alia vita. Prima pars patet: quia poena mortis est poena propter peccatum originale inflictā, fames, sitis, & alia calamitates, quæ nos molestant, & non sunt per Baptismum sublatae. Secunda pars constat A poen. absterget Deus omnem lacrymam ab oculis

Can. 3.

Apoc. 2. 24

oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, &c.

Dubium.

Dices: cur concupiscentia, quæ ad peccatum inclinat per Baptismum non deletur? Respondeo. Primum: ut homo mereatur, illam superando. Secundò: quia si in hac vita corpus impassibile per Baptismum redderetur, homines propter vitam præsentem potius, quam futuram, ad Baptismum conuolarent, quod esset summa miseria: ut D. Paul. docet.

Ad Cor. 15.

Hæresis.

Hinc confutatur error Lutheri, contra quem lege Patrem à Castro verbo Baptismus. her. c. 11. vbi multa loca affert diuinę scripturæ, quibus prima conclusio illustratur.

Alex. q. 21. m.

1. 2. 3. D. Tho.

vbi supra ar. 7

reliqui. d. 4.

D. Bona. ar. 2.

per. 3. q. 9. Ric.

ar. 1. q. 1. ct. 3.

ar. 3. q. 1.

Seco q. 2. & 7.

Art. II. An gratia per Baptismum conferatur?

CONCLUSIO I.

IN Baptismo paruulis, & adultis gratia cum fide, spe, & charitate, infunditur, definita est expressè in Conc. Trid. Sess. 6. ca. 7. vbi dicitur, in ipsa iustificatione, cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per IESUM Christum, cui inferitur, fidem, spem, & charitatem.

CONCLUSIO II.

QUANDO adultus accedit impenitens ad Baptismum, solum sacramentalem characterem recipit: non autem fidem infusam. probatur Deut. 32. Dei perfecta sunt opera: quem enim sanat, perfecte sanat, scilicet, intellectum per fidem, voluntatem per spem, & charitatem. est etiam definita in Conc. Trid. modò citato. dicitur enim hæc omnia simul, &c. cui inferitur: quare si nõ inferitur Christo per gratiam, hæc omnia non accipit.

CONCLUSIO III.

VIRTUTES morales: ut prudentia, iustitia, fortitudo, & temperantia nõ formaliter, sed virtualiter tantum nobis in Baptismo infunduntur. patet: quia cum charitas eminenter omnes virtutes contineat morales (inclinat enim animum ad omnes actus virtutum moralium, ut auctor est D. Paul. Dicens: Charitas patiens est, benigna est, &c.) non erit profectò nec essarium tales virtutes formaliter infundi.

1. Corinth. 13.

Prima.

Prima diffc. An aperiatio ianua cælestis sit peculiaris Baptismi effectus.

Alex. loco citato. m. 7. D. Th. ar. 7. Ric. ar. 3. q. 2. d. 4.

CONCLUSIO.

POST passionem Christi Baptismus nobis ianuam cæli aperit. Ratio est: quia per Baptismum culpa, & eius pœna, quæ sunt nobis impedimento, quo minus cælum ingrediamur, perfectissimè remittuntur: ante passionem verò non aperiebat, quia nondum erat solutum redemptionis pretium.

Secunda diffc. An gratia baptismalis æqualis omnibus concedatur?

Alex. q. 21. m. 3. reliqui DD. d. 4. D. Bona. q. 3. Ric. ar. 3. q. 3.

DVÆ sunt extremæ opiniones, vna Sancti Tho. art. 8, & Alexandri affirmans, altera Scot. q. 7. vbi supra. lege Magistrum Soto. di. 6. q. 1. ar. 6. vbi affirmat gratiam, quæ datur adultis, etiam sacramentalem dari inæqualiter.

CONCLUSIO I.

IN Baptismo non datur maior gratia ratione prædestinationis ad maiorem gloriam. Ratio est: quia quantitas gloriæ conferendæ ratione prædestinationis potius quantitati meritorum, quam gratiæ respondet: ut constat apud Matth. vbi dicitur. Filius hominis venturus est, &c. & tunc reddet unicuique secundum opera eius, & ad Rom. 2. Reddit Deus unicuique secundum opera, id est, secundum quantitatem meritorum, & non secundum quantitatem gratiæ habitualis.

Matth. 24. Ad Rom. 2.

CONCLUSIO II.

RATIONE orationum parentum, atque ministri in Baptismo datur vni paruulo maior gratia, id est, maius auxilium ad bene operandum, quàm alteri detur: non autem maior gratia habitualis cõfertur. probatur: quia habitualem gratiam nullus potest alteri mereri, nisi qui habeat gratiam capitis, quam solus Christus obtinuit. de auxilio speciali, confirmatur exemplo B. Nicolai, cui forsitan per preces parentum data est gratia, id est, speciale auxilium, ut ter in hebdomada à lacte abstineret.

CONCLUSIO III.

GRATIA, quæ datur ratione Baptismi, æqualiter omnibus datur, licet non cõcedatur æqualis, quæ deuotioni suscipientis Baptismum respondet. Ratio primæ partis conclusionis est: quia

F. t. q. l. 4.

E 3

gratia

gratia baptismalis datur propter merita IESU, quæ quidē æqualiter omnibus per Baptismum applicatur. Secunda verò pars etiā est manifesta: quoniam deuotio, & merita suscipiētium baptismi plerunq; sunt in æqualia: atq; ita gratia illis respondens erit quoq; inæqualis.

Hayfese

Hinc confutati sunt errores varij, vim & potestatem Baptismi minuentes: vt fuit error Persallianorum, qui & Euchitæ, scilicet, orātes appellati sunt, asserentium nullam vtilitatem ex Baptismo accedere, sed solam studiosam orationem dæmonem inhabitantem effugare: & error Manichæorum, qui Baptismum in aqua, nihil cuiquam salutis asserere affirmabant: iis successerunt Albanenses, affirmantes nullam esse baptismi efficaciam, & Albigenes omnino baptismum respuentes, & Armenij, qui ab omnibus sacramentis virtutem conferendi gratiam remouent: his omnibus subscripsit pestilentissimus Martinus Lutherus, docens nullam gratiam per sacramenta conferri. lege Patrem à Castro verb. Baptismus, hære. 4.

Alexā. q. 18.
m. 2. arti. 4. S.
Th. ubi sup. ar.
ultimo. reliqui
sup. D. Bon. q.
3. ar. 2. Ricar.
ar. 1. q. 2. Sco.
q. 5. Dur. q. 5.
Gabr. Caneis.

Art. III. An recedente fictione, Baptismus suum sortiatur effectum.

CAVTE legēdus est Gabr. qui in secundo sententiarum distin. 32. quæst. 1. cōcl. 1. affirmat, ficto remitti originale peccatum, quanuis alia peccata non remittantur, neque gratia infundatur, quod est erroneū. Ratio est: quia de lege infusio gratiæ committatur cuiuscunque peccati remissionem, & cum ficto (vt dixit Gabr.) non infundatur gratia, neque remittetur originale.

CONCLUSIO.

RECEDENTE fictione virtute contritionis præteritus Baptismus, & quantum ad remissionem originalis peccati, & omnium actualium, quæ Baptismum præcesserunt, & omnis pœnæ suum sortitur effectum. definita est Can. tunc valere. de consecr. d. 4. & confirmatur. quia cum peccata ante Baptismum sint extra Ecclesiam commissa, non sunt materia sacramenti pœnitentiæ, & ita virtute Baptismi delebuntur.

Scoti est.

APPEN.

Hinc colligitur virtute Baptismi remitti omnia peccata Baptismum præcedentia: virtute verò contritionis, siue pœnitentiæ remitti obicem, siue fictionem, id est, peccatorum complacentiam: atque

atque ita non dimidia, sed integra fit peccatorum remissio, quanuis diuersis medijs. contra Palud. d. 4. q. 5. qui dicit virtute confessionis remitti omnia: quia impium, inquit, est, dimidiam à Deo expectare veniam.

Difficultas: cur solus Baptismus inter alia sacramenta, recedente fictione, suum sortitur effectum? Sotus varias affert opiniones. d. 6. q. 1. ar. 8. Ratio tamen hæc est: quia effectus Baptismi, scilicet, originalis, & omnium actualium, quæ Baptismum præcedunt, & omnis remissio pœnæ non potest reparari virtute propria, & per se, alterius cuiuscunque sacramenti: vt ex præcedentibus cōclusionibus constat: at verò effectus aliorum sacramentorum, si sunt iterabilia, iterato sacramento, reparantur: si non iterabilia, vt Confirmatio, & Ordo, cum eorum effectus sit gratiæ augmentum, potest per sacramentum pœnitentiæ refarciri.

Art. vlt. De preparatoriis ad Baptismum.

QUATVOR sunt preparatoria Baptismi, ex quibus duo præcesserunt Baptismi institutionem: vt circūcisio, & baptisma Ioannis: alia verò duo illius susceptioni præponuntur, vt Catechismus, & Exorcismus, & de singulis erunt separatim difficultates proponendæ.

Prima diffc. An circūcisio fuerit Baptismi figura?

CONCLUSIO.

FVIT quidem Baptismi figura. patet ad Colossen. 2. Circūcisi estis, non circūcisione manufacta in expoliatione corporis carnis, sed in circūcisione Christi, consepulti ei in Baptismo. vbi vocat D. Pau. Baptismum circūcisionem: quia sicut circūcisio carnem, & ita Baptismus animam à peccato liberat.

Secunda diffc. An debuerit institui circūcisio statim à lapsu Adæ?

CONCLUSIO.

CONVENIENTIVS multò data fuit Abrahæ. Ratio est: quia primò facta fuit illi de Christo promissio, & primus segre-

E 4

Alex. & S. Th.
ubi supra, et ca
teri loco citato.

Alex q. 7. m.
5. S. Tho q. 70.
artic. 1. reliqui
DD. d. 1. D.
Bona. q. 5. Ric.
ar. 6. q. 4. Sco.
q. 6. Dur. q. 6.
7.

Alexā et reli-
qui ubi supra.
m. 2. S. Th. arti.
2. D. Bona. ar.
2. per q. 3. Ric.
Scot. loss cita-
tis.
Genesis 22.

Genesis 12.

segregatus fuit à societate infidelium: egredere de terra tua, &c. & ideo data illi fuit conuenientius: vt populus Dei à populo gentilico distingueretur.

Tertia diffic. Quibus fuit data sub præcepto?

CONCLUSIO.

Exod. 12.

DESCENDENTIBVS ex familia Abrahæ, quæ etiam illis, qui ex gentibus ad Iudaismum cõuertebantur, poterat applicari. constat Exo. 12. fuit tamen Iudæis sub præcepto: non autem illorù seruis. hinc vt dicit D. Bona. noluit Abraham suos seruos circumcidere.

Quarta diffic. Quid de fœminis Iudæorum?

CONCLUSIO I.

Genesis 17.

FOE MINÆ Iudæorum liberabantur ab originali per legis naturæ sacramentum. constat ex lege, & præcepto dato Abrahæ.

CONCLUSIO II.

CIRCUNCISIO in generationis instrumento tantum fiebat. Ratio est: quia erat signum iustitiæ: quia credidit Abrahâ ex suo semine Christum nasciturum: & erat in remedium peccati originalis, quod in generatione contrahitur.

CONCLUSIO III.

NON erat sub præcepto, neque de necessitate circumcissionis culter lapideus: nam sicut aqua est materia Baptismi, & panis Eucharistiæ, quia frequentior est illorum vsus, faciliusq; habetur: ita etiam culter ferreus debuit esse circumcissionis instrumentum.

CONCLUSIO IIII.

Prouerb. 4. 4.

OCTAVVM diem ex legitima causa postponere licebat, præuenire verò minimè: tunc enim circumcisio non habuisset vim sacramenti, vt constat Prouerb. 4. Vnigenitus (inquit Salomõ) eram coram matre mea. vbi glossa: quia prior morte præuentus ante octauum diem non fuit circumcisus: ideo neq; nomen illi impositum, quod, vt modo in Baptismo: ita tunc in circumcissione imponebatur: ideo se vnigenitum vocat.

Alias

Alias difficultates de circumcissione supra inuenies?

Quinta diffic. DE BAPTISMO IOANNIS.

CONCLUSIO I.

CONGRVA fuit Baptismi Ioannis ante Baptismum Christi institutio. Ratio est, scilicet, vt homines ad Baptismum Christi assueficerent.

CONCLUSIO II.

RITVS, & modus baptizandi Ioannis à Deo fuit institutus. dicitur enim Ioan. cap. 1. Qui misit me baptizare, ille est: at verò quantum ad effectum fuit ab homine: quia virtute propria non conferebat gratiam.

Hinc non erat propriè sacramentum. ita est definitum in Con. Trid. Sess. 7. de Baptismo Can. 1.

3. q. de sacramentis in genere.

Alexan. q. 9.
S. Th. q. 38. reliqui arti. 2. D.
Bon. ar. 2. per tres quæst. Ric.
art. 2. Sco. q. 2
Dur. q. 3. c. 4

CONCLUSIO III.

DECVIT, vt Ioannes alios cum Christo baptizaret. Ratio est: quia daretur tunc dubitandi occasio, esset ne baptisma Ioannis præstantius nostro, si solus Christus illo baptizatus fuisset.

CONCLUSIO IIII.

NON debuit Ioannis Baptismus statim post Christum baptizatum cessare, donec in carcerem mitteretur: nam erat dispositio ad Baptismum Christi: vt alij ad illum per Baptismum Ioannis traherentur.

CONCLUSIO V.

BAPTISMO Ioannis baptizati, rursus baptismo Christi baptizandi erant. patet Act. 9. vbi legitur Apostolos hoc præstitisse: fuit enim baptismus Christi post mortem omnibus ad salutem necessarius. hæc est contra Magistrum. d. 2. 4.

CONCLUSIO VI.

FORMA baptismi Ioannis erat hæc, scilicet, in nomine venturi: ita enim Act. 9. expressè legitur.

Sexta diffic. DE CATHECHISMO.

CONCLUSIO I.

ADVLTII sunt prius catechizandi, quam baptizandi, vt si de teneat, quam sunt in baptismo professuri. habetur enim

E 5

expressè

APPEN.

Act. 9.

Magist. Can.

Act. 9.

Ale. q. 10. m.

3. & q. 23. S.

Tho. q. 71. ar. 1

D. Bona. et reliqui. d. 6. q. 10

ultima, Ric.

art. 5. Scot. &

Dur. q. 7.

Ad Rom. c. 10

expressè de consecr. d. 4. Cano. Catechismi, & duodus sequentibus: debentq; saltem scire fidei articulos, decalogi præcepta, & orationem Dominicam: nam quomodo credent in quem non audiverunt?

CONCLUSIO II.

PARVULI etiam ante Baptismum per patrones, eorum loco respondentes, catechizantur, siue instruuntur. Ratio est: quia voluntas patrinorum aures, & intellectus parvulorum vices gerunt: nam vt Ecclesia parvulis pedes aliorum, quibus ad Ecclesiã perueniant, præstat: ita aliorum aures, intellectum, & linguam accomodat, quibus fidem protestentur.

CONCLUSIO III.

ECCLESIA baptizatum ad fidem tenendam obligare potest: sicut primus parens ad peccatum obligavit. Ratio est: quia non est maioris efficacitæ malicia Adæ per generationem carnalem concausatam, quàm sit virtus secundi Adæ Christi, scilicet, per Baptismum collata: atq; ita poterit ad tantum bonum, quantum fidei confessio obligare.

Alex. & reli-
qui ubi supra,
Ric. ar. 6. q. 2.

Septima diffic. An illis verbis, Abrenuntio sathane, &c. baptizatus formale votum seruandi præcepta diuina, & Ecclesiastica emittat?

CONCLUSIO I.

IN Baptismo non emittitur formale, aut virtuale votum seruandi præcepta decalogi, quæ lumine naturali constant. Ratio est: quia ante Baptismum tenebatur illa obseruare, licet grauius peccet ratione ingratitude, qui iam baptizatus est illa transgrediens: quid? quòd, nullus doctorum huius circumsstantiæ meminit?

CONCLUSIO II.

IN Baptismo non emittitur votum formale seruandi præcepta diuina, aut Ecclesiastica positua. Ratio est: quia neque adultus, quando baptizatur neq; patrini loco paruuli actû dicunt, quo huiusmodi præcepta seruare promittant: illorum enim fortassis non recordantur: votum autem formale est actus elicitus à voluntate, quo in particulari aliquid Deo promittimus.

CON-

CONCLUSIO III.

IN Baptismo emittitur virtuale votum seruandi præcepta diuina positua, & Ecclesiastica. ita definitur in Concil. Trid. Sess. 7. de Baptismo Can. 7. Si quis dixerit baptizatos per Baptismum solius tantum fidei debitores fieri: non autem vniuersæ legis Christi seruandæ, anathema sit.

DE EXORCISMO.

Obi. aut. diffic. An Exorcismus ex opere operato expellat diabolum? *Vbi supra Ale. m. 3. D. Bona. q. ult. Ric. ar. 6. Duran. q. 4. Cast. verbo Exorcismus.*

TRES sunt opiniones. Prima asserentium virtute naturali per exorcismum diabolus expelli. hanc refutat Ric. ubi supra. Secunda dicit non effectiuè: sed impetratoriè, præcibus, scilicet, sacerdotis diabolus eiici. hanc confutat Sanctus Thom. loco citato. Tertia, & communis opinio continetur sequentibus conclusionibus.

CONCLUSIO I.

DAEMON per exorcismum à baptizandis ex opere operato expellitur, scilicet, quia exorcismus est causa, vt Deus baptizandis auxilietur, ne diabolus impediatur, quominus baptismum recipiat: atq; per sputum illud, quo aures, nares & oculi liniuntur, baptizandis promittitur diuinum, & speciale auxiliû, quo aures, & oculi intellectus, cordisq; ad audiendam, & intelligendam euangelicam legem, naresq; spiritales ad currendum in odorem vnguentorum Dei aperiantur: nam hi sensus per originale peccatum erant inepti, & obtusi, & per exorcismum apti efficiuntur.

Hinc colligitur, quòd qui sine exorcismo baptizatus est, deinde exorcizandus erit. *A P P E N.*

CONCLUSIO II.

ECCLESIA potest signum instituere, cuius virtute ex opere operato dæmones expellantur: fuit enim hæc potestas Ecclesiæ à Christo concessa, durabitq; semper: vt constat Marci ultimo. *Marci ultimo.* Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eiicient, id est, ad mei nominis inuocationem: quam potestatem ante passionem Apostoli exercuerunt. *Lucæ 10.* Domine etiam in nomine tuo dæmonia subiiciuntur nobis. & confirmatur

matur per Conc. Trid. Sess. 7. cap. 13. de sacramentis in genere. vbi anathematizantur, qui ritus Ecclesiasticos in solenni administratione sacramentorum adhibitos contemnunt.

Hæresis.

Contra veritates propositas fuit error Vvaldensium, & Vuitcleuistarum huiusmodi ritus Ecclesiasticos iridentium. vide patrem à Castro vbi supra, & Concil. Trident. modo citatum.

Quæ in exorcismo fiunt docentur in Can. siue paruuli, & aliquot aliis proximè sequentibus. de conse. d. 4. cuius minister principalis est Sacerdos. hæctenus de Baptismo.

FLORES SACRAMENTI Confirmationis.

QVÆSTIO.

HA C q. explicatur. d. 7. Magistri, de qua disputant DD. ibidem. d. 5. de consecr. à Can. primo, vsq; ad 8.

*Ale q. 24. m.
2. S. Tho. q. 72
ar. 1. reliqui d.
7. D. Bon. ar. 2
Ric. d. 1. arti. 3
q. 2.*

Art. I. An Confirmatio sit nouæ legis sacramentum?

CONCLUSIO I.

VNVM est de septem Ecclesiæ sacramentis. definita est in Conc. Flor. sub Eugenio IIII. & in Trid. Sess. 7. de sacramentis in genere, cap. 1. Can. 2. de Cõfirmatione, vbi habetur: Si quis dixerit ociosam cærimoniam esse, & non potiùs verum sacramentum, &c. Anathema sit.

CONCLUSIO II.

Hoc sacramentum non fuit à sola Ecclesia, & ab Apostolis, sed à solo Christo institutum. Ratio est: quia nullus à Christo potest dare gratiam, & ita nullus ab illo potest sacramentum instituire. hæc est cõtra Alex. & alios, quos tacito nomine citat D. Tho. qui dixerunt esse quidem sacramentum, sed non à Christo institutum.

*sup. q. 5. de sacramentis in genere, art. 3.
Alex. Alex.*

Alex. d. Th. vbi supra. D. Bon. ar. 1. q. 1. et 2. et Sco. ect. ead. d. Ric. d. 2. q. 3 ar. 1.

Difficultas quando fuit institutum?

CONCLUSIO.

QVANDO dixit Apostolis Ioan. 16. Si ego non abiero, paraclitus nõ veniet ad vos, vbi promisit Spiritus Sacti plenitudinem,

dinem, quæ non datur nisi per Confirmationem. Vel die secundo, fuisse institutum in Cœna, quando consecit Chrysmata. ita habetur in Can. l. teris. de consecr. d. 3.

*S. Th. est vbi supra ad 1.
1. om. 16 c.*

Errarunt Vvaldenses, & cum illis postea Lutherus asserentes esse meram cœrimoniam, & ritum quendam Ecclesiæ: non autem esse sacramentum. vide patrem à Castro loco citato.

Hæresis.

Art. I I. An Chrysmata ex balsamo, & oleo confectum sit propria huius sacramenti materia?

*Alex. m. 2. ar.
1. S. Tho. ar. 2.
D. Bon. ar. 1.
q. 2. Ric. ar. q. 5
ar. 1. Scot. q. 1.
ibidem.*

OPINIO fuit Canonistarum, vt refert Marsilius. d. 5. q. 1. ar. 1. dicentium, solam manuum impositionem fuisse, loco materiæ, à Christo institutam, Ecclesiam. verò determinasse esse materiam Chrysmatis vnctionem.

CONCLUSIO. I.

CHRYSMATIS vnctio est necessaria materia ad sacramentum Confirmationis conficiendum. definita est in Cõc. Flor. sub Eug. IIII. his verbis. Secundum sacramentum est Confirmatio, cuius materia est Chrysmata ex oleo confectum, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem bonæ famæ significat.

CONCLUSIO II.

SOLVM est de necessitate huius sacramenti vnguentum ex oleo confectum: minister tamen, balsamum verum, vel adulterinum non miscens, mortaliter peccabit. colligitur cõclusio ex cap. Pastoralis. extra de sacramentis non iterandis. vbi habetur nõ esse iterandam Confirmationem in eo, qui per errorem fuit non Chrysmate sed oleo delinitus. Conc. autem Flor. & alij textus iuris canonici, in quibus Chrysmata ex oleo, & balsamo dicitur esse materia, intelliguntur de ratione præcepti, & significationis, non autem de necessitate, & essentia confirmationis.

CONCLUSIO III.

SICVT aqua naturalis est de necessitate Baptismi: ita oleum oliuarum est de necessitate confirmationis: nam oleum oliuarum facile haberi potest, & ex consuetudine Ecclesiæ patet, quam teste B. Dionysio ab Apostolis accepimus, qui Chrysmate ex oleo confecto confirmabant paruulos.

D. Dionysius.

CON-

CONCLUSIO III.

CONSECRATIO Chrismatis est de necessitate confirmationis. definita enim est in Conc. Flor. vbi ita dicitur. Materia huius sacramenti est Chrisma benedictum.

CONCLUSIO V.

POTESTATE ordinaria à solo Episcopo potest Chrisma benedici. patet per Conc. Flor. vbi habetur, materiam huius sacramenti esse Chrisma per Episcopum benedictum.

CONCLUSIO VI.

Ex commissione Papæ poterit etiam à simplici sacerdote benedici, eritq; sufficiens materia. Ratio est: quia si Sacerdos simplex potest ex dispensatione confirmationem ministrare: vt colligitur ex Conc. Flor. multò magis poterit illi materiæ benedictio, & consecratio committi.

Seco. q. 1. vbi supra.

Al. art. 2. D.
The. art. 3. D.
Bon. ar. 1. q. 1.
Ricard. q. 2. ar.
4. Seco. q. 1. vbi supra.

Art. III. *Que nam est Confirmationis forma?*

CONCLUSIO I.

SACRAMENTI Confirmationis forma hæc est. Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen. definita est expressè in Conc. Florent.

CONCLUSIO II.

CONFIRMATIO debet in formam crucis fieri, ita vt Minister crucis signum in suscipiente depingat: alioqui enim forma sacramenti esset fallia, quod fieri nõ potest: nã, si dicit, signo te signo crucis, & non format crucem, mentitur.

CONCLUSIO III.

VNCTIO Chrismatis in fronte fieri debet, ita: vt si alibi fiat, nullum sit sacramentum. definita est in Conc. Flor. vbi ita habetur. Effectus huius sacramenti est: vt in eo detur Spiritus Sanctus ad robur: ideoq; in fronte, vbi verecundia sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen, & præcipuè eius crucem confiteri erubescat. & in Can. presbyteris, de consecr. d. 4. & in Can. nouissimè, de consecr. d. 5.

Art.

Art. IIII. *Qui nam sunt huius sacramenti effectus?*

CONCLUSIO I.

CONFIRMATIONIS sacramento imprimitur character. Definita est in multis Cõciliis. vide supra. q. 4. de sacramentis in genere.

CONCLUSIO II.

CHARACTER Cõfirmationis præsupponit Baptismi characterem. ita enim definitur in Cã. nouissimè, & Can. omnes, de cõsecr. d. 5. nam Baptismus ianua, & fundamentum omnium sacramentorum est: vt constat in cap. veniens, de presbytero non baptizato.

Diffic. *An Confirmatio conferat gratiam?*

CONCLUSIO I.

CONFERT quidem. ita enim definitur in Conci. Florè. & Trid. vt constat supra. q. 3. de sacramentis in genere.

CONCLUSIO II.

IN primitiua Ecclesia dabatur confirmatis Spiritus Sanctus visibiliter: quia accipiebant aliqua dona supernaturalia: vt donum linguarum, & prophetia, &c. vt constat Acto. capit. 8. & 19. & tunc erat expediens, vt homines ad fidem nostram allicerentur: nunc autem, cum sit Euangelium copiosissimè confirmatum, non sunt talia miracula necessaria.

CONCLUSIO III.

VT confirmatis gratia daretur, erat necessaria dispositio quædam, scilicet, præuia contritio, aut attritio inuincibiliter existimata contritio: non tamen erat necessaria actualis cõfessio, quam sola Eucharistia exigit: vt infra habetur: nam Cano. vt ieiuni. de cõsecr. d. 5. vbi habetur, confirmandos præuia confessione debere accedere, non est præceptum, sed consilium: vt consuetudo optima legum interpret declarat.

CONCLUSIO IIII.

GRATIA, quæ datur in confirmatione, in genere qualitatis non differt à gratia aliorum sacramentorum, sed solum penes effectum, scilicet, ex pacto diuino. probata est conclusio supra. ar. 3. q. 3. de sacramentis in genere.

Art. V.

Al. q. 26. m.
2. ar. 1. S. Tho.
ar. 5. 6. & 7.
D. Bon. ar. 2.
per tres quæst.
Ricard. q. 1. ar.
4. Seco. q. 3. vbi supra.

Alen. m. 1. ar.
2. S. Tho. ar. 7.
D. Bon. Ric.
q. 2. & Seco.
ibidem

Art. 6. 8. et 19.

Art. V. An Confirmatio sit sub præcepto?

Ale. q. 28. m.
2. ar. 1. D. Bona
q. 2. ar. 3.
Ric. & alii
q. 1. ar. 5.

DVÆ sunt de hac re opiniones. Prima Ric. & Palud. & Dur. vbi supra, & Siluestri. ver. confirmatio. 3. asserentiū esse sub præcepto saltem tempore, quo imminet alicuius tyranni persecutio, vel quando se offert occasio Episcopi ministrantis confirmationem. Secunda huic contraria est D. Tho. art. 2. vbi supra & Adria. in q. de confirmatione art. 1.

CONCLUSIO I.

SACRAMENTVM Confirmationis non est sub præcepto. Ratio est: quia non est sub præcepto diuino: propterea quod in sacra scriptura solum legitur præceptū de Baptismo Marc. ultimo, & de Eucharistia Ioan. 6. & de pœnitentia Lucæ. 13. neque etiam sub præcepto Ecclesiastico: quia cum tale præceptum esset affirmatiuum, debuisset Ecclesia determinare tempus recipiendi confirmationem: vt determinauit quadragesimę tempus, & reliquos ieiunij dies: quod tamen non determinauit.

Marci ultimo.
Ioan. 6.
Lucæ. 13.

CONCLUSIO II.

PECCAT mortaliter, qui sacramentum Confirmationis per contemptum prætermittit, nam est sacrilegium. qui enim sacramentum contemnit, & Christum sacramenti authorem spernit.

Art. VI. De suscipientibus Confirmationem. An sit conferenda paruulis ante usum rationis?

DVÆ sunt opiniones. Prima glossæ in Can. vt ieiuni. de consecr. d. 5. asserentis, non esse conferendam ante ætatem 14. annorum, hanc sequitur Marfil. in 4. q. 5. ar. 4.

Contraria opinio est Alex. q. 28. m. 2. ar. 1. & m. 5. art. 1. Ric. q. 1. ar. 3. vbi supra, & D. Bona. ar. 3. q. 1. & Sancti Tho. vbi supra ad secundum, quos sequitur Gabri. hac dist. 7.

CONCLUSIO I.

SI Confirmatio ante usum rationis ministratur, verum erit sacramentum, patet: quia ibi concurrunt omnia necessaria ad veritatem sacramenti, quæ in Conc. Flor. proponuntur, nempe, materia, forma, & ministri intentio.

CON-

CONCLUSIO II.

CONVENIENTIVS Confirmatio pueris ante usum rationis ministratur. Ratio est: quia, adueniente ætate adulta, habebit suam efficaciam, quemadmodum fides, quæ in Baptismo infunditur. lege Alex. & D. Bona. vbi supra.

Opinio contraria est Palud. Mag. Soto. d. 7. ar. 8. & Siluest. verbo Confirmatio. s. 4. qui tenent non expedire, vt paruulis detur.

Diffic. An quis possit ante Baptismum confirmari?

CONCLUSIO.

NE QVA QVAM: nec valebit Confirmatio. constat ex Can. Si quis. & Can. Veniens. de presbytero non baptizato. vbi, vt de nouo baptizetur, & ordinetur, præcipitur: quia Baptismus ianuam omnium sacramentorum esse definitur.

Art. VII. An ministerium Episcopale sit de necessitate huius sacramenti?

DVÆ sunt opiniones. Prima Alex. q. 28. in primo. art. 3. Sancti Thom. vbi supra art. 11 Ric. q. 1. art. 2. Palud. & Marfi. & aliorum, quos statim citabimus, qui asserunt ministrum ex officio esse Episcopum, & ex commissione Papæ esse simplicem Sacerdotem.

Contraria opinio est Dur. vbi supra. q. 3. & 4. & Adria. de Confirmatione. art. 3. hi defendunt, ita esse ministrum solum Episcopum, vt si simplex Sacerdos ex commissione Papæ confirmaret, nullum conferret sacramentum.

CONCLUSIO I.

ORDINARIVS minister huius sacramenti, citra dispensationem, est solus Episcopus. definita est in multis Conciliis. & nouissimè in Conc. Trid. Sess. 7. de Confirmatione. Can. 3. vbi dicitur. Si quis dixerit sanctę Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemuis simplicem Sacerdotem. Anathema sit.

CONCLUSIO II.

ITA est de lege Confirmationis minister Episcopus, quod si
F. t. q. 1. 4. F per

per simplicem Sacerdotem ministraretur, sit nulla: definita est à Melchiade Papa Canon. de his. & ab Eusebio Papa Can. manus. de consecr. dist. 5.

CONCLUSIO III.

SIMPLEX Sacerdos potest baptizatis ex commissione Papæ Confirmationem ministrare. patet ex Cōc. Flor. vbi habetur: Legitur tamen aliquando per Apostolicę sedis dispensationem extrationabili, & vrgēte causa, simplicē Sacerdotem Chrisinate per Episcopum confecto hoc ministrasse sacramentum.

Hinc colligitur non esse credendum Durando dicenti, olim Papam dispensando errasse: quia Conc. Flor. approbat illam dispensationem, quam non approbasset, si erronea esset.

Prima diffic. An qui bis eundem confirmaret, efficeretur irregularis?

OPINIO est Canonistarum affirmans.

CONCLUSIO.

PECCARET quidem talis minister, sed non esset irregularis. probatur ex capite vno, & ex capite nouissimē, & ex capite dictum. de consecr. d. 5. vbi nulla pœna irregularitatis iterantibus Confirmationem imponitur.

Secunda diffic. Cur iterantibus Baptismum, & non Confirmationem imposita est.

RESPONDEO. Olim fuit quædam hæresis de iteratione Baptismi: non autem de iteratione Confirmationis, & ob hanc causam punit Ecclesia tali pœna iterantes Baptismum, & non Confirmationem. D. Bona. hoc loco non sensit, quod illi falsò imponitur: nam in prima dubitatione super literam, ita inquit: Dicendum, quod quamuis Sacerdos non possit propria auctoritate: tamen pro causa necessaria summus Pontifex, in quo est plenitudo potestatis, potest alio, quam Episcopo committere: & ille nõ facit auctoritate sua, sed auctoritate sibi commissa: quid quæso clarius dici potuit? deinde art. 1. q. 3. huius distinct. respondēs quæstioni posite, ita ait: Illud sacramentum nec potest, nec debet per

alios

alios dispensari, et si alij præsumant, nihil faciunt: vbi per verbum præsumunt, declarat se loqui de Sacerdote non habente commissionem. Vulgo enim ita dici solet, (No veys hulano, que presume de hijo d'algo, porque no lo es de solar conocido, ni por merced del Rey:) ita præsumere dicuntur esse ministri huius sacramenti, qui nec sunt ministri, (De solar conocido) idest, ex officio: vt Episcopi (Ni por merced del Rey) idest, ex commissione Papæ. & hi nihil faciunt. Sco. etiam facile ab eadem calumnia liberatur. nam. q. 1. huius distinctio. ferè in principio ita scribit. Materia remota est Chrisma, & sanctificatum ab Episcopo, vel ab alio, cui talis sanctificatio poterit committi. & paulo inferius: Minister est Episcopus, vel alius cui committi potuit. quis igitur, non videt falsò, vt sæpissimè fit, accusatum fuisse.

Fuit error Ioan. Vvicleff dicentis Confirmationem posse dari à quolibet præbytero, & sola cupiditate fuisse Episcopis referuatam. Errauit & Armachanus asserens iure diuino Diaconos esse huius sacramenti ministros. contra hos sunt concilia in 1. concl. adducta.

Art. vlt. De patrino Baptismi, & Confirmationis

CONCLUSIO I.

PATRINVS neque in Baptismo, neque in Confirmatione est de sacramenti essentia, patet ex Conc. Flor. vbi materia, & forma, & intentio ministri dicuntur esse de necessitate sacramenti.

CONCLUSIO II.

DESIDERATUR aliquis, siue vir, siue scemina, vel ad summum vnus, & vna, qui baptizatum de sacro fonte in suam tutelam, & instructionem accipiant. definita est in multis tex. 30. q. 1. & de consecr. d. 4. in Can. Catechismo & 6. sequentibus, & in titu. de cognatione spirituali. in. 6. & tandem in Conc. Trid. Sess. 24. de reformatione matrimonij. cap. 2. vbi reperies, quæ à parochio præstanda sunt.

CONCLUSIO III.

TALIS patrinus tenetur habere curam illius suscepti, si necessitas

F 2

D. Bonanensis

Scot. liberatus.

Hæresis.

S. Tho. q. 67.
ar. 5. & 9. &
q. 72. arti. 10.
Alex. m. 1. art.
3 Ricar. art. 7.
q. 1. & 2. vbi
supra.

APPEN.
Dura. caute la
gendus.

D. Bona. libera
tur.

D. August.

cessitas illud postulauerit. patet autoritate D. August. qui de patrinis loquens in quodam sermone paschali, illos fideiuussores paruulis vocat. notanter dicitur, si necessitas, &c. quia si neophytus inter Christianos nutriatur, excusantur patrini existimantes à parentibus instrui: quod si præsumerent moribus fidei. contrariis instrui, tenerentur suum facere officium. animaduertant, quæso, hoc, qui suscipiunt filios Agarenorum in regno Valentie.

Dabim.

Quæ debent patrini paruulos docere?

B. Dionysius.

RESPONDEO. quæ in Can. Catechismo, & Can. vos autem. de consecr. d. 4. traduntur: etsi baptizatus sit infidelis, debet doctos patrinos eligere: vt scribit B. Dionysius capit. vltimo Ecclesiasticæ hierarchiæ: si verò sit filius fidelium, nõ est necessarius doctus patrinus: vt ex tertia conclusione constat.

De patrino Confirmationis?

CONCLUSIO.

PATRINVS Confirmationis debet confirmatum in pugna spiritali erudire: nam si in bello temporali veterani milites tyrones docere debent: conuenientius multò in spiritali pugna erit hoc necessarium.

De cognatione spiritali quæ hinc contrahitur lege infra super. d. 42.

Alex. q. 28. m. 3. per tres art.

De ritibus & cærimoniis sacramenti Confirmationis?

LEGE S. Tho. vbi supra ar. vlt. Ric. hac d. ar. 6. & nota, quæ supra dicta sunt de necessitate huius sacramenti: deinde statuta Ecclesiastica, vt, scilicet, tam minister Confirmationis, quàm confirmandus sint ieiuni, vt constat in Can. vt ieiuni, & Can. vt Episcopi. de consecr. d. 5. non esse de essentia Confirmationis: solum enim plerumq; à prædico etiam absq; veniali culpa administrari. Haec tenus de Confirmatione.

FLO.

FLORES QVAESTIONVM Sacramenti Eucharistia.

DE hoc sacramento differit Magister à d. 8. vsque ad 13. in clusiuè, & ibidem Scholastici DD. lege etiam totam distinctionem secundam de consecr. & titulum de celebratione Missarum. extra, & Conc. Triden. Sess. 13. & 21. & patrem à Castro verbo Eucharistia, & ver. Missa. contra hæreses, & Alex. & S. Thom. infra citandos.

QVAESTIO PRIMA, DE HIS, QUAE AD ESSENTIAM EVCHARISTIAE PERTINENT.

¶ H A C quæst. dist. 8. Magistri explicatur.

Art. 1. An Eucharistia sit nouæ legis Sacramentum?

Alex. q. 31 m. 2. S. Th. q. 73. ar. 1. 2. reliqui d. 8. Ric. q. 1. 2. primi artic. Sco. q. 1 Durã. q. 1.

CONCLUSIO.

EVCHARISTIA nouæ legis est sacramentum. definita est in Conc. Flor. & Trid. Sess. 7. Can. 1. & Sess. 13. cap. 3. & constat etiam ex definitione sacramenti, in principio nuius libri posita.

Prima diff. Erit ne Sacramentum Eucharistia consecratio à sacerdote facta? An Hostia consecrata, vel Hostia sumptio?

Alex. & ceteri ubi supra.

DVÆ sunt opinioniones. Prima Gabr. hac d. q. 1. quem sequuntur alij Doctores, quos citat Soto in 4. d. 8. artic. 1. qui existimant quodlibet istorum trium esse sacramentum.

Contraria opinio est Scoti vbi supra in solutione ad Tertium.

CONCLUSIO.

NEQUE consecratio, neque sumptio: sed sola Hostia consecrata est Eucharistia Sacramentum. Primum constat ex Concil. Flor. ca. 3. citato: vbi legitur: Statim post consecrationem verum domini nostri est corpus, &c. vbi apertissime distinguit consecrationem ab

Scoti est.

F. t. q. 1. 4.

F 3

nem ab

nem ab Eucharistiae sacramento: deinde sumptio nihil aliud est, quam sacramenti applicatio ad illud manducandum: quamobrem non erit sacramentum. applicatio enim ignis ad aliquid comburendum non est ignis: quare hostia consecrata erit sacramentum: ea enim est, quae adoratione patriae adoratur, incustodia reseruatur, infirmis defertur, & fanis in Ecclesia administratur.

Secunda diffie. Cum hostiae species, & verum Christi corpus reperiatur, quod istorum erit sacramentum?

Alex. m. 3. & velsiqui ubi supra.

TR E S sunt opiniones. Prima Scoti loco citato ad tertium & 4. asserentis species visibiles tantum esse sacramentum. Secunda tribuitur Thomae Valdensi lib. 2. de sacrament. cap. 21. hic tenet species dici sacramentum analogicae: quia indicat Christi corpus, quod est verum sacramentum: ut dicitur vrina sana, quia est index sanitatis.

Tertia est Capreoli. d. 6. q. 1. art. 3. opinantis, supponere Eucharistiam pro utroque, scilicet, pro speciebus, & corpore Christi: sicut homo supponit, pro corpore, & anima rationali.

CONCLUSIO I.

E U C H A R I S T I A ex aequo pro speciebus, & Christi corpore non supponit. patet: quia Eucharistia est nomen connotatiuum, & tale nomen non supponit aequaliter pro utroque significato.

CONCLUSIO II.

E U C H A R I S T I A E sacramentum, si propriissime sumatur, supponit pro speciebus, & non pro Christi corpore. Et nota hoc esse praeter naturam termini connotatiui, qui supponit propriissime pro materiali. conclusio ex definitione sacramenti constat: sacramentum enim est signum sensibile, &c. vel inuisibilis gratiae visibilis forma, id est, visibile signum, & corpus Christi non videtur: sed species sacramentales.

Tertia diffie. Cum sint duae species panis, scilicet, & vini, erit ne Sacramentum Eucharistiae unum, an plura?

Alex. m. 3. D. Tho. art. 2. D. Ben. q. 2. ar. 2. Ric. ubi supra.

D V A E sunt de hac re sententiae. Prima Gabriel. d. 6. q. 2. asserentis species vini constituere aliud sacramentum a speciebus

bus panis. Secunda communis, & contraria sententia est Alexan. B. Tho. S. Bona. & Ricar.

CONCLUSIO.

S P E C I E S panis, & vini, sunt unum sacramentum unitate integritatis, & aggregationis. Perspicua est conclusio ex parte finis huius sacramenti, qui est reficere mentem: & ut corporalis refectio non integratur solo cibo, aut potu, sed utroque simul: ita hoc sacramentum ambabus speciebus integratur.

Art. II. An hoc sacramentum fuerit conuenienter à Christo IESU in vltima coena institutum, atque in lege naturae, & veteri multis figuris praesignatum?

Alex. q. 29. m. 1. S. Tho. ar. 5. D. Bona. ar. 1. q. 1. Ric. q. 3. Scot. q. 3. Dur. q. 1. ubi supra.

CONCLUSIO I.

HO C sacramentum fuit à Christo Domino institutum. definita est expressè in Conc. Trid. cap. 1. de sacramentis in genere. Sess. 7. & Sess. 15. cap. 2. lege Can. Quia corpus. de consecratione dist. 2.

CONCLUSIO II.

C O N V E N I E N T I S S I M E fuit, completo Agni paschalis typico paschate, in vltima coena institutum. haec constat autoritate Conc. Trid. cap. 2. citato, & autoritate Eusebij in Can. quia corpus. modò allegato, ubi inquit: Quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis, & allaturus fidelibus, necessarium erat, ut in die coenae sacramentum nobis corporis, & sanguinis consecraretur. ubi glossa necessarium, id est, utile, & congruum. vide etiam Cano. liquido, & Cano. accipite, eadem dist.

CONCLUSIO III.

H O C sacramentum non vna tantum, sed pluribus fuit figuris conuenienter significatum. probatur. 1. Cor. 10. omnia illis in figuram contingebant. & Cano. praeterea. de consecr. d. 2. Can. quid sit. Deinde quia res, quae vno nomine propter suam maximam excellentiam, & effectuum multitudinem explicari non possunt, conuenientissime multis nominibus, & signis declarantur, talis est Eucharistia: habet enim plurimos effectus, & est ineffabilis excellentiae: ut infra patebit. vide apud D. Bona. & Alexan. plurimas figuras.

1. Corinth. 10.

Hæreses.

Hinc error Vvicleff negantis veritatē corporis Christi in hoc sacramento, & eiusdem figuras, confutatur. vide Tho. Vvaldensem tomo. 2. de sacramentis. c. 19. & infra.

Art. 111. An panis triticeus aqua coagulatus sit propria, & nec: s̄saria huius sacramenti materia.

DE hac re sunt tres opiniones. Prima est Alberti magni, Palu. Thom. de Argentina, quos citat, & sequitur Gab. super Can. lect. 37. dubio primo. qui dixerunt materiam esse panem cuiuscunque frumenti, & per frumentum triticum, & hordeum intellexerunt.

Secunda opinio est Caiet. ar. 3. S. Thom. asserentis posse fieri consecrationem in quocunque pane vsuario: ita quod si centenaecus panis, aut maiceus sit in vsu alicui provincie, poterit in illo fieri consecratio: nam dicit materiam esse panem absolute dictū.

Tertia opinio communis tenet solum panem triticeum esse huius sacramenti materiam.

CONCLUSIO.

MATERIA necessaria ad conficiendam Eucharistiam est solum panis triticeus, cuiuscunque speciei sit. Prima pars conclusionis est definita expresse in Concil. Florent. sub Eugenio IIII. & in Conc. Cartag. & habetur Can. in sacramento. de consecratione. d. 2. vbi per frumentum intelligit panem triticeum: vt Concil. Flor. declaravit. Secunda pars, scilicet, cuiuscunque sit speciei, est quoque verissima: nam sicut licet modo in vino albo, vel nigro consecrare ob hoc solum, quia album vinum, & nigrum in genere conueniunt, quanuis specie distinguantur: licebit etiam in pane triticeo consecrare, quanuis vnum triticum ab alio specie differat, cum genere conueniant.

A P P E N. I. Hinc integrum est in farre, siligine, spelta, & typha Eucharistiā conficere. Ratio est: quia quanuis grana specie differant, conueniunt tamen in genere tritici, sub quo continentur: nam habet grana eiusdem figure cum tritico, & ex illis panis vsualis conficitur, qui ab omnibus panis triticeus nominatur.

A P P E N. 2. In pane hordeaceo, vel milio, vel in borea, non potest consecratio confici. Ratio est: quia non sunt de genere tritici: quanuis sint fruges.

Alex. q. 32. m. 1. 2. 3. S. Tho. q. 74. 1. 2. 3. ar. D. Bon. Ricar. Sco. vbi supra. Dur. d. 11 q. 4.

De spelta affirmare loquitur. Alex. vbi supra.

fruges de genere frumenti, quod est nomen generale ad omnes aristarum fruges: triticum verò sub alternum genus est.

In pane maicio non potest fieri consecratio quia differt à genere tritici: quod declarat figura, quantitas, atque qualitas, quibus à grana tritici, grana maicij legregantur.

Poterit nemo consecrare in pane amylij, siue amydi. Ratio est: quia etsi amylium ex lacte tritici fiat, assumit tamen alias qualitates, tota specie, à genere tritici differentes: quemadmodum medicis, in hac parte consulendi, affirmant.

Hinc Caiet. gloss. vbi supra, qua dicit: quando panis triticeus dicitur esse materia Eucharistie, est intelligendum principaliter, & indubitate, est omnino releganda: nam ex eo sequeretur, quod quando idem Concilium dicit aquam naturalem esse Baptismi materiam, posse quoque interpretari principaliter, & indubitate: non tamen necessario: ita quod liceret in aqua artificiali baptizare, quod est erroneum.

Prima diffic. Aqua naturali deficiente, poterit ne panis aqua roseacca coagulatus consecrationis materia esse?

SANCTVS Tho. opinatur non posse esse materiam. contrariam tenet Caiet. opinionem.

Secunda diffic. An, deficiente pane cocto, in massa cruda possit fieri consecratio?

CONCLUSIO.

MASSA cruda nequaquam esse potest consecrationis materia. Ratio est: quia Dominus Iesus instituit, vt materia esset panis, quo homines communiter ad vitam tuendam vtuntur: at verò massa cruda neque vescuntur, neque vitæ tuendæ vtentibus prodesset.

Tertia diffic. Differt ne massa specie à pane?

DVÆ sunt opiniones. vna Scot. vbi supra opinantis differre specie accidentali tantum. altera Caiet. vbi supra S. Thom. art. 3. vtraque est probabilis.

APPEN. 3.

APPEN. 4.

APPEN. 5.

Caiet. Canon.

Alex. vbi supra. S. Th. ar. 7. ad 3. Ricar. d. 11. q. 1. 2. art. 2. Scot. vbi supra D. Bon. q. 11. q. 4.

Alex. m. 2. vbi supra.

dist. 11. q. 6.

CONCLUSIO I.

Caiet. e57.

MASSA specie essentiali differt à pane. Ratio est: nam, ut vna agrestis differt specie essentiali à matura: ita massa à pane: ut enim ex vna agresti per calorem solis efficitur vna matura, ita per calorem ignis ex massa fit panis.

CONCLUSIO II.

Scoti est.

MASSA à pane accidentali tantum specie differt. Ratio est: quia exhalatio humiditatum, quæ fit ex massa per ignem, non cõfuit specificam differentiam inter panem, & massam: artifex enim, ut Pistor, non potest mutare speciem essentialem.

Quarta diffic. Deficiente vino, poterit ne Sacerdos celebrans solum panem consecrare?

CONCLUSIO I.

QVI solum panem consecrat verè cõficeret sacramentũ. Ratio est: quia forma consecrationis panis, siue corporis Christi, à consecratione calicis, aut è conuerso minimè dependet: nam si Sacerdos, consecrata hostia, subito moreretur, vel non conficeret calicem, verè consecraret.

CONCLUSIO II.

PECCARET tamen mortaliter sacerdos, qui, deficiente vino, panem tantum consecraret. Ratio est: quia sicut nutritio corporis fit non per cibum tantum, sed per cibum, & potum: ita & nutritio spiritualis, quæ hoc sacramento representatur: atque ita Sacerdos non plenè representaret, & ex consequenti peccaret: tum etiam quia Christus instituit, ut sub vtraq; specie hoc sacramentum conficeretur, & celebraretur.

Alex. q. de m. ubi sup. S. Th. ar. 2. Ric. d. 10 ar. 9. D. Bona. d. 11. q. 4. Scot. d. 10.

Quinta diffic. An possit Sacerdos quantumcunque panis, & vini, quantitatem consecrare?

TRES sunt opiniones. Prima D. Bona. d. 10. q. 4. qui negant partem tenet. Secunda est Caiet. vbi supra S. Tho. ar. 2. cui probabile videtur, vini materiam futuram esse certæ quantitatis, ut pote, vnius calicis.

Tertia est communis lege S. Tho. arti. 2. Dur. q. 6. locis citatis, & Paluda. d. 11. q. 1.

CON-

CONCLUSIO.

SA CERDOS de facto potest panis, & vini quantitatem, quantumuis magnam consecrare. Ratio est: quia in tali consecratione concurrunt omnia quæ sunt de necessitate consecrationis, ut pote, materia, forma, & intentio ministri.

Sexta diffic. Quemadmodum Ecclesia determinat absoluendi potestatem circa hanc materiam, & non circa illam, poterit ne etiam certam panis, & vini quantitatem determinare?

CONCLUSIO I.

NE QVA QVA M potest materiam panis, & vini quantitatem determinare. Ratio est: quia potestas absoluendi præsupponit subditorum iurisdictionem, quæ quidem ex sua natura determinari, & ad certum numerum redigi potest: at verò consecrandi potestas nullam præsupponit iurisdictionem, siue domini: ita enim potest Sacerdos alienum panem, quemadmodum & proprium consecrare: ac proinde consecrandi potestas ad certam materiam non determinatur.

CONCLUSIO II.

SA CERDOS immensam panis, & vini quantitatem consecrās, quæ in custodia seruari non posset, mortaliter peccaret. ratio D. Bona. est: quoniam esset in contemptum tanti sacramenti, vilesceretq; Eucharistia.

Septima diffic. Poterit ne & minimam quantitatem materiam Sacerdos consecrare?

DVÆ sunt opiniones. Prima, & cauenda est Ioannis Maioris. d. 10. q. 1. qui duo dicit. Primum, problema esse probabile: An fracta hostia maneat Christi corpus. Secundum, in minima panis parte seorsum sumpta consecrationem fieri non posse. Secunda opinio est communis.

Maior eandem legendus. Vide S. Thom. ubi supra, et in 4. d. 11. arti. 2. Ric. d. 10. ar. 7.

CONCLUSIO I.

ERRONEVM est affirmare, fracta hostia consecrata, totum Christum sub qualibet particula, quantumcunque minima, non manere. patet: quia in particula quantumcunque minima manet species consecrata.

Vide Tho. Vualden. 1. tomo de sacram. ca. 32.

secrata sub specie panis: quare manebit ibi Christus: manentibus enim speciebus consecratis, manet Christus.

CONCLUSIO II.

IN qualibet particula panis seorsum sumpta, quantumcunq; minima potest fieri cōsecratio: quia panis est materia, & talis particula est verus panis, est enim corpus homogeneum: quemadmodum quælibet gutta aquæ est aqua: est etiam talis particula quanta, & demonstrabilis per pronomen hoc, & ex consequenti sensibilis.

Octava diffic. Quando Sacerdos intendit consecrare 10. hostias tantum, si facta consecratione, reperiantur 11. erunt ne omnes consecratæ?

CONCLUSIO I.

SI Sacerdos habeat intentionem consecrandi totam materiã, quam ante se habet, et si opinetur 10. esse Hostias, si 11. fuerint repertæ, omnes erunt consecratæ. Ratio est: quia effectus cōsecrationis, non sequitur consecrantis opinionem, sed intentionem. Sacerdos enim hæreticus, quando opinetur non esse Christum sub Hostia consecrata, si habeat intentionem faciendi, quod Christum instituit faciendum, verè cōsecrabit: perinde & infidelis, si habeat intentionem Christi, dum baptizat, etiam si se nihil facere existimet, verè baptizabit.

CONCLUSIO II.

SI Sacerdos ignorans numerum hostiarum, habeat intentionem consecrandi decem Hostias, & facta consecratione, fuerint 11. inuentæ, nulla illarum erit consecrata. Ratio est: quia intentio est de necessitate consecrationis: & cum Sacerdos non habuerit intentionem consecrandi 11. hostias, sed 10. tantum, non erunt 11. consecratæ: deinde neque decem: quia intentio illa non sufficit ad cōsecrationem alicuius hostiæ, sub qua quælibet hostia includi, & excludi potest, quod contingit in casu posito: quia, quælibet illarum 11. exclusa, adhuc remanet 10. atque ita sequitur: quamlibet illarum esse inclusam, & exclusam, consecratam, & non consecratam, quod est absurdum.

CONCLUSIO III.

SI verò Sacerdos mente signauerit, 10. Hostias quas intendit conse-

consecrare, & repertæ fuerint 11. decem signatæ erunt consecratæ. v. g. si non sint benè dispositæ, & sub aliqua signatarum alia lateat, latens non consecrabitur. Ratio est: quia illud, quod specialiter cadit sub intentione consecrantis, consecratum remanet: nam ut ex prima conclusione constat, effectus consecrationis: consecratis intentionem sequitur, non opinionem.

Hinc Hostiæ tantummodo mente signatæ erunt duntaxat cōsecratæ: nam illud consecratur, quod sub speciali consecrantis intentione cadit.

Hinc Sacerdote intendente consecrare 10. ex illis 11. quas mente non signat, nulla illarum erit consecrata. patet eodem argumento, quo 2. concl. fuit confirmata.

Hinc guttulæ vini inaduertenter in pede calicis remanentes, consecrato calice, non erunt consecratæ: quia non habuit intentionem consecrandi guttulas illas.

Hinc si Sacerdos multas Hostias consecrandas assumat, de quibus dum consecrat non aduertit, omnes nihilominus erunt consecratæ: sufficit enim intentio virtualis: quoniam si aduerteret, omnes consecrare vellet: cum adhuc finem illas in altari collocauerit.

Hinc, Sacerdote habente coram se integram Hostiam, & intendente consecrare dimidiam tantum Hostiæ partem, dexteram scilicet, vel sinistram, mente linea aliqua intellectuali signatam, illa tantum pars erit consecrata. Ratio est: quia sola illa pars cadit sub speciali consecrantis intentione.

Hinc si Sacerdos intendat consecrare alteram Hostiæ partem indeterminate, nulla pars consecrata remanebit: eadem ratione, qua 2. concl. confirmatur.

Non adiffic. An sit necessaria materiæ presentia, ut fiat consecratio?

DUÆ sunt opiniones. Vnã Maioris afferentis posse à Sacerdote consecrari materiam post parietem existentem. Altera est D. Thom. Primum est animaduertendum, illud vocari præsens, quod tangitur, vel videtur, vel tangi, aut videri potest, etiam si sit à tergo: hoc enim docet communis loquendi usus: unde vinum in vitæ, & panis in arca, quæ coram est, præsens esse dicitur.

CON.

Ricard. d. 10. q. 2. ar. 7. Durand. ubi supra, q. 7. Siluest. 1. cr. Eucharist. 2. g. 7. 3.

APPEN. I.

APPEN. 2.

APPEN. 3.

APPEN. 4.

APPEN. 5.

APPEN. 6.

d. 10. q. 2. ar. 2.

d. 11. q. 2. ar. 1.

CONCLUSIO.

DE necessitate, & ratione consecrationis est materiæ præsentia. Ratio est: quia si materia non esset præsens, illa forma: Hoc est enim, &c. esset falsa: nam pronomen hoc in forma collocatū non rem absentem, sed præsentem demonstrat: quid? quòd sequeretur nefandum absurdum, nempe, Sacerdotem Valentia existētem, panem, qui Romæ est, consecrare posse: nil enim refert, qua, quantaq; distantia absens sit, si illius præsentia non desideratur.

Hareses.

Alex. q. 32. m.
1. S. Tho. q. 74.
art. 4. D. Bon.
d. 11. ar. 2. Seco.
d. 11. q. 6. Dur.
and. d. 9. 4. Ri.
car. d. 11. ar. 2.
q. 3. & D. An.
sel. epist. de sac.
& azymo ad
Græcos. Lyra
super Matth.
c. 26. Abulen.
super Exod. c.
12. & latini
in suo defen-
sio.
Hebrai.

Hinc euelluntur tres errores. Primus Artiteritarum, qui dicebāt materiā esse panem cum caseo mixtum. Secundus Cathaphrygum, asserentium materiā esse panem sanguine infantis coagulatum, quem variis punctiōibus eliciebāt. Tertius nefandissimus fuit Manicheorum, qui affirmabant, materiā esse panem semine humano coagulatum. Iege præter conclusiones politas Can. in sacramentorum oblationibus. de consec. dist. 2. & patrem à Castro. ver. Eucharistia. hæresi prima.

Art. IIII. An Christus IESVS in pane fermentato, vel azymo consecrauerit?

L I S est maxima inter Doctores Græcos & Latinos: Latini affirmant: Cœnasse IESVM luna 14. quando iam cœperat azymorū. vsus, ac proinde in azymis consecrasse. Græci autem luna 13. Cœnasse tenent, & ex consequenti in fermentato pane consecrasse. Burgenis super Matth. cap. 2. videtur græcis subscribere.

CONCLUSIO.

CVM Dominus IESVS luna 14. quando iuxta legis ritum agnum immolare tenebantur, Eucharistia Sacramentum instituerit, perspicuum est, non in fermentato, sed in azymis consecrasse. confirmatur autoritate trium Euangelistarū. nā apud D. Matth. legitur: Prima autem die azymorū accesserunt ad IESVM dicentes: Vbi vis paremus tibi Pascha, & paulo inferius. Vespere autem facto discumbebat IESVS cū discipulis suis, &c. & apud S. Mar. habetur: Die azymorum, quando Pascha immolabant Iudæi, dicunt ei discipuli: Quo vis eamus, & paremus tibi, &c. & post pauca: Vespere autem facto, &c. vbi, aliquibus interpositis, subditur: Et man-

Matth. c. 26.

D. Marc. c. 14

Et manducantibus illis, accepit IESVS panem, &c. tādē apud B. Lucam scribitur: Venit autem dies azymorū, &c. vsque ad verba: Accepit panem, &c. ex quibus locis pater à Castro ver. Eucharistia. hæresi secunda, doctissimè conclusionem colligit.

D. Luc. ca. 22.

Prima diffic. An Ecclesia Græcorum peccet in fermentato conficiendo?

CONCLUSIO.

QV ANVIS Græci errent credentes, Latinos conficientes in azymo verum Christi corpus non consecrare, in fermentato tamen cōficiētes, non peccant: peccarent autem si iuxta ritum suæ Ecclesiæ non conficerent. definita est expressè in Con. Flor. ita enim habetur. Declaramus in azymo, vel fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesq; in altero ipsum corpus Dñi conficere debere: vnusquisq; scilicet, iuxta suæ Ecclesiæ orientalis, siue occidentalis consuetudinem.

Colliges hinc. Errauit igitur Sco. dubitans contra definitionem Conc. nam dicit, Græcos fortassis peccare conficientes in fermentato: Verūm enim uerò Sco. non errauit: nam fuit illo Conci. antiquior, & tunc ante Ecclesiæ definitionem licitum erat dubitare.

Alexan. m. 15
S. Th. D. Bon.
ubi supra Rje.
d. 11. arti. 2. q.
4. Sco. et Dur.
ubi supra.

APPEN.

Sco. liberatur.

Secunda diffic. Licebit ne Sacerdoti Latino, tempore necessitatis, in fermentato conficere?

Alex. et S. Th.
& reliqui ubi
supra.

CONCLUSIO.

NVNQVAM hoc illi integrū erit. Ratio est: quia nullus potest casus euenire, in quo necessarium sit Ecclesiæ ritum, & consuetudinem mutare, cū hoc sacramentum non sit de necessitate salutis, quemadmodum Baptismus.

In hoc articulo refutatur error Græcorū, quem amplexi sunt Armenij, & Rutherij asserentes non in pane azymo, sed in fermentato pane esse Eucharistiam conficiendam. Iege patrem à Castro. ver. Eucharistia. hæresi secunda.

Hareses.

Art. V.

Alex. q. 32. a. m. 5. usque ad q. 33. S. Th. ab ar. 5. usque ad 8. ubi supra. re liqui. d. 11 D. Bona. q. 4. pri. ar. Ric. q. 4. c. 5. 2. ar. Scot. q. 6. Dur. q. 4. et 5. Cast. ver. Eu cha. haresi. 6.

Art. V. An vinum vitis sit sola, & propria huius sacramenti materia?

CONCLUSIO.

OMNE, & solum vitis vinum est huius sacramenti materia. definita est in Conc. Flor. his verbis. Tertium sacramentum est Eucharistia, cuius materia est panis triticeus, & vinum de vite: & in aliis multis Conciliis, quae apud patrem à Castro reperies.

Hinc collige acetum non posse esse huius sacramenti materia. Ratio est: quia acetum non est vinum, teste Arist. qui ait: sicut à privatione ad habitum: ita ab aceto ad vinum impossibile esse regressum.

Neque ex succo aggregati, siue sumine potest fieri consecratio. non enim est vinum: sed materia, ex qua fit vinum: quemadmodum acetum non est vinum, licet, fiat ex vino.

Prima diffic. An mustum possit esse consecrationis materia?

CONCLUSIO.

POTEST quidem in illo fieri consecratio. definita est per Iulium Papam Can. omne. de consecratione. d. 2. ubi dicit: de expresso botro, id est, de vuarum granis &c. sed si necessitas sit, in calice comprimatur, & aqua misceatur: quia calix dominicus, iuxta canonum præcepta, vino, & aqua permixtus debet offerri.

Secunda diffic. An vva matura, musto nondum expresso, possit esse materia Eucharistiae.

S. Thom. ar. 5.

RICARDVS ubi supra duas refert opiniones. Prima partem affirmantem tenet. Secunda negantem.

CONCLUSIO.

NON potest esse materia huius sacramenti: quia talis vva differt specie à musto: habet enim diuersos omnino effectus: multum enim mustum inebriat, & vva multae minimè, & vt succus oliuarum antequam exprimatur, non est oleum: ita succus vuarum ante expressionem, neque vinum, neque mustum est.

Tertia

Tertia diffic. An etiam ex lora, id est (aqua pic) quae fit ex vitis parum expressis, & aqua calida fieri possit consecratio?

Alex. q. 32. m. 3. S. Th. ar. 3.

CONCLUSIO.

SI parum aquae misceatur, ita, vt ab omnibus vinum iudicetur propter acrimoniam, poterit in illa fieri consecratio: non enim differt specie à vino. idem iudicium est de vino lymphato.

In vino congelato non potest consecratio fieri. Ratio est: quia Christus instituit materiam sanguinis esse vinum potabile, quale non est vinum congelatum. Per primam conclusionem confutatus remanet error Aquariorum, qui in calice solam aquam ponant: & condemnatur expressè in cap. firmiter. de summa Trinitate, & fide Catholica. lege Castrum loco citato.

Art. VI. An vino non consecrato misceri possit aliquis liquor?

Alex. m. 7. et reliqui ubi supra.

CONCLUSIO.

PECCAT mortaliter Sacerdos, qui in consecratione calicis aquam vino non miscet. definita est in Conc. Flor. ubi dicitur. Tertium Sacramentum est Eucharistia, cuius materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem modicissima aqua misceri debet: nota ibidem tres congruentias, propter quas aqua vino miscetur.

Prima diffic. Est ne aquae permixtio de necessitate sacramentis

Alex. S. Th. ubi supra. Et reliqui quædam. D. Bona. q. 3. artic. 2. Ricar. q. 1. ar. 3. Dur. q. 5. Communis est DD. sent.

CONCLUSIO.

NON est de necessitate illius, quia solum ponitur propter significationem: significat enim unionem populi Christiani cum Christo. vide Conc. Flor. loco citato. Graeci etiam verè conficiunt, tamen aquam non miscent.

Secunda diffic. Quanta aquae quantitas erit apponenda?

Alex. ubi supra S. Th. ar. 3. Ricar. ar. 3. q. 2. Dur. q. 5. ubi supra.

CONCLUSIO I.

NON est maior quantitas aquae, siue æqualis in calice quantitati vini apponenda: patet ex cap. Per viciosos. de celebratione

F. t. q. 4.

G

tione

Alex. q. 32. a. m. 5. usque ad q. 33. s. Th. ab ar. 5. usque ad 2. ubi supra. re liqui. d. 11 D. Bona. q. 4. pri. ar. Ric. q. 4. c. 5. 2. ar. Scot. q. 6. Dur. q. 4. et 5. Cast. ver. Eu chu. hars. 6.

Art. V. An vinum vitis sit sola, & propria huius sacramenti materia?

CONCLUSIO.

OMNE; & solum vitis vinum est huius sacramenti materia. definita est in Conc. Flor. his verbis. Tertium sacramentum est Eucharistia, cuius materia est panis triticeus, & vinum de vite: & in aliis multis Conciliis, quae apud patrem à Castro reperies.

Hinc collige acetum non posse esse huius sacramenti materia. Ratio est: quia acetum non est vinum, teste Arist. qui ait: sicut à privatione ad habitum: ita ab aceto ad vinum impossibile esse regressum.

APPEN. 1. 3. Metap.

APPEN. 2.

Neque ex succo aggregati, siue sumine potest fieri consecratio. non enim est vinum: sed materia, ex qua fit vinum: quemadmodum acetum non est vinum, licet, fiat ex vino.

Alex. m. 7. S. Tho ar 5. et re liqui ubi supra Ric. q. 5. ar. 2.

Prima diffic. An mustum possit esse consecrationis materia?

CONCLUSIO.

POTEST quidem in illo fieri consecratio. definita est per Iulium Papam Can. omne. de consecratione. d. 2. ubi dicit: de expresso botro, id est, de vuarum granis. &c. sed si necessitas sit, in calice comprimat, & aqua misceatur: quia calix dominicus, iuxta canonum præcepta, vino, & aqua permixtus debet offerri.

Secunda diffic. An vva matura, musto nondum expresso, possit esse materia Eucharistiae.

S. Thom. ar. 5.

RICARDVS ubi supra duas refert opiniones. Prima partem affirmantem tenet. Secunda negantem.

CONCLUSIO.

NON potest esse materia huius sacramenti: quia talis vva differt specie à musto: habet enim diuersos omnino effectus: multum enim mustum inebriat, & vva multae minimè, & vt succus oliuarum antequam exprimatur, non est oleum: ita succus vuarum ante expressionem, neque vinum, neque mustum est.

Tertia

Tertia diffic. An etiam ex lora, id est (agua pie) que fit ex vuis parum expressis, & aqua calida fieri possit consecratio?

Ale. q. 32. m. 3. S. Tho. ar. 3.

CONCLUSIO.

SI parum aquae misceatur, ita, vt ab omnibus vinum iudicetur: propter acrimoniam, poterit in illa fieri consecratio: non enim differt specie à vino. idem iudicium est de vino lymphato.

In vino congelato non potest consecratio fieri. Ratio est: quia Christus instituit materiam sanguinis esse vinum potabile, quale non est vinum congelatum. Per primam conclusionem confutatus remanet error Aquariorum, qui in calice solam aquam ponebant: & condemnatur expressè in cap. firmiter. de summa Trinitate, & fide Catholica. lege Castrum loco citato.

APPEN. Haresis.

Art. VI. An vino non consecrato misceri possit aliquis liquor?

Alex. m. 7. et reliqui ubi supra.

CONCLUSIO.

PECCAT mortaliter Sacerdos, qui in consecratione calicis aquam vino non miscet. definita est in Conc. Flor. ubi dicitur. Tertium Sacramentum est Eucharistia, cuius materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem modicissima aqua misceri debet: nota ibidem tres congruentias, propter quas aqua vino miscetur.

Prima diffic. Est ne aquae permixtio de necessitate sacramentis

Ale. S. Th. ubi supra. et reliqui etiam. D. Bona. q. 3. artic. 1. Ricar. q. 1. ar. 3. Dur. q. 5. Communis est DD. sens.

CONCLUSIO.

NON est de necessitate illius, quia solum ponitur propter significationem: significat enim unionem populi Christiani cum Christo. vide Conc. Flor. loco citato. Graeci etiam verè conficiunt, tamen aquam non miscent: quia de illa non habent notitiam.

Secunda diffic. Quanta aquae quantitas erit apponenda?

Ale. ubi supra S. Th. ar. 3. Ricar. art. 3. q. 2. Dur. q. 5. ubi supra.

CONCLUSIO I.

NON est maior quantitas aquae, siue aequalis in calice quantitati vini apponenda: patet ex cap. Per viciosos. de celebratione

Et. q. 4.

G

tione

tione missarum. Vbi Honorius tertius arguit cōsuetudinem appo-
nentium in calice maiorem partem aquæ quàm vini: nam tunc
aqua conuertet in se vinum, & non fiet consecratio, neq; in æqua
li quantitate: quoniam tunc vel aqua conuertet in se vinum, vel
ita extenuabit illud, vt speciem vini amittat.

CONCLUSIO II.

QUÆ, quæ vino cōmiscetur, debet esse in modicissima quã-
titate. definita est in Conc. Flor. in prima conclusione citato.

APPEN.

Ex dictis potest iudicium ferri de illis vini generibus, quæ ex a-
romatibus, & melle conficiuntur: nam si ita tenuis est mixtio: vt
vini substantia maneat, consecrabile est, si verò corrumpatur, mi-
nimè erit: & hac de causa peccatum est in huiusmodi vino consu-
cere, propter periculum, cui se Sacerdos exponit.

Alex. m. 7. ar.
2. Ric. q. 6.
ar. 3.

*Tertia diffi. Si vino iam fuit apposta aqua in vtre, erit
ne in Missa iterum apponenda?*

CONCLUSIO I.

ERIT quidem per Sacerdotem permiscenda aqua: quia si-
gnificatio vnionis Christi cum Ecclesia non fit, nisi tempore,
quò Eucharistiæ mysteriū celebratur, quod fuit memoriale passio-
nis Christi, ex cuius latere fluxit sanguis, & aqua, lege Cano. in sa-
cramentorum oblationibus. de consecr. d. 2.

Alex. ubi sup.
D. Bonn. d. 12.
q. 7. ar. 2. Sob.
d. 12. q. 3. S.
Tho. q. 7. ar. 10.
ar. 10.

*Quarta diffi. An vino iam consecrato possit vinum non conse-
cratum, aut alius liquor admisceri?*

DVÆ sunt opinioniones. Prima B. Tho. vbi supra, scilicet, quòd
quando vinum permixtum speciebus consecratis est in ma-
iore quantitate, quàm fuit vinum specierum consecratarum, tali
mixtione definit ibi esse sanguis. Contraria opinio est Ric. cui adhaesit Dur. loco citato, scilicet,
quòd si dolio magno, vini gutta sanguinis cōsecrati, misceatur, nō
corrumpitur à vino, & ex consequenti manet ibi sanguis Christi.

CONCLUSIO I.

SI speciebus consecratis sanguinis Christi permisceatur vinū
in maiori, vel equali, vel minori quantitate, tali mixtione species

Ric. & Dur.
ar.

illæ non corrumpuntur. patet: quia corruptio non fit à simil, nisi à
contrario, & species consecratae sunt similes speciebus vini non
consecrati, cuiuscunque generis sint. Secundò quia ex opposito se-
queretur, quòd si duæ species consecratae ex duobus vasis, in ter-
tio vase permiscerentur, aut in altero illorum, defineret ibi esse san-
guis: quoniam ex duabus illis speciebus: vt dicit contraria opinio,
cōstituitur simul vnum indiuiduum distinctum à qualibet specie,
& per consequens non maneret ibi sanguis Christi, quod est erro-
neum. opinio tamen opposita vera esse videbitur, si hoc modo in-
telligatur: nempe, si partes specierum consecratarum, ita minuerentur
in mixtione, vt sub quantitate minima illarum, vini substantia
si adesset, conseruari non posset, tunc sanguis Christi ibi non ma-
neret.

Hinc quantis speciebus consecratis vinum multo fortius illis
misceatur, non corrumpentur: quia est illis simile, & à cōtrario &
non à simili fit corruptio.

APPEN. 1.

CONCLUSIO II.

SI speciebus cōsecratis liquor aliquis in tanta quantitate mis-
ceatur: vt possit species consecratis in se conuertere: vt si tanta ef-
fet aqua, quæ vini quantitatem superaret, tunc corrumpentur vi-
ni species, & defineret ibi sanguis Christi existere: quia tunc spe-
cies paterentur à suo contrario, & tandiu est ibi sanguis, quandiu
species durant.

Hinc, si blasphemus aliquis magnæ quantitatis vini dolium cō-
secraret, species essent tūc tantæ quantitati aquæ miscendæ, donec
corrumpentur: vt ibi sanguis esse defineret: essent enim in rapi-
dum flumen, vel mare proiciendæ.

APPEN. 2.

CONCLUSIO III.

QUANDO liquor speciebus consecratis mixtus est minoris
quantitatis: vt si guttula aquæ permisceatur, tunc species illā con-
uertent non in species vini absq; substantia: sed in vini substantiã.
Ratio est: quia accidentia consecrata habent eandem virtutē ge-
nerandi substantiam, quam in subiecto habebant, vel dispositiue:
vt sentit Sco. vel effectiue, vt B. Tho. docet. non tamen accidentia
generata erunt sine subiecto: nam generare accidens separatū est
soliis Dei proprium.

De his. infra
dist. 12.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO liquor alterius speciei, vt aqua, vel oleum, speciebus consecratis permixtus æqualis est quantitatis, tertius efficitur liquor, definitq; ibi sanguis esse. Ratio est: quia per illam mixtionem vtrunq; miscibilium corrumpitur, & corruptis speciebus cōsecratis, definit sanguis ibi existere.

Hæreses.

Prima huius articuli conclusione sex errores confutantur. Primus Armachani libro nono de quæstionibus Armeniorum, negat Christum aqua in cœna fuisse vsum. Secundus Græcorum, & Armeniorum nullam aquam miscentium. Tertius offerentiũ lac in calice. Quartus eorum, qui seruabant linteum musto intinctum per totum annum, & tempore sacrificij partẽ eius aqua lauabant, & ita offerebant, offerentes quidem potius sordes, vel aquam sordidam, quàm vinum. Quintus, cuius, meminit Innocentius capite cum Marthæ. de celebratione Missarum, offerentium aquam quã tumuis paruum in calice semper persistere. Vltimus contentium vinum in sanguinem conuerti, aquam vino appositam in aquam, quæ ex latere Christi IESV manauit. Ad istorum errorum labefactionem lege Cano. cum omnẽ. de consecr. d. 2. Conc. Flor. citatum, & Triden. Sess. vigesima secunda capite nono, & patrẽ de Castro, vbi supra. hæresi: 7.

Art. VII. De forma consecrationis corporis Christi.

CONCLUSIO.

FORMA præcisa consecrationis corporis Christi IESV est ista: Hoc est enim corpus meũ. vide Euãgelistas Matt. 26. Luc. 22. Mar. 14. & Can. quia corpus, & Can. panis. el 2. de conf. d. 2. & caput cum Marthæ. de celebratione Missarum, & Conc. Flo. vbi expressè. definita est.

Alex. Alex. q. 33. m. 1. S. Th. q. 78. reliqui. d. 8. D. Bon. q. 2. Ric. artic. 3. q. 1. & 4. Scot. q. 1. Dur. q. 2. Matth. c. 26. Luc. c. 22. Marc 14.

DD. vbi supra.

Prima diffi. An sit dicenda forma huius sacramenti, vel consecrationis tantum?

q. 78. ar. 1. et 2.

DVÆ sunt opiniones. Prima S. Tho. qui illam formam Sacramenti Eucharistiæ nominat, & hic est communis loquendi modus.

Secun-

Secunda est Sco. q. 1. citata ad tertium dicentis, esse formã consecrationis tantum. Verum enimvero animaduertere hoc sacramentum bifariã considerari posse, primo quãdo sit cōsecratio, secundo quando, facta cōsecratione, permanet Eucharistia consecrata.

CONCLUSIO I.

FORMA est Eucharistiæ quantum ad factionem. patet: quia his verbis sacramentum efficitur, & species sacramentales ad significandũ corpus Christi sub se contentum determinantur. Quẽadmodum per formam: Ego te baptizo, ablutio materialis ad significandum sacramentalem effectum restringitur.

Communis est opinio.

CONCLUSIO II.

SI Eucharistia, vt habet esse permanens, facta iam consecratione, consideretur, tunc nulla est eius forma. Ratio est: quia forma simul est cum sacramento, permanetq; cum illo: at Eucharistia manet, quando hæc forma non permanet: quare non erit dicenda Eucharistiæ, sed consecrationis forma. & confirmatur: quia quemadmodum Cõc. Flor. vocat panem materiam Eucharistiæ: eò quòd sit materia, ex qua fit sacramentum, non autem quòd panis in sacramento maneat: ita erit de forma huius sacramenti theologandum.

Secunda diffi. An hoc sacramentum vnum, vel plures formas habeat? Scot. q. 1. 2.

CONCLUSIO.

DVÆ sunt huius sacramenti partiales formæ, & vna tantum integralis. patet: nam quemadmodũ in hoc sacramento sunt duo signa particularia, id est, duo particularia sacramenta, scilicet, panis, atque vini species, & vnum integrale signum, id est, vnum integrale sacramentum, species, scilicet, panis, & vini simul sumptæ, quæ nutritionem spiritualem significant, quæ panis, & vini, speciebus consecratis integratur: vt corporali nutricao panis, & vino integratur: ita quoque sunt duæ partiales formæ & vna integralis.

Tertia diffi. An Christus his verbis, hoc est enim, &c. vel ante prolationem istorum verborum consecrauerit?

Alexã. Alex. D. Bon. vbi supra Ric. artic. 3. q. 1. Scot. q. 2. Dur. q. 2.

DE hac egit Alex. vbi supra. m. 2. S. Tho. loco citato ad 1. a qui bus quatuor opiniones referuntur. Prima est Innocetij libro Ft. q. 4. G 3 quar-

quarto de sacrificio Missæ, capite sexto, asserentis per potestatem excellentiæ, quàm Christus alligatam sacramentis minimè habebat, panem in suum corpus conuertisse, deinde verò dedisse illud Apostolis, dicendo, Hoc est, &c. Secunda opinio affirmat consecrasse quibusdam verbis nobis ignotis, quando benedixit panem, & non quando dixit, Hoc est, &c. Tertia opinio tuetur illa forma Christum consecrasse, verùm occultè, scilicet, quando benedixit panem, deinde publicè illa vsum fuisse, vt alios formam consecrâ di doceret. Quarta opinio tenet: quando verba hæc, Hoc est, &c. protulit, simulq; factam fuisse benedictionem: qui hanc defendunt dicunt benedictionem fuisse formæ prolationem.

CONCLUSIO.

CHRISTVS IESVS his verbis, Hoc est, &c. Eucharistiam confecit, quando, scilicet, verba illa protulit, patet: ex cõmuni Ecclesiæ vsu, & consuetudine, quæ à temporibus Apostolorum vsq; ad hæc nostra tempora ita semper consecrare consuevit.

APPEN.

Hinc, quanuis sit de fide, à nobis sub hac forma, Hoc est, &c. cõsecrationem esse faciendam: de fide tamen non est IESVM tẽpore cœnæ iisdem verbis, quibus nos consecramus, confecisse: est enim opinio Innocentij, & aliæ suprapositæ, quarum nulla est hæctenus ab Ecclesia dånata: at verò, oppositum asserere esset temerarium, & retractatione dignum.

Dur. quest. 2.

Quarta diffc. An hæc forma, Hoc est, &c. sit præcisã, quin præcedant illa verba, Qui pridie, &c.

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Thom. vbi supra ad quartũ, scilicet, hæc sola verba, Hoc est, &c. esse de essentia cõsecrationis: peccare tamen grauissimè consecrantem illis verbis, Qui pridie, &c. omisis.

Contraria opinio est Scot. q. 1. art. 2. dicentis: si quis hæc verba, Hoc est, &c. sine illis, Qui pridie, &c. proferret, esset sacramentum sub conditione adorandum, quia incertum est: an per illa sola verba sit panis in corpus Christi transubstantiatus.

CONCLUSIO I.

QUANDO Sacerdos habet intentionem consecrandi, nõ aliter, quàm narrando rem tempore cœnæ à Christo gestam, tũc iis solis

solis verbis, Hoc est, &c. sine illis, Qui pridie, &c. minimè consecrat. Ratio est: quoniam ad consecrationem ministri intentio desideratur, & in casu huius conclusionis Sacerdos non habet intentionem aliter consecrandi, quàm Christi factum, & eius ordinem in cœna narrando: atque ita vera est Scoti opinio.

CONCLUSIO II.

HÆC verba Hoc est, &c. sunt forma consecrationis, quatenus sunt verba practica, id est, efficiunt, quod significat, conuersionem, scilicet, panis in Christi corpus. probatur autoritate D. Ambro. apud S. Thom. hoc loco: consecratio fit verbis, & sermonibus Domini IESVS: nã per reliqua omnia, quæ dicuntur, laudes Deo referuntur, & verba Domini tantum sunt illa. Hoc est, &c. nã illa, Qui pridie, &c. Sacerdotis esse dicuntur.

D. Ambro.

Quinta diffc. An posita forma consecrationis panis, ante vini consecrationem, suum sortiatur effectum?

Scot. quest. 27

LEGE Alex. q. 34. m. 4. ar. 1. & 2. & D. Tho. vbi supra ar. vlt. hi referunt errorem quorundam, partem negantem tenentium. vide & Ric. q. 4. & Dur. q. 3.

CONCLUSIO I.

HÆRETICVM est asserere verba consecrationis panis, ante consecrationem vini, vel è conuerso, suum effectum non sortiari: ex opposito enim sequeretur, adorantis hostiam ante consecrationem calicis idololatria, quod pestilentissimum est affirmare: quia non esset ibi corpus Christi, quousq; vinum consecraretur.

CONCLUSIO II.

SACERDOS consecrans panem, sine vini consecratione in eadem missa grauissimum sacrilegium committeret. definita est expressè in capite comperimus. de consecr. d. 2.

Hinc, si contingeret Sacerdotem, consecrato pane, ita ægrotare, vt non posset vltèrius progredi, aliud Sacerdos deberet tunc calicem consecrare: ita definitum est in Concil. Toletano. & refertur in Can. nil contra ordines. 7. q. 1.

APPEN.

Hinc consutati manent tres errores. Primus Lutheranorũ, affirmantium nullam esse præcisam consecrationis formam. Secundus est Erasmi in principio paraphrasis super primam epistolam

Hereses.

ad Corinth. vbi ait. Vtinā Paulus explicuisset, quibus verbis esset consecrandum. Tertius est ineptissimus, quem refert pater à Castro vbi supra, fuitq; eorum, qui dicendo septies Pater noster, & benedicendo panem, & vinum, consecrationē fieri existimabant.

Art. V III. Sit ne præcisa forma consecrationis sanguinis hæc, Hic est enim, &c. vsque, in remissionem peccatorum?

S. Th. q. 78. ar. 3.

QUATVOR sunt opiniones. Prima B. Thomæ, qui omnia prædicta verba dicit esse de essentia formæ: priora tamen, scilicet, Hic est enim calix sanguinis mei, significare conuersionem vini in sanguinem: sequētia verò virtutem sanguinis Christi in passione effusi designare: vbi apertissimè docet omnia esse de essentia formæ, & de necessitate sacramenti: in eadem enim 3. p. q. 60. ar. 3. inquit: verba illa, quæ sunt de substantia formæ, sunt etiam de necessitate sacramenti.

Alex. q. 33. ar. 1. D. Bona. q. 2. ar. 1. Dur. q. 2.

Secunda opinio est Alex. D. Bona. & Dur. qui affirmant de necessitate cōsecrationis calicis esse hæc sola verba, scilicet: Hic est sanguis meus.

Hæc videtur se quæ Ric. vbi supra ad primū q. 2. ar. 3.

Tertia opinio dicit hæc verba, scilicet, Hic est sanguinis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum, esse de necessitate consecrationis, prætermisissis aliis verbis, quæ ab Ecclesia Romana adduntur: qua forma vtuntur Græci.

Scot. vbi supra art. 2.

Quarta opinio est Sco. vbi supra art. 2. qui ait de hac quæstione nihil certitudinaliter esse nobis traditum, ac proinde, qui non profert omnia illa verba, exponit se periculo non cōsecrandi: quare Sco. anceps in hac quæstione esse videtur.

CONCLUSIO I.

FORMA consecrationis calicis, qua Romana vtitur Ecclesia, est sufficiens, traditur enim ab Euangelistis: & verba, quæ ab Ecclesia interponuntur, scilicet, noui, & æterni testamenti, mysteriū fidei, formæ, qua Christus consecrauit fenfum haud mutant.

CONCLUSIO II.

Soto. d. 11. q. 1. art. 3.

SUFFICIENS quoque forma consecrationis calicis erit hæc: Hic est sanguis meus: etiam si nullum aliud verbum addatur. probatur à simili: nam, vt in consecratione corporis Christi necessarium non est, illa verba, quod pro vobis tradetur, quibus fuit Christus

stus vsus addere: ita neque in cōsecratione sanguinis necessarium erit subiungere verba illa, qui pro vobis effundetur, à Christo Domino apposita.

Prima diffc. An Sacerdos conuertat vinum in sanguinem per hæc sola verba: Hic est enim calix sanguinis mei, ante prolationem reliquorum verborum?

Alex. m. 4. ar. 2. S. Tho. art. 3. D. Bona. art. 2. q. 2. Ric. ar. 3. q. 2. Scot. q. 2. Durand. ad. 3. Soto. d. 11. q. 1. art. 3.

SO T O tenet Sacerdotem obligari ad habendum intentionem consecrandi per totam illam orationem, vsque in remissionem peccatorum: atque ita, non finita tota oratione, non fieri consecrationem. dicit secundo, Sacerdotem intendentem consecrare per hæc sola verba: Hic est sanguis meus, conficere: committere tamen sacrilegium: quia exponit se periculo non consecrandi: fortè enim (inquit) hæc opinio non est vera.

CONCLUSIO.

MA G I S T E R Soto hoc loco sibi repugnat. Probat per primo: applicata forma debita, & sufficenti ad materiam, statim sequitur effectus. Secundo, quia virtus actiua formæ non proficiscitur ab intentione sacerdotis, sed ab institutione diuina, etsi secunda opinio esset vera, hæc esset forma sufficiens: Hic est sanguis meus: quare per illam solam fieret consecratio, & non per verba sequentia, etiam si Sacerdos per alia verba intenderet consecrare.

Dubium I. Quid si præcisa forma sit, Hic est sanguis meus, & Sacerdos non habeat intentionem consecrandi per ista sola verba, sed per alia, quæ sequuntur: conficiet ne sacramentum?

CONCLUSIO. I.

SI habet intentionem non aliter consecrandi, quàm per omnia illa verba, non conficiet, peruersam enim habet intentionem: quia non intendit consecrare per verba illa priora, quanuis sint forma præcisa: atque ita cum non habeat intentionem vtendi præcisa forma, non consecrabit.

CONCLUSIO II.

SI habet intentionem cōsecrandi per totam illam orationem, qua

qua Ecclesia vitur, verè conficiet. Ratio est: quia habet etiam intentionem cōsecrandi, vel per totam orationem, vel per primam eius partem: non enim excluditur intentio cōsecrandi per verba priora, si illa, vt docet secunda opinio, virtutem conuertendi vinū in sanguinem habent.

Verūm nota egregium Scoti consiliū loco citato dicentis: Sacerdos proferat verba illa omnia, & habeat intentionem consecrandi, sicut Christus instituit, & tunc nulli se periculo exponet.

Ric. q. 2. ar. 3.
& Dur. q. 2.

Dubium II. Est ne Græcis necessarium ad veritatem Sacramenti
vti tota hac forma, Hoc est corpus meum, quod pro vobis
frangitur, qua consecrare solent?

CONCLUSIO.

NON est necessarium. patet: quia sicut institutio Ecclesiae Romanae veritatem formae praecisae non tollit, etiam si formae v. g. Baptismi, & in nomine omnium sanctorum adderet (hoc enim non erit de necessitate sacramenti) ita quavis Ecclesia Graecorum addiderit, quod pro vobis frangitur, non erit hoc de necessitate sacramenti: esset tamen de necessitate praeccepti additio illa: quia Sacerdos illam praetermittens mortaliter peccaret.

Art. IX. Inest ne aliqua virtus praedictis formis efficiens consecrationem?

DE hoc ar. lege sup. questionē tertiam de sacramentis in genere. & praeter Doctores ibi citatos, lege Alex. q. 34. m. 1. arti. 1. ad. 2. & D. Thom. q. 78. ar. 4. & Ric. hac distin. q. 3. ar. 3. & D. Bon. art. 1. q. 1.

Hic refutat Sco. q. 5. opinionem cuiusdam, qui asserbat inesse his verbis qualitatem quandam, &c.

CONCLUSIO I.

VIRTUS harum formarum, quatenus sunt signa corporis, & sanguinis Christi, est certitudo in significando, nempe, quod positis his verbis, Hoc est corpus, &c. & Hic est sanguis, &c. illorū significatum, scilicet, corpus Christi, & eius sanguis ponantur. Ratio est: quia virtus cuiuscunque rei (Primo de caelo) dicitur vltimū de potentia, id est, vltima rei perfectio: & vltima, perfectio, siue virtus

Scoti est.

virtus signi est certitudo eiusdem in significando: haec autem virtus est supernaturalis: quia verba sacramentalia ex sua natura non habent virtutem efficiendi, aut significandi, vt significant.

CONCLUSIO II.

VIRTUS sacramentorum, quatenus sunt gratiae, & aliorum effectuum causae, praesertim in verbis consecrationis, est concursus diuinus, diuinaque institutio, Sacerdotisque intentio. Ratio est: quia virtus efficiens est ratio propter quam agens siue principale, siue instrumentale operatur, vt in igne calor: & haec verba conuersionem panis, & vini, &c. operantur: quia Deus concurrat cum illis ad consecrationem: & quia instituit, vt illis veluti instrumentis consecrationis Sacerdotes vterentur: & quia Sacerdotes per haec verba consecrare intendunt.

Art. X. An huiusmodi formae sint locutiones verae?

PRAETER Doctores scolasticos, lege Innocen. libr. 4. de mysterio Missae cap. 17. Tho. Valdē. in 2. tomo de sacr. c. 49. Gabr. in Cano. lect. 48. Castro verb. Eucharistia. heresi 4. glossam in Can. timorem. de consecratione. d. 2. verb. corpus.

Sex sunt opiniones. Prima Innocentij, scilicet, haec verba, Hoc est, &c. supponere materialiter, & recitatiuē. hanc sequuntur glossa citata, & Dur. & illam probabilem Scot. adiudicauit.

Secunda asserit verba harum formarum supponere significatiuē, & metaphoricē: ita vt sit impropria suppositio, estque iuxta hanc opinionem sensus huius formae: Hoc est, &c. id est, hic panis representat corpus meum: quemadmodum Leo, & Agnus metaphoricē Christum representant: qui quidem sensus erroneus est: quia insinuat sub speciebus Christum non realiter, sed metaphoricē, & representatiuē, & secundum figuram contineri: atque hoc dicebant esse demonstrationem quoad intellectum.

Tertia opinio affirmat pronomen, hoc demonstrare corpus sub ratione corporis Christi, & hoc, demonstratio quo ad sensum vocabatur: ita vt sit formae sensus, Hoc est, &c. id est, corpus est corpus meum.

Quarta opinio est D. Bona. qui docet pronomen, hoc, panem conuertendum demonstrare, & copulam, est, verbo (sit) æquiuale re: ita vt sit sensus, panis sit corpus meum.

Quinta

Alex. q. 33. m.
3. ar. 2. s. 2. 3.
4. s. Th. q. 78.
artic. 5. reliqui
DD. d. 8. D.
Bon. ar. 1. q. 1.
Ric. q. 1. ar. 3.
Scot. q. 2. &
Dur. in ead. q.

Quinta opinio est Ochani, quam refert Gabr. ubi supra, asserētis, pronomen, hoc, corpus sub ratione corporis demonstrare, & copulam, est, exponendam esse per futurum erit: ita ut faciat hūc sensum: hoc erit corpus meum: quæ quidem opinio à multis temeraria censetur: quia corpus in fine prolotionis non erit, sed est iam sub speciebus panis.

Ultima opinio est S. Tho. Ric. & Sco. qui existimant illud pronomen, hoc, non demonstrare panem, nec corpus sub ratione corporis: sed corpus Christi sub ratione entis, vel individui de prædicamento substantiæ, ut sit sensus, hoc ens, vel hæc substantia, quæ continetur sub speciebus panis, est corpus meum.

CONCLUSIO I.

FORMÆ consecrationis panis, & vini, verissimæ sunt: proferruntur enim in persona Christi, qui est summa veritas, & mentiri non potest: atque ita se habet à parte rei, quemadmodum per illas significatur: nam corpus, & sanguis Christi IESU sub speciebus consecratis continentur.

CONCLUSIO II.

SACERDOS consecrans non profert hæc verba recitatiuè tantum: tunc enim supponerent materialiter tantum: quemadmodum si aliquis diceret, Christus dixit. Ego sum via, veritas & vita: est enim suppositio materialis, quando termini pro se ipsis tantum supponunt: formæ autem sacramentorum, cum sint propositiones practicæ, & efficiant, quod significant, non supponunt materialiter.

CONCLUSIO III.

PRONOMINA istarum formarum, Hoc est, &c. & Hic est, &c. non demonstrat panem, aut vinum. Ratio est: quia pronomen, hoc, præfertur in orationibus practicis, quæ significant, & significatū efficiunt, usque ad ultimum instans prolotionis nil demonstrant: & cum in fine istarum orationum, Hoc est, &c. & Hic est, &c. iam non sit ibi panis, & vinum, sed corpus, & sanguis Christi existant, impossibile erit pronomen, hoc, panem demonstrare: quod autem vocalis propositio nil significet, donec eius prolotionis finiatur, perspicuum est: nam ex opposito sequeretur eandem propositionem veram esse simul, & falsam: ut hæc, Deus non est iniustus, in ultimo instanti vera, ante prædicati pronuntiationem falsissima:
ut Deus

ut Deus non est. hæc conclusio videtur contra D. Bona. non est tamen: nam est exponenda hæc propositio: Hoc est enim corpus meum, per verbum sit, & est: ita ut sit sensus, quod sit ex pane, est corpus meum. vide Caiet. qui ita illam exponit.

CONCLUSIO IIII.

PRONOMEN, hoc, corpus Christi, sub ratione corporis, non demonstrat. Ratio est: quia si demonstraret, non esset propositio practica: sed speculatiua, vel significatiua tantum: æquipolleret enim in consequendo, & significando huic: Corpus meum est corpus meum: quod quidem est contra definitionem sacramenti in principio positam.

CONCLUSIO V.

SUPPONIT autem pro Christi IESU corpore, quatenus est ens, vel individuum de prædicamento substantiæ: ita ut sit sensus: Hoc ens, vel hoc individuum factum ex pane, est corpus meum. Ratio est: quia si non supponit pro pane, ut ex tertia conclusione constat, neque pro corpore sub ratione corporis: ut in quarta conclusione probatum est: profecto pro corpore Christi quatenus est ens, vel individuum prædicamenti substantiæ supponet.

S. Tho. & Sco.
& est.

*Prima diffc. An quod demonstratur per illud pronomen, sit ali-
quod commune, vel singulare?*

DVÆ sunt opiniones. Prima est S. Thom. ut docet Magist. Soto in. 4. scilicet, pronomen, hoc, non demonstrare singulare aliquod, sed subiectum in communi indifferens ad panem, & Christi IESU corpus. Eamque defendit Magister Soto.

Contraria opinio est Sco. & Caiet.

CONCLUSIO.

PRONOMEN, hoc, corpus sub ratione substantiæ singularis, non autem communis demonstrat. patet: hæc oratio: Hoc est enim corpus meum, est singularis propositio, quod Mag. Soto confitetur: quare subiectum erit singulare vagum, scilicet, hoc ens, vel hæc substantia. Deinde omne, quod continetur sub illis speciebus, est singulare, & non commune, & illud est, quod pronomen, hoc, demonstrat: quamobrem non rem aliquam communem: sed singularem demonstrabit.

Obicit:

Obiicit doctor ille: propositio hæc, Hoc est enim, &c. nõ efficitur practica sed speculatiua: æquiualeret enim huic, corpus meum est corpus meum: cui responderetur æquipollere in consequendo: non tamen in consequendo, & significando: non enim termini in utraque propositione, scilicet: Hoc est enim corpus meum, & corpus meum est corpus meum, sunt Synonimi idem, & eodem modo significantes. quod desideratur, ut propositiones in consequendo, & significando, æquipolleant.

*Alex. 5 citato.
S. Th. art. 5. D.
Bona ar. 1. q. 1
Ric. q. 2. ar. 3.
Sco. q. 2. D. 1.
q. 2.*

Secunda diffic. Illud singulare vagum demonstrat ne corpus sub ratione entis, vel substantiæ?

DVÆ sunt opiniones. Prima est Caiet. quod demonstrat corpus sub ratione substantiæ indiuiduæ.

Contraria opinio est Sco. ubi supra.

CONCLUSIO.

PRONOMEN, hoc, demonstrat corpus sub ratione entis. hæc primo sic probat Scot. quia illud pronomen, hoc, ponitur in neutro genere, & sine substantiuo, & nomen adiectiuum in neutro genere sumptum, potius ens, quam substantiam demonstrat: ut si dicat. Bonum est legere, idest, bona res, vel bonum ens est legere, atque ita resoluetur per hoc ens, idest, hoc ens est corpus meum. Secundò, quia quando percontamur, quid hoc est: intelligimus quid est hoc ens? & ita à simili, hoc est, idest, hoc ens, &c.

Tertia diffic. An pronomen, quando dicitur, accipite, et comedite, ex hoc omnes supponat materialiter tantum?

DVÆ sunt opiniones. Prima dicit supponere materialiter tantum. contraria opinio continetur sequenti conclusione.

CONCLUSIO.

IL L V D pronomen, hoc, nihil vsque ad finem orationis demonstrat. probatur eodem modo, quo supra explicatum est: pronomen in forma, hoc est, &c. nihil vsque ad ultimum instans prolationis demonstrare.

Quarta

Quarta diffic. An hæc oratio: Hoc est, &c. significet conuersionem, &c.

*Alex. ubi supra
Scot. q. citato
Dur. d. 11. q. 1.*

CONCLUSIO.

SIGNIFICAT quidem, & efficit conuersionem panis in corpus Christi ex diuina institutione. patet: nam est propositio practica, quæ efficit quod significat: quemadmodum & forma Baptismi, quæ ex institutione diuina interiorem animæ abluionem significat, & efficit.

Quinta diffic. Est ne prius natura conuersionem fieri, quam hæc propositio sit vera, An è conuerso?

*S. Th. q. 78 d.
ar. 6. reliqui. d.
S. D. Bona. q. 6
I. Sco. q. 2.*

PERINDE est, ac si queratur, an conuersio sit causa veritatis orationis, vel orationis veritas sit causa conuersionis panis in Christi corpus.

Scotus dubitans huic difficultati satisfacit: nam videtur, inquit, prior conuersio cum ex eo quod res est, vel nõ est, dicatur oratio vera, vel falsa, quæ maxima vera est in orationibus speculatiuis, qualis est hæc, Franciscus est vir dicendi peritus: at verò in propositionibus practicis veritas illarum est causa existentiæ rei: ut quia hæc est vera, ego condono tibi iniuriam, ideo iniuria est condonata.

CONCLUSIO.

PRIVS natura est hanc propositionem, Hoc est, &c. esse veram, quam quod sit conuersio panis in corpus Christi idest, veritas propositionis præsupponitur in genere causæ efficientis. probatur: quia causa prior est effectu, & cum veritas huius propositionis: Hoc est, &c. sit causa efficiens conuersionis (nam est propositio practica) erit profectò prius natura hanc propositionem esse veram.

Hinc refutatus est error Erasmi super primam epistolam ad Corinthios, dicens, hæc verba, Hoc est, &c. solum significare presentiam corporis Christi, & non panis conuersionem. Hactenus de prima questione.

Error.

QVÆ S.

QVÆSTIO SECUNDA DE SVSCIPIEN-
TIBVS EVCHARISTIAM.

Ale. q. 43. v. f. que ad 53. S. Th. 73. et 80. reliqui dist. 12. S. Th. q. 73. ar. 3. D. Bon. q. 1. Dur. q. 2. d. 9. et q. de sac. in genere supra.

¶ H A C quæstione nona Magist. distinctio fit perspicua.

Art. I. An Eucharistiæ susceptio, quemadmodum est Baptismi, sit de necessitate salutis?

CONCLUSIO I.

EFFECTVS Eucharistiæ, scilicet, vt quis membrum Christi, & Ecclesiæ efficiatur, est de necessitate salutis. patet: quia esse membrum Ecclesiæ, & Christi est de necessitate salutis. constat in extrauaganti: Vnam sanctam. de maioritate, & obedientia, & in Cā. quoniam vetus 24. q. 1. & gratia qua aliquis Christo, & Ecclesiæ vnitur expressius per Sacramentum Eucharistiæ significatur, dicente B. Paul. prima Corinth. 10. Panis benedictionis, & c. quoniam vnus panis, & vnum corpus, multi sumus, omnes, qui de vno pane, & de vno calice participamus.

1. Corinib. 10.

CONCLUSIO II.

ISTE effectus Sacramenti Eucharistiæ potest haberi per solū propositum percipiendi illud: quod quidem habetur, quando Baptismus absq; reali susceptione Eucharistiæ percipitur. Ratio est: quia volens medium ad aliquem finem, consequenter vult & finem: nam propter quod vnumquodq; tale, & illud magis: & cum Baptismus sit medium disponens ad Eucharistiam sumendam, suscipiens Baptismum habet ex consequenti volūtatem interpretatiuam suscipiendi Eucharistiam.

S. Thom. q. 73. ar. 3.

Dubium. Cur paruuli possunt per votum interpretatiuum Eucharistiæ effectum suscipere: non autem Baptismi effectum?

RATIO est: quia votum interpretatiuum habetur in susceptione alicuius sacramenti: & cum ante Baptismum nullū sit sacramentum (quia est omnium sacramentorum ianua) hac de causa paruuli non poterunt votum interpretatiuum Baptismi, quemadmodum Eucharistiæ habere.

CONCLUSIO III.

A C T V, siue realiter Eucharistiam sumere non est de necessitate

tate salutis. patet ex D. Aug. contra Pelagium lib. 1. cap. 22. ad Bonifacium, vbi ita ait. Neque illud cogitetis, paruulos vitam habere non posse: quia sunt corporis, & sanguinis Christi expertes.

D. August.

Art. II. Quando Christus fuit hoc sacramento vsus?

Alex q. 44. 69

CONCLUSIO I.

CHRISTVS tempore cenæ sub speciebus panis, & vini consecratis, sacramentum sumpsit. patet Matth. 26. & Luc. 22. vbi facta consecratione, legitur dixisse. Amen dico vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis, donec, & c. quare tunc biberat: aliter enim non dixisset, non bibam amodo, id est, amplius, & c.

81. et q. 51. m.

4. et 5. 2b. q.

84. ar. 7. ad. 4.

D. Bona. q. 4.

ar. 1. d. 9. Ric.

d. 11. ar. 4. q. 1.

Castr. verb. Euchar. Hære. 11.

Matth. 26.

Luc. 22.

Hinc constat Christum seipsum sacramentaliter manducasse: quia recepit verum sacramentum.

CONCLUSIO II.

CHRISTVS spiritualiter tunc manducauit seipsum. Ratio est: non quod augmentum gratiæ suscepit (nam ita erat plenus gratia, vt augmentum suscipere non posset) sed quia nouam quādam spiritualē dulcedinem recepit.

CONCLUSIO III.

ERRONEVM non est asserere Iudam nō fuisse in cenā, quādo Christus Eucharistiam instituit. Ratio est: quia B. Hilarius, quē citat B. Tho. defendit hanc conclusionem, cuius sententia hactenus ab Ecclesia non fuit condemnata.

B. Hilarius.

CONCLUSIO IIII.

IUDAS Eucharistiæ institutioni affuit, & de manu Saluatoris illam suscepit. & patet. Marc. 14. Vespere autem facto, venit cū duodecim, & c. & biberunt ex eo omnes, quare & Iudas, qui vnus ex duodecim erat.

B. Augu. est et

D. Hiero.

Marc. 14.

CONCLUSIO V.

DEDIT autem Apostolis corpus passibile: sub modo tamen impassibili. Ratio est: quia idem erat corpus in sacramento, & extra, & cum ibi non possit tangi, neque pati poterat: quoniam omnis actio agentis naturalis fit per contactum: atque ita sub modo impassibili illud tradidit.

F. t. q. 4.

H

Difficul-

D. Tho. q. 81. ar. 2. Sec. d. 12 q. 6.

Difficultas. An si tempore passionis seruata fuisset Eucharistia anima Christi ab eius corpore fuisset separata?

CONCLUSIO I.

OMNIA tormenta, quae qualitatem quandam absolutam infligebant, utrobique corpori IESU inhæssissent, si tempore passionis sub sacramento extitisset: exempli causa, vulnera, quibus caro diuidebatur, cicatrices, mors, &c. Ratio est: quia ex opposito sequeretur duas contradictorias esse simul veras de eodem: idem enim corpus esset mortuum, & viuum, sanum, & vulneratū, quod est impossibile.

APPEN. d. 12. q. 2. ar. 4

Hinc sequitur contra Mag. Soto, non posse Deum Opt. Max. etiam medio miraculo, ut ipse ait, efficere, ut extra sacramentum corpus Christi esset mortuum, & in sacramento viuum. Ratio est: quia cum vita sit forma absoluta, idem corpus viueret, & non viueret, quod manifestam implicat contradictionem.

CONCLUSIO II.

SECUNDVM formas respectiuas non utrobique corpus Christi passum fuisset: erat enim forma respectiua, propinquitas carnicum, flagellantium, & crucifigentium, Christum, &c. Hæc autem appropinquatio non poterat ei sub Eucharistia conuenire: quia non potuisset ibi tangi, ut supra diximus.

Hæreses.

Hinc confutatur error Lutheri, negantis Christum suum corpus sumpsisse: unde falsissimè colligebat, non debere Sacerdotes illam sumere: sed solum consecrare, & populo sub utraq; specie ministrare: cuius erroris secunda pars fuit condemnata ab Ecclesia: ut habetur Can. Relatum, & Can. comperimus. de consec. d. 2. ubi castigandos esse Sacerdotes non recipientes integra sacramenta, id est, corporis, & sanguinis species definitur.

Ale. q. 46. m. 2. S. Th q 80. ar. 4. D. Bon. d. 9. q. 1. ar. 2 Ric. ead. d. ar. 1. q. 3. Dur. q. 4. d. 9. Cast. V. Euch. hære. 11. 12. Sec. d. 9 q. 1. Communis est opinio.

Art. III. An qui existit in mortali, Eucharistiam sumat sacramenti aliter?

CONCLUSIO.

EXISTENS in peccato mortali, & huius sacramenti fidem habens, recipit illud sacramentaliter tantum. Patet ex epl'o Iudæ, qui verè suscepit corpus Domini, quod multis sanctorum auctoritatibus pater de Castro, hæresi. II. probat.

Prima

Prima diffc. Quo tempore post susceptionem desinit esse Christus sub speciebus consecratis?

DIVVS Bona. d. 13. q. 2. ar. 2. quatuor citat opiniones. Prima est cõmunis, scilicet: manet corpus sub speciebus cõsecratis, vbicunq; illæ existant, &c. Secunda tenet manere Corpus Christi sub speciebus, dummodo existat in custodia, aut in hominis stomacho, donec consummentur species, & non alibi. Tertia asserit manere quandiu species dentibus teruntur, & quousq; ad stomachū descendunt. Quarta est glossæ in Can. tribus. de consecr. d. 2. affirmantis, tandiu esse sub speciebus, quandiu dentibus teruntur, & hæc etiã videtur esse Innocetij lib. 4. de mysterio Missæ cap. 15. & Hugo. lib. de sacramentis. p. 8. cap. 13.

Ric d. 8. ar. 2. q. 4. Scot. d. 12 q. 5.

CONCLUSIO I.

HÆRETICVM est affirmare Christi corpus non contineri sub speciebus consecratis, nisi quando actū à fidelibus recipiuntur. definita est in multis Concil. in Flor. sub Euge. IIII. & tandem in Trid. Sess. 13. ca. 6. hæc reperies apud Castro. hæresi 12. in quibus Conc. definitum est Eucharistiam esse in custodia seruandã, infirmis deferendam, per plateas in festo corporis Christi maximo cum iubilo circumferendam Sacerdotemq; verum sacramentum conficere, panem virtute verborum cõsecrationis in corpus Christi conuertendo.

CONCLUSIO II.

SECUNDA, tertia, & quarta opinio sunt falsissimæ, & redolent hæresim. Ratio est: quia corpus Christi nõ continetur sub illis speciebus ratione loci, sed quia sunt virtute verborum consecratæ: & sunt cõdemnatæ per Greg. II. & habetur in directorio Inquisitionum. p. 3. q. 10. delata enim fuit ad illum presens quaestio, & quæ immediatè sequitur.

Secunda diffc. An brutum comedens sacramentum deuoret etiam Christi corpus.

Alex q. 43. in arti. 1. 2. 5. Tho ubi supra. ad 3. Ric d. 9. ar. 1. q. 3. Dur. rã. ead. d. et q.

DVAE sunt opiniones. Prima negans magistri, quam sequitur D. Bona. d. 13. q. 1. ar. 2. Contraria opinio est communis.

H 2

CON-

CONCLUSIO.

BRVTVM comedens sacramentum, verum Christi corpus deuorat. patet eadem ratione, qua proxima conclusio. & fuit expressè definita per Greg.ii. proximè citatum.

Hereses.

In hoc articulo confutantur duo errores. Primus asserentiũ existentes in mortali, & ponentes obicem gratiæ, nullo modo sacramentum recipere. vide Magistrum. d. 9.

Alter fuit quorundam Lutheranorum affirmantium Christi corpus non contineri sub speciebus, nisi quãdo actualiter tantũ sacramentum suscipitur.

Sco. d. 8. q. 3.

Hinc etiam patet non rectè reprobatum fuisse Sco. à Mag. Soto, quòd dixerit sacramentum tantũ recipi, quando à bruto hostia deuoratur: dicit enim non recipere sacramentum per se brutum in tali euentu: saltem hoc non potest diffiteri hostiam consecratam, quæ à mure recipitur, esse per se, & verè sacramentũ: quãobrem, concedit sacramentum, & per consequens confiteatur necesse est, aliud esse comedere sacramentum, aliud verò sacramentaliter comedere, scilicet, animo, & intentione illud suscipiendi, quemadmodum Sco. docuit.

In 4. d. 12. q. 2. ar. 1. et art. 3. ad secundum.

Ale. q. 46. m. 3. 4. et 5 et 6. Tho. ar. 5 et 6. ubi sup. D. Bona. d. 9. art. 2. q. 3. Ric. ead. d. ar. 2. q. 1. Sco. ibid. q. 1. Dur. q. 4 eiusdẽ d. 1. Cor. 11.

Art. III, Peccat ne mortaliter, qui in mortali existens, ad Eucharistiam accedit?

CONCLUSIO I.

RECEPTVRVS Eucharistiam alicuius peccati mortalis conscius, mortaliter peccabit, si prius non pœniteat. hæc est D. Pauli multis in locis. prima ad Cor. 11. Probet autẽ seipsum, &c. & ibidem. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi: quæ quidem pœna mortis nulli in sacra scriptura, nisi ob culpam mortalem infligebatur: & ibidem, Quòd si nosmet ipsos diiudicaremus, &c. lege Can. qui celebrare, & Can. quid est. de consecr. d. 2.

APPEN.

EVCCHARISTIAM suscepturus sua peccata recogitare tenetur. Ratio est: quia cum teneatur illa cõfiteri, vt modò diximus, tenèbitur illa recogitare: cum nemo possit illa rectè confiteri, quin prius in memoriam reuocet.

CON-

CONCLUSIO II.

QVI facta peccatorum recogitatione, nullius peccati cõsciũs est, quamuis illud habeat, accedit dignè priuatiuè, id est, nec peccabit Eucharistiam suscipiendo, nec gratiam sacramentalem assequetur. Ratio est: quia qui nullius peccati est conscius, non tenetur pœnitere, & ita non pœnitendo non peccabit: nec gratiã accipiet: quia non secundum veritatem se præparauit.

D. Bona. est. q. 3. ar. 2.

Prima diffic. An qui habet confessoris copiam, ante receptionem Eucharistiæ, teneatur peccatum, cuius est conscius, confiteri?

CONCLUSIO.

QVI alicuius peccati mortalis conscius est; & habita confessoris copia, confessionem ante receptionem Eucharistiæ nõ præmittit, mortaliter peccat: est enim præceptum diuinum de cõfessione ante Eucharistiam præmittenda: & est definita ad verbum in Conc. Trid. Sess. 13. cap. 7. & Can. 11.

Hinc colligitur, Caiet. cautissimè esse legendum, qui in summa ver. Communio dixit nõ esse necessariam confessionem ante Eucharistiam: sed satis esse contritionem habere.

Caiet. eadẽ legendus.

Secunda diffic. An, deficiente confessore, & nulla urgente necessitate, in mortali existens possit sola deuotione motus, vel celebrare, vel Eucharistiam sumere?

Alex. q. 46. m. 3. ar. 1. et 2. Sco. d. 9. q. 1.

CONCLUSIO.

IN casu posito ad celebrandum absque confessione solus confessoris defectus non sufficit, cum & defectus huiusmodi, atq; necessaria, & vrgens celebrandi causa desiderentur. definita est in Conc. Trid. vbi supra cap. 7. cuius verba sunt: Absque præmissa cõfessione sacramentali, nullus ad Eucharistiam accedere debet: modò non desit illi copia confessoris: quòd si necessitate urgente, Sacerdos absque confessione celebrauerit, quamprimum confiteatur.

Hinc colligitur: cautè legendos esse Ric. qui dixit non teneri, qui celebraturus est ad confessionem statim faciendam, si forte de propinquo expectat alium, cui deuotius, & securius cõfiteatur.

APPEN.

F. t. q. f. 4.

H 3

Adria-

Adrianum, qui q. 3. de confessione. Ricard. citat, & sequitur. Syl-
ue. ver. Eucharistia. 3. §. 14. & Abbatem Panor. in cap. de homine.
extra de celebratione Missarum, qui docuit non esse necessariam
confessionem ad Eucharistię receptionem: sed satis esse contritio-
nem habere.

*Tertia diffie. Quando erit censenda vrgens necessitas, vt absque
præuia confessione, Sacerdos celebrare, vel non Sacer-
dos communicare possit?*

*Quatuor prio-
ras sunt Sot. d.
12. q. 1. ar. 4.*

RESPONDEO huic difficultati per aliquot proposi-
tiones.

PROPOSITIO PRIMA.

QUANDO secularis est in articulo mortis, in quo Eucharis-
tię susceptio est sub præcepto, & non adest Sacerdos, qui pos-
sit confessionem audire (nam qui presto est, omnino est sur-
dus, & mutus) posset tunc talis Sacerdos extrahere Eucharistiam
à custodia, & deferre infirmo, qui nõ præmissa cõfessione poterit
illam recipere. Ratio est: quia habet præceptũ diuinum tũc illam re-
cipiendi, atq; ita, sola contritione præuia, poterit communicare.

PROPOSITIO SECUNDA.

QUANDO ex officio tenetur Sacerdos celebrare, & non ha-
bet confessoris copiam: vt Curatus, qui solus in oppido existit, is
semel poterit celebrare, dummodo commodè non possit ad vici-
num Curatum, ante Missam, se conferre: nam si posset, à peccato
non excusaretur.

PROPOSITIO TERTIA.

QUANDO in die Paschatis nõ habetur cõfessoris copia: adest
tamen qui Eucharistiam ministrat, causa adimplendi præceptum
Ecclesię de Communione, poterit tunc Christianus de sententia
aliquorum, non præuia confessione, cõmunicare: verũm hæc pro-
positio videtur falsa: quia præceptum de præmittenda confessio-
ne ante Eucharistiam est diuinum: præceptum verò de commu-
nionem in die Paschatis est dũtaxat ecclesiasticum. quare primum
potius, quàm secundum est obseruandum.

PROPOSITIO QUARTA.

NECCESSITAS audiendi Missam, vel illam celebrandi:

vt si

vt si Sacerdos iter faciens non celebret, non poterit Missam audi-
re, erit satis: vt, sola contritione præuia, possit celebrare: neque hæc
propositio est vera: quia hoc præceptum est ecclesiasticum, & il-
lud de præmittenda confessione diuinum.

PROPOSITIO QUINTA.

POTEST Sacerdos, imò tenetur, sola contritione præuia, ad
vitandum scandalum celebrare. Ratio est: quia non tenetur infam-
mare se: vt abstineat à celebratione: et hoc intelligitur, dummodo
habeat animum confitendi, quamprimum poterit, & certò nouerit
scandalum oriturum: non enim potest aliquis pro libito scanda-
li suspicionem fingere.

PROPOSITIO SEXTA.

QUANDO Sacerdoti in altari existenti in mentem venit ali-
quod peccatum, quod nunquam est confessus, tunc sola contritio
sufficit: verũm tenebitur iuxta decretum Concil. Trid. cap. 7. vbi
supra, absoluto sacrificio, quamprimum poterit, confiteri: quam-
primum, id est, antequam die sequenti Eucharistiam recipiat, vel
sublata omni causa suspicionis, & infamię: nõ si subito, absoluto Sa-
cificio, teneretur, infamaret seipsum: circumstantes enim suscipia-
rẽtur, vel ante Missam, vel in Missa aliquod mortale commississe:
quod neq; Ecclesię, neq; eius spõso Christo Redemptori nostro
placuit, qui in cœna Iudam manifestare haud voluit.

*Quarta diffie. An laicus iam iam communicaturus, cui occurrit mor-
tale peccatum non confessum, possit absque confessione præ-
uia illius peccati, Eucharistiam recipere?*

*Alex. vbi su-
pra. Ric. d. 9.
ar. 3. q. 2. Sco.
ead. dist. q. 1. et
Dm. ibid. q. 4.*

MAGISTER Soto vbi supra damnat secularium cõ-
suetudinem, qui coram plebe publicè ante communionem
peccata prætermissa confitentur: dicit enim, vel differant cõmu-
nionem, si absque nõta fieri potest, vel recipiant Eucharistiam ani-
mo confitendi illico post receptionem.

CONCLUSIO I.

TENETUR confessionem illius peccati præmittere. patet: Pri-
mò quia Concil. Trident. vbi supra dicit necessariò esse præmitten-
dã confessionem, & non excipit aliquẽ casum, nisi quando non est
copia confessoris, & vrget cõmunicandi necessitas: hic autẽ habe-
tur con-

H 4

tur con-

tur confessoris copia. Secundo: ex communi vsu Ecclesie confirmatur: qui maximam habet auctoritate, soleat enim rectores percontari (Acuerdiseos algun peccado, que en la confesion se os aya olvidado.)

CONCLUSIO II.

SI Sacerdos, qui ministrat Eucharistiam, non est confessor institutus, habet tunc locum Mag. Soti opinio. Ratio est: quia infamaret seipsum, qui coram aliis, relicta communione, recederet.

CONCLUSIO III.

SI peccatum confitendum longam exigit moram, vel alicuius circumstantie longam explicationem, quam locus ille non patitur, poterit tunc confessionem differre, animo confitendi statim post communionem. Ratio est: ne seipsum infamet, & inde scandalum oriatur: & intelligitur statim teneri ad confessionem eo modo, quod dictum est in sexta propositione difficultatis proximae.

Ale. q. 50. m. 6. Sot. ubi supra. q. 83. artic. 6. ad 2.

Quarta diffie. An possit Sacerdos excommunicatus ratione vitandi scandalum, non premissa confessione, celebrare?

MAGISTER Soto ubi supra tenet partem negantem. CONCLUSIO I.

POTEST quidem haec conclusio colligitur ex S. Tho. qui ait: si Sacerdos recordetur in altari se esse excommunicatum, tenetur perficere Missam, quando sine scandalo non potest recedere. hinc ita probat Cōc. fit ita: vt sine scādalo Sacerdos nō possit abstinere, quin teneatur Missam incipere, ergo tenebitur illā incipere, & ab soluere. patet à pari: nā si causa vitandi scandalū tenetur inceptam perficere, eadē prorsus ratione tenebitur illā incipere, & perficere: deinde, quia concurrentibus duobus praeceptis incōpossibilibus, potius tenetur homo adimplere Diuinum, quam Ecclesiasticū: & praeceptum de vitando scandalo, & propria infamia est diuinū: praeceptum verò de abstinendo à sacramentorum participatione tempore excommunicationis est tantum positium: quare tenebitur primum adimplere: hac tamen lege, & conditione, vt prius conteratur, et si fieri potest, animo obediendi Ecclesie confiteatur.

Quin-

Quinta diffie. An sit grauisimum omnium peccatorum Eucharistiam in conscientia peccati mortalis recipere?

S. Thom. q. 80. arti. 5. A. 1. in. 4. C. q. 46. in 5. Ric. d. 9. arti. 1. ar. 2. Scot. et Dur. ubi supra.

CONCLUSIO I.

INDIGNE sumere Eucharistiam, ex parte obiecti, non est grauisimum omnium peccatorum. Ratio est: quia eò grauius est peccatum, quò obiectum, in quò peccatur est excellentius: & Christi Redemptoris nostri Diuinitas sanctissima, & eius gloriosa humanitas excellentiora multò sunt sacramento, cui fit iniuria indignè illud fumendo.

Hinc perspicuum fit peccatum infidelitatis, desperationis, & odij in Deum, quæ sunt immediatè contra Christi diuinitatem, & contumelias Iudæorum contra eius humanitatem, fuisse grauiora peccata, quàm sit indignè Eucharistiam sumere, quo iniuria sacramento efficitur.

APPEN.

CONCLUSIO II.

PECCATUM indignè sumētis Eucharistiam grauius est peccatis, quæ contra creaturas perpetrantur. Ratio est: quia quantò persona offensa, siue peccati obiectum est nobilius: tantò peccatū ex ea parte est deterius: & Christi humanitas, quæ etiam ab indignè fumente Eucharistiam offenditur, est quacunquē creatura dignior.

CONCLUSIO III.

MULTA peccata contra puras creaturas commissa, ratione circumstantiarum, peccato indignè fumendi Eucharistiam grauiora esse iudicantur. Ratio est: quia grauitas peccatorum est quoque mensuranda penes circumstantias: vt in floribus super secundum librum sententiarum de grauitate peccatorum patebit: atque ita homicidium ex parte damni illati personæ interfectæ: quia fuit vita priuatus, & ex parte damni contra filios, si eius labore alebantur, & ratione scandali grauius peccatum est, quàm indignè sumere Eucharistiam: nam personæ Christi nullum inferunt nocuum. Secus autem ratione irreuerentiæ: nam homicida inhonorat hominem: hic autem Deum: & hac distinctione conciliantur inter se Dur. & S. Tho. qui contrarij esse videbantur.

H 5

CON-

CONCLUSIO III.

Ex parte personarum indignè sumentium Eucharistiam, non omnes æqualiter peccant: peccata enim ex infirmitate, & ignorantia, minus grauius sunt peccato ex contemptu, & malitiâ, vt in floribus secundi libri constat: & potest vnus quidem ad Eucharistiâ sine cõfessione accedere ex infirmitate: quia timet, & veretur sua peccata confiteri: aliter verò quia suam conscientiam negligit, & gratiam sacramentalem contemnit.

Hæresis

Hinc error destruitur Lutheri, qui vt refert Castro, affirmabat nullam esse necessariam conscientia præparationem ad Eucharistiam: sed solam fidem sufficere.

Alexan. q. 48
4. q. m. 1. S. Th.
q. 80. ar. 6. D.
Bon. q. ult. ar.
2. Ric. artic. 2.
per 3. q.

Art. IIII. An peccatori petenti Eucharistiam possit Sacerdos illam negare?

DE publico peccatore nemo dubitat: de occulto est quæstio, qui aut petit publicè, aut occultè: si publicè cõmunis est opinio Alexan. bona. Ric. & S. Tho. m. 4. d. 9. art. 5. q. 1. qua dicitur nõ esse illi Eucharistiam denegandam. Dur. solus tenet occulto peccatori, petenti à suo Curato extra tempus Paschatis publicè, aut ci tra mortis articulum, non solùm negandam esse, verum etiam ad hoc Curatos teneri: dummodò sine scandalo possit illum expellere: quòd si à nõ suo Curato petit, debet, inquit, tunc publicè illam negare, dicens, non sum tuus Curatus, & non teneor illam dare.

Peccator publicus quis nã sit, & quis suspensus.

Nota primùm, peccatorem publicum dici, qui dånatus est per sententiam in iudicio latam de vsura, symonia, &c. vel qui confessus est in iudicio ante iudicis sententiam latrocinium, vel aliud crimen, vel cuius delictum ita est manifestum, vt nulla tergiuerfatione cæleri possit: vt est meretrix in lupanari existens, vel domi concubinam habens. Hoc notabile expressè est definitum in cap. finali extra de cohabitatione Clericorum, & mulierum.

Animaduerte secundò, illum nominari suspectum, qui de aliquo crimine infamatus est: non tamen aliquo trium modorum primi notabilis conuictus: ita colligitur ex capite tua nos. eodem titulo.

CONCLUSIO I.

QUANDO peccator est publicus, quicunq; illi Eucharistiam admini-

ministrat, mortal. peccat. definita est in Can. pro dilectione. de con. sec. d. 2. vbi ita legitur. Consulendum existimasti, quid mihi videatur de histrione, & Mago, illo, qui apud vos constitutus, adhuc in artis suæ dedecore perseverat, an talibus sacra communio cum cæteris Christianis debeat dari? puto, nec maiestati Diuinæ, neq; Euangelicæ disciplinæ congruere: vt pudor, & honor Ecclesiæ tã turpi, & infami contagione scedetur: quod quidem est intelligendum, quando perseverat in crimine: nam si publicè pœniteat, secus faciendum esset.

Hinc si quis domi habeat concubinã, maiori parte parochiano- rû hoc cognoscete, erit à communione expellendus: similiter vsurarius, & symoniacus publicus: atque etiam si post condemnatione, aut confessionem iudicio factam publicam pœnitentiam nõ egerint: ita sentit Ric. qui subiungit: Nisi articulus pietatis, aut necessitatis, aliquando aliter fieri persuaderet.

APPEN. I.

q. 2. vbi supra.

CONCLUSIO II.

QUANDO peccator non est publicus: sed infamatus, siue suspectus, si publicè petat, se aliis communicantibus ingerens, nõ est illi Eucharistia neganda. definita est in capite si Sacerdos. de officio iudicis ordinarij, vbi legitur, nullum esse nominatim arguendum, & increpandum, neque à communione remouendum, nisi iudiciario ordine possit probari, scilicet, vno ex tribus modis in primo notabili collocatis.

Ric. ubi.

Hinc sequitur: si quis sit in populo infamia concubinarij, siue alterius criminis notatus: non tamen notorius aliquo modo ex illis tribus, & se ingerat aliis communicantibus, non erit à communione expellendus.

APPEN. 2.

CONCLUSIO III.

QUANDO crimen est occultum (quia non est notorium) si se aliis communicantibus iniiciat, non erit publicè, siue à proprio, siue ab alieno Sacerdote, repellendus. Ratio est: quia tunc infamaretur à Sacerdote, atque ita Sacerdos mortaliter peccaret: est etiã definita in Cano. Christus. 2. q. 1. & in Cano. non prohibeat. contra Dur. de consec. dist. 2.

CONCLUSIO IIII.

PECCATORI occulto, occultè petenti, est à proprio, siue ab alieno Sacerdote Eucharistia deneganda. Ratio est: quia Sacerdos

Communis est opinio cõtra. Solum ubi supra.

dos tunc cooperaretur peccato illius, quod sine scandalo prohibere potest. Dices: ille habet ius petendi, donec condemnatus sit? Respondeo: nequaquam habet, nam ut publicus peccator perdit ius publicè petendi sacramentum: ita peccator occultus, Sacerdoti notus, perdit ius priuatim petendi.

CONCLUSIO V.

PERACTA pœnitentia publica peccatori publico est Eucharistia concedenda. definita est in Concil. Carthagin. 4. & referatur Cano. penultimo. de consec. d. 2. & constat per caput primum de pœnitentiis, & remissionibus, ubi ita legitur: Manifesta peccata sunt manifesta pœnitentia purganda.

Alex. ubi sup.
S. Tho. loco pro
crime citato. R.
ear ib d q 1.
Dura. ubi sup.

Prima diffc. Peccatori publico, ubi crimen eius ignotum est, erit ne Eucharistia neganda?

CONCLUSIO.

NON est publicè à communione, ubi eius crimè occultum est, reiiciendus. Ratio est: quia ibi nulla est causa scandalii: imò si publicè exploderetur, esset graue scàdalu, & maxima hominis infamia, quod est contra charitatis præceptum: nam etsi in alio loco sit publicus, ubi Eucharistiam publicè petit, est occultus.

Alex. q. 90. m.
6. Ric. d. 9. ar.
2 q. 3.

Secunda diffc. Excommunicatus, & denunciatus, cuius tamen excommunicatio est occulta, & soli Sacerdoti nota, potest ne à publica Eucharistie receptione reiici?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM potest excludi. Definita est per capit. cum non ab homine. extra de sententia excommunicatio. Vbi dicitur: occultè, excommunicatum, occultè, & nò publicè esse vitandum: & in extrauaganti, ad euitanda.

Alex. q. 49. m.
2. S. Tho. q. 80
ar. 6.

Tertia diffc. Licet ne Eucharistia alicui ministrare, ut eius crimen miraculose detegatur?

VERBI gratia: si vir uxori suæ de adulterio suspectæ Eucharistiam ministrare faciat.

CON-

CONCLUSIO.

NVELO modo hoc licet. definita est expressè in Can. consultiis 2. q. 4. & in cap. ex tuarum. extra de purgatione canonica. & in cap. Dilecti. de purgatione vulgari. nam Canò sæpe contingit. & Canò si Episcopo. 2. q. 4. ubi tale genus purgandi crimen permittitur, abrogati sunt à S. Stephano Papa in Can. consultiis citato.

Quarta diffc. Licet ne occulto peccatori ex eiusdem consensu, ut suo honoris, & famæ consulat hostiam non consecratam porrigere?

DVÆ sunt opiniones. Prima negans B. Thomæ ubi supra ad 2. Altera affirmans D. Bon. ubi supra, quem sequitur Adria. quodl. 6.

Alex. ubi sup.
m 6. Ric. ar. 3.
q. 1. d. 9.

CONCLUSIO.

IN graui euentu, ubi grande occulto peccatori à communione abstinenti periculum immineret, probabilis est opinio D. Bona. si tamen proponatur hostia cõsecrata adoranda, & à tergo post illam non secrata apponatur: ita ut nec videat, nec adoretur: atque hoc ex consilio, & scientia peccatoris: ne adoret hostiam non consecratam, & ut peccatum & periculum vitet.

Art. V. An corporalis immunditia: ut nocturna pollutio, Eucharistie receptionem impediatur?

Alex. q. 47. m.
1 aru. 1 & 2.
S. Tho. q. 80.
ar. 7. D. Bona.
d. 12. ar. vlt.
q. vlt Ric d. 9.
q. 3 ar. 2. Adria.
q. 4. de
Euch. Siluest.
V. Euch. 3. s.
12. Gabr. lect.
10 Super Can.
1. Corinth. 11.

CONCLUSIO I.

QUANDO pollutio nocturna est mortale peccatum, non potest aliquis ante peractam pœnitentiam, sine sacrilegij crimine illam recipere: eadem enim est ratio de hoc peccato, & de aliis: ut ex 4. art. constat, indignè si quidem manducat, seipsum nò probans, & corpus Domini non diiudicans.

CONCLUSIO II.

POST peractam pœnitentiã depollutione nocturna, siue diurna, qui eadè die Eucharistia sumit, mortale peccatum non committit: nullū enim præceptum diuinū, aut Ecclesiasticū est, quo polluti, peracta iam pœnitentia, eadem die Eucharistiam sumere prohibeantur: & ubi non est legis præuaricatio, non est peccatum.

Rom. cap. 46

CON-

CONCLUSIO III.

ACTVS est maximæ reuerentiæ: vt eadem die, qua quis pollutus est, vnde cunq̃ue fuerit orta pollutio, acta etiam poenitentia ab Eucharistia abstinat: multa sunt loca sacræ scripturæ, quibus hæc concl. cõfirmatur. quæ etiã est definita in Can. omnis homo. de cõsecr. d. 2. vbi Conc. Eliberitanũ omnibus cõiugatis consulit, vt per 4. aut 6. aut 8. dies ante cõmunionem, ab vxoribus abstinant: quare idẽ consulẽdum erit pollutis, ante cõmunionem. quibus D. Tho. consuluit esse abstinendum per spatium 24. horarũ.

In 4. dist. 9.

Ale. ibid m. 2.
5. Tho. loco citato.
10. D. Bon. vbi
supra. Ric. d. 9
art. 2. q. 3.
B. Greg.

Difficultas. Peccat ne mortaliter coniugatus, si eadem die, qua abbitum soluit, ad Eucharistiam accedat?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM, si causa procreandorum liberorũ debitum reddiderit. conclu. B. Greg. est, & refertur Can. vir cũ propria vxore. 33. q. 4. vbi non esse ab ingressu Ecclesiæ, neq; à cõmunionem repellendos decernit: ibidem enim est iudicium de cõiugatis, & pollutis, sine propria culpa: quia nunquam est mortale ad Eucharistiam accedere, nisi quando præcessit in cogitatione, verbo, aut opere culpa mortalis, quæ non fuerit prius per poenitentiam deleta: quando autem pollutio mortalis culpa esse dicatur, in floribus 2. lib. sent. explicabitur.

Ale. q. 52. m.
1. S. Th. vbi supra.
pra. ar. 8. Ric.
d. 8. q. 1. 3. C.
4. ar. 2. Sco. ca.
d. d. q. 3. Dur.
v. q. 4. eiusdẽ
dist.

Art. VI. An qui, soluto ieiunio Eucharistiam sumit, mortaliter peccet?

CONCLUSIO I.

QUI, soluto naturæ ieiunio, Eucharistiam recipit, mortaliter peccat. definita est in Conc. Constantiensi Sess. 13. vbi reuocatur error contrarium affirmantium. & in Cõ. Carth. cap. 8. & in Can. sacramenta. de consecr. d. 1. & in cap. ex parte. de celebratione Missarum. & in aliis multis iuris Canonici decretis.

CONCLUSIO II.

LICITVM est, soluto naturæ ieiunio, Eucharistiam recipere, quando recepturus in periculo mortis existit. definita est expressè per cap. Præbyter. de consecr. d. 2. vbi infirmos statim communicandos esse præcipitur, ne sine cõmunionem moriatur: & in Cõc. Constantiensi proximè citato.

CON-

CONCLUSIO III.

INTEGRVM etiam est, soluto naturæ ieiunio, Eucharistiam sumere: quando Sacerdos post consecrationem, vel soluit ieiunium vt si errore seductus solam aquam in calice effundat, quam ante sumptionem non cognouit, vel quando recordatur post cõsecrationem se antè Missam ieiunium soluisse. Probatur à Scoto: quia concurrentibus duobus præceptis impossibilibus, præceptum superioris est adimplendum, & præceptum de integra receptione Eucharistiæ est diuinum, & Ecclesiasticum simul: at verò præceptum de cõmunionem non faciẽda, soluto naturæ ieiunio, est tantum Ecclesiasticum: nam olim Ecclesia Corinthiorum Eucharistiam post prandium in die cõcne Domini sumebat. vt. i. ad Cor. 11. constat. & nota Sacerdotem in his euentibus non peccare, soluto naturæ ieiunio, Eucharistiam sumẽdo, licet peccauerit propter culpabilem negligentiam. Animaduerte etiam assumpta aqua loco vini teneri Sacerdotem vinum consecrare aqua apposita, si non superfluit aliqua pars aquæ in calice, incipiendo ab illis verbis, Simili modo, &c. et si seculares scandalizantur, scandalizentur: esset enim scandalum Phariseorum: nam de his, quæ Sacerdos facere tenetur, scandalizarentur: debet autem, quo secretius poterit, hoc efficere.

Vbi supra?

1. Cor. 11.

Scoti est.

Vide Scot. vbi
sup. & Navar.
in manuali ca.
25. num. 91.

Prima diffc. An Sacerdos, si ante consecrationem recordetur se non esse ieiunium, teneatur Missam inchoatam non perficere?

Alex. S. Th. &
Sco. vbi supra.

SYLVEST. verb. Eucharist. 3. s. 6. videtur sentire non esse slicitum illam perficere, cui etiam videtur subscribere Magist. Soto. d. 13. q. 2. art. 6. saluo tamen semper meliori iudicio. sit conclusio.

CONCLUSIO.

SI ex recessu ab altari aliquod sequatur scandalum, tenetur illam perficere: sin minus ab altari recedere tenetur. probatur: quia si timetur scandalum, magis ad obseruandum præceptum diuinum de scandalo vitando, quàm Ecclesiasticum præceptum de abstinendo ab Eucharistia soluto naturæ ieiunio, obligatur. colligitur hæc Conc. ex Dur. vbi supra. nam dicit in casu necessitatis licere sumere Eucharistiam post medicinam, vel post quemcunq; cibum:

cibum: ergo ex necessitate vitandi scandalum erit etiam licitum, ut in concl. habetur. Oppositum tenet Syluest. vbi supra dicens, nunquam licitum esse celebrare, soluto ieiunio, etiam propter vitandum scandalum, & doctissimus Nauairo in Manuali cap. 21. num. 53.

APPEN.

Vbi supra.

Hinc collige posse Sacerdotem non ieiunium Missam incipere, & perficere: quia vitare scandalum est de iure diuino: & confirmo ex his, quæ Syluester, & Nauairo affirmant, scilicet, posse Romanum Pontificem, soluto ieiunio, celebrare, quia legibus Ecclesiasticis est solutus: posse etiam dispensare, ut Sacerdos non ieiunus celebret: vnde manifestum fit, quod si in aliquo oppido esset vnus tantum Sacerdos, qui in die Natalis Domini post mediã noctem naturæ ieiunium soluisset, neque reperiri posset Sacerdos, qui Missam celebraret, teneretur profectò ipse rem sacram facere, ne populum scandalizaret, cum ei ex officio celebrare incumbat. A simili possunt alij casus occurrere, in quibus scandalum sequatur, poteritq; non ieiunus Missam inchoare, & perficere.

Caiet. in quodã
quodlib. Ale.
5. Tho. vbi su-
pra.

Secunda diffie. Sumpta lotionc, poterit ne Sacerdos reliquias in partena ex communionc secularium remanentes sumere?

CONCLUSIO.

POTERIT quidem, Ratio est: quia hostiæ & reliquiarum, vna, & eadem censetur esse sumptio.

Dubiam.

Quid si relicta sit particula alicuius magnitudinis?

CONCLUSIO.

SI non esset custodia, vbi commodè seruari posset, etiam integram hostiam, nedum particulam illam, poterit Sacerdos post lotionem sumere: ut si in campo longè ab Ecclesia distante Missa esset celebrata. Et ratio est eadem: quia censetur esse vna perceptio: si verò esset custodia, esset particula seruanda.

Tertia diffie. An in Ecclesia Græca ille dicatur esse ieiunus naturæ ieiunio, qui post mediã noctem nihil cibi, aut potus sumpsit, quem admodum in Ecclesia Romana?

CONCLUSIO.

SI illic dies à primo mane computentur, dicitur ieiunus, qui à primo mane nihil cibi, aut potus sumpsit: quia standum est illius Eccle-

Ecclesiæ consuetudini, quoad ieiunium: verum fortassis illic etiã dicitur ieiunus, qui post mediã noctem, &c. quemadmodum apud nos. nihil enim de hac re certi habetur.

Quarta diffie. An qui deuorauit reliquias cibi inter dentes manentes, vel aquam, ablucens os, naturæ ieiunium soluisset dicatur?

Alex. q. 12. m.
1. S. Tho. loco cit.
2. 160, Ric. q. 3.
ibid. Dur. d. 8.
q. 4.

CONCLUSIO I.

RESPECTU reliquiarum non soluit ieiunium, etiam si nutriant. Ratio est: quia non deuorantur per modum cibi, sed per modum saluæ.

S. Tho. est.

Hinc, si sit adeo magna reliquia: ut priusquam deuoretur, dentibus teratur, videtur solui ieiunium, quia tunc per modum cibi deuoratur.

APPEN. I.

CONCLUSIO II.

SI inter saluam deglutiatur gutta aquæ, non soluitur ieiunium. Ratio est: quia transit per modum saluæ, & contingit aliquando aquam labi vsque ad guttur, & non ad stomachum vsque, & tunc neque soluitur naturæ ieiunium: oportet enim ut quod sumitur ad extra per modum medicinæ, aut cibi, aut potus in stomachum descendat: ut naturæ ieiunium frangatur.

Syluest. est vbi
supra.

Hinc, ex Syluest. vbi supra, & Nauairo in Manuali cap. 21. numero 13. (El que gusta la olla, vino, o otra cosa semejante podrá comulgar, o decir Misa, si es sacerdote) dummodo illud, quod gustauit, statim foras proiciat, & in stomachum non descendat.

APPEN. 2.

Hinc, sanguis, vel humiditas à capite descendens non frangit naturæ ieiunium, nec impedit communionem, cum ad extra non sumatur.

APPEN. 3.

Hinc, qui indigestione laborat post opulentissimam cœnam, & nocte infornem, ieiunus censetur, & celebrare potest. Ratio est: quia non habemus preceptum, ut post digestionem celebremus: sed ut ieiunio ad Eucharistiam accedamus: potest enim aliquis, etiam si per decem horas, dormierit indigestione grauari.

Communis est
opinio, lege Syl.
uest. vbi supra.

Hinc, reprobanda est glossa super cap. ex parte. de celebratione Missarum. oppositum affirmans. Tunc enim multi, qui debile habent naturalem calorem, frequentissimeq; crudum habent stomachum, nunquam celebrare deberent, quod est falsissimum.

APPEN.

F. t. q. 1. 4.

I

Quarta

Alex. m. 2. 5.
Th. ubi su. Ric.
d. 8. ar. 2. q. 4
810. d. 9. q. 3.

Quarta diffi. Quo tēpore licet post susceptionē Eucharistiæ prādere?

CONCLUSIO.

LICEBIT modò finita Missa prandere, neque expectāda erit necessariò specierum consecratarū digestio: bene tamen ex deuotione: nam consuetudo, siue p̄ceptum nihil comedendi vsque ad meridiem, vt habetur in Can. Tribus. de cōsecr. d. 2. iam per contrariam consuetudinem est abrogatum.

Marfes.

Prima concl. huius articuli confutatur error Lutheri in libello, quem edidit de abroganda Missa priuata, vbi docuit consultius esse post cibum sumptum Eucharistiā recipere. lege Clichtoueu lib. 2. de officio Missæ contra Lutherum. cap. 20. & Vvaldensem tomo 2. de sacra. cap. 87.

Alex. q. 49. m.
2. 5. Th. q. 86.
ar. 9. Ric. d. 9.
ar. 2. q. 2.

Art. VII. An sit non vtenibus ratione Eucharistia tribuenda?

CONCLUSIO I.

QVANDO aliquis dicitur amens, quia debilem rationis usum habet, non est illi Eucharistia neganda. Ratio est: quia debilis rationis usus satis est ad diiudicandum corpus Domini ab aliis cibis, id est, ad cognoscendum, qua deuotione, & animi p̄p̄aratione sit ad Eucharistiā accedendum.

APPEN. I.

Hinc, infirmis, quanuis videantur delirare, non est negāda Eucharistia, dummodo prius interrogentur, an habeant animū paratum, & velint eam recipere.

CONCLUSIO II.

AMENTIBVS à natiuitate nulla ratione est Eucharistia danda. Definita est in Can. omnis vtriusq; sexus. vbi p̄cipitur nulli esse tribuēdam, quousq; ad annos discretionis peruenerit, & cum amentes à natiuitate nullum habeāt, nec habere possint rationis, & discretionis usum, nulla ratione erit illis Eucharistia conferēda.

APPEN. 2.
Glossa Canon.

Hinc, refutatur opinio glossæ super Can. qui recedunt. 2. 6. q. 6. asserentis amentibus à natiuitate esse in necessitate Eucharistiā ministrandam.

CONCLUSIO III.

PHRENETICIS, & amētibus, si in sanitate constituti Eucharistiā petierint, vel signa pœnitentiæ p̄buerint, erit Eucharistia tribuen-

tribuenda. definita est: expressè in Conc. Carthag. 4. & ponitur in Cā. is qui. 2. 6. q. 6. Et ratio est: quoniam sicut qui in vigilia petiit Baptismum, si dormiens baptizaretur, gratiam sacramentalem recipit: ita à simili in hoc casu.

Hinc laborantibus phrenesi per multam temporis moram erit etiam Eucharistia singulis annis tribuenda. Ratio est: quia non datur illi Eucharistia propter multum, aut paruum tempus, quo in phrenesi detinetur, sed propter deuotionem, quam erga sacramētum in sanitate existens verbo, aut signo declarauit.

APPEN. 3.

CONCLUSIO IIII.

PARVVLIS ante usum rationis non est Eucharistia conferēda. definita est in Can. omnis vtriusq; sexus. vbi dicitur. cum ad annos discretionis peruenerit, &c. & in Conc. Trident. Sess. 21. c. 4. & Can. 4.

Prima diffi. Si aliquis Sacerdos paruulo daret Eucharistiā, reciperet ne sacramentalem gratiam?

CONCLUSIO.

RECIPERET quidem. Ratio est: quia hoc sacramētum operatur non per deuotionem recipientis, sed ex opere operato, virtute meritorum Christi: quemadmodum, si paruulo sacros ordines Episcopus conferret, characterem, & gratiam reciperet.

Secunda diffi. Qua etate paruuli ad Eucharistiā sumendam obligabuntur?

Alex. et S. Th.
ubi supra.

CAIETANVS vbi supra S. Tho. tenet etate 10. annorum esse illis ministrandam.

CONCLUSIO I.

ECCLĒSIAE cōsuetudo declarauit, maiorem discretionem ad communionem, quā ad confessionem desiderari. Ratio est: quia pueri obligantur ad confessionem, cum primū nouerint inter honestum, & inhonestum distinguere: quod nunc sæpissimè etate 8. annorum contingit: & tamen, Ecclesiæ consuetudine Eucharistia eis non confertur.

CONCLUSIO II.

NON est 14. annorum ætas expectanda: sed quando pueri ante illam ætatem deuotionem aliquam, & dilectionem Dei habere videntur, est illis Eucharistia ministranda. Ratio est: quia habentes hanc deuotionem, non solum bonum à malo distinguunt, verum etiam huic tanto sacramento debitam reuerentiam exhibet: huius autem rei examen paruulorum parentibus, & cõfessoribus incumbit.

Marques.

Hinc conuincitur error Pelagij, & Nestorij dicentium Eucharistiam paruulis necessariò dandam esse. vide Caietan. vbi supra. S. Tho. art. 12.

Alex. q. 51. m.
 2. art. 1. S. Tho.
 q. 80. arti. 10.
 D. D. d. 12. Bo
 na. art. 2. q. 2.
 Ric. ar. 6 q. 1.
 Dur. q. 5.

Art. VIII. An liceat secularibus singulis diebus
 Eucharistiam sumere?

CONCLUSIO I.

HÆRETICORVM est asserere singulis diebus præceptum esse Christianis absque vllò discrimine communicare: neque enim de hac re modò habetur præceptum: vt pestilentissimus Lutherus docuit: neq; omnes, cum variis negotiis præpediantur, sunt semper dignè ad Eucharistiam dispositi: Sacerdotibus verò, cum offerant Sacrificium per se, & pro tota Ecclesia, tanquam Ecclesie ministri, licet pro Ecclesia, & animabus purgatorij sacrificium offerre.

CONCLUSIO II.

SECVLARIS in diuino amore flagrans, & se per communionem in dies roborari, & charitate proficere experies, quotidie poterit communicare. patet ex B. August. apud S. Thom. dicentem: Accipe, quod tibi prodest, & sic viue, vt quotidie merearis accipere: cui quidem non in publico, sed priuatim erit communicandum.

D. August.
 D. Bona. et Caiet.
 est.

APPEN.

Hinc, qui non experitur diuinum amorem ex frequenti communiõne indies in se augeri, ab hoc sacramento abstineat: vt saltem non nisi semel in hebdomada communicet. Ratio est: quia si hoc non experitur, signum est profectò se minus dignè accedere. quotidie enim, inquit D. Aug. celebrare, nec laudo, nec vitupero, & refertur Can. quotidie. de consecr. d. 2.

D. August.

Tertia.

Tertia diffic. Ex duobus æque ad Eucharistiam dispositis, vter erit magis laudandus, qui ob reuerentiam tanti sacramenti aliquot diebus abstinet, an qui propter deuotionem frequenter cõmunicat?

CONCLUSIO I.

VTERQVE est laudandus. patet exemplo Zachæi, qui gaudens excepit Christum in domum suam, & Cæturionis, qui Christum recipere recusauit, dicens: Domine non sum dignus, & c. vterq; enim à Christo laudatur. Luc. 19.
Matth. 9.

CONCLUSIO II.

MAGIS tamen ille laudandus esset, qui propter amorem, & deuotionem singulis diebus communicaret. Ratio est: quia charitas, quæ ad communicandum excitat, est præstantior virtus, & in se timorem, & reuerentiam includit.

Quarta diffic. Fuit ne in primitiua Ecclesia laicis præceptum communicandi singulis diebus?

MOS erat tunc Christianis, diebus singulis communicare: in actibus enim Apostolorum dicitur. Erant autem credentes perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione, & fractione panis: vbi per communicationem, & fractionem, sancti Sacramenti communionem intelligunt. D. Bona. vbi
sup. Ric. ibid.
Ath. c. 2.

CONCLUSIO I.

HIC mos, seu consuetudo fuit illis sub præcepto. Ita enim. de finitum est à Calixto Papa in Can. peracta. de consecr. d. 2. nam inquit: Peracta consecratione omnes cõmunicent, & qui noluerint, Ecclesiasticis careant liminibus. sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Rom. tenet Ecclesia. Excommunicatio autem solum propter fractionem præcepti obligantis ad M. imponitur.

CONCLUSIO II.

DEINDE in Ecclesia propter remissam fidelium deuotionem, in diuersis temporibus statutum fuit, vt rariùs seculares communicarent. nam Fabianus Papa instituit, vt ter in anno seculares cõmunicarent, Sotherus verò Rom. Pontifex, vt in die cœnæ Domini. Tandem in Conc. Lateranensi decretum fuit, vt in die Paschatis Eucharistia sumeretur. Ratio autem huius varietatis est: quia S. Th. est ad 3.

F. t. q. l. 4.

I 3

iuxta

Alex. q. 53. m.
2. S. Th. ar. 12.
q. 80. D. Bon.
d. 11. q. 2. Ric.
encl. d. q. 6. ar.
1164.

Art. vlt. An sit sub praeepto Sacerdotibus celebrantibus, & communicantibus, & laicis etiam sub vtraque specie communicare?

CONCLUSIO I.

NON est contra ius diuinum populum sub vtraque specie communicare. definita est in Conc. Constantiensi Sess. 13. vbi dicitur, in primitiua Ecclesia huiusmodi sacramentum a fidelibus sub vtraque specie receptum fuisse, & Can. in coena. & Can. cum frangitur, & Can. quid sit. de consecrat. dist. 2.

CONCLUSIO II.

NON est praeeptum diuinum, quo populus ad communicandum sub vtraque specie obligaretur. haec est contra haereticos: & est definita in Conc. Basiliensi Sess. 30. & in Constantiensi Sess. 15. vbi populo interdicitur communicatio sub vtraque specie, & in Conc. Rhemenfi, & refertur Can. prouenit. de consecr. d. 2. & in Carthagin. & in aliis Conciliis, & tandem in Trid. Sess. 21. cap. 1. & 2. & Can. 1. & 2.

CONCLUSIO III.

PRAECEPTUM Ecclesiasticum, quo sub specie tantum panis communicandum populo praecipitur, est magis rationi cofertaneum, quam oppositum: vt multis argumētis à patre de Castro, verb. Eucharistia, heresi vltima, probatur. est autē definita in quatuor Conciliis generalibus, scilicet, Constantiensi, Basiliensi, Flor. & Trid. vbi oppositum asserentes condemnantur. Hinc colligitur magis expedire Ecclesiae communionem sub vna tantum specie, quam sub vtraque: lege Caiet. vbi supra S. Tho. sunt enim multae mulieres, quae tunc praestomachi debilitate ad vomitum prouocarentur. Hinc etiam patet non expedire S. Rom. Ecclesiae calicis communionem alicui nationi concedere: nam si petentes sunt catholici, reprehendendi potius, quam audiendi sunt: satis enim est illis eam communionem recipere, quam B. Franciscus, & alij sanctissimi viri receperunt: si autem haeretici sunt, multo minus sunt audiendi: tunc enim gloriarentur catholicos sua falsa doctrina victos calicis usum concessisse: & eadem ratione esset vniuersae Ecclesiae concedendus. & ideo Concil. Trid. Sess. 21. Can. vlt. ab huius art. definitione abstinuit.

APPEN. I.

APPEN. 2.

Difficul-

Diffic. Daturne maior gratia suscipiēti Eucharistiā sub vtraque specie?

Alex. et S. Th. ibidem.

CONCLUSIO.

NON datur maior gratia suscipiēti sub vtraque specie, quam sub altera tantum. Ratio est: quia cum vnica sit perceptio corporis, & sanguinis Christi, non dabitur vnus gradus gratiae, per susceptionem corporis, & alius per calicis sumptionem: quemadmodum sacerdoti fumentum decem hostias consecratas maior gratia, quam fumentum vnā tantum non datur: quia earum omnium est vnica sumptio, atque ita nullum detrimentum populo irrogatur, quanuis illi sanguis non ministraretur, vt supra S. Tho. ad. 3. docet.

Hinc, confutatur error Bohemorum asserētium esse magnum sacrilegium Eucharistiam sub specie vini populo negare: quē errorem excitauit nefandus Lutherus: quo etiam errore laborant Graeci, non quod sub specie vini populus communicet, quia iam illis ab Ecclesia Rom. concessum est: sed quia nobis vitio dant cōsuetudinem Rom. Ecclesiae, negandi populo calicem. Haec tenus de 2. quaest.

Haereses.

QUESTIO TERTIA DE EFFECTIBVS

E V C H A R I S T I A E.

Art. I. An virtute huius sacramenti gratia conferatur?

Alex. q. 41. m.
2. S. Th. q. 79.
ar. 1. D. Bona.
d. 12. ar. 3. q.
2. Ric. ar. 5. q.
2. in s. d. m. dist.
Dnr. ibid. q. 4.
Cast. v. Eub.
haere. 3. q. 2.

CONCLUSIO.

CONFERTVR quidem dignē suscipiētibus Eucharistiam virtute sacramenti gratia. conclusio est de fide, & de finita expressē in Conc. Flor. & Trid. Sess. 15. & Can. 5.

Prima diffic. An Eucharistia possit primam gratiam, quae homo ex peccatore fit iustus, conferre?

DD. vbi supra

CONCLUSIO I.

E V C H A R I S T I A per se non confert primam gratiam: bene tamen per accidens. Ratio est: quia non est institutum hoc sacramentum ad hunc finem à Christo Domino, vt primam gratiam conferret: vt fuerunt instituta Baptismi, & poenitentiae sacra-

I 5

tiae sacra-

num est: quia sacramentum. ut docet Conc. Flor. non ex tempore, sed ex debita materia, forma, & intentione pendet: & Christus in cena tradens potestatem Apostolis consecrandi absolute dixit, Hoc facite in meam commemorationem, & nullam temporis legem praescripsit.

Luc. 6. 22.

Alex. Alen q.
41 m. 1. art. 2.
S. Tho. q. 79.
ar. 3. DD. dist.
12. D. Bon. q.
2. R. star. ar. 5.
q. 1.

Art. I I. Remittit ne Eucharistia peccatum mortale?

TRES sunt opiniones. Prima affirmantium nullum sacramentum conferre primam gratiam, nec remittere peccatum mort. quia praesupponuntur remissa per contritionem praeviam: haec opinio quantum ad Baptismum, & poenitentiam est erronea: quia si aliquis ad haec duo sacramenta attritus accedat, primam gratiam consequetur, & ex consequenti omnium mortalium remissionem. ita definitum est in Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4.

Secunda opinio ait, omnia sacramenta conferre primam gratiam, & per consequens peccata remittere, ita ut Baptismus, & poenitentia per se, reliqua vero per accidens hoc efficiant.

Tertia opinio est media, quae dicit Baptismum, & poenitentiam conferre primam gratiam per se, reliqua vero neque per se, neque per accidens.

scot. liberatur.

Scoto falsissime haec opinio ascribitur. nam d. 9. q. 1. de Eucharistia verba faciens, ita loquitur: Si qua alia peccata lateant, per istud sacramentum etiam remittuntur: quibus verbis aperte docet, & peccatum mortale per Eucharistiam remitti, & primam gratiam conferri: nam de lege non potest Deus culpam remittere, quin gratiam conferat.

CONCLUSIO I.

QUANDO prima gratia per Baptismum, vel per poenitentiam confertur, & peccata remittuntur, Eucharistia, quatenus est in voto suscipientis, concurrat: quia est causa finalis Baptismi, & poenitentiae, & causa finalis operatur simul cum causa efficiente, quatenus illam ad operandum movet.

CONCLUSIO II.

SI accedens ad Eucharistiam sit suae attritionis conscius, peccatorum remissionem non consequetur: qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, &c.

1. ad Cor. 11.

CON-

CONCLUSIO III.

AD Eucharistiam cum conscientia peccati mortali accedens, praeter poenam aeternam, ad quam obligatur, plerumque corporalem contrahit infirmitatem. constat aperte. nam de his B. Paul. loquens, ita ait. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. vide gloss. super hunc locum.

1. ad Cor. 11.

CONCLUSIO IIII.

SI quis attritus, se contritum existimans, ad Eucharistiam accedat, primam gratiam, & mortalium peccatorum remissionem consequetur. Haec conclusio colligitur ex Alex. quem sequutus est B. Tho. vide Castro. haeresi 8. ver. Eucharistia. Et ratio est: quia cum Eucharistia non ponentibus obicem gratiam conferat, & hic nulum ponat obicem (fecit enim totum quod in se erat) profecto primam gratiam, & mortalium remissionem consequetur. Est autem limitanda conclusio, nempe, quando non habetur confessionis copia: nam si haberetur, peccaret mortaliter, si prius non confiteretur.

Prima diffis. An detur accessus medius ad Eucharistiam, ita ut accedens neque peccet, neque gratiam consequatur?

Alex. Alen q.
46. in 3. ar. 2.
S. Th. art. 1. D.
Bona. eod. art.
ubi supra.

DVAE sunt extremae opiniones. Prima Alex. Alen. quae sequitur sunt D. Bona. & Caiet. art. 1. ubi supra. B. Tho. & Ioan. Gerfon, quem citat, & sequitur Gabriel. d. 9. q. 2. qui partem affirmantem tenet. contraria opinio est Ioan. Maior. d. 9. q. 2.

CONCLUSIO.

MEDIVS datur ad Eucharistiam accessus, ita ut accedens neque peccet, neque consequatur gratiam. Potest enim aliquis ignorare iniunctibiliter esse necessarium habere dolorem ante Eucharistiae susceptionem, & is, si cum hac iuris ignorantia, ad Eucharistiam accedat, etiam alicuius delicti conscius, cuius neque complacentiam, neque displicentiam habet, tali ignorantia a peccato excusabitur, & gratiam non consequetur, quia nullus dolor de illo delicto praesensit: nullum enim peccatum per sacramentum deletur, nisi praecedente dolore aliquo. quamobrem debet Sacerdos alicuius peccati ignarus, ut gratiam consequatur, saltem in generali conteri, dicens de confelsis, & oblitis me poenitet, & confiteor me peccasse.

Secunda.

Secunda diffc. An venialia peccata per Eucharistiam remittantur?

O P I N I O Caicta. vbi supra est, scilicet, si tempore receptionis homo est distractus, sicut Eucharistia non dat gratiam: ita neque venialia remittit. opinio contraria est grauissimorum doctorum.

Alex. Ale. m. 1
ar. 1. 5. Th. ar.
4. 11. 5. D. Bo
na. q. 3. Ric. ar.
11. 5. q. 1. vbi su
pra.

CONCLUSIO.

V E N I A L I A peccata quoad culpam per Eucharistiam remittuntur. Ratio est: nam si mortalia remittuntur per Eucharistiam virtute gratie habitualis, quae tunc confertur, et ex superioribus constat, multo magis venialia, de quibus non habetur complacentia, quamuis homo tempore receptionis sit distractus, remittentur.

Tertia diffc. An per Eucharistiam poena temporalis luenda in purgatorio remittatur?

¶ **D E** hac re latius in q. de sacrificio Missae.

CONCLUSIO. I.

R E M I S S I O poenae infligendae, quae per Eucharistiam, ut est sacramentum, fit, non ratione sacramenti efficitur. Ratio est: quia Eucharistia fuit instituta non ad remittendam talem poenam, sed ad animae gratiam augendam: quemadmodum cibus corporalis ad augendas, & reficiendas corporis vires.

Alex. Alex. q.
41. m. 1. q. 2.
ar. 2. 5. Th. ar.
5. vbi supra.

CONCLUSIO II.

E F F I C I T V R tamen ratione dispositionis recipientis, & charitatis, quae tunc infunditur, poenae remissio. Constat Exod. 12. nam manducatio agni Paschalis cum lactucis agrestibus innuebat, cum dolore, & amaritudine nostrorum peccatorum, & passionis Sanctissimae Christi Eucharistia esse à nobis manducandam: tunc etiam ratione charitatis per accidens fit talis poenae remissio: est enim rationi consentaneum, ut quoties nouum amicitiae augmentum efficitur, poena aliqua ab amico remittatur, & donum aliquod concedatur.

Exod. 12. e.
Alex. & S. Th.
sunt.

CONCLUSIO III.

E U C H A R I S T I A, quatenus est oblatio, & sacrificium, poenam iuxta mensuram deuotionis offerentium remittit: plus enim Deus affectum offerentis, quam munus oblatum respicit: nam vidua quae duo tantum minuta obtulit propter affectum, dicta est plus omnibus obtulisse.

Luc. 21.

C O N -

CONCLUSIO IIII.

H I C sacrificij effectus sine actuali deuotione etiam dormienti applicatur: deuotio enim non est necessario habenda tempore, quo Missa pro aliquo offertur: sed tempore, quo petit, ut celebraretur.

Hinc, Eucharistia Sacerdoti bifariam prodest: & ut sacramentum, quatenus sibi illam recipienti gratiam confert, & ut sacrificium, quatenus iuxta mensuram deuotionis poena sibi remittitur, perinde etiam illis pro quibus offertur, dummodo illam recipiat: alioqui enim solum prodest per modum sacrificij ad impetrandum, & pro peccatis satisfaciendum. De caeteris Eucharistiae effectibus copiosissime DD. praesertim Ale. D. Tho. & D. Bo. vbi supra, disputant.

A P P E N D.

**Q V A E S T I O Q V A R T A D E E X I S T E N T I A
C O R P O R I S C H R I S T I I N
E U C H A R I S T I A.**

Art. I. An verè, & realiter sub hoc sacramento corpus & sanguis Christi existant?

Alex. Alex. q.
40. m. 3. per 8.
ar. et q. 53. m.
4. per 5. arti. 5.
Tho. q. 76. art.
1. D. d. d. 10.
D. Bona. q. 2.
art. 3. Ric. q. 1.
ar. 1. Sec. et Du
ran. q. 1.
Hareses.

CONCLUSIO.

C O R P U S Christi Iesv verè, & realiter, non metaphoricè sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus vini, facta consecratione, continentur. haec conclusio multis sacrae scripturae, & sanctorum testimoniis probatur: estq; definita in multis Conc. & tandem ad verbum in Trid. Sess. 15. cap. 1. & Can. 5.

Hac conclusione, quam copiosissime pater à Castro. hære. 4. 11. & 12. verb. Eucharistia. confirmauit, destruuntur multi errores. Primus fuit discipulorum, qui abierunt, dicente Christo, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. de quo Magist. d. 10. Secundus asserentium ibi esse carnem alicuius hominis, in quam panis substantia conuertitur, prodesseq; ad peccati remissionem, siue homo ille iustus esset, siue non. Tertius Nestorij dicentis in Eucharistia contineri carnem non Dei, & hominis, sed puri hominis: fueruntq; damnati 2. & 3. error in prima synodo Ephesina. Quartus Berègarij, scilicet, verba haec, Hoc est corpus, &c. esse intelligenda

Ioan. 6. 6.

telligenda non in proprio, sed in metaphórico sensu. Constat ex Can. Ego Berengarius. de consecr. d. 2. quem errorem post multos annos excitauerunt Vvit. les, & Oecolampadius Lutheri discipulus. Quintus asserentium in mortali existētes non recipere corpus Domini, Hostiam consecratam suscipientes: qui etiam consecrationem negant: tandiu enim ibi corpus Christi est, quoadiu species consecratæ durant. Vlt. error fuit existimantium corpus Christi in Eucharistia solum, dum sumitur, existere. Verum de his duobus vltimis erroribus supra q. 2. egimus.

APPEN.
Calet cautè legendus.

Ex conclusione posita. & probationibus, quæ à patre à Castro afferuntur, colligitur, cautè legendum esse Caie. vbi supra S. Tho. dicentem, non apparere ex Euangelio aliquod coactuum, quo possimus conuincere hæreticos ad intelligenda verba hæc, Hoc est corpus meum, propriè: sed tenendum hoc esse solum ex auctoritate Ecclesiæ, quæ ita verba consecrationis declarat.

Art. II. An totus Christus sub hoc sacramento contineatur?

CONCLUSIO I.

TOTUS Christus sub speciebus panis, & vini continetur. Ratio est: quia vt fides Catholica docet, idem Christus, qui in cælo ad dexteram patris sedet, est in altari.

CONCLUSIO II.

VIRTUTE verborum consecrationis corporis non est totus Christus in hoc sacramento. Ratio est: quia hæc verba, hoc est corpus meum, virtute propria solum efficiunt, quod significant: & cū non significant totam Christi personam: sed corpus duntaxat, virtute verborum solum corpus ibi continebitur.

CONCLUSIO III.

HUMANITAS, & Diuinitas Christi IESU sunt in Eucharistia per solam concomitantiam ad corpus: nam cū in ea fit totus Christus: vt ex prima conclusione constat, & non virtute verborum consecrationis: vt in 2. conclusione demonstratum est, erunt perfectò per concomitantiam.

CONCLUSIO IIII.

QUANTITAS, & accidentia corporis Christi solum sunt in Eucharistia per vnionem, & concomitantiam ad corpus: non enim

per

per verba consecrationis significantur, scilicet, Hoc est, &c. nam corpus ibi non supponit pro trina dimensione, sed pro altera parte compositi naturalis. Hinc, solum Christi corpus est sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus vini virtute verborum consecrationis. definita est expressè in Conc. Tridè. Sess. 13. cap. 3. Hinc sub speciebus panis sanguinem per concomitantiam ad corpus, & sub vini speciebus corpus, per naturalem concomitantiam ad sanguinem esse colligitur.

Hinc colligitur, quòd, si Hostia consecrata à Christo in cœna fuisset reseruata in illo triduo, corpus absque sanguine extitisset: tunc enim sanguis non erat corpori naturaliter vnitus, cū ita esset à corpore effusus, vt ex latere sanguis, & aqua simul emanauerint.

Difficultas. An virtute consecrationis corporis ibi, & anima, tanquam terminus formalis conuersionis panis, vel per solam concomitantiam, contineatur?

Alex. Alè. vbi supra.

DVÆ sunt opiniones. Prima B. Tho. q. 75. artic. 6. ad 2. asserentis animam esse terminum formalem, quatenus dat corpori esse corporeum organicum. Altera, & contraria opinio est Scot. d. 10. q. 4. art. 2.

CONCLUSIO.

FORMALIS terminus conuersionis panis est Christi IESU corpus, quatenus ex materia prima, & forma corporeitatis cõponitur, & non vt ex anima dante esse corporeum. constat: quia forma, dans corpori esse corporeum, non est anima rationalis, sed forma corporeitatis: alioqui enim sequeretur, quòd cadauer nõ esset eiusdè hominis viuētis corpus, quod est erroneū in Philosophia, & in fide: quia tunc corpora sanctorū non essent veneranda, neq; corpus Christi in sepulchro fuisset idem, quod in cœna, quod est contra fidem, & multorum sanctorum auctoritates, quas apud Scot. vbi supra reperies: ratio manifestissimè hoc concludit: nam si forma est, quæ dat esse rei, & post mortem corpus non habet eādem formam substantialem, vt aduersarij fatentur, non erit profectò idem corpus.

F. t. q. 4.

K

Artic.

Art. III. An totus Christus sub vtraque specie contineatur?

CONCLUSIO.

CONTINETVR quidem totus sub vtraque specie. Definita est in Conc. Flor. & Trid. Sess. 13. cap. 3. & Can. 3. & Sess. 21. cap. 3. & Can. 3. est autem intelligenda conclusio. vt artic. 2. ad 3. d. 2. diximus: ita vt corpus Christi sit sub speciebus panis virtute verborum, reliqua per concomitantiam, & sub speciebus vini virtute verborum sanguis, reliqua verò per concomitantiam contineantur.

Difficultas. An sub qualibet particula vtriusque speciei totus etiam Christus contineatur?

DVÆ sunt opiniones, quas citant Alex. & S. Tho. vbi supra. Prima asserentium ante fractionem non esse totum Christum in qualibet parte Hostiæ: sed totum in tota, & partem in parte: ita vt Christus ad extensionem Hostiæ extendatur: post fractionem verò Hostiæ esse totum in qualibet particula. Ex hac opinione multa sequuntur absurda. Secunda opinio est communis dicens esse totum in qualibet particula, &c.

CONCLUSIO I.

POST fractionem Hostiæ totus Christus sub qualibet particula continetur. definita est expressè in Conc. Flor. & Trid. Sess. 13. cap. 3. & Can. 3.

CONCLUSIO II.

ANTE fractionem Hostiæ, & ante diuisionem specierum vini totus Christus sub qualibet Hostiæ particula, & vini guttula continetur. definita est in Can. vbi pars. de consecr. d. 2. dicitur enim. Vbi pars est, etiam & totum. hæc est contra primam opinionem.

Alex. Alē. ar. 7. vbi supr. d. Ben 2 loco citato ad. 2. Sco. d. 10. q. 4.

Art. IIII. An eadem proprietates, quæ corpori Christi IESV sub modo naturali existenti insunt, necessario eidem sub modo sacramentali insunt?

DVÆ sunt opiniones. Prima est Magist. Soto. d. 10. q. 1. ar. 24. dicentis, posse Deum sua omnipotentia efficere, vt corpus Christi

Christi sit habens quantitatem in celo: non tamen in sacramento: atque etiam, vt in sepulchro fuisset absque anima, & sanguine, & in sacramento cum anima, & sanguine, & hanc dicit fuisse Scoti opinionem: cum tamen contrarium ad verbum vbi supra Scot. teneat: dicit enim impossibile esse Christi corpus sub modo naturali habere aliquas proprietates absolutas, quibus sub modo sacramentali careat.

Scot. liberatur.

CONCLUSIO.

CORPVS Christi necessario easdem proprietates absolutas in sacramento, quas extra sacramentum, habet. patet: nam, dato opposito, darentur duæ contradictoriæ simul veræ, scilicet, hoc corpus est viuens, & non viuens, habens sanguinem, & non habes sanguinem, &c. quamobrem impossibile est corpus Christi extra sacramentum esse mortuum: vt erat in sepulchro, & in sacramento viuum, &c. vt asserit prima opinio. quid? quod absoluta non variantur ad variationem relationum: sunt enim priora respectibus, & ab illis minimè pendunt.

Scot. est.

Art. V. An existentia corporis Christi in sacramento necessario eiusdem existentiam extra sacramentum, & sub modo naturali, supponat?

DVÆ sunt opiniones. Prima Caiet. q. 76. artic. 2. B. Tho. qui opinatur partem affirmantem esse impossibilem. Altera est Sco. d. 10. q. 4. & illam Caiet. impossibile iudicat. Primum animaduerte existentiam naturalem corporis esse occupare locum, & ad extensionem loci extendi: existentiam verò sacramentalem esse contineri sub aliquo signo, & non occupare locum, neque ad extensionem loci extendi.

CONCLUSIO I.

NEVTER horum modorum existendi ab alio dependet. probatur: quia neque dependet vnus modus ab alio essentialiter, siue intrinsicè: neuter enim in definitione alterius includitur: neque vt à causa extrinseca efficiente, & conseruante, neque modus sacramentaliter existendi à modo naturali dependet, cum sit creatura, sed à solo Deo efficitur. Tandè, neque pendet vnus ab alio, tanquàm à suo correlatiuo: tunc enim nõ posset esse vnus modus sine altero, quod est

nam esse in seipso est habere esse reale, quale habuisset sub modo sacramentali: atque ita sub tali modo potuisset existere, quanuis sub modo naturali non praexistisset.

Art. V 1. An corpus Christi sub speciebus panis, & vini habeat dimensiones quantitatis, longitudinem, &c.

d. 10. q. 2.

TR E S sunt opiniones. Prima Durand. qui probabile esse arbitratur, corpus Christi absque vlla quantitate in Eucharistia existere. Secunda opinio est Ochami: vt refert Gabr. Le. c. 43 super Can. & tenet, nullo modo habere quantitatem: quia quantitas (vt ille docet) non distinguitur a substantia, siue a re: quanta: sed est tantum modus existendi rei in loco, scilicet, extensio substantiae ad mensuram loci. Tertia opinio est communis Alex. & caeterorum.

Alex. Alen q. 40. m. 3. ar. 4. S. Th. ar. 3. Ric. ar. d. 10. q. 2. ar. 1. Sco. d. 10 art. 1.

CONCLUSIO I.

CH R I S T V S in altari quantitatem habet: corpus enim I E S V est animatum anima rationis compote, quae non potest informare nisi corpus organicum: quia anima actus corporis physici, organici, &c. est, & non informat corpus nisi sub certa, & determinata quantitate: quid? quod, si substantia corporis Christi non haberet quantitatem, esset incorporea, & forma consecrationis, Hoc est corpus meum, esset falsa, quod est per absurdum.

Arist. 2. de anima.

CONCLUSIO II.

CH R I S T V S in altari modum quantitatum non habet. patet: quia magis proprium est, & peculiare substantiae existere per se, quam sit quantitati habere modum quantitatum, & humanitas Christi a verbo diuino assumpta non est per se: quare poterit Deus efficere, vt quantitas sine suo modo quantitatum existat.

APPEN.

Hinc colligitur Christum in Eucharistia non replere locum: nam si repletet, Hostiae quantitatem excederet, quod est contra fidem.

CONCLUSIO III.

QU A N T I T A S non virtute verborum, sed per concomitantiam est in Eucharistia: nam vbi est corpus, est etiam, quicquid illi naturaliter vnitur.

Communis est opinio.

Possit tamen defendi, esse ibi virtute verborum: quia quantitas de ratio-

de ratione corporis organici est, cum impossibile sit, corpus sine quantitate habere organa.

Art. V 11. An corpus Christi sit sub quantitate panis, vt in loco?

Alex. Alen q. 40. ar. 6. et 7. m. 3. S. Tho. q. 76. arti. 6. D. Bon. d. 10. q. 3. & 4. Ric. d. 10. q. 1. ar. 2. Sco. ead. q. 1. Dur. ibid. q. 2. & d. 11. q. 1.

CONCLUSIO I.

CH R I S T V S I E S V S in Hostia circumscriptiue non continetur: nam cum non habeat ibi modum quantitatum, neq; occupat locum, neque loco circumscriptur, ita vt in alio non existat, quod est circumscriptiue esse in loco: dicitur tamen esse circumscriptiue in loco specierum per accidens, vt qui est in nauis, dicitur in mari esse.

CONCLUSIO II.

NE Q V E est in hoc sacramento definitiue: illud enim est definitiue in loco, quod ita ibi est, vt nullo modo alibi existat. Corpus vero Christi I E S V sub pluribus speciebus consecratis, & in caelo existit.

Contra Gabr. est vbi supra.

CONCLUSIO III.

ES T autem sub speciebus tanquam in loco praesentialiter: nam substantia panis erat sub speciebus intimè praesens, & corpus Redemptoris nostri loco substantiae panis, dempta tamen inherentiis, succedit & per intimam praesentiam, siue praesentialitatem intelligitur nullum esse inter extrema spatium.

CONCLUSIO IIII.

ES T quoque ibidem modo supernaturali, id est, sacramentali: quia sub speciebus consecratis continetur, & ab illis, quantum ad esse secundum, quid conseruatur: tandiu enim ibi existit corpus Christi sacramentaliter, quandiu species durant.

Art. V 11. An per diuinam potentiam posset idem corpus in diuersis locis existere?

Alex. Alen q. 40 m. 3 art. 6. S. Th. q. 75. ar. 1. Reliqui d. 10. D. Bona. q. 2. ar. ult. Ric. q. 2. ar. 2. Sco. q. 2. & Dur. q. 1.

DV A E sunt opiniones. Prima negans S. Tho. Dur. & aliorum, quos numerat Soto. Secunda est Alex. Al. Ric. Ochami, Sco. & aliorum nominaliu, quibus multi Thomistarum, subscripserunt.

CONCLUSIO I.

ID E M corpus per Dei omnipotentia potest simul in pluribus locis

Scolio.

locis circumscriptione existere. ratio prima Scoti est: quia cum duo corpora per Dei omnipotentiam possint simul in eodem loco existere, quorum alterum non occupat locum: ut constat de corpore Christi in hora sui sanctissimi ortus, poterit profecto idem corpus per eandem potentiam simul in duobus locis esse. Illationem confirmo. Primum quia magis proprium est quantitati replere locum, quam esse in loco, & potest esse, quin repleat locum: ut ex proximè dictis constat: ergo, &c. Secundò, quia prius est habere quantitatem quam loco contineri: quamobrem, corpore non multiplicato, locus multiplicari poterit, & ex consequenti in pluribus locis collocari. Posterius enim multiplicari potest, priori, praesertim si sit absolutum, non multiplicato. Deinde confirmatur conclusio: idem corpus potest esse in pluribus locis sacramentaliter, quod maius est: ergo per Dei omnipotentiam poterit circumscriptione in pluribus locis existere: nam existentia sacramentalis tria exigit miracula: primum, esse in pluribus locis: secundum, sine loci occupatione existere: & tertium, absque modo quantitativo. At verò circumscriptione existentia eiusdem corporis in pluribus locis primum tantum miraculum praesupponit. Tum etiam corpus Christi est in pluribus locis, & non per motum localem, sed solum per conversionem substantiae panis in ipsum, possitque Deus efficere, ut panis substantia in corpus Christi sub modo naturali conuerteretur: quia pauciora essent miracula. Quamobrem per panis substantiae conversionem posset tunc efficere, ut in pluribus locis circumscriptione existeret. Ad hæc idem Angelus per Dei potentiam potest in pluribus locis definitiue esse: quare & corpus circumscriptione, pariter enim est utriusque ratio: præter hæc, cum non implicet contradictionem, quòd idem corpus habeat plures relationes ad plura loca, quemadmodum eadem albedo plures habet relationes, ad plura alba, quid prohibet fieri non posse, &c. tandem, idem corpus numero potest habere plures praesentialitates, & habet ad plures Hostias, quando est sacramentaliter sub illis: poterit igitur habere plures praesentialitates, ad plura loca circumscriptione continentia: propterea quòd esse in loco, præter loci relationem, nihil aliud est, quam praesentialitas locati ad locum.

CON.

CONCLUSIO II.

Si idem corpus in pluribus locis circumscriptione existeret, eodem modo à pluribus agentibus, ac si in vno esset loco, pateretur. v.g. si in vno loco ignis, & in alio aqua admoueretur, vel à fortiori, vel ab utroque simul, si essent æqualia, pateretur. Ratio est: quia virtus actiua agentis, & passiva patientis sunt formæ absolutæ, quæ ad multiplicationem loci nec variantur, nec multiplicantur.

Hinc, agens naturale non habet maiorem actionem in pluribus locis simul quam in vno tantum: quia virtus actiua est forma absoluta, & multiplicato loco, non multiplicatur.

CONCLUSIO III.

Si idem corpus in pluribus locis existeret, posset habere respectus, siue relationes contrarias: idem namque esset sursum, & deorsum, &c. Ratio est: propterea quòd, istæ relationes praesupponunt locum, & ab illo dependent: atque ita, multiplicato loco, multiplicantur.

Iam satisfaciendum est argumentis oppositæ opinionis. Primò enim sic obiicit: si idem corpus posset esse in pluribus locis, posset esse vbiq; quod est solum Dei proprium. Resp. Scot. Deus per suam omnipotentiam posset corpus Christi vbiq; constitutur, conuertendo omnem substantiam orbis in illud, ut modò conuertit Hostiam: & tunc esset vbiq;, non ut Deus, qui virtute propria, & sua omnipotentia vbiq; est, sed accidentaliter, id est, per aliud, scilicet, per virtutem diuinam. Secundò colligunt, ergo idem corpus esset sanum in vno loco propter aeris temperiem, & in alio ægrum, quòd est impossibile: nam si duo contraria de eodem verificarentur, & duo contradicentia similiter: ut Arist. author est: negatur consequentia: quia prædicata absoluta sunt priora, & praesupponuntur ad locum, nec ab illo dependent: atque ita, multiplicato loco, non multiplicantur: vnde si in vno loco esset corpus calidum, vel frigidum, sanum, aut ægrum, &c. in omnibus similiter. Tertio colligunt, sequeretur idem esse vnum, & plura, quòd fieri non potest: nam corpus est vnum, quia commensuratur vno loco, quare si pluribus locis idem corpus commensuraretur, esset plura: non rectè colligunt, quia cum esse vnum, sit ens absolutum, ad multiplicationem loci non multiplicatur. Quarto inferunt, eandem

K 5

materiam

APPEN.

materia duplici forma specifica informari, & habere duplex esse: exempli causa, si de sententia Scoti idem cibus in duobus stomachis poneretur: hæc illatio nullam habet vim, ut ex secunda conclusione constat. Quinto disputant, colligitur eundem ignem in pluribus locis positum maximam sylvam comburere posse: atque ita ultra suam naturam agere, quod impossibile censetur: cum actio non fiat à proportionem minoris æqualitatis. Huic, satisfactum est per appendicem. 2. conclusionis.

Sexto, tunc vnus homo, si in vno loco comederet, & in alio non, simul quidem esuriret, & non esuriret. Verum hoc nequaquam sequitur: quia conuertendo in vno loco substantiam alimenti in suam naturam, alterius loci famem extingueret.

Vltimo, tunc priuatiue opposita, ut potest, motus, & quies, de eodem verificarentur. Respondeo falsum hoc esse: nam quies non est tantum priuatio motus, quia vtrumque est positium, & dicit relationem ad locum. Dices, saltem sunt impossibiles termini motus, & quies est terminus ad quem, qui motu acquiritur. Respondeo, quando motus localis est deperditiuus, & acquisitiuus simul, termini sunt impossibiles, non autem quando est acquisitiuus tantum: tunc enim potest vnus absque perditione alterius acquiri: vnde posset tunc idem corpus Valentia quiescere, & motu locali Romæ locum acquirere.

Alex. Alè. ubi supra. 5. Th. 9. 76. ar. 6. reli. qui d. 10. Ric. 9. 1. ar. 4. Sco. 9. 6. Dur. 9. 3.

Art. IX. An corpus Christi sacramentaliter existens possit ab aliqua creatura motu locali moueri?

DVÆ sunt opiniones. Prima Alex. B. Tho. & Ric. Secunda Sco. & Dur. hi omnes consentiunt ad motum hostiæ localiter moueri: differunt verò, quia prima opinio affirmat moueri per accidens à Sacerdote mouente Hostiam, secunda verò dicit non à Sacerdote, sed à solo Deo moueri.

CONCLUSIO.

PER accidens corpus Christi localiter à Sacerdote mouente species consecratas mouetur. Ratio est: quia omne contentum mouetur per accidens ad motum continentis, & ab eo, qui mouet continentem, & Christi IESU corpus verè, & realiter sub speciebus consecratis, seclusa inhaerentia, sicut substantia panis, continetur: nam ut sub-

ut substantia panis quantum ad esse, & conseruari dependet ab accidentibus (destructis si quidem accidentibus panis, & eius substantia destruitur, ut destructa frigiditate, & humiditate aquæ per ignem, aquæ substantia corrumpitur) ita etiam Christus ex lege diuina dependet quoad esse sacramentaliter ab accidentibus panis, & vini: tandiu enim ibi est, quandiu species illæ durant.

Prima diffi. An possit motu alterationis moueri?

ANIMADVERTE dupliciter aliquid posse Christo conuenire, vel ratione specierum, sub quibus sacramentaliter continetur, vel ratione eiusdem corporis, quatenus sub modo naturali existit.

CONCLUSIO.

CHRIستي IESU corpus, neque per se, neque per accidens, alteratione facta circa species consecratas, alterari potest. Ratio est: quia omnis actio materialis fit per contactum, ut Arist. docet, & corpus Christi IESU, ut est sub sacramento, non potest tangi per se, neque etiam per accidens: nam quod ita patitur, debet inhaerere illi, quod patitur per se, & extendi ad illius extensionem: & Christus non extenditur ad extensionem specierum, neque illis inhaeret.

Arist. 7. Phy.

Secunda diffi. An habeat Christus in Eucharistia easdem, actiones immanentes, quas sub modo naturali habebat, verbi gratia visionem, auditionem, &c.

CONCLUSIO I.

OMNIS operatio sensitua immanens, quæ inest Christo sub modo naturali, inest eidem sub modo sacramentali concomitater: nam omnes, inquit Sco. operationes potentiarum sensitiuarum sunt formæ absolute, & ubique uniformiter eidem corpori insunt. Ex opposito enim implicatio contradictionis sequeretur. Ceterum Soto se hoc non intelligere posse confitetur: quia si loqueretur, inquit, & ambularet in caelo, quatenus in sacramento est, neque loqui, neque ambulare posset. Scot. verò de actionibus transeuntibus, ut est locutio, quæ sonum in aëre efficit, non loquitur, neque de motu locali, qui locum circumscriptionum presupponit, sed de actionibus immanetibus quinq; sensuum: quia nihil extra efficiunt:

Sco. 9. 9. ubi supra.

dist. 10. quest. 1. ar. 6.

*Arist. 2. de ani
ms.*

efficiunt: neque enim actiones, sed passiones quaedam sunt: nam sentire, pati quoddam est, ut Arist. 2. de anima, demonstrat: est autem actio immanens non receptio specierum, sed est, potentiam suum obiectum per illas species cognoscere. Dices, istae sensationes sunt quantae, & extensae, quomodo igitur possunt Christo in sacramento sine extensione conuenire? Respondeo: sunt inextensae, ut est corpus in ordine ad Hostiam: quoniam ibi modum quantitatum non habent, quanuis in se sint quantae: quemadmodum corpus Christi est in se quantum.

CONCLUSIO II.

CORPUS Christi, quatenus est in Eucharistia, non potest sensationem aliquam, ut visionem, auditionem, &c. recipere. Ratio est: quia omnis sensatio fit per receptionem specierum in organo quanto: cum species sint materiales, & quante, & organa corporis Christi sub Eucharistia sub modo quantitatum non sunt, ut ex superioribus constat.

APPEN. I.

Hinc, non potest recipere sensationes ab obiecto, quanuis, possit illas habere: quia obiectum materiale non potest imprimere species nisi per appropinquationem, & contactum ad passum: & corpus Christi, ut est in Eucharistia, non potest tangi, cum sub modo quantitatum ibi non existat: potest nihilominus ibi habere extra Hostiam impressas, & receptas.

APPEN. 2.

Hinc, non posse habere actionem transeuntem in Eucharistia, constat: quia omnis actio transiens corporalis fit per contactum, & cum corpus Christi in Eucharistia non sit quantitatum, neque tangi, neque agere, neque pati ibidem poterit.

CONCLUSIO III.

CHRISTVS, quatenus est in Eucharistia abstractiuè intelligere, & velle potest: istae enim actiones non modum quantitatum, sed solum animae potentias praesupponunt.

Tertia diffic. Possit ne Deus per suam omnipotentiam corpus Christi, quatenus est in Eucharistia, calfacere?

CONCLUSIO.

POSSET quidem nam Deus non operatur per contactum, quemadmodum naturale agens, sed per solam omnipotentiam: verum enim uero, calor ille modum quantitatum haud haberet.

Quarta

Quarta diffic. An Christus, quando desinit esse in sacramento, corruptis speciebus, mutari dicatur?

CONCLUSIO.

NEQVA QVAM mutari dicitur: quemadmodum enim Deus, qui est in creatura, quando creatura desinit esse, ibi etiam esse desinit, non per mutationem sui, sed creaturae: similiter, corruptis speciebus, desinit esse ibi Christus, non per mutationem localem propriam, sed per specierum mutationem.

Art. X. An corpus Christi: ut est in Eucharistia, virtutem transmutandi substantialiter, & localiter aliud corpus à seipso habeat?

DVÆ sunt opiniones, quas citat Gab. prima Ochami dicitis posse habere easdem operationes, quas sub modo naturali habet. Contraria opinio est communis, quam elegantius tradit Sco.

*Gabriel.
Lect. 45. super
Cam.
Sco. d. 10. q. 7.*

CONCLUSIO I.

CHRISTVS: ut est in Eucharistia, non potest aliquam operationem potentiae merè naturalis, ut est nutriendi potentia, vel mixtae, ut est sentiendi potentia, habere. Ratio est: quia omne agens Physicum agit per contactum, & repatur in agendo: & Christus cum in Eucharistia non habeat modum quantitatum, neque tangere passum, neque repati poterit.

CONCLUSIO II.

CHRISTVS IESVS: prout est sub speciebus consecratis, potest actiones merè spirituales habere: ut velle, & intelligere ali-quod obiectum. Ratio est: quia anima non operatur per contactum: sed per species intelligibiles, quas, ut est in Eucharistia, habere potest.

*Alex. Alex. q.
40. m. 3. ar. 4.
S. Th. q. 6. art.
7. reliqui. dist.
10. D. Bon. ar.
ult. q. 1. Ricar.
art. 5. q. 1. Sco.
q. 9. Dur. q. 4.
Gabr. lect. 45.
super Cam.*

Art. XI. An aliquis intellectus creatus possit corpus Christi: ut est in Eucharistia, videre naturaliter?

DVÆ sunt opiniones, vna Scot. altera S. Tho. Prima est affirmans. Secunda negans, quae est etiam Alexandri.

CONCLUSIO I.

INTELLECTVS viatoris non potest habere notitiam intuiti-

uam

uam Christi, in Eucharistia existentis: quia cum Christus in Eucharistia non sit sub modo quantitativo, non potest pro isto statu de illo habere notitiam sensitivam, & ex consequenti neque in intellectu intuitivam: nihil enim est in intellectu intuitivum, quin prius fuerit in sensu.

CONCLUSIO II.

INTELLECTUS separatus beati naturaliter potest corpus Christi in Eucharistia videre. primò probatur à Scot. hac ratione: intellectus separatus potest naturaliter notitiam intuitivam substantiæ panis, & non tantum accidentium habere: poterit igitur & notitiam intuitivam corporis Christi sub illis accidentibus existentis habere: vis huius illationis ita demonstratur, corpus enim Christi sub accidentibus est obiectum intellectui nostro proportionatum, quemadmodum panis substantia, cum sit finitum: antecedens verò sic confirmatur: ratio, ob quam intellectus noster coniunctus non potest intuitivè formas substantiales videre, est, propterea quòd notitiam alicuius obiecti, nisi medio sensu habere non potest, & quæ sensibus percipiuntur, sunt accidentia sola: vnde fit, ut pro hoc statu visio intuitiva non de substantia, sed solum de accidenti habeatur. Verum enim vero, cum intellectus separatus in cognoscendo à sensibus non dependeat, poterit intuitivè formas substantiales, panisq; substantiam cognoscere. Deinde, intellectus separatus essentiam panis potest naturaliter cognoscere: quia cognoscens habitum, & privationem cognoscit: quare poterit naturaliter Christi præsentiam cognoscere: ita enim est intellectui separato obiectum proportionatum Christi. IESU præsentia, sicut panis absentia: nam utrumq; est obiectum finitum: tum intellectus separatus eo ordine cognoscit entia, quo ipsa sunt: nam sicut res se habet ad esse, ita ad cognitionem, & substantia sub accidentibus contenta prior est accidente: quamobrem prius natura intellectus separatus corpus Christi sub accidentibus contentum, quam accidentia cognoscet. Præterea, supernaturalis modus existendi, quem ibi habet, non obstat quominus naturaliter ab intellectu separato possit cognosci: quia naturale, & supernaturale non mutant rei essentiam, cum eiusdem rationis sit homo genitus, & creatus: quapropter neque variabitur ratio cognoscendi ipsum, perinde ac si sub modo natu-

Arist.

Scot. est & D^o
rand.

do naturali, & accidentibus esset: adhuc, neque obstat, ut possit ita cognosci, quòd omne supernaturale sit quocunque naturali perfectius: quia substantia naturalis est perfectior accidentiæ supernaturali. Ad extremum: intellectus separatus naturaliter spirituales substantias, quantum sint inextensæ cognoscit, & corpus Christi in Eucharistia inextensum non videbit? planè videbit.

CONCLUSIO III.

NON est de essentia beatitudinis Christum in Eucharistia, vel in proprio genere videre: quia de essentia beatitudinis solum est videre obiectum beatificum, Deum scilicet, Opt. & Max. qui solus beatificat, quòd intelligendum est de beatitudine essentiali: nam beatitudinis accidentalis est Christus obiectum, & etiam obiectum, creatum. Et nota cum Scot. in patria succedere fidei claram visionem articulorum ad diuinitatem spectantium: quia sola diuinitas est obiectum beatificum: non autem creatura, quæ per alios articulos, ut verbum esse incarnatum, &c. significatur.

Restat: ut rationes oppositas dissoluamus. Primò enim ita obicitur, ens supernaturale: ut est existentia corporis Christi in Eucharistia, non potest naturaliter cognosci: nam ut ens factibile supernaturaliter, naturaliter effici non potest, ut potè, miraculum: ita neque supernaturale ens poterit naturaliter cognosci. R. Scot. omne ens supernaturale iam in esse positum naturaliter ab intellectu separato potest cognosci: quia est ens finitum, & creatum, & tale ens est obiectum intellectui proportionatum: neque enim sequitur, non potest naturaliter fieri, ergo neque cognosci: cæco enim non potest naturaliter visus restitui, & tamen naturaliter potest cognosci: tum etiam gratia non est naturaliter factibilis: & tamen ab Angelo naturaliter cognoscitur.

Secundò disputant aduersarij: fidei mysteria, inter quæ recèsetur existentia corporis Christi in Eucharistia, naturaliter cognosci non possunt: alioqui enim non fidè de illis, sed opinionem, vel scientiam haberemus. R. à viatoribus non possunt naturaliter cognosci: benè tamen ab intellectu separato: ut ex 2. concl. constat.

Tertiò insurgunt hoc modo: sequeretur hinc, demones etiam hoc mysteriū agnoscere, quorum naturalia post lapsum maserunt integra: quòd quidè est falsum: quia inimici gratiæ, gratiæ sacramenta

tum non agnoscunt. R. Sco. cum Magistro, Angelos, etiam bonos multa mysteria naturaliter cognoscere posse, quæ sibi à Deo occultantur: ut incarnationis mysterium, quod multi Angelorum per Apostolorum predicationem didicerunt, ut DD. sancti super locum B. Paul. Ut innotescat principibus, & potestatibus, &c. declarant. Vlt. argumentatur Caiet. nullus intellectus separatus intelligit per species sumptas ab obiectis, sed à Deo impressas: Deus autem intellectibus separatis non imprimit species supernaturalium obiectorum, id est, mysteriorum fidei, sed naturalium tantum. R. cum Scot. añs esse falsum: quia intellectus separatus, quemadmodum, & coniunctus per species ab obiectis desumptas cognoscit: atque ita naturaliter potest cuiusvis entis finiti cognitionem acquirere: alioqui enim deterioris conditionis esset intellectus separatus coniuncto. Verum de his latius in floribus 2. lib. sent.

Ad Eph. 3.

q. vlt. d. 3. 2. sent.

Alex. Alē. ubi supra, et S. Th. loco citato. Relis qui. d. 10. D. Bon. q. 2. arti. vlt. Ric. art. 5. q. 2. Scot. & Dur. ubi supr.

Art. XII. An, per Dei omnipotentiam, corporalis oculus possit existentiam corporis Christi in Eucharistia videre?

DVÆ sunt opiniones. Prima Alex. S. Tho. D. Bona. Ricard. Dur. scilicet, neque per miraculum posse aliquo modo corpus Christi videri in Eucharistia ab oculo corporali. Secūda Sco. quæ solo nomine à prima differt.

CONCLUSIO I.

SI corpus Christi non esset sub modo naturali, sed sub modo sacramentali tantum, posset Deus pro sua omnipotentia in oculo viatoris, aut beati efficere notitiam, Christum representantem: quia cum hæc notitia esset forma absoluta, sine vlla contradictione posset à Deo effici, etiam si obiectum esset absens.

CONCLUSIO II.

PER hanc visionem non posset Christus aliquo modo, quatenus est in Eucharistia videri. Ratio est: quia nulla potentia visiva potest cernere nisi obiectum circumscriptivè, & indebita distantia contentū, & extensum, & per species quantas, & extensas vsq; ad oculum, & corpus Christi in Eucharistia respectu potentiae videndi non ita se habet: ut ex superioribus constat. Vnde illa visio tunc aut nihil actualiter, aut Christum sub modo naturali representasset, sed esset tantum qualitas absoluta.

Difficul.

Difficultas. Oculus Christi videt ne suum corpus in Eucharistia?

CONCLUSIO I.

OCVLVS Christi non videt suum corpus, quatenus est in Eucharistia, propterea quod est inextensum.

CONCLUSIO II.

OCVLVS Christi nō videt ibidem seipsum. probatur primò: quia si extra sacramentū oculus non videt se, cum non habeat sui speciem, multò minus in sacramento: secundò, inter potentiam videndi, & obiectum est futurū medium, & oculus à seipso non distat: & tertio, quia cum in Eucharistia oculus sit inextensus, impossibile est quod à seipso videatur. S. Th. oppositū huius cōcl. tenet.

Art. vlt. An, quando in sacramento caro, vel sanguis, vel alia visio apparet, sit Christus ibi sacramentaliter?

Alex. Alen. q. 53. m. 4. per. 3. art. 5. Thom. q. 76. ar. vlt. ubi supra. Dur. 7. citata.

TRES sunt opiniones. Prima S. Tho. scilicet, quando mutatio est in speciebus circa colorem tantum, & non circa quantitatem, & alia panis accidentia, Christus ibi sacramentaliter continetur. Secunda tenet non esse Christum sacramentaliter, sed sub modo naturali, quando fit apparitio per mutationē circa species, ut si puer appareret, ille esset Christus: hæc videtur esse Alex. Tertia opinio præcedentibus contraria defendit, neque sub modo naturali, neque sacramentaliter existere in Eucharistia Christū, quando fit apparitio per mutationem circa species.

CONCLUSIO I.

QVANDO miraculosa apparitio fit tantum, per mutationem in sensibus facta, Christus in sacramento nō definit esse: quia per talem mutationem accidentia panis non corrumpuntur, & tandiu sub illis Christus manet, tandiu conseruantur.

CONCLUSIO II.

QVANDO mutatio est in speciebus circa colorem tantum, & non circa quantitatem, & alia panis accidentia, Christus sub illis sacramentaliter continetur. Ratio est: quia remanerent tunc accidentia, quæ satis essent ad conseruandam panis substantiam, si adesset, & quæ ad illam conseruandam essent satis, ad continendum & corpus Christi sufficerent. v. g. si rubedo in Hostia apparet, per

F. t. q. l. 4.

L

ret, per

ret, per quam sapor, odor, virtus nutriendi, & quantitas panis, nō corrumpentur.

A P P E N D.

Hinc, si apparerent dimensiones maiores quantitate Hostie, & vini consecrati: ita vt sub illis non posset substantia panis, & vini, conferuari, non maneret ibi Christus, propter eandem rationem: parua enim substantia non potest magna quantitate informari.

Caiet. ubi sup. S. Tho.

Difficultas. Si Hostia sanguinea appareat, vel puer, quid erit Sacerdoti faciendum?

Alex. Alex. et S. Tho. ubi supra, & reliqui loco citato.

SANCT. Thom. d. 10. art. 4. q. 3. m. 4. duas citat opiniones, vnam negantem, quæ dicit sufficere tūc spiritualem sumptionem, alteram affirmantem, quæ est securior, quæ hac conclusione continetur.

CONCLUSIO.

TENEBITUR Sacerdos tunc aliam Hostiam consecrare, & fumere. Ratio est: quia per hanc apparitionem sacerdos ab obligatione recipiendi Eucharistiam sub vtraque specie non liberatur, quæ in Can. relatum. de consecrat. dist. 2. præcipitur. Hæc de 4. q.

QVÆSTIO QVINTA DE

CONVERSIONE ETC.

HAC quæst. explicatur dist. 11. Mag. ad cuius plenioram intelligentiam lege DD. hac eadem distinct.

Art. I. An panis in corpus Christi conuertatur?

d. 11. q. 1. et 3.

QVATVOR sunt opiniones. Prima est Durā. qui omnino negat transubstantiationem: affirmat enim panem conuerti in corpus Christi: vt in nutritione cibus conuertitur in substantiam aliti: & vt in nutritione materia cibi forma aliti informatur, ita hæc materia panis anima rationali Christi informatur, & hoc modo docuit panem in corpus Christi conuerti. hæc opinio est erronea: quia est contra Conc. Lateran. quod refertur cap. firmiter. de summa Trinitate, & fide Catholica, & contra Cōc. Triden. Sess. 13. c. 4. & Can. 2. transubstantiationem negat.

Durand. eandem legendus.

Secunda

Secunda opinio est Capre. ar. 3. & 4. S. Tho. q. 75. arti. 4. vbi supra, & eadem fuit opinio Henric. in quem Scot. q. 4. citata inuehitur. Caiet. affirmat panem transubstantiari in corpus Christi: cōcedit nihilominus rem, quæ erat panis, manere, & esse corpus Christi: hæc est omnino fugienda: vt prima: ex ea enim sequitur, conuersionem istam in corpus Christi non esse transubstantiationem: nam dicit aliquid panis manere contra Concil. Lateran. & Tridē. modò citatum. Soto multis argumentis in Caiet. & Durand. inuehitur. Tertia opinio dicit panem annihilari, contra quam art. sequenti disputabitur.

Caiet. eandem legendus.

Alex. Alex. q. 34. m. 1. et 38. m. 1. et 2. D. Bon. d. 11. q. 1. et 4. ar. 1. R. et d. 10. ar. 3. q. 1. et 2. et dist. 11. ar. 1. S. d. 11. q. 1. 2. et 3. Dur. ead. d. q. 1. et 3.

Quarta est communis ceterorum, asserentium panem in corpus Christi, & vinum in eius sanguinem transubstantiari: & quantum Scot. distinguat transubstantiationem in productiuam, & adductiuam: nihilominus q. 3. concedit panem in corpus Christi transubstantiari: ita vt terminus ad quem transubstantiationis non sit tantum præsentia corporis Christi; sed & ipsum corpus, vt infra patebit.

CONCLUSIO I.

CORPVS Christi præcisè incipit esse in altari ratione conuersionis panis in ipsum. Nam aut incipit esse in altari per mutationem localem acquisitiuam, vt per panis conuersionem, non per mutationem localem præcisè: quia si Christus alibi non præexistisset, non moueretur, & nihilominus virtute huius conuersionis in altari esse inciperet: vt ex superioribus constat. Quare præcisa ratio erit panis conuersio, quantum accidat motus localis acquisitiuus, quia corpus Christi præexistit.

CONCLUSIO II.

CONVERSIO ista naturalibus mutationibus non est similis. Hæc est definita in Can. reuera, & in aliis text. de cōsec. dist. 2. in omni enim mutatione naturali terminus à quo sub termino ad quem permanet, in hac autem minimè: Dubium, quid igitur fit de pane?

CONCLUSIO III.

PANIS in corpus Christi transubstantiatur. Definita est in Concil. Lateran. & Trid. in principio contra Durand. citato.

L 2

Prima

Alex. Alē. m.
1. & 2. S. Tho.
ar. 2. & 6. ubi
supra, reliqui
d. 11. D. Bona.
q. 2. ar. 1. Ric.
cod. arti. & q.
Sco. q. 4. Dur.
quæst. 1.

Prima diffi. An facta conuersione simul cum corpore, & sanguine, panis vel vini substantia maneant

CONCLUSIO.

HÆRETICVM est affirmare in Eucharistia, facta conuersione, sub accidentibus panis, vel vini substantiā manere. definita est in cap. ad Abolendam. de hæreticis, & expressè in Conc. Trid. Sess. 13. cap. 4. & Can. 2.

Alex. Alē. m.
7. S. Th. art. 7.
ubi supra, reli-
qui. dist. 11. D.
Bona. q. 5. ar. 1.
Ric. art. 1. q. 4.
5. & 6. Scot.
quæst. 1.

Secunda diffi. An conuersio in instanti, vel successiue fiat?

CONCLUSIO.

CONVERSIO hæc in instanti fit. Ratio est: quia corpus Christi, in quod fit conuersio, non recipit magis, & minus, & nullum præsupponitur subiectum: nihil enim panis remanet, & quoniā causa principalis huius conuersionis, scilicet, Deus, est infinitæ virtutis.

Alex. Alē. q.
39. m. 3. S. Th.
ar. 7. citato re-
liqui d. 11. D.
Bona. ar. 1. q. 6
Scot. q. 5.

Tertia diffi. Quibus verbis hæc conuersio explicari debet?

CONCLUSIO I.

PANIS fuit, aut est corpus Christi, est falsa: quia Copula, est, significat extremorum vnionem, & tamen extrema hæc nunquam sunt vnum.

CONCLUSIO II.

PANIS fit corpus Christi: est etiam falsa. patet: quoniam, fieri, quod est tertium adiacens, significat subiectum formam prædicati in se recipere, vt Petrus fit albus. Panis autem non recipit corporis Christi formam.

CONCLUSIO III.

PANIS potest esse corpus Christi, est quoque falsa: quia sua de inesse, panis fit corpus Christi, est impossibilis.

CONCLUSIO IIII.

PANIS mutatur in corpus Christi, est perinde falsa. Ratio est: quia in hac conuersione nullum manet subiectum, atque ita nulla interuenit mutatio.

CON-

CONCLUSIO V.

EX pane fit corpus Christi, est vera. Ratio est: quia prepositio- nes istæ, de, & ex, terminum à quo conuersionis significant, qualis est panis in hac conuersione. & ita declaranda est propositio illa Ecclesiæ, Fitq; sanguis Christi merum, & aliæ id genus, quæ apud DD. sanctos reperiuntur.

CONCLUSIO VI.

PANIS transit, aut cōuertitur in corpus Christi, est magis propria: propterea quod significat conuersionem, qualis dicitur fieri in hac, Panis in corpus Christi transubstantiatur, vt ex superioribus constat.

Quarta diffi. An quodlibet in quodlibet possit transubstantiari? verbi gratia, lapis in Deum, aut in Angelum?

Alex. Alē. ubi
supra. Sco. q. 2.
d. 11. Dur. ead.
d. 17. q. 2.

DVÆ sunt opiniones contrariæ vna Sco. affirmas, altera Durandi negans.

CONCLUSIO I.

NULLA creatura potest in Deum conuerti, vel transubstantiari, ita vt hæc fit vera, ex lapide fit Deus. Ratio est: quia terminus à quo, & ad quem conuersionis debent subiici motui, & potestati conuertentis: Deitas autem, cum sit ens necessarium, nulli potestati quoad esse, aut non esse subiicitur.

CONCLUSIO II.

QUÆLIBET creatura in quamlibet transubstantiari potest, vt lapis in Angelum: nam quælibet creatura est ens possibile, & potestati diuinæ quoad esse, & non esse subiecta.

Obiicies, Deus potest esse terminus incarnationis, ergo & transubstantiationis: nulla est illatio: quia de ratione transubstantiationis est, vt terminus ad quem possit incipere esse simpliciter, quod Deitati repugnat atque hoc non est de ratione incarnationis.

Deinde ages cum Durando: Angelus est immaterialis, ergo lapis non potest in illum transubstantiari: neque hæc illatio valet: quia transubstantiatio est totalis desinitio vnius substantiæ, & alterius successio, atque ita nihil obstat, quominus vna substantia quoad materiam, & formam desinat esse, cui ex diuina institutione alia specialis substantia succedat.

F. t. q. f. 4.

L 3

Ultimo

Ultimò disputabis: Angelus nõ potest incipere esse, cū sit im-
materialis, nisi per creationem: transubstantiatio autem non est
creatio, quare, &c. imo secundum Dei omnipotētiam poterit per
transubstantiationem incipere esse.

Barofes.

Hoc articulo confutantur tres errores. Primus cuiusdam Vale-
riani, cui successit Vvitclef, asserentis cum corpore Christi panis
substantiam manere.

Secundus Ioannis Parisiensis affirmantis, ibi panis substantiam
corpori Christi vniri hypostaticè, vt humanitas verbo vnitur. Ter-
tius Lutheri, qui à primo errore hoc differt, quòd Valerianus nul-
lo modo concedebat istam: panis est corpus Christi: quia nullam
ponebat inter extrema vnionem, vt Ioannes Vvitclef: Lutherus
verò concedit istam: panis est corpus Christi figuratiuè, & meta-
phoricè, quanuis existentiam corporis Christi sub speciebus con-
fiteatur.

Durã. cautè le-
gendus d. 10.
q. 1.

Cautè legendus est Duran. qui substantiam panis destrui con-
cedit, eius tamen materiam simul cum Christi corpore manere
affirmat. Caieta. est quoque cauendus, qui præterquam quòd asse-
ruit, non apparere ex Euangelio coactiuum aliquod ad intelligen-
dum propriè hæc verba, Hoc est enim corpus meum, vt supra di-
ximus, subdidit non intelligi veritatem corporis Christi in Eucha-
ristia ex illis verbis, quæ sequuntur, scilicet, Quod pro vobis trade-
tur, quibus Catholici hæreticos conuincere solent. visus tamen est
art. 3. & 4. vbi supra S. Tho. hanc sententiam retractare. ex superio-
ribus facillè liberatur Scotus à calumnia, quam illi Mag. Sotus im-
ponit vbi supra. vbi non satis quid sibi velit, declarat. Si enim vult
Sotus imponere, contineri corpus Christi in altari propter Eccle-
siæ autoritatem, & non propter scripturæ autoritatem, falsissi-
mè hac nota ipsum inurit: nam, quid Scotus dicat, audiamus. ait
namq; d. 10. q. 1. artic. 1. Corpus Christi esse in sacramento verè, &
realiter, est simpliciter de substantia fidei: fundamentū est Mat-
thæi 26. & Lucæ 22. vbi in cœna ait Christus, Hoc est, &c. Deinde
respondit hæreticis declarantibus hunc locum figuratiuè, & non
propriè, vt ex toto eius articulo patet: quare non probat Sco. veri-
tatem Eucharistiæ solū propter Ecclesiæ autoritatem, verum-
etiam propter autoritatem scripturæ. Præterea si vult Scoto af-
scribere, dixisse panis conuersionem in corpus Christi non consta-

Caiet. cautè legē-
dus.

Matth. 29.
1. Cor. 11.

Scotus libera-
tur.

Matth. 26.
Luc. 22.

re au-

re authoritate scripturæ, sed Ecclesiæ tantū, est plusquā falsum.
nam. d. 11. q. 3. nota, quod incipit, ad argumenta pro prima, & secū-
da opinione, dicit, quòd eo spiritu sacre scripturæ sunt scripte, quo
sunt condite, & quòd Ecclesia Spiritu Sancto directa intellexit
hæc verba: Hoc est, &c. esse intelligenda de præsentia reali corpo-
ris Christi, & vbi hæc scribit verba, probat corpus Christi esse in
altari per cōuersionem panis in ipsum corpus: quamobrè apertissi-
mè patet Scoti sententiam fuisse ex his verbis, Hoc est &c. colligi
non tantū realem præsentiam corporis Christi in altari, verum-
etiam conuersionem panis in ipsum: & ad maiorem huius rei
explicationem & confirmationem, si placet, eundem Scot. dist. 8.
legito.

Art. 11. An panis desitio sit annihilatio, vel corruptio,
vel transubstantiatio?

Alex. Ale. m.
3. S. Tho. ar. 3.
q. 75. reliqui.
d. 11. D. Bon.
q. 3. art. 1. Ric.
cad. q. 4. ar.
Sco. q. 4. Dur.
q. 3.

QVATVOR sunt opiniones. Prima est Henrici dicen-
tis panem non annihilari, & esse aliquid corporis Christi post
conuersionem. Secunda opinio apud Sco. affirmat panem nõ an-
nihilari, quanuis desinat esse eius materia, & forma: cuius opinio-
nis fundamentum est falsum: nam dicit ob hoc solum, non annihili-
lari, quia in corpore Christi manet materia eiusdem rationis cum
materia panis, in qua panis corruptus possit reproduci. has duas
opiniones multis argumentis Scot. confutat.

Tertia opinio est S. Tho. asserētis panem nõ annihilari. Quar-
ta est Sco. qui videtur anceps, pronior tamen est in partem negan-
tem: nam in fine q. soluit argumenta quæ pannis annihilationem
probant.

CONCLUSIO.

PANIS, ex quo Eucharistia conficitur, non annihilatur. defini-
ta est in Conc. Trid. Sess. 13. Can. 4. nam annihilatio est desitio ali-
cuius substantiæ, siue entis: ita vt nihil illi succedat, tanquā termi-
nus ad quem, per se illius actionis. Deus autem destruit panem ad
hunc finem, vt ibi corpus Christi succedat.

L 4

QVÆS-

HO

Alex. Alex. q.
40. q. 42. se-
net partem af-
firmantē S. Th.

q. 77. ar. 1. re-
liqui. dist. 12.
D. Bona. ar. 1.
q. 2. Ric. ar. 1.
Sco q. 1. q. 2.

QVÆSTIO SEXTA DE ACCIDENTIBVS
IN EUCHARISTIA PER-
MANENTIBVS.

HAC q. dist. 12. Magistri, quantum ad accidētia separata ex-
planatur: nam reliqua sequētibus quaestionibus exponētur.

Art. I. Sint ne accidentia in hoc sacramento sine subiecto?

TRES sunt opiniones. Prima Alex. & Sco. esse dicitur, scilicet, accidens, quando est in subiecto, non habere aliud esse à subiecto: præstare tamen Deum accidenti nouum esse, quando à subiecto separatur. Secunda opinio est Henrici dicentis, Deū accidenti separato præstare quandam supernaturalem virtutē, qua possit per se existere. in utrāq; opinionem Sco. inuehitur. Tertia opinio est communis, quam Sco. sequitur.

CONCLUSIO I.

SI accidens pro inhærentia actuali vel aptitudinali sumatur, impossibile est absq; subiecto sibi proportionato esse: nota prius inhærentiam aptitudinalem vt in accidente separato, habere subiectum sibi proportionatum in aptitudine: actualem verò, vt in accidente coniuncto, actuale subiectum sibi proportionatum habere. Ratio verò communis est: quia talis inhærentia, siue actualis, siue aptitudinalis est relatio, & nulla relatio potest esse sine suo termino, quale est subiectum respectu inhærentiæ.

Hinc patet, nullum accidens respectiuum posse esse sine subiecto: quia est relatio, & talis relatio non potest esse sine suo termino, quod est subiectum.

CONCLUSIO II.

OMNE accidens absolutum, potest per Dei potentiam absq; subiecto actuali, non autem sine aptitudinali existere. Ratio primæ partis conclusionis est: quia tale accidens non depēdet à subiecto, nisi tanquam à causa extrinseca conferuante, & Deus causa efficiētis vicem supplere potest. Secūda pars patet: quia cum accidens separatum accidentis naturam retineat, aptitudinem ad inherendum semper habet, atq; ita sine subiecto aptitudinali esse non potest.

CON-

CONCLUSIO III.

ACCIDENTIA in Eucharistia sine subiecto mediato, quod est substantia, existunt. definita est in Conc. Flor. & Constā. Sess. 5. & Trid. Sess. 13. Can. 2.

Difficultas. An sit eadem notitia sensibilis, quæ de accidentibus ante, & post consecrationem habetur?

CONCLUSIO I.

NOTITIA sensitua accidentium eadem numero ante, & post cōsecrationem manet: quia utrobique eadem accidentia numero permanent, quæ sunt potentiæ sensitivæ obiectū.

CONCLUSIO II.

NOTITIA iudicatiua intellectus hominis fidelis eadem ante, & post consecrationem non manet: quia, vt perspicuum est, cōtrariè iudicat: at verò intellectus infidelis, cum videat semper eadem accidentia, decipitur, & semper panis substantiam sub illis latere iudicat.

Errauit Vvitclef, & cum eo Oecolampadius dicens, Deum nō posse accidens sine subiecto efficere, aut conferuare.

Heresis.

Art. II. An reliqua accidentia sint in quantitate, tanquam in subiecto, in Eucharistia?

DVÆ sunt opiniones. Prima asserit, nullum accidens ibi esse in quantitate, vt in subiecto. hanc confutat Sco. Secunda est communis Scot. S. Tho. & aliorum.

Alex. ibidem
S. Th. ar. 2. D.
Bon. q. 1. ar. 1.
Sco. q. 2.

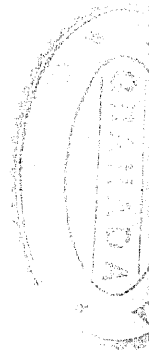
CONCLUSIO I.

OMNIA accidentia relata, quæ in accidētibus absolutis substantiæ panis fundantur, vt similitudo, æqualitas, in eisdem subiectis ante & post consecrationem permanent. Ratio est: quia relatio essentialiter dependet ab extremis, & eadem extrema, scilicet, accidentia absoluta ante, & post consecrationem manent.

CONCLUSIO II.

OMNIA accidentia absoluta de prædicamēto qualitatis, quæ facta cōsecratione in quantitate remanent, in illa subiiciuntur, patet: quia omnia illa accidentia ad extensionem quantitatis extē-

L 3 duntur,

duntur, à qua realiter distinguuntur, præstantq; illi accidentale esse, quod est, esse in subiecto: albedo enim quantitatem Hostiæ albam facit.

APPEN. I. Ex hoc, & I. ar. colligitur accidentia absoluta in Eucharistia sine subiecto mediato, non tamen sine immediato, scilicet, quantitatem manere.

APPEN. 2. Hinc etiam patet solam quantitatem in Eucharistia, facta consecratione, sine subiecto existere.

Alex. Alen. q.
40. ar. 1. q. 3.
S. Th. ar. 3. q.
77. D. Bonav.
ar. 2. q. 1. q. 3.
Ricard. ar. 3. q.
2. Dm. q. 7.

Art. III. *Poterunt ne species consecrata corpus aliquod extrinsecum per alterationem naturaliter mutare?*

DVÆ sunt opiniones. vna S. Th. affirmatis accidēs separatam posse generare substantiam per virtutē, quam retinet substantiæ separatæ, cuius post separationē est etiā instrumentū. altera est Sco.

CONCLUSIO I.

ACCIDENS separatū, vel coniunctū non potest esse instrumentalis causa generandi substantiam: de separato quidem patet, quia instrumentum non operatur, nisi concurrente causa principali, scilicet, substantia, quæ iam non est, ut patet in Eucharistia: quare accidens separatam respectu generationis substantiæ non erit instrumentum. De coniuncto constat, quia tale accidens solum disponit passum, ut forma substantialis operetur: calor enim ignis disponit lignum exiccando, ut substantia ignis formā introducat: causa autem disponens improprie dicitur instrumentum: quoniam agit virtute propria non principalis causæ, quia est contra instrumenti naturam.

APPEN. I. Hinc, Scot. colligit, substantiam ab accidente dispositiue tantum generari. & nõ tanquam à causa principali: quia si esset causa uniuoca, esset accidens æque perfectū, atq; substantia producta, quod est falsum: si æquiuoca, & totalis, esset perfectior substantia producta: quia causa totalis æquiuoca suo effectu perfectior iudicatur.

CONCLUSIO II.

ACCIDENS separatam actione reali, siue intentionali, siue notionali potest in obiectum, quemadmodum accidens coniunctū, agere: eiusdem enim rationis est cum accidente coniuncto: nam per separationem nõ naturam amittit, sed modum per se existendi tantum

tantum acquirit: tum etiam speciem sui in alterius potentia efficit, quod quidem est actione intentionali agere.

Hinc colligitur, calorem vini separatam perinde naturaliter calere, ac si coniunctam, & alias etiam qualitates secundas separatas eodem modo actione intentionali, atq; coniunctas agere.

APPEN. 2.

Art. III. *An qualitates Eucharistia ab agente naturali naturaliter possint corrumpi?*

Alex. Alen. q.
4. m. 2. ar. 4.
S. Th. ar. 4. q.
77. Scot. q. 5.
Durant. q. 3.

DVÆ sunt opiniones. Prima negans nominalium, quam sequitur Gabr. hac. d. 12. q. 1. Secunda affirmans, & communis S. Tho. Scot. & reliquorum.

CONCLUSIO I.

ACCIDENTIA panis, & vini separata naturaliter à substantia corrumpi possunt. Ratio est: quia corruptio naturalis, & per se, est mutatio subiecti ex vno contrario in aliud: & quantitas Hostiæ consecrata, quæ est ibi subiectum qualitatis, potest ex albedi ne in nigredinem mutari.

CONCLUSIO II.

ACCIDENTIA Eucharistia per alterationem subiecti, aut augmentationem, seu diminutionem, corrumpi haud possunt. v. g. si Hostia conteratur vsque ad pulueres, aut si iuxta probabiliorē opinionem q. 1. positam, speciebus vini consecrati maxima vini non consecrati pars misceretur. Ratio est: quia panis substantia, eius quantitate in puluerem redacta, non conseruaretur, quoniam esset tunc farina, neque parua substantia vini consecrati sub magna vini non consecrati quantitate conseruaretur: quæ quidem accidentia non conseruantur, nisi sub illa quantitate, sub qua panis substantia conseruaretur: habent namq; res ortui, & interitui subiectæ de terminatam quantitatem: citra, & ultra quam substantia consistere non potest.

CONCLUSIO III.

ACCIDENTIA separata, per accidens, corrupta quantitate, corrumpuntur: ut si Hostia in ignem proiiciatur vel putrescat. Ratio est: quia subiectum accidentium Hostiæ consecratae est quantitas, & subiecto corrupto, accidentia illi inhaerentia corrumpuntur: propterea quod accidentis esse est inesse.

Hinc

APPEN.

Hinc quanuis corpus Christi in Eucharistia supernaturaliter esse incipiat: tamen per actionem agentis naturalis naturaliter accidentia corruptentis, ibi naturaliter esse definit.

Prima diffi. An quantitas Hostiæ consecratae naturaliter possit corrumpi?

DVÆ sunt opiniones. Prima affirmans, quæ ab Scot. d. 12. q. 4. citatur, quam sequitur. Caiet. vbi supra, S. Tho. art. 5. & eadem. D. Tho. esse censetur. altera negans est Sco.

CONCLUSIO I.

AGENS naturaliter quantitatem Eucharistiæ non potest rarefacere. Ratio est: quia agens naturale non potest efficere formam nisi in subiecto: alioqui enim posset creare: quia posset producere formam, & non in subiecto, atq; ex consequenti ex nihilo, quod est creare: & cum quantitas Eucharistiæ per se existat sine subiecto, que de nouo quantitas per rarefactionem in Eucharistia generaretur, in subiecto non reciperetur, atque ita à naturali agente crearetur.

APPEN.

Hinc sequitur, partes quantitatis, quæ ibi generarentur, à solo Deo supernaturaliter, & non miraculosè effici: quia secundum legem, & non præter legem fierent.

CONCLUSIO II.

AGENS naturale potest totam Hostiæ quantitatem per diuisionem partium corrumpere: quia potest totam Hostiam vsque ad pulueres contere.

CONCLUSIO III.

QUANTITATIS corruptio per condensationem, vbi pars quantitatis præexistens deperditur, aut per transmutationem in aliam formam, vt si Hostia in ignem proiciatur, à solo Deo efficitur. Ratio est: quia agens naturale nihil potest corrumpere, nisi supposito subiecto: alioqui enim posset annihilare, & quantitas Eucharistiæ in subiecto non est.

Alex. Alen. q. 42. art. 4. §. 1.
S. Tho. ar. 7. q. 77. D. Bona. to 30 ar. 3. Ric. q. 1 & 2. art. 2. Sco. q. 4.

Difficultas. An sacramentales species principaliter frangantur?

CONCLUSIO I.

SPECIES sacramentales propriè franguntur: sunt enim quantitas continuæ, & fractio est eiusdem quantitatis passio.

CON-

CONCLUSIO II.

SPECIERVM fractio mortem Christi Ies v, in qua anima fuit à corpore separata, repræsentat: nam vt species sunt signum corporis Christi: ita illarum fractio est signum eiusdem mortem repræsentans.

CONCLUSIO III.

CORPVS Christi non est per se frangibile. patet: quia cum non possit tangi, propterea quod non habet modum quantitatum, neq; frangi.

CONCLUSIO IIII.

NEQVE per accidens ad fractionem specierum frangitur. ex D. Bona. colligitur, qui ait: nos non debere vt forma loquendi Berengarij. Ratio est: quia passio, quæ repugnat alicui creaturæ per se, eidem quoq; per accidens repugnat: vt diuisibilitas per se repugnat animæ rationali, & per accidens, non enim potest ad diuisionem corporis diuidi, & pati: quod nulla ratione diuinitati per se conuenit, neque per accidens, quanuis per communicationem idiomatum, & ratione humanitatis assumptæ, pati dicatur. Contrariū tenet Soto d. 10. q. 2. artic. 7. fractis enim speciebus totus Christus sub qualibet particula manet.

Duos errores refutat S. Th. vbi supra, primus est affirmantium ibi non esse veram specierum fractionem, sed apparentem: ita vt sensus decipiantur: secundus asserentium veram quidem esse fractionem, non tamen esse aliquod fractionis subiectum.

Hareses.

Art. vlt. An ex accidentibus, tanquam ex materia, naturaliter substantia possit generari?

Alex. Alē. q. 40. in 2. q. 4.
S. Th. q. 77. ar. 5. §. 6. D. Bona. d. 12. q. 1. ar. 2. Sco. q. 6.

SEPTEM sunt opiniones, quarum quinque ab Scoto asseruntur.

Prima est Innocentij de officio Missæ. cap. de fractione qui docet: quando ex accidentibus generatur substantia, tunc in ultimo instanti definitionis accidentium redire substantiam panis, quæ fuerat corrupta, & conuersa in corpus Christi, & ex illa tanquam ex termino à quo virtute agentis naturalis nouam substantiam generari eius materia prima, vt in aliis transmutationibus permanente. Secunda est B. Thom. in 4. d. 12. artic. 2. q. 1. dicentis: creari tunc à Deo

à Deo nouam materiam primam, quæ accidentibus corrupendis subiicitur, & in quam agens naturale formam introducit. Tertia est eiusdem q. 77. ar. 5. ubi ait, quantitatem Eucharistiæ hic vicem materiæ supplere: ita ut agens naturale in illâ introducat substantialem formam, quam, si materia adesset, introduceret: atque hoc non nouo miraculo, sed virtute prioris miraculi, scilicet, conuersionis panis in corpus Christi fieri: ex qua quidem quantitate, & forma substantiali ab agente naturali introducta, nouus ignis, vel vermis generabitur. hanc multis argumentis Scot. confutat.

Quarta est Ricar. & tribuit illam B. Tho. qui existimat agens naturale posse transformare Hostiam non solum in substantiam, verum etiam in materiam: & ita ex folis accidentibus totum compositum generari. huic videtur subscribere Soto d. 10. q. 2. artic. 5. Quinta est Caiet. dicentis quantitatem illam fieri materiam, & aliquid illius manere.

Sexta, quam S. Tho. citat, tenet, si Hostia igni applicetur, ignem generari, non ex speciebus consecratis, sed ex aere circumstante. Ultima est Scoti docentis de facto introduci in quantitatem Eucharistiæ qualitatem substantiæ, ut calorem in summo, tuncq; corrumpi quantitatem, & Eucharistiam desinere esse, redireq; de facto illam substantiam, cui talia accidentia genita conueniunt, quæ quidem substantiam, quoad materiam, & formam immediatè à solo Deo, & non ab agente naturali produci affirmat.

CONCLUSIO I.

IN naturali composito, quod ex accidentibus Eucharistiæ generatur, materia, & forma, ut in alio quouis composito physico reperiuntur: alioqui enim compositum esset ens per accidens: quia ex quantitate, & forma substantiali ignis, siue vermis fieret: quid? quod forma substantialis solum ad materiam primam, non autem ad quantitatem informandam est terminata.

CONCLUSIO II.

TALIS compositi materia à solo Deo producitur. Ratio est: quia omne agens naturale præsupponit materiam, siue subiectum, in quod agat: alioqui enim posset creare: & cum materia prima non sit in subiecto (nam est vniciq; primum subiectum) non ab agente naturali, sed à solo Deo producitur: non enim ab agente naturali: ut rectè Arist. docuit, est generabilis, aut corruptibilis.

CON-

CONCLUSIO III.

MATERIA compositi, quæ ex Hostia combusta generatur, à Deo minimè creatur, sed per conuersionem quantitatis Hostiæ in materiam producitur. pater: nam creatio est ex nihilo, & materia huius compositi producitur à Deo, præsupposita quantitatis corruptione: quam obrem non creatur, sed per corruptionem quæ titatis in ipsam materiam producitur: quemadmodum panis substantia in corpus Christi conuertitur. hoc modo intelligenda est communis opinio, quæ fuit secunda ordine, scilicet, Deum producere materiam primam, non per creationem, ut docebat secunda opinio, sed per conuersionem quantitatis in materiam, in quâ quidem agens naturale suam introducit formam.

Hinc colligitur quantitatem Hostiæ ab agente naturali non corrumpi, sed quamprimum Hostia igni applicatur, Deum conuere re quantitatem Hostiæ in materiam primam, quantitatem, scilicet, corrumpendo, & illius loco primam materiam producendo.

CONCLUSIO IIII.

IN eodem instanti, in quo Deus materiam per conuersionem quantitatis in ipsam efficit, agens naturale suam formam naturaliter in materiam nudam introducit. Ratio est: quia agens naturale, cum potius intendat nouæ formæ productionem, quam præexistentis corruptionem, si materiam omni forma denudatam inuenit, multò facilius, & melius suam formam introducet, cum nulla ibi repugnantia ex parte formæ præexistentis inueniatur: hæc autem formæ introductio dicitur naturalis, cum ab agente naturali, efficiatur: naturalis siquidem generatio non dicitur ratione formæ expulsiæ, sed ratione formæ ab agente naturali introductæ.

Hinc, quando vermis ex Hostia in custodia clausa generatur, formæ substantialis introductio naturalis est, materiæ verò productionis supernaturalis.

Hinc colligitur, oculum non falli, quando ignis ex Hostia ab alio igne, ut Sco. affirmabat, generatur.

Difficultas. An possit homo, speciebus consecratis, nutriris.

DVÆ sunt opiniones. Prima asserit corpus non nutriris, sed sensus duntaxat panis odore refici.

Secunda

APPEN. 1.

APPEN. 2.

APPEN. 3.

Alex. A. 1. 1. 1. 1.
S. Tho. ar. 6. ci.
tato D. Bonae
ubi su. R. 1. 1. 1.
ar. 4. Sco. q. 6.

Secunda affirmat, ibi manere panis substantiam, atq; ita nutri-
ri: quæ quidem erronea est, vt supra diximus.

CONCLVSIO I.

QVI solis accidentibus cōsecratis reficeretur, verè nutrireretur:
hoc enim fit ad meritum fidei: nam, concessio opposito, profectò
haberemus euentiã conuersionis panis in Christi I E S V corpus.

CONCLVSIO II.

TALIS nutritio fit per conuersionem, quantitatis in materiã
primam à solo Deo effectam, in quam substantialis forma homi-
nis, forma carnis, &c. introducitur, quæ quidem nutritio naturalis
quantùm ad introductionem formæ in materiam, & supernatura-
lis, quantùm ad conuersionem quãtitatis in materiam primam no-
minatur. hæc conclusio ex proxima difficultate constat.

QVÆSTIO SEPTIMA DE MINISTRO
EUCCHARISTIÆ.

DISTINCTIO 13. Magistri. hac q. enodatur, ad cu-
ius plenam intelligentiam lege quæstionem de ministro, de
sacramentis in genere. supra.

Art. 1. An solus Sacerdos ritè per Episcopum consecratus
possit esse Eucharistiæ Minister?

CONCLVSIO I.

HÆRETICVM est affirmare omnes Christianos
Sacerdotes esse. Definita est in multis Conciliis, Carthaginè
si, Lateranensi, Rhemenfi, & tandem in Tridétino sub Paul. I. II.
Can. 10. Sess. 7. vbi habetur. Si quis dixerit Christianos omnes in
verbo, & omnibus sacramentis ministrandis habere potestaté,
anathema sit.

CONCLVSIO II.

SOLI Sacerdotes per Episcopum ritè consecrati Eucharistiæ
Sacramentum possunt conficere. Definita est vbi 1. conclusio: so-
lis enim Sacerdotibus in receptione ordinis sacramentalis conse-
crandi potestas attribuitur.

Errauit Lutherus dicens: omnes Christianos, cuiuscunque se-
xus, sint

Alex. Alen. q. 3
35. m. 4. S. Th.
q. 82 art. 1. re
liqui d. 13. D.
Bon. ar. 1. q. 1.
Ric. ar. 1. q. 2.
Sco. q. 2. Dur.
q. 1.

Harofis

xus sint, Sacerdotes esse, non tamen omnes, nisi qui sunt à republi-
ca constituti, ministrare posse: quod est plusquam hæreticum. Nã
conficiendi potestas, cùm sit supernaturalis, quomodo à lippis, &
tonforibus dari potest. Confutatur hic error conclusionibus posi-
tis, quas sapientissimè pater à Castro verbo Sacerdotium. hæresi
prima confirmat.

Prima diffic. Sacerdos fidelis in mortali peccato existens,
amittit ne consecrandi potestatem?

Alex. Alen. m.
4. S. Th. ar. 5.
ubi sup. D. Bo-
na. arti 1. q. 1.
Ric. eod. ar. &
q. Scot. q. 2. &
d. 9. q. 1.

CONCLVSIO.

SACERDOS in mortali peccato existēs, si quæ sunt de
necessitate sacramenti seruat, verè consecrat. Definita est ex-
pressè in Cōc. Trid. Sess. 10. Can. 12. & Sess. 14. Can. 4. alioqui enim
nunquam possemus Sacerdotes certi esse consecraremus, nec ne:
quia de nostra iustitia certitudinem habere non possumus.

Hinc confutatur error Vvaldensium, quos sequuti sunt Vvit-
clef, & Ioannes Hus, qui dixerunt per mortale omnem potestaté
amitti, in quos doctissimè pater à Castro verbo, potestas, & ver-
bo, Sacerdotium. hæresi 7. inuehitur.

Hæresis.

Secunda diffic. Heretici, schismatici, & excommunicati
possunt ne Eucharistiam conficere?

Alex. Alē. m.
5. S. Th. ar. 7.
D. Bon. & Ri-
ca. ibid. Dur.
q. 1.

CONCLVSIO.

ISTI, si intentionem faciendi, quod Ecclesiæ caput, Christus
scilicet, faciendum instituit, habeāt, verè consecrant: caracte-
rem enim indelebilem habent. Sed de hac lege arti. 4. q. de Mini-
stro, de sacramentis in genere supra.

Tertia diffic. An Missa hæreticorum, & excommunicatorum
illis, pro quibus offertur, ad impetrandum, & pro
peccato satisfaciendum, proficit?

Alex. Alē. ubi
supra D. Bona.
& Ric. loco ci-
tato.

SANCT. Tho. art. 7. & ad vltimum, vt eius litera sonat, ali-
quo modo prodesse negat.

F. t. q. 4.

M

CON-

CONCLUSIO I.

HÆRETICI intendentes sacrificare, & efficere, quod Ecclesia intendit, verum offerunt sacrificium, quod non sibi, sed aliis prodest. Quia fructus sacrificij ortum habet ex merito Ecclesiæ in cuius nomine offertur.

CONCLUSIO II.

QUANDO hæreticus non intendit offerre sacrificium, quia illud negat, vt Lutherani, tunc Missæ sacrificium sibi iudicium, & aliis nullius utilitatis est: propterea quod nõ intendit facere, quod Ecclesia facit.

Alex. Alẽ. m. 6. S. Tho. art. 8. q. 82. Ricar. q. 2. ar. 3. &c. *Quarta diffie. Sacerdos de grad. itus potest ne consecrare Eucharistiam?*

CONCLUSIO.

SI intendat facere, quod Christus, & Ecclesia intendit, verè cõficiet: habet enim potestatem, id est, characterem indebilem.

APPEN. I. Idem iudicium est de apostata, qui fidem inter Saracenos negavit, etiam si in infidelitate perseueret.

APPEN. 2. Illorum orationes, quatenus nomine Ecclesiæ offeruntur, utiles erunt non sibi, sed aliis, pro quibus offeruntur. Habent enim efficaciam ab illo, cuius personam gerunt.

Quinta diffie. An peccet, qui Missam peccatoris, vel hæretici, schismatici, excommunicati audit?

CONCLUSIO.

NOMINATIM excommunicatus, vel manifestus percussor clerici est vitandus, præsertim in diuinis, ita vt audiens eius Missam mortaliter peccet. Hæc colligitur ex cap. Sacris. de his, quæ vi, metus ve causa fiunt. Et est definita per extrauagantẽ ad euitanda.

APPEN. I. Si minister non sit nominatim excommunicatus, vel manifestus percussor clerici, non erit mortale illius Missam audire. patet per eandem extrauagantem.

APPEN. 2. Perinde est quanuis sit generaliter excommunicatus, vel hæreticus, vel incendiarius, &c. dummodo non sit nominatim per iudicis sententiam excommunicatus.

Eadem

Eadem quoq; ratione, non erit mortale publici peccatoris Sa- *APPEN. 3.*
cerdotis Missam audire. Solum enim cum huiusmodi hominibus communicare prohibetur iudicio Ecclesiæ, quando sunt Ecclesię rebelles, vt sunt tantum nominatim excommunicati, &c.

Hinc colligitur Can. antiquos, qui 24. q. 1. citantur, & Can. nul- *APPEN. 4.*
lus, & Cã. prætor. 32. d. quibus prohibebatur audire Missam publici concubinarij, esse iam abrogatos per extrauagantem, ad euitanda, & per contrariam Ecclesiæ consuetudinem.

Sexta diffie. An præter Sacerdotem possit Diaconus Eucharistiam populo ministrare?

Alex. Alex. q. 50. m. 3. S. Tho. ar. 3. Ric. ar. 1. q. 3.

CONCLUSIO I.

SOLVS Sacerdos iure diuino est ordinarius Minister dispensandi populo Eucharistiam. Patet 1. ad Cor. 4. Sic nos existimet homo, vt Ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, id est, sacramentorum: vbi de se, & de aliis Sacerdotibus, loquebatur. Et Dominus **IESVS** Lucæ 22. solis Sacerdotibus dixit: Hoc facite in meam commemorationem, id est, cõsecrate corpus meum, & aliis tribuite, quod ego modò feci. Et confirmatur ex Can. peruenit. de consecr. d. 2. vbi acerbè reprehenduntur Sacerdotes, qui laicis corpus Domini dabant, vt illi ad infirmos deferrent.

1. Corinth. 4.

Luc. 22.

CONCLUSIO II.

SANGVINEM Christi **IESV** ministrare Sacerdoti celebranti, vel communicãtibus competit diacono. Patet exemplo B. Laurentij, dicentis B. Sixto, experire vtrum idoneum Ministrum elegeris, cui commisisti Domini sanguinis dispensationem. Et Duran. docet, Papa communicante Cardinalibus Eucharistiam, Diaconum Cardinalem tunc sanguinem ministrare.

CONCLUSIO III.

EX dispensatione Episcopi, vel Curati potest Diaconus, urgente necessitate, Eucharistiam infirmis deferre. Ratio est: quia cum possit Sacerdoti celebranti, vel communicantibus sanguinẽ Christi ministrare, poterit, & corpus. Nõ enim ministrare Eucharistiam est illam cõsecrare, quemadmodum administrare Baptismum est illum efficere.

M 2

septima

Septima diffic. Possunt ne omnes Sacerdotes iure positivo Eucharistiam populo ministrare?

CONCLUSIO I.

SI fuerit religiosus sine facultate proprii Curati non potest sub poena excommunicationis latae sententiae illam alicui seculari ministrare. Definita est in Clement. i. de privilegiis.

APPEND.

Idem definitur ibidem de sacramento matrimonij, & extreme Vnctionis.

CONCLUSIO II.

POSSUNT tamen religiosi per totum annum, qui nostris privilegiis gaudent, praeterquam in die resurrectionis ministrare singulis Christianis Eucharistiam. Constat ex privilegiis a Nicolao V. & a Julio II. concessis, ut in compendio privilegiorum verbo, Communicare, habetur.

CONCLUSIO III.

SACERDOS non religiosus non potest, nisi subditis Eucharistiam ministrare, vel alienis, prius tamen a proprio Sacerdote petita, & obtenta facultate. Definita est in cap. omnis utriusque sexus.

CONCLUSIO IIII.

IN nullo euentu licebit laico committere, ut populo Eucharistiam ministret. Non enim est tantae necessitatis, sicut Baptismus, ut a laico ministrari possit. D. Thom. est, & Siluestri, qui concedunt posse laicum Hostiam de terra eleuare, quando deficit Sacerdos.

In 4. d. 13. q. 1 ar. 3. V. Eucharistia rjst. 3. 8. 4.

Alex. Alen. q. 52. in 4. q. 5. Tho. q. 82. art. 2. Ric. q. ar. 2. d. 13. Dur. q. 3

Octaua diffic. Poterunt ne plures Sacerdotes simul eandem Hostiam consecrare, ut possunt plures eundem baptizare?

LEGENDA est difficultas supraposita, an possint plures eundem baptizare. Et est intelligenda difficultas, ita ut omnes Sacerdotes intendant absolute, ut per formam significatur, eandem Hostiam consecrare. Et q. Durandi est, an si vnus prius quam alter verba finiat, consecret posterior.

Tres sunt opiniones. Prima B. Thom. qui tenet cum Innocentio III. omnes consecrare. Secunda & contraria est Duran. afferentis,

rentis, illum Sacerdotem duntaxat consecrare, qui prius finit verba. Tertia est Caieta. vbi supra S. Tho. qui tria dixit: primum est, quando plures proferunt simul verba cum intentione, omnes consecrant: secundum est, noui Sacerdotes simul cum Episcopo verba consecrationis proferentes non consecrant, sed solus Episcopus: tertium: hoc non obstante, quando nouus Sacerdos cum Episcopo proferit verba, nec habet intentionem consecrandi, vel non consecrandi, sed solum proponit habere intentionem, quam tunc habere tenetur, satis est. Et haec (inquit) est via tutissima.

CONCLUSIO I.

QUANDO simul plures Sacerdotes consecrationis proferunt verba, omnes consecrant. Constat exemplo consecrationis Episcopalis in qua iuxta Pontificale Romanum Episcopus consecrans, & consecratus simul eandem Hostiam consecrare debent. In cuius consecratione mutuo se expectant.

CONCLUSIO II.

QUANDO plures consecrant, & non mutuo se expectant, ille solus, qui prius finit verba, consecrat. a simili patet de Baptismo, vbi quando plures eundem baptizant, qui prius formam, & ablu-tionem finit, tantum baptizat. Concurrunt enim orania in casu conclusionis ad consecrationem necessaria.

Nona diffic. Tenebitur ne Sacerdos consecrans Eucharistiam recipere?

Alex. Alen. vbi supra. m. 5. S. Tho. ar. 4. Sco. d. 9. q. 1.

CONCLUSIO.

GRAVE sacrilegium talis Sacerdos committeret, si Eucharistiam non sumeret. Definita est expressè in Can. relatum, & in Can. comperimus. de consecr. d. 23.

Hinc refutatur error Lutheri dicentis Sacerdotem debere consecrare, non autem Eucharistiam sumere, sed de his q. 2. huius sacramenti supra.

Haeresis.

Decima diffic. Poterit ne Sacerdos non Curatus per totam vitam sine peccato a celebratione Missae abstinere?

Alex. Alen. m. 2. S. Th. q. 82. ar. 10. Ric. d. 13. q. 2. ar. 2.

TRES sunt opiniones. Prima Alex. qui tenet nullum esse peccatum. Secunda S. Thom. dicentis, saltem esse peccatum in illis

F. t. q. 4.

M 3

in illis

in illis diebus, quibus populus communicare consuevit, vt in die Natalis Domini, in Paschate, & Pentecostes. Tertia est media Caieta. vbi supra S. Thom. qui asserit non esse peccatum ex genere, dummodo ex eo scandalum non oriatur.

CONCLVSIO I.

RATIONE scandali, & officij, & præcepti audiendi Missam, quãdo alius Sacerdos celebraturus non adesset, simplex Sacerdos sub pœna peccati mortalis rē sacram facere teneretur. Ratio est: quia in his tribus casibus celebrandi præceptum habet.

CONCLVSIO II.

NON est mortale, præter hos tres casus, ob maximam Eucharistiã reuerentiam à celebratione Missæ per totam vitam abstinere. Si enim integrum fuit sanctis præ maximã Eucharistiã reuerentiã à receptione Sacerdotij abstinere, vt exêplo B. Marci euangelistæ, qui sibi pollicem amputasse dicitur, vt indignus Sacerdotio haberetur, & Seraphici patris nostri Francisci, constat: cur non poterunt iam ordinati ab executione ordinis sine peccato, imo cum magis merito abstinere?

CONCLVSIO III.

QUANDO per totam vitam propter torporem, & negligentiam, abstinet, venialiter peccat. Donũ enim characteris propter exercitationem datur. Et tunc in vanum recepisse Dei gratiam videtur. contra consilium B. Paul. dicentis: Exhortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

2. Corinth. 6.

Alex. Alẽ ubi
supr. q. 36.
37. S. Tho.
q. 81. ar. 6. D.
Bon. q. 4. ar. 1.
d. 13. Scot. q. 2.

Vnde cõm. diffic. Est ne tanti valoris mali Sacerdotis atque boni Missæ

CONCLVSIO I.

ECCLESIE sacramentum eandem efficaciam habet siue à bono, siue à malo Ministro, conficiatur: ibi enim nihil operatur virtus Ministri, sed merita Christi IESV, quorum virtute gratia ex opere operato datur.

CONCLVSIO II.

ORATIONES, quæ nomine Sacerdotis mali offeruntur, nec sibi, nec aliis ad vitam æternam profunt. Est enim extra charitatẽ. Silinguis, inquit B. Paul. hominũ, & Angelorum loquar, &c. nihil mihi prodest.

1. Corinth. 13.

Hinc

Hinc quantum ad huiusmodi orationes Missa boni Sacerdotis est fructuosior.

CONCLVSIO III.

ORATIONES, quæ in Missa secundum ordinariũ offeruntur, atque Missa nomine iustorum, siue Ecclesiæ oblata, etiã msi Sacerdos celebrans sit hæreticus, erunt illis, pro quibus offeruntur vtilis & fructuosæ. Tanti namq; valoris est oblatio, quanta est illius, cuius nomine offertur, deuotio: vt si quis vir sanctus per malũ ministrum elemosynam offerat.

CONCLVSIO IIII.

FRUCTVS tamen respondens deuotioni Ecclesiæ vberior est, si Missa per bonum Ministrum offeratur. Ratio Sco. est. Nam quanto essent plures iusti in Ecclesia, tanto Missa, quæ eorum nomine offertur, esset fructuosior, & plures quidem essent iusti, si Sacerdos celebrans esset bonus: Intelligenda est ratio, dummodo cetera sint paria: nam in primitiua Ecclesia erant pauciores iusti, & nihilominus eorum sacrificia erant fructuosiora: erant enim tũ multo iustiores. Caiet. vbi supra, S. Tho. tenet vtriusq; Missam equalis esse valoris, & fructus quoad satisfactionem, & impetrationem. Rationem tamen Scoti non soluit.

A P P E N D

Scoti est.

QUESTIO DE VALORE MISSÆ.

Art. I. An Missa sit sacrificium?

CONCLVSIO I.

MISSA, quatenus in ea passio Christi IESV representatur, est sacrificium memoriale, in eaq; Christus memorialiter immolari dicitur. patet: Quotiescunq; enim manducabitis panem hunc & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, &c. non dixit, Christum occidetis, sed mortem Domini annuntiabitis, id est, representabitis eius passionem. Hoc hæretici non diffidentur.

CONCLVSIO II.

MISSA, quantum ad oblationem Christi, quam Sacerdos in altari facit, & eius consecrationem, & sumptionem est verum, & propriũ sacrificiũ, vereq; & propriè ibi Christus immolatur. Sacri-

Alex. Alẽ. 37
De Bon. a. q. 4.
ar. 1. S. Tho. q.
81. Caus. 2. to-
mo opus vltimũ
tract. de sa-
crificio Missæ.
1. Corinth. 11.
Castro Verbo
Missæ. Scot. l. 9.
de iust. q. in
re. q. 1. et 2. et
in 4. d. 13. q. 2.
Causo de leuis
theologic. libro
12. c. 13.
Sacrificiũ quid
sit.

M 4

ficiũ

ficium enim est propriè oblatio soli Deo facta, circa quam Sacerdos aliquam sanctam cæremoniam ex institutione diuina posita exercet, & Missa talis est quantum ad oblationem, consecrationem, & corporis Christi, atque sanguinis sumptionem. Legitur enim Lucæ 22. Accipit IESVS panem, &c. Hoc facite in meam commemorationem, & 1. ad Cor. ii. quibus verbis Christus Redemptor noster præcepit Apostolis, & eorum successoribus, ut in sui memoriam, & honorem, quod ipse coram eis fecit, efficeret. Vbi non solum panem, & vinum consecrauit, sacramentumq; instituit, verum etiam se ipsum sacrificium incruentem in remissionem omnium peccatorum. Patri obtulit. Ideoq; apud D. Lucam dicitur: Quod pro vobis datur. Pater à Castro, & Magister Cano. vbi supra multis autoritatibus sacræ scripturæ, & Conciliorum hanc conclusionem confirmant. Hinc, confutata manet pestilentissima hæresis, quæ Missam sacrificium esse negat, & nullius esse utilitatis affirmat, cuius author fuit Lutherus, quem sequutus est Calvinus, & alij: in quos doctissimè & sapientissimè pater à Castro verbo, Missa. hæresi 2. disputat. Vbi etiam Erasmus in annotationibus super caput 13. Actuum Apostolorum, lapsus fuisse docet.

Prima diffi. Est ne de ratione sacrificij Missæ Hostiæ siue victimæ occisio?

CONCLUSIO I.

QUANDO Hostia offerenda est mactabilis, de ratione sacrificij est eius occisio. Constat ex omnibus sacrificiis legis naturæ, & veteris, in quibus, quæ sacrificabantur animalia, occidebatur. Hoc enim differt oblatio à sacrificio, quod de ratione oblationis non est Hostiæ consumptio, sed quod Deo tantummodo offeratur: quemadmodum de ratione sacrificij est Hostiæ consumptio.

CONCLUSIO II.

QUANDO Hostia non est mactabilis, de ratione sacrificij est Hostiæ consumptio, nempe, ut simpliciter, vel secundum quid de finat esse: quod quidem sacrificium incruentum, hoc est, sine effusione cruoris, siue sanguinis nominatur, ad differentiâ cruenti, vbi Hostia mactabatur. Constat exemplo sacrificij Melchisedech, qui si

qui si panem, & vinum oblatum non consumpsisset, eius percelebre sacrificium, non sacrificium, sed oblatio tantum nominanda fuisset.

CONCLUSIO III.

QUANTUM VIS Christus in altari à Sacerdote non occidatur. (iâ enim non moritur, &c.) immolatur tamen: quia incruentè consumitur. Ratio est: quia Christus IESVS Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, nominatur: propterea quod eius sacrificiū incruenta consumitur sub speciebus panis, & vini est: ut in sacrificio Melchisedech, fuit præfiguratum. Vnde Concil. Toletanum, & habetur Can. relatum. de consecr. d. 2. increpans Sacerdotes Hostiam non consumentes, ait: quale sacrificium erit cuius particeps non est sacrificans: quasi dicat, planè nullum.

Hinc, si Sacerdos post consecrationem, & oblationem Hostiæ, illâ propter aliquod impedimentum non consumeret, nec ab alio Sacerdote Missam perficiente consumeretur, talis Missa non esset sacrificium, sed oblatio duntaxat: aliquem tamen fructum ex opere operantis haberet.

Secunda diffi. Quenam sunt de huius tantis sacrificij rationes?

CONCLUSIO I.

NEQUE Hostiæ Consecratio est de ratione illius, neque sanguinis somptio. Feria namq; sexta maioris hebdomadæ verum sacrificium peragitur: & tamen Sacerdos tunc, neque sumit sanguinem sub specie potus, neque consecrat, sed tantum sumit Hostiam pridie consecratam.

CONCLUSIO II.

DE ratione huius sacrificij sunt Hostia, Hostiæq; oblatio, & sumptio, Hostia Christus est: oblatio fit, quando iam calice deposito, dicimus: Vnde, & memores Domine, &c. vsq; ad Quod quod, &c. quæ sunt maxima cum reuerentiâ, & deuotione dicenda. Quoniam ibi verum incipit sacrificium, quod Hostiæ sumptione perficitur.

Hinc acerrimè arguendi sunt Sacerdotes, qui consuetudine potius orandi, quàm animi deuotione, dum calicem eleuant, illa sanctissima verba proferunt.

Ad Rom. 6.

APPEN

APPEN

CONCLUSIO III.

SVNT tãdem de ratione illius duo Ministri, Vnus principalis, Christus scilicet, qui est simul Sacerdos, & Hostia: alter ministerialis, qui in persona Christi consecrat. Nõ enim dicit, Hoc est corpus Christi, sed meum: offertq; sacrificiũ in nomine proprię personę, & Christi, atq; totius Ecclesię. Hac enim de causa dicit: Offerimus tibi, &c. id est, tota Ecclesia tibi offert. Quare si corpus, & caput etiam, qui est Christus, offeret. Et confirmatur ex cap. firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica.

Tertia diffie. Est ne modo aliquod cœrimoniale sacrificium, præter Missę sacrificium?

CONCLUSIO.

IN nulla orbis parte, vbi prædicatũ est Euãgelium, viget modò, præter sacrificiũ Missę, aliquod verum, vel falsum sacrificiũ: dixit enim Christus. Nũc princeps huius mũdi ciicetur foras, quod quidem intelligitur, vbi iam est Euangelium prædicatum. Aphrica enim, diabolo semel per Euangelium reiecto, nunquam à Sarcenis fuit oblatum sacrificium, nec à Iudæis alicubi offertur. Quia templum destructum est, in quo tantum sacrificandi præceptum habebatur.

Quarta diffie. Sunt ne multi huius sacrificij fructus?

CONCLUSIO. I.

MISSÆ sacrificium valet offerentibus, & pro quibus offertur, ad impetrandum, satisfaciendum, & merendum. Definita est in Con. Triden. Sess. 22. cap. 20. vbi dicitur: Docet sancta Synodus, sacrificium hoc verè propitiatorium esse, &c. vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Quibus verbis impetratorium esse demonstratur. Deinde cum subditur, non solum pro viuorum fidelium peccatis, pœnis, &c. sed etiam pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, &c. satisfactorium esse docetur: & tandem, cum sit opus bonum in Deum relatum, si offeres, vel pro quo offertur, in gratia existat, erit haud dubiè meritorium.

CON-

CONCLUSIO II.

EST etiam huius sacrificij fructus vera peccatorũ quoad culpam remissio. Definita est in eodem Concilio, & in eodem loco: vbi habetur: Huius Hostiæ placatione placatus Deus, gratiam, & donum pœnitentię concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit. Est autem hoc intelligendum mediãtè, scilicet, quia impetrat nobis donum pœnitentię, id est, speciale auxilium ad pœnitendum in remissionem peccatorum.

Hinc confutatur hæresis Lutheri dicentis Missam non posse offerri pro peccatis, nec posse prodesse viuus, aut defunctis, sed solum Sacerdoti. Vide patrem à Castro verbo Missa. hæresi. 3.

Art. II. An Missa oblata pro multis, tantum singulis, ac si pro vno duntaxat offerretur, prodesse possit?

TRES sunt opiniones. Prima Scoti, tenentis partem negantem, quæ magis secura, & celebris est, quam amplexi sunt multi iurisperiti, quos Syluester, & Soto citant.

Secunda opinio, & contraria est Caię, cui adhæsit Cano, quæ opinio non minimum inter populares scandalum excitauit.

Tertia opinio est Syluestri loco citato, dicentis, si Missa pro multis offeratur, quia simul omnes illam petierunt, non potest tunc equaliter omnibus prodesse, ac si pro vno tantum esset oblata, si vero singulariter multi illam petierunt, vt si vnus petat Missam pro anima patris, alius pro anima matris, &c. bene, inquit, potest, &c.

CONCLUSIO I.

SI valor Missæ ex opere operantis consideretur, vna Missa pro pluribus oblata, perinde prodest quoad satisfactionem singulis, ac si pro vno tantum offerretur: quia valor hic singulis iuxta mensuram deuotionis prodest, & cum deuotio vnus non sit impedimẽto alterius deuotioni, quo minus equalem, vel fortè maiorem effectum consequatur: profectò proderit singulis, vt dictum est, ac si pro vno duntaxat esset oblata.

CONCLUSIO II.

VALOR Missæ ex opere operato non prodest singulis, pro quibus specialissimè offertur, ac si pro vno duntaxat oblata esset.

Ratio

Ioc. 8. 12.

D. Vincentij
Ferrerij est in
quodam sermone
de cena Domini.

Sec. quodli. 20
q. 20.

Verbo Missa. 7
8. 9. Sopo. vbi
in pra. ar. 2.
22. q. 79. ar. 5
et quodli. de celebratione missæ. q. 20.

Ratio est: quia cum valor ille sit finitus, si inter plures diuidatur, minus quilibet eorū, quā si inter pauciores diuideretur, accipiet.

APPEN. 1. Hinc, Sacerdos vnam Missam pro duobus offerens, quorū qui libet sufficiens stipendium contulit, non satisfacit.

APPEN. 2. Hinc, licebit accipere stipendium ab Ecclesia signatum, scilicet, argentum, & vna Missa pro duobus satisfacere, si vterq; dimidium tantū obtulit.

APPEN. 3. Hinc, illi, qui Sacerdotali stipendio alii non potest, non licebit plus accipere. Nam illi pro quibus offertur Missa, solū tenentur stipendium ab Ecclesia taxatum tribuere.

Vbi supra in solut. ad 10. lect. 2. 8. super canonicem.

Difficultas. Accipitur ne licitè stipendium pro labore inter celebrandum?

quest. 6. art. 1. q. 6. supra.

DVÆ sunt opiniones. Cano recipi licitè posse insinuare videtur. Gabriel vero, & Soto oppositum tenent.

CONCLUSIO I.

SYMONIA est dare, vel accipere stipendium pro fructu spirituali Missæ, vel pro labore tali fructui spirituali annexo. Est enim Symonia emptio, seu venditio spiritualium, vel eorum, quæ annexa sunt, &c. de quibus Matth. 10. posita est lex à Christo IESU. Quod gratis accepistis, gratis date. Sunt autem spiritualibus annexa, sine quibus ministrari nequeunt, qualis est totius Missæ occupatio.

Matth. c. 10.

APPEN.

Hinc, integrum erit Sacerdoti pro labore, qui non sit spirituali ministerio annexus, stipendium recipere, vt si conducatur ad celebrandum certa hora, primo, scilicet, mane, vel meridie. Hæc enim obligatio non erat spirituali ministerio annexa: quoniam sine illa sacrificium confici potest.

CONCLUSIO II.

SA CERDOS propter aliquam causam finalem stipendium recipere, sibiq; propter eandem causam dari potest. Tunc enim spirituale, vel aliquid annexum non venditur, sed datur, recipiturq; stipendium, vt Sacerdos alatur. Dignus namq; est operarius mercede sua. Et confirmatur exemplo: Dominus enim seruum suum sustentat, & alit ad hunc finem, vt laboret, non autem pro labore: quia seruus domino suo laborem non vendit, cum seruus eiusq; actiones domini esse dicantur.

Lucæ 10. 6.

CON-

CONCLUSIO III.

ILLE, pro quo Sacerdos specialissimè sacrificium offert, de iustitia Sacerdotem alere tenetur. D. Paul. est. Probauerunt enim Macedonia, & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum, qui sunt in Hierusalem: placuit enim eis, & debitores sunt: nam si participes facti sunt eorum spiritualium gentes, debent & in carnalibus illis ministrare. Animaduerte dictionem debitores. Quia dignus est operarius mercede sua.

Ad Rom. 15.

¶ *Vltimus articulus de ritu Missæ.*

Alex. Alè. ubi supra S. Tho. q. 83. Scot. q. 2. d. 13.

ABSOLVETVR Artic. aliquot difficultatibus positus.

Prima diffic. Qui Ministri ministrare prohibentur?

Alexan. Alè. S. Tho. & Scot. ubi supra.

CONCLUSIO I.

IRREGVLARIS, degradatus, excommunicatus maior, aut minori excommunicatione, & suspensus, ministrando, mortaliter peccant, quoniam à iure prohibentur.

CONCLUSIO II.

QVI caret pollice, vel qui illo vti non potest ad diuidendā Hostiam, cum alio quocunque digito eiusdem manus ministrare prohibetur. Definita est expressè capite vltimo de corpore vitiatas.

CONCLUSIO III.

QVI sua sponte sibi virilia amputauit, & non alia de causa, ministrare non potest. Definita est in cap. significauit. Eodē titulo.

CONCLUSIO IIII.

QVI natus est Eunuchus, vel cui iusta de causa sine culpa sua ad vitandam infirmitatem sunt virilia abscissa, ministrare potest. Definita est in cap. ex parte. ibidem.

CONCLUSIO V.

QVI deformitatem magnam in facie habet, non potest sine dispensatione ministrare, vt qui habet nasum, siue aures abscissas, aut maculam in oculo. definita est cap. 2. eodem titulo. Vide ibidem glossam in cap. finali.

Secunda

Secunda diffic. Quibus in locis celebrare licet?

CONCLUSIO I.

DE iure communi non licet, nisi in locis ab Episcopis consecratis, vel in loco non consecrato de licentia solius Episcopi. Definita est expressè in Can. Missarum solennia. de consecr. d. 1. intelligitur ita, ut non sit Ecclesia interdicta, aut violata, quantumvis sit consecrata.

CONCLUSIO II.

EXTRA Ecclesiam non consecratam, vel in campo in gravi necessitate, vel de licentia Episcopi licebit celebrare, dummodo super aram lapideam consecratam offeratur. Definita est expressè in Can. concedimus. de con. eadem distinct.

CONCLUSIO III.

IN domo particulari, vel de licentia solius Episcopi, sine bulla, Missa celebrari poterit. Definita est in Can. Missarum solennia citato: seruanda tamen sunt, quæ in Conc. Trid. Sess. 22. in decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione Missæ præcipiuntur: nempe, ut sint in domo oratoria ad hoc designata.

Hinc, nulla urgente necessitate, de licentia Episcopi poterit Missa celebrari: quia Conc. Trid. nullam ponit necessitatem, sed tantum ne sine licentia Episcopi fiat, præcepit.

CONCLUSIO.

IN mari, vel flumine Missa celebrari non potest: possit enim sanguinis effusio contingere, cum nauis continuo moueatur.

Tertia diffic. Quibus diebus integrum erit Missam celebrare?

CONCLUSIO I.

LICITVM erit singulis diebus Missam unam celebrare, præterquam feria sexta, & sabbato maioris hebdomadæ. Definita est in Can. sufficit. de consecr. d. 1. præterquam in die Natalis Domini: ut in Can. nocte sancta. eadē distinctione habetur.

CONCLUSIO II.

VRGENTE necessitate, licitum erit eadem die duas celebrare Missas. Definita est in Can. sufficit citato, dummodo ieiunium naturæ non soluatur.

Quarta

Quarta diffic. Qua hora poterit Sacerdos rem sacram facere?

CONCLUSIO I.

CVMPRIMVM albescere incipit, usque ad meridiem integrum est celebrare: etsi ante meridiem fuerit incepta Missa, perficienda est.

CONCLUSIO II.

POSSVNT fratres Minores ex privilegio una hora ante lucem, & alia post meridiem celebrare. Patet in compedio privilegiorum, verbo Missa 2. 1. & 2.

CONCLUSIO III.

FERIA quinta maioris hebdomadæ publicè, vel secretè Sacerdos celebrare potest: nullus enim est textus istud prohibens: imo permittitur in Can. sabbatho. de consecr. d. 3.

Quinta diffic. Quibus vestibus, & vasis Missa celebranda est?

CONCLUSIO I.

OMNES vestes debent esse benedictæ præter Cingulum, quod potest non benedici.

CONCLUSIO II.

QVI vestibus non benedictis celebraret irregularitatem non incurreret. Quia nulla poena canonica incurritur, nisi à iudice imponatur.

CONCLUSIO III.

ARA, quæ altare nominatur, lapidea esse debet. Definita est in Can. altaria. el primero. de consecr. dist. 1.

CONCLUSIO IIII.

CALICES consecrati, ex auro, vel argento, vel stanno consecrati esse debent. Definita est in Can. Calix. eadem dist.

CONCLUSIO V.

SI quis quantumvis occultè in calice vitreo, aut ligneo consecraret, peccaret gravissimè: quia in vitro est effusionis periculum, & in ligno sanguinis imbibi potest.

CONCLUSIO VI.

CALIX fractus reunitus est benedicendus, & consecrandus: quia iam formam calicis amisit. Et idem de vestibus est iudicandum, quod non est intelligendum de calice tornatili, cuius pes est à calice diuisus.

CON.

CONCLUSIO VII.

CONSECRATIO vasorum, & eorum, quæ in sacrificio Missæ concurrunt, est applicatio tantum, scilicet, ut sint instrumenta, quibus hoc sacrificium peragatur.

CONCLUSIO VIII.

GRAVISSIMUM peccatum est calice consecrato bibere, aut illo fracto, vas aliquod ad humanos usus formare: & idem est iudicium de cæteris ornamentis. Quia quæ semel Deo dicata sunt, ad humanos usus transferri non possunt, quod satis exemplo Regis Balthazaris in veteri testamento confirmatur. Sacerdos, qui non ex manipulo, aut stola, mortaliter peccare non videtur.

Daniel. c. 5.

1. PROPO.

2. PROPO.

Dubium.

Præter corporalia debent esse duo panni linei in memoriâ sanctissimæ Trinitatis.

Defectus in Missa contingentes quomodo supplendi sint, S. Tho. 7. defectus numerat. Ex quibus aliqui sunt à nobis in superioribus expositi, quos etiâ omnes in Missali sanctis. Papæ Pij V. expositos reperies. Hactenus de sanctissimo Eucharistiæ sacramento: cuius, faxis Deus Optimus Maximus, quæ sua est infinita misericordia, ut verè participes esse possimus. Amen.

FLORES SACRAMENTI Pœnitentiæ.

DE hoc sacramento differit Mag. sent. à d. 14. vsque ad 22. & ibi DD.

Alex. Alen. q. 61. & 69.

QVÆSTIO PRIMAE DE HIS, QVÆ AD ESSENTIAM PœNITENTIÆ PERTINENT.

Art. 1. An pœnitentiâ sit sacramentum novæ legis?

CONCLUSIO.

PœNITENTIA vnum est ex Ecclesiæ sacramentis. Definita est expressè in Cõc. Trident. Sess. 4. Can. 1. lege supra de sacramentis in genere.

Difficul.

D. Tho. q. 84. ar. 1. reliqui d. 14. Ric. d. 21. ar. 2. q. 3. Dur. q. 3. Scot. q. 4. d. 14.

Primæ diffic. An pœnitentiâ supponat pro absolutione à Sacerdote facta, an pro actibus pœnitentiæ contritione, confessione, & satisfactione.

Alex. Alen. q. 60. m. 2. Ric. d. 16. ar. 2. q. 2.

TRES sunt opiniones de hac re, Prima tribuitur S. Thom. ubi supra, qua dicitur pœnitentiæ sacramentum non supponere pro absolutione, sed pro actibus pœnitentiæ, scilicet contritione, &c. connotando Sacerdotis absolutionem.

Secunda opinio est Sco. d. 14. artic. 3. q. 4. & d. 16. q. 1. ubi dicit supponere non pro actibus pœnitentiæ, sed pro absolutione Sacerdotis, connotando actus pœnitentiæ.

Tertia opinio est Dur. d. 14. q. 3. hic tenet, neque supponere pro absolutione sacerdotis, nec pro solis actibus pœnitentiæ, sed pro utroq; quæ opinio videtur esse B. Tho. loco citato.

CONCLUSIO.

PœNITENTIÆ sacramentum, quemadmodum cætera sacramenta constat materia, siue quasi materia, & forma. Expressè definita est in Conc. Floren. & Trid. Sess. 14. c. 3. & Can. 4. ubi ita legitur: Quasi materia huius sacramenti sunt actus pœnitentiæ: forma autem est absolutio Sacerdotis. Vocat autè Concilium actus pœnitentiæ non materiam absolutè, sed quasi materiam, quia illi actus non manent, quâdo est sacramentum, scilicet, absolutio Sacerdotis: in aliis sacramentis, quæ habet esse in fieri, in quibus materia cum sacramento manet, absolutè materiam appellavit: nam absolutè & propriè materia est, quæ manet cum re cuius est materia. Vnde quando Sco. ubi supra dicit, tria illa nullo modo esse partes pœnitentiæ, intelligit propriè, ut loquitur Concilium: quia non manent cum sacramento, quod est absolutio. Nihilominus tamen dicit requiri, & præsupponi ad pœnitentiæ sacramentum.

Secunda diffic. An sit sacramentum pœnitentiæ materia sola, an forma sola, an utrumque simul?

Alex. & Ric. & Scot. ubi supra.

CONCLUSIO I.

NON supponit pro utroq; simul, probatur: quia pœnitentiæ sacramentum est nomen connotativum, quod non supponit pro utroq; simul, sed pro altero tantum. In hac enim, album F. t. q. 1. 4. N currit,

Contra Durandum.

currit, non supponit album pro homine & albedine: quia non resoluitur in hanc, subiectum, & albedo currunt, sed in hanc, subiectum habens albedinem currit.

CONCLUSIO II.

SACRAMENTUM pœnitentiæ supponit pro absolutione Sacerdotis, & nullo modo pro actibus pœnitentis, licet illos cõsignificet. Ante probationem primum nota, sacramentum nouæ legis esse signum gratiæ non prognosticum, id est, gratiæ futuræ, neque rememoratiuum gratiæ, scilicet, præteritæ, sed demonstratiuum gratiæ, quæ tunc temporis datur: quando tale signum, & sacramentum ponitur. hoc omnes DD. ad vnum fatentur. Iam primum probatur conclusio à definitione sacramenti. Quia sacramentum est signum demonstratiuum gratiæ & tale signum non est confessio, sed absolutio. Non enim datur gratia tempore cõfessionis, sed absolutionis. Secundo, quia sacramentum pœnitentiæ efficit, quod significat, vt cætera sacramenta: & remissionem peccatorum, quæ est pœnitentiæ effectus, non significat cõfessio, sed absolutio: nã confessio potius accusationem significat. Tertio cõfirmatur: quia hoc sacramentum, remittit pœnam virtute clauum, quæ sunt non in pœnitente, sed in Sacerdote, quare sola absolutio, quæ est actio Sacerdotis, & non confessio, quæ est pœnitentis operatio, erit sacramentum. Quarto, quia pœnitentiæ sacramentum est causa instrumentalis gratiæ, & talis est sola absolutio, quæ est simul cum gratia sacramentali, & non confessio, quæ præcedit tempore gratiam. Quinto, quia hoc sacramentum non conficitur per actionem recipientis, sed Ministri, vt constat ex Conc. Florentino, & ita non confessio, quæ est actio pœnitentiæ, sed absolutio erit sacramentum. Vltimo, ratione deprompta ex Con. Trid. Sess. 14. c. 3. vbi habetur: Docet præterea sacra Synodus sacramenti pœnitentiæ formam, in qua vis præcipuè ipsius sita est, in illis Ministri verbis positam esse, scilicet, ego te absoluo: tunc ita argumentor, vis sacramenti pœnitentiæ potius est in absolutione, quam in actibus pœnitentis posita, ergo præcipuè absolutio saltem erit magis sacramentum, quam actus pœnitentis. Alex. opinio q. 60. m. 2. & Ric. d. 16. q. 2. ar. 1. & Bona. d. 22. in 2. parte d. q. 2. si diligenter eorum verba perpendatur, eadem est cum opinione Scoti: dicunt enim formaliter, & sub ratione sacramenti consideratam pœnitentiam supponere pro

Scot. q. 2.

Verga lib. 13. c. 15. super Conc. Trid.

nere pro absolutione. Quod si obiicias, Sacramentum constat ex materia, & forma, ergo vtrumq; simul est sacramentum. Respondeo: quauis ex vtroq; conficiatur, supponit tantum pro altero, vt ex secunda conclusione constat: quia est terminus connotatiuus, qui non supponit pro vtroq;, neq; est vtrumq;: album enim conponitur ex subiecto, & albedine, non tamen est subiectum, & albedo copulatiuè: quia non resoluitur per verbum substantiuum, sed adiectiuum, scilicet, est subiectum habens albedinem: ita pœnitentiæ sacramentum est forma cadens super confessionem pœnitentis. Cõtra argumentaberis: Omne cõnotatum supponit pro formali, & non pro materiali. Resp. verum est de terminis connotatiuis naturalibus, vt album, & artificialibus, vt statua, non autem determinis significantibus res supernaturales. Nam isti supponunt pro signo gratiæ, vnde Baptismus supponit pro ablutione facta sub certa verborum forma, quæ est signum gratiæ. Similiter pœnitentia pro absolutione, quæ est signum gratiæ, & non pro actibus pœnitentis: Vltimò disputabis, Actus pœnitentis, sunt causa gratiæ, ergo sunt sacramenta. Respondeo: sunt quidem causa dispositiua, non autem instrumentalis. Et ita non sunt sacramentum, sicut est absolutio.

Tertia diffic. An peccata commissa sint huius sacramenti materia?

CONCLUSIO I.

PECCATA commissa, non sunt materia proxima huius sacramenti, sed actus pœnitentis, scilicet, peccatorum detestatio, quæ fit per contritionem, & confessionem. Definita est in Cõc. Florent. vbi dicitur 4. sacramentum est pœnitentia, cuius, quasi materia, sunt actus pœnitentis, scilicet, cõtritio, &c. idem definitur in Conc. Trident. proximè citato.

CONCLUSIO II.

PECCATA sunt materia remota pœnitentiæ. Nam remota materia est, ex qua proxima fit, at detestatio peccatorum ex præcedentibus peccatis ortum habet. Sunt autem materia proxima, non faciendæ, sed destruendæ, quemadmodum morbus materia medicine esse dicitur.

N 2

Quarta

Alex. Al. q. 79. & 65. 3.
Tho. q. 84. art. 2. Ricar. d. 22. ar. 2. q. 2. et d. 16. art. 4. q. 1. & 2. D. Bon. d. 16. & 17. Dur. d. 17.

Scot. d. 14. q. 4.

Quarta diffic. An forma sufficiens sit, Ego te absoluo?

S. Th. ar. 3. D. 10
can. d. 2. 2. q. 2

TRES sunt circa hanc difficultatem opiniones. Prima Abulensis in 1. p. defensorij cap. 6. asserentis, debere esse hanc formam, scilicet: ego remitto tibi peccata.

Secunda opinio est dicentium, formam debere esse deprecatiam, ut absoluat te Deus.

Magist. Cauc.

Tertia opinio est Magistri, & quorundam aliorum affirmantium licere uti hac forma, Ego te absoluo: nihilominus tamen Sacerdotem non absoluerit, sed tantum ostendere poenitentem absolutum. Hec est condempnata in Conc. Trid. Sess. 14. lege infra de potestate clauum.

CONCLUSIO I.

SUFFICIENTIS forma est, Ego te absoluo: nam ita expresse definitur in Conc. Flor. & Trid. vbi supra cap. 3.

CONCLUSIO II.

NON est aliqua forma praecisa huius sacramenti. Forma enim praecisa est illa, quam Christus praecripit: ut est forma Baptismi, & Eucharistiae: Christus autem IESVS nullam huius sacramenti formam praecripit. Nam Matthaei 26. & 28. & Ioan. 20. solum legitur: Quorum remiseritis, vel solueritis, &c. conclusio est Scoti, vnde immerito Sco. a Soto reprehenditur.

CONCLUSIO III.

QUAE CVN QVAE forma, vbi authoritatiue remissio peccatorum explicatur, erit sufficiens huius sacramenti forma: quia Minister huius sacramenti est iudex, & iudicis est authoritatiue iudicium proferre.

Vnde collige, quod si quis hac forma vteretur, Ego remitto tibi peccata, vere absoluerit. dicitur enim Ioan. 20. Quorum remiseritis, &c. vel etiam si dicat, impendo tibi beneficium absolutionis: quia authoritatiue absoluit, peccaret tamen.

Quinta diffic. An impositio manuum Sacerdotis ad hoc sacramentum requiratur?

¶ VIDE S. Tho. ar. 4. vbi supra & Soto d. 14. q. 1. ar. 4.

CONCLUSIO.

NEQVAQVA talis impositio requiritur. Patet Matth. 18. & Ioan. 20. vbi nulla fit huius impositionis mentio.

Sexta

Ioan. 20.

Liberatur Sco.
d. 14. q. 1. ar. 3

Vide Caier. vbi supra S. Th. & in summa verbo. Absolutio.

Sexta diffic. An hoc sacramentum sit de necessitate salutis?

Alex. Ale. q. 59. S. Th. ar. 5. D. Bon. ar. 1. 2. Ric. d. 16. ar. 4. Sco. d. 16. Dur. d. 16. 17.

CONCLUSIO I.

HOCC sacramentum non est simpliciter ad salutem necessarium. Quia necessarium simpliciter est omnibus necessarium: poenitentia vero paruulis, & iustis, qui nunquam peccauerunt, non est ad salutem necessaria, dicente scriptura: Et tu Deus iustorum non posuisti poenitentiam iustis, Abraham, Isaac, & Iacob, qui non peccauerunt.

CONCLUSIO II.

HOMO post peccatum mortale commissum sine sacramento poenitentiae saluari non potest. Ratio est: quia de lege non remittitur peccatum nisi per poenitentiam: ut patet Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata, &c.

2. Paral. c. vi.

Ioan. 20.

CONCLUSIO III.

DEFICIENTE copia Confessoris, in articulo mortis sufficit poenitentia in voto. & ratio est: quia quando actus exterior est necessarius ad salutem, satis est habere illum actum in re, aut in voto.

VNDE sufficit ad iustificationem, ut tempore contritionis habeatur votum explicitum, id est, actuale, siue formale propositum confitendi: vel implicitum, ut si habeat aliquem dolorem de peccatis propter Deum offensum cum proposito cauendi omnia peccata, & seruandi omnia praeccepta diuina: in illo enim generali proposito implicatur particulare confitendi propositum.

APPEN.

Est Alex. Ric. d. 17. ar. 2. q. 1. vbi supra.

Dubium. Quid, si praenimio dolore poenitens non recordetur proponere obseruantiam mandatorum Dei in posterum?

CONCLUSIO.

NIHILOMINS iustificabitur. Dicitur enim Ezech. 33. Impietas impij non nocebit ei: in quacunq; enim hora conuersus fuerit, &c. Nam in illo vehementi dolore confessionis votum includitur: quia si talis voti tunc recordaretur, haud dubie proponeret.

Alex. Ric. est.

F. t. q. 4.

N 3

Septima

Alex. Alen. q. 6, m. 3. B. Th. ar. 6. & 8. D. Bona. d. 22. q. ult. Ric. d. 14. super literam. Septima diffc. An pœnitentia sit secunda tabula post naufragium?

CONCLUSIO.

EST quidē secunda tabula. Ita enim habetur, Can. Secūda tabula. d. 1. & in Conc. Trid. Sess. 6. cap. 14. & Sess. 7. Can. 2.

Octaua diffc. Quando fuit hoc sacramentum institutum?

ALX. q. 59. D. Tho. art. 7. vbi supra, & D. Bona. ar. 1. q. 3. d. 17. Ric. d. 22. art. 2. q. 4.

CONCLUSIO.

Ioan. 20.

Hoc sacramentum fuit à Christo institutum quando Ioā. 20. dixit Apostolis, Quorum remisistis peccata, &c. Definita est in Conc. Trid. vbi supra, & Can. 3. vbi ita legitur. Si quis dixerit verba illa Domini Saluatoris: Accipite Spiritum Sanctum, &c. non esse intelligenda de potestate remittendi, & retinendi peccata in sacramento pœnitentiæ sicut Catholica Ecclesia ab initio semper intellexit: detorserit autem contrainstitutionem huius sacramenti ad auctoritatem prædicandi Euāgelium, anathema sit. vide Cōc. & cap. 5. ibidem.

Alex. Alen. q. 65. m. 2. ar. 2. et 3. B. Th. ar. 48. & 49. D. Bon. d. 16. art. 3. q. 2. Ric. d. 14. art. 9. q. 9. Nona diffc. An post peccatum commissum, & peractum de illo pœnitentiam, teneatur omnis homo vsque ad finem vite dolorem habere?

CONCLUSIO I.

VSQVE ad finem vitæ, etiam peracta pœnitentia, teneatur homo peccatorum dolorem habere, id est, displicentiā negativam, scilicet, quod nunquā illi peccata commissa placeant. Ratio est: quia si aliquando placerent, nouum peccatum mortale committeretur: gloriarentur enim tunc cum malefacerēt, & exultarent in rebus pœsimis.

CONCLUSIO II.

Pœnitentia exterior post semel peractam pœnitentiā non esse necessaria. Nam ad confitendum, & satisfaciendum non obligatur per totam vitam, sed tempore ab Ecclesia determinato. Non enim vindicat Deus bis in idipsum, nec confurget duplex tribulatio.

Hinc

Hinc non tenebitur aliquis elicere istum actum: non placet mihi peccatum, peccato iam in virtute pœnitentiæ purgato: sed tenebitur semper habere, vel propositum, scilicet, nunquam peccandi & seruandi in omnibus diuina præcepta. Patet Ecclesiastici 5. De propitiato peccato noli esse sine metu. *B. Th. c. 1. ar. 9. Ecclesia. 5.*

CONCLUSIO III.

TALE propositum nō est semper in actu futurum. Ratio est: quia obligaretur homo ad impossibile. Satis enim est, quādo peccata memorię occurrunt, vel aliqua tentatione homo concutitur, tale propositum elicere.

CONCLUSIO IIII.

TENETVR tamen post peractam pœnitentiā sub reatu mortalis peccati occasiones vitare: patet, quoniam qui amat periculū, peribit in illo.

Decima diffc. An Sacramentum pœnitentiæ sit iterabile?

CONCLUSIO.

POTERIT homo post peractam pœnitentiā. Virtute huius sacramenti, quoties peccauerit, peccatorum veniam cōsequi. Dixit enim Dominus Petro quærenti, an septies remitteret fratri peccatū: nō dico tibi septies, sed septuageties septies. Vbi, auctore D. August. numerus finitus pro numero infinito collocatur. *Alex. Alen. q. 63. D. Tho. Rē car. vbi supra q. 2. Durā q. 14. D. Bon. d. 14. art. 3. q. 2. Cast. Verb. pœnitentia. her. 3. Matth. c. 18.*

Contra hanc veritatem fuerunt duæ hæreses, contra quas lege D. Tho. & patrem à Castro vbi supra. Prima fuit Nouati, dicentis post Baptismum nemini relinqui pœnitentiæ locum. Secunda assentium, post Baptismum semel benè posse à peccato resurgere aliquem per pœnitentiā, non tamen amplius. *Hæreses.*

Art. 11. An pœnitentia sit virtus, vel virtutis actus?

IN re omnes conueniunt asserentes pœnitentiā esse virtutem in modo tamen dicendi dissentient: lege illos.

CONCLUSIO I.

Pœnitentia actualis, quatenus est nolitio, siue detestatio peccatorum, est actus virtutis, id est, vel generans virtutē, vel à virtute genitus. Patet à definitione actus virtutis, qui est elicetus

N 4

secundum

Alex. Alen. q. 54. & 75. B. Tho. et reliqui d. 14. D. Bon. ar. 1. q. 1. Ric. ar. 1. q. 1. Scot. q. 2.

Prouerb. 2.

secundum rectam rationem in mediocritate consistens. Recta autem ratio dicitur, ut de peccatis non gaudeamus, iuxta illud, Letanur, cum malè fecerint, &c. neque quòd de illis vsq; ad desperationem, sicut Cain, & Iudas, doleamus, sed in mediocritate, id est, cum spe veniæ à Deo obtinendæ. Quare talis detestatio erit virtutis actus.

CONCLUSIO II.

S. Tho. Ric. & Sco. est.

POENITENTIA pro tristitia, quæ ex nolitione peccati nascitur, sumpta, non est virtus. Nam virtus est, vel actus, vel habitus: tristitia verò, cum sit tantum passio, nihil horum est.

CONCLUSIO III.

SI poenitentia pro fructibus ex poenitentia genitis, siue pro satisfactione, ut pro ieiunio, oratione, elemosyna accipiatur, est virtutis actus. Patet: quoniam isti actus dicitantur, & eliciuntur secundum rectam rationem, & pro illis præmium dabitur, quod non redditur, nisi pro actibus virtutis.

CONCLUSIO IIII.

POENITENTIA sumpta pro habitu vel infuso, vel acquisito inclinante ad poenitendum, est propriissimè virtus. Nam virtus est habitus electiuus, vel inclinans ad eliciendum actum, quem recta ratio dicitur, & poenitendi habitus inclinatur quidem ad dolendum de peccatis cum spe veniæ obtinendæ, quod maximè recta ratio dicitur.

Prima diffic. An sit virtus generalis, vel specialis?

Vide D.D. ubi supra.

TRES sunt opiniones. Prima Sco. q. 2. dicentis, poenitentiam sumptam pro nolitione puniendi peccatum, esse actum iustitiæ punitiæ, quæ est specialis virtus: sumptam verò pro nolitione peccatorum, esse generalem virtutem: quo autem modo sit intelligenda hæc opinio, conclusione prima patebit.

Alex. q. 54. m. 1. ar. 1. Ric. q. 2. D. Bona ubi supra.

Secunda opinio est cõmunis Alex. D. Bon. Ric. & aliorum affirmantium esse virtutem specialem.

Tertia opinio est Caiet. afferentis, poenitentiam non esse virtutem generalem, vel specialem, sed pertinere ad religionem.

CONCLUSIO I.

POENITENTIA, quatenus est actus naturalis, generalis virtus est.

tus est. Ratio est: quia, ut talis est, solum detestatur peccatum propter amorem virtutum, quibus peccata opponuntur: & quia sunt contra rectam rationem: tum etiam quia quæcumq; virtus inclinans ad cõplacendum de actibus continentie, inclinatur etiã ad displicendum de actibus incõtinentiæ: & hinc dicitur generalis, quia inclinatur ad actus multarum virtutum. Et in hoc sensu est Scotus intelligendus.

CONCLUSIO II.

POENITENTIA, ut est actus supernaturalis, non est generalis virtus, sed specialis ab aliis virtutibus moralibus, & Theologicis distincta. Ratio est: quia nulla virtus, præter poenitentiam, inclinatur ad hunc actum, scilicet, poenitet me peccasse propter Deum offensum: ut illum mihi reconciliè, & vitam æternam possideam.

Secunda diffic. An poenitentia sit virtus infusa, vel acquisita?

DVÆ sunt opiniones. Vna negans Scot. & Duran. ubi supra. Altera Caiet. art. 5. q. 85. S. Tho. affirmans.

CONCLUSIO.

HABITVS est ex pluribus actibus acquisitus, potestq; manere informis in peccatore, sicut aliæ virtutes absq; charitate, in eodem existerè possunt. Ratio est: quia prius natura habet dolorem homo de peccatis, quàm Deus iustificet illum: ut infra hac eadem questione patebit: quamobrem talis dolor non erit à poenitentia infusa elicitus. Patet consequentia: quia poenitentia, vel de sententia Caiet. non infunditur, nisi in iustificatione, vnde si poenitentia actus præcedit ordine naturæ iustificationem, præcedet quoque poenitentiam infusam. Et nota virtutes acquisite, mediante speciali auxilio, disponere quoque ad præmium supernaturale, & ita non sequitur cum Pelagio, nos viribus naturæ iustificari.

Tertia diffic. An sit poenitentia moralis, vel Theologica virtus?

DVÆ sunt opiniones. Prima Scot. tenentis, esse moralem: altera Thomistarum.

CONCLUSIO.

NON est virtus Theologica, sed moralis. patet: primò quia virtus Theologica non est acquisita, sed infusa: poenitentia verò, ut

N 5

patet.

Alex. Ale. q. 54. m. 2. ar. 2. 5. 4. q. 75. m. 1. r. l. qui. d. 14. D. Bona. ar. sic. Dur. q. 11 et 12. Sol. q. 3. ubi supra.

Vide D.D. ubi supra.

Alex. Alen. q. 54. m. 1. ar. 2. 3. q. 75. in 4. D. Bona.

patet ex proxima difficultate, est virtus acquisita, & non infusa. Secundò, quia gratia non destruit naturam, imò perficit: & omnis actus, si multiplicetur, naturaliter generat habitum, cum sit agens naturale. Quia quantumcumque sit actus meritorius, & disponat ad gratiam, generabit habitum. Et confirmatur: nam si ex multis ieiuniis meritoriis, non generaretur temperantiae habitus, sequeretur deterioris conditionis esse ieiunantes in statu gratiae, quam in statu peccati, cum de sententia aduersariorum isti per suos actus habitum temperantiae acquirant, & non iusti. Contraria opinio est Thomistarum, qui ex còclusionione Scoti colligunt, ex viribus naturae posse hominem poenitere, quod est Pelagij. Et ratio est: quia habitus acquisitus naturaliter, inquirunt, inclinatur ad actus similes illis, ex quibus generatur, & cum habitus poenitendi sit acquisitus ex actibus poenitendi supernaturalibus, naturaliter quidem inclinabit ad illos, & ex consequenti poterimus naturaliter poenitere, qui fuit error Pelagij. Verum enimvero acquisitus poenitendi inclinatur voluntatem ad actum poenitendi similem, quantum ad substantiam actus, non tamen quantum ad finem praecipientis, scilicet, Dei, qui vult: ut ille poenitentis actus sit vltima dispositio ad gratiam, & cum hoc fieri absque speciali auxilio non possit, non inde sequitur error Pelagij, qui quidem sequeretur, si dixisset Scot. ad actus similes quantum ad finem praecipientis inclinare.

geot. liberatur.

Alex. Alen. q. 75. m. 3. D. Bon. q. 2. Vide DD. ubi supra.

Quarta diffi. An poenitentia virtus sit iustitiae species?

TRES sunt opiniones. Prima Sco. q. 2. arti. 1. Secunda est B. Tho. ar. 3. inter quas hoc est discrimen, quòd Scot. accipiens poenitentiam pro detestatione peccatorum, non dicit esse specialem virtutem, ut supra hoc eodè articulo diximus: at verò S. Tho. dicit esse speciem, siue partem iustitiae. Tertia opinio est Durandicentis, poenitentiam esse speciem subiectam commutativae iustitiae: quia poenitens reddit Deo poenitendo aequalem culpae illatae satisfactionem, quod est falsissimum. Quia Deus semper punit citra condignum.

CONCLUSIO I.

POENITENTIA non est pars subiectiva iustitiae. Ratio est: quia pars subiectiva habet totam quidditatem generis: ut homo anima-

animalis, poenitentia verò non habet totam quidditatem iustitiae: quia per illam non reddimus aequalem pro mensura peccatorum satisfactionem, quod est de ratione iustitiae strictè sumptae.

CONCLUSIO II.

POENITENTIA est pars potentialis iustitiae, & charitatis. Ratio est: quia pars potentialis est, quae non habet totam generis quidditatem, sed partem illius duntaxat: & poenitentia, quatenus per illam satisfacimus Deo, habet partem iustitiae commutativae: cum per illam poenitens dolorem pro peccatis permutet. Quatenus verò poenitet nos Deum offendisse, est actus charitatis, atque ita utriusque virtutis est poenitentia pars potentialis, & virtus una specialis ex duabus partialibus virtutibus constituta.

Quinta diffi. An poenitentia sit in voluntate tanquam in subiecto?

CONCLUSIO I.

SI poenitentia pro tristitia sumatur, in appetitu sensitivo, scilicet, in corde subiicitur. Ratio est: quia contraria nata sunt fieri circa idem subiectum, & cum lætitia, teste Aristotele, sit in corde, erit quoque & tristitia.

Alex. Alen. q. 15. m. 3. ar. 2. DD. art. 4. D. Bon. ar. 2. q. 1. Sco. reliqui ubi supra.

CONCLUSIO II.

SI poenitentia pro nolitione, & detestatione peccatorum commissorum sumatur, in voluntate tanquam in subiecto existit. Ratio est: quia poenitentia, ut constat ex proxima difficultate, est pars iustitiae, & iustitia subiicitur in voluntate: intellige conclusionem de subiecto perfectionis: & confirmatur, quia nolitio peccati est actus solius voluntatis.

Alex. Alen. q. 57. m. 2. 65. 69. & 77. S. Tho. q. 86. reliqui d. 14. & 16. D. Bon. ar. 2. q. 2. & 3. Scot. 19. art. q. 1. art. 3. Pater à Castr. Verbe peccatum her. 4. & 6. V. g. a lib. 13. super Psal. 73.

Art. 111. An virtute poenitentiae omnia peccata mortalia, post Baptismum commissa, remittantur?

CONCLUSIO I.

PECCATA damnatorum sunt irremissibilia. Ratio est: quia ad eò sunt obstinati, ut in illa culpa, quatenus Dei offensam est, possit illis displicere. Unde dicitur in Psalmo: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

CONCLUSIO II.

NVLLE est peccator viatoris, cuius poenitere non possit, Constat:

Concil. Trid. à 1. capite usque ad 13.

Ecclesiast. 15.

1. Tim. 2.

APPEN. I.

Rom. 2.

1. Iocn. 2.

APPEN. 2.

Vide Vegã ubi
supra. c. 13.

1. Mahab. c. 6.

2. Reg. c. 12.

Hæreses.

Constat: tũ ex parte hominis, quia quãdiũ est viator, habet liberũ arbitrium ad bonum, & malum: dicitur enim Ecclesiastici 15. ab initio constituit Deus hominem, & reliquit illum in manu consilij sui: tum etiam ex parte Dei, qui vult omnes homines saluos fieri, id est, Deus est paratissimus ad subueniendum peccatoribus, vt animã salutem consequantur.

Hinc sequitur, nullum peccatum viatoris esse irremissibile. vide Vegam à cap. 2. vsq; ad 7. vbi supra, ibi enim multis autoritatibus hanc appendicem confirmat. Nam prouocat nos Deus sua benignitate ad pœnitendum, & passio Christi IESV est sufficientissima: ipsa enim est pro peccatis totius mundi propitiatio.

Multa sunt peccata viatorum, quæ nunquam in hoc seculo, neque in futuro, remittentur. Et nota primum, aliud esse peccatũ irremissibile esse, scilicet, quia nullum est institutum remedium, vt possit remitti: vt sunt peccata existentium in inferno, vbi nulla est redemptio. Aliud verò peccatum nunquam remitti, scilicet: quia peccator nunquam dignè pœnitebit. Tale fuit peccatum Antiochi Regis, quem pœnitebat amore tantum sui, & timore pœnæ, & non propter Dei offensam: tale peccatum erat remissibile: quia poterat Antiochus dignè pœnitere: nunquam tamen fuit remissum, quia non pœnituit, vt oportebat. De peccato Saulis, & Iudæ, idem est iudicium. Sex errores refert Magister Vega vbi supra, capite secundo, qui sequentibus quinque comprehenduntur. Et primus horum fuit Nouatiani asserentis, peccata, post Baptismum commissa, esse irremissibilia. Secundus Armachani libro nono de quæstionibus Armenorum cap. 27. affirmantis, esse aliquos in via, ita in malitia obstinatos, vt secundum legem communem pœnitere haud possint. Tertius quorundam Iudæorum dicentium, quartum peccatum esse irremissibile. Quartus eorum, qui existimabant, esse certum peccatorum numerum irremissibilem: ita, vt qui illum attingebat, veniam consequi non posset. Vltimus fuit Lutheranorum confitentium omnia nostra opera esse peccata, & volente Deo præter vnum infidelitatis peccatum, ad pœnam non imputari. Consule etiam patrem de Castro vbi supra.

Prima

Prima diffi. Quidnam est peccatum in Spiritum Sanctum, & cur irremissibile nominatur?

MAGISTER Vega capite nono vbi supra, varias adducit opiniones: quarum prima docet, peccatum post Baptismum commissum vocari peccatum in Spiritum Sanctum. Secunda Apostasiam à fide. Tertia obstinationem, & obdurationem mentis. Et quarta peccatum commissum ex malitia. Quinta finalem impœnitentiam. Sexta verò asserit, tale peccatum esse tribuere virtuti dæmonum miracula virtute diuina facta.

CONCLUSIO I.

SEXTA opinio verè, quid peccatum in Spiritum Sanctũ sit, declarat. Probat ex B. Aug. super Matth. c. 12. Erat IESVS eiciens dæmoniũ, &c. vbi Christus dicit: Qui blasphemauerit in Spiritum Sanctum, &c. & clariùs Marci 3. eadem historia narratur, in cuius fine dixit Christus IESVS: Qui peccauerit in Spiritum Sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quoniam dicebant, inquit Euangelista, spiritum immundum habet.

B. August.
Matth. c. 12.

Marci. c. 3.

CONCLUSIO II.

VT peccatum in Spiritum Sanctum nunquam remittatur, requiritur, vt non ex ignorantia, sed ex malitia fiat. Probat ex exemplo B. Paul. qui persequebatur Christianos, Christi miracula dæmoni tribuens, & consequutus est veniam. Propterea quod ex ignorantia, & non ex malitia blasphemauit, &c.

1. Timot. c. 16.

CONCLUSIO III.

NON quæcunq; malitia, sed certa, & determinata, soliq; Deo cognita desideratur, vt tale peccatum nunquam remittatur. Ratio est: quia si audiremus aliquem blasphemantem Sanctorum miracula, compertumq; nobis esset, illud ex certa malitia, & inuidia sanctorum facere: nihilominus tamè eidem pœnitentiã prædicaremus: etsi cõuenteretur, spem de illius salute haberemus: quare soli Deo notum est, quando ita peccatur, vt nunquam dimittatur.

DVBIUM I.

QUO igitur modo irremissibile nominatur? Varię sunt opiniones, vt citat magister Vega vbi supra. Prima dicit, nõ remittetur, non quòd de facto non remittatur, sicut alia peccata, sed quia sic peccans

peccans nullam habet excusationem: vt qui ex ignorantia, vel ex fragilitate peccat. Secunda dicit, non dimitti non absolute, sed cōminatoriè, & sub conditione, nempe, si non pœnituerint. Tertia, quia difficilè remittetur. Vltima continetur sequenti conclusionē.

CONCLUSIO III.

Alex. Alex. q. 37. m. 1. ar. 7. et 8. TALE esse dicitur, quia quanuis remissibile sit, nunquam tamen de facto remittetur. Et ratio est: quoniam sic peccantes, nūquam pœnitentiam dignam agent: propterea quòd sunt adeò obstinati, vt nihil minus curent, quàm bonis operibus moralibus auxilium speciale ad dignè pœnitendum impetrare.

Secunda diffi. An aliquod peccatum possit sine pœnitentia remitti?

SENSVS est: an, possit sine dolore, & detestatione actæ vitæ remitti? S. Thom. vbi supra, art. 1. vsque adeo opinatur necessariam esse displicentiam peccati, vt affirmet (quemadmodum à Thomistis declaratur) Deum secundum suam omnipotentiam non posse remittere peccata sine eorū detestatione. Contraria opinio est Ric. scilicet, per Dei potentiam, peccatum esse absq; pœnitentia remissibile. idem tenet Sco. art. 9. vbi docet, peccatum posse remitti absq; actuali pœnitentia per aliquem actum pœnitentiæ æquivalentem: vt per dilectionem Dei, & martyriū.

CONCLUSIO I.

ADVLTVS, qui ratione vitur, non potest de lege consequi remissionem peccatorum, quorum recordatur, nisi actuale odiū, & peccatorū detestationē habeat, id est, quin efficaciter nolit peccasse. Patet Lucæ 13. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Tū etiam quia ad remissionem peccati duo motus liberi arbitrij requiruntur, primus in Deū, illum amando, secundus in peccatum, illud detestando, vt definitum est in Cōc. Trid. Sess. 6. cap. 6 & 14. cap. 4. & Sess. 14. notāter dicitur, quorum recordatur: nam de obliō infra dicetur. Vide Vegam lib. 13. cap. 17. & 18.

CONCLUSIO II.

ABSOLVTA Dei potentia, poterunt alicui remitti peccata sine pœnitentia per solam nouæ vitæ inchoationem. Patet. 1. quia non implicat contradictionem, Deū dispensare cum aliquo peccatore, vt non teneatur ad pœnitentiam, sed tantum ad nouæ vitæ inchoa-

inchoationem, & ad dilectionem Dei super omnia. Nā cū sint duo actus distincti, dilectio Dei, & detestatio peccati, quibus homo iustificatur, poterit Deus obligare hominem ad primum, & non ad secundum. Et confirmatur, quia quanuis impossibile sit alicquem simul diligere Deū, & complacere in peccato, non tamen est impossibile ex diuina dispensatione alicquem diligere Deum, & actualem complacentiam, vel displicentiam peccatorum non habere. Secundo si de lege, per solam dilectionem super omnia ipsius Dei, quando homo non recordatur peccatorum, consequitur illorum remissionem, vt tenet Soto d. 15. q. 1. arti. 2. quare non poterit Deus per suam omnipotentiam efficere: vt etiam si homo recorderetur, ad eorum detestationem non teneatur, sed ad solam dilectionem Dei super omnia?

Vltimo probat Ricardus suam conclusionem hac ratione: quia cū possit Deus remittere peccata, mediante pœnitentia, poterit sine illa. Quia quidquid potest Deus facere cum causa secūda, potest se solo præstare.

Errauit Lutherus negans, contritionem, & affirmans, sufficere solam nouæ vitæ inchoationem. Lege Vegam cap. 17. citato.

Tertia diffi. Homo, transacto peccati actu, à qua re peccator denominatur?

TRES sunt opiniones, quas refert Scotus distinct. 14. quæstio 1.

Prima est S. Thom. 1. 2. q. 86. & q. 103. art. 2. & in 3. p. q. 86. ar. 2. qui dicit, denominari à priuatione gratiæ, quam patitur, propter peccatum.

Secunda opinio affirmat, denominari ab iniustitia actuali, quā peccando commisit.

Tertia est Sco. asserentis, talem denominationem esse ab obligatione ad pœnam æternam, quam propter peccata contraxit.

CONCLUSIO I.

PECCATOR non denominatur ab actu transacto, sed à culpa olim cōmissa, quæ est defectus in anima per peccatū relictus. Ratio est: quia anima actū iam transactum modò non habet, & nō ab eo, quod non habet, denominatur: quid? quòd sequeretur

tunc,

Alex. Alex. q. 37. m. 1. ar. 7. et 8.

d. 15. q. 3. ar. 2.

d. 14. q. 1. d. 75. q. 1. ar. 9.

Lucæ 13.

Hec est Ricard.

Hæresis.

q. 103. ar. 2.

tunc, habentem gratiam nihilominus peccatorem denominari, cum impossibile sit actum illum non commisisse.

CONCLUSIO II.

N E Q U E dicitur peccator ab obligatione sola ad pœnam sensus. patet: quia existētes in inferno continuò peccant, dicunturq; peccatores, & per illa peccata ad nullam pœnam obligantur.

CONCLUSIO III.

D I C I T V R tamen peccator à priuatione gratiæ propter peccatum commissum. Ratio est: quia peccator dicitur Dei inimicus: & non est inimicus, nisi quia est gratia, & dilectione Dei priuatus.

CONCLUSIO IIII.

D I C I T V R etiam peccator ab obligatione ad vtramq; pœnā damni, scilicet, & sensus. Probatum prima pars, nam pœna damni idem est quod priuatio gratiæ propter peccatum: quare dicitur peccator ab obligatione ad pœnā damni: quæ quidem pœna, cum non remittatur, nisi per infusionem gratiæ, neque priuatio gratiæ remittetur. Nam si cæcitas tollitur per visum, etiam priuatio visus. Secunda pars probatur: pœna sensus dicitur peccatum, cum sit pœna peccati: ergo ab illa homo denominabitur peccator, &c. Ita intelligendus est Scot. de pœna damni, & sensus.

Quinta diffi. Quando Deus condonat alicui peccatum, quid remittitur?

CONCLUSIO I.

D E V S tunc actum peccati commissi non destruit. Ratio est: quia ad præteritum non est potentia.

CONCLUSIO II.

D E V M remittere peccatū, de lege est remittere vtramq; pœnam damni, scilicet, per restitutionem gratiæ, & sensus, per remissionem obligationis ad æternam sensus pœnam.

Sexta diffi. An per solum actum dilectionis Dei super omnia, absque actuali, displicentia, aliquando peccata remittantur?

DD. ubi sup.

D V Æ sunt opiniones. Prima S. Tho. q. 86. art. 2. & 87. artic. 1. quam tenaciter defendit in 4. d. 15. q. 2. scilicet, dilectionem Dei super omnia esse, sufficientem ad iustificandum aliquem, dummo-

dummodò, prius diligenti inquisitione peccatorum facta, nullius peccati recordetur. Tunc enim, si peccator eliciat actum dilectionis Dei super omnia, eius virtute peccatorum, quorum non recordatur, remissionem consequitur.

Secunda opinio est Sco. d. 14. q. 1. art. vlt. scilicet, peccata remitti per dilectionem Dei super omnia, aut per martyrium: nec differt ab opinione S. Tho. nam dicit, Vbi fortè non esset cogitatio de aliquo mortali commissio: vbi indicat non remitti peccatum, cuius homo recordatur. Idem docet d. 15. q. 1. artic. 3. multi Sco. adhæserunt, quos citat Soto vbi supra B. Tho. hanc opinionem elegantissimè tractat Vega lib. 6. super Cõc. Trid. cap. 34. & 35. & nota cõuenire has duas opiniones: quia ambæ dicunt peccatum mortale, cuius aliquis non recordatur, posse remitti virtute dilectionis Dei, &c. sine actuali pœnitentia. Differunt autem quia de sententia B. Thom. oportet prius fieri diligentem peccatorum inquisitionem: de sententia verò Scot. non videtur necessaria huiusmodi inquisitio.

Alex. Alex. q. 57. m. 8. D. Bona. ar. per q. 2.

CONCLUSIO I.

Q V A N D O aliquis recordatur peccatorum, quorum non habuit pœnitentiam, non potest per solam dilectionem Dei super omnia illorum veniam consequi, quin actualem habeat pœnitentiam. Ratio est: quia qui ignorat aliquod peccatum, excusatur ab eius actuali displicentia propter ignorantiam: ergo qui recordatur, non excusabitur, quin pœniteat. Qui enim habet dilectionem Dei super omnia, & alicuius peccati recordatur, impossibile est, quin illius pœniteat.

CONCLUSIO II.

Q V A N D O aliquis non recordatur alicuius peccati nõ dimissis, illius remissionem consequetur sine actuali pœnitentia, si tunc perfectam dilectionem Dei habuerit. Patet: nam apud Lucam dictum est peccatrici, remittuntur, &c. & potest quis habere actum perfectum dilectionis & absq; actuali pœnitentia. Quare poterit tunc diligere à Deo, & per consequens peccatorum remissionem consequi, hæc conclusio est D. Tho. & intelligitur, dummodò sit facta prius diligens peccatorum inquisitio.

Lucæ 7.

CONCLUSIO III.

T E M P O R E, quo aliquis tenetur ex præcepto contritionem habere.

F. l. q. 1. 4.

○

habere.

habere, peccataq; confiteri, vt virtute dilectionis, &c. iustificetur, necessariò est diligens, & sufficiens peccatorum inquisitio præmitenda. Patet: quoniam ratione confessionis, ad quam tunc tenetur, debet, præuia recogitatione peccatorum, suam examinare conscientiam, alioquin mortaliter peccabit, & in hoc sensu est S. Tho. opinio intelligenda.

CONCLUSIO III.

TEMPORE, quo non tenetur ad confessionem sub præcepto, non est necessaria peccatorum inquisitio, & recogitatio, vt virtute dilectionis Dei super omnia peccata remittantur. Ratio est: quia recogitatio, & inquisitio peccatorum solùm obligat, quando sunt deferenda ad iudicium: vt fiat illorum integra confessio, etiam si teneatur contritionem habere. Quoniam tunc sufficit generalis contritio.

DVBIUM II.

Ille, cui remissa sunt peccata per dilectionem, &c. si illorum deinceps recordetur, tenebitur ne poenitere?

CONCLUSIO V.

TENEBITUR planè. & confirmatur à simili de Baptismo, & confessione: nam iustificatus ante Baptismum, vel confessionem, tenebitur baptizari, vel confiteri: vt præceptum Baptismi adimpleat. Ergo à simili iustificatus, &c. Vide Vegã vbi supr. c. 75.

Septima diffic. An per martyrimum, sine actuali peccatorum poenitentia, martyr illorum remissionem consequatur?

VIDE DD. vbi supra, & præsertim Vegã super Cõc. Trid. lib. 6. cap. 36. & 37.

CONCLUSIO I.

QUI habet alicuius peccati complacentiam, etiam si martyrimum patiat, nullam consequetur gratiam. Ratio est: quia nõ diligit Deum super omnia. Plus enim diligit se, quàm Deum.

Hinc sequitur, concubinarium, vsurarium, meretrices, & alios id genus homines, cum sint in malo statu, si habeat suorum peccatorum complacentiam, quanuis in contumeliam Christi occidantur,

APPEN.

dantur, non consequi gratiam, neq; veniam, antequam eos suorum scelerum poeniteat. Similiter & hæreticum, qui habet complacentiam, &c. Et confirmatur ex D. Paul. Si tradidero corpus meum: ita vt ardeam: charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. *1. Corinths. 13.*

CONCLUSIO II.

QUI tempore martyrii illius peccati nõ recordatur, sine actuali poenitentia primam gratiam consequetur. Confirmatur ex Cã. adhuc. de poenitentia. d. 3. & in cap. cum Marthæ. de celebratione Missarum. Et quia est actus dilectionis Dei, &c. Ioan. 15. & per dilectionem: vt modo diximus, remittuntur peccata. *Ioan. 15.*

CONCLUSIO III.

SI tempore martyrii aliquis est alicuius peccati cõsci, cuius non poeniteat actu non præ negligẽtia, sed propter amorem martyrii, & quia existimat poenitentiam tunc non esse necessariam, is per solum martyrimum saluabitur. Ratio est: quia duo sunt remedia instituta à Christo ad remissionem peccatorum, scilicet, poenitentia, & martyrimum. Vt constat Lucæ 12. & Marc. 8. Qui me confessus fuerit coram hominibus, &c. Ergo, qui eligit martyrimum, & propter eius amorem existimat poenitentiam non esse necessariã, saluabitur. Contraria opinio est communis, & securior, quam sequuntur Sco. vbi supra, & Soto d. 15. q. 1. ar. 2. vbi dicit: si martyr habet tempus detestandi peccatum, tenetur ad hoc, nisi vel afflictio ne mortis, vel amore martyrii impediatur. *Magistri Vega est c. 36. citato. Luce 12. Marc. 8.*

DVBIUM III.

An qui dormiens, & in mortali existens, in contumeliam Christi occiditur, per martyrimum iustificetur?

CONCLUSIO.

SI ille vigilans habuit animum patiendi martyrimum, eoq; animo ad dormiendum se contulit, iustificabitur, sin minus, non. Ratio vtriusq; partis conclusionis ponitur in Capitulo Maiores. extra de Baptismo. quia cum peccatum mortale actu propriae voluntatis committatur absque propriae voluntatis actu non delibatur.

Vega lib 6 su per Conc. Trid. c. 32. et Adri. quodlibet 8.

Octava diffic. An sola oratio sit satis aliquando ad peccatorum remissionem sine actuali illorum displicentiâ?

CONCLUSIO I.

Luce 13.

QUI paulo ante mortem habet locum detestandi peccata, si illa non detestetur, virtute orationis gratiam minimè consequetur. Ratio est: quia habet præceptum pœnitendi, Luce 23. à quo non excusatur, si pœnitendi locus suppetat: & hoc modo intelligendæ sunt omnes autoritates, quæ per solam orationem peccata dimitti negant.

CONCLUSIO II.

Ezechiel 28. Psal. 31.

QUANDO aliquis recordatur peccatorum, & illorum pœnitet, sine oratione veniam consequitur. Patet Ezechiel. 28. In quacû que hora ingemuerit peccator, &c. Et Psal. Dixi confitebor aduersum me, &c.

CONCLUSIO III.

Adri. est & Vega.

QUANDO mors instat, & præ nimia mortis angustia non recordatur aliquis peccatorum, neque pœnitentiæ, si ex toto corde misericordiam petat, sine actuali pœnitentiâ per solam orationem iustificabitur: Et probatur, Matthei 7. Petite, & dabitur vobis, &c. vbi B. Chrysostomus, ait: omnis qui petit accipit, siue iustificatus sit, siue peccator: quod intelligitur quando ita orans habet actualem dolorem, & non recordatur: quoniam si recordaretur, pœniteret quidem, excusatur tamè propter mortis angustiam. Et Matthei 8. habetur: Serue nequam, nonne omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me? ex his locis ita probo conclusionem: Deus pollicetur se daturum pœnitenti, quidquid petatum fuerit ad salutem expediens, sed nihil magis expediens, quàm peccatorum remissio, ergo &, &c.

Matth. 7.

Matth. 8.

Nona diffic. An peccata per ignorantiam commissâ remittantur per dilectionem Dei super omnia, aut virtute generâlis pœnitentiæ?

Cap. 33.

UT SI quis commisit vîrâ per ignorantiam culpabilem, existimans non esse peccatum. Lege Vegam super Concil. Trid. lib. 6. qui tenet affirmantem partem, & Medinam de pœnitentiâ q. 2. de confessione dimidiata iteranda, notabili, Similiter dubitari solet.

CON-

CONCLUSIO I.

QUANDO peccator virtute pœnitentiæ solum detestatur peccata, quæ sciens commisit, non autem actu simul quæ per ignorantiam, in hoc euentu non iustificatur virtute pœnitentiæ generalis, neque etiam habet aliquam virtutalem pœnitentiâ. Ratio est: quia per generalem peccatorum dolorem non detestatur peccata per ignorantiam commissa: quoniam si illorum recordaretur, non pœniteret, neque de illis doleret: peccatum autem nunquam remittitur nisi per motum liberi arbitrii, peccato contrarium, id est, per peccati detestationem.

c. maiores. euss. de Bapte.

CONCLUSIO II.

QUANDO peccator tempore pœnitentiæ non solum sciens commissa detestatur, verumetiam subdit, & pœnitet me, si quid per ignorantiam commisi, tunc peccati ignorati veniam consequitur: dummodò non habeat propositum committendi iterum peccatum ignoratum. Ratio est: quia tunc habet actualem displicentiâ peccatorum per ignorantiam commissorum: quemadmodum pœnituit Dauid, quando dixit: Ab oculis meis abscondam me Domine, &c.

Psal. 18.

Decima diffic. An possit Deus remittere vnum peccatum sine alio?

DD. vbi supra

CONCLUSIO I.

DE lege non potest Deus vnum peccatum sine alio remittere. Ratio est: quia Dei perfecta sunt opera, & quem sanatur, per se sanatur. Tum etiam quia de lege nunquam remittitur peccatum sine infusione gratiæ, quæ non potest coexistere peccato.

Communis est Dent. 32.

CONCLUSIO II.

DE potentia Dei absoluta, Deus potest remittere quoad culpam vnum peccatum sine alio. Probatur: quia potest Deus de potentia absoluta remittere peccatum absque infusione gratiæ: atque ita vnum peccatum sine alio.

Ex Scoto colligitur.

D. V. B. I. V. M. IIII.

QUID tunc remittit. Respondeo pœnam sensus, illi peccato respondentem, & pœnam damni: quia exul erit à patria non propter illud peccatum, sed propter alia. Et nota, quod tunc non reconciliatur Deo, quia non confertur illi gratia, ut infra patebit.

F. q. 4.

O 3

Contraria

Contraria opinio est Scot. d. 15. q. 1. ar. 3. & aliorum quos ipse sequitur.

DD. ubi supra Castro, Verbo pena. hanc. 2. Vega lib. 13. d. sap. 35. usque ad finem libri.

Vndecima diffi. An dimisso peccato quoad poenam eternam, remaneat poena temporalis luenda?

NOTA primum cum S. Tho. art. 40. dicente, duplicem poenam respondere peccato, eternam, scilicet, propter auersionem a Deo, & temporalem propter conuersionem ad creaturam. 2. Nota, poenam eternam in temporalem commutari.

CONCLUSIO I.

POENA eterna virtute poenitentiae remittitur. Ratio est: quia virtute poenitentiae recipit homo gratiam, quae est acceptatio ad gloriam.

CONCLUSIO II.

IN remissione peccatorum poena eterna virtute poenitentiae in temporalem commutatur. Definita est in Conc. Trid. Sess. 6. Can. 14. & Sess. 14. Can. 8. & 12.

CONCLUSIO III.

TANTA potest esse co[n]tritio, vt virtute illius omnis poena tam eterna, quam temporalis remittatur. Patet exemplo Beatae Magdalenae, & latronis: & confirmatur ex Can. 8. & Can. 12. proximae citatis: vbi anathematizantur dicentes, per poenitentiam semper omnem poenam deleri: vnde colligitur, aliquando ergo delebitur tota poena.

Art. IIII. An peccata Venialia etiam virtute poenitentiae remittantur?

ABSOLVETVR articulus aliquot difficultatibus positus.

Prima diffi. An peccata Venialia sint dictum, vel factum, &c.

HAEC difficultas primo est explicanda, vt totus articulus facilius intelligatur. Duae autem sunt opiniones. Prima B. Tho. 12. q. 88. art. 1. ad primum, & q. 89. dicentis, non esse contra legem, sed praeter legem. Contraria opinio est Durandi in 2. dist. 41. q. 6. ad primum, asserentis, esse contra aliquam legem.

CON-

CONCLUSIO I.

OMNE peccatum veniale est alicuius legis transgressio. Patet: quia omne veniale est contra rectam rationem, & agere contra rectam rationem, est agere contra legem naturalem, praecipientem non esse a regula rectae rationis deuiandum.

DVBIVM I.

Veniale ex imperfectione actus est ne contra praecipitum Diuinum?

CONCLUSIO II.

EST quidem: non tamen contra illius finem, scilicet, charitatem. Ratio est: quia peccatum veniale est contra actum alicuius virtutis moralis, vel Theologicae, de quibus singulis data sunt praecipita. Non est tamen contra finem praecipiti, quia non destruit charitatem: & in hoc sensu vera est Durandi opinio.

Hinc colligitur, veniale peccatum non esse contra finem legis, sed praeter finem. Quia veniale non destruit dilectionem Dei, quae est totius legis finis. Ad Rom. 13. solu[m] enim impedit charitatis augmentum, cum sit actus, qui non refertur in Deum, atque ita dicitur, esse praeter finem legis: & in hoc sensu vera est S. Tho. opinio, dicentis, veniale peccatum non esse contra legem simpliciter. Na[m] esset simpliciter contra legem, si esset actus legi, & fini legis, scilicet, charitati contrarius, & incomp[os]ibilis cum illa.

Hinc peccati venialis definitio ita colligitur, vt dicatur esse actus contra aliquam legem: comp[os]ibilis tamen cum fine legis, scilicet, charitate.

Contra hanc veritatem de peccato veniali fuerunt multae haereses: praesertim vna cuiusdam Caluini, qui negauit esse peccatum veniale: in quas doctissime Castro, & Vega vbi supra inuehiunt.

Secunda diffi. An poenitentia sit necessaria ad remissionem venialium?

QVAETVOR sunt opiniones. Prima dicit, remissionem venialium nihil aliud esse, quam remissionem poenae temporalis propter venialia infligenda.

Secunda opinio dicit, peccatum veniale non remitti per solutionem poenae tantum, sed requiri etiam culpae remissionem, quae per quemcunq;

APPEN. 1.

Ad Rom. 13.

APPEN. 2.

Haereses.

Alex. Ale. q. 99. m. 1. art. 5. D. Bon. d. 17. q. 1. art. ult. d. 11. art. 1.

Alex. Alex. q. 65. S. Th. q. 87. D. Bon. d. 16. q. ult. d. 21. Ric. d. 16. Vega lib. 14. sup. Conc. Trid. c. 2. & Castro, Verbo peccati h. e. ref. 10. d. 12.

Alex. Ale. m. 2. p. q. 122. Scot. d. 22.

quemcunque actum meritorium remittitur, quanuis homo non operetur hac intentione: vt culpa sibi remittatur, & quanuis actus ille non sit actualis, siue virtualis pœnitentia. hæc duæ referuntur à Sco in 4. dist. 21. quæst. 1.

Tertia opinio est Dur. d. 16. q. 2. opinantis, non remitti veniale nisi per cõtritionem, vel aliquam actualem displicentiã, asseritq; non sufficere actum dilectionis Dei super omnia, vt venialia remittantur.

Quarta est S. Tho. q. 82. arti. 1. qui defendit sufficere virtuales pœnitentiam ad venialium remissionem.

CONCLUSIO I.

PECCATVM veniale non remittitur per solam pœnæ, quæ illis respondet, remissionem: quia post peccatum veniale non solum manet obligatio ad pœnã, verum etiam macula; & culpa, quæ per solam pœnæ solutionem non tollitur: culpa enim non remittitur, nisi per suum contrarium, scilicet, per displicentiã, quæ est contraria complacentiæ in peccatis.

CONCLUSIO II.

AD remissionem venialium necessaria est actualis, aut virtualis pœnitentia. Ratio est: quia veniale peccatum est auersio secundum quid à Deo: auersio autem cum sit priuatio conuersionis, solum tollitur per conuersionem: nullus autem conuertitur in Deum, nisi per actualem pœnitentiã, vel habituales, qualis est dilectio Dei super omnia.

CONCLUSIO III.

NON omnia venialia remittuntur per quemcunque actum dilectionis Dei, nisi sit actus perfectissimus, bene tamen aliqua, ex epli causa, per istum actum, propono obedire Prælato in omnibus propter Deum inobediencia venialis commissi, non autem mendacium iocosum remittitur, patet: quia ex isto actu dilectionis sequitur displicentiã inobedienciæ, si tunc homo recordaretur, nõ autem displicentiã mendacij iocosi: tum etiam quia talis actus dilectionis est composibilis cum proposito mentiendi, & ita non erit mendacij virtualis pœnitentia.

Tertia

Tertia diffi. An requiratur propositum cauendi deinceps venialia? S. Tho. ubi supra art. 1.

CONCLUSIO.

TENETVR habere propositum vitandi singula venialia, id est, in particulari, scilicet, hoc veniale, verbum otiosum, & hoc, scilicet, immoderatum risum, non tamen omnia venialia collectiue, quemadmodum tenetur habere propositum cauendi omnia mortalia collectiue. Ratio est: quia homo in gratia constitutus, habet facultatem vitandi omnia mortalia, non tamen venialia omnia: vt sunt illa, quæ ex imperfectione actus oriuntur.

Quarta diffi. An propositum cauendi venialia, quorum pœnitet, debeat esse formale, vel virtuale?

CONCLUSIO.

QVORVM virtualiter pœnitet, tenetur habere virtuale propositum cauendi illa, alioqui enim non sufficienter pœniteret. Ratio est: quia nullus dignè pœnitet, si habeat reincidendi propositum.

Quarta diffi. An qui habet propositum committendi veniale ex contemptu, mortaliter peccet?

Caie. in summa verb. Contemptus.

RESPONDEO vno verbo, aut est contemptus simpliciter: vt quãdo aliquis nullo fine peccat, nisi vt superioris præceptum transgrediatur, aut est secundum quid.

CONCLUSIO I.

Si quis habeat propositum committendi omnia venialia ex contemptu nocuenti, quod ex veniali sequitur, is solum peccabit venialiter, quanuis constituat se in periculo peccandi mortaliter, incerto tamen. Ratio est: quia talis contemptus est secundum quid, ratione parui nocuenti.

CONCLUSIO II.

Si autem habeat propositum committendi omnia peccata venialia, vel vnum tantum ex contemptu simpliciter, mortaliter peccabit, & grauissimè. Ratio est: quia vult peccare, vt nõ obediatur suo Prælato, quod quidem nascitur ex odio legislatoris, verum de his in flosculis 2. lib.

O 5

Quinta

c. maiores. ext. de bapt.

De venialibus

De venialibus

Quarta

Quinta diffic. An virtute attritionis venialia remittantur,
attrito in gratia existente?

CONCLUSIO.

VT per talem attritionis actum venialia remittantur, debet esse specialis attritio venialium. Ratio est: quia cum attritione generali mortalium est composibilis complacentia venialium: unde talis attritio non est virtualis poenitentia venialium: non enim sequitur, poenitet me peccasse mortaliter propter poenas inferni: ergo nollem dixisse verbum ociosum, quomobrem attritio remittens venialia debet esse specialiter illorum: estq; actus dilectionis, quia à gratia, & charitate imperatur: vt si quis in gratia existens diceret, nollem venialiter peccasse: quia mihi gloria dilatabitur, & diutius in purgatorio immorabor. Soto tenet sufficere generalem attritionem, d. 15. q. 2. art. 1.

s. Tho. ubi sup. Sexta diffic. An quoties prima gratia per contritionem, vel sacramentum infunditur, venialia remittantur?

CONCLUSIO I.

SI tunc alicuius peccati complacentiam habet, tale veniale non remittetur: quia ad remissionem venialium requiritur poenitentia, siue displicentia, quam ipse non habet.

CONCLUSIO II.

SI nullius peccati venialis, complacentiam habet, omnia venialia remittuntur, quemadmodum, & mortalia. Patet: nam si remittuntur mortalia quod maius est, & venialia quoq; condonabuntur.

Septima diffic. An per receptionem cuiuscunque sacramenti omnia venialia remittantur?

CONCLUSIO.

REMITTUNTUR, si nullius complacentia habeatur, & suscepturus sacramentum dignè accedat. Ratio est: quia talis susceptio est actus meritorius, & per consequens dilectionis Dei, &c. quid? quòd, si per sacramentum tale, vt infra dicitur, remittuntur, & per sacramenta remittentur.

Octava

Octava diffic. An etiam per quemcunque actum meritorium?

CONCLUSIO.

ETIAM remittuntur. Ratio est: quia quicumque actus meritorius est actus dilectionis super omnia, nam est virtualis poenitentia venialium. Limitanda est conclusio iuxta 3. concl. 2. difficul. huius artic.

Scoti est.

Nona diffic. An etiam virtute martyrij, quod aliquis inter dormiendum patitur, illi venialia remittantur?

CONCLUSIO.

QUANDO aliquis se cõfert dormitum absq; venialium complacètia, etiam si nihil de martyrio cogitet, si in odium Christi occidatur, remittentur illi venialia.

s. Tho. est ubi supra, ad 2.

Decima diffic. An in purgatorio remittantur venialia?

CONCLUSIO.

REMITTUNTUR quidem. communis est DD. sententia d. 21. & probatur Matth. 20. dixit Christus, Peccatū in Spiritum Sanctum, neque in hoc seculo, neq; in futuro remittitur. Hinc à contrario sensu colligo, ergo aliqua peccata remittuntur in alio seculo, scilicet, in Purgatorio: nam in inferno nulla est redemptio.

Alex. Alen. 2. p. 9. 124. m. 9. 10. D. Bon. d. 21. toto ar. 2. Matth. 20.

DVBIUM II.

QUO igitur modo remittuntur in Purgatorio? Varij sunt modi dicendi, Scotus dicit in instanti mortis, id est, in primo non esse hominis: quia iam est extra viam remitti venialia, in quibus perseverauerit vsque ad mortem, propter merita, quae homo habuit in via: quia merita, quae sunt causa remissionis venialium, perseverantia in venialibus non impediuntur. 2. Duran. dicit, remitti quoad culpam in Purgatorio propter displicentiam, quam habent illae animae venialium, cum sint in charitate: quia culpa tollitur per suum contrarium. 3. Soto. d. 15. q. 2. articu. 2. asserit remitti quoad culpam in Purgatorio propter actum charitatis, & continuam patientiam, quam dum cruciantur, habet. Et ratio est: quia iste actus est vir-

est virtualis poenitentia: remittuntur eadem in purgatorio per orationes Ecclesiae, vt constat.

Vndecima diffi. An Venialia peccata per sacramentalia remittantur?

SACRAMENTALIA, sunt operationes ab Ecclesia institutae ad dignam sacramentorum receptionem.

CONCLUSIO I.

ORATIO Dominica virtute illorum verborum, *Dimitte nobis, &c.* remittit, venialia. Ratio est: quia his verbis habetur virtualis poenitentia, & constat Can. de quotidianis, de poenitentia, dist. 3.

CONCLUSIO II.

AQUA benedicta perfusa remittuntur venialia. Constat Ca. aquam, de consecr. d. 3. vbi expressè habetur.

CONCLUSIO III.

RECEPTIONE Eucharistiae, vel alterius sacramenti etiam remittuntur venialia, supra hoc artic. patet.

CONCLUSIO IIII.

CONFESSIO generalis remittit venialia: quia est actualis poenitentia venialium.

CONCLUSIO V.

PER Eleemosynam venialia peccata remittuntur. Et constat Can. medicina, de consecr. d. 1. & quia est actus dilectionis Dei.

CONCLUSIO VI.

BENEDICTIO Episcopalis remittit quoque veniale, hæc ex consuetudine Ecclesiae habetur. Hæc conclusiones sunt ex communi Doctorum sententia, & continentur hoc carmine Orans, *Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.*

Duodecima diffi. An remittantur etiam simul quoad poenam?

S. Tho. est vbi supra art. 3.

PRÆDICTIS actibus culpe remittuntur, non tamè omnis poena. Ratio est: quia sequeretur habentè sola venialia, si tempore mortis aqua benedicta aspergeretur, statim ad cælum euolare, quod est difficile creditu, scilicet, tantam Purgatorij poenam remitti per solam aquae benedictae asperisionem: remittitur tamen poena iuxta quantitatem feruoris, & charitatis in Deum, quae per hos actus excitatur.

Decima-

Decimatercia diffi. An prædictis operationibus peccata venialia ex opere operato, vel operantis remittantur?

DE aqua benedicta, & Episcopali benedictione est opinio S. Thom. vbi supra ad 1. & Ricard. d. 16. q. 1. artic. 1. remitti veniale ex opere operantis. Contraria opinio est Sco. d. 15. q. 2. ar. 3. quod remittantur ex opere operato.

CONCLUSIO I.

AQUA benedicta, & Episcopalis benedictio ex institutione Ecclesiae remittit venialia ex opere operato. Ratio est: quia si ex opere operantis solum, ita remitteret aqua non benedicta errore suscepta, atque benedicta: & ita prodesset benedictio simplicis Sacerdotis errore suscepta, ac Episcopalis benedictio. Vtrobique enim operatur intentio operantis, quod quidem est falsum.

CONCLUSIO II.

VT virtute horum sacramentalium venialia remittantur, desideratur actualis actio saltem in principio actus. Patet: quia sicut ad mortaliem remissionem per sacramentum, requiritur aliquis actus, vt contritio, vel attritio: ita etiam, vt venialia per hæc sacramentalia, remittantur. Sunt enim venialia peccata commissa per propriam voluntatem, quemadmodum, & mortalia.

Decimaquarta diffi. An venialia absque mortalibus remitti possint?

Alex. Alen. q. 69. m. 9. art. 5. D. Bona. d. 15. q. 11.

SENSVS est: an existens in mortali, possit poenitere venialium, & illorum remissionem consequi, non dimisis mortalibus.

Duae sunt opiniones. Vna Duran. d. 16. q. 3. qui dicit existentem in mortali, siue in via, siue extra viam, posse pro venialibus satisfaccere. Contraria opinio est communis S. Tho. vbi supra arti. vlt. & Ric. d. 26. art. vlt. Prima opinio falsò tribuitur Sco. d. 22. q. 1. quod dixerit in inferno posse venialia remitti. Scoti enim opinio agit in Alexandrum, Diuum Thomam, & Ricardum: postea verò in versiculo, Sicut iste modus non placet, &c. affirmat remissionem venialium fieri per remissionem culpae, & poenae, per aliquè actum contrarium magis Deo gratum, quam fuerit culpa commissa, vel per actum meritorium gratiae, & cum in inferno nullus sit locus actibus.

actibus meritoriis, sequitur profecto Scotum non primam, sed secundam opinionem amplexum fuisse.

CONCLUSIO I.

VNUM veniale potest sine alio remitti. Quia cum maneat in amicitia Dei, qui solum habet venialia, poterit pro vno veniali, & non pro alio satisfacere, vt pro mendacio iocoso, & non pro officioso: poteritq; Deus remittere vnum, non remittendo aliud.

CONCLUSIO II.

MORTALE peccatum potest de lege sine venialium remissione dimitti. Ratio est: quia veniale est cōpossibile cum gratia, & eius infusione, sine qua non fit de lege mortalis peccati remissio.

CONCLUSIO III.

QUANDO mortale, & veniale simul insunt, impossibile est de lege venialia remitti absq; remissione mortalium. Ratio est: quia illorum remissio est actus amicitiae, & qui est in mortali est Dei inimicus, & non potest talem actum habere: tum etiam neq; per sacramentalia, quae operantur virtute passionis Christi, cuius effectus existentibus in mortali: quia sunt indispōiti, nō applicantur.

CONCLUSIO IIII.

IMPOSSIBILE est quoad culpam, vel poenam existentem in inferno veniale remitti. Patet: quia ibi existens non potest habere actum dilectionis Dei, neque recipere sacramentalia, quibus venialia remittuntur: quare si culpa est in perpetuum duratura, & poena. Lege Vegam omnino à cap. 11. vsq; ad finem ferè lib. citati.

Art. V. An possit Deus de potentia absoluta remittere peccata, sine gratiae infusione?

Scot. liberatur.
Alex. Alé. q.
92. m. 1. arts. 2.
D. Bona. d. 17.
q. 1. art. 1.

DVÆ sunt opiniones S. Tho. 1. 2. q. 113. qui affirmat, hoc esse impossibile. Contraria opinio est Sco. m. 1. d. 17. & 2. d. 18. & in 4. d. 1. q. 6. & d. 14. q. 1. & d. 26. q. 2. asserentis, neque ex parte Dei, neque ex parte subiecti implicare contradictionem posse peccata absq; infusione gratiae remitti.

CONCLUSIO.

NON implicat contradictionem Deum remittere alicui peccatum absque infusione gratiae. Probatur Conclusio variis rationibus. Prima potest Deus creare hominem in puris naturalibus, quare poterit

Scot. c. 7.

poterit illum ad eundem statum reducere, & absq; gratia reparare. Dices: Gratia, & peccatum opponuntur priuatiuè ex natura rei post peccatum, quemadmodum caecitas & visus in catulo post nonum diem, licet quando est in puris naturalibus non opponantur priuatiuè, atq; ita ratio Scoti non habet vim: contra illa priuatiuè opponuntur, quorum alterum necessariò inest subiecto post tempus à natura determinatum, id est, quando subiectum habet aptitudinem ad talè formam: vt est catulus post nonum diem: homo autè quando est in puris naturalibus est magis aptus ad gratiam, quàm post peccatum, & tamen tunc gratia, & peccatum per te non opponuntur priuatiuè ex natura rei: ergo neq; post peccatum. Deinde similitudo catuli nō viget: quia ante nonum diem caecitas, & visus respectu illius nō opponuntur priuatiuè, propterea quòd catulus nō est aptus ad formam: homo verò in puris naturalibus est aptus ad gratiam, magis quàm post peccatum: quare minus post peccatum opponuntur priuatiuè, quàm antea. Secunda, Deus per suam omnipotentiam absolutam potest absq; aliqua culpa beatos beatitudine, & iustos gratia expoliare, eosq; ad pura naturalia perducere, quod DD. contrariae factionis concedunt: quare multò magis homini priuato gratia propter peccatum, poterit peccatum remittere, illum in puris naturalibus conseruando. Tertia potest homo iniuriam remittere inimico, non reconciliando illum in pristinam amicitiam: cur non poterit & Deus? cum inter amicum, & inimicum detur medium, nempe, non amicum. Quarta constat ex his, quae in peccato remittuntur, quae possunt remitti absq; infusione gratiae, nempe, offensa, quae remittitur per satisfactionem. s. per poenitentiam, vel remissionem huius poenitentiae: vt fit inter homines, in quibus tandiu manet offensa, quandiu nō fit satisfactio, aut nō remittitur iniuria. 2. reatus per remissionem poenae aeternae. 3. de ordinatio per reformationem naturalem, quae nihil aliud est, quàm facilitas, & promptitudo ad bonum, quae fuerat per peccatum deperdita. 4. macula non imputatio priuationem gratiae ad peccata praeterita. Quia potest Deus remittere maculam instituendo, vt ille, qui est in peccato maneat extra gloriam, non in poenam peccati, sed ad declarandam, & manifestandam suam potentiam. ver. g. vt si aliquis exulet à regno propter delictum commissum, potest Rex auferre ei delictum, & quòd maneat extra regnum: non tamen propter delictum, sed propter alias

alias causas, atque hoc est remitti maculam, non imputando priuationem gratiae ad praeterita peccata.

Iam nota aliqua ad soluenda argumenta contrariae opinionis. Primum animaduerte, gratiam, & peccatum non esse priuatiue opposita ex natura rei. Ratio est: quia potest Deus ex sententia omnium Theologorum creare hominem in puribus naturalibus absq; gratia, & peccato: ut fuit homo in statu innocentiae ex sententia Sco. Secundum, neq; ex lege priuatiue opponitur. Ratio est: quia peccatum non solum significat priuationem gratiae, sed quod sit talis priuatio in poenam culpae, quae quidem culpa est inimicitia, & aliquid contrarium, & non solum priuatio. Tertium, posse remitti poenam damni sine acceptatione ad gloriam, per solum non imputationem priuationis gloriae propter peccatum. Potest enim Deus instituere, ut aliquis sit priuatus gloria, & non propter peccatum, quemadmodum potest nunc expoliare beatos absq; vilo peccato beatitudine, quam possident, & talis expoliatio non esset illis poena. Quartum, conuersionem, & auersionem non opponi priuatiue, neque ex lege, neque ex natura rei, sed vel contrariae, & tunc auersio idem est, quod inimicitia, & conuersio idem, quod amicitia, vel contrariae, & tunc auersio est non amicitia, & conuersio amicitia. Dices: Auersio videtur conuersionis priuatio. Respondeo, non est priuatio: ut caecitas respectu visus. Significat enim quoque aliquid positium, scilicet, inimicitiam, & quae est pura priuatio, solum negationem significat in subiecto apte nato. Dices, quid plus significat inimicitia, quam gratiae priuatio significat? Respondeo, importat quidem gratiae priuationem non absolute, sed in poenam culpae: & ita contrarium, & non tantum priuatio, unde conuersio & auersio sunt sicut amicus, & inimicus, vel non amicus.

Prima diffc. An ad remissionem venialium requiratur etiam gratiae infusio

Catech. 12. q. 103.

DVÆ sunt opiniones extremæ. Prima Palud. d. 16. q. 1. arti. 2. scilicet, veniale plerumq; remitti absque gratiae augmento. Contraria opinio est. S. Tho. d. 87. art. 1.

CONCLUSIO I.

AD remissionem venialium non requiritur, prima gratiae infusio.

fusio. Patet: quia veniale non contrariatur gratiae, cum sit illi compossibile: unde ad sui remissionem non requirit ex natura rei gratiae infusionem.

CONCLUSIO II.

QUOTIES in via veniale remittitur, gratia praexistens augetur. Patet: quia venialis remissio fit per actum elicatum ab existenti in gratia, qui est Deo magis acceptus, quam fuerat peccatum odiosum.

CONCLUSIO III.

GRATIAE augmentum non est necessarium ad remissionem venialis. Ratio est: quia in purgatorio venialia remittuntur, ubi gratia non augetur: quia ibi non est locus actui meritorio, per quem gratia augeatur.

Secunda diffc. An actus poenitentiae sit prior infusione gratiae? intelligitur titulus de prioritate naturae.

DVÆ sunt opiniones, quae etiam si videantur contrariae, non sunt tamen. Prima est S. Tho. tenentis, dispositiones imperfectas praecedere tempore gratiam: perfectam vero dispositionem esse simul tempore cum gratia, posteriorem tamen natura. Haec fuit etiam Alex. & Reliquorum quos citauimus. Altera opinio est Scot. quae est eadem ferè cum communi opinione, qui statuit tria instantia naturae, supposito tamen, quod prius per aliquam temporis moram à Deo praefixam, homo continuauit dolorem peccatorum, in ultimo autem instanti illius temporis est actus poenitentiae, & simul tempore charitas. Sed in isto instanti temporis sunt, inquit, tria instantia naturae: in primo enim instanti est actus poenitentiae, in secundo infunditur charitas, in tertio actus poenitentiae efficitur contritio, cuius virtute remittuntur peccata: dolor enim sine charitate non est contritio, sed attritio duntaxat.

CONCLUSIO I.

In genere cause formalis prius natura est gratiae infusio, quam sit perfectus actus poenitentiae, qui contritio nominatur. Ratio est: quia causa formalis est prior suo effectu: prior enim est albedo, quam sit subiectum album, quia dat illi tale esse: & gratia causa formalis est contritionis, & iustificationis nostrae: ut docet Cóc. Trid. Sess. 6. cap. 6. & 7.

F. t. q. 4.

P

C O N -

Alex. Alex. q. 58. et 73. m. 1. S. Thom. q. 85. art. 6. & 12. q. 103. ar. 5. et 8. D. Bona d. 17. q. 1. art. 1. Ric. et Sco. d. 14. q. 2. art. 2.

CONCLUSIO II.

QUATENUS contritio est causa dispositionis gratiæ, id est, in genere causæ materialis, posterior natura est actus contritionis gratiæ infusione. Ratio est: quia dispositio materiæ præsupponitur ad causam formalem, & contritio disponit subiectum, ut sit aptum ad receptionem gratiæ, quæ est formalis causa: atque ita conciliantur opiniones.

Tertia diffic. An gratiæ infusio sit remissione culpæ prior naturæ?

TRES sunt opiniones. Prima S. Tho. 1. 2. q. 13. ar. 8. scilicet, utrumque effectum simul tempore esse, prius tamen natura Deum infundere gratiam, quam remittat culpam. Secunda est Sco. d. 16. q. 2. & in 1. d. 17. q. 1. notab. Contra istam conclusionem, qui ait, infusionem gratiæ secundum intentionem Dei esse priorem remissione culpæ: at verò ordine executionis, prius Deum remittere culpam, quam infundat gratiã. Tertia est media Ric. d. 17. ar. 4. q. 4. ubi ait, gratiam duplicem sortiri effectum, scilicet remissionem culpæ, & reconciliationem cum Deo: prius tamen efficere primũ, quam secundum, & ita de sententia Ric. remissio culpæ prior est reconciliatione peccatoris.

CONCLUSIO I.

INFUSIO gratiæ, & culpæ remissio nõ sunt duæ mutationes reales, sed vnica tantum. Ratio est: quia mutationes reales multiplicatur ad multiplicationem realem terminorum: quando enim vterque terminus à quo, scilicet, & ad quem, est realis, duæ interueniunt mutationes reales: vnde cum culpa non sit ens reale, mutatio culpæ ad non culpam non erit mutatio realis, sed rationis tantum: erit autem realis mutatio, ex non gratia ad gratiam: vn de consequens fit, remissionem culpæ, & infusionem gratiæ esse vnã tantum mutationem realem, & vnã actionem Diuinam, quãuis sit duplex effectus. Tot enim sunt actiones, quot sunt mutationes, & cum sit vna tantum mutatio, erit vnica actio.

CONCLUSIO II.

SI gratiæ creatio, & culpæ remissio considerentur, quatenus gratia in anima subiicitur, prior est expulsio culpæ ab anima, atque remissio, quam sit gratiæ receptio. Prior enim est passiva dispositio

Scoti est.

dispositio formæ introductione, sine receptione in eodem passo: nam actus actiuorum sunt, &c. & cum anima ad gratiam per remissionem culpæ disponatur, erit prior perfectio remissio culpæ, quam sit in anima gratiæ receptio. Et hoc modo intelligenda est Scoti opinio, scilicet, ex parte subiecti, & in genere causæ dispositiue, siue materialis, atque ita sententiæ D. Thom. minimè repugnat.

Art. VI. An pœnitentiã à timore pœnarum inferni incipiat?

CONCLUSIO I.

AD iustificationem impij, vel peccatoris semper speciale Dei Optimi Maximi auxilium desideratur. Definita est in multis Conciliis Arauficano 2. cap. 7. & Mileuitano cap. 5. & Trid. Vide Casfrum vbi supra.

CONCLUSIO II.

AD iustificationem impij, quinque actuales dispositiones solent concurrere. Prima est motus fidei, de qua ad Hæbr. Sine fide impossibile est placere Deo. Secunda, timor gehennæ, de qua Eccles. 1. Timor Dñi expellit peccatũ. Tertia, spes veniæ, de qua Matth. 9. Cõfide fili, remittetur tibi peccata tua. Quarta, motus charitatis, ut Deũ diligere incipiat, de qua Ioã. 14. Qui diligit me, diligetur à patre meo: vltima, dolor de peccatis, de quo Actorum 2. pœnitentiam agite, &c. hæc conclusio est expressè definita in Conc. Trid. Sess. 6. cap. 6.

Hanc conclusionem intellige, ut communiter accidit. Tanta enim charitate potest infidelis inflammari: ut non timore gehennæ, sed filiali solum cõcutiatur. Patet exemplo B. Pauli, qui statim dixit: Domine, quid me vis facere?

CONCLUSIO III.

IN iustificatione peccatoris frequenter hi motus positi non concurrunt, sed sola charitas cum pœnitentiã. Hoc enim experimento in nobis ipsis comprobamus, qui absque motu formali fidei, aut spei, aut timoris gehennæ, mouemur charitate in Deum; atque ita peccata detestamur, neque requiritur: ut motus charitatis, & pœnitentiæ sint duo motus, sed vnicus duntaxat, nepe, ut de peccatis propter Deum doleamus.

*Alexã. q. 56.
D. Tho. q. 81.
D. Bona. d. 17.
q. 1. art. 2. rili-
qui d. 14. Ve-
ga à c. 23. af-
que ad 26. lib.
6 super Concil.
Trid. & lib 13
cap. 13. Casfrò
verb. timor &
verbo Cõfessio.
contra hæreses.*

*Ad Hebr. 11.
Eccles. 1.
Matth. 9.*

*Ioan. 14.
Act. 2.*

Paul. ad Ro. 6.

APPEN.

Hinc collige exordium pœnitentiæ speciali Dei auxilio: semper fieri in impio quidem à fide, in peccatore à charitate: quod autè fiat à timore gehennæ, accidentale est.

Hæreses.

Hinc confutatur primùm hæresis Pelagij afferentis gratiã, vel speciale auxilium non esse necessarium ad meritorie operandum, sed tantùm, vt facilius operemur, quod est hæreticum: Christus enim simpliciter dixit. Sine me nihil potestis facere: secundus error Lutheri dicentis, absolutè timorem gehennæ esse malum.

Ioan. 15.

Scot. liberatur.

Hinc defendendus est Sco. ab hæresi Pelagiana, quam illi frequentissimè, sed falsò, imponunt. Nam dicunt negasse auxilia specialia: occasionem autem sumpserunt aduersarij, quia in hac d. 14. q. 2. ita scribit: Peccator in peccato existens (& loquitur de pœnitentiæ virtute) potest ex naturalibus cum communi, influentia considerare peccatum commissum, vt offensiuum Dei & vt contra legem diuinam, &c. & subiungit, Et potest voluntas ipsius, &c. vbi duo contra illum notantur. Primùm, quòd dixerit hominem ex puris naturalibus posse considerare peccatum, &c. quia in hoc vitus est cum Pelagio negare auxilium speciale. Secundum est: quia posuit dolorem de peccato esse attritionem, cum sit, inquit, contritio.

Soto d. 14. q. 2. art. 5.

Primùm omnium Scot. negasse speciale auxilium, falsissimum est: nam multis in locis apertissimè fatetur, & docet, esse gratiam præuenientem (quam Theologi speciale auxilium ad pœnitendũ nominant) necessariam: in primo enim Sent. d. 41. ita scribit: Quantumcumq; peccator dum est in via, potest non esse peccator: quia potest Deus illum sua gratia præuenire. Vbi affirmat gratiã præuenientem esse necessariam, vt homo à peccatis resurgat. præterea in 4. d. 22. art. 2. propè finem ait: Peccatoribus credentibus, &c. citius Deus dat suam gratiam, & resurgent. Vides gratiã præuenientem à Sco. positam? paulo inferius ita inquit: Illis citius inspirat Deus per pœnitentiam, quam inspirationem auxilium esse præueniens, dubitat nemo. Præterea quodlib. 17. art. 1. in fine clarissimè confitetur necessarium esse speciale auxilium ad pœnitendum, vbi ait: Plures actus dilectionis &c. vsq; ex se attingere. quis igitur non intelliget Scot. falsò fuisse accusatum. Nam locus, qui hîc nigro calculo notatur, non fuit rectè ab aduersariis penetratus. Ad cuius veritatis intelligentiam animaduerte, aliud esse intelli-

intellectum considerare peccati malitiam, aliud verò volûtatem illud detestari. Nã primus actus potest fieri ex puris naturalibus: considerare namq; peccatum, vt malum, non est proxima dispositio gratiæ: Gentiles si quidem Philosophi, & mali Christiani cõsiderant peccati malitiam, & tamen non conuertuntur: at verò secundus actus, idest detestatio peccati, non potest fieri sine speciali auxilio. Vnde falsus est Mag. Soto in prima correctione contra Scot. nam Scot. vt ex eius litera patet, de primo actu loquebatur. Deinde non rectè secundò Sco. corripit. Neque enim omnes, qui detestantur peccata, quia sunt offensiuua Dei, contritionem habet. Et ratio est: quia sequeretur tunc aliquem suæ contritionis esse certum, & ex consequenti suæ gratiæ, quod est erroneum. Consequètia est manifesta. Nam si iste certò scit se detestari peccata propter Deum, certò plane scit se habere contritionem, & per consequens se esse in gratia, quod est hæreticum. Vnde colligitur aperte posse aliquem detestari peccata in quâtum sunt offensiuua Dei, & talem actum esse insufficientem ad gratiam comparandam. Vnde non erit contritio, sed attritio, cum attritio sit quicumq; dolor insufficientis per se ad gratiam sine sacramèto comparandam. Tum accusat Mag. Soto Scotum, quòd dixerit illam attritionem, quæ iustificationem præcedit, esse meritoriam gratiæ de cõgruo, quod, si vt ab Sco. fuit prolatum, intelligatur, erit summa laude dignum: nunquam enim Sco. per meritum de congruo opus, cui de iustitia præmium debeatur, sed opus impetratoriũ intellexit: atq; ita omnia opera bona facta ab existenti in mortali, sunt impetratoria, quoniam hæc misericordiam Diuinam excitant, vt illi suam gratiam elargiatur. Lege Vegam in opusc. de iustificatione q. ii.

Attritio quid.

Sunt qui affirmant, per pura naturalia Sco. intellexisse particulare auxilium: Deus creauit hominem propter beatitudinem, vt summum bonum intelligeret. &c. Authore B. August. Et quia ordinauit eum ad talem finem, instituit illi media ad finem illum cõsequendum tribuere: quæ quidem media, cum dentur toti nature humanæ, ab Sco. naturalia appellata sunt, quæ Thomistæ etiam supernaturalia vocant.

D. August.

Artic. V II. An virtute pœnitentiæ omnia merita propter peccatum amissa reparentur.

Alex. Alen. q. 57. m 5 & 6.
D. Bona. dist. 14. artic. 2. per totum.

QUATVOR sunt opiniones. Prima Henrici quodlib. 5. q. 22. asserentis, omnes resurgentes à peccato virtute pœnitentiæ recipere æqualem gratiam, à quacumq; gratia ceciderint, vel per quamcumq; contritionem resurgant, sicut pueri ante usum rationis virtute Baptismi. Quæ opinio, vt incredibilis, ab omnibus refutatur. Secunda opinio est Gabr. d. 14. q. 3. dub. 3. & citat Ochã. & comprehenditur hac propositione: Homo virtute pœnitentiæ resurgit semper ad maiorem gratiam, & gloriam illa, à qua cecidit. Hæc Almay. & Ioan. Maio. d. 22. amplexi sunt. Tertia opinio est B. Tho. q. 89. ar. 2. 3. & 5. quæ de sententiâ Soti d. 16. q. 2. ar. 2. duabus propositionibus continetur. Prima, Contritioni resurgentis respondet duplex gratia, vna contritioni tantum, altera & contritioni, & gratiæ, & meritis præteritis. Secunda, gratia respondens meritis erit secundum partes proportionales præexistentis contritionis, & non secundum eius partes quantitativas. Quarta opinio est Sco. d. 22. ar. 2. notabili 3. q. 1. & comprehenditur sequentibus propositionibus. Prima est, omnia merita mortificata reuiuiscunt virtute pœnitentiæ ad tantam gloriam, &c. Secunda, nõ est idem habere plura merita reseruata in acceptatione Diuina in ordine ad præmium pro eis reddendum, & habere maiorem gloriam intensiuè, id est, aliquis potest habere in via plura merita, quàm gratiam habitualem. Tertia, resurgens à peccatis resurget ad maiore gloriam respondentem meritis, non tamen ad maiorem gratiam. Quarta, homo resurgit ad maiorem gloriam respondentem meritis propriis, non autem ad gloriam respondentem gratiæ. opinatur enim Scot. gloriam non solum respondere meritis, verum etiã gradibus gratiæ: hanc opinionem dicit Soto esse inopinabilem, quia ex ea sequitur vnum habitum habere duplex præmium. Respondeo: gloria, quæ respondet gratiæ, non respondet meritis nostris, sed Christi applicatis nobis per sacramenta. Quia sicut ex opere operato datur certus gradus gratiæ: ita ex opere operantis datur aliquis gradus gloriæ. Vide Corollaria, quæ ibi Scotus infert.

CONCLUSIO I.

VIRTUTE pœnitentiæ homo ad gratiam, & virtutes amissas repara-

reparatur. Patet Lucæ 15. vbi dicitur, filio prodigo datam fuisse primam stolam, per quã gratia amissa intelligitur, & alia, quibus virtutes amissæ significantur. Luc. 15.

CONCLUSIO II.

NON semper ad tantam gratiam, quãtam peccando amiserat, resurgit, sed recipit illam iuxta contritionis mensuram. Ratio est: quia formæ recipiunt magis, & minus, intendunturq; , & remittuntur iuxta subiecti dispositionem: & cum contritione anima ad gratiam, quæ est forma disponatur, profectò gratia iuxta contritionis quantitatem infundetur: atq; ita aliquando ad æqualem, nonnunquam ad maiorem, quandoq; verò ad minorem gratiam deperditam resurgit.

CONCLUSIO III.

OMNIA merita, quæ fuerunt per peccatum mortificata, virtute contritionis restituuntur. Colligitur apud Ezechiel. Si egerit pœnitentiam, impietas impij non nocebit ei, at si non viuificaretur, noceret impietas. Ezech. 43.

CONCLUSIO IIII.

VIRTUTE pœnitentiæ redit homo ad maiorem gloriam illa, à qua ceciderat: quia redit ad omnem gloriam meritis reuiuificentibus, & contritioni respondentem. Nã contritio, quanuis non sit gratiæ primæ meritoria, quæ non cadit sub merito, gloriam tamen meretur.

CONCLUSIO V.

IN mortis instanti gratia meritis respondens datur. Ratio est: quia gratia est præmium accidentale respondens meritis, & quæ admodum tunc merita quoad præmiũ essentiale scilicet, gloriam præmiantur: ita quoad præmia accidentalia præmiabuntur. Scoti est.

Diffic. An illa opera etiã quoad satisfactionem reuiuifcant?

CONCLUSIO.

AD satisfaciendum pro peccato futuro minimè valebunt. Ratio est: quia sicut contritio, & confessio non habentur de peccatis committendis, sed de commissis tantum, ita neque satisfactio: est enim tertia pars pœnitentiæ, quæ nunquam pro peccatis futuris admittitur.

Art. vlt. An peccata dimissa, peccatore ad vomitum redeunte, redeant?

5. Tho. q. 88. **D**VÆ sunt opiones. Prima asserit, peccata dimissa absolute redire. Secunda affirmat Deum non remittere peccata absolute, sed hac lege, & conditione, scilicet, si peccator non fuerit relapsus. vtramq; refutat S. Tho.

CONCLUSIO I.

PECCATA dimissa, quanuis peccator post poenitentiam relabatur, non redeunt simpliciter. Patet Nahum cap. 2. Nō confurget duplex tribulatio, non puniet Deus bis in idipsum: & absq; dubio puniret, si peracta poenitentia, peccata iam dimissa iterum puniēda redirent.

CONCLUSIO II.

PECCATA dimissa secundum quid, id est, ratione ingrati tudinis redeunt. Ratio est: quia eō aliquis magis ad diligendū Deum, & illi obediendum obnoxius est, quōd plura beneficia recipit. Et cū remissio peccatorum sit maximum beneficium, cui remissa sunt peccata, deinceps si nō diligit, erit maiori pœna quā antea dignus. Hinc tantō peccata sequentia erunt grauiora, quāto aliquis pluries poenituit: quia plura beneficia recepit.

APPEN. I.
Sco. est quæst. I
artic 3.

APPEN. 2. Peccata hoc loco redire, nihil aliud est, quā Deum grauius sequentia peccata punire, habita ratione ad peccata iam dimissa: vt iudex, qui acerbius punit semel flagellatum, si relabatur, habita ratione ad peccatum iam dimissum, quā si nulla præcessisset peccatorum remissio.

Prima diffc. An vna auersio sit alia deterior?

CONCLUSIO.

A Deo ille dicitur magis auersus, id est, magis inimicus, qui quā tūm in se fuit, dedit maiore auersionis, & inimicitie causam. Probatur à simili, sicut in humanis, ille dicitur magis auersus ex duobus ab aliquo tertio, qui grauiorem intulit iniuriam.

Secunda

Secunda diffc. An pœna damni sit in vno intensior, quā in alio?

CONCLUSIO.

GRAVIOR quidem est, nō in se, sed ex parte effectus, quem producit. Maiori namq; tristitia afficiuntur, qui intelligunt se à cælo exulare propter grauiora peccata, quā qui propter minus grauiora. Priuatio siquidem visionis diuinæ efficit in damnatis tristitiam solūm: quia vident se propter sua peccata in æternum regno cælesti priuatos. Quāto enim inter homines exilium propter grauius peccatum impositum est, tantō magis exilem torquet: nam pœna sine culpa inflictā aliquando delectat.

Tertia diffc. An peccatum semel iam dimissum, possit secundum Dei omnipotentiam redire?

Scoti est vbi supra.

CONCLUSIO I.

POSSET Deus secundum suam omnipotentiam facere, vt peccata quoad pœnam redeant. Possent enim Deus instituire, vt peccatum dimissum propter reincidentiam puniatur, ac si non esset dimissum, quod quidem non implicat aliquam contradictionem.

CONCLUSIO II.

QVOD culpam verō impossibile est redire, nisi iterū committatur: iam enim esset aliud peccatum, & non præteritum, cū sit alia voluntatis operatio: quinimo de sententia Thomistarum, & Ricard. quando peccator in hac vita non satisfecit pro pœna temporalis, in quam fuit peccatum commutatum, tale peccatum iam dimissum æternaliter in inferno punietur.

Quarta diffc. Peccat ne grauius, qui cadit ab innocentia, an qui à poenitentia?

TR E S sunt opiones. Prima Sco. vbi supra. dicentis, maiorem ingrati tudinem esse cadere ab innocentia, quā cadere à poenitentia. Scot. subscripsit Caiet. contra S. Tho. qui tenet oppositam opinionem. Tertia opinio est Ricard. qui, polita distinct. vtramq; opinionem amplectitur.

Ric. vbi supra. artic. 5.

P 5

CON-

CONCLUSIO I.

SI quantitatē beneficij, contra quod peccatur, consideremus, maior ingratitudo est cadere ab innocentia, quàm à pœnitentia: quia eò grauius est peccatum, quò maius est beneficium acceptū, & longè maius beneficium est, aliquem post Baptismum in statu innocentie conferuare, quàm donum pœnitentie post peccatum concedere.

CONCLUSIO II.

SI consideremus, & quantitatem beneficij, & magis esse gratis datum, propterea quòd accipiens erat minus dignus: grauius quidem peccat, qui à pœnitentia, quàm qui ab innocentia cadit. Ratio est: quia quò aliquis pluries pœnituit, eò grauius peccat. Plura enim beneficia recepit, qui magis ad cauendum peccata obligabatur.

Hinc sequitur, grauius peccare, qui cadit post originale, & actuale dimissum, quàm qui post originale duntaxat, quod est ab innocentia cadere.

Quinta diffc. An ingratitudo, qua peccatum dicitur esse grauius, sit circumstantia speciali lege prohibita?

CONCLUSIO.

INGRATITUDO non est speciale peccatum, quando peccans non intendit Deum contēnere, sed est cōditio peccantis contra Deū benefactorem. Nō enim prohibetur peculiari pœcepto, neq; est peculiaris actus, nisi quando fit ex contemptu.

Sexta diffc. An circumstantia ingratitudinis sit confitenda?

SCOTVS tenet esse confitendam generaliter tantum, discedendo de multis peccatis hætenus pœnitui, & postea reincidento in alia peccata fui ingratus: quia in singulis confessionibus emisi votum, id est, propositum non reincidenti: nihilominus tamen non tenetur ita illam confiteri, quia non est contra aliquod pœceptum, quo prohibeatur: hætenus de quæstione.

QVÆS-

QVÆSTIO SECUNDA DE CONTRITIONE.

Art. I. De definitione Contritionis?

CONCLUSIO.

CONTRITIO est dolor de peccatis, quia fuerunt contra Deum commissa, cum proposito cauendi in futurū, confitendi, satisfaciendiq; & cum spe veniæ Diuinitus obtinēdæ. Hæc conclusio manifestabitur sequentibus difficultatibus, in quibus singulæ partes illius examinabuntur.

Prima diffc. An contritio sit dolor actualis, id est, actualis peccati nolitio?

DVÆ sunt opiniones. Prima S. Tho. d. 17. q. 2. Ric. loco citato art. 1. Sco. d. 14. q. 1. & aliorum, qui tenent pœnitentiam, siue contritionem esse actualem peccati nolitionem. Secunda opinio est Adriani q. 1. de pœnitentia, dicētis, peccatorem non posse habere istū actum, nollem peccasse, si esset possibile, sed simplex tantum desiderium placendi Deo: & quia Deo displicuit, ideo cōtristatur.

CONCLUSIO.

CONTRITIO est actualis nolitio peccatorum, non absoluta, sed conditionalis, vt nollem, si fieri posset, peccasse, ex qua plerumq; tristitia emanat. Paret: quia cum contritio sit actus amicitie, erit actus voluntatis detestantis peccatum, & cum nō sit peccati volitio, erit perfectò nolitionis actus.

Secunda diffc. An talis nolitio debeat esse propter Deum offensum?

OMNES DD. tenent dilectionem Dei esse necessariam ad perfectam pœnitentiam, vt doleat, scilicet, propter Deum offensum. Paludan. verò d. 1. dicit: non esse necessariam dilectionem Dei: est autem sententia communis, quæ olim fuit opinio, iā canonizata in Concil. Trid. Sess. 6. cap. 6. vbi dicit, pœnitentiam à dilectione Dei exoriri.

CON-

Alex. Alen. q. 67. vsque ad q. 75. Vega. c. 26. & 27. lib. 13. sup. Consi. Trident. Castro verb. pœnitent. contra here. 4.

Alex. Alē. totū q. 67. 68. Ric. d. 19. & Dur. ibi q. 2.

Alex. Alē. vbi supra, ar. 1. q. 1. S. Thom. 1. 2. q. 113. artic. 1. Dur. & Gabr. vbi supra.

APPEN.

CONCLUSIO. I.

QVEM poenitet peccatorum propter gehennae timorem, vel poenae temporalis pro peccatis infligendae, is peccatorum remissionem non consequitur. Constat exemplo Saulis, Antiochi, & Esau, qui non consequuti sunt sua poenitentia peccatorum veniam: quia absque charitate, & solo timore poenarum, illos peccasse poenitebat.

CONCLUSIO II.

POENITENTIA illius, quem solum poenitet amore virtutis, aut propter gloriam amissam nullius est fructus. Ratio est: quia ortum habet ex amore proprio, qui teste B. August. Babylonis civitatem aedificat.

CONCLUSIO III.

POENITENTIA absque sacramento sufficiens ad peccatorum remissionem, qualis est contritio, ex dilectione Dei proficitur. Definita est in Conc. Trid. supra citato, ubi ita legitur. Peccatores incipiunt diligere Dominum omnis iustitiae fontem, & propterea moventur aduersus peccata per odium aliquod, & detestationem.

CONCLUSIO IIII.

VERA poenitentia, non solum ex dilectione Dei: verumetiam ex timore gehennae, spe gloriae, & ex fide profluit. Definita est etiam in eodem Conc. Sess. 6. sic enim habetur. Peccator adiutus fide, & concussus timore, erectusque spe gloriae, incipit diligere Dominum: & propterea moventur in detestationem peccatorum.

Tertia diffic. An requiratur actuale propositum cauendi in futurum, & auferendi omnes peccatorum occasiones?

DVO sunt modi dicendi circa hanc difficultatem. Primus, scilicet, requiri actuale propositum. & citantur pro hac sententia Alex. q. 69. m. 9. artic. 2. & D. Tho. & Dur. d. 17. Sco. d. 14. q. 4. Caie. in tractatu de contritione, quaest. 1. Adrianus quodlib. 1. ar. 3.

Secundus autem modus est, quod sicut sufficere virtuale propositum cauendi peccata. Authores huius sunt. de poenitentia. q. 3. Maioris. d. 15. q. 1. Almayn. distinct. 14. quaest. 1.

CON-

CONCLUSIO I.

DE ratione poenitentiae est, habere actuale propositum, aut virtuale cauendi peccata in futurum, & obseruandi omnia Diuina mandata. Definita est in Conc. Flor. & Trid. Sess. 6. Can. 6. ubi dicitur. Disponuntur autem peccatores ad ipsam iustitiam, &c. quando mouentur per odium aliquod aduersus peccata, & dum proponunt feruare nouam vitam, & mandata Diuina: & ante haec Concilia nunquam fuit locus opinionibus, quia nefas erat de hac re dubitare.

CONCLUSIO II.

QUANDO, tempore poenitentiae homo vitae futurae recordatur, tenetur habere propositum actuale cauendi omnia peccata, & illorum occasiones, alioquin poenitentia non esset fructuosa. Constat multis sacre scripturae testimoniis, quae a Doctoribus ubi supra, afferuntur. Confirmatur: quia poenitentia est actus perfectae amicitiae, perfecta autem amicitia vtrunq; amplectitur, velle, scilicet, amico placuisse, & propositum placendi semper in futurum.

CONCLUSIO III.

ALIQUANDO excusatur homo a proposito actuali cauendi peccata in posterum, & tunc temporis virtuale propositum est satis, v.g. Poenitens praenimio dolore non recordatur vitae futurae, etsi recordaretur, efficacissime proponeret in posterum cauere: talis dolor, est virtuale propositum, excusatur tunc poenitens ab actuali, constat Dauidis exemplo, cui dicenti, Peccaui, respondit Nathan: transtulit Dominus peccatum tuum. Quem locum citans D. Aug. in homilia 14. ait: Vide quantum valeant tres syllabae, nondum proposuerat Dauid futura mala cauere, & iam sufficientem egerat poenitentiam.

Quarta diffic. An ad sufficientem contritionem actuale propositum consistat, nisi tempore debito, & satisfaciendi requiratur?

CONCLUSIO.

NON est de ratione contritionis actuale consistendi propositum, cum virtuale sufficiat. Ratio est: quia cum possit aliquis per solam contritionem, si habeat ignorantiam inuincibilem fidei, absque actuali proposito Baptismi iustificari, ut constat exemplo Cornelij: poterit etiam absque actuali proposito consistendi, &c.

vtrunq;

H. Jr. II.

D. Aug. 14. de Civ. Dei. c. 28 tom. 15.

Vega ubi supr. c. 21. & 22.

Medina. C.

2. Regum 2.

D. Aug. in homilia 14.

Alex. Alex. q. 69.

Alu. 10.

utrumq; enim sacramentum est de necessitate salutis: quid quod confessio, & satisfactio sunt actus exteriores, qui non sunt de quidditate Contritionis, quæ est actus interior: & de hoc virtuali proposito loquitur Conc. Flor. vbi supra, & Concil. Complutense contra Petrum Oxomensis hæreticum, qui dicebat, peccata deleri per solam Contritionem sine confitendi proposito:

E R R O R.

Art. 11. *Quorum peccatorum sit habendus dolor?*

IN hoc articulo explicanda est particula in definitione Contritionis posita, nempe, dolor de peccatis.

Prima diffie. An de peccato Originali sit habendus dolor?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM est de illo necessarid dolendum, neque ex natura sua per dolorem tollitur. Definita est Conclusio in cap. Maiores. extra de Baptismo. s. hic autè. Et ratio eiusdem textus est: quia cum non contrahatur per nostrum consensum, sine nostro consensu per sacramentum poterit remitti.

Secunda diffie. An sit necessarid de veniali peccato dolendum?

HVIC difficultati responsum est quæst. 1. de Pœnitentia. artic. 4.

Tertia diffie. An de mortalibus peccatis sit necessarid habendus dolor?

D. Bona. ar. 1.
q. 1. c. 2.

DE peccatis commissis ante Baptismum q. 2. de suscipientibus Baptismum, art. penultimo egimus, vbi resutata est opinio Caieta. dicentis, Baptismum non præsupponere actum pœnitentiæ virtutis, quam etiam ascribunt Sco. quia d. 14. q. 4. dixerat, adultum duplici via posse habere primam gratiam delictum originale, vel per bonum motum disponentem ad illam de congruo, vel per susceptionem Baptismi. ex qua distinct. colligunt Aduersarij opinari fuisse, solam Baptismi susceptionem, absq; aliquo præuio, dolore iustificere. Verum enimvero Sco. d. 4. q. 5. 4. ita dicit: fructus dicitur

citur accedere ad Baptismum, qui habet aliquod præteritum peccatum, de quo non conteritur, nec atteritur, & hunc Deus non iustificat per Baptismum: de peccatis verò post Baptismum commissis, iam supra q. 1. de Pœnitentia disseruimus, & infra etiam agemus.

Scot liberatus

Quarta diffie. An de peccatis alienis teneamur habere dolorem?

CONCLUSIO.

DE alienis peccatis non est nobis dolendum. Ratio est: quia aliena peccata non auertunt nos à Deo. Dicit enim B. Paul. vnusquisq; nostrum pro se rationem reddet Deo. Et nota, quod quando aliquis dolet, quod fuerit causa alieni peccati, non de alieno, sed de proprio peccato dolet: & ita intelligendus est Psalm. Et ab alienis parce seruo tuo. Vnde sequitur, quod qui fuit causa peccatorum, consulendo, vel faciendo, &c. quæ modò committetur, si semel egerit pœnitentiam præteriti peccati proprii, non teneatur postea illorum pœnitere.

Alex. Alen. q. 89.

Ad Rom. 14.

Psal. 28.

A P P E N D.

Quinta diffie. An de peccato futuro sit habendus dolor?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM. Ratio est: quia per illud nondum à Deo separati sumus: & qui habet propositum committendi aliquod peccatum, illud propositum non est peccatum futurum, sed præsens.

Sexta diffie. An sufficiat ad veram contritionem generaliter de peccatis dolere, nulla illorum præuia recogitatione: an prius sint omnia in memoriam reuocanda?

DVÆ sunt de hac q. contrariæ opiniones. Prima Antiquorum. Alex. q. 69. m. 8. ar. 2. D. Thom. q. 82. art. 1. Ric. d. 17. ar. 4. q. 2. Dur. d. 17. q. 2. quos sequitur Medina, Cano, & alij, qui omnes tenent partem aientem. Contraria opinio est Caieta. vbi sup. D. Tho. q. 2. de Contritione. Idè videtur sentire Sco. d. 15. q. 1. ar. 4. qui dicit. Satisfactionem interiorem (per quam contritionem intelligit) non esse necessarid habendam singulorum peccatorum secundum numerum, neque

neq; secundum speciem, sed satis esse, ut omnibus peccatis vnica satisfactio, id est, vnica Contritio respondeat.

CONCLUSIO I.

SUSCEPTORVS Pœnitentiæ Sacramentum tenetur prius peccata omnia recogitare. Patet: aliter enim ex culpa sua non faceret integram Confessionem.

CONCLUSIO II.

ANTE Confessionem non tenetur habere peccatorum, quæ ad confitendum recogitauit, contritionem. Ratio est: quia non tenetur homo duplicem habere peccatorum contritionem, cum Deus non puniat bis in idipsum, sed tenetur tantum ad hoc in ipsa Confessione. Nam si aliquis confiteretur peccata sua, & non haberet actualem illorum nolitionem in corde, si tamen confiteretur, dicendo: Dico meam culpam, me tale peccatum commisisse.

CONCLUSIO III.

INTER confitendum tenetur pœnitens tot habere contritiones, & dolores, quot sunt confessionis actus, v.g. si vno actu confiteatur decem blasphemias, & alio decem fornicationes, singulis actibus, & non singulis peccatis, singulæ contritiones respondere debent. Verum si confiteatur peccata singulatim, vt singula peccata eiusdem speciei, tunc tenetur habere singulas singulorum peccatorum contritiones: quia singulatim singula confitentur. probatur: nam aliter contritio esset ficta: quia aut dicit verbo tantum, Dico meam culpam, & tunc ficta esset confessio: aut ex corde, & istud est habere cōtritionem, id est, dolorem: ita enim sumitur hęc Contritio.

CONCLUSIO IIII.

QUI non est suscepturus sacramentum in confessionis, non tenetur ante Contritionem, omnia peccata recogitare, cum sufficiat habere vnã generalem contritionem: vt v.g. vellem nunquam ob Dei amorem peccasse, & propono deinceps omnia peccata vitare. manifesta est Conclusio: nam si esset talis recogitatio necessaria, sequeretur hominem non posse subito iustificari: atque ita esset in via, & extra statum salutis: vt si quis per spatium quatuor horarum posset tantum peccata recogitare, & esset iam iam morti proximus.

CON-

CONCLUSIO V.

VT contritio generalis sufficiat ad iustificationem, necessarium est, vt se ad omnia commissa extendat, ad hunc, scilicet, sensum, vt nullum sit peccatum, cuius si tunc recordaretur, nõ pœniteret. Constat: nam aliter non esset contritio generalis.

CONCLUSIO VI.

QUANTVS ad iustificationem non sit necessaria peccatorum recogitatio, est tamen necessaria, vel ad restitutionem, vel ad satisfactionem. Ratio est: quia sunt quædam peccata, ad quorum remissionem est necessaria restitutio in re, aut in voto: vt peccatum furti, & infamiæ, &c. quare erit necessarium, saltem post contritionem, peccata recogitare.

Art. III. An color de peccatis debeat esse maximus secundum intentionem?

VIDE DD. in principio quæstionis citatos. Tres sunt opiniones. Prima Adriani q. 2. de pœnit. ar. 2. & quodlib. 5. ar. 3. & aliorum dicentium, ad veram pœnitentiam requiri, vt homo doleat secundum omnem suum conatum. Secunda opinio est Sco. d. 15. q. 1. ex hoc patet, de 4. ar. affirmat enim, requiri certam intentionem, scilicet, quando pœnitentia habetur de multis peccatis simul, non sufficit contritionem esse remissam, sed debet certæ & determinatæ intentionis, ita quod vnus gradus intentionis respondeat vni peccato, & alius alij, quantus non sit maximus, vt docet Adrian. Tertia opinio est communis Ricard. d. 17. q. 5. 8. & 9. art. 1. lege Vegam à cap. 23. vsque ad 27. super Conc. Trid. qui negat hanc esse Ricard. opinionem.

Alex. Alex.
tota q. 68. D.
Bon ar. 1. q. 2.
Dnr. q. 4.

CONCLUSIO I.

ODIUM, nolitio, siue detestatio peccatorum, vt sit sufficiens ad illorum remissionem, quantum ad solam culpam, non requiritur, vt sit maxima, quoad intentionem. Hęc est B. Chrysof. & refertur Cano. talis. de Pœnitentiâ. d. 3. vbi legitur: Quantulumcunq; & quamlibet breui tempore gestam pœnitentiam, Deus suscipit, nec patitur exiguæ conuersionis perire mercedem.

D. Chrysof.

CONCLUSIO II.

ODIUM, siue detestatio peccatorum debet esse maxima, appretiatiuè, id est, comparatiuè ad alias creaturas, ad hunc, scilicet, sensum,

Fit. q. 1. 4.

Q

sensum,

sensum, quòd quando homo dolet, & coneritur, potiùs eligat quoduis corporis, fortunæ, siue honoris malum, quàm Deum offendisse: ita, vt odio habeat malum culpæ, plusquam cætera mala odio digna. Ratio est: quia actus perfectus charitatis est, diligere Deum super omnia appetitiuè, id est, vt præ eius amore, & mandatorum obseruantia postponat omnia: & cum contritio sit actus perfectus charitatis, debet esse maximus tantùm appetitiuè: ita quòd si daretur peccatori optio, potiùs, deberet eligere mortem, quantumcunq; ignominiosam, quàm velle peccasse. Et nota cum Alex. D. Thom. & Bona. d. 17. huiusmodi comparationes minimè esse hominibus parum in virtute exercitatis proponendas: quoniam esset illis certissima ruinæ occasio.

D V B I V M.

Quare anima intensius odit malum pœnæ, quàm culpæ, cum hoc magis noceat?

RESPONDEO, quia malum pœnæ est sensibile, & pro hoc statu mala sensu apprehensa magis mouent intellectum, & voluntatem, quàm culpæ malum, quod solum intellectu apprehenditur, cum sit spirituale.

CONCLUSIO III.

AD remissionem omnis culpæ, & pœnæ, necessaria est interior contritio pro qualitate, & quantitate peccatorum. Probatur: quia huiusmodi contritio quòd intensior est, eò magis est satisfactoria, non solum pro culpa, sed & pro purgatorij pœnæ, & in hoc sensu loquitur Sco. quia huiusmodi contritionem nominat totalem contritionem, id est, in totum remittentem peccata quoad culpam, scilicet, & pœnam: talis fuit contritio B. Magdalenæ.

Prima diffic. An contritio nimis intensa, quæ grandem generat tristitiam, sit laudabilis?

CONCLUSIO I.

SI contritio est ex natura sua, eò est laudabilior, quòd est intensior: quia contritio est actus charitatis, & charitas nõ habet medium, quemadmodum aliæ morales virtutes habent.

CON-

CONCLUSIO II.

CONTRITIO intensa potest esse vitiosa, quando præ nimia tristitia, mors, aut corporalis aegritudo timetur. Confirmatur ex B. Paul. dicente: Obsecro itaq; vos fratres per misericordiam Dei, &c. vt rationabile obsequium vestrum. *Ad Rom. 12.*

CONCLUSIO III.

NON licet pœnitenti de furto dicere, Vtinam ego commissem adulterium, & non furtum, propterea quòd magis infamat furtum, quàm adulterium. Patet: nam qui talem dolorem haberet, plus proprium, quàm Dei honorem diligeret.

CONCLUSIO IIII.

INTEGRVM est pœnitenti ita dicere, Vtinam ego nunquàm offendifsem Deum, & esto quòd essem offensurus, mallet in minus graue peccatum incidisse: nam huiusmodi dolor ex dilectione Dei profluit.

CONCLUSIO V.

QUI paratus est ad eligenda grauiora peccata, vt vitet minus grauiora, quia magis infamant: si sint mortalia peccata, mortaliter peccat: si verò venialia, venialiter, v. g. qui diceret, si esset mihi peccandum, potiùs vellem committere hæresim, quàm peccatum nefandum, iste iam est hæreticus, si hoc ex animo dicit. Patet manifestè: quia peccatum ideo peccatum, quia voluntarium, & iste habet voluntatem, & animum paratum, &c.

Secunda diffic. An sit actus charitatis eligere in seipso minus grauiora peccata, propter grauiora in proximo y. t. andæ

EXEMPLI gratia, si aliquis diceret, mallet ego committere furtum, quàm quòd Petrus blasphemaret.

CONCLUSIO.

NVLLO modo licet hoc eligere. Ratio est: quia Ordo charitatis, qui est in præcepto, debet à seipso incipere.

Q 2

Tertia

Tertia diffi. An fas sit habere istum actum, Potius vellem aliquod veniale commississe, quam quod Christus passus fuisset

CONCLUSIO.

HA V D Q V A Q V A M fas est: nam passio Christi IESV fuit maximum bonum, Deoq; maxime placens, veniale verò nullo modo potest Deo placere.

Quarta diffi. An requiratur extensio doloris per aliquam temporis moram à Deo prefixam?

Alex. Ale. q. 68 m. 2. art. 1. D. Bona. ar. 1. per totum Ric. ar. 4. q. 6. d. 7.

DVÆ sunt opiniones. Prima Scot. d. 14. cui subscripsit Caiet. de Contritione, & est affirmans. Secunda est communis, quam sequuntur omnes Neoterici Vega ubi supra, cap. 23. Cano de pœnit. par. 3. Soto. d. 17. q. 2. art. 4. 5.

CONCLUSIO I.

Hec est Scot.

NON est erroneum affirmare, requiri certam temporis moram, per quam dolor continetur. Probat: quia neq; est expressè contra sacram scripturam, neque contra Ecclesie determinationem. Nam quod in contrarium obicitur Ezechiel. 18. In quacunque hora, &c. nō faciesit negotium, quia ibi solum promittitur venia pœnitenti, quocunq; tempore pœniteat, quandiu fuerit in hac vita: ita ut sit loci sentus, Nulli ante mortem via salutis præcluditur, nō tamen quod statim in quocunq; momento veniam cōsequatur. Deinde obiiciunt Scot. sequi ex eius opinione, hominem esse in via, & extra salutis statum: cui obiectioni satisfacimus eadem ratione, qua Thomistæ opinionem S. Tho. defendunt, qua affirmat, ad cōtritionem requiri peccatorum recogitationem, ex qua quidem opinione prædictum absurdum sequitur: illi enim afferunt, esse intelligendum S. Tho. quando suppetit tempus recogitandi peccata. Perinde & nos affirmamus esse intelligendum Sco. quando dicit, desiderari tēporis moram, nempe, si adest temporis facultas: nam si mors virgat ab hoc præcepto plane excusabitur.

CONCLUSIO II.

AD totalem remissionem peccatorum quoad culpam & omnem pœnam per contritionem, certa temporis mora desideratur. Ratio est: quia quod peccata sunt graviora, eò maior dolor desideratur.

sideratur: ut omnis pœnæ fiat remissio. Vnde ad remissionem culpæ, & omnis pœnæ maior satisfactio, quam ad remissionem culpæ tantum, & per consequens, maior temporis mora erit necessaria. Et hæc fuit Sco. & Caiet. opinio.

CONCLUSIO III.

AD remissionem culpæ, quæ fit per conversionem pœnæ eter- *Vegam lege.*
næ in temporalem, quantumcumq; sit culpa gravis, momentanea *Ezech. 33.*
contritio sufficit. Patet: Ezech. 33. Si dixerio impio morte morieris, & pœnitentiam (quæ fieri potest in momento) egerit, omnia peccata non imputabuntur ei.

Hinc, ad remissionem culpæ tantum, non requiritur maior dolor de gravioribus peccatis: quia ut ex dictis constat, intensio, siue extensio doloris ad remissionem culpæ non desideratur.

Ad remissionem culpæ, & omnis pœnæ virtute contritionis, quod sunt graviora peccata, eò maior dolor exigitur. Legitur enim in Apoc. Quatum glorificavit se, & in delitiis fuit, tatum date illi tormentum. & in hoc sensu Scot. & Caiet. intelliguntur.

Art. IIII. An actus Attritionis idem numero possit fieri Contritio?

DVÆ sunt opiniones. Prima, & affirmans est Ric. & Scot. & Caieta. Contraria est negans B. Thom. cui Gabr. adhæsit.

CONCLUSIO I.

CITRA sacramentum impossibile est, Attritionem eandem numero fieri Contritionem. Ratio est: quia contritio est supernaturalis actus: quoniam ex viribus supernaturalibus elicitur.

CONCLUSIO II.

VIRTUTE sacramenti attritio potest fieri contritio: quia ut infra dicitur, virtute sacramenti attritus iustificatur: quare talis attritio erit sufficiens ad consequendam gratiam, atque ita fiet contritio. Cæterum si loquamur iuxta sententiam antiquorū, S. Tho. & Scot. qui affirmant certam doloris intensiōem, vel extensiōem requiri, sit conclusio.

CONCLUSIO III.

ATTRITIO eadem numero potest fieri contritio. Ratio est: quia secundum istorum Doctorum opinionem attritio, & contritio non differunt, nisi penes intensum, & remissum: & quemadmodum ea-

F. t. q. 14.

Q 3

dum ea-

Alex. Ale. q. 74 m. 5 Ric. 17. art. 1 q. 2. & 3. et 9. Sco. 14. 12. Caiet. q. 1. de Contritione.

A P P E N. 2.

A P P E N. 2. Cap. 18.

dum eadem albedo numero potest fieri intensior: ita idē actus nū-
mero remissus, scilicet attritio, potest fieri intēsus, id est, contritio.

Alex. Alen. q.
68. m. 2. ar. 2.
S. Tho. 1. 2. q.
113. art. 1. &
2. & 3. reliqui
d. 14. D. Bonā.
S. Sco. q. 2. 1. &
ga lib. 13. & a
c. 17. usque ad
26.
Scoti est.

Art. V. De necessitate, & præcepto Contritionis.

SV B alio titulo solet hæc q. proponi, nempē, an requiratur
motus liberi arbitrij in peccatum, vt homo iustificetur?

CONCLUSIO.

PŒNITENTIA interior formalis, vt est actualis dolor de
peccatis: aut virtualis pœnitētia, vt est martyrium, & dilectio Dei
super omnia, est de necessitate salutis. Dicitur enim Lucæ 13. Nisi
pœnitentiam egeritis, &c. quare in se, vel in suo æquiualentī erit
pœnitentia ad salutem necessaria.

Prima diffc. Est ne ita sub præcepto, vt non pœnitere sit nouum mortale?

Alex. Alen. q.
68. m. 2. ar. 2.

CŒM M V N I S est doctorum sententia, quos citat Ve-
ga, dicitq; quosdam Thomistas opinatos fuisse, nullum de
pœnitentia esse præceptum, licet sit ad peccatorum remissionem
necessaria. Hoc sensit Mag. Victoria, vt in relectione de pœniten-
tia, parte 4. Magister Cano scribit: Hæc autem opinio nunc est
erronea.

CONCLUSIO.

PŒNITENTIA post peccatum commissum, ita est sub præ-
cepto, vt peccatum nouum mortale committat, si tempore, quo
illam homo habere tenetur, non habeat: est enim in remedium
peccatorum, verbis comminatorijs, quemadmodū & Baptismus,
instituta.

Lucæ 13.
Ioan. 3.

*Secunda diffc. Tenebitur ne statim post peccatum commissum
pœnitere sub noui peccati pœna?*

Alex. Alen. q.
68. m. 2. D. Th.
1. 2. q. 19. ar. 8
& 2. 2. q. 62.
ad ult. et d. 17.
art. 1. Scoti, &
Ricci.

DV Æ sunt opinioniones. Prima Alex. Alen. S. Tho. Ric. Scot. &
reliquorum antiquorum affirmantium, teneri ad pœniten-
dum, cum primum peccata memoriæ occurrunt.

Contraria opinio est Neotericorum, Caie. q. 3. de Contritione,
Cano de pœnitentia parte 4. Medina. de pœnitentia, & Soto d.
17. q. 2. art. 6.

CON-

CONCLUSIO I.

Ex parte finis, scilicet, vt homo Deo reconcilietur, necessariū
est, statim post peccatum pœnitere. Ratio est: quia pœnitentia est
necessaria ad peccatorum remissionem: vt apud Diuū Lucam *Luc. c. 13.*
constat.

CONCLUSIO II.

STATIM post peccatum commissum obligatione præcepti
pœnitentiæ nemo pœnitere tenetur: quia præceptum de pœnitē-
tia est affirmans, quo actus virtutis præcipitur, atque ita quoad
actum positium non pro quocunq; temporis instanti obligat:
quemadmodum præceptum Confessionis, quo nisi certo tempo-
re non obligamur: vt ex superioribus patet.

CONCLUSIO III.

PRÆCEPTUM pœnitentiæ statim à peccato commissō quan-
tum ad actum contrarium de non complacendo in peccato obli-
gat, ita vt, si aliquando placuerit, mortaliter peccetur, si statim ac-
tus de quo complacencia habetur, non prohibeatur. Ratio est:
quia omne præceptum affirmatiuum includit negatiuum de actu
contrario obligans pro semper. v.g. Præceptum honorandi parē-
tes includit hoc negatiuum, scilicet, nunquam verbo, aut facto pa-
rentes inhonorabis.

CONCLUSIO IIII.

PRÆCEPTUM pœnitentiæ interioris obligat, quando mor-
tis naturalis, aut violētæ periculum imminet: sicut enim tenetur
vnusquisq; corpori, ne pereat, subuenire: ita & animæ suæ per pœ-
nitentiam, ne morte æterna damnetur: alioqui enim contra chari-
tatem aget.

Hinc, qui nouerit sibi infidias ad mortem parari, vel certissimū
naufragium viderit, sub nouo reatu pœnitere tenebitur: aliter
enim constitueret se in periculo non adimplendi pœnitentiæ præ-
ceptum: post mortem namq; illud adimplere non potest.

CONCLUSIO V.

TENEBITUR quoq; statim pœnitere, qui est sacramētum
aliquod suscepturus: nam qui indignē ad sacramētum accedit,
cum sacrilegium committat, mortaliter peccat.

CONCLUSIO VI.

AD hoc etiam obligatur, qui sacramētum aliquod est admi-
straturus.

S. Tho. 3. p. 2.
64. art. 6.

Q 4

Leu. 22.

straturus. Legitur enim Leu. 22. Omnis homo, qui accesserit de stirpe vestra ad ea, quæ cōsecrata sunt, & quæ obtulerūt filij Israël Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. Si igitur Sacerdos legis veteris peccabat indignè ministrando, multò magis profectò nouæ legis Sacerdos delinquet.

Tertia diffc. Quando confessio est sub præcepto, deficiente Sacerdote, qui al. cuius peccati mortalis recordatur, nunquid ad pœnitendum tenetur?

V. G. qui apud Saracenos viginti, aut pluribus annis sine copia confessoris captiuus detinetur.

CONCLUSIO. I.

TENEBITUR in tali casu pœnitentiam, id est, contritionem habere. Ratio est: quia protrahens pœnitentiam per longum tempus in certissimo periculo peccandi mortaliter constituitur: Qui enim periculum amat, in illo peribit.

CONCLUSIO II.

QVI ministraturus est aliquem sacramentalem actum, vt cionator, diaconus, subdiaconus, quanuis sit in mortali, non tenetur, vt ministerium suum exerceat, sub pœna noui peccati mortalis statim pœnitere: quia non exercet aliquem actum in quo, vel sibi, vel alteri ex opere operato, gratia conferatur.

Contrariam opinionem tenet Medina, q. 6. de pœnitentia supra. m. 9. de Ministro. de sacra. in genere legito.

Quarta diffc. Tenetur ne homo diebus festis contritionem peccatorum haberi?

S. Tho. 2. 2. q. 123. ar. 4. ad 3.

2. 2. 7. q. 1.

DVÆ sunt opiniones. Prima antiquorum. Nam S. Tho. tenet magis facere contra hoc præceptum, qui peccat in die sabbathi, quam qui aliquod corporale opus facit. Scot. verò non ita expressè hoc affirmat: nam in tertio lib. ita ait, Præceptum diligedi Deum super omnia fortè obligat in die sabbathi: vnde Thomistæ colligunt affirmasse singulis diebus festis hominem ad contritionem obligari, cum Sco. dubitans loquatur. Gabr. ibidè, & Summa Angelica. Verbo Contritio, & verbo festum. Sco. ad hęc sunt.

Secunda,

Secunda, & contraria opinio est Caiet. in opuscul. 9. de circumspectantia diei festi, quem omnes Neoterici sequuntur.

CONCLUSIO.

NON tenemur diebus festis ex præcepto Diuino habere peccatorum contritionem. Patet in Exo. vbi dicitur: Memento, vt die sabbathi sanctifices: & statim modus sanctificationis subiungitur, scilicet Nō facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, seruus tuus, & ancilla tua, iumentum tuum, & aduena, qui est intra portas tuas: vbi solùm præcipitur quies ab operibus corporalibus feruilibus, non autem à feruilibus spiritualibus, qualia sunt peccata.

Exod. 20.

Quinta diffc. Post semel peractam pœnitentiam tenetur ne homo, quoties suorum peccatorum recordabitur, pœnitere?

HÆC difficultas aliter à D. Thom. proponitur, scilicet, An teneatur homo pœnitentiam per totam vitam continuare, & alio etiam modo, scilicet, An quoties peccata practicè occurrunt memoriæ, sit illorum pœnitendum?

Duæ sunt opiniones: vna affirmans S. Thom. quam videtur defendere Scot. Altera negans Caiet. quam omnes moderni amplectuntur.

q. 39. ar. 3. &
2. Alex. Aler.
q. 68 m. 2. ar.
2. Bon. ar. 3
q. 2.

dist. 45. q. 3. ad
ulti.

CONCLUSIO I.

QUOTIESCVNQUE peccata practicè occurrunt memoriæ, peccator illorum pœnitere non tenetur: quia cum non teneatur bis idem peccatum confiteri, neque de illo bis contritionem habere tenebitur: non enim tale præceptum est nobis impositum.

CONCLUSIO II.

QUANDO peccator est dubius, pœnituerit nec ne, vel pœnitere, vel conscientiam deponere tenebitur: alioqui enim ager contra conscientiam.

CONCLUSIO III.

QUANDO periculum complacentiæ de peccato præterito nō imminet, illius peccati pœnitere non tenebitur, cum suggestioni resistere sit satis: nam per solam resistantiam potest remouere peccatum.

Q 5

Sexta

Sexta diffi. Tenemur de alienis peccatis habere dolorem?

CONCLUSIO.

TENEMUR nõ complacere, quatenus sunt Dei offensa, & in proximorum detrimentum: nam complacendo moraliter peccaremus.

Alex. Alen. q.

76. 78. & f.

in add. à q. 6.

vsque ad 11. re

liqui dist. 16.

& 21.

Art. ult. An contritio sit remissionis peccatorum causa?

HO C est, an pœnitentia, vt informis, vel formata per gratiã sit causa remissionis peccatorum, ita, vt sit tituli sensus: quæ istarum propositionum sit verior, scilicet, quia homo pœnitet remittitur culpa, & quia culpa remittitur, gratia infunditur, vel è cõuerso, cum vtrumq; in eodem instanti temporis sit.

1. 2. q. 103. ar.

3. & in 3. p. q.

83. Scot. d. 14.

q. 2.

Quatuor sunt opiniones. Prima S. Thom. affirmantis, motum liberi arbitrij gratia informatum esse causam remissionis peccatorum.

d. 17. q. 1. ar. 6.

Secunda est Sco. dicentis, pœnitentiam informem esse causam remissionis culpæ, formatam verò concomitari remissionem ipsam: ita, vt de sententia Scot. hæc sit vera: quia homo pœnitet, remittitur culpa, & quia remittitur culpa, infunditur gratia. Hanc opinionem dicit Soto esse Pelagianam: nam inquit, si pœnitentia, prout informis, esset causa remissionis peccatorum, sequeretur primum hinc, non esse causam propriè, quia non esset meritoria de condigno. Secundò, remissionem peccatorum esse ex viribus naturæ, quod est Pelagianum. Respondendum tamen est, quòd quanuis pœnitentia informis sit causa remissionis peccatorum, talem pœnitentiam non elici ex viribus tantum naturæ, sed per auxiliũ speciale: vnde sequitur nos viribus naturæ non iustificari, vt afferebat Pelagius, qui speciale auxilium negabat.

Scot. liberatur.

Tertia opinio asserit, peccata remitti per motum liberi arbitrij, scilicet, per pœnitentiam formatam, & istum actum pœnitentiæ non produci à voluntate, sed à solo Deo, & in voluntate habente se solum passiuè recipi. Hæc opinio est erronea, & contra Cõc. Trident. Sess. 6. capit. 5. vbi apertissimè tribuit Concil. libe. arbit. actionem respectu iustificationis, & pœnitentiæ, quæ ad gratiam disponit.

Quarta

Quarta opinio est quorundam distinguentium inter primam gratiam, quæ datur per solam pœnitentiam, vel virtute sacramentali: affirmantq; gratiam, quæ datur extra sacramentum, semper antecedere contritionem: ita, vt iste ordo naturæ seruetur, scilicet, Deus dat gratiam, & per illam homo detestatur peccata, vt ratione illius detestationis, siue contritionis iam formata remittatur peccatum: at verò si homo accedat ad sacramentum attritus, dicitur, dari tunc primam gratiã virtute attritionis, & formæ sacramentalis, atq; ita gratiam non esse motu liberi arbitrij priorem.

CONCLUSIO I.

ACTVS pœnitentiæ informis, quatenus est dispositio ad gratiam, est remissionis culpæ causa. Ratio est: quia causa dispositiua est, quæ remouet prohibens formæ introductionem, qualis est pœnitentia informis respectu gratiæ, cuius introductio, & infusio per culpam indimissam, & præexistentem prohibetur. Cõmunis est opinio: atque in hoc sensu Sco. est intelligendus.

CONCLUSIO II.

PŒNITENTIA formata est eam remissionis culpæ, non disponens, sed efficiens. Ratio est: quia Deus efficit remissionem culpæ per infusionem gratiæ, & gratia operatur effectiuè, median te pœnitentia, quare similiter & pœnitentia, cum sit gratiæ instrumentum.

Hinc colligitur non esse inter S. Tho. & Scot. aliquam repugnãtiam: nam Scot. ibi agit de remissione peccatorum facta dispositiuè, non autem de illa, quæ sit effectiuè: nam dicit pœnitentiã informem, quæ est dispositio prauia, remittere peccata.

A P P E N D

QVÆSTIO TERTIA DE CONFESSIOE.

Art. I. An Confessio sacramentalis sit de iure Diuino?

CONCLUSIO.

CONFESSIO sacramentalis est à Christo IESV instituta, & ex consequenti de iure Diuino. Definita est hæc Cõc. in cap. Ad abolendam. de hereticis, & in Conc. Flor. & Trid. Sess. 14. cap. 5. & Can. 3.

Sex fuerunt errores, qui hac conclu. confutantur 1. Glossatoris Th. q. 6. art. 2.

Alex. Alen. q.

76. 7. & 8. 5.

Tho. à q. 6. vs-

que ad 11. re-

liqui d. 16. &

21.

Alex. Alen. q.

76. m. 2. D.

Th. q. 6. art. 2.

Decreti

Reliqui d. 17.
D. Bon. ar. 1.
q. 3. Ric. ar. 1.
q. 3. Scot. q. 1.
Duran. q. 3.

ERROR.
Glossator De-
creti Panor. &
D. Bon. & His-
go Causa legem
di.

Decreti in principio d. 5. & Panormitani in cap. omnis vtriusq; & D. Bona. vbi supra, & citat Hugonis auctoritatem, afferentium fuisse hoc sacramentum ab Ecclesia institutum: fuitq; condemna- tus error hic tempore Sixti IIII. in Concil. Complutenfi contra Petrum Oxomensem.

Secundus Iacobitarum affirmantium, Confessionem, nec esse de iure Diuino, neque de iure Ecclesiastico, & sufficere soli Deo confiteri. Dicebantq; confessionem hanc esse vtilem saltem adhu militatem. Tertius Vvitcleff, dicentis, esse inutilem & superflua. Quartus Lutheri docentis, partim esse necessariam, partim super- fluam. Quintus Vvaldenium existimantium, esse mortiferam. Vltimus eiusdem Lutheri negantis, absolutionem, & confessionem esse sacramentum, & ita gratiam non conferre.

DD. vbi supr.
Alex. Alē. ar. 1.
3. § 1. D. Bon.
q. 2. Ric. Sco. et
Dur. et D. Th.
ibidem.

Prima diffie. An Confessio fuerit de lege naturali?

NOTA Confessionem quandam fieri soli Deo, quandam vero homini potestate clauium.

CONCLUSIO I.

CONFESSIO quaedam est de lege naturae: nam cōnitio, quae est interior confessio, est de lege naturae. Dicitur namq; ratio natura- lis, vt poeniteat nos Deum offendisse: talis fuit confessio Adæ. Ge- ne. 3. & Iob cap. 31.

CONCLUSIO II.

CONFESSIO, quae fit ministris Ecclesie, non fuit in lege na- turæ: nam in lege Euangelica tantum datæ sunt Sacerdotibus Claves regni cælorum, quibus sacramentaliter peccata remittant.

Alex. Alē ar.
3 § 2. D. Bon.
q. 2. B. Tho. &
Dur. vbi supr.

Secunda diffie. An in lege scripta fuerit peccatorum confessio instituta?

OPINIO fuit peculiaris Vvaldensium, in lege veteri fuisse præceptum confessionis omnium peccatorum.

CONCLUSIO I.

IN lege scripta non erat sacramentalis confessio: quia claves mi- nisterialiter ligandi, & absoluendi solum Sacerdotibus Euangelicis concessæ fuerunt: oppositum enim esset erroneum: quia nouæ le- gis Sacerdotes non essent tunc illis multo præstantiores.

CON-

CONCLUSIO II.

GENERALIS omnium peccatorum confessio olim nomi- ne totius populi fiebat per Sacerdotem dicentem: Peccauimus cum patribus nostris, iniuste egimus, iniquitatem fecimus. Legitur enim Leuitici 16. Sacerdotem totius populi peccata generaliter confiteri.

Ind. c. 7.

Leuit. 16.

CONCLUSIO III.

QUORVNDAM peccatorum publicorum in lege veteri erat publica, & peculiaris confessio, non tamen sacramentalis, vt reus à Sacerdote absolueretur. Hæc ex toto Leuitico constat, vbi legi- tur pro peculiaribus peccatis fuisse peculiare Hostias: Vnde Ho- stia oblatio peccatorum fuit confessio, non occultorum, quoniã esset tunc contra legem naturæ, seipsum diffamare.

Tertia diffie. An sit confessio à Christo, tanquam necessaria ad salutem instituta, vt est Baptismus?

Alex. Alē m.
2. ar. 3. § 3. &
m. 3. art. 1. &
2. D. Bon. q. 3.
S. Tho. ar. 1. &
d. 17. q. 3. art.
1. q. 1. & sequē-
tibus Ric. Scot.
et Dur. vbi supr.

CONCLUSIO I.

SACRAMENTALIS Confessio non est in re ad salutem, neque ad iustificationem etiam post Baptismum ne- cessaria: quia neque Baptismus in re est necessarius, cum sufficiat in voto: tum quia obligare homo ad impossibile, vt fit in articu- lo mortis de ficeret minister.

CONCLUSIO II.

CONFESSIO est necessaria ad salutem finalem, saltem post Baptismum, in re, si adest confitendi facultas, sin minus, in voto erit satis. Conc. hæc est definita in Conc. Trid. expressè Sess. 14. Cā. 6. quia nullus ad impossibile obligatur.

CONCLUSIO III.

AD salutem finale consequendam, quando non est copia con- fessoris, satis est habere desiderium virtuale, seu implicitum, ita, quod si tunc haberet copiam confessoris, verè confiteretur. Ratio est: quia votum confessionis potest contineri in contritione, & ideo non requiritur ad virtuale confessionis votum ad salutem finalem.

Ric. est vbi su-
pra ar. 2. q. 1.
& contra Ma-
gistrum Cano.

CONCLUSIO IIII.

AD iustificationem virtute Contritionis non requiritur votum actuale, siue propositum faciendi confessionem sacramentalem: nam

Hæc est Ricar.
vbi supra, &
Adria. q. 1. de
confessione ad

2. & Scot con-
tra 5. Thom. d.
17. ar. 1. q. 1.
Acto 10.

nam sufficit virtuale. Patet: quia cum nõ requiratur votum actua-
le Baptifini ad iustificationem in via: vt constat exemplo Cornelij,
neq; votum actuale confessionis erit necessariũ: vtrumq; enim
sacramentum est ad salutem necessarium.

Alex. Alen. q.
76. m. 3. et 77.
m. 5. ar. 8. Sco.
ibidem.

Quarta diffi. An sit de necessitate sacramenti, vt fiat vni
Sacerdoti ad aurem?

CONCLUSIO.

CH R I S T V S I E S V S instituit auricularem, siue secre-
tam confessionem. Definita est expressè in Conc. Trid. Sess.
14. cap. 5. & Can. 6. vbi ita legitur: Si quis dixerit, modum secretè
confitèdi soli Sacerdoti, què Ecclesia Catholica ab initio semper
obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, & mandato
Christi, & inuentum esse humanum, anathema sit.

Criet. Canedus.

Hinc intelliges, cau. esse Caiet. super Ioan. cap. 20. vbi duos er-
rores affirmat: vnum est, institutam fuisse à Christo confessionè
voluntariam, cum sit ab Ecclesia definitum, necessariam esse ad
salutem: nam quod est voluntarium, vt religionis ingressus, non
est ad salutem necessarium. Alterum, scilicet, modum confitèdi
ad aurem non esse à Christo institutum. & hic error est in Conc.
Trid. citato damnatus.

Alexan. Alen.
ibid Ric. d. 17.
ar. 3. q. 8. Sco.
quæst. 1.

Quinta diffi. An sit ita de iure Diuino iste confitèdi modus,
vt sit quoque de essentia sacramenti?

CONCLUSIO.

NON est modus iste secretè confitèdi de essentia sacramè-
ntalis confessionis: nam etsi publicè fiat, erit sacramentalis.
Definita est in Conc. Trid. vbi supra his verbis. Cæterum quoad
modum confitèdi secretum apud solum Sacerdotem, etsi Chri-
stus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, &
sui humiliationem delicta sua publicè confiteri possit: non est tam-
en hoc Diuino præcepto mandatum: vbi apertè Ecclesia defi-
nit, Christum modum secretè confitèdi instituisse, & publicam
confessionem non prohibuisse.

Vide Castrum
vbi supra.

Sexta

Sexta diffi. An Confessio sit sub præcepto?

CONCLUSIO I.

SA C R A M E N T A L I S confessio non solum est ne-
cessaria ad salutem, vt Baptifmus, verum etiam est sub præce-
pto Diuino obligante transgressores ad mortale. Definita est in
Conc. Trid. Sess. 14. cap. 5. ita enim legitur: Inanis est eorum calum-
nia, qui sacramentalem confessionem à mandato Diuino alienã,
& inuentum esse humanum, atque à patribus in Conc. Lateranè-
si congregatis initium habuisse, docere non verentur. Lege etiam
Can. 6.

Alex. Alen. q.
76. m. 3. & q.
77. m. 1. ar. 3.
& m. 5. ar. 7.
reliqui dist. 17.
D. Bon. ar. 2.
q. 1. Ric. ar. 1.
q. 4. Scot. q. 1.
Duran. q. 9. S.
Tho. ar. 1. vbi
supra.

CONCLUSIO II.

PR A E C E P T V M Confessionis colligitur ex cap. 20. Ioan. vbi
dicitur. Accipite S. S. & c. hæc Concl. est definita expressè con-
tra Caiet. cap. 5. vbi supra in Conc. Trid.

Ex his colligitur, posse aliquem damnari propter solam sacra-
mentalis confessionis omissionem: vt qui virtute cõtritionis esset
iustificatus, & in articulo mortis nollet confiteri, cum posset.

Caiet. Cauend.
APPEN.

Septima diffi. An fuerit semper hæreticum negare confes-
sionis præceptum, vel de illo dubitare?

DVÆ sunt opiniones. Prima Adria. q. 2. de confessione, qui te-
net partem affirmantem. Secunda est Medinae. C. de pœni-
tent. in q. de necessitate confessionis, afferentis, olim non fuisse hæ-
reticum, sed sapuisse hæresim.

CONCLUSIO.

AN T E Concil. Later. erat hæreticum negare necessitatem cõ-
fessionis: negantes tamen non erant hæretici. Ratio est: quia non-
dum erat ab Ecclesia declaratum, & c.

Art. 11. Qui teneantur ad confessionem?

ABSOLVETVR. articulus aliquot difficultatibus
positis.

Alex. Alen. q.
77. D. Tho. ar.
3. D. Bon. ar.
2. q. 1. Sco. q. 1.
vbi supra.

Prima

*Prima diffic. An sit omnibus hominibus, etiam infidelibus
confessionis præceptum impositum?*

*Alber. Almon. r.
Ric. d. q. 4.
vbi dicitur ubi su.*

DVÆ sunt opiniones. Prima Ric. affirmantis, infideles tene-
ri, quatenus est præceptum Diuinum, hunc sequuntur Ange-
lus verbo Confessio. 7. 2. & Gabr. d. 17. hanc opinionem falso tri-
buunt Sco. d. 17. q. 1. vbi agit contra Glof. afferentem, esse tantum
ab Ecclesia institutam. Ait enim, quia sequeretur, quod infideles
non tenerentur ad confessionem. Vbi, vt dicit Adrianus, argumē-
tatur Sco. ad hominem in materia confessionis, quoniam Canoni-
stæ affirmant infideles teneri ad confessionem. Contra, inquit
Scot. si confessio esset tantum de iure Ecclesiastico, sequeretur in
fideles non teneri ad confessionem, cuius oppositum Canonistæ
affirmant. Quid? quod d. 4. lib. 4. docet Scot. peccata commissa
ante Baptismum non esse materiam confessionis.

Scot. liberatur.

Secunda opinio est communis, scilicet, infideles non obligari
confessionis præcepto, ita quod non peccabunt, sicut peccant ad
recipiendum Baptismum.

CONCLUSIO.

NVLLO iure tenentur infideles ad sacramentalem confessio-
nem. Ratio est: quia cum non teneatur post Baptismum peccata cō-
fiteri ante Baptismum cōmissa, multo minus ante Baptismi rece-
ptionem ad illorum confessionem obligabuntur. Sunt enim com-
missa extra Ecclesie iurisdictionem.

A P P E N S.

Hinc sequitur, quod si damnati ad vitam redirent, non tenerē-
tur peccata in inferno commissa confiteri.

*Secunda diffic. An Papa teneatur ad sacramentalem suo-
rum peccatorum confessionem?*

CONCLUSIO I.

*Fide Ric. ar. 9
q. 5. & S. Tho.
et D. Bon. d.
et Caiet. de mi-
nistro huius sa-
cramenti.*

PA P A alicuius peccati mortalis conscius ad sacramentalem
obligatur: quia quæ sunt iuris Diuini, & ad salutem necessaria,
vt est poenitentia, omnes obligant.

CONCLUSIO II.

PA P A non tenetur ad annuam confessionem, ita vt mortaliter
peccet, si per totum annum non confiteatur. Patet: quia non obli-
gatur

gatur legibus Canonicis à se latis. Nullus enim habet suprà se iu-
risdictionem, neque alij Rom. Pont. quia par in parem non habet
potestatem.

*Ric. est ubi su-
pra ad 3.*

CONCLUSIO III.

RA T I O N E vitandi scandali tenetur Papa, saltē semel in anno
confiteri: esset enim alius occasio ruinæ, præsertim cum teneatur
aliquando publicè, vel communicare, vel celebrare, & tunc Diui-
no tenetur iure sacramentalem confessionem præmittere, vt pa-
tet suprà q. 2. de Eucharistia.

Tertia diffic. A quo Sacerdos, Papam absoluens, facultatem habet?

LE G E Magistrū Cano in prælectione de poenitētia parte
5. vbi affert tres opiniones: & prima est S. Tho. D. Bon. vbi su-
prà, quibus adhæsit Turrecremata de potestate Eccles. lib. 1. c. 89.
Secunda opinio est Paludani d. 19. q. 2. afferentis, habere authori-
tatem absolueudi, non à Papa, sed à Christo. Tertia est Caiet. vbi
suprà S. Tho. ad primum dicentis, iurisdictionem, quam habet Sa-
cerdos absoluendi Papam, nec esse à Christo, neq; à Papa, vt dicit
Paludanus, neque à Papa tanquam à superiore sui ipsius, vt dicit
communis opinio, neq; ab Ecclesia, sed solum ex electione, per
hoc, scilicet, quod Papa se subiicit illi, illumq; eligit. Est & 4. opi-
nio, qua tenetur, quod quemadmodum in receptione ordinis da-
tur cuiusq; simplici Sacerdoti potestas iurisdictionis respectu
venialis, & mortalis, quæ poenitens aliàs confessus est, & etiã res-
pectu cuiuscunq; peccatoris in articulo mortis: ita datur tunc iuridi-
ctio eidem Sacerdoti absoluendi Papam.

vbi sup. S. Tho.

CONCLUSIO.

QU A R T A opinio est probabilior: & probatur antiquissima
Ecclesie consuetudine: nam à temporibus Apostolorum semper
Papa cōfessus est sua peccata cuiusq; Sacerdoti, tanquam Eccle-
siae ministro, tenenti authoritatem à Christo I E S V, qui vocete-
nus hoc, quemadmodum & alia multa Apostolis declarauit.

Ft. q. f. 4.

R.

Quarta

Seci. d. 17. q. 1.

Quarta diffic. Qua aetate pueri ad confessionem suorum peccatorum tenebuntur?

CONCLUSIO.

QUAMPRIMUM scit puer, vel puella discernere inter bonum & malum, etiam ante 14. annum, tenetur ad confessionem. Ratio est: quia ante 14. annum potest mortaliter peccare, & mortale non dimittitur, nisi per confessionem in re, aut in voto, quæ est ad salutem necessaria.

DVBIUM.

An pueris ante 14. annum, & puellis ante 12. possit Eucharistia ministrari?

CONCLUSIO.

SI examinati penetrauerint, quanta cum reuerentia, & timore accedendum sit ad Eucharistiam, & quid sub speciebus illis lateat, maioremq; dispositionem esse faciendam ad susceptionem Eucharistiæ, quam aliorum ciborum, poterint illam sumere. Ait enim B. Pau. Iudicium sibi manducat, non diiudicans corpus Dñi.

1. Cor. 11.

Quinta diffic. An mutus teneatur confiteri?

CONCLUSIO.

TENETUR per nuntios & signa, communis est Theologorum sententia. Habet enim fidem actualem incarnationis non ex auditu, sed ex illustratione interiori S. S. qui nunquam deficit in necessariis: & ita eo modo, quo potest, ad confessionem tenebitur.

S. Tho. q. 3. ar. 4. ubi sup. Sco. d. 17. in solut. argumentorum. Ric. ar. 2. q. 4. Caiet. verb. confel. condicione II.

Sexta diffic. An qui non habet Sacerdotem sui idiomatis, teneatur per interpretem confiteri?

CONCLUSIO I.

NON tenetur aliquis per interpretem confiteri. Ratio est: quia iugum Domini suaue est, atq; ita neminem voluit ad confessionem eo modo faciendam obligare, vt penitentis peccata in publico iudicio probari possent.

Contrariam

Alex. Alen. q. 77. m. 5. arti 9. reliqui d. 17. S. Th. q. 9. ar. 1. Scot. q. 1. Ric. ar. 2. q. 5.

Contrariam opinionem tenet Magister Cano in Relectione de penitentia parte. 5. vbi dicit, in ar. mortis teneri ad confessionem per interpretem.

CONCLUSIO II.

SI talis confessio fiat, erit sacramentalis. Confirmatur ex Cóc. Ric. est & B. Trid. Sess. 14. cap. 5. vbi docetur, non esse de essentia confessionis, vt sit secreta: non enim prohibetur, quin aliquis possit publice confiteri.

Ric. est & B. Thom. d. 17.

Septima diffic. An teneatur aliquis deficiente Sacerdote per epistolam, vel per internuntium absenti confiteri?

CONCLUSIO.

NULLVS ad talem confessionem tenetur: probatur eodem modo, quo prima conclusio proxima.

Ric. est & Sco. & ceterorum ubi supra.

Octava diffic. An si quis ita confiteretur, esset sacramentalis confessio?

Alexan. Alen. ubi supra.

PALVDANVS d. 17. & Adria. q. 1. de confessione ad 3. partem affirmatiuam tenent.

CONCLUSIO.

TALIS confessio non esset sacramentalis. Probatur ex Can. quem penitet. de penitentia. d. 1. & est B. August. vbi dicitur: Precepit Dominus mundatis, vt se ostenderent Sacerdotibus, docēs corporali præsentia confitenda peccata, non per nunciū, non per scripturam manifestanda.

D. Aug. Sco. est d. 17. Caieta. in summa. verbo confessio: condicione 118. 11.

Nona diffic. An habens tantum peccatum veniale, teneatur ex præcepto Ecclesiæ singulis annis confiteri?

DVÆ sunt opiniones. Vna affirmas, & est Alex. q. 77. D. Bona. & Ric. d. 17. Altera negans Sco. d. 17. q. 1. ar. 4. Adria. q. 4. de confessione ad argumenta Gabr. eadem d. Caiet. in additionibus ad 3. par. & in 3. p. q. 65. art. 2. ad 4.

Tenetur tamen, inquit, apparere coram Prælato, & dicere: Gratias ago Deo meo, quod non sum conscius alicuius mortalis: vt pastor vultum pecoris agnoscat.

R 2

CON-

CONCLUSIO.

NULLVS habens tantum veniale tenetur ex præcepto Ecclesie semel singulis annis confiteri. Ratio est: quia illud præceptum Ecclesiasticum de annua confessione, solum est quædam determinatio præcepti Diuini, quoad tempus: & cum præceptum Diuinum neminem obliget ad confessionem venialium (possunt enim sine poenitentia remitti, in Purgatorio, & remittantur de facto) ne que præceptum Ecclesie obligabit: & colligitur ex Conci. Trid. Sess. 14. cap. 5.

Ric ar. 9. q. 5. Decima diffic. An qui tempore mortis loqui non potest, si generaliter confiteatur, ostendens tussione pectoris contritionis signa, sit sacramentaliter absolueudus?

DVÆ sunt opiniones. Prima Paludani d. 21. q. 2. artic. 4. dicit, sufficere generalem confessionem, &c. quando specialis haberi non potest. Contraria est Abulensis super Matth. 16. q. 79. tenentis, generalem confessionem per nutus, & signa non sufficere ad sacramentalem absolutionem.

CONCLUSIO I.

SOLA generalis confessio per nutus, pectus percutiendo, siue per verba, non est materia huius sacramenti. Ratio est: quia sicut in foro exteriori nullus ut homicidia damnabitur, quanuis generaliter se homicidam esse confiteatur, nisi aliquod peculiare homicidium probetur: ita in foro animæ.

CONCLUSIO II.

QVANDO aliquis præ maxima egritudine non potest peccatum exprimere, si fuerit in mortis articulo constitutus, optimum erit consilium, ut Sacerdos aliquod peccatum particulare ab eo exquirat circa suum statum, illum interrogando, et si poenitens per signa illud expresserit, poterit tunc ab omnibus peccatis illum sacramentaliter absolue. Ratio est: quia habet iam confessionis, & absolutionis materiam: & hoc modo intelligendus est Sco. dist. 21. q. 4.

Vndecima

Vndecima diffic. Quis præter prædictos ad confessionem teneatur?

CONCLUSIO.

OMNIS vtriusque sexus fidelis, cum ad annos discretionis peruenerit, tenetur proprio Sacerdoti peccata sua confiteri. expressè definita est in Conc. Lateran.

Duodecima diffic. An possit Rom. Pont. in aliquo casu dispensare, ne aliquis per totam vitam ad confessionem teneatur? *S. Thom. ar. 6. q. 6 Ric. art. 9. q. 7. Dur. q. 9.*

CONCLUSIO I.

PAPA non potest dispensare cum aliquo, ut non teneatur ad sacramentalem confessionem. Ratio est: quia confessio sacramentalis in re, aut in voto est lapsa post Baptismum ad salutem necessaria, quemadmodum Baptismus: & in iis, quæ sunt ad salutem æternam finalem necessaria, Papa non habet dispensandi potestatem.

CONCLUSIO II.

QUANIUS id non possit, potest tamen dissimulare, non compellendo per aliquod tempus ad confessionem, & hoc propter vitandum deterius malum, quod difficilius destrui posset: ut sunt hæresis, & schisma.

CONCLUSIO III.

POTEST tamen iusta de causa dispensare cum aliquo, ut non teneatur ad annuam confessionem: ut si fidelis viueret inter Sarcenos, ne singulis annis ad terras fidelium veniret ad querendum confessorem, etiam si posset.

Art. III. Quibus temporibus confessio fit sub præcepto?

ABSOLVETVR aliquot difficultatibus positis.

Prima diffic. An homo, cum priuim mortaliter peccat, statim iure Diuino confiteri teneatur?

Alex. Ale. q. 77 reliquis d. 17. D. Bon ar. 2. q. 2. S. Tho. ar. 5. q. 5. Ric. art. 3. q. 6. Dur. q. 10.

DVÆ sunt opiniones. Præceptum enim confessionis obligat duplici iure Diuino, & Ecclesiastico: & de Diuino est opinio Inno-

Ft. q. 1. 4.

R 3

nio Inno-

nio Innocentij, & Archidiaconi super caput omnis vtriusq; sexus, & Guilielmi Parisiensis in tractatu de pœnitentia, qui tenent partem affirmantem.

Contraria opinio est Theologorum vbi supra, & Adrian. q. 3. de confessione.

CONCLUSIO I.

NULLVS tenetur de iure Diuino statim post peccatum commissum confiteri. Ratio est: quia præceptum cōfessionis est affirmatiuum.

CONCLUSIO II.

CONFESSIO in voto obligat iure Diuino, quando cunq; contritio est sub præcepto. Ratio est: quia contritio includit in se votum, id est, confitendi propositum: est enim altera pars pœnitentię: quale autem propositum requiratur, supra explicatum est.

Art. 1. 2. quæst.

CONCLUSIO III.

ACTV ALIS confessio obligat, quando imminet certissimū periculum, vel mortis naturalis, vel violentę. Articulus patet: quia est præceptum Diuinum confessionis, quod post mortem nō potest impleri.

Vide 1. art.

APPEN.

Hinc, qui ingressurus est ad bellum, & habet Sacerdotis copiā, & est conscius mortalis culpę, si ante congressum belli non confiteatur, mortaliter peccat: perinde qui non confitetur, quando imminet certissimum naufragium, vel quando aliquis scit mortis infidias sibi ab aduersariis parari. Notanter dicitur, quando imminet certum mortis periculum: vnde excusantur à mortali mare ingredientes, & sceminę partui proximę: quia in mortis art. potest aliquis virtute bullarum plenariē absolui, quod non conceditur incipientibus nauigationem, aut sceminis parturientibus.

Legge infra de Dubio sequenti.

CONCLUSIO IIII.

NECCESSARIA est sacramentalis confessio, quando est accipienda Eucharistia. Patet. 1. ad Corint. Probet autem seipsum homo, &c. Vnde Conc. Trid. colligit præceptum Diuinum de confessione ante Eucharistiam præmittenda: sed de his supra de Eucharist. contra Caieta.

CONCLUSIO V.

ES T etiam necessaria, quando Ecclesia determinauit confessionis tempus. Ratio est: quia, si secluso Ecclesię statuto, obligare mur ad

mur ad confessionem in articulo mortis, aut semel in vita tantū, esset quidem ferē impossibile, integrē confiteri præ nimia obliuio ne: quare etiam si Ecclesia tempus confessionis nō determinasset, aliquoties cōfiteri iure Diuino teneremur: nam illo etiam ad integram confessionem obligamur.

D V B I V M.

Si non esset ab Ecclesia determinatum tempus, quorū iudicio standum esset?

CONCLUSIO.

EPISCOPI, vel Papa essent consulendi, si non haberemus generalem declarationē. Probat Deut. 17. vbi ita præcipitur: Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris inter sanguinem, & sanguinem, lepram, & lepram, surges, & venies ad Sacerdotem Leuitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore: vbi apertissimē docet S. S. consulendos esse Episcopos, quando dubium est, obligent ne præcepta affirmatiua tunc, an non? & ita olim Fabianus Papa determinauit, vt confessio ter singulis annis fieret.

Deut. 17.

Hinc collige, incepturum longam nauigationem, ita vt non possit intra tempus confiteri ab Ecclesia determinatum, teneri ex præcepto confessionem antepone.

APPEN. I.

Obligatur etiam aliquis iure Diuino, quando imminet periculum carendi confessore necessario, quem nunc habet, & scit tempore cōfessionis determinato se non habiturum. v. g. habet aliquis casum Episcopo reseruatum, quem modō præsentem habet, at neq; confitetur illi, neq; petit ab eo auctoritatem, & ratione vitandi scandalum, postea, absente Episcopo, est celebraturus, aut communicaturus, tunc tenetur iure Diuino confessionem præuenire: nam vt Cathecumenus tenetur præuenire tempus Baptismi, si timet ministrum sibi defuturum, ita & hic tenebitur, quando non potest suo tempore fieri, illam præuenire, cū confessio sit necessaria ad salutem: nota, certissimum periculum dici, quod frequentius contingit.

APPEN. 2.

R 4.

Secunda

Alex. Alen. s. pr. in titulo. an confessio sit sub precepto D. Bona. & Ric. ibi. Scot. q. 1.

Secunda diffic. An praeceptum annuae confessionis obliget transgressores ad mortale?

DVÆ sunt opiniones. Prima communis affirmans d. 17. Altera negans folius Dur. d. 17. q. 4.

CONCLUSIO I.

PRÆCEPTUM annuae confessionis obligat ad mortale. Ratio est: quia est praeceptum Diuinum, quoad tempus indeterminatum, determinatum verò ab Ecclesia, ut semel singulis annis impleatur: quare mortaliter peccat illud transgrediens: quia Ecclesia non imponit confessionis praeceptum, sed tantum declarat praeceptum Diuinum de confessione, semel singulis annis fideles obligare.

CONCLUSIO II.

PRÆCEPTUM Ecclesiae de annua confessione non obligat praecise in quadragesima, sed potest quolibet anni tempore adimpleri. Patet: quoniam in Can. omnis vtriusq; sexus. quemadmodum ieiunij, non ita & confessionis praecisum tempus definitur, sed solum modò dicitur, ut quilibet Christianus semel singulis annis confiteatur.

APPE N. I. Hinc, si quis extra quadragesimam confiteatur, non erit transgressor praeccepti de annua confessione.

APPE N. 2. Hinc, etiam si quis mense Ianuarij confiteatur, & postea in Paschate non sumat Eucharistiam, erit reus tantum praeccepti Eucharistiae sumendae.

Hac est C. s. 5. parte de peni. & Soto d. 18. q. 1. art. 4.

Tertia diffic. Qui non est confessus per integrum annum, poterit differre confessionem usque ad finem anni sequentis?

ID E S T., erit ne extra statum salutis, donec confiteatur?

DVÆ sunt opiniones. Prima B. Antonini, qui dicit non teneri usque ad sequentem quadragesimam. Secunda, & contraria est Medina. C. de poenitentia q. de confessione semel singulis annis agenda.

CONCLUSIO I.

QUI non est in quadragesima confessus, est extra statum salutis, donec confiteatur. Patet: quia hoc sacramentum est necessarium ad salutem, & sub praeccepto singulis annis: quare, donec impleatur, erit trans-

erit transgressor reus aeternae mortis: illud siquidem est ad iustificationem necessarium, sine quo nulli iustificatio contingit.

CONCLUSIO II.

QUI non recipit Eucharistiam in die Paschatis, non tenetur usque ad sequens Pascha illam recipere. Ratio est: quia praecceptum recipiendi Eucharistiam non est ad salutem necessarium, quemadmodum Baptismus, & confessionis praecceptum.

Alex. Alen. per totum hunc articulum q. 77.

Art. IIII. De integritate confessionis, de eius materia.

Caieta q. 1. de confessione. Vega lib. 13 c. 30 Super C. Trid.

ABSOLVETVR aliquot difficultatibus positis.

Difficultas. Sit ne veniale peccatum materia confessionis?

Alex. Alen. m. 2. ar. 5. D. Bona. arti. 2. q. 1. Ric. ar. 2. q. 4. ad 1. Scot. q. 1. d. 17.

CONCLUSIO.

VENIALIA peccata materia confessionis esse possunt. Patet: quia Leo decimus inter art. quos contra Lutherum damnauit, fuit ille, quo dicebat in primitiua Ecclesia manifestè mortalia solum tractata fuisse: estq; laudabilis Ecclesiae consuetudo confitendi venialia, quae maximam habet auctoritatem. Et habetur Sess. 14. cap. 5. Conc. Trid.

Prima diffic. Sint ne omnia mortalia peccata confessionis materia, ita ut peccet, qui illa non confiteatur?

Alex. Alen. m. 1. & 2. D. Bona. q. 2. & 3. Ric. ar. 3. q. 4. Scoti. q. 1. ubi supra.

CONCLUSIO.

OMNIA mortalia peccata occulta, siue publica, orisq; siue cordis, aut operis, sunt materia confessionis, necessarioq; confitenda. Ratio est: quia finis huius sacramenti, quod est iudicium occultum, non solum est, ut Deo fiat satisfactio, verum etiam, ut illi per hoc iudicium peccator reconcilietur: & cum impossibile sit hominè ex parte Deo reconciliani (esset enim tunc regni, & perditionis filius) impossibile profectò erit, vnum peccatum sine alio remitti, & per consequens erunt omnia necessario confitenda: nam Sacerdos, qui tunc iudex est, non potest, causa ignorata, absolutionis sententiam ferre. Fuit haeresis olim Vitiess, & Petri de Osma afferentium prauas cogitationes sine ordine ad clares absque confessione in re, aut in voto deleri.

Haeresis.

R. 5.

Secunda.

Alex. Alen. m.
5. ars. 2. D. Do-
na. Ric. loco
estato, q. 9.
Scot q. 1. Dur.
q. 15.

Ioan. 1. c.

Secunda diffic. Sunt ne omnia peccata quantum ad nu-
merum confitenda?

CONCLUSIO I.

IURE Diuino tenetur homo omnia, & singula peccata sua confiteri. Ratio est: quia Deus neminem absoluit, nisi quem Sacerdos absoluerit: vt constat Ioan. 20. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, &c. & cum neminem possit Deus de lege ex parte absolueri, neq; Sacerdos poterit: & vt integrè absoluat, praecedat integra confessio, necesse est: iudex enim non potest, nisi cognita causa, iudicare.

CONCLUSIO II.

NON tamen tenetur iure Diuino, nisi illa solum, quorum memoriam habet, confiteri. Definita est in Concil. Flor. expressè vbi ita legitur. Secunda pars poenitentiae sacramenti est hominis confessio, ad quam pertinet, vt peccator omnia sua peccata, quorum habet memoriam, integraliter confiteatur: & ita intelligendū est Caput Omnis vtriusq; lexus, &c.

CONCLUSIO III.

IURE Diuino ante confessionem mediocris saltem peccatorum inquisitio est praemittenda: nam cum confessio integra sit de iure Diuino, & non possit quis integrè confiteri, nisi praesentia suorum peccatorum recordatione, erit necessario talis inquisitio praefenda.

APPEN. 1.

Hinc, si ante confessionem nulla, aut minima peccatorum recogitatio praemittatur, confessio erit dimidiata per accidens, & nulla: quare prius excitare debet memoriam discurrendo multipliciter per Diuina mandata, per loca, tempora, negotia, personas cum quibus conuersatus est post vltimam confessionem: haec est enim mediocris diligentia. Hoc Consilium est commune, praesertim Scot. d. 17. vbi ait: Poenitens in reuocandis peccatis ad memoriam tantam adhibeat diligentiam, quantam in negotio arduo solent homines adhibere.

CONCLUSIO IIII.

PECCATOR non tenetur facere totū, quod efficere potest, ad memoriā peccatorum conseruandam: nam tunc, vel obligaretur quamprimum peccaret mortaliter, adscribenda peccata, & hoc non

hoc non: quia constitueretur in periculo infamandi se, si scripturā amitteret, vel esset illi statim post peccatum necessariō confitendum, quod praestare non tenetur: quia vt semel in anno Confiteatur praecceptum est.

CONCLUSIO V.

PECCATIS in memoriam reuocatis, tenetur poenitens singula singulatim quando sunt diuersa specie, confiteri: colligitur ex Conc. Latera. & Flor. vbi dicitur, Peccator confiteatur omnia, id est, singula peccata singulatim.

Hinc, quando peccata sunt eiusdem speciei, poterit poenitens plura vnico actu confiteri dicens, qui decies blasphemauit, confiteor me decies blasphemasse: hoc enim modo singula peccata exprimit.

APPEN. 2.

CONCLUSIO VI.

QUANDO poenitens non est certus de numero peccatorum, satis est, vt probabilem numerum explicet: vt si dicat exēpli causa: decies plus, minusue, hoc peccatum commisi: et si postea recordeatur duodecies peccasse, ad duo illa confitenda minimè tenebitur: quia in additione paulo plus continentur: fecus verò, si quater, aut quinquies amplius se deliquisse recordeatur.

Hinc aliquot appendices inferuntur. Prima vnusquisq; tenetur singulas cogitationes, orisq; & operis peccata singula confiteri.

APPEN. 3.

Hinc, non satis erit dicere, fuit mihi cordi per mensem hominem interficere: desideratur enim, vt exprimat, quoties illud de nouo proposuit, quoties cum aliis tractauerit, & quoties alios, vt sibi opem ferrent, induxit.

APPEN. 4.

Hinc, non opus erit consumi in inquirendo praesens peccatorum numerū, vt sint 19. an 20. numero, cum satis sit, plus minusue addere.

APPEN. 5.

Hinc, si poenitens, vt maiori numero minorem comprehendat, pluries dicat se aliquod peccatum perpetrasse, quam perpetrarit, & hoc ex industria, irritat confessionem, non autem si bona fide, cum sibi ita esse videatur. Ratio est: quia Deus à nobis minus, quā efficere possumus postulat.

APPEN. 6.

Tertia

Tertia diffic. Quid si peccatorum recordatio impossibilis esse videatur, ut si meretrix per tricennium fuerit in loco publico, quomodo numerum exprimet?

CONCLUSIO I.

QUANDO diuturna fuerit peccandi perseverantia, tanquam frequentia, quod difficilimum sit peccatorum numerum memoria tenere, satis erit tunc confiteri tempus quo in peccato perseveravit: ut meretrix biennio in lupanari posita debet ita confiteri: Quotidie eram parata per biennium in loco publico, & sepe opere, & cogitatione cum variis hominibus soluta, scilicet, & coniugatis peccaui, &c. Ratio est: quia numerus peccatorum explicatur, ut intelligat Sacerdos poenitentis statum, illumque iudicare possit: et si praedicto modo confiteatur, multo melius illius statum intelliget.

CONCLUSIO II.

SI poenitens diutius perseveravit in peccato, & numerum peccatorum memoria tenere potest, ad numerum explicandum obligabitur: ut qui per annum fuit concubiniarius, & cum concubina, sicut cum uxore non vixit, facile poterit peccatorum numerum explicare.

APPEN. I.

Hinc, facilius poterunt meretrices, lenones, usurarii, latrones, & ceteri per longissimum temporis spatium in peccato perseverantes sua peccata confiteri, quam ceteri Christiani: quia solum tenentur explicare tempus, quo in peccato fuerunt, ad multitudinem peccatorum declarandam.

APPEN. 2.

Hinc, Dei misericordia erga nos declaratur, utpote, qui deterioribus hominibus tam facile salutis viam praeparaverit.

APPEN. 3.

Hinc, si spatio trium tantum dierum, ita fuit aliquis amore inebriatus, ut numerum peccatorum non recordetur, satis erit, ut septem dierum spatio ita amore excacatum fuisse, confiteatur.

APPEN. 4.

Qui confessus est tempus, quo in peccato perseveravit etiam si postea numerum recordetur, non tenebitur illum confiteri: iam enim integram confessionem fecit, qua confessor eius statum intellexit: est autem confessoribus maior ratio de proposito non peccandi poenitentis, quam de numero peccatorum habenda.

Caetera est ubi supra.

Quarta diffic. An circumstantiae, quae peculiari praeccepto non prohibentur, sint necessario confitendae?

CONCLUSIO I.

CIRCUMSTANTIÆ, quae neque augent, neque minuunt peccatorum malitiam, necessario confitendae non sunt. Cum enim non sint peccata, non sunt confessionis materia, v.g. si quis interdium, aut noctu, gladio, vel fuste hominem interficeret.

CONCLUSIO II.

CIRCUMSTANTIÆ, quae omnino peccatorum malitiam minuunt faciuntque esse veniale, aut nullum, si factum in confessione exprimitur, necessario sunt confitendae: ut si quis accedat ad alienam, quam inuincibiliter suam esse arbitrabatur, vel hominem ad sui defensionem interficiat. Ratio est: quia omittens huiusmodi circumstantias in confessione mortaliter peccat: mentitur enim mortaliter, cum mendacium mortale confiteatur, nisi ignorantia excusetur.

Hinc, qui hominem per ignorantiam inuincibilem interimat, vel qui alienum in extrema necessitate rapit, si confiteatur factum, tenebitur talem circumstantiam exprimere.

CONCLUSIO III.

QUANDO circumstantia non in tantum minuit peccatum, ut omnino tollat mortalis malitiam, praetermissio tamen illius esset causa, ut poenitens apud confessorem infametur, tenebitur talem circumstantiam confiteri: ut si puella metu mortis commisit stuprum: vel aliquis, ut eleemosynam largiatur, furatus est alienum: tales circumstantiae erunt exprimendae, ut poenitens suae famae consulat: dicit enim scriptura, Curam habe de bono nomine: nisi forte poenitenti placuerit propter humilitatem suae famae, suoque iuri cedere.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO circumstantia peccati malitiam minuit, & non altero modorum secundae, & tertiae conclusionis poenitens illam confiteri minimè tenebitur: ut si dicat poenitens, accessi ad pulchram captus maxima pulchritudine. Ratio est: quia haec circumstantia potius est peccati excusatio, quam accusatio.

Alex. Men. q. 77. Soto m. 3. D. Bon. ubi supra q. ultima Ric. art. 3. q. 5. Caeter in tractatu de Confessione q. 7.

Circumstantia.

APPEN.

Ecclesiast. 41.

CONCLUSIO V.

CIRCUMSTANTIAE mutantes speciem in genere moris, sunt necessariò confitendæ, non autem quæ in genere naturæ. Ratio est: quia primæ prohibentur peculiari præcepto, non autem secundæ.

CONCLUSIO VI.

CIRCUMSTANTIAE multum aggrauantes peccati malitiã intra eandem speciem necessariò confitendæ sunt, Ratio est: quia Sacerdos debet applicare medicinam iuxta quantitatem morbi, vt constat ex cap. omnis vtriusq; sexus: quod prestare non potest, nisi pœnitens circumstantiam notabiliter aggrauatam confiteatur: nam si quis miles per annum simplicem fornicationem commisit cum vnâ tantum, iam tenetur illud exprimere, quia accessit ad illam, tanquam ad concubinam, estq; illi præcipiendum, ne cum illa familiare colloquium habeat: quod quidem non esset impo- nendum, si semel, aut iterum tantum illam cognouisset, nisi se, quoties illam alloquitur, exponi periculo peccandi mortaliter intelli- geret. Hæc conclusio est Alexand. quem sequuntur Soto, Cano, Medina. Oppositum tenet S. Tho. D. Bon. & Dur. Sco. verò dicit, vtile esse illas confiteri.

Alexan. Alex.
ubi supra.

Quinta diffic. An circumstantia diei festi sit necessariò confitenda?

DVÆ sunt opiniones. Prima modernorum, qui tenent par- tem affirmantem. Secunda S. Thom.

CONCLUSIO.

QVI die dominico fuit fornicatus, vel aliud flagitium com- misit, non tenetur hanc circumstantiam confiteri: non enim præce- pta diuina secundum sensum spiritualem, sed secundum literalem tantum obligant.

Sexta diffic. An quodlibet peccatum in loco sacro com- missum speciem mutet?

CONCLUSIO.

CIRCUMSTANTIA loci sacri solum mutat spe- ciem, quando est peccatum furti, vel fornicationis, vel violen- ta san-

ta sanguinis effusio. Ratio est: quia hæc tria dütaxat peculiari præ- cepto canonico prohibentur: in reliquis tamen est consideranda circumstantiæ grauitas: nam si fuerit scandali causa, &c. tunc erit confitenda.

Septima diffic. An circumstantia stupri sit necessariò confitenda?

V. G. confitetur virgo, seu vir, qui neq; fornicatione, neque pollutione honestatem fregit, tenebitur ne hic libidinosas cogita- tiones confitendo dicere se virginem esse? idè quæritur de eo, qui concupiscit virginem, atq; etiam in primo actu, quo vir, aut fœmina virginitatem perdidit. Magister Soto affirmat in peccato cogita- tionis non esse necessariam stupri circumstantiam confiteri: at ve- rò in actibus exterioribus bonum esse, si per fornicationem vir- ginitatem amiserit. Contraria opinio est communis d. 17.

d. 17. q. 2. ar. 4.

CONCLUSIO.

CIRCUMSTANTIA stupri tam cogitationis, quam actus est necessariò confitenda. Probatur: idem Soto affirmat circumstã- tiam notabiliter aggrauantem esse necessariò confitendam: quam obrem, cum stupri circumstantia notabiliter aggrauet libidinis pec- catum, erit siue cogitatione siue opere, à fœmina, siue à viro nec- cessariò confitenda: quod intellige, nisi confessor statim fœminæ nouerit: vt in monialibus, quæ si fuerit corrupta, non est necesse- rium hoc exprimere, cum sit circumstantia minuens: neq; si fuerit virgo: huius enim status hoc satis indicat.

Octaua diffic. An pœnitentem ex ignorantia prætermittentem al- quod peccatum teneat, si Sacerdos illud sciens illustrare, vt pœniteat, et confiteatur?

CONCLUSIO I.

QVANDO pœnitens ignorantia iuris, aut facti laborans inquit ratione scrupuli confessoris iudicium, in tali casu te- netur Sacerdos veritatè manifestare: nam, si veritatè prætermittat, nil respondendo, erit causa, vt pœnitens in aliquo errore cõstituat, si verò mentiatur, peccat mortaliter: v. g. si mulier, quæ sciens nu- p̄sit consanguineo intra quartum gradum ignorans, hoc esse ab Ecclesia prohibitum, requirat confessoris iudicium: tunc etiam si

sciret.

sciret scādalum, siue peccatum oriturum, tenebitur veritatem declarare.

CONCLUSIO II.

PŒNITENS culpabiliter ignorās, quæ ad fidei articulos pertinent, vel aliquod Decalogi præceptum, necessariò est à cōfessore, etiam non rogato, illustrandus: vt, si fornicationem simplicem peccatum mortale esse nesciat. Ratio est: quia omnis Christicola tenetur credere, saltem implicitè, quidquid Ecclesia credit, & omnia præcepta Decalogi scire, quorum obseruantia est ad salutem necessaria.

CONCLUSIO III.

QUANDO pœnitens laborat ignorantia inuincibili iuris, vel facti eorum, quæ non omnes scire tenentur, si Sacerdos se nihil profuturum arbitretur docendo, non tenebitur illum edocere. v. g. nupsit femina cōsanguineo intra quartum gradum, vel quia ignorabat tale matrimonium esse prohibitum, quæ est ignorantia iuris, vel quia cōsanguinitatem, siue affinitatem nesciebat, si Sacerdos nihil se profuturum arbitretur, reticere tenebitur. Ratio est: quia talis ignorantia laborans non peccat, etsi illuminetur, forte peccabit: propterea quòd aut non petet dispensationem, aut, dum petit, ad non suam accedet.

APPEN.

SI Sacerdos nouerit aliquam mulierem nubere proprio fratri occulto & adulterino, & sine scandalo separari non posse, illos docere minimè tenebitur. Verum de his in flosculis 2. lib. de ignorantia latius.

Nona diffic. Quid si pœnitens prætermittat aliquòd mortale peccatum, non ex ignorantia inuincibili, sed ex obliuione, erit ne à confessore admonendus?

DVÆ sunt opiniones. Vna negans Medina. C. de pœnitentia. Altera affirmans Caieta. in summa verbo. Interrogationes confessorum.

CONCLUSIO I.

NON est de essentia sacramenti, vt Sacerdos interroget pœnitentem, quem credit, in reuocandis peccatis ad memoriam debitam adhibuisse diligentiam: quia interrogare peccatum oblitum, neque

neque ad cōfessionis integritatem, neque ad absolutionem, & eiusdem peccati remissionem est necessarium: peccatum enim oblitum, vt sepe diximus, per gratiam sacramentalem remittitur.

CONCLUSIO II.

IN casu huius difficultatis confessor non interrogando pœnitentem mortaliter peccat: quia cum sit iudex, non potest iustam ferre sententiam, si ex negligentia interrogationum circumstantiæ necessariò constendè omittatur. Dicitur enim in cap. omnis vtriusque sexus: Confessor diligenter inquiret peccatoris, & peccatorum circumstantias, quibus prudenter intelligat, quale debeat consilium, & remedium adhibere.

Art. V. De casibus referuatis explicandæ sunt tres difficultates.

PRIMA, an pœnitens habens casum referuatum, si prius inferiori, quàm superiori confiteatur, teneatur etiam superiori peccatum, cuius absolutio fuit referuata, confiteri?

Secunda, si iste prius ad superiorem accedat, poteritne illi sola peccata referuata confiteri, & postea inferiori reliqua?

Tertia, quomodo inferior, aut superior in tali casu poterit pœnitentem absolvere, quin cadat super omnia peccata absolutio?

Durã. d. 17. q. vlt. 4. adducit quatuor opiniones: quarum prima dicit, pœnitentem teneri his integrè confiteri, primo inferiori, qui auditis omnibus eius peccatis referuatis, & non referuatis, debet illum ab omnibus absolvere, & iterum superiori integrè confiteri, qui illum vel absoluet, vel ad absoluendum inferiori remittet. Prima pars est erronea contra Conc. Trid. Sess. 14. Can. 11. vbi habetur: Si quis dixerit, referuationem nõ prohibere, quo minus Sacerdos à referuatis verè absoluat, anathema sit. Secunda pars est falsa: quia Deus nunquam aliquem bis ad eiuas integras eorundè peccatorum confessiones obligauit.

Secunda opinio asserit teneri ad integram confessionem referuatorum, & non referuatorum inferiori faciendã, à quo sacramentaliter est etiã à referuatis absoluendus hac lege, vt postea coram superiore compareat, non vt ab illo absoluetur, sed vt vultum peccatis agnoscat, cui debet sola peccata referuata manifestare. Prima pars huius opinionis est contra Concil. Trid. modò citatum.

F. t. q. 1. 4.

S

Secunda

Adri. caute le-
gendus.

Secunda est condemnata ibidem Can. II. ubi ita definitur. Si quis dixerit, Episcopos non habere sibi casus referuatos, nisi quoad potestatem exteriorem, anathema sit. Hæc est Adria. ubi supra, qui existimat poenitentem habentem casum referuatum, si sacramentaliter ab inferiori absoluitur, postea à superiori non absolui sacramentaliter.

Tertia opinio tenet, peccatorem in Deum, & in Ecclesiam peccare, & ab inferiori absolui sacramentaliter quoad Deum, à superiori verò, cui tenetur referuata tantum manifestare, absolui solum quoad Ecclesiam, non sacramentaliter. Vtraque pars huius opinionis etiam est erronea, ut constat ex Concil. modò citato, & infra etiam dicitur.

Quarta opinio defendit, posse poenitentem confessionem dimidiare, sola referuata superiori confitendo, & non referuata inferiori. Hanc sequuntur Caiet. in summa, verbo Confessio. cap. de condit. condi. 10. & Soto. in. 4. d. 18. q. 2. ar. 5. quibus contradicit Magister Cano in relectione de poenitentia, parte. 5. de casibus referuatis agens. His additur, quinta opinio S. Tho. D. Bona. Ric. d. 17. qui tuentur, poenitentem obligari ad integram confessionem, si prius inferiori confiteatur, à quo debet absolui à non referuatis, & remitti ad superiorem, à quo erit à solis referuatis sacramentaliter absolueudus.

CONCLUSIO I.

QUANDO casus habet annexam excommunicationem, si poenitens inferiori prius confiteatur, & tenetur casum referuatum confiteri, à quo nullo modo erit à non referuatis sacramentaliter absolueudus, donec superior, à censura absoluat, vel absolueudi auctoritatem inferiori concedat. Ratio est: quia excommunicatio maior priuat à receptione Sacramentorum: ut in cap. si celebret. de præsbytero excommunicato celebrante definitur. Vnde non erit absolutionis sacramentalis capax, donec per superiorem ab excommunicatione absolueatur.

CONCLUSIO II.

SI poenitens habens casum referuatum, cui est excommunicatio annexa, prius ad superiorem accedat, solum casum referuatum confiteri tenebitur, à quo superior non sacramentaliter, sed à vinculo tantum excommunicationis illum absoluet: talis enim con-

fessio

fessio non est sacramentalis, sed iudicialis tantum à vinculo excommunicationis: qua quidem absolutione obtenta poenitens illud peccatum simul cum aliis inferiori tenetur confiteri, ut ab omnibus sacramentaliter absolueatur: nam sublata censura per absolutionem superioris, talis casus non est amplius referuatus: atque hic est mos, & consuetudo Romanæ Curie, ut Durand. & Cano ubi supra affirmant.

CONCLUSIO III.

SI poenitens habeat referuatum casum, cui non est annexa excommunicatio, & prius coram superiori compareat, tenebitur integre confiteri, & superior audire illius confessionem, vel auctoritatem concedere: aliter enim confessio esset nulla, quia integritas confessionis est de iure Diuino, atque ita præsentem sufficientem confessorem, qualis est superior, non poterit poenitens confessionem dimidiare. Hæc est Dur. Adria. & Cano, contra Soto & Caiet.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO casus referuatus non habet referuatum censuram, si poenitens, absente superiori, inferiori confiteatur, integre confiteri tenebitur. Patet: quia integritas confessionis est de iure Diuino, & poenitens habet præceptum integre confitendi eidem Sacerdoti, quando nulla subest iusta causa dimidiandi confessionem: ut in hoc loco, ubi nulla est causa. Fere commisit est.

CONCLUSIO V.

SI superior est præsentem, prius est auctoritas postulanda, quam poenitens absolueatur: si verò sit absens, hac lege erit absolueudus, ut, habita opportunitate, superiori confiteatur, vel ab illo auctoritatem postulet. Ratio primæ partis est: quia quando superior est præsentem, nulla subest causa diuidendi absolutionem: atque ita expectanda erit ante absolutionem superioris auctoritas. Secunda pars etiam constat: quia in absentia Prælati non habetur copia confessoris, quantum ad absolutionem casuum referuatorum, & habetur quantum ad non referuatos. Vnde poterit à non referuatis absolui, ut diximus S. Tho. est. d. 17. 4. Ric. ibidem contra Dur. eadē. d. & Adria. materia de casibus referuatis.

Limitanda est hæc conclusio, ut intelligatur solum in casu necessitatis, quando poenitens necessariò propter vitandum scandalum communicare, vel celebrare debet: & secundo, quando casus non

S 2

habet

habet annexam excommunicationem: nam si haberet, esset prius à superiore, quantumvis absente absoluendus, nisi in mortis articulo, vel in aliquo casu, de quo infra de excommunicatione: ut si aliquis occultè esset Papali excommunicatione ligatus, et si non celebraret, sequeretur scandalum, posset ab inferiore lege prædicta absolui.

Vide Sylu. verbo Conf. primo §. 19. Adria. in materia casuum referuatorum idem tenet.

Prima diffc. Si pœnitens, obtenta auctoritate à superiore, fecerit confessionem irritam, ut si factè confessus sit, tenebitur ne iterum auctoritatem petere?

CONCLUSIO.

NON tenetur auctoritatem iterum ad absolutionem petere. Ratio est: quia auctoritatem concedere, est casum referuatum, non referuatum facere: & pœnitentem legitimam, vel illegitimam confessionem facere, nō reuocat auctoritatem semel à superiore concessam.

APPEN.

Hinc, concessa semel à prælato auctoritate subditis, omnia peccata illuc usque commissa definunt esse referuata, quantumvis subditus ab illis non absoluat.

Adri. causè legendus.

Adrianus ibidem dicit, simplicem Sacerdotem, id est, carentem auctoritate superioris ad audiendas confessiones posse à casu referuato oblito, post semel concessam auctoritatē, absoluere, quod est falsum: nam licet possit à venialibus absoluere, & à mortalibus debite olim confessis, non tamen ab oblitis, quæ nunquam in confessione manifestata fuerunt.

Secunda diffc. Si superior nolit auctoritatem concedere, tenebitur ne pœnitens illi confiteri?

CONCLUSIO.

HAVD dubiè tenebitur. Dicitur enim in cap. omnis vtriusque sexus: teneatur confiteri proprio Sacerdoti, quod si alio voluerit cōfiteri, petat prius, & obtineat à proprio auctoritatē, cum aliàs nō valeat absolutio: & cum proprius Sacerdos respectu casus referuati sit solus superior, sine huius licentia petita, & obtenta, absolutio erit nulla: quamobrem illi confiteri tenebitur.

Tertia

Tertia diffc. Quando absolute Prælati auctoritatem concedit, intelligitur ne de referuatis tantum ante commissis, vel etiam de committendis intra spatium à superiore concessum?

CONCLUSIO.

EXTENDITUR etiam ad committenda intra spatium concessum. Ratio est, à simili in concessione bullarum: ubi auctoritas casuum referuatorum de commissis & committendis intelligitur: quare similiter quando conceditur auctoritas ad tempus, nisi aliud à superiori prælato exprimatur.

Quarta diffc. Si Papa concesserit auctoritatem à referuatis facienti omnia, quæ in Iubileo continentur, si pœnitens v. g. feria sexta non ieiunauit, ut tenebatur, valebit ne referuatorum absolutio, ante feriam sextam facta?

CONCLUSIO.

VALEBIT absolutio non referuatorū quoad remissionem culpæ: quia fuit verum sacramentum: nihilominus pœnitens tenebitur iterum auctoritatem obtinere, ut à referuatis absoluat. Ratio est: quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant, & non amplius. Et hæc auctoritas fuit hac conditione concessa, ut pœnitens faceret omnia, quæ in Iubileo continebantur. Confirmatur: nam Romanus Pontifex rogatus, an ille, per quem stetit, quominus in Iubileo contenta implerentur, esset absolutus, non esse absolutum responderet.

Quinta diffc. Qui in articulo mortis, vel propter aliud impedimentum fuit à censura, vel excommunicatione Papæ, vel alicui superiori referuata absolutus, cessante illo articulo, sine periculo, tenebitur iterum coram superiore comparere?

CONCLUSIO.

TENEBITUR, cessante tali articulo, vel impedimento, ut pro excommunicatione satisfaciat: sin minus, redibit excommunicatio. Definita est in cap. eos, qui de sent. excommunicat. in 6. & animaduerte, hanc conclusionē ad alios casus referuatos non extendi: quia cum sit constitutio pœnalis, non est amplianda.

F. t. q. 1. 4.

S 3

Sexta

Sexta diffiç. Poterit ne alius à Rom. Pont. in foro conscientie à censuris, sedi Apostolicæ, & casibus cœne Domini, & à crimine hæresis hodie absolueret

CONCLUSIO.

POTERUNT modò Episcopi ab omnibus casibus Papæ referuatis, dummodo sint occulti, absoluerè. Definita est in Cõcil. Trid. Sess. 24. cap. 6. his verbis: Liceat Episcopis, & infra, in quibuscunq; casibus occultis, & in foro conscientie gratis absoluerè, &c. Idem & in hæresis crimine in eodè foro conscientie, eis tantum, & non eorum Vicariis sit permissum. hæc Concil.

APPEN.

Hinc, ab excomunicatione propter hæresis crimen soli Papæ referuata, à qua etiã per bullas Cruciatæ nullus, præter Inquisitores, olim poterat absoluerè, hodie (si tamen crimen fuerit occultum, ita, vt non possit in iudicium deferri) Episcopi, & non eorum Vicarij, qui modò in Ecclesiis Cathedralibus Pœnitentiarij dicuntur, absoluerè poterunt.

D. Bonæ. d. 21. ar. 1. q. 1. Duran. d. 16. q. 4. Caiet. ver. confessio. cõditione 10. Adr. in materia confessio. Cano in 5. p. de pœnitent.

Septima diffiç. Quando ex confessione alicuius peccati timetur malum aliquod pœnæ, vel culpæ, poterit ne pœnitens illud peccatum cælare?

NOTA primum, quatuor possunt à pœnitente timeri, vel reuelatio certi peccati: vel ruina confessoris: vt si puella taceat turpes cogitationes, ne præbeat Sacerdoti illam sollicitanti, sacrilegij occasionem: vel mors aliena: vt si pœnitens accessit ad sororem confessoris pœnitentis consanguineã, ex cuius circumstantiæ confessione timet, ne soror dicta agnoscatur, & interficiatur: vel quarto infamia participantis in peccato: vt si pœnitens accessit ad matrem propriam, vel sororem confessori notam.

CONCLUSIO I.

PœNITENS qui potest confiteri alieno Sacerdoti, peccat mortaliter, timens aliquod ex quatuor detrimentis positis, si proprio confiteatur. Ratio est: quia si confitetur illud proprio, mortaliter peccat. Potuit enim, & tenebatur tale periculum alieno Sacerdoti confitendo vitare, si autem illud taceat, peccat quoq; mortaliter: quia sine causa confessionem, quam potuit integram facere

Nota.

dimidiat.

dimidiat: potuit enim ex licentia proprij, vel privilegio superioris alieno confiteri.

CONCLUSIO II.

QUANDO pœnitens non habet facultatem cõfittendi alieno, nec potest illam à proprio, vel à superiore obtinere, si sit tunc temporis confessio sub præcepto (& non alias: quia neq; est celebraturus, neq; communicaturus) vel quia esset scandalum non confiteri: in tali euentu tenetur peccatum, ex cuius confessione timetur, vel reuelatio, siue mors propria, vel alterius, cælare. Patet: quia præceptum de vitando in alio peccatum est naturale & diuinum: præceptum verò de integra cõfessione est diuinum tantum: atq; ita in tali casu magis illud, quàm hoc obligabit, cum sint incõpossibilia, & quia non habet copiam sufficientis confessoris: nam extra casum necessitatis, quando confessio non est sub præcepto, insufficienti confessori non est confitendum, & tunc non est sufficiens confessor respectu illius peccati, ex cuius confessione scandalum, aut aliquis casus ex superioribus timetur, atq; ita tale peccatum erit cælandum. Nullus enim à confessione integra excusatur nisi in casu necessitatis. Communis est DD. sent.

CONCLUSIO III.

QUANDO timetur ex confessione pœnitentis confessoris ruina, si confessor erat iam ad peccandum paratus, non erit tale peccatum in confessione cælandum: si enim Sacerdos proprius iam puellam sollicitauit, quam peruertere non potuit, non erit illi causa ruina, puella libidinosas postea cogitationes confitendo, atque ita non erit tale peccatum in confessione silentio inuoluendum.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO ex manifestatione alicuius peccati sequitur magna participantis, quem confessor bene nouit, infamia, tale peccatum erit prætermittendum. Ratio est: quia præceptum cõfessionis est tantum diuinum: præceptum verò, quo participantis in crimine infamia prohibetur, est diuinum, & naturale, & est præceptum iustitiæ: quare, in ambobus concurrentibus, potius secundum, quàm primum obligabit. Est autem D. Bonæ cõsiliu notandum, scilicet, quando ad peccatum vitandum expedit doctorem aliquem cõsultare, tunc integrum erit, peccatum alienum extra confessionem

S. Tho. Syluest. verbo confessio 1. s. 18. Caieta. ubi supra.

Caiet. & Cano est contra communcem.

S. Tho. et Dur. d. 16. D. Bonæ dist. 11.

detegere. Ratio est: quia propria salus spiritualis est conferuanda, & famæ alienæ anteponenda. v. g. si puella non posset se ab importunis Episcopi præcibus liberare, tunc integrum illi erit Episcopi peccatum, etiam cum illius infamia, causa petendi consilij detegere.

Octava diffi. Quando Sacerdos, & pœnitens sunt contrariæ opinionis, tenetur Sacerdos illum absolueret?

QUANDO pœnitentis opinio est probabilis, et si Sacerdotis opinio probabilior sit, Sacerdos illi absolutionem neque debet negare, nec potest: nunquam enim absolutio neganda est, nisi propter mortale peccatum, & pœnitens illam tenendo non peccat.

S. Th. tota q. 10

Art. V. Quinam sunt sacramentalis confessionis effectus?

CONCLUSIO I.

CONFESSIO ut est pars, vel quasi pars, sacramenti pœnitentiæ, & peccata remittit, & ut causa moralis, non verò ut instrumentalis gratiæ ex opere operato confert. Ratio est: quia sacramentum nihil aliud est, quam partes illius simul sumptæ. Unde cum confessio sit pars sacramenti pœnitentiæ, confert gratiā, ut dictum est: notanter dicitur, ut causa moralis, non ut instrumentalis: quia confessio præcedit tempore peccatorum remissionem, & sacramentalem gratiam (non enim gratia tempore confessionis, sed absolutionis datur) & causa instrumentalis simul cum suo effectu est. Ut Arist. 2. Phys. docuit: oppositum tenet Soto in 4. d. 18. q. 2. ad 5. quod autem, ut causa moralis operetur, constat: nam causa moralis est, quæ mouet principalem efficientem ad operandum, qualis est confessio, quatenus est pars sacramenti: nam mouet Deum Optimum, ut virtute passionis Christi gratiam cōfidenti donare dignetur.

Arist. 2. Phys.

CONCLUSIO II.

CONFESSIO hæc in voto non ex opere operato, sed operantis dicitur esse, & remissionis peccatorum, & gratiæ causa. Ratio est: quia per contritionem remittuntur peccata, & confessio in voto pars contritionis est.

Art. V I.

Art. V I. Quæ nam sunt bonæ confessionis conditiones & quot numero?

S. Th. q. 9. art. 4. Ric. d. 17. art. 3. q. 9.

CONCLUSIO.

XVI. sunt, quæ his distichis continetur. Sit simplex, humilis, confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, discreta, libens, veracunda, Integra, secreta, lachrymabilis, accelerata, Fortis, & accusans, & sit parere parata. Ex his omnibus quatuor conditiones sunt de essentia confessionis. Prima, ut sit accusans, non excusans, nisi sit circa aliquam circumstantiam minuendam peccati malitiam, ut supra diximus. Secunda, ut sit integra, ut ex superioribus constat. Tertia, ut sit nuda, id est, ne verborum ambitu obscuretur, ut à Sacerdote circumstantiæ necessariæ percipiantur. Quarta est parere parata, scilicet, quoad satisfactionem, & restitutionem. Reliquæ conditiones ad decorem tantum confessionis pertinent, de quibus copiosè Caiet. in summa verbo confessio, & Soto in 4. d. 18. q. 2. art. 2. disputant.

Conditiones Confessionis.

Art. V I I. Quando erit reiteranda confessio?

DD. d. 17. Ric. car. ar. 2. q. 8. Duran q. 13.

ARTICVLVS absoluetur nonnullis difficultatibus positus, quibus variæ causæ ob quas confessio est reiteranda, explicabuntur.

Prima diffi. An Quando pœnitens ex malitia non integrè confitetur, confessionem reiterare teneatur?

CONCLUSIO I.

QUANDO confessio rationabilem ob causam dimidiatur reiteranda non est, ut in 4. casibus art. 5. 7. difficultate diximus. Ratio est: quia confessio non dimidiatur, tunc quando non habetur sufficientis confessoris copia, & in casibus illis positus pœnitens non integrè confitetur, & non habetur copia, &c.

CONCLUSIO II.

QUANDO ex malitia pœnitens aliquod mortale peccatum prætermittit, non integrè confitetur, & confessionem illam cum sequentibus ex quo peccatum fuit prætermittum, reiterare tenetur. Ratio est: quia confessio integra est materia huius sacramenti:

S 5

vt definitum

vt definitum est in Concil. Florent. ubi habetur, materiam esse omnium peccatorum confessionem, quorum poenitens memoriam habet.

APPEN. 1. Idem est iudicium, quando ex verecundia, siue malitia omittit veniale, quod mortale esse arbitrabitur: quoniam tunc peccat mortaliter: nam agit contra conscientiam, atque ita confessio est mala.

CONCLUSIO III.

SI poenitens eidem confessori, cui dimidiata facta est confessio, postea confiteatur, satis erit malitiam dimidiationis, & peccatum pretermisum confiteri. Ratio est: quia non est de essentia confessionis, ut confessor tempore absolutionis omnium peccatorum recordetur, praesertim cum imposuerit iam peccatori poenitentiam.

Limitatio.

Intelligenda est conclusio, dummodo postea non fuerit alteri confessus: tunc enim illa peccata etiam confiteri tenebitur: est etiam intelligenda, dummodo confessor tempore reiterationis sit legitimus, sicut fuit confessionis tempore.

APPEN. 2.

Hinc, si post biennium confessio reiteretur, & iam confessor non habet auctoritatem, erit quaerendus alius, cui integre confiteatur.

Dira. d. 17. q. 15. reliqui ubi supra.

Secunda diffie. An confessio ex negligentia dimidiata sit reiteranda?

CONCLUSIO I.

Ric. et Adr. est

ACCEDENS ad confessionem, nulla prorsus facta peccatorum recogitatione, peccat mortaliter, & illam reiterare tenebitur. Ratio est: quia dimidiata est ex negligentia latissima, quae dolo, & malitiae aequivaleret.

CONCLUSIO II.

Adria. est.

QUANDO poenitens aliquam diligentiam adhibuit, licet non exactam, si illam confiteatur, non erit reiteranda confessio: quia aliqualis diligentia in recogitandis peccatis, & sacerdotis examinatio integram confessionem efficiunt.

CONCLUSIO III.

Adria. est.

QUANDO confessio est sub praeepto, & in periculo mortis poenitens constitutus, spatium recogitandi non habet, si tunc confiteatur, et si postea supervixerit, ad confessionem reiteranda non obligabitur: quia in tali casu a peccatorum recogitatione excusatur.

Tertia

Tertia diffie. Quando ex ignorantia dimidiatur reiteranda est?

Ric. ab Adria. ubi supra.

CONCLUSIO I.

QUANDO poenitens praetermittit aliquod peccatum mortale inuincibiliter ignorans esse mortale, non est confessio reiteranda. Ratio est: quia cum non peccauerit, peccatum inuincibiliter ignoratum comitens, ad eius confessionem non tenebitur.

CONCLUSIO II.

QUANDO peccatum praetermittitur ex ignorantia culpabili confessio est reiteranda. Ratio est: quia confessio fuit non integra ex parte poenitentis, atque ita sacramentum fuit nullum. De ignorantia autem quando a peccato excusat, in flosculis supra 2. lib. sen. inuenies.

APPEN.

Hinc, qui non est confessus fornicationem simplicem, tenetur reiterare confessionem: quia ignorantia culpabili mortale esse ignorabat. Adria. est ubi supra, & oppositum tenet Cano. de poenitentia parte 2.

Quarta diffie. An confessio informis sit reiteranda?

V. G. quando fit a ficto poenitente, qui vel non habet dolorem, vel si habet, efficaci tamen proposito remouendi peccatorum occasiones caret.

DVAE sunt opiniones. Prima affirmans S. Tho. Soto, Cano, & hi omnes affirmant, aliquam esse reiterandam, aliquam vero non. Contraria opinio est Adria. scilicet, quando sacramentalis absolutio non sortitur suum effectum, sacramentum esse nullum, & ex consequenti reiterandum.

S. Tho. d. 17. q. 2. art. 1. Caiet. q. 5. de Confessione & ver. Absolutionis impedimenta. Cano p. 5. de poenitentia Scot d. 13. q. 3 Adria. q. 5. de poenit. dubio 5.

CONCLUSIO I.

QUANDO nullum habet poenitens peccatorum dolorem, vel si habet, caret tamen proposito deferendi statim peccata, confessio est omnino reiteranda. Communis est opinio, & oppositum erroneum: quoduis enim sacramentum, materia deficiente, est nullum, ac perinde confessio, cum careat dolore, vel proposito praedicto, caret materia, & ex consequenti est nulla.

Hinc, omnes confessiones meretricum, usurariorum, concubinariorum, & eorum, qui ultionem iniuriarum quaerunt, sunt etiam reiterandae: nam licet habeant dolorem, tamen confessionis tempore in statu peccati perseverabant.

APPEN. 1.

Hinc,

APPEN. 2.

Hinc, qui sua peccata tanquã historiam quandam in confessione narrant, sine dolore præcedente, vel concomitante, nõ verè cõfitentur, & confessionem reiterare tenentur: nam deficit materia.

CONCLUSIO II.

QUI habent attritionem propter metum gehennæ, ita, quòd si gehennam non timerent, peccarent, confessionem reiterare tenentur. Ratio est: quia cùm illa attritio sit peccatum, non poterit, etiam mediante sacramento, esse dispositio ad gratiam.

CONCLUSIO III.

QUANDO pœnitens habet aliquam peccatorum detestationem, quia fortassis solùm ob pœnas tẽporales, vel propter infamiã, vel quia amisit aliqua bona tẽporalia, dolet, simulq; habet inefficax propositum cauendi peccata, atq; hoc ad sacramentũ sufficere, & ad nihil amplius obligari arbitrat: tunc gratiam sacramentalem non consequitur, licet verum recipiat sacramentum, ita, vt ad reiterandam confessionem non teneatur: in hoc sensu est vera opinio B. Tho. & ita à Soto declaratur: & patet conclusio, quia talis pœnitens propter propositum inefficax est fictus, atq; ita nõ consequitur gratiam: nã Spiritus Sanctus disciplinã effugiet fictũ: si enim verè pœniteret, efficaciter cauere peccata proponeret. Quod autè verũ recipiat sacramentum, cõstat: alioqui enim si tale propositum cum ignorantia ad hoc nõ sufficeret, semper deleremus omnes confessiones præteritas reiterare: quia nullus, qualem habuerit in illis confessionibus dolorẽ, qualeue propositum, recordatur. Notanter dicitur in conclusione, si opinatur hoc ad sacramentum sufficere: quia si suæ indispositionis est conscius, & illam cõfiteatur, non erit absoluendus, & Sacerdos illum absoluens erit sacrilegus, si illam non confiteatur erit confessio dimidiata, & reiteranda. Quamobrem, vt ab obligatione reiterandi confessionem liberetur, vt non sit suæ indispositionis conscius, desideratur.

Ver. Absolutio
nis impedimen-
ta, & ver Con-
fessionis itera-
tio.

Quinta diffc. An pœnitentiæ sacramentum, fictione per contritionem recedente, suum, vt Baptismus, sortiatur effectum?

DVÆ sunt extremæ opiniones. Prima Caiet. vbi hanc excellentiam Baptismi omnibus sacramentis tribuit, Cano parte 5. de pœnitentia, soli Sacramento pœnitentiæ illam concedit. Contrariam defendit Soto.

CON-

CONCLUSIO.

POENITENTIAE Sacramentum fictè receptum, si tũc fuit validum, omnem suum effectum sortitur, cum primum per generalem contritionem fictio delctur. Ratio est: quia cùm pœnitens non teneatur habere propositum confitendi iterum illa mortalia peccata, quæ fictè confessus fuerat, quia sacramentum fuit validum, vt in prima difficultate diximus, profectò peccata illa habita ratione ad confessionem, aut ad absolutionem præteritam per generalem contritionem remittentur, atque ita, recedete fictione, suũ sortitur effectum.

Sexta diffc. Qui fictè in quadragesima confitetur, & à Sacerdote non absoluitur, excusabitur ne à præcepto Ecclesiæ de annua confessione?

DD. d. 17.

DVÆ sunt opiniones. Communis partem affirmantem defendit. Contraria opinio est Durã. Adria. Medinæ. C. de pœnitentia. idem videtur sentire Soto.

Dur. q. 13. &
14. Adria. q. 5
d. Confessio Inte-
din. C. de pen.
Soto vbi supra

CONCLUSIO.

QUI tempore quadragesimæ est impœnitens, si Sacerdoti omnia peccata sua confiteatur, & impœnitentiam, ob quam sine absolutione relinquitur à præcepto Ecclesiæ de annua confessione, ita vt illius præcepti non sit reus, excusatur. Definita est expressè ab Alex. Papa cap. quod qui tam. de pœnitentiis, & remiss.

DVBIUM.

Tenebitur ne Sacerdos sigillum secreti talis confessionis seruare?

CONCLUSIO.

TENETUR omnino: quia illa confessio est sacramentalis, est enim accusatio sui ipsius, & ex natura sua disponit ad sacramentum, si ex parte pœnitentis non esset obex.

Septima diffc. An pœnitens excommunicatus reticens excommunicationem teneatur reiterare confessionem?

DVÆ sunt opiniones. Prima Angeli, & Caiet. Ver. absolutio nis impedimenta. qui tenent excõmunicatum à peccatis, & non

Angel.
Cae. ver. Absolu-
tionis impe-
dimenta.

non ab excommunicatione absolutum, non teneri ad reiterandam confessionem.

d. 17. q. 1.

Contraria opinio est multorum DD. quos sequitur Gabr.

CONCLUSIO I.

EXCOMMUNICATIVS ignorantia inuincibili iuris, aut facti laborans, si prius à peccatis, quam ab excommunicatione absoluitur, confessionem, reiterare non tenebitur. Sacramentum enim fuit validum: quoniam per ignorantiam inuincibilem poenitens excusatur.

CONCLUSIO II.

SI poenitens fuerit excommunicationis conscius, & deposuerit contumaciam, & prius à peccatis, quam ab excommunicatione, absoluitur, erit reiteranda confessio: non enim, durante excommunicatione, est sacramentalis absolutio capax, quanuis præstet iuramentum obediendi Ecclesie: ut constat ex cap. à nobis, et 2. de sent. excommunicationis. et definitum hoc est in cap. si celebrat. de Clerico excommunicato celebrante: quare multo minus poterit absolui, qui fuerit contumax.

Octava diffc. An, qui mentitur in confessione, imponens sibi aliquod veniale aut mortale, confessionem reiterare teneatur?

Verbo confessio.
conditione 4.
d. 18. q. 2. art.
4.

CAIET. in summa tenet peccare mortaliter, si proposuerit aliquod veniale sic confiteri: sin minus, non nisi venialiter. Contrariam opinionem defendit Soto.

CONCLUSIO I.

QUI finxerit in confessione aliquod mortale, mortaliter peccabit, & sacramentum erit reiterandum: decipit namque in re graui iudicis, & ponit obicem sacramento, & deest fidelis materia huius sacramenti, quia peccatum fictum non est materia.

CONCLUSIO II.

QUI in Sacramento poenitentiae finxerit aliquod veniale, nec peccabit mortaliter, etiam si intendat omnia peccata venialia confiteri, neque sacramentum hac de causa erit irritum: non enim decipit iudicem in materia graui, sed leui: neque veniale, cum non sit materia necessaria confessionis, tollit sufficientem materiam, dummodo sint alia peccata, à quibus Sacerdos poenitentem absoluit.

CON-

CONCLUSIO III.

QUANDO poenitens affirmat tanquam certum ex industria, quod sibi dubium est, mortaliter peccat, & sacramentum est nullum. Ratio est: quia deficit si delis, & necessaria materia, quæ est de essentia sacramenti.

CONCLUSIO IIII.

SI hoc facit eligens tutiorem partem, sacramentum erit validum, quauis erret, & venialiter peccet: confessio enim est fidelis, quia non mentitur, cum non dicat falsum cum intentione decipiendi aliquem: poenitenti namque cordi tunc non est confessorem fallere, sed partem certiorum eligere.

Nota diffc. An confessio ob defectum sufficientis confessoris sit reiteranda?

DD. d. 17. R. 2.
card. art. 3. q. 3
Dnr. q. 11.

CONCLUSIO I.

CONFESSIO facta Sacerdoti non habenti iurisdictionem est nulla, & reiteranda. Definita est in Conc. Later.

Hinc confessio facta simplici Sacerdoti, vel non de licetia Curati, est reiteranda, etiam post Trid. Concil.

Similiter, & confessio facta excommunicato denunciato, & excommunicato per manifestam Clerici percussionem, non enim habet iurisdictionem: ut in extrauag. ad euitanda scandala. habetur: nisi excommunicatus habeat titulum curati, & communiter eius excommunicatio ignoretur, utrunque enim, scilicet, titulus, & communis error facti, id est, excommunicationis requiritur.

Hinc omnes confessiones factæ religioso apostata denunciato, sunt nullæ, & reiterandæ, posteaquam fuerit nota eius excommunicatio, quia deest titulus. vide Caieta. verb. absolutio, ubi citat argumentum legis Barbarius Philippis: ff. de officio præsidis.

CONCLUSIO II.

CONFESSIO facta Sacerdoti, nondum denunciato, & Curato, licet à poenitente ad hoc inducto, non est reiteranda. Ratio est: quia subditus petit ministerium sibi à Curato debitum: & confirmatur per extrauag. ad euitanda, quam apud Caieta. ver. excommunicatio minor, reperies.

CONCLUSIO III.

CONFESSIO facta Sacerdoti excommunicato, non Curato, & parato

APPEN. 1.

APPEN. 2.

APPEN. 3.

parato ad audiendas confessiones est nulla, & reiteranda: quia grauius peccat sacramentū administrando, quam habēdo voluntatem solā administrandi, cuius grauioris peccati est particeps, qui illi cōfiteatur: actus enim distincto præcepto à voluntatis desiderio prohibetur, vt patet in peccato adulterij: oppositū tenēt multi graues DD.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO Sacerdos tanta laborat ignorantia, vt vel absolue- re nesciat, vel peccata mortalia, quæ sunt contra decem præcepta Decalogi ignoret, confessio est nulla, & reiteranda: quia nō potest ferre sententiam, cū non habeat clauem scientiæ.

CONCLUSIO V.

QUANDO Sacerdos non habet absoluendi intentionem, est etiam confessio, reiteranda: sunt enim materia, & forma, & intentio ministri de essentia sacramenti.

CONCLUSIO VI.

QUANDO confessio est nulla ex defectu confessoris sufficiē- tis in aliquo casu ex dictis, tenebitur Sacerdos pœnitentem admo- nere, vt iterum confiteatur. Patet à simili de Sacramento Baptif- mi: nam minister, qui non habuit intentionem baptizandi aliquē, tenetur illum admonere, vt iterum baptizetur.

Decima diffic. Pœnitens qui ex negligentia, vel obliuione pœnitentiam iniunctam non implcuit, tenebitur ne reiterare confessionem?

PALVDANVS, & Syluest. tenent esse reiterandam. Contraria opinio est verior, quam Gabr. proponit. Verum de hac difficultate infra in q. de clauibus disputabitur. Est autem cō- silendum omnibus pœnitentibus, qui iniunctam pœnitentiā non impleuerunt, vt aliquas indulgentias consequantur ad satisfaciendū pro pœna peccatis debita, & vt ab obligatione implendi pœ- nitentiam liberentur.

Vide cim d. diffic. Est ne utilis iteratio confessionis valide?

DVÆ sunt opiniones. Prima Ric. & Sco. qui affirmare viden- tur absolutionē iteratā non remittere pœnā temporalem. Al- tera, & opposita est quotundā Doctorum, quos Gabr. adducit.

CON-

CONCLUSIO.

TALIS confessio iteratio est verum sacramentum, & uti- lis: habet enim materiam non necessariam, sed volūtariam, & for- mam: & virtus pœnitentis Christi, quæ ibi applicatur, satisfactioem aliquam pro pœna temporali debita operatur, quod quidē Scot. & Ric. nunquam negarunt.

Art. VII I. De Ministro sacramenti confessionis.

DD dist. 17. q. 18.

¶ H I C Art. nonnullis difficultatibus positis absoluetur.

Prima diffic. Poterit ne, Sacerdote deficiente, laico fieri confessio?

TRES sunt opiniones. Prima B. Hieronymi, & habetur in cap. Quem pœnitet. de pœnitent. d. 1. & Mag. d. 17. & ibidem S. Tho. qui tenent in articulo necessitatis sub pœna peccati facien- dam esse laico, qui quauis confessionem audiat, non poterit sa- cramentaliter absolvere: adduntq; teneri pœnitentem confiteri ite- rum Sacerdoti: interim verò à summo Sacerdote Christo absolui. Quæ autem in cap. citato habentur, intelligenda sunt, dummodo pœnitens habeat contritionem.

Secunda opinio est B. Bona. dicentis, hoc esse tunc laudabile, non tamen necessarium.

Tertia opinio est Scot. affirmantis, hoc plerumq; non esse lau- dabile, & nunquam esse necessarium.

CONCLUSIO I.

HAERETICVM est affirmare potestatem absoluendi esse pe- nes laicos. Definita est expressè in Con. Trid. cap. 5. & Cā. 10. vbi anathematizāt asserētes laicos posse sacramentaliter absolvere.

CONCLUSIO II.

DEFICIENTE Sacerdote, laudabile, & dignū erit, aliquādo ratione humilitatis, aut petendi consilij laico confiteri, non tamen necessarium. Est enim talis manifestatio, opus virtutis: & hac ratio- ne interpretandæ sunt authoritates, quæ à Magistro adducuntur: vt scilicet, ratione humilitatis, vel petēdi consilij: & Laicus audiēs alienum peccatū tenebitur sigillum secreti sub pœna peccati mor- talis seruare.

F. t. q. 4.

T

Hinc

Adria. q. 3. de Confessione du- bto 9. Caie. ver- bo Confessionis iteratio.

Ric. ar. 3. Me- dina. C. de Con- fessione.

Palud. dist. 17. Sylu. ver. Con- fessio. 1. 6. 3. Gab. d. 17. q. 1.

Ric. d. 18. Sco. d. 19.

d. 18. q. 1.

Scot. q. unica. 5. 7b. q. 8. ar. 1. 2. & 3. D. 11- ran. q. 11. Alexad q 78.

d. 17. q. 1. ar. 3

APPEN.

Hinc confutatus manet error Lutheri, qui omnes Laicos factores, piscatores, &c. omnesq; mulierculas, Sacerdotes esse, & potestatem absoluendi habere, docuit.

Secunda diffic. Laicus si confessionem audiat, & sacramentaliter absoluat, efficitur ne irregularis?

d. 17. q. 3.
F. rb. Confessio
1. 9. 1.

DVÆ sunt opiniones. Prima Palud. qui tenet partem affirmantem. Contraria est Siluestri.

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM efficitur irregularis, si ita absoluat, quominus ordinari possit. Ratio est: quia cum irregularitas sit pœna Ecclesiastica, nisi in casibus à iure expressis minimè contrahatur.

Soto. d. 18. q. 4
ar. 2.

Tertia diffic. Erit ne satis simplici Sacerdoti confiteri, vel necessario proprio Sacerdoti erit confitendum?

CONCLUSIO.

CONFESSIO debet necessariò proprio Sacerdoti fieri, vel alieno: petita tamen licentia à proprio, & obtenta. Definita est expressè in cap. Omnis vtriusq; sexus.

DD. d. 17.

Quarta diffic. Quis nam erit sufficiens cuiuscunque status confessor?

CONCLUSIO I.

SVMMVS Pontifex poterit cuiusq; Sacerdoti confiteri. Hæc conclusio supra fuit demonstrata.

CONCLUSIO II.

CARDINALES iure communi confessores sibi eligere non possunt, sed Pape, vel eius Pœnitentiario; vel alteri de licentia Papæ, siue Pœnitentiariis, confiteri debent. de hac Caieta. in summa, verbo Absolutio. est legendus.

CONCLUSIO III.

FAMILIARES Papæ, qui in Romana Curia vitam degunt, Pœnitentiarium Papæ, tanquam proprium Sacerdotem, habent.

CONCLUSIO IIII.

ARCHIEPISCOPI, Episcopi, cæteri; Prælati exempti, Abbates,

Abbates, vt Abbas Metinensis, Generales Ordinum habent facultatem eligendi sibi in confessorem quemlibet simplicem Sacerdotem. Definita est expressè in cap. finali de pœnit. & remissio.

Exempti dicuntur in præsentia, qui sunt Papæ immediati: & nominantur immediati, quia in foro conscientie non habent aliud Prælatum à Papa, quanuis alium in foro exteriori habeant, vt Prouinciales Episcopi, qui habent Archiepiscopum Metropolitanum, cui subiiciuntur.

DVBIUM I.

Poterunt ne Guardiani, Abbates, Priores, Prouinciales, &c. sibi confessores, quemadmodum Episcopi, eligere?

SILVESTER duas citat opiniones. Et prima est Panor. super cap. finale citatum, & summe Angelicæ, qui tenet dictum priuilegium non extendi ad huiusmodi Prælatos. *Verb. Confessio
1. 9. 3.*

Contraria opinio est Hostiensis, Paluda. quos citat, & sequitur Siluester, & Soto: vtraq; opinio est probabilis. *d. 18. q. 4. ar. 2.*

CONCLUSIO I.

NEQVAQVAM possunt tali priuilegio uti: alioqui enim non haberent Guardiani aliquem casum Prouinciali reseruatam, præter excommunicationem in foro exteriori positam: nam quando aliquis confitetur de licentia Papæ, non potest superior reseruare sibi aliquem casum. Dubium tamen videtur esse de Prouincialibus, propter rationem textus in cap. finali. d. 5. ne pro dilatazione pœnitentie periculū immineat animarum, vnde non posset Generalis minister reseruare Prouincialibus aliquem casum à se absoluendum.

CONCLUSIO II.

RELIQVI Prælati non exempti, sed Episcopo subditi, vt Curati, &c. autoritate Episcopi confiteri debent, quia proprius eorum Sacerdos est Episcopus, & de iure non habent aliquod priuilegium.

CONCLUSIO III.

PRAELATI qui autoritate Rom. Pont. confitentur non habent aliquem casum suo superiori reseruatū, præter excommunicationem ab illo latam: quia inferior non potest superioris auctoritatem

T 2

limitare,

limitare: potest tamen Metropolitanus Episcopum excommunicare, vt ex iure patet.

CONCLUSIO III.

Caieta. Verbo Absolutio.

CANONICI Ecclesie Cathedralis, Curati, & simplices facer dotes olim poterant pro arbitrio eligere confessorem ex concessione ab Episcopo tacite approbata, nunc autem hoc reuocatum est per Concil. Trid. Sess. 23. cap. 15. de reformatione: vnde nullus Clericorum potest modò confiteri nisi Curato, vel confessori per Episcopum constituto.

CONCLUSIO V.

RELIGIOSI vnus Ordinis sine licentia petita, & obtenta suorum Prælatorum, Sacerdotibus alterius ordinis confiteri non possunt, etiam si sint confessores secularium constituti. Definita est expressè in extrauag. inter cunctas.

CONCLUSIO VI.

VNIVERSI religiosi non possunt, nisi suo Prælato, vel alteri religioso, de licentia Prælati confiteri. Definita est in Concil. Lateranensi, & refertur in cap. omnis vtriusq; sexus.

APPEN. I.

Hinc, poterunt monachi de licentia suorum Prælatorum Sacerdotibus alterius religionis, etiam nondum institutis confessoribus secularium, sua peccata in confessione referare: nam Conci. Trid. quando præcipit, ne religiosus audiat confessiones Sacerdotum, nisi prius ab Episcopis idoneus iudicetur, intelligendum esse de Sacerdotibus subditis Episcopis videtur: religiosi verò non sunt Episcopo subditi, & ideo eorum approbatio non desideratur.

APPEN. 2.

Hinc Guardianus poterit mihi concedere facultatem confiteri religioso, qui nondum est confessor institutus: quia Guardianus est mihi proprius Sacerdos, de cuius facultate, possum alieno confiteri, instituto tamen in suo ordine.

CONCLUSIO VII.

Caieta. Verbo Confessio.

NECESSITAS celebrandi, Sacerdoti alieno confitendi, facultatem non præstat. Ratio est: quia in articulo mortis tantum conceditur homini facultas, vt sine licentia proprii alieno confiteri possit, vt dicitur in Conc. Trid.

APPEN. 3.

Hinc, si ratione scandali Sacerdos est celebraturus, vt in q. de suscipientibus Eucharistiam diximus, satis erit tunc, vt Deo reconcilietur.

CON-

CONCLUSIO VIII.

IMPERATOR orbis ex tacita Rom. Pont. facultate propriis Capellanis, etsi simplices sint, confiteri potest. Palud. est vbi supra.

CONCLUSIO IX.

REGES proprio Episcopo diocesis, vbi habitant, vel Curato, in cuius parochia domus Regia sita est confiteri tenentur: vterq; enim est proprius regis Sacerdos.

CONCLUSIO X.

SCHOLASTICI Salmanticenses, Complutenses, Valentini, Illderenses, &c. tenentur Curato illius parochie confiteri, vbi domicilium habent: quia proprius est illorum Sacerdos.

APPEN. 4.

Hinc, quantum ad forum conscientie, subditi erunt Episcopo, vel Archiepiscopo, ita, vt fortassis posset Episcopus illorum vota commutare, aut dispensare: suo autem Cancellario subiiciuntur quantum ad forum exterius.

CONCLUSIO XI.

RATIONE delicti commissi in alieno Episcopatu, vel parochia tale delictum committens alieno Sacerdoti subiicitur, & illi confiteri tenetur. Caue Siluestrum vbi supra. s. 8. quo loco opinatur posse aliquem de licentia proprii Sacerdotis præsumpta alieno Sacerdoti confiteri, quod est contra Concil. Late. vbi definitur, petendam esse prius, & obtinendam.

Lege in 2. p. ar. 4. q. de excommunicatio- ne diffcult. 8.

Siluest. cautè legendus.

CONCLUSIO XII.

VAGABUNDI, peregrini, viatores, isti omnes possunt confiteri Curato illius parochie, vbi hospitantur, aut fratribus priuilegiatis, aut confessoribus in illa diocesi per Episcopum constitutis. Definita est in Extrauag. Eugenij III. cuius Caieta. meminit dicens, esse limitandam, quando confessio est sub præcepto, vt in quadagesima: sed extendenda est etiam ad confessiones spontaneas, vt dicit Soto, quia quando lex non distinguit, neq; nos distinguere debemus.

APPEN. 5.

Hinc, quantum ad casus reseruatos, eidem Episcopo, vbi confitentur erunt subiecti, nisi casus sit reseruatus proprio Episcopo: tunc enim quando à proprio Episcopatu discedit specialem facultatem petere debet, alioqui absolui non poterit.

D V B I V M II.

Propter malitiam, & ignorantiam proprii Sacerdotis poterit ne aliquis, non obtenta ab illo licentia, alieno confiteri?

CONCLUSIO.

NEMINI ob hanc causam, nisi prius obtenta licentia à proprio, confiteri alieno licet. Definita est in Conci. Latera. quod cum absolute dicat, nisi prius petita, & obtenta licentia à proprio, absolute erit intelligendum.

APPEN.

Hinc, si mulier timeat à Curato inducendam esse ad malum, si illi confiteatur, nequaquam alieno confiteri poterit, nisi obtenta prius licentia, vel à Curato, vel ab Episcopo: quam si obtinere non poterit, illo anno ad confessionem non obligabitur: quia non habet sufficientis confessoris copiam.

D V B I V M III.

Ric. d. 17. ar. 3
q. 1.

Peccabit ne concubina proprii Curati, illi confitendo?

CONCLUSIO.

SI timet inter confitendum esse illi daturam peccandi occasionem, nequaquam potest: quia ponit obicem sacramento: si vero hoc non timeat, poterit eidem confiteri.

Quinta diffi. An, præter annuam confessionem, teneatur Curati suorum subditorum, quoties confiteri voluerint, suas confessiones audire?

Ric. d. 18. ar. 2
q. 3. Adr. q. 8
de Confessione.

OPINIO Ric. est negans: contraria est Adriani.

CONCLUSIO.

QUOTIES subditi voluerint per annu confiteri, curatus illos audire tenetur: quia ex officio illos pascere, & in via charitatis reducere tenetur. ut constat Ezec. 34. Væ pastoribus Israël, qui pascebant femetipsos: nonne greges à pastoribus pascuntur? &c. & via alia ad charitatem certior non est, quam per confessionem.

Sexta

Sexta diffi. Qui confessi sunt fratribus privilegiatis, teneantur ne proprio confiteri?

S. Tho. q. 8. ar.
5. Adr. ubi supra.
Dnr. d. 17
q. 2. Sec. d. 18.
q. 4. art. 3.

HENRICVS de Gandauo affirmavit, ut refert Adria. Papam non posse concedere facultatem parochianis, ut proprio Curato confiteri non teneantur, saltem semel in anno teneri arbitrabatur. Quidam Ioan. nomine de Poliaco, multo deterius erravit dicens, neq; Papam, neq; Deum posse parochianis facultatem concedere, ut alteri, quam Curato confiteantur.

Error.

CONCLUSIO I.

EPISCOPVS cuiusq; Sacerdoti non impedito potest facultatem audiendi confessiones suorum subditorum, etiam Curatis contradicentibus, concedere: nam est etiam proprius Curatus, & superior. Definita est in Canone Cunctis fidelibus. 16. q. 1.

CONCLUSIO II.

QVI semel fratribus privilegiatis ab Episcopo approbatus confessus est, eodem anno non tenetur proprio Curato confiteri: quia confitetur autoritate proprii, ut patet in cap. Omnis vtriusq; sexus, & in Extrauag. inter cunctas. de priuilegiis.

D V B I V M IIII.

Quid potest confessor ab Episcopo approbatus efficere?

CONCLUSIO I.

PRÆSENTATVS potest audire confessiones intra diocesim, in qua fuit approbatus. Definita est in Clementina dudum. de sepulturis, ubi ita legitur: Extra ciuitates & dioceses, in quibus deputati fuerint, confessiones non audiant.

CONCLUSIO II.

POTERIT etiam confessiones subditorum Episcopi, à quo fuit approbatus, audire: quia, ut Curatus potest extra suam Parochiam sibi subditos audire, ita & priuilegiatus.

T 4

Septima

*Septima diffie. Potest ne habens bullam Cruciatæ simplicem
Sacerdotem in confessione eligere?*

CONCLUSIO.

NON potest nisi approbatum ab Episcopo eligere. Definita est in Conc. Trident. Sess. 23. Can. 15. vbi decretum est, vt nullus, etiam regularis, possit audire confessiones secularium, & Sacerdotum, nisi prius ab Episcopis per examen, aut aliàs videtur idoneus.

APPEN.

Hinc, si Episcopus dederit facultatem alicui audiendi confessiones virtute bullarum, tantum poterit habere bullam audire: quia Concil. non dicit, nisi fuerit institutus confessor, sed nisi prius ab Episcopo per examen, &c.

Octava diffie. Poterunt ne religiosi inuito Prælato per facultatem Episcopi audire confessiones?

DVÆ sunt opiniones: Angelus partem negantem tenet. Adri. affirmantem q. 5. de confessione dubio primo, vbi Angelus citat.

CONCLUSIO.

REGLARIS non institutus confessor à suo Prælato, si non sit suspensus, vel excommunicatus, sola Episcopi auctoritate confessiones audire poterit secularium, non tamè fratrum. Ratio est: quia habet potestatem ordinis indelebilem, per quam est capax iurisdictionis, quam illi Episcopus contulit: & valebit absolutio, etiam si Prælati præcipiat, ne confessiones audiat: peccabit tamen contra obedientiam, & puniri poterit. Si verò fuerit excommunicatus, vel à suo Prælato suspensus, non poterit confessiones audire: quia excommunicati, & suspensi à iure prohibentur, ne actu iurisdictionem habeant.

Non a diffie. In art. mortis potest peccitens cuiuscunque Sacerdoti excommunicato, suspensio, apostata, siue hæretico confiteri?

CONCLUSIO I.

QVICVNQVE excommunicatus in art. mortis absoluti potest à quavis excommunicatione, etiam Papali, per quem-

quemcunque Sacerdotem simplicem, etiam excommunicatum, & denuntiatum. Definita est in multis tex. iuris Canonici: nam vbi- cumque in iure absolutio ab excommunicatione Rom. Pont. referuatur, statim subiungitur: ne ab alio, nisi in art. mortis absoluatur. vt ex Can. si quis suadente. 17. q. 1. constat.

CONCLUSIO II.

QVICVNQVE peccator poterit in art. mortis per quemlibet Sacerdotem simplicem, etiam excommunicatum à referuatis absoluti, atque etiam denuntiatum. Definita est in Concil. Trident. expressè Sess. 14. cap. 7. quod est intelligendum cautè, scilicet, deficiente Sacerdote, non impedito.

Hinc, degradatus idè efficere poterit: nam Conciliū sine distinctione, & discrimine loquitur dicēs: in art. mortis oēs Sacerdotes, &c.

Hinc, eandem potestatem Sacerdos hæreticus, siue apostata à fide, in tali articulo habere videtur. Ratio est: quia cum Conc. Tri- non distinguat, neque nos distinguere debemus. Est tamen intelligenda appendix dummodo hæreticus, siue apostata habeat intentionem faciendi, quod Romana Ecclesia facit. Hæc appendix est contra quosdam Theologos, quos citat Siluest. quos Cano parte 5. de pœnitentia sequitur.

CONCLUSIO III.

SACERDOTES simplices in art. mortis absolventes non habent à Christo, siue à iure Diuino, sed à Papa, & ex institutione Ecclesie iurisdictionem. Ratio est: quia solus Rom. Pont. habet modò iurisdictionem à iure Diuino, & à Christo: reliqui verò Sacerdotes illam à Papa, & ex institutione Ecclesie habent: alioquin enim potestas iurisdictionis esset indelebilis, vt potestas conficiendi Eucharistiam, quod est erroneum: absolutio siquidem est nulla, quæ à proprio Sacerdote, vel ab alio de licentia proprii nõ impeditur. Hæc est Durā. & Soto contra Paludanum, quem sequitur Cano vbi supra.

Diffie. Potest ne Laicus in artic. mortis aliquem ab excommunicatione absolueret?

CONCLUSIO.

QVANVIS Laicus possit habere in foro exteriori spiritualem iurisdictionem, nõ tamen, si illa caret, potest aliquem in art.

T 5

in art.

APPEN. 1.

APPEN. 2.

Verbo Confessio
1. §. ult.Dur. d. 19. q. 2
Sot. d. 13. q. 4
art. 4.

in art. mortis ab excommunicatione absolueret. Ratio est: quia si excommunicatus est conscius excommunicationis, & non est contumax, sed dolet, &c. iam quoad Deum est absolutus, & quoad Ecclesiam, ut possit in loco sacro sepeliri: ut pro illo sacrificia offerantur, post mortem absolui poterit, ut in cap. ex nobis. de sententia excommunicationis definitur: atque ita tali absolutione non indigebit. Paludani est contra glossam in cap. Pastoralis. de officio Ordinarij.

dist. 20.

Caieta. Verbo
confessio cap. 3

Diffic. Quando minister non habet iurisdictionem, confessio illi facta erit ne valida?

CONCLUSIO.

SI confessor habet titulum, & illius impedimentum communiter ignoratur, confessio valebit. v.g. si collatum sit beneficium Sacerdoti excommunicato, collatio erit nulla: confessiones tamē illi factæ erunt validæ, & non iterandæ, etiam si postea eius impedimentum manifestetur. Fatet à simili, per legem Barbarius Philippus. ff. de officio præsidis. Si autem confessor non habet titulum, &c. quid tenendum sit, supra de confessione iteranda docuimus.

Art. ult. De sigillo confessionis?

¶ H I C Art. aliquot positis difficultatibus absoluetur.

Alex. Alen. q.
78. D. d. 21.
D. Bona. ar. 2.
Ric. ar. 4. q. 1.
S. Thom. q. 11.
Duran. q. 2. et
Scot. q. 4.

Prima diffic. Quo iure Sacerdos ad sigillum confessionis tenetur?

CONCLUSIO.

I V R E naturali, Divino, & Ecclesiastico. Ratio est: quia cum sit hoc sacramentum de necessitate salutis, si aliquo modo liceret Sacerdoti confessionem revelare, haud dubiè homines à confessione territi, sine illa periret. Est definita in cap. Omnis vtriusq;.

Hinc prius Sacerdos mortem subire, quam confessionem revelare tenetur.

APPEN.

Secund.

Secunda diffic. An Sacerdos peccatorem impœnitentem silere teneatur?

q. 18 ar. 2. De
Verb. q. 1. ar. 2.
Sil. Verb. con-
fessio. l. 1. §. 1.

D V Æ sunt opiniones. Prima Alexan. Alen. dicentis, quando peccator habet propositum committendi aliquod peccatū, ut feminandi hæresim, à quo non vult recedere, tale peccatū cadit, inquit, non sub sigillo confessionis. Alex. sequuntur Panormi. in cap. omnis vtriusq; sexus, & Siluest. Contraria opinio est Scoti q. 2. & Ricar. & S. Tho. & Dur. vbi supra, & Caieta.

Caiet. quodlib.
1. q. 2.

CONCLUSIO I.

C O N F E S S O R sub sigillo confessionis peccatum futurum, vel præteritum omnino impœnitentis, dummodo sacramentaliter proponatur, sub sigillo habere tenetur. Ratio est: quia cum sit talis confessio sacramentalis, obligabit necessariò ad sigillum confessionis. in cap. enim omnis vtriusq; sexus. sine aliqua distinct. confessionis sigillum cuiuscunq; pœnitentis præcipitur, dummodo accusando seipsum illud proponat.

Hinc, si hæreticus impœnitens suum peccatum sacramentaliter proposuerit, erit silentio inuoluendum, etiam si ex eius impœnitentia vniuersæ Ecclesiæ dispendium imminet: non enim sunt facièda mala, ut veniant bona, vel ut maiora mala vitentur, cum aliter possit remedium adhiberi. Hæc est contra Panor. & Siluest. dicentes: est crimen hæresis, quod nec confessio cælat.

APPEN. I.

Ad Rom. 3.

CONCLUSIO II.

I N casu conclusionis, & appendicis, poterit confessor generaliter dicere Prælato: ut caueat diligenter, & vigilet, ne in sua Ecclesia hæreses orientur: dummodo peccatoris reuelatio non timeatur: potest enim Sacerdos reuelare crimen, dummodo verbo, aut signo criminofum non indicet.

S. Thom. est.

CONCLUSIO III.

S I peccator suum crimen, non accusando se, sed inducèdo Sacerdotem in suum errorem, proponat, nō tacere peccatorem, sed Inquisitoribus illū reuelare tenetur: talis enim confessio nō est sacramentalis, nec confessio dicenda, sed modus occultè dogmatizandi.

Caiet. & Dur.
est.

Hinc, si quis in confessione suffragium confessoris ad aliquam dignitatem comparandam præcibus, vel pecunia ambiret, tale peccatum non esset sub sigillo confessionis tenendum: & de similibus simile est iudicium.

APPEN. 2.

Tertia

Tertia diffic. An possit Sacerdos reuelando confessionem, venialiter tantum aliquando peccare?

CONCLUSIO I.

SACRILEGIUM est, & mortale peccatum, cōfessionem vel venialis peccati reuelare: daretur enim occasio detur rendi alios à confessione: vnde grauissima pœna in Can. omnis vtriusq; sexus. reuelantes confessionem puniuntur.

CONCLUSIO II.

Caieta. Verbo confessio.

QUI dicit, Ioannes confessus est mihi sua peccata, & nō addit mortalia, aut venialia, confessionem non reuelat: reuelatio enim non est nisi rei ignotæ: & pœnitentem sua peccata confiteri, omnibus est notissimum.

CONCLUSIO III.

SACERDOS non potest absolūtè dicere, talem pœnitentem non absolui: reuelaret enim tunc illius impœnitentiam, nisi subiūgat, quia nondum confessionem finiuit.

Quarta diffic. Licet ne confessori laudare pœnitentem?

CONCLUSIO I.

QUANDO ex eius laude, aliū esse minus laude dignū in sinuatur, haud licet: esset enim hoc alterius peccatū indicare. Hinc, si Sacerdos, auditis duobus sociis, vñ præ alio laudaret, vel nihil de alio diceret, eius confessionem reuelaret.

APPEN.

CONCLUSIO II.

Medina. C. de pœnitentia.

QUANDO ex indeliberatione, vel inaduertentia aliquis reuelat confessionem, si nulla inde sequatur infamia, venialiter tantum peccabit. Ratio est: quia non animo reuelandi illud dicit, nec confessionis recordatur: sed, quasi aliunde peccatum nouerit, reuelat.

D. Bona. q. 2. art. 2. §. 5. Ib. q. 2. art. 2. Ric.

4. q. 4. Sco. q. 1. d. 31. Sylu. Verbo confessio 3. §. 6.

Quinta diffic. An Sacerdos in crimine participantem, etiam sub sigillo confessionis celare teneatur?

CONCLUSIO.

SACERDOS & pœnitentem, & participantem in crimine tacere tenetur: aliter enim esset reuelatæ confessionis reus, & pœna

& pœna contra reuelantes statuta plectendus. Perinde namq; ex reuelatione participantis, atq; pœnitentis, homines à confessione reuocarentur.

Sexta diffic. An integrum sit Sacerdoti dicere in generali, ego audiui peccata in confessione, sine vlla pœnitentis reuelatione?

CONCLUSIO.

LICITUM est, dummodo id cautè, & ob aliquam honestam causam fiat. Definita est expressè in cap. de officij. de pœnitent. & remiss. & in cap. omnis vtriusq; sexus. dicitur, ratione cōsultationis hoc licere, dummodo pœnitens non reueletur: cæterum citra cōsultationem, vel aliquam iustam causam, temerariū hoc est, licet pœnitentis persona non reueletur: & hac ratione erit vera Panor. opinio in cap. omnis vtriusq; sexus. qui conclusionem negat.

Septima diffic. An possit Sacerdos ex facultate pœnitentis reuelare peccatum, quod in confessione tantum nouit?

DVÆ sunt extremæ opiniones. Prima est negans Alex. Sco. vbi suprà, Dur. summæ Angelicæ. Secunda est affirmans B. Tho. Bona. quos citat Gabr. eadem dist. 21.

Alexan. Alex. arti. 3. Dur. q. 4. Summa Angelica vet. confessio 3. §. 3.

CONCLUSIO I.

SINE aliqua causa, & in generali, nō potest Sacerdos tale peccatum reuelare, nisi pœnitens illud extra confessionem narret. Lex enim de sigillo cōfessionis est in fauorem totius Ecclesiæ introducta, cui non potest vnus pœnitens cedere: quemadmodum non potest Clericus renuntiare priuilegio Canonis, si quis suadente. quod in fauorem totius Ecclesiæ est concessum.

CONCLUSIO II.

EX legitima causa, & respectu alicuius peculiaris peccati, satis erit pœnitentem confessori facultatem concedere illud reuelandi, quāuis extra confessionem minimè narret. Tunc enim istæ sunt æquivalentes, Concedo tibi facultatem reuelandi furtum, quod tibi confessus sum, & scias me tale furtum commisisse.

Alex. Alen. ar.
4. D. Bon. q. 3.
ar. 2. S. Thom.
art. 5. & Scot.
ubi sup. Ric. d.
2. art. 4. q. 1.
& 2.
Soto. dist. 18. in
fne.

Octava diffic. An Sacerdos possit sine sacrilegio crimen, quod scit duplici via, in confessione, scilicet & extra reuelare?

ALTI S I O D O R E N S I S partem negantem defendit. Communis autem opinio (vt docet Gab.) affirmat.
C O N C L V S I O.

P O T E S T Sacerdos proponere in iudicio crimen, quod in confessione, & extra nouit. Ratio est: quia tale peccatum non reuelatur, quatenus in confessione cognitum: ex opposito enim multa crimina impunita remanent, cum Sacerdos non posset in iudicio testificari crimen, quod ante confessionem nouit, si criminofus postea illi confiteretur.

A P P E N D.

Hinc, Sacerdos habens in iudicio contra aliquem reum, poterit illum accusare, quantum postea fuerit illi crimen notum per confessionem, seruanda tamen est prudens cautela.

Nona diffic. Licet ne vniam confessionem in alia reuelare, quando aliter integra confessio fieri non potest?

V. G. peccauit Sacerdos mortaliter absoluendo Episcopum symoniacum, & integrè confiteri non potest nisi Sacerdoti cognoscenti Episcopum.

C O N C L V S I O.

T V N C Sacerdos poenitens tale peccatum confiteri non tenetur, quando non potest sine reuelatione confessionis, quam audiuit. Ratio est: quia respectu illius peccati non habet tunc Sacerdotis sufficientis copiam.

Alex. Alen. ar.
1. D. Bona q. 1.
ar. 2. Ricar &
Scot. ubi supra,
Dnr. ibid. q. 4.
ad 1.

Decima diffic. Sacerdos poterit negare, se in confessione crimen alicuius poenitentis audiuisse?

C O N C L V S I O.

S A C E R D O S, quod in confessione nouit, scit tantum vt Deus, id est, Dei minister. Definita est expressè in cap. si Sacerdos. de officio ordinarij. vbi dicitur. Interrogatur etiam iuramento. respondere posse illud crimen nescire: dum modo aliunde illud nõ agnouerit. Nemo enim dicitur scire, nisi quod visu, aut alio sensu

sensu experimentaliter nouit, vt constat ex Cano. testis. 3. q. 9. confessor autem nouit per solam relationem. Ric. est, D. Bon. & Durã. Oppositum opinatur Gabr.

C O N C L V S I O.

S A C E R D O S compulsus à Tyranno, vt respondeat non per verbum scio, sed audio, poterit se nihil in confessione audiuisse, respondere: nam hæc responsio habet duplicem sensum, non audiui, vel tanquam Minister Christi, vel tanquam purus homo, & iudex secundum allegata, & probata sententiam ferens, & in hoc sensu non mentitur.

Rursus. Si Tyrannus compellat respondere, an audierit tanquam Deus?

C O N C L V S I O.

P O T E R I T responderi, nequaquam, vt Deus, audiui. Est enim responsio quoque amphibologica: nam non audiuit, tanquam Deus, vt causa principalis, sed vt ministerialis causa.

Verum. Quid si Tyrannus roget, an tanquam ministerialis causa audierit?

R E S P O N D E O, erit mors tunc potius subeunda, quam crimen detegendum, neque enim tacendo, aut illum acerbè reprehendendo crimen indicabit, sed Tyrannus ex sua malitia illud collegit: vel Deus tunc, qui in necessariis nunquam deest, quid faciendum sit, reuelabit. Hæc conclusio est Ric. quã sequitur Adri. q. vlt. de correct. frat. oppositum tenet Soto de sigillo secreti. m. 3. q. 3. dubio 1.

Vndecima diffic. An Sacerdos ob crimen in sola confessione cognitum possit poenitentem ab aliquo actu tanquam indignum repellere?

V. G. publico suffragio in electione priuare? Olim Henricus Quodlibet 9: nullo modo hoc fieri posse tenuit.

C O N C L V S I O.

Q V A N D O nulla negandi suffragij causa assignatur, bene poterit confessor illum in tali casu expellere: non enim aliquo modo crimen in confessione notum reuelatur.

Hinc,

APPEN.

Hinc, Prouincialis non poterit Priorem, aut Guardianum propter crimen illi in confessione notum deponere: bene tamen poterit ianitorem suo officio priuare: quia hoc ex libera Praelati voluntate dependet.

Duodecima diffie. Poterit ne Praelatus per notitiam aliquorum criminum, quam ex sola confessione habet, eorundem de nouo inquisitionem facere?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM poterit. Ratio est: quia ius inquirendi ex infamia, vel ex femiplena delicti probatione nascitur. Poterit nihilominus uisitationis tempore diligentius ad illud intelligendum attendere, & diligentius vigilare super gregem suum, praesertim, si crimen in damnum publicum resultat: nihil enim prohibet confessorum ex auditis confessionibus prudentiorem fieri.

Decimatertia diffie. Si Praelatus inuenit peccata subditi scripta ad confessionem faciendam, poterit inquisitionem facere?

CONCLUSIO.

HAVD poterit: quia ad id sacrum, & diuinum est confessionis sigillum, ut illa etiam, quae ad confessionem ordinantur, perpetuo silentio inuoluenda censeantur.

APPEN.

Hinc iudex secularis, si duo vel tres pestilentissimi Sacerdotes crimen per solam confessionem notum apud illum deposuerint, omnino à iudicio cessare tenebitur.

Scot. q. 4. ubi supra. Decimaquarta diffie. Licet ne Sacerdoti communicare cum poenitente aliquod peccatum extra confessionem in sola confessione notum?

ALEXANDER, & Sco. & Dur. d. 21. affirmant, nullo modo de licentia poenitentis licitum esse reuelare confessionem.

Paludanus in fine. d. 21. asserit, posse ratione correptionis fratrem illum secretò de peccato semel confessò admonere, quòd est omnino falsum: quia confessionis sigillum quodammodo reuelaret.

CON-

CONCLUSIO.

NVLLO modo licet, nisi prius à poenitente petita, & obtenta facultate: quia illa, quae Sacerdos in foro animae, ut Christi minister nouit, ut purus homo haud potest: & hoc nullo modo in detrimentum poenitentis fieri potest.

DVBIUM I.

Poterit ne poenitens iurare se nihil confessori dixisse?

RESPONDEO, integrum erit dicere, nihil tale Sacerdoti in confessione dixi, intelligendo tanquam puro homini, cum illi tanquam Dei ministro dixerit.

DVBIUM II.

Quid si Sacerdos errorem aliquem intolerabilem absoluendo commiserit: ut si non sibi subditum, vel excommunicatum à casu reseruato absoluerit, vel dixerit alienum non esse restituendum?

RESPONDEO, conuenire debet poenitentem dicēs: grauem commisi errorem te absoluendo, proinde tibi consule, uel sine iterum confiteri, vel mihi, ut te ueritatem doceam sub eodem sigillo tractandi tuum negotium, facultatem concedere: si poenitens tunc, quia Sacerdotis consilium amplecti tenetur, neglexerit, culpa Sacerdotis in poenitentem transferretur: ceterum si error non fuerit ita grauis, & creditur poenitentem absolutum fuisse, nihil de ipso amplius curandum est.

DVBIUM III.

Alia, quae in confessione praeter peccata dicuntur, cadunt ne sub confessionis sigillo?

RESPONDEO, quae sibi sub sigillo confessionis traduntur tacere tenetur, ne tanto sacramento detrimentum faciat: nam redderetur poenitenti fraudulosa, & odiosa confessio: quae autem non sunt de necessitate confessionis, & parum refert poenitenti illa reuelare, silere minime tenetur, dummodo se in confessione illa audiuisse non dicat.

F. t. q. 4.

V

DV-

Que extra sacramentum sub sigillo confessionis committuntur, erant ne sub tali sigillo tenenda?

RESPONDEO, non debetur sub tali sigillo quicquã recipi: nam licet qui illa ita audit, fidem frangat, tamẽ in pœnas canonis non indicit: quia nulla fit sacramento iniuria, neque est confessionis sigillum. Tenetur nihilominus magis ad illud secretum seruadum, quã ad alia: nam ex pacto nouum vinculum additur.

DD. d. 21. 5. Tho. 2. 2. q. 69 art. 2. & q. 7. ar. 1. Adrian. quodl. in solutione ad 2. principale. Soto de ratione regendi secretum.

Decimaquinta diffic. Testis, qui secretò nouit aliquod crimen, tenetur ne in iudicio percontanti iudici respondere, se nihil scire?

CONCLUSIO I.

NON licet negare secretum in iudicio, aut extra: propterea quod negans veritatem mentitur, quod nunquam est licitum.

CONCLUSIO II.

QUANDO iudicium est legitimum, tam reus, quã testis nõ respondendo iudici mortaliter peccant neq; est reus: durante iudicio, donec veritatem respondeat, absolendus: nam cum iudex tunc interrogandi potestatem habeat, testis proculdubio respondere tenebitur.

CONCLUSIO III.

QUANDO iudicium est illegitimum, poterunt reus, & testis nimiam iudicis sollicitudinem verbis amphibologicis, veritatem tacendo, fallere: nam cum iudex tunc non possit interrogare, isti ad respondendum non obligabuntur: atque ita poterunt dicere: nescio hoc, quod rogas, scilicet, scientia publica, vt tibi manifestẽ. Sic Christus I E S V S apud B. Marc. interrogatus à discipulis de die illa, & hora, respondit: Neque filius hominis scit, vt vobis, tanquam publicum, & notorium reuelet. Hacenus de confessione.

QVÆS-

QVÆSTIO QVARTA DE SATISFACTIONE

Art. I. De his, que ad essentiam satisfactionis pertinent?

ABSOLVETVR artic. aliquot difficultatibus positis, ad quarum intelligentiã lege DD. modò citatos, & Cõ. Tri. Sess. 14.

Prima diffic. An possit homo Deo pro iniuriis, & peccatis in illum commissis satisfacere?

CONCLUSIO.

POSSIBILE quidem est hominem in hac vita pro pœna in Purgatorio infligenda satisfacere. Confirmata est multis sacræ Scripturæ locis cap. 14. Sess. 6. Concil. Tridët. cum enim homo per contritionem pro culpa, quod maius est, satisfaciat, poterit quoq; pro pœna temporalis, quod minus est, satisfacere.

Secunda diffic. Potest satisfactio ex aliis debito fieri?

DVÆ sunt opiniones. Prima Sco. cui adhæserunt Palu. Gab. Silue. verb. satisfactio. §. 8. qui omnes affirmant, satisfactio nem ex aliis indebito esse faciendam.

Contraria opinio est Durã. d. 15. q. 1. quem sequitur Caiet. tract. de satisfactione. q. 1.

CONCLUSIO I.

OPERA aliis debita ratione præcepti, si in gratia efficiantur, sunt pro pœna Purgatorij satisfactoria: quia martyriũ, quando est sub præcepto remittit omnem pœnam: Iniuriam siquidem facit martyri, qui pro illo orat. Et de his operibus ratione præcepti est vera. Dur. & Caieta. opinio.

CONCLUSIO II.

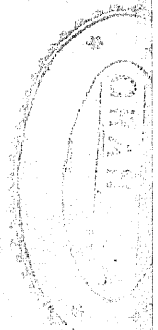
NON possumus pro vno peccato per opus, aliis pro alio peccato debitum, satisfacere: si enim imposita esset alicui peregrinatio pro apostasia à fide, & iterum eidem alia pro blasphemia imponeretur, non possit pro prima, per secundum satisfacere: iam enim pro blasphemia debetur. Et hoc modo Scoti opinio, vt apertissimè eius verba declarant, est intelligenda.

V 2

CON-

Alex. Alen. q. 84. & S. Tho. 2. q. 12. in add. usque ad 15. Castro verb. satisfactio. Vega lib. vlti. super Conci. Trident.

Alex. Alen. q. 84. m. 1. S. Th. q. 13. art. 1. D. Bon. q. 1. & 2. arti. 1. Ric. ar. 1. q. 2. Scor. & Dur. q. 1. Pal. q. 2. ar. 2. Gab. d. 16. q. 2.

CONCLUSIO III.

QUANDO Sacerdos imponit pœnitentiam, ex aliâ indebito ratione præcepti, & ratione obedientiæ est adimplenda: quia pœnitentia obligat iuxta confessoris intencionem, qui semper satisfactio nem ex operibus aliâ ratione præcepti indebitis esse faciendam, nisi contrarium exprimat, intelligit.

APPEN.

Hinc, si ieiunium impositum fuerit nõ est intelligendũ de ieiunio quadragesimali: & idem est de aliis operibus debitis iudiciũ.

CONCLUSIO IIII.

POTEST Sacerdos pro satisfactioe peccatorum opera aliâ debita imponere. Ratio est: quia vnico actũ duplici obligationi satisficere possumus: vt per ieiunium quadragesimale à Confessore impositum pœnitens præcepto Ecclesiæ ratione obedientiæ, & præcepto Sacerdotis ratione iustitiæ satisficit.

Tertia diffic. An, qui adimplet pœnitentiam audiens Missam de præcepto, satisficiat?

DVE sunt opiniones. Prima negans quorundam Summista rum. Altera Adria. affirmans.

CONCLUSIO.

ADIMPLET quidem præceptum, & non peccat. Ratio est: quia solum tenetur Missæ sacrificio assistere: & quemadmodum potest alias preces effundere, debitas etiam poterit soluere: non tamen debitam reuerentiam seruare videtur: & intelligenda est concl. dummodo ad vtrumq; attentionem habeat, & ab altero omnino non auertatur.

Naua. in Sum. c. 2. l. enim 9.

Quarta diffic. An, dimisso peccato quoad culpam, maneat aliqua pœna, pro qua satisfaciendum sit ante gloriæ ingressum?

CONCLUSIO I.

QUANDO contritio non est vsq; adeo intensa, vt eius virtute omnis pœna remittatur, quemadmodum fuit Magdale nœ, & latroni remissa, aliqua pœna in purgatorio luenda remanet. Constat multis Sacræ scripturæ testimoniis: Peccatum enim Dauidis fuit morte temporali filij punitum.

DD. ubi supr. D. Bon. q. 1. et 2. arti. 1. Vega ubi supr.

2. Reg. 12.

CON-

CONCLUSIO II.

ANTE gloriæ ingressum necessarium erit pro pœna temporalis, vel in purgatorio, vel in hac vita satisfacere. Ratio est: quia quibusdam iustis manet pœna in purgatorio luenda, vt author est *1 Cor 3.* B. Pau. qui loquens de operibus imperfectis, ait, Si cuius opus, & c. ipse autem saluus erit sic, quasi per ignem, id est, prius quàm ad gloriã transeat, per accerrimum purgatorij ignem transibit: quare qui ab illo tormento liberari voluerit, in hac vita pœnalibus actio nibus pœnam illam redimere debet.

Hinc, destruitur error Lutheri, qui affirmavit post dimissam cupam nullum in hac vita, aut in purgatorio temporalis pœnæ luẽdæ remanere reatum.

Hæresis.

Quinta diffic. An in peccato mortali existens, pro peccatis aliâ dimissis, satisfacere possit?

QUINQUE sunt opiniones, de hac re. Prima est Sco. q. 1. art. 4. affirmantis, existentem in mortali posse pro pœna temporalis peccatorum iam dimissorum satisfacere, licet, pro nondũ dimissis satisfacere non possit: illi adhæsit Gab. d. 16. q. 2. Secunda est Palud. q. 1. ar. 3. qui docet, opera extra gratiã facta, aut relinquere post se aliquẽ effectum vsq; ad aduentũ gratiæ durantem: velut si post ieiuniũ corpus debile remaneat, & illa opera dicit esse satisfactoria: aut nullũ relinquere effectum, vt ieiuniũ quando nõ debilitat corpus, quę opera dicit nõ esse satisfactoria. Tertia opinio est Caie. in tract. de satisfactione. q. 2. qui distinguit dicens: opera pœnalia in mortali ex propria liberalitate facta, neq; quoad gratiam, neq; quoad satisfactioẽ, accedẽte charitate, reuiuiscere: quę autẽ à Sacerdote imposita sunt, hæc adueniẽte gratia, & charitate, quoad satisfactioẽ reuiuiscere affirmat. Quarta opinio est Adria. in materia de satisfactioe in. q. an vnũ peccatum possit sine alio re mitti, & c. qui distinguit inter liberalitatẽ, & iustitiã Dei: de iustitia, inquit, nõ sunt opera extra gratiã facta satisfactoria, benẽ tamẽ ex Dei liberalitate præter legẽ. Quinta opinio est Alexã. D. Bona. & Ric. quos sequitur Silu. verb. satisfactio. §. 7. qui affirmant nullum opus extra gratiam factũ esse satisfactorium pro pœna temporali in purgatorio pro iam dimissis luenda. Hæc de opinionibus.

Ft. q. 4.

V 3

CON-

Alex. Alex. q. 85. m. 1. c. 2. arti. 1. & 2. 5. Tho. q. 14. ar. 2. D. Bona. q. 3. ar. 1. Ric. ar. 1. q. 5. Dur. q. 2.

CONCLUSIO I.

EXISTENS in mortali, si pœnitentiam adimplet, præcepto de pœnitentia adimplenda satisfacit. Probatur à simili: nam vt existens in mortali, & recitans horas canonicas, vel ieiunans, vel Missam audiens satisfacit præcepto de recitandis horis, ieiunandi, & audiendi Missam, ita à simili hinc: vnde nõ tenetur reiterare pœnitentiam.

CONCLUSIO II.

QUI adimplet pœnitentiam iniunctam, vel aliquod opus supererogationis extra gratiam facit, pro pœna in Purgatorio infligenda pro venialibus, siue mortalibus iam dimissis, nequaquam satisfacit. Ratio est: quia satisfactio non est solum actus iustitiæ, id est, recompensationis, verum etiam reconciliationis: quoniã est tertia pars pœnitentiæ, de cuius quidditate est, offensam recompensare, & hominem Deo reconciliare: qui autem in peccato perseuerat, cum sit Dei inimicus, non potest actum amicitiae, siue reconciliationis efficere.

CONCLUSIO III.

EXISTENS in gratia pro vno mortali iam dimisso potest satisfacere, non satisfaciendo pro alio. v.g. si fit imposita oratio pro blasphemia, & etiam oratio pro furto, oratio satisfacit pro blasphemia, & non pro furto. Hæc concl. supra fuit demonstrata.

Sexta diff. An præcedentia opera, adueniente gratia, sint satisfactoria?

3. Tho. in 3. p. q. 89. ult.

Alex. Alen. q. 85. m. 2. art. 3. D. Bona. q. 4. & 6.

TRES sunt opiniones. Vna Paluda. Altera Caieta. de quibus proxima diff. Tertia communis S. Tho. q. 89. artic. ult. D. Bona. vbi supra, Adria. de satisfactione. q. quæ incipit, Ex dictis oritur. hi tenent opera mortua non reuiuiscere, nec quoad meritum, nec quoad satisfactionem.

CONCLUSIO I.

OPERA iniuncta, & impleta in mortali nõ reuiuiscunt quoad satisfactionem. Probatur eadem ratione, qua concl. 2. præcedentis diff. fuit demonstrata.

CONCLUSIO II.

OPERA facta extra charitatem in peccato non sunt alicuius boni,

Boni vel temporalis meritoria: quia meritum est opus, cui de iustitia premium debetur, & peccator pane, quo vescitur, non est dignus, & satis superq; illi est Dei Opt. & Max. ineffabilem benignitatem ad pœnitentiam eum prouocare, & expectare.

CONCLUSIO III.

BONA extra gratiam facta sunt quorundam bonorum fortunæ impetratoria. patet in Exodo. vbi legitur, obstetricibus Egyptiorum Deum benefecisse, quia filios Hæbreorum suffocare noluerunt: & Romanis datum fuisse à Deo imperium propter bona eorum moralia, D. August. docuit.

Exod. c. 17.

Aug. lib. 5. de ciuit. c. 12.

Septima diff. An opera facta extra charitatẽ imminuant inferni pœnas?

Alex. Alen. q. 58. Soto m. 3.

S. Tho. ibid. ar.

4. D. Bona. q. 6

Dur. q. 3. et 4.

DD. vbi supr.

CONCLUSIO.

SI huiusmodi opera sint obligatoria, minuunt quidem adhuc sensum, scilicet, non accumulunt. Grauius enim punientur damnati, qui plurium transgressionum, quàm qui paucarum rei extiterunt.

Art. II. Quibus operibus debet fieri satisfactio, pœnalibus ne?

Alex. Alen. q.

84. m. 2. ar. 2.

S. Th. q. 15. ar.

tic. 1. D. Bona.

ar. 1. q. 3. Ric.

ar. 1. q. 3. Scot.

q. 1. Dur. q. 5.

Gab. d. 16. q. 1.

Adria de satisf.

fact. ar. ult.

Medin. q. 6. de

satisf. sicut ver

bo satisf. q. 8.

COMMVNIS opinio est affirmans. Soto in 4. d. 19. q. 2. art. 1. opinatur quodcumq; opus meritorium, quatumuis delectabile, vt comedere, bibere, &c. esse satisfactorium.

CONCLUSIO I.

DE ratione satisfactionis est, vt fiat per aliquem actum pœnalem. Ratio est: quia satisfactio fit ad corrigendam culpam, quæ non corrigitur nisi per pœnam.

CONCLUSIO II.

QUANVIS regulariter ita fiat satisfactio per actum, scilicet, pœnalem, aliquando tamen satisfacimus per actum feruentissime dilectionis Dei super omnia. Ratio Sco. est: quia in acceptatione diuina æquiualeat actuali pœnitentiæ, & est pœnitentia virtualis.

CONCLUSIO III.

AD satisfactionem, vt sit actus nobis pœnã aliquam, vel tristitiã ingerens, non desideratur: quia ditissimus satisfacit per eleemosynã, & temperatissimus per ieiunium, & neuter illorũ his actibus

contristatur: satis enim est, ut sit priuatio alicuius boni utilis, aut delectabilis.

DD. d. 14. q. 1.
19 S. Tho. arti.
1. vbi sup. Ric.
q. 4. ar. 1.
Medma. de satisfactio q. 5.
Cōs. Trid. Sess.
14. c. 9.

Prima diffic. Possumus ne pro peccatis dimissis satisfacere per flagella, quæ nobis à Deo mittuntur?

CONCLUSIO.

FLAGELLA, quæ à Deo propter peccata actualia mittuntur, pro peccatis iam dimissis, sunt iustis reparatoria: nam ut tormenta animabus purgatorij inflicta sunt reparatoria, ita & hæc: vtraque enim à Deo inuindictam peccatorum mittuntur.

S. Tho. & Ric.
vbi supra.

Secunda diffic. Sit ne satisfactoria iuxta quantitatem patientiæ, an flagellorum?

V. G. si duo inæqualiter patiatur, vnus per diuturnam, & grauissimam infirmitatem, alter per incendium domus, &c. habeant tamen æqualem patientiam, est modo difficultas, an æqualiter satisficiant.

CONCLUSIO I.

Tunc grauiora patiens mala plus satisfacit: quia cum hæc flagella à Deo in poenam peccatorum mittantur, qui plura & maiora mala patitur, plus satisfacit: quemadmodum poenitentes, qui maiores, & grauiores poenitentias à Sacerdotibus impositas adimplent.

CONCLUSIO II.

FLAGELLA, quæ secundum generalem concursum ex naturalibus causis oriuntur, erunt secundum quantitatem patientiæ satisfactoria. Ratio est: quia cum non sint hæc mala actus iustitiæ, & vindictæ diuinæ, si ex natura rei oriuntur, non erunt planè reparatoria, nisi iuxta quantitatem patientiæ illa sustinentis.

Hinc latro, vel homicida, qui suspenditur, solum satisfaciet secundum patientiæ quantitatem.

Tertia

Tertia diffic. Potest ne vnus pro alio satisfacere?

Alex. Alen. q.
8. m. 1. ar. 2.
& 8. m. 4. S.
Tho. q. 13. ar. 2
reliqui dist. 20
D. Bon. art. 1.
q. 1. Ric. art. 1.
q. 3 Dur. q. 2

CONCLUSIO I.

QUANDO poenitentia à Sacerdote poenitenti imponitur, nõ solum in satisfactionem pro poena peccati dimissi, verum etiam in medicinam contra morbũ spirituale: ut si auaro eleemosynæ elargitio iniungatur, tunc vnus pro alio satisfacere non potest: medicina enim, & remedium contra morbum corporalem si alteri applicatur, tali morbo laboranti minimè proderit.

CONCLUSIO II.

QUANDO poenitens per seipsum satisfacere valet, per alium poenitentiam adimplere non potest: poenitentia enim iniuncta est obligatio personalis, quæ pro delicto imponitur. Dicitur namque in Can. omnis vtriusque; sexus: Poenitentiam propriis viribus studeat adimplere.

CONCLUSIO III.

QUANDO aliquis per seipsum poenitentiam iniunctam adimplere non potest, per alium satisfacere poterit: nam si viuus pro mortuo in purgatorio existente satisfacere potest, cur etiam pro viuo ad poenitendum impotente non poterit?

CONCLUSIO IIII.

Ut aliena satisfactio profit, oportet vtrumque; satisfaciendum, scilicet, & illum, pro quo fit satisfactio, in charitate existere. Ratio est: quia satisfactio vnus pro alio à Deo admittitur, quatenus ambo vnus corporis mystici, ut pote, Christi sunt membra: ut enim manus aliquando ob contumeliam alteri illatam abscinditur, ita vnum membrum vnus corporis mystici, cuius Christus est Caput, pro alio potest Deo satisfacere.

CONCLUSIO V.

POTEST vnus in charitate existens pro alio per opera supererogationis, applicando illi sua opera satisfactoria, Deo facere satisfactio solent religiosi aliis sua opera satisfactoria applicare ad poenæ temporalis remissionem. Patet exemplo Christi, qui nulli poenæ obnoxius pro peccatoribus ineffabiles sustinuit poenas.

CONCLUSIO VI.

POTERIT poenitens per se, vel per alium poenitentiam adimplere,

Gabr. & Pa
luda. est.

V 5

implere,

implere, si Sacerdos illā impones, istud concefferit. Ratio est: quia quando præceptū ponitur sub disiunctione, electio est debitoris.

Quarta diffic. Sunt ne tria operum satisfactoriorum genera?

CONCLUSIO.

TR I A quidem sunt, oratio, scilicet, ieiunium, & elemosyna: quia omne peccatum, vel est concupiscētia carnis, vel concupiscētia oculorum, vel superbia vitæ.

OR A T I O I N T E R P A R T E S satisfractionis primum sibi vendicat locum: quia ordinat pœnitentem magis propriè ad Deum. Secundus verò locus conceditur ieiunio: quoniam ordinat pœnitentem ad se ipsum. Et tertio loco succedit elemosyna, qua pœnitens ordinatur ad proximum.

FLORES

TRACTATUS DE ORATIONE.

AD hunc tract. legendi sunt Doctores Scholastici præsertim Alex. in 4. p. q. 88. & aliquot sequentib. quæst. & S. Tho. 2. 2. q. 83. & Ricar. & reliqui dist. 15. 4. sum. verbo. oratio. Navar. super c. quando, & in lib. de horis canonicis. Castro contra hærefes verbo oratio. Medina tract. 6. C. de oratione. De oratione verba facturi, quam Christus Redemptor noster mirabiliter exercuit per notans in oratione, & vehementer commendavit dicens: Oportet semper orare, & nunquam deficere: in qua etiam B. Paul. Sine intermissione perseverandum esse docuit, opere pretium duximus, primum Deum optimum Max. orare, vt difficilia, & obscura, quæ de oratione scripta sunt, nobis facilia, & peruia reddantur, & in ea nobis perfectā, perpetuamq; perseverantiā concedere dignetur.

QVÆSTIO I.

Quidnam est Oratio?

DD. ubi sup.

CV M nomē orationis multas habeat significaciones: aliter enim à Gramaticis, aliter apud Rhetores, aliter quoq; à Theologis

logis accipitur, de qua significatione est modo instituta disputatio, varièq; in hac acceptione diuidatur, methodo Arist. Priusquā titulo quaestionis respondeamus, aliquot propositionibus politis eius diuisiones amplectemur.

PROPOSITIO I.

OR A T I O sumitur tribus modis: communissimè, cōmuniter, & propriè, vt Alex. Alé. & D. Bon. docēt: vel vt alij asserunt generalissimè, generaliter, vel specialiter. Hæc propositio colligitur ex sacris literis. De generalissima, quæ dicitur quodcumq; bonū opus, cōstat apud Lucā: Oportet semper orare, & c. nā semper qui bene operatur, orat. Oratio generalis, quæ significat quemcumq; actū contēplationis, meditationis & laudis Dei, & Sanctorū, vel gratiarū actionis Sanctisq; eius factæ, & quācumq; petitionē, qua à Deo, vel à Sāctis eius aliquid postulamus: colligitur ex illo loco Matth. Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem: vbi orare significat nō solum petere, verūm etiā res diuinas meditari, & contēplari: & ex illo etiā Mat. & Marc. Abiit in montē orare, id est, ad cœlestē gloriā contēplandā: nō enim Christus I E S V S in montē ad petendū solūmodo ascēdebat. Tertio specialis oratio petitio facta Deo est.

PROPOSITIO II.

TR I P L E X est oratio mentalis. Vna, quæ sola mēte sine verbis fit. Altera vocalis tantūm quæ fit solis verbis sine cōceptuum forinatione. Tertia mixta, quæ ex vtraq; constat. Hæc etiam diuisio ex sacra Scriptura elicitur, nā de prima extat exemplū. i. Reg. 1. m. Anna matre Samuelis, de qua legitur, Anna loquebatur in corde suo. De secunda intelligitur locus: Populus hic labiis me honorat, cor autem illius longe est à me. De tertia sunt infinita loca in vtroq; testamento vt locus Psalm. Clamavit ad me, & ego exaudiam eum.

PROPOSITIO III.

OR A T I O duplex, publica, siue sacramentalis, siue canonica vna. Altera singularis siue priuata. Prima quæ fit à ministris Ecclesiæ pro populo nomine ipsius Ecclesiæ, quæ necessariò est futura vocalis. Particularis est, quam offert aliquis particularis, non vt minister Ecclesiæ pro se, vel pro alio. Hæc diuisio non indiget probatione. lege S. Tho. & Caiet. & reliquos.

*Alex. 4. p. q. 97.
94. m. 1. c. 9.
88. m. 1. ar. 2.
Bon. ar. 1. q. 4.
c. 18. Luc. glo.
1. ad Thi. 5. e.*

Matth. 2. 6.

*Matth. 14. c. es
Marc. 6.*

1. Reg. 1.

Isai. 29.

Psal. 90.

*Alex. Alen. q.
90. m. 2. art. 6.
Ricar. q. 5. S.
Tho. ar. 12. ubi
supra.
S. Tho. arti. 2.
ubi supra. &
Caiet. art. 4. ubi*

Secunda diffc. Est ne oratio virtus, an virtutis actus?

CONCLUSIO.

ORATIO est virtutis actus. Et ratio est: quonia à nobilissimis virtutibus, Fide, scilicet, Spe, & Charitate elicitur: vt author est D. August. nam Fide inquit, Spe, & Charitate, continua to desiderio, oramus.

August. ad Probam. de orando Deo.

Tertia diffc. Est ne actus virtutis Theologicae an cardinalis?

QUIDAM defendunt esse actum virtutis Cardinalis, & speciem iustitiae: alij actum esse pietatis tuentur.

CONCLUSIO.

ORATIO est actus Theologicae virtutis, nō vnus solum, sed trium, nempè fidei, & Spei, & Charitatis. Et ratio est: quia istae tres virtutes simul ad eliciendum orationis actum concurrunt: Fide enim incipit, & Spe continuatur (vt D. August. loco proxime citato docuit) & in Charitate oratio terminatur.

Augustinus.

Quarta diffc. Oratio erit ne vnus actus specialis, an generalis?

CONCLUSIO.

ORATIO actus est specialis: quonia est Fidei, & Spei & Charitatis actus, vt ex proximis conclusionibus constat: & nota non esse actum istarum virtutum proximum, & principalem, sed secundarium, & subsequenter principalem actus: & ideo potest ex iis tribus elici, & manere vnus actus: nam actus principales sunt, qui multiplicantur ad multiplicationem habituum, non autē actus secundarius, & subsequens principales: ex eo enim quod credimus Deum esse omnipotentem, infinitae misericordiae, & speramus in illo, & amamus illum, subsequitur, vt oremus illum, & coram illo fundamus preces.

Quinta diffc. Est ne quoque Oratio patriae, siue religionis actus?

CONCLUSIO.

EST quidem patriae actus. Et ratio est: propterea quod, adorādo Deum, exhibemus illi honorem, testificantem summum Dominium,

Dominium, in quantum ipse solus est creationis, & conseruationis principium: & profite mur nos eo indigere, sicut auctore suorum bonorum, quod ad religionem, siue patriam pertinet, licet, quatenus oramus, vt pro peccatis satisficiamus, dicatur esse poenitentiae actus: idem enim actus diuersimodè consideratus, teste Arist. diuersorum vitiorum est: nam qui mechatur lucrandi gratia, auarus est, qui propter concupiscentiam, luxuriosus appellatur.

Arist. 5. Ethic. 6.4.

QVÆSTIO II.

An Oratio eius vsus sit utilis?

CONCLUSIO.

ORATIO utilissima est, & ex eius vsu vberissimi fructus emanant. Probatur inductione: nam Oratione dæmonia expelluntur. Matth. Hoc genus demoniorū non eiicitur, nisi per orationem, & ieiunium. Oratione iniquitates nostrae curantur: vnde Psal. Dixi cōfitebor, &c. Pro hac orabit sanctus in tempore opportuno. Oratione gratiae augmentum promeremur Act. 1. & 3. Cū orarent Apostoli, repleti sunt Spiritu Sancto. Oratione à Patre luminum anima orātis copiosissimè illustratur: vt constat exemplo Salom. cui oranti, & postulanti datum est cor sapiens & intelligēs. Et Danielis exemplo: Oratione ianua cæli aperitur, etiam quoad salutem animarum: vt patet Iacob. c. vlt. Orate pro inuicem, vt saluemini. Oratione impetramus, quod à nobis habere non possumus, teste August. vbi nostra miseriam, & Dei misericordiam cōfitemur. Oratione cor nostrum inflammatur, & desiderium nostrum excitatur, capaceq; redimur ad Dei beneficia suscipienda. Sunt & aliae multae utilitates, quas breuitatis causa, cui in hoc opere studemus, prætermittimus.

Hac conclusione labefactatur hæresis Pelagianorum, & aliorū, qui destruebant orationem, & affirmabant esse profus inutilem, nulliusq; virtutis. lege lib. de hæresibus, & de nominibus hæreticorum. D. August. & S. Thom. vbi supra, & Castro verbo oratio. hæresi 3.

Alex. Alex. q. 90. m. 1. art. 1. S. Thom. ar. 2. vbi supra.

Med. in hac q. Math. c. 17.

Psal. 31. Act. 1. c. 3.

3. Reg. 3.

Dania. c. 9. Iacobi c.

August. Alex. ar. loco citato. Hugo de virtute orandi, in principio. Hæresis.

Prima

Alex. Alē. ar.
2. ubi supra.

Prima diffi. Vtrum orationis vsus sit necessarius ad salutem?

NECCESSARIUM ad salutem tribus modis dicitur. Primò illud sine quo salus non habetur. Secundò illud, quo perfectè salus acquiritur. Et tertio illud, quo perfectè, quod necessarium est ad salutem, impetratur. Deinde reuoca in memoriam diuisionem in principio primæ quæstionis positam, qua oratio dicitur sumi communissimè, &c.

CONCLUSIO I.

Matth. 19.

ORATIO communissimè sumpta est necessaria ad salutem primo modo. Et ratio est: quia oratio eo modo, est idem, quod bona vita, & bona vita est necessaria ad salutem. Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi, &c.

CONCLUSIO II.

COMMUNITER sumpta est necessaria ad salutem secundo modo. Et ratio est: quia per orationem, si adsit charitas, perfectè salus acquiritur.

CONCLUSIO III.

ORATIO propriè sumpta est tertio modo ad salutem necessaria. Et ratio est: quia per illam perfectè, quæ necessaria sunt ad salutem impetramus.

Hæresis.

Hinc ineptissima esse demonstratur hæresis eorum, qui tantum tribuebant orationi, vt eam solam sufficere ad vitam æternam habendam dicerent, cuius author fuit quidam Adelphius. lege Cast. vci suprâ. hæresi primâ.

Alex. Alen. m.
1. & S. Th. ar.
15. ubi supra.

Secunda diffi. Efficacia orationis ad diuos effectus producidos, est ne ex puris naturalibus, vel ex gratiâ?

CONCLUSIO.

Niedm. q. 17.
vsque in fin.
tract. prætoris
hac. q.

TALIS efficacia nõ est ex puris naturalibus, sed ex gratiâ. Et ratio est: propterea quòd oratio, quæ fit ex charitate cum necessitate incitante, vel dirigente, non est sine aliquo gratiæ dono. & confirmatur autoritate D. Gregor. super Ezechielem dicentis: Ipse creat in cordibus sanctorum amorem, & ex amâibus cordibus suscipit precem. & D. Bern. de diligendo Deo, inquit, Tercida est oratio, quam non præuenit inspiratio: ex quibus locis colligitur apertè gratiæ donum semper præcedere orationem.

Gregor. super
Ex. echielum.

D. Bern.

Tertia

Tertia diffi. Quæ nam sunt, quæ desiderantur, vt oratio sit efficax ad impetrandum?

CONCLUSIO.

DESIDERANTUR præter gratiam, quatuor, nèpè: vt piè, & pro se, & perseueranter, & pro salute animæ fiat oratio: vt efficax sit ad impetrandum: confirmat conclusionem Alex. autoritate Ioan. vbi dicitur: Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis: nam cum dicit, patrem, insinuat necessarium esse debere ad salutem, quod à patre petitur: per verbum, petieritis, perseuerantiam denorat: nam est verbum futuri temporis: & cum dicitur, in nomine meo, quod est I E S V S, vt iustè, & piè petatur, docuit Christus Dominus: quia I E S V S salus interpretatur, & voce, vobis: vt pro se fiat oratio, consuluit: impetrat autem talis oratio, quia Pater à quo pctimus est infinitæ liberalitatis, & pronior est ad dandū, quàm homo sit ad recipiendum: Et est summa veritas, nec enim est Deus. (Num. 22.) quasi homo, vt mentiat: & promisit sic petentibus dare: est quoque eius amor immensus: & amatus amantis volūtatem, & potestatem habere, quodam modo dicitur. Vnde Iosue. c. 10. hac potestate confusus, quasi præcipiendo dixit: Sol ne mouearis contra Gabaon. Alexā. tota quæstione citata. & S. Tho. vbi suprâ. & nota non semper oratione statim exaudiri: nam quædam nõ negantur, vt author est D. August. sed vt congruo tempore dentur, differuntur.

Quarta diffi. Talis oratio est ne efficax ad satisfaciendum?

CONCLUSIO.

TALIS oratio est quoq; satisfactoria. Et ratio est: quia est opus pœnale, quod promisit Deus recipere in satisfactionem pro peccatis, sicut præmium operibus bonis reddere: per illā enim caro, & sensualitas affligitur, & mens in Deum eleuatur: & quia Diuina iusticia placatur, cum sit quoddam sacrificium Deo oblatum: & tandem quia est opus humilitatis, homo namq; per illam incognitionem suæ miseræ, & perditæ vitæ venit.

F. t. q. 4.

X

Quint.

Alex. Alē m.
2. & S. Th.
art. 15. & 16.
Ricar. artic. 7.
ubi supra.

Nana. c. 20. in
c. Quando. et 19.
Med. ibid.

Ale. Alen. est.
Ioan. c. 16.

Num. 22.

Iosua c. 10.

Alexan. & S.
Tho. vbi supra.
D. Aug. homi.
102. super Ios.

Alex. Alen. m.
4. ubi supra.

Nana. c. 20. in
c. Quando.
Med. vbi sup.

S. Thom. art. 9.
Ricor. q. 8. ubi
sup. Aug. ver.
oratio.

Nau. c. 19. cõd.
It. in c. quãdo.
Med. ubi sup.
q. 10.
Matth. c. 6.

Aug. ad Pro-
bam.

Quinta diffc. Vtrũ oratio Dominica sit ceteris oratio-
nibus efficacior?

CONCLUSIO.

ORATIO Dominica est ceteris efficacior: confirmatur
aliquot rationibus. Prima est authoris dignitas, Christus
enim illius author fuit, illamq; discipulos docuit. Secunda est bre-
uitas sententiis plenissima, quæ maximè ad perfectionem oratio-
nis vocalis desideratur. Tertia, quia omnia, quæ à nobis desideran-
da, & petenda sunt, in ea continentur, & eo ordine, quo desiderari,
& peti debent, sunt collocata.

S. Tho. art. 16.
Ricor. q. 7. ubi
supra. Aug.
ver. oratio.

Nauar. c. 8. ad
omnia sequen-
tia, & c. 20. in
c. quando à nu.
44. vsque in
fi. c.
Med. ubi sup.

D. August.

Proverb. 28.

Sexta diffc. Vtrũ oratio peccatoris sit efficacior ad impe-
trandum aliquid à Deo?

IN peccatore sunt cõsideranda duo, scilicet, natura, quam Deus
diligit, & culpa quam odio habuit.

CONCLUSIO.

ORATIO peccatoris in quantum peccator est, id est, secundũ
desiderium peccati, non auditur ex misericordia: auditur tamẽ ali-
quando ad vindictam, dum Deus permittit peccatorem adhuc
amplius ruere in peccata. Oratio autem, quæ ex bono desiderio
naturæ ortum habet, auditur, nõ ex iustitia, sed ex pura misericor-
dia, si cum prædictis quatuor circumstantiis fiat. Prima pars conclu-
sionis probatur autoritate D. Aug. dicentis: Deus quædam negat
propitius, quæ concedit iratus. Vnde Proverb. 28. legitur: Qui de-
clinat aurem suam, ne audiat legem, oratio eius execrabilis erit.
Secunda pars cõclusionis, scilicet, quod non ex iustitia. Patet: quia
peccator hoc non meretur, nec est dignus pane, quo vescitur.

Doct. & Nau.
c. 19. concl. 4. et
c. 20.
Med. ubi sup.

Septima diffc. Si peccator orat pro alio, exauditur ne eius oratio?

CONCLUSIO.

SI vt minister Ecclesiæ orat, exauditur, non autem si vt priua-
ta persona orat. Hæc conclusio habetur in Can. dictum, & Ca-
no. ipsi Sacerdotes. & Can. necesse. i. q. 1.

Intelli-

Intelligitur secunda pars nempe, si pro alio orat, dummodo in-
ducens peccatorem ad orandum non sit bonus: nam si Dei amicus
est inducens, exauditur peccatoris oratio, non pro desiderio
peccatoris, sed inducentis, & poscentis pro se orationem fieri: ita
habetur in Can. dictum proxime citato.

Animaduerte etiam intelligi conclusionem de peccatore, qui
nec contritionem, nec propositum relinquendi peccatum ha-
bet: nam qui contritus est, & vult deserere peccatum, & pro illo sa-
tisfacere, proculdubio exauditur. vt D. Aug. Homil. 44. super Ioã.
docet exemplo Publicani, cuius oratio fuit Deo placita, & descen-
dit de templo iustificatus.

Octaua diffc. Quando oratio existentis in peccato est mor-
talis, & exauditur aliquando in ma-
lum orantis?

RESPONDEO cum Alex. Alen. Primo quando in ea
illicitum petitur. Psalm. Iniquitatem si aspexi in corde meo,
non exaudiet Dominus. & Iacob. 4. Petitis, & non accipitis, eo
quod male petatis, &c.

Secundo quando ex præsumptione oritur. Constat exemplo
Oziæ, qui voluit adolere incensum super altare Thymiamitis.

Tertio, quando oratio ortum habet ex hypocrisis, cum oratis,
non oratis sicut hypocritæ.

Quarto quando fit propter Auaritiam, & Gulam. Væ vobis
Scribæ & Pharisei hypocritæ, qui comeditis domos viduarũ, &c.

Quinto, quando est occasio scandali, vt in publico peccatore,
qui orat publicè in Ecclesia, tanquam minister illius: peccatori au-
tem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, &c.

Ex difficultatibus positis de orationis efficacia sequentes ap-
pendices scitu dignissimè colliguntur, ad quas melius intelligen-
das, relegendæ sunt propositiones quarta in principio primæ quæ
sionis huius tractatus posita & quinta.

Hinc oratio viuã de rigore iustitiæ semper meretur augmentũ
gratiæ, & æternæ gloriæ, & satisfacit pro peccatis, & est quoq; im-
petratoria: eorum, quæ in ea petuntur, concurrentibus tamen con-
ditionibus supra positis.

X 2

Hinc

Limitatio.

Limitatio.

D. August.
Luc. 18.

Alexan. q. 96.
ar. 4. §. 4.

Psal. 65.
Iacob. 4.

2. Paralip. 26.

Matth. 6.

Matth. 23.

Psal. 49.

Nauar. c. 30.
ubi supra.

APPEN. I.

APPEN. 2.
Scot. in 2. d. 26
q. 27. q. 5.
Th. 1. 2. q. 100
art. 1. q. in. 2.
d. 6.

Hinc oratio mortua non meretur de rigore iustitiæ gratiam, vt communis opinio docet, licet, quò ad satisfactiõnem sit contraria opinio inter S. Tho. & Scotù, & illorum discipulos: sed de his in floribus lib. 2.

APPEN. 3.

Hinc oratio mortua, quæ ex sua natura est bona, & debitis circumstantiis ornata, est efficax ad multos effectus producendos: verum non ex iustitia, sed ex Dei misericordia: & quia hoc Dei bonitatem infinitam decet, vt Sacerdoti in mortali existenti prodest soluisse horas canonicas, vt non peccet de nouo, nõ satisfaciendo præcepto Ecclesiæ de horis dicendis. & habetur Cā. Quid ergo. de pœn. d. 3. qui est D. Chryf. & Can. omnes. 28. q. 1. qui est D. Hier. & ad alios effectus, quæ ad modum, & alia opera moraliter bona profunt ad multos effectus: nam mediis iis operibus Deus, quæ sua etiã infinita misericordia inspirat aliqua, quibus operans ad gratiam & Dei amicitiam consequendam disponitur. Secundo euitatur nouum peccatum, quod committeretur si opus ex præcepto debitum omittetur. Tertio ad suffragia sanctorum comparanda, quia mouentur ad intercedendum pro illis, qui eos tanquam patronos orant. Quarto ad impetrandam salutem, honorem, & alia temporalia bona, & tãdem profunt vt bonis operibus assuescant & malis inclinationibus resistere discant. Nauar. vbi supra.

APPEN. 4.

Hinc oratio mortifera, siue mala nec de rigore iustitiæ, nec ex Dei misericordia exauditur: adde iis, quòd etiam si soluens horas canonicas propter omissionem circumstantiæ temporis, loci, finis, &c. peccet, etiam mortaliter, satisfaciunt præcepto Ecclesiæ, quòd ad effectum non peccandi de nouo, & nõ tenetur illas reiterare: quia præcepta diuina, & humana possunt seruari, quòd ad effectum euitandi nouum peccatum sine obligatione iterum obseruandi quantum ad substantiam actus, quæ cadit sub præcepto: licet, non quantum ad intentionem, & finem præcipientis, qui non cadit sub præcepto, vt latius in flor. 2. lib. patet.

Lege Nauar. c. 20. num. 47.

Alex. Alen. q. 91. q. 94. S. Thom. artic. 2.

Aug. ver. oratio. Med. q. 7. 2. 9. q. 11.

QVÆSTIO III.

An oratio sit sub præcepto, ita vt omnes ad illam teneantur?

VLDERICVS docuit omnes teneri ad mentalem orationem.

CON-

CONCLUSIO.

IURE naturali Diuino omnes ad mentalem, & vocalem orationem tenemur. Ratio est: quia sicut iure naturali Diuino tenemur velle, & desiderare nostram salutem: ita eodẽ iure tenemur velle & desiderare, & efficere omnia, sine quibus non possumus illa consequi: nam qua necessitate tenemur velle finem, obligamur ad media præstanda necessaria ad illum finem, & oratio est huius generis iuxta illud: Petite, & dabitur vobis.

Matth. 7.
Lege Can. con
tineri. 23. q. 4.

Prim. diffi. Erit ne semper orandum?

Alex. Alen. q. 94. S. Tho. art. 14.

REVOCA in memoriam diuisionem orationis in cõmunissimam, &c. quam Alex. hoc loco repetit.

Med. vbi sup.

CONCLUSIO I.

SI orare communissimè accipiatur, semper est orandum. Patet: Oportet semper orare & non deficere, id est, semper est bonum, dum adest facultas, faciendum: & Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. & dicebat Samuel. Absit autem à me hoc peccatum, vt cessem orare pro vobis: ite, Non impediaris orare semper. B. Paul. Sine intermissione orate: & Iacob ultimo: cõmendatur a fidua iusti oratio: & Act. 1. Apostoli erant in oratione perseuerantes.

Luc 18.
Psalm. 33.
1. Reg. 12.

Eccles. 18.
1. Ad The. c. v
Iacobi ult.
Act. 1.

CONCLUSIO II.

SI orare communiter sumatur, non semper est orandum. v. g. contemplationi insistendum: quia vita contemplatiua non est in præcepto: nam dicit D. Gregor. Sine contemplatiua vita intrare possunt ad cælestem patriam, qui bona possunt operari, & non intelligunt: nihil ago modò de vita, instituto, & perfectione religionum.

D. Greg. apud
Alex. Alen. m. 1.

CONCLUSIO III.

SI orare propriè dicatur, non est in præcepto semper orare. Et ratio est: quia nec iure naturali, & diuino tenemur semper orationi insistere: præceptum namq; de oratione est affirmatiuum, & obligat semper, sed nõ ad semper, siue pro semper. Semper, inquam obligat, quantum ad suam causam, quæ est desiderium charitatis, quod debet esse in nobis continuum, vel actu, vel vir-

F. t. q. f. 4.

X 3

tute:

S. Th. ubi sup.

Hæresis.

tute: non tamen quantum ad ipsam orationem: esset verò, si humana infirmitas pateretur, se inper orandum.

Hinc conuincitur hæresis Messalianorum, siue Psalianorū, qui semper oratione vocali, nauandam esse operam docebant: nec enim possibile est, ut homo semper oret: necessarium siquidem est dormire, quo tempore nullus est mentis vsus: atq; etiam comedere, & bibere, & salutis suæ & proximi necessaria comparare: & pro his acquirendis laborem aliquem moderatum, quanuis nõ sollicitudinem adhibere: & cum hæc percipiuntur nullus est orationi vocali locus: vide Castro. verb. oratio. hæresi 2.

Alex. Alē. m.

3. q. 91. Palu.

m. q. d. 15. q. 5.

Naua. c. 3. ubi

supra.

Med. ubi sup.

Secunda diffic. Quando erit orandum?

SI solum ius naturale consideratur perdifficile est explicare quando homo pro se, vel pro suo proximo sub pena peccati mortalis orare teneatur: deinde vide propositionem. 3. in prima. q. de oratione positam.

CONCLUSIO I.

ORATIO communis, & canonica, suum habet tempus determinatum. Hæc conclusio probatur infra. q. ult. de horis canonicis.

CONCLUSIO II.

PECCAT mortaliter, attento solo iure nature, qui orationem priuatam omittit, quoties sibi videtur, præter illam, nullum esse remedium ad comparanda, quæ salutis suæ, vel proximi sunt necessaria. Et ratio est: quia quæadmodum iure nature tunc tenemur elemosinam petere, quando nullum aliud remedium restat ad conseruandam vitam nostram corporalem, & eorum, qui sunt nobis cure: ita etiam tenemur orare, & petere bona spiritualia, nostre salutis necessaria, quando præter orationem, nullum aliud suppetit remedium: atq; etiam rationis iudicium dictat, hoc esse necessarium. Illustro exemplo. v. g. si quis vehementissima impatientiæ, honoris, luxuriæ, vel alterius vitij tentatione vexaretur, & nullum aliud sibi superesse remedium videretur ad vincendas huiusmodi tentationes, præter auxilium Diuinum, teneretur illud à Deo orando postulare: sicut tenet S. Thom. iure nature esse ieiunium sub præcepto, quando vel ad vincendam tentationem aliquã, vel ad eleuandam mentem in Deum est necessarium ieiunium.

Hinc

APPEN.

Hinc, qui est in peccato mortali, & non orat, ut à peccato liberetur, non peccat mortaliter: neq; qui desinit orare pro proximo in mortali existente, ut peccatum deferat: neque qui considerans se esse in peccato mortali, non conteritur, dummodo peccatum illi non placeat, & probabiliter credat se tempus conterendi, & poenitentiæ habere. Et ratio istorum trium est: quia est aliud remediũ, ut à peccatis liberetur, præter orationem.

Tertia diffic. Quid si iurauit, vel vouit, &c. Orare?

CONCLUSIO.

SI quis iurauit orare, vel orationem à confessore loco poenitentia inuictam acceptauit, iure diuino tenetur tempore, quo vouit, vel iurauit, vel acceptauit orationem, orare. Reddito enim voti est de iure diuino: Vouete, & Reddite Domino Deo vestro. Et ratio est: quia, ut ius canonicum, & ciuile docet, quod certo tempore debetur, non licet postea, vel antea soluere, nisi sit in fauorem, vel creditoris, vel debitoris, vel alicuius tertij, cuius est habenda ratio. lege cap. maxime. de voto. & c. si verò. de iure iurã. & Can. admonere. 33. q. 2.

Hinc non licet horas canonicas, missas, processiones, & alias orationes iure humano debitas, sine iusta causa antepone, vel postponere: quia sunt his horis interpositis institutæ, non solum ad subleuandum laborem orationum eorum, qui sunt debitores: verum etiam ad consolationem populi Christiani, & ad diuinum cultum, & deuotionem, & attentionem augendam.

Hinc ille, cui iniuncta est poenitentia recitandi, vel totum Psalterium, vel septem Psalmos poenitentiales in tribus. 6. feriis, siue tribus mēsis, ut minori cum labore illam adimpleat, vel qui medio iuramento, siue voto, ad idem est obligatus, poterit tēpus præuenire. Et ratio est: quia temporis protractio & diuisio fuit determinata in suum fauorem: verum si talis dilatio temporis fuit determinata, ut diutius duraret memoria, & dolor peccatorū, vel passio nis Christi, vel causæ, quæ ad vouendum, siue iurandum mouit, non satisfacient, si non suis diebus, & temporibus recitent.

Hinc Sacerdos, cui imposta est poenitentia post missam ad implenda, satisfaciet, si ante missam illam faciat: quia tempus in suum fauorem

X 4

fauorem

I sal. 75.

APPEN. I.

Intellige de horis in choro: nam priuatim alia est ratio, ut infra in q. de horis canonicis.

APPEN. 2

APPEN. 3

S. Th. 2. 2: 147

ars. 3.

fauorem assignatum esse videtur, non autē ante missam: quia non videtur tempus in suum fauorem tunc esse determinatum, sicut quando post missam: nam videbatur verisimile imponenti poenitentiam non posse suppetere illi locum, ante missam celebrandā.

Quarta diffie. Quo alio tempore erit oratio sub praecepto?

CONCLUSIO.

OMNES, cessante iusto impedimento, tenemur iure humano, diebus ab Ecclesia praecipis assistere Sacerdoti celebranti, & oranti pro populo. Definita est in Canone missas. dist. 1. alias autem horas non tenentur seculares, vel audire, vel dicere praefatis diebus, nisi esset talis consuetudo inducendi obligationem praescripta.

APPEND. Hinc multi obligantur ad certas processiones, missas, & orationes certis diebus, & horis propter statuta, siue constitutiones, religionum, vel ciuitatis, vel confraternitatis, leges alicuius Regni, quibus alij non comprehenduntur.

*Alex. Alen. m.
2. S. Tho. q. 84
ar. 3.
Nauar. c. 5. ubi
supra.*

Quinta diffie. Est ne determinatus, & praescriptus orationi locus?

CONCLUSIO I.

HORIS canonicis publice dicendis definitus est locus. Hęc conclusio probatur infra. q. de horis canonicis.

CONCLUSIO II.

NULLVS locus ab aliis orationibus, siue mentalibus, siue vocalibus excluditur, dummodo alij circumstantie concurrat. Probatur per

Psal. 102.

Psal. In omni loco dominationis eius, benedic anima mea Dño: & cū in omni loco dominetur, omnis locus erit ad orandū aptus, &

1. Ad Thim. 2.

B. Paul. ad Thim. 2. Volo viros in omni loco orare, & in praefatione missae, Verē dignum, &c. Nos tibi semper & ubiq; gratias agere.

Matth. 21.

Veruntamen, caeteris paribus, si commodē fieri posset, esset locus sacer multas ob causas eligendus: nempe, propterea quod Christus dixit Matth. 21. Domus mea domus orationis vocabitur: &

B. Paul. Col. 3.

propterea quod propter mutuam ad orandum conformationem. B. Paul. col. 3. Commouentes vos metipsos in Psalmis, &c. Tum ratione maioris deuotionis, dicente D. Chryf. Templū est maioris deuotionis excita-

Chrysof.

tio: pra-

tio: praeterea, quia ibi causa honorandi corpus sanctissimū Christi est maior angelorū frequentia: ad hęc vt facilius, quę petimus impetremus, quod manifestē. 3. Reg. legitur. Alię sunt etiam causę, quas apud S. Th. inuenies vbi supra. Dicitur notāter in conclusione, dū modo alij circumstantie concurrant: quia si in alio loco orādo daretur occasio scandali, vel hypocrisis, esset peccatum ibi orare, vt D. Amb. & Aug. docent, quos citat V. Vald. de sacra. c. 143. & 147. vt si quis in loco publico, vbi est maximus hominū concursus publicē, sine vlla causa, & cum certis caeremoniis impertinentibus oraret.

*3. Reg. c. 8. &
9.
S. Tho. ubi sup.
et in 3. p. q. 85
art. 3.
D. Ambro. &
August.*

Ex hac cōclusionē sequitur contra quosdā, posse fieri etiam vocalem orationē, dum venter exoneratur, & aliis in locis immundis: propterea quod non est ius diuinū, nec humanū, quo id prohibeatur, nec ratio efficax, qua oratio ibi facta mala esse persuadeatur: quid? quod, necessitate cōpellente, id fieri potest: & tunc, si esset lex humana in contrariū, cessaret. Cā. Sicut. de cōs. d. 1. & c. quanto. de cōsuetu. tum etiam, quia melius est ibi Deū mente, & lingua laudare, quā animā immundis cogitationibus maculare: & posset talis locus corporalibus immunditiis infectus esse occasio, vt orans humiliaret se, considerando humanam immunditiā, & Dei infinitā pulchritudinē, & munditiā: attamen, vt D. Amb. & Aug. docent, semper opportunior locus esset quærendus.

APPEND.

Amb. & Aug.

Sexta diffie. Sint ne certi corporis gestus in oratione seruandi?

ORATIO, quatenus sacramentalis, & satisfactoria, habet virtutem impetrandi, & significandi. Impetrandi ratio refidet penes deuotionem, & feruorem orantis: Significandi verò ratio penes, id quod exterius apparet.

*Alex. Alen. q.
94. m. 3.
Nauar. c. 4. in
c. Quando.
Hugo 2. de sa-
crament.*

CONCLUSIO I.

Ex parte Dei, qui à nobis oratur, cōgruentissimē gestus corporis, quibus ad orientē respicimus, obseruatur. Et ratio est: quia per istos gestus significatur orationem nostram esse ad Deum, super omnes creaturas excellentissimum, dirigendam: propterea quod, in ea parte sol omnium creaturarum corporalium nobilissimus oritur: lege D. August. in ferm. De monte. lib. 2. & c. Ecclesiastico rum. 11. dist.

*Damas. lib. 4.
c. 11.*

August.

CONCLUSIO II.

Ex parte nostra appositissimè corporis gestus diuersi ad significandum adhibentur. Ratio est: quia curuatione. v.g. genuum, vera humilitas, & reuerentia, repræsentatur: expansione manuum crudelis passio Christi, & obedientia illi debita, significatur: tunctione pectoris pœnitentia debita insinuat. Et confirmatur exemplo Christi, qui orando in faciem procidisse apud Matth. legitur, & in Psal. Venite adoremus, & procidamus ante Deum, &c.

Matth. 26.
Psal. 94.

Nota tales gestus non esse de essentia orationis: quia hoc tempore gratiæ nullo iure humano, vel diuino præcipiuntur. Cæterum cum sint introducti ab vniuersali cōsuetudine, erit in officio publico, quod publicè celebratur, cōsuetudo prouinciæ, siue Ecclesiæ, seruanda: at verò oratio siue officium Diuinum priuatim dicendum poterit sine peccato dici stando, sedendo, recumbendo, iacendo, ambulando, equitando: dummodo reliquæ circumstantiæ seruentur, & occasio scandali non præbeatur.

QVÆSTIO III.

An sit vtendum oratione vocali, vel mentali tantum?

CONCLUSIO.

ORATIONE vocali & mentali vti integrum est. Et ratio est: quia licet oratio sine voce sufficiat, vt à Deo exaudiat: dicitur enim Isai. 65. e. Antequam clament, ego exaudiam: nihilominus tamen voce quoq; orandum est, propter multas utilitates, quæ ex oratione vocali emanant: ea siquidem cor nostrum accenditur, intellectus illuminatur, recordatio temporis orandi renouatur, iustum corporis, & animæ obsequium exhibetur, deuotio excitatur, proximus instruitur. Vide D. August. ad probam. Bedam Matth. 6. super Nolite assimilari illis, & super: Scit enim Pater vester, &c. eodem cap. Doct. vbi supra.

Alex. Alex. q. 1.
90. m. 2. ar. 1.
S. Tho. ar. 12.
Ric. q. 5. Med.
vbi supra.

Isai. 65. e.

Aug. ad probam.
Bed. Matth. 6.

Prima diffic. Vtrum sit necessarium vocali oratione vti?

MEMENTO propositionis. 3. in. 1. q. positæ de oratione communi, & particulari.

CON-

CONCLUSIO I.

COMMUNIS oratio necessariò est futura vocalis. Ratio est: quia debet innotescere populo, pro quo offertur: vt ad deuotionem excitetur, & ne Sacerdotes suspicentur debitas laudes omittentes: cum enim Ecclesia ex sensituius creaturis constet, oportet sensibiles, id est, vocales orationes per eius ministros Deo offerri: alioquin, cum non iudicet de occultis, nesciret, an Sacerdotes suum officium facerent: & ita ab Ecclesia fieri præcipitur. lege Isido. de sum. bono. c. 7.

Hinc malè faciunt, qui missas ita celebrant, & horas canonicas in Ecclesia persoluunt summissa voce, vt ab auditoribus intelligi nequeant, nisi aliqua iusta causa interueniat: hoc tamen diligenter seruetur, quoquo modo hæc dicantur, vt sensus verborum distinctè à se, & ab aliis percipiatur, vt Ecclesiæ deuotio excitetur.

CONCLUSIO II.

SINGULARIS oratio, non est necessariò futura vocalis, nisi homo ad talem orationem voto obligetur, constat Psal. 26. Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, & 1. Reg. 1. exemplo Annæ, quæ corde suo loquebatur: vbi de oratione mentali sacra loquitur Scriptura: licet vocalis, vt in prima concl. huius. q. demonstrauimus, vtilissima sit.

Isido.

APPEN.

Psal. 26.
1. Reg. 1.

Secunda diffic. Est ne vocalis magis exercenda, & vtilior mentali?

MEMINERIS propositionis. 2. in principio tract. collocatæ. de oratione mentali, &c.

Alexan. ar. 6.
vbi supra.

CONCLUSIO I.

MENTALIS oratio perfectior est, & vtilior simpliciter oratione purè vocali. Et ratio est: quia mentali loquitur cor Deo, purè vocali labia tantum. Populus hic labiis me honorat, &c.

Isai. 29.
Matth. 15.

CONCLUSIO II.

SI verba in oratione mixta impediunt affectum, vtilior est mentalis: at verò, si verbis iuuatur affectus, & magis animus inflammatur, vocalis erit vtilior iudicanda. Ratio est: quia verbis & aliis signis ad augendum desiderium sanctum nos ipsos acrius excitamus: quamobrem, si mens per hoc distrahatur, vel aliquo modo impediatur, erit ab iis cessandum. Verum si oratio est particularis mentalisq; pura, vtilior erit tunc vocali oratione mixta.

Loquitur de
priuata non ca
nonica.

CON-

CONCLUSIO III.

COMMUNIS oratio vocalis utilior est pura mentali. Ratio est: quia desideratur interior, & exterior affectus ad excitandos animos omnium fidelium ad bonum: quod, cum sit commune, præferendum particulari bono est: quæ quidem nunquam est sine particulari affectu, si non Sacerdotis, saltem alicuius membri Ecclesiæ: semper enim in Ecclesia est aliquis, qui affectum mentis in Deum habeat.

APPEN.

Ex iis colligitur orationem particularem mentalem viri perfecti, qui sic inflamatur, ut in Deum totaliter feratur, utiliore esse vocali: quia non indiget voce ad deuotionem excitandam, & affectum inflammandum: viri autem imperfecti utiliore esse vocalem: nam ad hominum parum spiritualium affectos prouocandos, sunt orationes vocales ab Ecclesia præsertim institutæ.

Alex. ar. 2.
ubi supra.

Tertia diffic. Conuenienter ne tradita fuit forma vocaliter orandi?

CONCLUSIO.

CONVENIENTISSIME quidem tradita fuit. Patet conclusio exemplo Christi IESU. Matth. 6. Qui docuit Apostolos orandi formam dicens: Sic orabitis, Pater noster, &c. & exemplo Ecclesiæ, quæ innumeras orationes composuit, ex quibus, quid petendum sit, innotescit, & multiloquium euitatur, & desiderium orandi, atque deuotio excitantur.

Med. ibid.
Siluest. ver.
oratio.

Quarta diffic. An sit necessarium orandum secundum formam, à Christo in oratione Dominica traditam?

¶ DVÆ sunt opiniones. Vna negans. Altera affirmans.

CONCLUSIO.

FORMAM Dominicam orandi, eo ordine quo tradita est, scire, & iuxta illam orare saluberrimum est, non tamen videtur iure diuino, sub pœna peccati mortalis præcepta: confirmatur communi Doctorum sententia, & D. August. autoritate in epistola 89. ad Hilarium: tum etiam, quia Christus Dominus illam non præcipiendo, sed docendo tradidit, & Ecclesia non dicit præceptis salutaribus iussi, vel coacti, sed moniti: tandem sicut non est ad salutem

August.

salutem necessarium symbolum memoriter retinere, cum satis sit, ad singulos articulos etiam sine ordine propositos respondere, ita quoque sat erit, ut interrogatus, quis de singulis petitionibus illic contentis, sciat illa esse petenda, nempe, quod fiat voluntas Dei, quod det nobis panem quotidianum, &c. securior tamen est contraria opinio.

Quinta diffic. An sit in oratione multiloquium licitum?

NON intelligitur titulus de oratione canonica, quæ est sub præcepto, sed de voluntaria oratione.

CONCLUSIO.

SI multiloquium sit, ad fastidium, vel otium tolendum, vel ad deuotionem excitandam, licitum est. Hæc conclusio est D. Hier. ad Rusticum monachum, & Hugo. de virtute orandi. II. cap.

D. Hier.

Hinc datur multiloquium in fidelium, existimantium Deum multiloquio inclinari, vel si absens est, vocari, vel si nescit doceri: non autem condenatur multitudo lacrymarum, & preces multæ, continuæque, cum cordis puritate, & intentionis sinceritate fusæ.

APPEN.

Sexta diffic. An sit mentalis oratio necessaria?

BAPTISTA verbo oratio. §. 10. varias Doctorum sententias reconciliare conatur.

Med. ibid.

CONCLUSIO.

MENTALIS oratio non est necessaria sub præcepto, nisi quando vocalis priuata est quoque sub præcepto, propter eisdem rationibus, quibus vocalis obligat ad mortale peccatum, supra in difficultate, quando erit orandum, &c.

Alex. Alen.
ar. 5. S. Thom.
ar. 13. Ric. q. 6
Aug. s. 10. &
12.
Soto lib. 10. de
Iust. & Iure.
q. 5. art. 5.

QVÆSTIO V.

An requiratur attentio in oratione vocali?

NOTANTE R dicitur in titulo. q. in oratione vocali: Nam de mentali frustra quereretur, cum ipsamet oratio mentalis sit attentio: nam tandiu durat oratio mentalis, quandiu perfectur.

Nau. 13. ubi supra.
Sed hac ead. quæst.

uerat attentio : impossibile siquidem est mente orare, & non attendere. Deinde animaduertendum est aliud esse attendere, aliud deuotionem habere: nam attendere est ad id, quod, dicitur mentem habere praesentem, nempe, vt hoc versetur in corde, quod profertur in ore. Deuouere autem, vnde deuotio deducitur, est habere quandam animi propensionem, & applicationem in alterius obsequium: vt v. g. cum quis est promptissimus, & paratissimus in Dei, vel alicuius sancti obsequium, ex iis emanat quaedam animae delectatio, quam vulgus deuotionem vocat.

CONCLUSIO I.

ATTENTIO est in praeepto, sub reatu mortali obligante omnes clericos canonicè orantes, & canetes. Definita est ab Inoc. c. dolentes. de celebrat. miss. vbi dicit sum. Pont. Districtè praecipimus in virtute obedientiae, vt diuinum officium nocturnum, pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit studiosè celebrent, pariter, & deuotè: idem iudicandum est, quando sub poena peccati mortalis ad orationem, vt supra diximus, aliquis tenetur: nam eodem praeepto, quo tenetur ad orationem, obligatur etiam ad attentionem.

CONCLUSIO II.

QUANDO oratio non est sub praeepto, sed est libera, orans debet attendere. Et ratio vtriusq; conclusionis est: quia cum oratio sit actus virtutis, vt ex i. q. constat, necesse est, vt fiat, quando, & vbi, & potissimum quo modo oportet: quibus circumstantiis quae libet virtus constat: & modus nullius naturae orationis magis quadrat, quam attentio: tenetur enim quilibet, dum orat, pro dignitate orare, ne irrisor, & contemptor apud Deum esse videatur, non erit tamen mortalis culpa, indecenter tunc orare, animo distracto, dum modo absit contemptus, sed erit venialis culpa duntaxat, & intelligitur, si voluntariè diuagetur, & volens alia diuersa considerat: nam si non scienter, nec ex proposito, sed vel contra voluntatem, vel praeter distrahitur, excusationem habet, propter intellectus nostri volubilitatem: contra Gabrielem, super Can. est. Vide Naua. c. 13. num. 38. & infra vbi multas colligit illationes.

APPEN.

Hinc multi Missas voluntariè audientes, & preces fundentes, peccat ex proposito distracti, qui non peccarent omittentes, cum nullo praeepto ad Missas illas audiendas, precessus fundendas teneantur.

Prima

Prima diffic. An attentio per totam orationem sit necessariò habenda? *DD. vbi supr.*

NECESSARIUM duobus modis sumitur. Primo dicitur necessarium simpliciter, sine quo res suam finem attingere non possunt: vt cibus ad vitam. Secundo vocatur necessarium illud, quo melius, & decetius ad finem peruenitur: vt equus ad iter agendum. Tres sunt, aliis interim praetermissis, orationis fructus. Primus, vt actus sit moraliter bonus, si extra gratiam fiat, idemq; meritorius, si procedat ex gratia. Secundus orationis effectus est impetratio. Tertius, & praecipuus effectus est spiritualis quaedam mentis resectio, dulcissimaq; recreatio, quae ex oratione Deo facta effluit.

CONCLUSIO I.

AD primum, & secundum effectum consequendum, non est necessaria simpliciter attentio, quae totam orationem concomitetur. Et ratio est: quia habere mentem semper fixam, vt non diuagetur, non est in nostra potestate, de qua re coqueretur Dauid *Psal. 39:* dicens: Cor meum derelinquit me: quamobrem diuagatio, cum quis non aduertit, non imputatur ad culpam: satis namq; est, vt oraturus in principio, quid facturus sit, attendat, vt oratio sit moraliter bona, & impetratoria: tunc enim vis, & robur attentionis actualis in principio habitae per totam orationem durat, & vocatur virtualis, de qua infra.

CONCLUSIO II.

EST tamen attentio per totam orationem durans ad dictos duos effectus secundo modo necessaria. Et ratio est: quia splendidissimum decus, & ornamentum est singulis verbis, quis quid, & cum quo loqueris, attendere.

CONCLUSIO III.

ATTENTIO, quae fit indiuiduus orationis comes, est simpliciter necessaria, vt orans tertium orationis effectum consequatur. Ratio est: quia huiusmodi mentis resectio, & delectatio non consistit in habitu, sed in actu vite spiritualis. Vnde B. Paul. *1. Cor. 14:* Si orè lingua (scilicet sola) mens mea sine fructu est.

1. Cor. 14.

Secunda

Secunda diffie. Ad quid debet attentio, quæ necessaria orationi est, refferri?

ATTE NTIO triplex est. Prima ad verba. Secunda ad sensum verborum. Tertia ad Deum, ad quem oratio dirigitur. Hæc diuisio est S. Tho. & Ric. locis citatis, quam sequentium Doctorum agmen amplectitur.

CONCLVSIO I.

PRI MAM attentionem habere debent omnes, qui ex præcepto ad vocalem orationem obligantur. Ratio est: quia, hac attentione deficiente, orans exponit se periculo non dicendi, quod dicendum est, vel non rectè illud pronunciandi, quod quidem culpa non caret in eo, qui ex proposito ad verba non attendit. Hæc est sequentibus inferior, & doctis, & in doctis communis, & sepe indocti, qui alia misteria non callent, inter orandum ad Diuinam maiestatem, cum qua loquuntur, mentem eleuant, quod viri docti sola verba ponderantes, & perpendentes, quandoq; non faciunt. Deberent tamen idiotæ linguâ, in qua orant scire: vt rectiùs hanc attentionem haberent, & tædio, quo in choro propter ignorantiam afficiuntur liberarentur. Sic enim in Conci. Trid. Sess. 23. c. 11. & 13. traditur.

CONCLVSIO II.

SE C V N D A attentio non est semper ab omnibus necessariò habenda. Ratio est: quia multi clerici, & religiosi, & moniales, Græcè, vel Latinè orantes, nec sensum verborum intelligunt, nec intelligere possunt: satis enim illis est, si ad verba: vt rectè pronuntient, & ad Deum, cum quo loquuntur, attendant.

CONCLVSIO III.

NE Q V E viri Docti, qui orationibus ab Ecclesia ordinatis, tâquam illius ministri vtuntur, ad hanc secundam attentionem videtur obligari. Ratio est: quia cum in his orationibus nihil illicitum, aut ineptum contineatur, satisfaciunt, ita orantes: si in genere intendunt à Deo petere, quod ibi continetur, licet, particulariter ad contenta minimè attendant. Hæc secunda attentio est melior prima.

Notanter dicitur in conclusione, orationibus Ecclesie, &c. quia si oratio non est talis, vel aliunde benè ordinata, sed proprio cõposita mente, & ex tempore Deo offeratur, necessarium erit ad sensum ver-

sum verborum, quibus orans vitur, attendere: ne, tali attentione deficiente, verba inepta, & imprudentia proferat: maiorem enim culpam committeret, quàm qui a Rege terræ per verba inepta, & imprudentia aliquid peteret, atq; periculo non impetrandi, quod petit, se exponeret.

CONCLVSIO IIII.

TERTIA attentio, quæ omnium præstantissima, omnibusq; communis est, maximè necessaria censetur. Ratio est, propterea quòd finis, & scopus orationis in Deum ipsum, eiusq; gloriam, quæ ipse beatus existit, est referendus: ita vt nõ tam ad nostrum bonum, quod esset amor concupiscentiæ, quàm ad eius gloriam, quod ad amorem amicitiae attingit, orationem nostram referamus: nempe vt sua voluntas, qua voluit suam propriam felicitatem in nos effundere, adimpleatur, atq; ita, & quando inchoantur horæ, & in fine cuiuslibet Psal. Gloria Patri, &c. cantatur.

Hinc licebit prima, & secunda attentione vti, tanquam mediis ad hanc tertiam consequendam, si Deus, quæ sua est infinita misericordia, illam concesserit: sunt enim duæ priores huius tertiæ tanquam comites, & ministræ.

Eodem etiam modo integrum erit in Virginem sanctissimam, & alios sanctos attendere, Beatissimamq; Christi IESV humanitatem, eiusq; acerbissimæ passionis mysteria inter orandum contemplari, & meditari: vt dum visibiliter Deum cognoscimus, per hunc in inuisibilem amorem rapiamur.

Hinc, licet fas quodammodo sit, ad temporale, quod petitur, attendere, non tamen est diutius ibi immorandum, ne diuinam magistatem illuc referre videamur.

Tadem, hinc neq; sempiterna gloria, neq; virtutes, quibus illuc peruenitur, neq; proximè dicta tanquàm finis vltimus orationis meditata sunt, vt ex vltima conclusione constat.

Tertia diffie. An sint omnes tres attentiones necessariae simul, vt præcepto Ecclesie satisfiat?

Doct. & Caic. ubi supra.

CONCLVSIO.

NON sunt omnes tres necessariò simul habendæ, vt Ecclesie præcepto fiat satis, cum quælibet illarum sit sufficiens ad satisfi-

F. t. q. l. 4.

Y

satisfi-

fatiffaciendum. Probatur ex proxima difficultate: quia idiotæ secundam habere nequeunt: & confirmatur communi Doctorum sententia.

Limitatio.

Est tamen limitanda conclusio dummodo in prioribus attentio- nibus, & in aliis, quæ licitè contemplari posse inter orandum diximus, finis ultimus non constituatur: tunc enim non fieret satis Ecclesie præcepto, vt proxima difficultate fuit declaratum.

DD. ubi supr.

Quarta diffic. Quando omnes, quæ sunt sub præcepto, ob defectum attentionis erit reiterandæ?

PRIMVM notabile in principio orationis, vt sit etiam satisfactoria Ecclesie præcepto, desideratur actuale, & expressum, siue virtuale, & tacitum attendendi propositum: nam oratio est actus humanus, & debet fieri cum deliberatione, & proposito & sine conuenienti: alioquin esset brutalis actus. v. g. si quis accipiat Breuiarium cum proposito expresso dicendi horas, vt Ecclesia præcipit, sufficiens propositum attendendi habet in principio, quantum non expressum: perinde etiam sufficiens habet propositum, qui sciens, & prudens, accipit Breuiarium, & confert se ad Ecclesiam, vel quid simile facit: qui si interrogaretur, responderet, se illa facere, vt feruet Ecclesie præceptum, de horis dicendis: quod est virtuale, siue tacitum propositum. Secundum notabile supradictum propositum dupliciter deperditur actualiter, & expressè, siue virtualiter, & tacitè. Primo modo, si actu, & expressè nolit attendere, quod habere solent, qui iam semel soluerunt pensum horarum, & secundo recitant in choro, vel cum alio, quod fit sine peccato veniali, vt supra, de oratione voluntaria diximus: vel qui cum aliis ineptè recitantibus soluit diuinum officium, & determinat secum, iterum debitum officium soluere. Secundo modo virtualiter, &c. deperditur ab illo, qui ex proposito in ipsa horarum continuatione ad alia indeuota, aut viciosa diuertitur contemplanda, vel aliquo negotio occupatur, quod suapte natura orationis attentioni aduersatur, & videns se, hac de causa, nullam habere attentionem, non curat attendere. Probat hæc duo notabilia communis Doctorum opinio.

CONCLUSIO I.

QUANDO, data opera, nullum habetur attendendi propositum, sunt

sunt horæ canonice, & aliæ orationes aliàs debite, reiterandæ. Ratio est: quia non seruatur Ecclesie præceptum de attentione debita habenda: vt ex superioribus, & ex primo notabili constat.

CONCLUSIO II.

QUANDO inter orandum exercetur opus attentioni orationis repugnans, sunt horæ, & debite orationes, reiterandæ. v. g. si quis dum orat, scribat, pingat, legat, aut aliud opus simile faciat, quod peculiare attentionem exostulat. Ratio est: quia hoc faciens, & aduertens se distrahi, caret proposito attendendi: & ex consequenti non satisfacit præcepto Ecclesie. Idem censendum de illis, qui in choro adinuicem loquuntur, vociferantur, &c. quia hæc attentioni debite repugnant: vt ex secundo notabili patet. Ex iis, quæ posita sunt in hac difficultate sequuntur aliquot appendices.

Hinc, qui horas dicit, non animo soluendi debitum, sed recreationis in legendo capiendæ, vel intelligendi, quæ ibi scripta sunt, & etiã qui in progressu orationis mutat propositum satisfaciendi præcepto, tenetur illas reiterare. Hinc, qui recitat horas vestiendo se, abluendo manus, de ambulando, sedendo, equitando, &c. dummodo vnam trium attentionum conetur habere, non tenetur reiterare: quia non facit opus attentioni contrarium: peccat tamen venialiter aliquando sic recitando propter orationis dignitatem: dixi aliquando, nempe, si non mediocrem attendendi diligentiam adhibeat, vel non interueniat iusta causa: vt si quis præter ipsum summo mane excitetur, ad celebrandum, necessitate urgente, & interuestiendum dicat horas vsq; ad primam. Hinc, qui recitant ex præcepto, & videntes separum attentos, & deuotos extitisse, & perinde absoluunt horas cum proposito reiterandi male faciunt: quia cum mediocrem diligentiam adhibuissent, satisfecerunt præcepto: & quia putarunt se non satisfecisse, tenentur illas iterum dicere.

Hinc qui sepius distrahitur, & curat quantum in se est, attendere, non tenetur horas recidere. Hinc, qui attendentes ad verba, ita festinanter pronunciant, vt socij licet linguam calleant verborum sensum percipere nequeunt, non satisfaciunt præcepto Ecclesie: quia festinatio illa præceptum impedit, quo minus illa attentio, sit mediū ad alias attentiones: quod Clemens de celebr. Miss. verbo transcurrendo, prohibetur, &c. dolentes eod. titulo.

Hinc, qui cum socijs in choro, & extra versus anticipant, non se ipsos

iplos expectantes, donec versum finiant, non satiffaciunt, & reiterare tenentur, propter causam proximè dictam, si notabilem parte horæ ita absoluerint.

Lege Naua. c. 10. ubi supra.

D V B I V M.

Si quis dubius propter mentis euagationem, dixerit psalmum aliquem, vel horam, tenebitur ne illam reiterare?

CONCLUSIO III.

TENEBITUR quidè, si non recordatur, nec probabile aliqua coniecturâ, siue rationè habet, qua credat se dixisse recitare: alioqui enim nõ tenetur reiterare, quemadmodum nõ tenetur iterum confiteri peccata, qui non recordatur se illa confessum fuisse, dummodo sufficientè coniecturâ habeat, quod fuerit illa confessus.

APPEN. 7. Hinc, non tenebitur ad reiterandum psalmos vel horam, qui dubius est, & non recordatur se non dixisse, & habet iustam causam credendi, quod illam dixerit, & in principio habuit propositum attendendi, vt in primo notabili dicitur, licet vana meditatus fuerit, & animaduertens mentis diuagationem, statim attendere curauerit: perinde qui recordatur se incepisse talem horam, & non attendens ad finem peruenit, legendo illam in libro, vel memoriter recitando, ea in quibus cõmuniter errare non solet, potest iustè credere se illam dixisse, & malè faceret reiterando: nam hinc in suo animo impertinentes scrupuli pullularent.

APPEN. 8. Idem iudicium est de Sacerdote eodem modo dubitate an in Missa verba, vel signa aliqua omiserit. Non potui me continere hæc corrigens, quin errorem quendam communem in recitandis horis à viris doctis, ex inaduertentia commissum, & ab indoctis eorù malo exemplo imbutis obseruatum, & est, quod sepius multarum dictionum syllabas detrahunt, & ex primis personis addendo. t. tertias faciunt, & ex tertiis personis secundas detrahendo. t. cum enim dicendum sit in fine orationum filium tuum, pronunciant tum: & cum dicendum sit salutare tuum, dicitur quoque tuum, & peregrinationis meae dicitur me, & loco seruus tuus, dicitur seuus tus: & cum legendum sit à calumniis hominum profertur à calumnis: & seruau mandata, seruauit: & si de sententia Nauarri mutare accetum dictionis: vt dicere Lucia, pro Lúcia, est veniale peccatum: quam graue veniale erit, & accentum, & significationem modo

nem modo supra dicto destruere? aduertant amore Christi & de finat posthac tã ineptè proferre, ne Deus Opt. Max. passim, vt sit, hoc modo offendatur.

Quinta diffic. An interruptio, siue interpositio horæ sit peccatum, & horæ tunc reiteranda?

Naua. c. 16. & Med. ubi supr.

MERITO hoc quaeritur propter abusum maximum interponentium: & quia Can. nihil. i. q. i. quod est Conc. Tolet. & Clem. i. de celebra. Miss. quod est Concil. Vienen. vbi præcipitur, vt sine interruptione diuinum officium soluatur: & quia, quod interponitur, distrahit à debita attentione.

CONCLUSIO.

QUANDO, quod interponitur breue est, a vel ad officium ipsum b siue finem eiusdem officij pertinet, vel salutem c spirituali, corporali, temporali, honori, vel bonis fortunæ orantis, siue proximi competit, & commodè protrahi non potest: dummodò sine scandalo, & cum proposito continuandi horam fiat interpositio, non erunt horæ interpositæ, tunc redicendæ, nec culpa aliqua committetur. Probatur conclusio à simili: nam testamentum, & stipulatio d sine interpollatione fieri debet: nihilominus tamè, si quod interponitur parum est, vel ad testamentum pertinet, vel salutem testatoris, vel testium, fuerit necessarium: testamentum, & stipulatio vim suam, & robur obtinent, vti ocis in margine citatis habetur.

a Arg. l. conuincit in principi. ff. de verb. sig.
b Arg. l. hæc des palam. s. ff. de testa.
c Arg. l. cum antiquitas. C. de test. & l. hæc redes citata.
d Leg. continuus. in principi. ff. de verb. sig.

Hinc, licebit chorum ingredientes salutare: quia est opus breue, & honestum, & vnum, aut alterum verbum famulo respondere, & aliquid breue præcipere, cuius postea fortassis non recordabitur, aut si non continuè præciperet, vix posset mentem ab illius cogitatione amouere.

APPEN. I.

Hinc, poterit, qui solus recitat in cõtemplatione alicuius versus immorari, & accendere ceros, lectiones, & psalmos quaerere, & alia id genus interponere: quia hæc licitè, durante officio, fiunt cum ad illud, vel eius finem pertineant.

APPEN. 2.

Hinc integrum erit aliquod opus misericordie spiritualis, aut corporalis, interponere, saltem quando tale opus differri commodè haud potest: eadem quoque ratione poterit quis exonerare ventrem, vel

APPEN. 3.

portionem aliquam summere, atq; etiam adiuuare proximum, vel eius animal, si ceciderit, rescipere hospitem, cui, vt expectet, sine scandalo dici non potest, & alia opera charitatis, pietatis, & virtutis interponere: quoniam non potest tale opus commodè differri, vel ex dilatione damnus aliquod sequeretur: propter eadem causam, & Iudici licet inter orandum aliquid breui ordinare, præcipere, & providere: quoniam hoc cōmode dilatare non valet. Omnia hæc in hac secunda appendice posita confirmantur ex conclusione: quia salutem spirituali, vel corporali, &c. competunt.

Notanter dicitur in conclusione sine scandalo, quia si multi in choro, vel extra simul recitant, nihil potest ab vno sine consensu aliorum interponi: nã socij ob id scandalizarentur, & à debita attentione distraherentur. Tãdem nota vltimam partem conclusionis. scilicet cum proposito continuandi: nam qui aliquod opus prædictorū interponeret, decernens non continuare horam, & satisfacere pro tunc obligatam, quam habet, tenetur, absoluto opere, horam interpositam redicere: quia operariorum labores, vel opera non latius se extendunt, quàm eorundem intentio. Vnde fit, vt multi teneantur horas reiterare, quæ non essent reiterandæ: quia existimantes se nõ satisfacere, mutarunt intentionem, nolentes pro tunc satisfacere.

e Leg. non o-
mnis ff si certū
pet. & l. in
agris ff. de ac-
qui. rerū domi.

D V B I V M.

Quando igitur interpositio erit peccatum, & hora reiteranda?

P R O P O S I T I O I.

Q V A N D O interpositio est impertinens, & potest cōmodè protrahi, quantumuis sit brevis, nõ caret culpa, saltem veniali. v. g. si risus insolens, verbum inhonestum, rixa, negotium aliquod, allocutio famuli, præcipiendo illi, fac hoc, vel illud, egressus sine iusta causa è choro, & aliud, id genus, interponatur. Ratio est: quia oratio debet esse continua, & huiusmodi interpositiones debitam attentionem impediunt.

P R O P O S I T I O II.

O B talem interpositionem, si fiat cum animo continuandi cū præcedentibus sequentia, non erit hora redicenda. Ratio est: quia parum

parum temporis, siue breue opus, licet impertinens, non discontinuat aliud opus, quantumuis veniale, vel mortale efficiat.

P R O P O S I T I O III.

Q V A N D O interpositio est ad eodẽ lōga, vt iudicio boni viri, discontinued officium, erit tunc hora reiteranda. Cæterum fatius erit in dictis propositionibus horam redicere. Sunt & alię causę redicendi horas, supra diffc. proximis traditæ. Animaduertant autem, qui timidam conscientiam habent, non teneri ad reiterandas horas in casu, quo existimant se, vel non integrè pronūciasse, vel aliquo modo syncopasse, vel verba aliqua non voce, sed gutture dixisse, dummodo defectus non sit valde notabilis: nam tunc satis erit, vt de huiusmodi defectibus pœnitentiam agat.

Sexta diffc. Qui recitat horas, dum audit Missam de præcepto, tenebitur illas ob defectum attentionis redicere?

O L I M fuit opinio negans: quia vnico actu nõ putabant duobus præceptis satisfieri posse.

C O N C L V S I O.

H O R A E, & alię orationes debitæ cum sufficienti attentione dictæ, dum Missa de præcepto auditur, non sunt reiterandæ. Ratio est: quia ibi solum præcipitur, vt Missa attentè audiatur, nõ autem, vt simul, quæ à Sacerdote dicitur, audiantur, & intelligantur: cum longè distantes ab altari, & Græcam Missam audientes, præcepto de audienda Missa satisfaciant: neq; per solutionem orationum præceptorum attentio Missæ debita tollitur: & qui reddunt creditori extrema necessitate laboranti debitum, eodem actu iustitiæ, & charitatis præceptum adimplent.

Hinc, qui dum Missa solennis cantatur in choro, tempore, quo Sacerdos tacet, recitant, cessando, quando dicitur oratio, Epistola, & Euangelium, & deinde prosequendo vsque ad finem, non tenentur horas reiterare, nec propter interpositionem: quia talis interpositio quodam modo ad dictum officium pertinet.

APPEN.
Nana. c. 16.

Mana. c. 201. Septima diffie. An feruida, & intensa deuotio, ita sit orationi necessaria, vt quæ debita est, sine illa, sit reiteranda?

DVÆ sunt opiniones, Adria. vna, qui affirmat talem deuotionem esse necessariam. Altera est Medinae negans.

CONCLUSIO.

SVFFICIT remissa deuotio, modo sit efficax ad agendum, quod agendum est, vt orans nec peccet, nec orationem redicere teneatur. Ratio est: quoniam præcepta nõ obligant nos nisi ad eorum obseruantiam, ad quam sufficit volũtas efficax, quantumuis remissa: præcepto enim de diligendo Deum super omnia satisfacit homo, si Deum efficaciter diligit, licet eius dilectio non sit valde intensa: neq; enim præcipitur, vt intense diligamus, sed vt diligamus: & illis verbis, ex toto corde, &c. non intensio, sed integritas voluntatis insinuat. Idem patet exemplo pœnitentiæ, quæ quantumlibet breui tempore gesta non despicitur à Deo. Can. talis, de pœn. d. 1.

Verũ enim uero, vt vtramq; opinionem amplectamur, & clarius veritatem explicemus, nota quæ de attentione, & eius proposito hæcenus diximus, eadem deuotioni esse tribuenda: eodem enim modo attentio desideratur, & deuotio, & nemo proponit attendere, qui non proponat, & deuotè attendere, atq; quoties est peccatum, & est oratio debita reiteranda, deficiente attentione, erit & deuotione deficiente: & locus Apocal. 3. Vtinam calidus esses, & c. hoc confirmare videtur: nam calidus dicitur, qui amore licet remisso præceptum adimplet, frigidus qui saltem timore præceptum seruat: tepidus verò, qui vel propter negligentiam non satisfacit præcepto, vel non cum debitis circumstantiis, qui dignè in sacra scriptura damnatur.

QVÆSTIO VI.

Quibus conuenit orare?

HÆC quæstio, nonnullis difficultatibus explicatis, absoluetur.

Prima

Prima diffie. An conueniat Diuinis personis orare?

CONCLUSIO.

DIVINIS personis oratio non potest competere. Patet primo: quia nemo petit aliquid à se ipso, & tres personæ sunt vnus Deus, & vna, & eadè essentia. Secundo quoniam qui petit, est inferior illo, cui fit petitio, & totæ tres personæ coeternæ sibi sunt & coequales. Tertio qui petit, indiget re, quæ petit, & Deus bonorũ nostrorũ non indiget, cum sit fons omnium bonorũ: & quãdo D. Paul. dicit: Spiritum sanctũ postulare pro nobis, intelligitur ab effectu: propterea quod facit nos postulare, & gemere, cum ipse nec postulet, nec gemat.

Secunda diffie. An Christus in hac vita mortali degens conuenienter orauerit?

CONCLUSIO I.

CHRISTVS Redemptor noster, vt homo conuenienter orauit. Probatur primo: quia sua postulatione merebatur nobis, vt digni efficeremur ad susceptionem diuinorũ beneficiorũ. Dama. lib. 3. c. 24. Secundo, vt discipulis, & nobis exemplũ orandi daret. Ambr. super Psal. Beati immaculati. Tertio, vt se ostenderet verum hominem, & verè à Deo missum. Ioã. 11. Gratias ago tibi pater, &c. Vltimo, quia quatenus homo erat, erat summus Sacerdos & pontifex, & sibi ex officio competeat orare pro peccatoribus, sicut & pro peccatis sacrificium offerre. ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, &c.

CONCLUSIO II.

NUNC in dextera Patris sedes, secundum eandè naturam humanã, est noster aduocatus, & interpellat pro nobis. patet. 1. Ioã. 2. & ad Heb. 7. quoniam in cælo filius ostendit patri vulnera, & mater filio pectus, & vbera: atq; ita mater monet filiũ, & filius patrè, vt misericordie nostræ condescendat: & possumus dicere hoc modo, ora pro nobis, sed ad euitandum errorè Nestorij, & Arrij, dicimus: Exaudi nos, vt est Deus.

Hinc confutatur hæresis eorum, qui Christum verum hominẽ esse diffitebantur. Contra quos Castro cõtra hæreses verbo Christi. hæresi 2. 4. & 5. copiosissimè, vt solet, inuehitur.

Y 5

Tertia

D. Bon. Ric. Soto. d. 45. Alexã. m. 1. 5. Tho. & reliqui ubi supra.

Psalm. 15. Rom. 8.

DD. ibid.

Dama.

Ioan. 11.

Ad Hebra. 5. & 7.

1. Ioan. 2.

Ad Heb. 7.

Bernar.

S. Tho. in 4 d. 15. q. 4. art. 6.

q. 2.

Hæresi.

Castro.

D. Crisost.

Apoc. 3.

Alex. Alen. q. 91. S. Tho. arth. 20. & 11.

Medin. hac. q. Nauar. c. 1. & 20. & reliqui ubi supra.

*Alex. ubi sup.**Tertia diffic. Cur Christus orans non semper fuit exauditus?*

SI, vt proximè diximus, conueniens fuit Christum orare, merito quæritur, cur non fuerit exauditus semper?

CONCLUSIO. I.

ORATIO Christi IESU, procedens à volūtate rationis, semper in omnibus fuit exaudita. Ratio est: propterea quòd semper illa voluntas fuit conformis Diuinæ voluntati, & dignè ac sanctè petebat. & ita ad Hæbr. Exauditus est pro sua reuerentia.

Ad Hæbr. 5.

CONCLUSIO II.

CHRIStI oratio à voluntate pietatis, & à voluntate carnis procedens non semper impetrauit. Ratio est, quoniam secundum has voluntates non in omni voluto diuinæ voluntati se conformabat. Vnde, quando orauit voluntate pietatis pro crucifixoribus, non omnes salui facti sunt: neq; quando orauit eadem voluntate pro discipulis, & pro illis, qui in se credituri erant, vt à malo liberarentur, omnes liberati fuerunt: nec quando voluntate carnis orauit dicens: Transeat calix iste, impetrauit: quid? quòd orauit Christus, non tam ad suam auditionem, quàm ad nostram instructionem: nam voluntate pietatis erudiebat nos ad benignitatis, & misericordiæ promptitudinem: & voluntate carnis intrucebat nos, vt tempore angustia orationi incumberemus, & fiduciam in Domino haberemus.

*Luc. 23.**Ioan. 17.**Matth. 26.**Hæresis.*

Hinc destruitur hæresis, afferētium Christum solum corpus, & non animam habuisse, & eorum qui profitebantur in Christo vnā tantum voluntatem, nempe, diuinam esse. Verum Cast. vbi supra. hæresi. 5. & 6. istas hæreses impugnat.

Cast. ver. Christus.

*Alex. Alē m. 2.
ar. 1. & 5. Th.
ar. 11. Med. &
Nau. ubi sup.*

Quarta diffic. Vtrum sanctis Angelis, & animabus beatis, conueniat orare?

CONCLUSIO I.

ANGELI, & animæ beatæ orant pro se, non ad malum amouendum: quia in illis nullū reperitur malum, sed orāt Angeli pro bono habito, vt continuetur, & animæ pro bono non habito, vt habeatur, nempe, pro corporis resurrectione, & pro consuetudine numeri electorum, & pro iustitia de reprobis exequenda. Hæc

da. Hęc cōclusio colligitur ex D. Aug. c. 12. super Gen. ad literam, & probatur Apoc. c. 6. Vsq; quo Domine nō iudicas, & vindicas sanguinem nostrum, &c. *D. August. Apo. a. 6.*

CONCLUSIO II.

ANGELI, & animæ beatæ pro nobis quoq; orant. Patet: Theobias 12. *Theobias 12.* bię. c. 12. Quando orabas cū lachrymis, &c. obtuli Domino, id est, supplicauit illi, vt eam adimplere dignaretur. Sunt alia sacræ Scripturæ loca. Vide Medi. in. q. An sit orandus Deus: & confirmatur Ecclesiæ autoritate, quæ Angelos, & Sanctos inuocat, vt orent pro nobis, & orat dicens: Omnes sancti tui, quæsumus Domine, nos vbiq; adiuent, &c. Et adiuant suis præteritis meritis, & orationibus præsentibus, quæ ex præcedentibus meritis, & ex diuina acceptione efficaciam impetrandi habent: & ideo inuocamus illos nominibus, quibus hîc vocabantur, licet solæ animæ sint in celo, & petunt existimantes Deo, quod petunt placitum: & de hoc orantes consulunt Diuinam maiestatem: quo fit, vt absq; discordia voluntatum contraria petant, adunati ad Dei beneplacitum. Vnde Daniel. 10. dicitur: Princeps Persarum restitit mihi. lege in. 2. *S. Tho. ad vlti. ubi supra.* parte propè sine m. q. de suffragiis. art. 4. *Daniel. c. 10.*

Hinc impugnatus manet error Vigilatiij afferentis post mortem non esse orationi locum, quia nullius pro alio post hanc vitam est exaudienda oratio, quod est contra loca Scripturæ apud Medin. citata. lege S. Tho. in hoc art. *Hæresis.*

Quinta diffic. Quo modo Angeli, & animæ sanctæ orant pro nobis? Alex. m. 2. ar. 2

CONCLUSIO.

ORANT per desiderium, signo, siue mētali nutu expressum D. August. est in lib. de cura pro mortuis agenda: Sancti (inquit) orant pro nobis in voto, id est, in desiderio. & glo. super locum. Vnde venis Sathá. Job. c. 1. ait: Animę loquuntur Deo per desideria. *D. August. Job. 1.*

Sexta diffic. Vtrum conueniat viatoribus bonis, & malis orare?

CONCLUSIO.

CONVENIT vtrisque orare. Ratio est: quia vtrique indigent gratia Dei, Boni quidem, ne cadant, & mali vt à peccato resur-

Alexan. Alen. m. 2. & reliqui ubi sup.

1. Ioan. 1.

Matth. c. 6.

to resurgant: non enim est homo, qui non peccet, & si dixerimus quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus: atque ita non nobis couerit quotidie dicere: Dimitte nobis debita, & libera nos à malo. Medina loco citato tenet Peccatores obstinatos de nouo, orando Deum offendere. Verùm enim uero quæst. proxima ostēsum est. posse orare, quemadmodum possunt alia bona opera facere: & proderit eorū oratio ad effectus, ad quos talia opera sunt uilia, licet nō sint gratiæ, & uitæ æternæ meritoria: lege Can. quid ergo. de pœnit. d. 3. & Can. omnes. 28. q. 1.

Alex. Alē. m.
4. aliqui ubi
supra.

Septima diffie. Vtrum animabus existentibus in Purgatorio conueniat orare?

ORATIO tres ob causas, aliis interim prætermisissis, fieri solet: nam vel fit ad degustandam aliquam spiritualem dulcedinem, vel ad exfoluendum debitum, vel tertio ad aliquid impetrandum.

CONCLUSIO I.

ORARE primo modo non conuenit animabus Purgatorij. Ratio est: quoniam ita in tanta sunt punitioni, & afflictioni ex dilatione cælestis gloriæ: atque etiam solutioni pœnæ, ut nullus eis locus contemplationi, & dulcedini relinquatur.

CONCLUSIO II.

ORARE secundo modo illis haud competit. Ratio est: propterea quod, oratio tunc est sacramentalis, cum sit pars satisfactionis, quæ est tertia pars Sacramenti pœnitentiæ, quo quidem modo solis viatoribus conuenit.

CONCLUSIO III.

ORARE tertio modo animabus Purgatorij integrum est. Ratio est: quia si animæ (teste D. Grego. lib. dialogorum) petūt à viatoribus, ut adiuuentur, multo magis à Deo petent, & orabunt, nō pro aliis, sed pro se: nota non orare respiciendo merita acquirenda, quoniam sunt extra statum merendi, sed aspiciendo ad superabundantiam Diuinæ largitatis: Deus enim nō continet in ira sua misericordias suas: sciuntque Deum non esse facturum contra id, quod facere disposuit: sed pœnas suas absolute considerantes, petunt, ut si placuerit maiestati diuinæ citius liberentur, quod non est con-

Grego.

Psal. 76.

est contra Diuinam iustitiam. Iohel. 2. Quis enim scit, si conuertatur, & ignoscat, & relinquat post se benedictionē? lege. c. cū Martini. de celebr. Miss.

Octaua diffie. Vtrum conueniens fuerit animabus patrum, quæ erant in limbo, orare?

S. Th. & Caie.
ubi supra.

CONCLUSIO.

IN sanctis, qui erant in limbo, locum habuit oratio. Probat: quia erant viatoribus superiores, quoad charitatem, quæ est radix orationis in sanctis: erant enim tunc in charitate confirmati, & impeccabiles, & nullæ propriæ, seu nouæ pœnæ subiecti: nam pœna damni illis, & viatoribus est communis.

DUBITVM.

Que ergo erat differentia inter ipsos, & sanctos in patria modo pro viatoribus orantes?

RESPONDEO hæc, nempe, quod sanctis in patria proprium est videre orationes viatorum, sibi directas, nō autem in limbo existentium. Vnde Hierem. tunc orasse dicitur, nō autem orationes, & preces eorum audisse. lege in. 2. p. in. q. de beatitudine. 4. differ.

2. Malcha. 15.

Nona diffie. Vtrum demones, & damnati orare possint.

Alex. Alē. m.
5. & reliquis
ubi supra.

TRES sunt opiniones: Medina tenet non posse propriè orare. Nauar. defendit posse orare, sed non bene: alij non posse orare affirmant.

CONCLUSIO I.

DAEMONES & damnati propriè orare possunt. Ratio est: quia oratio, propriè sumpta, est actus intellectus, & voluntatis, ut ex. q. 1. huius tractatus constat: atque ita, ut possunt petere de sententia eiusdem Medinæ, poterunt & orare: & definitio orationis propriè sumptæ, si diligenter perpendatur, eorum petitionibus cōpetit. Hęc fuit sententia D. Tho. in 4. d. 15. q. 4. arti. 1. q. 2. tum etiam quia oratio propriè sumpta in bonam, & malam diuiditur.

CON-

CONCLUSIO II.

DAĒMONES, & damnati non possunt bene orare. Ratio est: quoniam cum oratio (teste D. August.) sit pius mentis affectus in Deum, & secundum Dam. sit ascensus mentis in Deum, & ipsi contra Deum: Superbia eorum, qui te oderunt ascendit semper: sintque poenitus auerſi à Deo, nullus profecto in eis poterit esse pius affectus, & ex consequenti non poterint bene orare.

CONCLUSIO III.

POSSUNT tamen male orare. Patet exemplo diaboli, qui petiit, ut tentaret Iob, & obtinuit. Vnde glo. 2. Cor. 12. Super locum, Ter Dominum, &c. exauditur diabolus, Iob petens tentandum: & non exauditur Apostolus, petens stimulum amouendum: & exemplo diuitis Epulonis, qui petiit ab Abraham, ut mitteret Lazarum, & non obtinuit: quia respondit: Neceperisti bona in vita tua, &c. & orauit, ut Abraham mitteret ad quinque fratres suos, quos in seculo relinquerat, &c.

Alex. ubi sup.
q. 92. m. 2.
ar. 1. & S. Th.
loco citato.

Ultima diffic. Vtrum brutis animalibus, & reliquis creaturis inanimatis orare conueniat?

CONCLUSIO.

NVLLO modo illis orare conuenit. Ratio est: propterea quod, oratio est opus intellectus, & voluntatis, quibus haec omnino destituta sunt. Tum etiam, quia cum huiusmodi creature productae sint ad recipiendum duntaxat, non tenentur se praeparare per orationem, quemadmodum rationales creaturae, quae fuerunt procreatae ad recipiendum, & faciendum. Et pulli coruorum dicuntur inuocare Deum propter naturale desiderium, quo, omnia suo modo desiderant bonitatem diuinam consequi, quo etiam modo dicuntur obedire Deo propter naturalem instinctum, quo à Deo mouentur.

Psal. 146.
S. Thom.

QVÆSTIO VII.

Qui nam sunt à nobis orandi?

Alex. Alen. q.
92. S. Th. ar. 4.
Ric. q. 3. & d.
45. Soto ead. d.
Ned. in hac. q.
Nau. ubi su.

QVÆS. hæc, quibusdam difficultatibus enodatis, finietur.

Prima

Prima diffic. Vtrum Deus sit à nobis orandus?

Alex. m. 2. ar.
1. & reliqui ubi
supra.

CONCLUSIO.

ABSQVE dubio est orandus. Ratio est: quia est de necessitate salutis ad Diuinam bonitatem orando confugere, ut nobis suam Diuinum auxilium, & fauorem, ad salutem æternam consequendam, concedere dignetur: quoniam sine ipso nihil possumus facere, & Prophetæ orauerunt, & Deum Christus etiam orauit, & nos orare docuit, & Ecclesia Christi sponsa orat Deum.

Ioan. 15.

Secunda diffic. Sit ne solus Deus orandus?

Alex. Alen. ar.
2. & ceteri locis
citatis.

ORATIO bifaria fit alicui: vel fit primo, quasi per ipsum implenda: vel secundo quasi per ipsum impetranda S. Tho. & Ricar. est diuisio.

CONCLUSIO.

SOLVS Deus principaliter, & absolute est orandus. Et ratio est: quia solus ipse, quæ in oratione principaliter petuntur, potest dare: gratiam enim, & gloriam dabit Dominus: & quia ipse est Alpha, & Omega, id est principium omnium bonorum, & origo: & ideo ab ipso bona in oratione petuntur: & est finis etiam. Vnde tanquam finis, fit illi gratiarum actio.

Psal. 83.

Apo. 1. et 2. 2i

Tertia diffic. Potest ne Diuina essentia orari?

Alex. Alen. ar. 3
ubi supra.

CONCLUSIO.

POTEST oratio in diuinam essentiam dirigi. Probatur ex proximè dictis: quoniam cum Deus Opt. Maxim. qui est vnus Deus, sit orandus, & Deus sit ipsa essentia Diuina, poterit quoque Diuina essentia orari.

Quarta diffic. An conueniat, ut singulas personas separatim oremus?

Alex. Alen. ar. 3
& alij, ubi sup.

CONCLUSIO I.

ORATIO singulis personis separatim fieri potest. Confirmatur exemplo Sancti. Eccles. Rom. quæ in suis litanis singulas personas separatim orat dicens: Pater de cælis Deus, miserere nobis: Fili

Fili Redēptor mundi Deus miserere nobis. Spiritus sancte Deus miserere nobis. Sunt enim æquales, & ita omnibus, & singulis oratio fieri poterit, vt sit omnibus simul: Sancta Trinitas vnus Deus miserere nobis.

CONCLUSIO II.

CONGRVENTIVS, & vtilius sunt orationes, quæ collectæ nominantur ad personas Diuinas factæ. Ratio est: quia veritas sanctissimæ Trinitatis euidentius in orationibus ad personas Diuinas directa ostenditur: & animus noster efficacius in fidei necessitate informatur: nulla enim est collecta, in qua non fiat trium personarum mencio: nam, si ad Patrē dirigitur, in fine, per Dominum nostrum IESVM, &c. & in vnitatem Spiritus Sancti, ponitur. Si autem Filio fiat, in fine, qui viuus, & regnas cum Deo Patre in vnitatem Spiritus sancti Deus, &c. collocatur.

Alex. ibidem.

Quinta diffic. Cur in collectis in fine dicitur per Dominum nostrum IESVM Christum, & non per Dominum Patrem, vel Dominum Spiritum Sanctum?

CONCLUSIO.

MERITO per Dominum nostrum IESVM Christum in fine ponitur. Et ratio est: quia per ipsum Diuina beneficia, quæ poscimus, ad nos perueniunt: & quia est mediator Dei, & hominum, & per illum preces nostræ exaudiuntur, quæ ratio nec Patri, nec Spiritui Sancto conuenit, cum neutra illarum personarum Diuinarum naturam humanam sibi in vnitatem suppositi assumpserit.

1. Thim. 2.
Ad Hebr. 7.

Sexta diffic. Cur multò plures sunt collectæ, quæ ad Patrem, quàm, quæ ad Filium referuntur, & in fine illarum. P. D. N. IESVM Christum collocat?

CONCLUSIO.

RECTISSIME hoc Ecclesia Catholica hæcenus præstitit. Causa huius rei est: propterea quòd Christi doctrina edocta hoc fecit: nam Christus Dominus Iane sermone orandi tradidit, quando dixit: Quo duncq; petieritis Patrem in nomine meo, dabit

Ioh. 14.

dabit vobis. & ideo Ecclesia Patrem orat, & in fine orationis Christi nomē inuocat, dicens: Per Dñm nostrum IESVM Christum, &c.

Nota cum Alex. ibid. varietatē finis collectarū ex diuersitate cōpositionis earundē ortum habere: quoniam si oratio fiat Patri, & nulla Filij, vel Spiritus Sancti mencio ibidem contineatur, cum per Dñm nostrum IESVM Christum, & in vnitatem Spiritus sancti, &c. concluditur. Si autem mentio Filij fiat: per eundem Dñm, &c. additur. Si autem Spiritus sanctus nominetur, eiusdem Spiritus sancti, apponitur. Et si ad Filium oratio dirigatur, cum, Qui viuus, & regnas, &c. clauditur.

Nota, quòd, cum Spiritus sanctus sit donum, in quo omnia nobis donantur: ideo petendus est ipse, & nō est ei porrigenda petitio.

Nota collectam dici: quia fit super populum collectū, vel quia in ea colligitur populi oratio, seu deprecatio.

De modo autem concludendi collectas dantur sequentes versus:

PER Dominum dicas, cum Patrem præbyter oras.
Cum Christum memoras: Per eundem dicere debes.
Cum Christo loqueris: Qui viuus dicere quæras.
Qui tecum, si sit collectæ finis in illo.
Si spiritus almus, Eiusdem dicere debes.

Verum enimvero, vt breui comprehendamus, quæ de oratione Deo faciēda, dicenda supersunt, nota sequētes propositiones.

PROPOSITIO I.

ALIVD est quemquam docere, aliud autem ad eum loquendo, id, quod optamus, repræsentare.

Hinc cum Deum oramus, non illum docemus: quia ab æterno APPEN. omnia nouit: Scit enim, dixit Christus Redēptor noster, pater vester, quid vobis opus sit, ante quam petatis. Sed repræsentamus ei vota nostra, humiliātes nos, vt digni efficiamur, ad assequendum, quod petimus. Matth. 6.

PROPOSITIO II.

DEVS determinat aliquid facere dupliciter. Primo modo simpliciter, & absolute, ita vt ad volendū non determinetur ab operibus nostris, quā voluntatem non possumus mutare, nec in aliā flexere: de qua voluntate intelliguntur, multa Sacre scripturæ loca: vt

F. t. q. f. 4.

Z

Num. 2.

Num. 2.

Num. 2. Non enim Deus, &c. ut mutetur. Secundo modo vult aliquid facere iuxta exigentiam nostrorum operum, quæ si bona fuerint, dabit præmium, si mala supplicium: & hanc voluntatem dicitur mutare secundum nostram mutationem: quæ voluntas, potius conditionata, quam absoluta videtur: de qua loquuntur varia loca sacrarum literarum, ut illud: Noli subtrahere verbum: si forte audiât, & conuertantur unusquisque à via sua mala: & poeniteat in mali, quod cogito facere eis, propter malitiam studiorum eorum: unde B. Greg. Nouit Deus mutare sententiam, si tu noueris mutare delictum. Can. commutabilis. 22. q. 4. quoniam hac voluntate hodie ordinat secundum presentem iustitiam, Ioannem ad gehennam, quem erat poenitentem ordinabit ad gloriam.

Hierem. 26.

D. Greg.

APPEN. 2.

Hinc cum Deus dicitur mutare sententiam, non est mutatio realis in Dei voluntate, sed in nobis.

APPEN. 3.

Hinc quando Deus decreuit non dare aliquid nobis, nisi mediis orationibus nostris, quando illud confert nobis preces fundentibus, absque mutatione reali ipsius Dei fit.

APPEN. 4.

Hinc non erunt superflue orationes nostræ: nam sicut ab æterno decreuit dare vitam æternam hominibus, mediis tamen bonis operibus, ita quoque elargiri multa bona eisdem voluit, media oratione.

Alex. Alé ar.
4. D. Ben. Ricar.
Nana. c. 18
ubi supra.

Septima diffc. Vtrum sancti, qui in cælis regnant, sint orandi?

HANC difficultatem inuenies in. 2. p. florum, in. q. de suffragiis. art. 4. Ceterum ad maiorem explicationem, nota quæ sequuntur.

CONCLUSIO.

SANCTI sunt à nobis orandi, tanquam mediatores, & intercessores, ut suis precibus, quæ petimus, assequamur. Hæc conclusio multis Sacræ scripturæ testimoniis, & Ecclesiæ Catholicæ definitionibus contra hæreticos confirmatur: vide citatos auctores, & Castrum: & in Litanis ita ait: Sancta Maria, ora pro nobis: Omnes sancti beatorum spirituum ordines, orate pro nobis: & tandem: Omnes Sancti, & Sanctæ Dei, intercedite pro nobis.

APPEN. I.

Hinc malè orant Reginam cælorum, & Dominam angelorum, qui eam tanquam principalem collatricem gratiæ spei, vitæ, salutis, &c.

tis, &c. inuocant: est enim mediatrix, & aduocata inter Angelos, & Sanctos præcipua, & quæuis ab Ecclesia, Vita dulcedo, & spes nostra, & salus, &c. appelletur, non hoc fit, eo quod ipsa sit salus, &c. sed propterea quod ex ipsa natus est Christus, salus, vita, & resurrectio nostra, &c. & quia ceteris creaturis dignior, & Deo gratior est ad hæc ipsa impetranda.

Ioan. 11.

Hinc etiam errant qui à S. Rocho, vel S. Sebastiano suis orationibus petunt à peste liberari, existimantes, ex se ipsis tanquam principales causas, id efficere posse, quod ignorantia, & inaduertentia potius quam infidelitatis vitium censendum est.

APPEN. 2.

Hinc quoque errare dicuntur, qui tanquam mediatores sanctos orant, sed cum vanis ceremoniis, & certis quibusdam superstitionibus.

APPEN. 3.
Lege Nam. c. 6:
num. 46. & in
fra.

Hinc errant, qui credunt à quibusdam sanctis impetrari aliqua, quæ non possunt ab aliis: licet Deus quibusdam sanctis aliqua peculiariter concedat, ut sanctæ Apolloniæ sublatio doloris dentium.

APPEN. 4.
APPEN. 5.

Hinc etiam errant, qui tempore siccitatis afferunt secum imaginem alicuius sancti, ad illam in flumen submergendam, quousque pluat, vel ad deponendum illam iuxta flumem cum fideiussoribus, quod si spatium 24. horarum non pluat, submergatur: propterea quod talis submersio nec ex virtute naturali, nec diuina ordinatio ne, potest talem effectum producere.

APPEN. 6.

Hinc etiam errant sanctos orando qui sui, v.g. ordinis, vel patriæ sanctos, non sine aliorum contemptu præferunt, ut qui, dum Ioannem Baptistam laudant, Euangelistam Ioannem deprimunt, vel è contra: neque enim sancti sunt ambitiosi, neque inuidi, & dum illos ita volumus laudare, & honorari, potius, quantum in nobis, est inhonoramus.

APPEN. 7.

Hinc tandem sequitur orantes, & offerentes eis Pater noster, & Ave Maria non errare: quia non offerunt verba sanctis, sed Pater noster Deo, & Ave Maria Virgini, ad honorem sanctorum, quorum patrocinium postulant: & viri idiotæ, quanuis actualiter non referant hæc verba, ut diximus, virtualiter tamen offerunt: quia si rogarentur de sua intentione, dicerent esse eandem cum intentione Doctorum virorum, & Ecclesiæ.

Alex. Alen. ar.
3. Ric. D. Tho:
Soto. d. 45. &
reliqui ubi su-

Octava diffc. Vtrum animæ existentes in Purgatorio sint
orandæ, vt pro nobis orent?

DVÆ sunt celebres opiniones. Vna affirmans Ric. Medine,
& Gabrie. lect. 5. super Can. Altera Alex. Alé. S. Tho. Sor.
& Naua. & aliorum negans.

CONCLUSIO.

ANIMAE, quæ sunt in Purgatorio non sunt orandæ, vt pro no
bis orent. Et ratio est: quia hæc tenus Ecclesia nullam orationem
ad hunc finem cõposuit: vide alias rationes proxima in difficult.
conueniat ne animabus iis orare.

Alex. verò vbi suprâ subdit, sine præiudicio aliorum affirmari
posse, animas orare pro aliis posse, quâdo pœna non est tã intesa.

Alex. Alen. m.
1. ar. 2. S. Tho.
Medm. & alij
ubi supra.

Nona diffc. Vtrum iusti, qui sunt in via, sint à nobis orandi?

SA N C T. Thom. in sol. ad vlti. tenet partem negantẽ: nam
dicit à viuis nos petere colloquendo.

CONCLUSIO.

CONVENIT illos à nobis orari. Ratio est: quia cùm possint
pro nobis impetrare, conuenienter poterunt, vt impetrent, orari.
Cõfirmatur hæc veritas, multis sacrae Scripturae testimoniis. vt est
illud Iob. cap. vlt. vbi amicis Iob, qui illum increpauerat, dixit Do
minus: Iob, seruus meus orauit pro vobis, faciem eius suscipiam,
vt non vobis imputetur stultitia vestra: & subsequitur, Dominus
autem conuersus est ad pœnitentiam Iob: cùm oraret ille pro ami
cis suis.

Poteris si volueris interpretari S. Thom. vt intellexerit non esse
orafidos tanta veneratione, quãta oramus sanctos patriæ: quia illi
sunt iam impeccabiles, viatores autem minimè.

QVÆSTIO VIII.

Pro quibus est à nobis orandum?

Alex. Alen. q.
93. S. Tho. art.
7. & 8. D. Bo
na. Ric. Soto.
d. 45. & 46.
Med. in hac q.

HV I C quæstioni eodem modo, quo proximæ quæstioni
finis imponetur.

Prima

Prima diffc. Vtrum conueniat unicuique viatorum pro se orare?

Alex. Alé. m. 1
ubi supra.

CONCLUSIO.

VNICVIQV E. conuenit pro se ipso, etiam si sit pecca
tor, orare. Et ratio est: quia cùm ratione, & ordine charitatis
debeamus nobis ipsis bona præcipuè desiderare, debemus, & illa
orando à Deo pro nobis ipsis petere: & est vna ex conditionibus
bonæ orationis, vt ex superioribus constat, vt pro se fiat, quod au
tem, & peccatori hoc competat ex dictis supra perspicuum est.

Secunda diffc. An debemus pro aliis orare?

Alex. Alé. m.
2. ar. 1. & reli
qui ubi supra.

CONCLUSIO.

DE B E M V S pro aliis orare. Patet Iac. c. 5. Orate pro inui
cem, vt saluemini: & Christus Redemptor noster: petendum
esse panem nostrum, non meum: dimitte nobis, non mihi: & libera
nos, non me, à malo, docuit: & pro iis etiam, qui in eum credituri
erant, orauit: & tandem quia inde, vt D. Gregor. lib. 33. moralium
scribit: citius, & vberius meremur exaudiri.

Iaco. c. 5.
Matth. 6.
I. an. 17.
D. Greg.

Tertia diffc. An sit pro inimicis orandum?

Alex. Alé. ar.
2. S. Tho. ar. 8.
reliqui ubi sup.

CONCLUSIO.

PI V M, & Euangelicum est pro inimicis orare. Hanc cõclu
sionem Christus Dominus Matth. 5. verbo docuit, dicens: Ora
te pro persequentibus, & calumniantibus vos: & exemplo confir
mauit: Lucæ 23. pro crucifixoribus orando: & cùm omnis Christi
actio, teste B. Greg. nostra sit instructio, debemus, & nos pro ini
micis preces effundere. vide Alex.

Matth. 5.
Luc. c. 23.
D. Gregor.

Hinc non debemus inimicos ab oratione generali excludere,
vt, v. g. dicendo: Pater noster, imo tenemur habere propositũ oran
di: pro illis, quando sunt in extrema necessitate: ita, vt sola oratio
ne possint liberari: nã, qua charitate tenemur illos in extrema ne
cessitate existẽtes diligere, eisdemq; benefacere, tenemur quoq;
vt dictum est, pro illis orare.

A P P E N.

Hinc prostratus manet error eorũ, qui dicebãt nõ esse peccatũ
inimicis dånium inferre. vide Castr. verb. inimicus. contra hæreses.

Error.

Et. q. f. 4.

Z 3

Quarta

Alex. Alē. ar.
3. & 4. & 5.

Quarta diffic. An pro peccatoribus incorrigibilibus, & in Spiritum Sanctum peccantibus sit orandum?

CONCLUSIO.

PRO iis omnibus integrum est orare. Ratio est: quia ex præcepto charitatis tenemur omnem proximum diligere, sicut nos ipsos, & omnis viator noster proximus est, atque ita tenemur illis animæ salutem optare, & pro illa orare, & pro illis imprudenter non oratur, de quibus non desperatur. August. in lib. Retract. & de nemine in via desperandum est, quin possit Deo inspirante, in momento conuerti: & cum misericordia Dei, quæ est infinita, nemini in via præcludatur, erit pro animabus imploranda.

D. August.

APPEN. I.

Hinc pro obstinatis erit quoque orandum, quia dum sunt in via, de eorum salute non est desperandum: peccatum enim ad mortem, de quo prima Ioan. 5. Habetur: Pro quo non dico, ut oret quis. definali impoenitentia intelligitur: quia pro obstinatis decedentibus in mortali, ut statim dicetur, non est orandum: vel ut Alex. docet, hoc dixit Apostolus: Propter magnitudinem peccati, quæ tanta est, ut vix pro illo sit orandum: atque ita dicitur peccatum in Spiritum Sanctum irremissibile: non quod simpliciter, & secundum legem remitti non possit, sed propter difficultatem remissionis.

I. Ioan. c. 5.

APPEN. 2.

Hinc erit pro præfatis eadem ratione orandum: non enim illos à prædestinatis discernere possumus, cum ignoremus, quis sit, quæ Deus simpliciter, & absolutè proiecerit: nam si hoc sciremus, pro illo orare non deberemus.

APPEN. 3.

Hinc etiam licet pro infidelibus, Iudæis, Agarenis, Paganis, Hæreticis orare. Ratio est: quia Ecclesia in die Parasceux pro ipsis orat: & ex consequenti pro excommunicatis, non tamen orat orationibus pro membris suis institutis, quales sunt orationes missarum, & horarum canonicarum, sed specialibus pro illis compositis, quibus licet nobis uti, vel aliis à nobis ad hunc finem ordinatis: verum in oratione tantum particulari, & priuata, non autem publica oratione poterimus, tanquam ministri Ecclesiæ, pro illis orare.

Quinta

Quinta diffic. Vtrum Prelati pro suis subditis debeant orare?

Alex. art. 8.

CONCLUSIO.

DEBENT quidē: & probatur. 1. Reg. 12. Absit à me hoc peccatum, ut cessem orare pro vobis: unde colligitur cessare ab oratione esse peccatum: sed non erit mortale, nisi quādo aliud remedium superesse non videtur, præter orationem: de hac re supra.

1. Reg. 12.

Sexta diffic. Vtrum profint defunctis viuorum orationes?

Alex. Alen &
Medm & vli
qui ubi supra.

Septima diffic. Vtrum sit pro demonibus, & pro damnatis, & pro existentibus in limbo orandum?

Octaua diffic. An sit pro sanctis orandum?

HÆ tres difficultates sunt expositæ in 2. p. florum in. q. de suffragiis. art. 2.

Cæterum ad maiorem explicationem pro. 6. diffic. lege. c. visum est. de consecra. d. 1. & Castr. verbo suffragium. cōtra hæreses, ubi multa Cōcilia citat, in quibus conclusio definita fuit, agens in Lutherum, cui non satis visum fuit nocere viuus, nisi etiam & mortuis nocuisset, suscitando ab inferis errorem dicentium, suffragia pro defunctis oblata nihil illis prodesse.

Hæresis.

Pro 7. diffic. lege quoque Castrum verbo diabolus. hæresi. 2. & verbo infernus. hæresi. 2. ubi duas hæreses destruit, vnam affirmantium, diabolum aliquando liberandum fore à pœna inferni: alteram asserentium inferni pœnam non esse perpetuam. cum Matth. c. 25. scriptum sit: Ite maledicti in ignem æternum, &c.

Hæreses.

Matth. 25.

QUESTIO IX.

De iis, quæ in oratione sunt à Deo petenda?

Alex. Alen q.
90 a tic. 3. S.
Tho. ar. 5. et 6.
Ric. q. 4. Med.
q. 3. Nau. c. 6.
& 19. & vli.
qui ubi supra.

CONCLUSIO.

CHRISTVS Redemptor noster, omnia, quæ à Patreoluminum petenda sunt, in oratione Dominica docuit. Ratio est: quia

Z 4

est: quia septem petitionibus ibi contentis, quæq; ante aduentum Christi, petita à Deo leguntur in sacra pagina, & vsq; ad finem mundi petentur, comprehenduntur: nam licet aliis verbis, & separatim petantur, generaliter tamè in hac oratione postulantur: nec bonum, & iustum est, quod petitur, si ad illam orationem nõ refertur. hæc August. ad Probam. approbat.

D. Aug.

Prima diffi. Que erunt ex prædictis primo petenda?

QUAE in summa in oratione Dominica petuntur, duo sunt, boni collatio, & mali remotio: & cum bonorum diuersa sint genera, meritò de ordine, quo hæc postulanda sunt, quæritur, quæ quidem Christus Redemptor noster in dicta oratione declarauit: & primum, vt Dei nomen sanctificetur, voluit, peteremus, id est, vt in omnibus, & ab omnibus, & per omnia honoretur, & eius sanctissimum nomen laudetur, & perenni obsequio glorificetur.

CONCLUSIO I.

SIMPLICITER, & per se, & primò bonum spirituale, nempe, vitam æternam à Deo petere debemus. Ratio est: quia hoc est per se bonum, & secundum se appetibile: & quod ita petitur, debet esse superius, & perfectius illo, qui petit, & hoc bonum est excellentius humano spiritu, qui petit: & confirmatur, dicente Christo: Adueniat regnum tuum, & Primum quærite regnum Dei.

Matth. 6.

CONCLUSIO II.

QUAE immediatè, & per se ordinata sunt ad tale bonum spirituale comparandum, vt sunt gratia, & virtutes, sunt deinde petenda à Deo. Patet Psalmo. 26. Dirige me in semitam madorum tuorum. Et exemplo Ecclesiæ orantis, Da nobis Fidei, Spei, & Charitatis, augmentum: & Domine adauge nobis fidem.

Psal. 26.

Luc. 17.

CONCLUSIO III.

QUAE necessaria sunt ad vitæ sustentationem, & non immediatè, sed ex consequenti ordinata ad dictum bonum spirituale acquirendum, sunt deinceps, non cum magna sollicitudine postulanda. Patet exemplo Salomonis Prouerb. 30. qui orando petebat, dicēs: Victui meo tribue necessaria. Et in oratione Dominica petimus, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, quod intelligitur etiã de pane corporali, vt glo. ibidè, & S. Tho. de hac materia do-

Prouerb. 30.

Matth. 6.

cent:

cent: & Ecclēsia orat pro pluuia congruente, & vt fructus terre dare, & conseruare dignetur. & Matth. 6. Christus, cum dicit: Nolite solliciti esse, non prohibet petitionem, sed nimiam sollicitudinē vetat.

Matth. 6.

Hinc integrum erit etiam orando superflua petere, vt diuitias, referendo illas ad bonum spirituale: propterea quòd, licitum est eas habere, & in pias causas, & ad Dei gloriam expendere: est tamen periculosa huiusmodi petitio: vnde Dauid. Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas, & Salomon. Mēdici tatein, & diuitias ne dederis mihi.

APPEN. I.

Psal. 36.

Prouerb. 6. 30

Hinc etiam licebit bona corporis, & fortunæ orando petere, ad eundem finem, vt melius Deo seruiatur, & castius, iustius, temperantius, studiosius, & sanctius viuatur: & si talis finis actualiter, vel expressè, & virtualiter, siue tacitè non præfigatur, erit vitiosa petitio: nam constituetur in eis finis principalis contra Christum, dicentem: Primum quærite regnum Dei. Sunt tamen hæc, vt infra dicitur, sub conditione petenda.

APPEN. 2.

Matth. 8.

Secunda diffi. Licet ne in oratione petere, vt malum peccati proximo eueniat?

Alex. Alen. ar. 2. & alij ubi supra.

CONCLUSIO I.

QUANDO homo est extra viam, licitum est hanc peccatam orando petere: hoc enim modo petunt sancti Diuinę iustitię cõgaudentes: iuxta illud. Letabitur iustus, cū viderit vindictã.

Psal. 57.

CONCLUSIO II.

SI homo sit in via haud licet hoc malum, quatenus malum est, illi: vt eueniat, petere. Ratio est: quia malum, vt malum, nec licet alicui optare, neq; petere, nec decet Deum dare illud. hæc ratio est B. Greg. 2. Moralium, dicētis: Homo peccato subiacet, qui hoc petit à Deo fieri, quod omnino facere non potest, vel si potest, minime decet.

D. Greg.

CONCLUSIO III.

PETERE in oratione malum iustè infligendum ratione propriæ vindictæ, non licet. Ratio est: quoniam non quæreremus tunc Dei honorem, sed propriæ impatiētiae, & libidinis satisfactiõnem.

Z 5

Hinc

APPEN. 1. Hinc malè orant, qui cùm non possint de inimicis vindictam aliunde sumere, vel nõ audent, petunt à Deo: Domine vindica me.

CONCLUSIO III.

NON licet petere tale malum inimicis viatoribus, iustè infligendum propter Diuinę iustitię executionem. Ratio est: quia adhuc est tempus miserendi, & non desperatur de peccatorum salute: & ideo magis debemus petere misericordiam, vt conuertatur, quàm iustitiam, vt puniantur: & Christus Redemptor noster pro crucifixoribus orauit, non vt punirentur, sed vt conuerterentur.

CONCLUSIO V.

INTEGRVM, & catholicum est petere orando tale malũ iustè infligendum ad vtilitatem peccatorum, vt conuertantur, & nõ pereant in æternum: innumera testimonia sacrę Scripturę hanc conclusionem probant: Imple facies eorum ignominia, & quærēt nomen tuum Domine. & passim, Prophetę hoc petebant, vt corrigerentur, & conuerterentur, quod est opus misericordię: & hæc quoq; mala sepius populo nunciabant, non impræcando, sed prædicando, & non optando, sed prophetando: & D. August. in quadã homilia, de martyribus dicit: Virtus sum eos, &c. quomodo me vindicaui? occidendo in eis errorem, suscitando fidem.

APPEN. 2. Hinc fas erit petere à Deo, vt mittat mala, & damna temporalia inimicis nostris, & aliis peccatoribus: vt agnoscant peccata sua, & conuertantur: & propter bonum ipsorum peccatorum, ne tantum peccent, & propter Reipublicę tranquillitatem: & quando scimus, & sumus certiores facti, quod peccent in Deum, parando nobis infidias, & alia mala machinando.

APPEN. 3. Hinc etiam licebit inferre illis mala, atq; illos occidere, seruata iuris forma: quia hoc possumus iustè facere, atque ita iustè petere, non tamen è contra: nam possumus sanctè orare, vt Deus è vita tollat Turcam, aut Tyrannum aliquem, vt cessent eorum peccata: & hæresarcam, vt finem eius hæreses habeant. quando saltem aliud remedium non subest: nihilominus tamen non quilibet potest illos occidere, vt Concil. Constantin. Sessi. 15. determinauit.

Tertia

Tertia diffic. An liceat petere à Deo adiutorium in malum culpæ?

SENSVS tituli est, an liceat peccatori grauissima peccata committenti petere à Deo auxilium, vt minora peccata committat.

CONCLUSIO I.

NON potest hoc peti. Ratio est: quia cùm agentes, & consentientes pariter in scelere inuoluantur, ita Deum orare, esset velle Deum constituere peccati authorem, & quod cooperaretur peccato, quod nec somnare licet: tum etiam quia peccatum non habet efficientem causam, sed deficiente, nempe voluntatem nostram, quæ peccans declinat à primo efficiente, scilicet à Deo.

CONCLUSIO II.

ERIT tamen petendum adiutorium, vt non peccet, & à tentationibus non vincatur: constat ex oratione Dominica: Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo.

Quarta diffic. Est ne aliquid à Deo determinatè petendum?

CONCLUSIO I.

ILLA, quibus nõ possumus malè vti, sunt determinatè, & absolute petèda. Ratio est: quoniã sine vlla cõditione possumus velle, desiderare, & appetere, & orare illa, ad quæ per diuina præcepta obligamur: talia sunt gloria Diuina, gratia, liberatio à culpa mortali, &c.

CONCLUSIO II.

ILLA, quibus benè, & malè vti possumus, non sunt determinatè petenda, sed cum remissione ad Dei voluntatem: confirmatur exemplo Christi IESV orantis in horto, & dicentis: Non mea, sed tua voluntas fiat: quid enim oremus, vt oportet, nescimus: vt est author D. Pau. vnde glo. 2. Cor. 12. Quando temporalia petitis, cū modo petite, & cum timore ei committite: vt si proficit, det, si scit obesse, non det: quid enim proficit, vel obest, medicus nouit, nõ ægrotus. hæc glo. nam qui hæc bona temporalia, siue corporis, siue fortunæ, absolute, & determinatè peteret, potius suam, quàm Dei voluntatem, fieri vellet.

CON-

CONCLUSIO III.

ILLA quibus nullo modo benè vti possumus, nullo modo neque absolutè, nec sub conditione petere debemus, talia sunt peccata. Patet ex proxima difficultate.

APPEN. I. Hinc liberalitas, & magnificentia, quæ sine bonis fortunæ: & virtus bellica, quæ sine armis, & corporis robore: & castitas coniugalis, quæ sine coniuge: & vno verbo reliquæ virtutes in orales, quæ sine bonis corporalibus, aut temporalibus haberi nequeunt, nõ sunt absolutè, & determinatè petendæ.

APPEN. 2. Hinc licebit mortem propriam, siue alienam petere conditionaliter, nempe, si homo finaliter non sit corrigendus. ita B. Anastasia orabat Deum, vt virum suum Publium de medio tolleret.

APPEN. 3. Idem etiã, & eodem modo licet iusto petere, si creditur, quòd diu viuens sit peccaturus: est enim Dei beneficium, iustū de hoc seculo nequam rapere: iuxta illud Sapiētīæ: Raptus est, ne malicia mutaret intellectum illius, aut fictio deciperet animam eius: nam de duobus eligendis, quod melius est, præligendum esse videtur.

Sap. 4.

Quinta diffic. Quæ oratione vocali petuntur, debent ne semper voce exprimi?

CONCLUSIO.

NON hæc necessariò sunt exprimēda. Ratio est: quia Deus scit ante quam petamus: Scit enim pater vester cælestis, quia iis omnibus indigetis: est enim signū maioris Fidei & Spei, necessitatem in genere Deo proponere, eo modo, quo proxima difficultate exposuimus: vnde à Doctõribus sanctis oratio Marthæ, & Mariæ, qua dixerunt: Ecce quem amas, infirmatur, nihil ampliùs addendo, & oratio Cananæ: Filia mea malè a dæmonio vexatur, miserere, & Centurionis oratio: Domine puer meus iacet in domo paralyticus, maximè commendantur. Psal. 37. Domine ante te omne desiderium meum, &c.

Nota dupliciter orãtes petere solent à Deo vel formaliter, qui petunt explicando, vel interpretatiuè, vt quãdo desiderium suum Deo aperiant, & pandunt.

Matth. 6.

Ioan. 11.

Matth. 15.

Matth. 8.

Psal. 37.

QVÆS-

QVÆSTIO X.

De horis Canonicis.

PRO nota hac q. lege Summist. præsertim Ang. & Siluest. verbo, Hora canonica. & eodem verbo Castro contra hæreses, & verbo, Tẽplum: & Nauar. super. c. quando. & de horis canonicis, & Soto lib. 10. de Iust. & Iure. q. 5.

Soto. ar. 1. et 3.
Nauar. c. 7. super
c. quando.

Prima diffic. An clerici sacris initiati teneantur ad horas canonicas persoluendas?

CONCLUSIO.

AD Ecclesiæ decorem, & populi Christiani salutem per necessarium fuit Clerũ instituere, cui præter alia officia, nomine totius populi horas canonicas Deo offerre ex præcepto cõpeteret. Definita est conclusio expressè. c. præbyter. de celeb. Miss. quod est Cõcilij Agathen. anno quadringentesimo vicesimo à Christo nato celebrati. Ratio est: quia cum populus variis rerum curis, & negotiis, & occupationibus impediatur, decuit, vt Sacerdotes inter populum, & Deum mediatores incessanter pro populo orarent, & subsidia necessaria, remissionemq; peccatorum à Deo peterent. Ideo enim Osæ. 4. Peccata populi comedere dicũtur: atq; ita ad horas soluendas tenentur.

Osæ. 4.

Secunda diffic. Qui nam sunt per sacris initiatos intelligendũ?

CONCLUSIO.

PER sacris initiatos Subdiaconus, Diaconus, & Præbyter veniunt intelligēdi: conclusio est communis glo. super. c. præbyter. citatum, & omnium Canonistarũ maximi nominis, & S. Tho. & omnium Theologorum: & confirmatur. c. dolētes, quod est Innocen. & d. 92. c. fi. vbi expressè definitur. licet. c. præbyter, de solo præbytero loquatur: ij enim tres cultui Diuino mancipantur, qui ad Diuinas laudes constitutus est: iuxta illud Isaie. 43. Omnē, qui inuocat nomen meum, in laudem meam creaui eum. Tenentur quoque omnes habentes beneficium Ecclesiasticũ, & omnes professi,

professi, & professæ choro deputatæ ex antiquissimâ, & sancta cõsuetudine religionum, & non ex vi professionis: alioquin professi societatis I E S V tenerentur, cum non obligentur, quousque sacro ordine initiarentur, neq; ex vi præcepti: quia tale præceptum non reperitur: præter quàm professi nostri, qui ex præcepto regulæ ad id etiam obligantur, quo etiam ligantur & laici nostri: nam tenentur certum numerum Pater noster pro qualibet hora canonica dicere. lege Can. sic viue. & Can. si clericatus. 16. q. 1. & Nau. c. 7. nu. 4. vbi supra. & ex rationabili causa possent aliquando moniales nostræ soluere horas per Pater noster: vt habetur in 1. regula. c. 3. & in 2. regula sanctæ Claræ rubrica. 6. Prima conclusione confutatur error Vviticuistarum, & Vvaldensium, qui assererent frustra tempus in horis canonicis cantandis consumi. Soto vbi supra, & Castro verbo hora canonica.

Tertia diffic. Quot nam sunt numero horæ canonice?

DVÆ sunt opiniones. Prima, quæ tenet esse septem numero. Altera, quam defendit Nau. cum aliis, qui matutinum à laudibus separant, & dicunt esse octo.

CONCLUSIO.

HO R A E canonice septenario numero comprehenduntur. Patet conclusio per Psalmum, vbi dicitur: Septies in die laudem dixi tibi: vbi dies pro naturali die accipitur, qui noctem etiam includit. Rationes item multas affert, glo. super. c. presbyter. supr. citatur. Item quia iis horis Christi I E S V passionis memoriam recolimus, vt sequentibus versib. explicatur.
Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.
Prima replet sputis, causam dat Tertia mortis.
Sexta Cruci nectit, latus eius Nona bipertit.
Vespera deponit tumulo: Completa reponit.

Et tandem Christus Redemptor noster easdem horas mysteriis consecrauit. Media siquidem nocte nascitur ex Virgine Maria. Hora prima mane surrexit ex sepulchro rediuiuus. Tertia hora Spiritus sanctus venit super Apostolos, & alios discipulos. Hora sexta crucifigitur. Hora nona mortuus est. Vespere cum discipulis cenat, illosq; suo sacratissimo corpore reficit. Completorii tempore, quod prima est noctis vigilia, in montem secessit solus orare, vt pararetur tētationi, quæ illa nocte erat superuentura.

Quarta

Quarta diffic. An peccent qui septem horas, vel aliquot illarum singulis diebus non persoluunt?

Silu. & Naua. c. 7. & 11. vbi supra.

C O M M V N I S est opinio affirmans: licet Hæricus Anglicus, & Angelus de Clauasio dubitent.

CONCLUSIO I.

PECCANT quidem mortaliter, nulla interueniente iusta causa, si omnes septem, vel aliquam illarum omittant. Patet: quia tenentur ex præcepto Ecclesiæ, vt ex proximè dictis constat: illas recitare, quæ sit autem iusta causa omittendi horas, Silueft. loco citato, & Naua. docent, & ex supradictis colligitur.

CONCLUSIO II.

P E R I N D E etiam peccant mortaliter, qui notabilem partem illarum omittunt. Patet: quia quantum ad effectum peccati mortaliter, idem communiter censetur, dimittere totam horam, vel notabilem partem illius: quemadmodum qui notabilem partem Missæ non audit, non satisfacit præcepto Ecclesiæ de audienda Missa. Intelligitur hæc conclusio, quando pars omittitur, pura negligentia interueniente, vel ex contemptu: nam si ex ignorantia, vel inaduertentia, aut obliuione dimittitur, non est nisi venialis culpa: & quando in ignorantia non est culpa, neque in omissione erit.

Palud. est.

Quinta diffic. Qui omittit septem horas vno die, quot peccata comittet?

Silu. & Naua. vbi supra.

CONCLUSIO.

Q V I omittit septem horas vna die, vnum tantum peccatum mortale comittit, grauius tamen quàm si tres, vel duas, vel vnâ horam, vel partem notabilem omitteret: cõmunis est opinio. Et ratio est: quia cum septem horæ canonice sint vna oratio in septem horas diuisa, omisio illarum erit vnum peccatum, vt dictum est.

Et nota hanc conclusionem esse intelligendam, de peccato omissionis: nam, de peccato commissionis, perspicuum satis superq; est, toties peccare mortaliter, quoties determinat, & proponit non recitare omnes, vel aliquot illarum, vel notabilem alicuius

alicuius horae partem: & tenetur illas determinationes confiteri, licet deinde mutauerit sententiam, & illas, ut decebat, soluerit: quae ad modum peccant mortaliter, qui proponunt non ieiunare, quando tenentur, vel non soluere debitum, tempore praefixo, vel non seruare, quae iurarunt, siue promiserunt, & alia id genus: quauis postea ieiunent, vel soluant, siue iuramentum seruent. haec notent diligenter confessores, & poenitentes.

Sexta diffi. An in Ecclesia haec septem horarum institutio sit antiqua?

CONCLUSIO.

ANTIQUISSIMA est Ecclesiae consuetudo dicens di huiusmodi horas canonicas. Patet primum de matutino, & laudibus testimonio Dauidis multis in Psalmis: Media nocte surgebam ad confitendum tibi, & Mem. or sui nocte nominis tui Domine. & Christus Redemptor noster Luc. 6. Erat pernoctans in oratione, & Matth. 26. legitur media nocte in montem Oliueti ad orandum exiisse, & Luc. 12. & Marc. 13. vigilandum praecipit: quae omnia Christianum populum ad nocturnas orationes omnino excitare deberent: ne iure nobis, quod Apostolis a Christo dictum fuit, adscriberetur. Non potuistis vna hora vigilare mecum? Deinde prima constat ex Psal. Ad annuncium mane misericordiam tuam: de tertia Actorum. 1. legitur, Apostolos vnanimiter orasse, quod non solum cordium vnitatem, verum etiam vocum concordiam significat, ut modo fit in choro, quando oratio solennis celebratur. unde colligitur destinatos Psal. ab Apostolis fuisse tunc dictos, & cum Spiritus Sanctus illis eadem hora apparuerit, hinc canit Ecclesia hymnum: Nunc sanctae nobis spiritus. De sexta vero patet Act. 10. vbi habetur D. Petrum circa horam sextam ascendisse, ut oret. De nona quoque manifestum est Actuum. 3. vbi legitur, Petrum, & Ioan. ascendisse in templum ad horam orationis nonam: quas etiam horas apud Hebraeos obseruatas fuisse colligitur ex B. Cypria. & ex Isidoro. De vespertina hora & completorio extat testimonium D. Hier. dicentis: Neminem esse, qui nesciat: eo quod esset res antiquissima, quod & B. Ambro. super Psal. 118. Exemplo auium illustrat, quae semper mane, & in solis occasu, quo

Psal. 118.

*Psal. 118:
Luca. 6.
Matth. 26.
Luca. 12.
Marc. 13.*

Marc. 14.

*Psal. 19.
Act. 1.*

Act. 10.

*Act. 3.
Cypria. in Cal-
ce. lib. de oratio-
ne Dominica.
Isidor. lib. 1. de
offic. c. 19.
Hier. ad Eust.
B. Ambro.*

quo possunt modo, suum laudant creatorem: unde Psal. Vespere, Psal. 54. & mane, & meridie, &c.

Hac conclusione refutata manet haeresis Vvicleffistarum, & Haeresis. Vigilantij heretici, qui assererent, nocte non esse orandum, nec psalendum, eo quod nox quieti, & somno esset indulgenda.

Septima diffi. An fuerint semper determinata tempora ad horas psalendas? Siluest. vbi su.

*Soto arti. 1.
4. Naua. 6.
3. loco citato.*

CONCLUSIO.

FVERUNT semper determinata tempora ad horas canonicas persoluendas. Ratio est: nam si omnia tempus habet, & est tempus flendi, &c. oratio etiam suum tempus habebit: & cum omnia honeste, & secundum ordinem fieri debeant, ut docet D. Paul. Et oratio fiet secundum ordinem: quae si certum tempus non haberet, quo ad Ecclesiam conueniatur, ordine profecto careret: tunc: & quia sine intermissione orandum est, ut idem Paul. admonuit, id est, nulla hora ad id constituta praetermissa: non enim intelligitur absolute: ita, ut nullum refectio, aut somno tempus concedatur: tandem quia vbi tempus determinatum non est, ibi nec ordo, nec vlla perpetuitas esse potest: quae quidem horae iuxta diuisionem artificialis diei sunt accipiendae: ita, ut quocumque anni tempore hora officij horae diei respondeat. Caeterum, ut a multitudine, & varietate opinionum, circa hanc difficultatem excitatarum, liberemur, seruanda erit loci consuetudo, vel religionis constitutio.

Eccles. 3.

1. Cor. 14.

1. Thes. 5.

Octaua diffi. Licebit ne stata tempora horarum Canonicarum mutare? Silu. & Naua. & Soto vbi su.

CONCLUSIO I.

PECCARENT mortaliter Praelati, qui sine iusta causa in suis Ecclesiis stata tempora horarum non seruarent. Ita definitur in Clement. 1. de celeb. Miss.

CONCLUSIO II.

IDEM iudicium est de horis Canonicis, quae priuatim dicuntur: & confirmatur in eadem Clement. Et ratio vtriusque conclusionis est: quia quod certo tempore debetur, non licet postea soluere: ut multis tex. Ciuil. & Canonicis constat, nec antea, quando tempus fuit assignatum in fauorem creditoris, vel in fauorem creditoris,

F. t. q. 4.

AA

& debito-

& debitoris, vel tertij, si illius præcipuè habita fuit consideratio.
 . Et nota maiore causam desiderari ad anteponendas, vel postponendas horas publicas, quàm ad priuatas, vt talis causa iusta cè featur. Et ratio est: quia maior effectus maiorem causam requirit: & debet esse opus publicum ad mutandum horas publicas, vt est fermo publicus, receptio bullæ, vel generalis processio, & id genus alia.

APPEN. I. Ex iis sequitur, rationabili, & iusta interueniente causa, posse non solum horas priuatim dicendas, anteponi, & posponi, verùm etiam publicas horas, de licentia tamen vel Prælati, si præsens est, vel eius Vicarij, si abest.

APPEN. 2. Hinc etiam infertur priuatim recitantes, sine iusta causa, nõ feruantes horas debitas, peccare, sed venialiter tantum. Dum modo ante mediam noctem absoluant: quia tunc terminatur dies quoad horas recitandas, qui à primis vespers inchoatur. Et ratio est: propterea quòd, præceptum de horis dicendis non refertur ad tēpus. Solum enim in. c. dolentes, de celebr. Miss. præcipitur, vt nocturnum, & diurnum officium dicantur: non autem vt nocturnū nocte, & diurnum, dum dies est, recitetur: vide. c. præbyter. de celebr. Missa.

Siluest. & Soto
ar. 4. & Nau.
ubi supra.

Nona diffic. Peccat ne, qui ordinem horarum transponit?

V. G. si dicat nonam ante sextam, &c.

CONCLUSIO.

QVI, iusta causa interueniente, dicit in choro Tertiam, nõ dicta Prima, nõ peccat, nec tenetur Tertiam reiterare, sed primam dicere. Et ratio est: quoniã ordo non est in præcepto: quid quòd, etiam si id faceret ex negligētia, vel obliuione, vel data opera, non esset mortale peccatum: propter rationem dictam. hæc est opinio B. Antonini. Angeli, Siluest. & Naua. vbi supra.

Siluest. & Soto
ar. 4. vbi supra.

Decima diffic. An peccet, qui pro arbitrio mutat officium?

V. G. si, cum sit dicendum officium ferie recitet officium alicuius sancti. Angelus verbo hora Canonica. affirmat Clericum præben-

præbendatum, & religiosum peccare mortaliter, non autem ordinatum ad suum patrimonium.

CONCLUSIO.

SI ex causa rationabili, vt iusto impedimento interueniente, hæc mutatio fiat, non erit peccatum. Ratio est: quia dicere hoc officium, vel illud nõ est in præcepto, cum diuersi diuersa dicant officia. vt constat. d. i. Can. in die.

Hinc si ex in aduertentia, vel propter maiorem commoditatē, vel propterea quòd officium, quod loco alterius, recitat, memoria retinet, officij mutatio fiat, vel nullum, vel veniale dütaxat erit peccatum.

Hinc, qui infraudē, ita soluit horas, vt breuius se expediat, peccabit venialiter, & grauius, verū non mortaliter: & ratio vtriusq; appendicis est, quæ habetur in conclusione, scilicet, quoniam determinatum officium non est sub præcepto.

Vndecima diffic. Debet ne esse determinatus, & destinatus locus ad dictas horas psalendas?

Alex. 4. p. q.
94. m. 2. q. 5.
Tho vbi supra.
ar. 1. 2.

CONCLUSIO.

DE CET omnino esse loca destinata, & consecrata ad dictas horas publicè soluendas: definita est in Con. Gangren. c. 5. Et ratio est: quia si reliquis publicis actibus sunt propria loca signata, vt forum Iudicibus, Senatus Cõsiliariis, literis exercendis scholæ: cur oblatione horarum sacrarum locus sacer non erit: vnde Deus templū sibi Hierosolymis ædificari præcepit, quod Christus domum orationis vocauit: & habetur in Clem. graui. de celebrat. Miss.

Soto loco citato
ar. 4. Siluest. et
Nau. vbi supra
c. 5.

Notanter dicitur in cõclusionē, Publicas: quia horis priuatis nõ est locus præscriptus, vt supradiximus: esset tamen multò melius in templo, si commodè fieri posset, quàm alibi illas persoluere: præfertim hoc competit curis animarum villarum, vbi sanctissimum Eucharistię sacramentum est, aut in locis decentibus, & semotis, vbi vix impedimentū orationi, & attentioni cõtrarium se se offerre posset.

1. Paral. c. 28.
Matth. 21.

Hac conclusione euellitur hæc sententia Vuitcleffitarū, & aliorū hæreticorū, qui tēpla abominabatur. lege Cast. vbi sup. ver. Tēplum.

AA 2

Duodecima

Ric. ubi supra
art. 4. q. 2.

Duodecima diffc. Conueniat ne Ecclesiæ decori ut horæ Canonice
Psalmi, & Hymni alto cantu psalantur?

CONCLUSIO.

Soto art. 2. ubi
supra.

CONGRUIT quidem, & maximè decorum est, ut ho-
ræ Canonice, hymniq; & psalmi, quatenus laudes Dei sunt,
alto cantu persoluantur. hæc conclusio probatur variis vtriusq; te-
stamenti authoritatibus, ex quibus perspicuum fit, hanc psalendi
horas Canonicas cōsuetudinem vetustissimam esse: vnde Psaltes:
Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis
meæ. & ad id psalterium cum cithara componebat: & psalendo.
1. Reg. 16. demones fugabat: & in domo Dei. 1. Paralip. 23. Qua-
tuor millia psalentes constituit, canentes Domino in psalmis: & a-
libi omnes Dei sanctos admonet, ut hymnis, & canticis, &c. Deū
laudent, & Angeli pastoribus, nato Christo Domino, cantantes in
tonuerunt Gloria in excelsis Deo, &c. Apoc. 4. Sancta animalia
clamabant dicentia, Sanctus, Sanctus, &c. & ad Colossen. 3. adhor-
tatur, ut Deum cantando laudemus: cātus enim maximam habet
vim ad excitandam deuotionem nostram, & eleuandam mētem
nostram in Deum.

Psal. 118.

1. Reg. 16.
1. Paralip. 23.
Psal. 146.

Luc. 2.
Apoc. 4.
Ad Coloss. 3.

Hæresis.
D. Aug. lib. 9.
conf. c. 7. et lib.
10. c. 33. &
Vuald. tomo. 5.
c. 16. & Casir.
verb. Hora ca-
nonica.

Hac conclusione confutatur hæresis Arrianorū, & Vvitcleffist.
qui cantus Ecclesiæ irridebant. lege D. Aug. & Castrum.

De attentione verò in horis Canonicis habenda suprā egimus
in hac materia. Præterea, quando teneantur, horas Canonicas præ-
termittentes, ad restitutionem fructuum, habes in 2. p. florum in
q. quando clerici teneantur ad restitutionem.

FLORES
TRACTATVS DE IEIUNIO.

HACTENVS de oratione, nunc de ieiunio, quo homo
ordinatur ad seipsum, verba faciamus: & pro toto hoc tract.
lege Alex. Alen. in 4. p. q. 97. & aliquot sequentibus, S. Tho. 2. 2. q.
147. Scholasticos. d. 15. & 16. in 4. Ric. d. 15. arti. 2. Med. tract. 4. de
eodem ieiunio, Naua. in Manuali c. 21. Summissas verb. ieiunium.

QVÆS-

QVÆSTIO I.

De definitione, & qualitate ieiunij.

Alex. q. 97. &
98. S. Tho. ar. 1.
& 2. Med. q. 7.
& pen. & reli-
qui ubi supra.

METHODVM, quam seruauius in tract. de oratio-
ne, quoad fieri poterit, hîc sequemur. Preponantur igitur
diuisiones, ad definitionis ieiunij, & totius tract. maiorem intelli-
gentiam.

PROPOSITIO I.

IEIUNIVM trifariâ dicitur. Primò abstinentia à p. M. Isaie 58. *Isaie. 58.*
Hoc est ieiunium, quod elegi: dissolue colligationes impietatis. Se-
cundò abstinentia à gaudio corporali, & voluptate. Tob. 3. *Tob. 3.*
Nunquam cū ludentibus miscui me. Tertio abstinentia à cibo corpora-
li. Psal. Ienua mea infirmata sunt à ieiunio. Ale. est. q. 97. m. 2. art. 3. *Psal. 108.*

PROPOSITIO II.

IEIUNIVM, quod est abstinentia à cibo, vel fit propter im-
mundiciam cauendam, vel propter infirmitatem corporis declinā-
dam, & pertinet ad medicinam: vel propter concupiscentiam re-
frenandam, & hoc est virtutis temperantiæ, & hoc ieiunium tertio
modo factum referri possit ad legem rationis, & ad legem Diui-
nam, & ad legem Ecclesiasticam: lex secunda superaddit primæ,
& tertia lex primæ, & secundæ: instructi lege rationis. Olim Philo-
sophi sensualitatem refrenabant, & medium in cibo, & potu inue-
niebant. Lex Diuina docet insuper abstinentium esse, & ieiunan-
dum, ut mens liberius, & expeditius, ad diuina contemplan-
da eleuetur. Lex autem Ecclesiastica, quæ per poenitentia sacramentum
hominem spiritualiter sanat, imponit etiam secundum peccata di-
uersa: & secundum, quod magis expedire videtur, vni abstinentiâ
vini, alteri carniū, &c. hæc est Alex. q. 98. m. 1.

PROPOSITIO III.

IEIUNIVM dupliciter summitur: vel generaliter, vel speciali-
ter: rursus generaliter duobus modis. Primo pro abstinentia ab o-
mni peccato: vide. c. ieiunium. de consecr. d. 5. & glo. super locum
Matth. c. 17. Hoc genus dæmoniorum, &c. Secundo generaliter,
ut est abstinentia à cibo simplicitet, non contrahendo ad tale tem-
pus, vel ad talem cibum. Primo modo est actus omnis virtutis vel
pertinet ad omnem virtutē. Secundo modo est generaliter omnis

F. t. q. 4.

AA 3

virtu-

virtutis, qua regitur os, & gubernatur: & ita conuenit illi definitio Irido. qua dicitur, Parcimonia victus, abstinentiaq; ciborū. Ale. cā. est. q. 9. art. 3. §. 1.

PROPOSITIO III.

IEIUNIUM specialiter sumptum, quod est abstinentia à cibo, aliquo modo, & quantum ad tempus determinatum, quod dicitur Ecclesiae ieiunium, tribus modis accipitur: quia vel est assumptum, ut quando aliquis uoluntarie ieiunat: vel est iniunctum, ut quod imponitur poenitenti in satisfactionem à confessore: vel est iniunctum, siue institutum ab Ecclesia, ut ieiunium quadragesimale, quatuor temporum, &c. haec quoq; est Alexand. q. 102. m. 2. art. 1.

PROPOSITIO V.

IEIUNIUM tripliciter dicitur. Primum ieiunium naturae, siue ieiunium ieiunij. ut Alex. & S. Tho. docent, hoc est abstinentia ab omni cibo, & potusita ut nihil cibi, vel potus in stomachum intret: & istud ieiunium non est actus virtutis: quia est pura negotia, & est necessarium ad sumendam Eucharistiam: ita, ut si aliquid ingrediat, licet statim foras emittatur, non licet celebrare, ut Alex. Alen. q. 104. m. 1. artic. 4. docet. Secundo modo sumitur, quatenus est actus virtutis temperantiae, & dicitur abstinentia à cibo, & potu, secundum regulam temperantiae, quae in mediocritate consistit: ita ut homo in comedendo, & bibendo, neq; ab eo, quod naturae necessarium est deficiat, nec notabiliter excedat, sed idumat, quod ad vitam, & debitam corporis valetudinem conuenit. Tertio prout est institutum ab Ecclesia. lege Alex. q. 97. m. 2. art. 2. & q. 104. m. 1. art. 3. & 4. & S. Thom. art. 1. ad ultimum. Ricar. q. 2. Medina. q. 1. ubi supra: vide etiam supra q. de suscipientibus Eucharistiam art. 6.

PROPOSITIO VI.

ALITER etiam diuidi solet ieiunium, licet sub aliis diuisionibus comprehendatur, in naturale, & morale: primum importat subtractione alimenti necessarii ad vitam, vel valetudinem animalium: & hoc potius habet rationem poenae corporis, quam virtutis animi: unde non solum homini, verum & brutis potest conuenire: & huius disputatio potius ad Physicos, quam ad Theologos pertinet: vide aliquos effectus huius apud Cicer. in fine lib. de senectute, &c.

te, & Arist. 37. sectione in problematibus. Ieiunium morale est uoluntaria, & secundum rationem subtractio alimenti, quod alias erat subiecto proportionatum.

PROPOSITIO VII.

HOC rursus est duplex: unum, quod ratio naturalis, aut lumen diuinum singulis praescribit secundum euentus occurrentes: alterum, quod secundum comunem legem omnibus constituitur, ut sunt Ecclesiae ieiunia: & in praesentia de utroq; differimus: quoniam opus à lege humana praecipuum ad eandem pertinet speciem, sicut opus naturae consentaneum circa eandem materiam: leges namq; humanae, quemadmodum & artes naturam, ita etiam supra leges constitutas ductu rationis aliquando homines operantur.

PROPOSITIO VIII.

IEIUNIUM est triplex. Primum abstinentia à peccato, de quo. c. ieiunium. de consecr. d. 5. & soluitur per quodcumq; peccatum mortale. Secundum est actus virtutis abstinentiae, de quo. c. sit tibi. eadem dist. & soluitur per gulam, quando est peccatum mortale. Tertium est ieiunium Ecclesiae: haec diuisio est Ricar. q. 6. ubi supra, & coincidit cum alijs diuisionibus. his positis propositionibus, quibus argumenta etiam in contrarium soluentur, restat definitio ieiunij Ecclesiae, de quo instituta praesens disputatio: & praetermissis varijs Doctorum descriptionibus, de quibus Alex. Alē. & alij ubi supra, sequentem amplectemur.

CONCLUSIO.

IEIUNIUM est abstinentia à cibo secundum formam ab Ecclesia traditam: in hac definitione genus est abstinentia: nam ut ex diuisionibus constat, multo latius quam ieiunium Ecclesiae patet: reliqua pars locum differentiae tenet, illustro definitionem exemplo: nam hic modus praestantissimus est declarandi definitiones. Medicus, v. g. cum infirmum febris acuta laborantem curandum suscipit, quia nocte praeterita ingurgitauit se, continuo illi abstinentiam, quae dieta vulgo appellatur, indicit, praecipiens, ne comedat cibos citra delectum, sed tales duntaxat, & tali hora, & non antea, & semel tantum: verum si noctu febris, vel calore virgeatur, poterit, inquit, lactucam coctam comedere, & cum illa sobriè bibere. Ita quoq; mater nostra sancta Ecclesia Romana Catholica, caelestis medici Christi IESU sponsa, videns, quasi ex adipce, prodire hominum

Alex. q. 98.
m. 3. ar. 2. et 3.

Psal. 72.

minum iniquitates, induxit, instituitq; abstinentiam, ceu dietam, præcipiens, sub pœna mortis æternæ, ne carnes, &c. manducent, & non nisi tali hora, & semel in die comedât: quòd si calore fatigetur, vt collationem faciant permittit: & hæc est forma, siue regula ab Ecclesia tradita, & in diffinitione posita. Cæterùm cum sequentes quæstiones ad maiorem huius diffinitionis declarationem, proponantur, ad illas properemus.

Alexan. q. 98.
m. 3. ar. 1.

Prima diffi. Est ne tale ieiunium bonum?

CONCLUSIO.

EST nõ modo bonum, verùm optimũ. Definita est in Conc. Ganguens. vbi anathematizantur contemntes Ecclesiæ ieiunia, & in aliis Cõciliis, vbi ieiunia commedâtur, tanquam bona: & Ecclesia in iis, quæ sunt fidei, & morum errare non potest. lege Can. non mediocriter. de consecr. d. 5. & Castro verbo ieiunium contra hæreses.

Secunda diffi. Est ne ieiunium ab intrinseco bonum, & laudabile?

CONCLUSIO.

IEIUNIVM ab intrinseco habet, quòd sit bonum opus, & honestum, etiam si ad extrinsecum finem alterius nõ ordine tur. Ratio est: quoniam ieiunium ex natura sua habet reprimere cõcupiscentias inferioris appetitus, & reddere animi tranquillitatem à perturbationibus: quod est intrinsecè bonum, & non mendicatum ad extra: quare est intrinsecè bonum, licet ab aliis virtutibus imperetur, & ad finem cuiuscunq; virtutis possit referri: atq; etiam ad temporalia bona quatenus spiritali salutis sunt necessaria: vt patet exemplo Dauidis, qui pro salute paruuli ægrotantis ieiunauit: & Judith, & Esther, quæ pro liberatione populi ieiunauerunt: nam virtutes omnes, tanquam membra corporis se se iuant: & ideo opus vnus virtutis potest imperari ab alia, licet aliquando sit virtus inferior, quæ imperat: sed de iis infra.

2. Reg. 12.
Iudith. 8.
Esther. c. 4.

Tertia

Tertia diffi. Est bonum simpliciter, & principale?

Alex. ibi. ar. 2

CONCLUSIO.

PROPRIE, & per se sumptum, non est bonum simpliciter, siue principale, sed medium inter bonum simpliciter, & simpliciter malum. Ratio est: propterea quòd potest finibus diuersis, & quibusdam circumstantiis deprauari, & ex consequenti quibusdam priuari circumstantiis, quæ ad hoc, vt aliquid sit bonum simpliciter, & principale, desiderantur: quare, cum sit bonum, & non simpliciter, erit medium inter bonum simpliciter, & simpliciter malum.

Quarta diffi. Est ne virtus, an virtutis actus?

Alex. Alex. ar.
3. s. 1. & reli-
qui ubi supra.
q. pen. sed.

RELEGENDA est propositio supra in principio posita, quæ est quinta.

CONCLUSIO.

IEIUNIVM Ecclesiæ est virtutis actus. Patet. 2. ad Corint. 6. vbi inter actus aliarum virtutum connumeratur: dicit enim Apostolus, In ieiuniis multis, in scientia, in castitate, &c. & Daniel. c. 10. Panem desiderabilem non comedi: vbi à pane abstinuisse dicitur esse virtutis actus: tum etiam quia fit modo debito, & propter debitum finem, quæ actum studiosum reddunt: & vt noster Alex. ibidem docet, nulla virtus secundum habitum est in præcepto, sed potius secundum actum: atq; ita cum de ieiunio sit præceptum, vt infra dicitur, erit nõ virtus, sed virtutis actus. lege Caie. ar. 2. S. Tho.

2. Ad Cor. 6.

Daniel. 10.

Quinta diffi. Ieiunium cuius virtutis est actus?

Alex. s. 2. &
alij ubi supra.

CONCLUSIO.

IEIUNIVM est actus virtutis temperantiæ. Ratio est: quia abstinere est actus temperantiæ, & ieiunium: vt ex diffinitione eius constat, abstinentia est: omnes enim virtutes, quæ generandi, & nutriendi facultatem regunt, & gubernant, ad temperantiam rediguntur.

AA 1

Sexta

S. Tho. arti. 2.
vb: sup q. 100
Ale. q. 4. ar. 3

Sexta diffc. Ieiunium potest ne esse multarum virtutum actus?

CONCLUSIO.

IEIVNIVM, diuersimodè consideratum, potest esse, & est diuersarum virtutum actus. Ratio est: propterea quòd idè actus potest esse diuersarum virtutum, quatenus ad illarum fines ordinatur: vnde ieiunium, si vt in proxima conclusione accipiatur, actus temperantiæ est: deinde, si vt per illud præceptum Ecclesiæ adimpletur, sumatur, actus obedientiæ est: si vt illo diuinæ iustitiæ pro pœna peccatis debita satisfacimus, consideretur, actus iustitiæ est: si vt ordinatur contra radicem inclinantem ad peccatum, capiatur, actus pœnæ est, quatenus pœna est virtus, ordinans liberū arbitrium ad resistendum: & est actus fortitudinis, vt per illud de bellatur vitia: & charitatis actus, quatenus per illud adhibetur medicina corpori, quod est charitatis opus.

Nota ad qualitatem ieiunij dignoscendā, diuersis intentionibus ieiunari: vnde versus, Abstinet, ager, agens, cupidus gula, simia, virtus: Ager, vel quia nō potest comedere, vel propter medicinā: Ager, quia non habet: Cupidus verò ne expendat: Gula, vt postea auidius cōmedat: Simia, idest hypocrita, vt laudetur: Virtus, idest studiosus, vt mereatur.

Aug. vbi sup.

Alex. Ale. q.
101. S. Th. ar. 1
Ric. q. 3. Med.
q. pen. vbi sup.

QVÆSTIO II.

Ieiunium est ne vtile, & efficax?

CONCLUSIO.

IEIVNIVM maximæ utilitatis est: ex eo enim innumera emanant utilitates: cū per illud vitia comprimantur, mens eleuetur, virtutes concedat, & præmia Deus, vt S. Greg. in præfatione quadragesimæ docuit: etsi volueris populum amore ieiunij accendere, enumeratis infinitis penè utilitatibus. lege Doct. modò citatos, & Castro verbo ieiunium, contra hæreses. Lege Græcos, & Latinos patres, qui de utilitate ieiunij copiosissimè disputāt. Basilium tom. 2. concione. 1. & 2. de ieiunio. Ambro. tom. 4. de Helia, & ieiunio per totum. D. Hiero. tom. 2. lib. 2. circa finem. Chryf. tom. 1. homil. 1. in Gene. & tomo. 5. homil. 18. & 73. ad populum.

Gregor.

B. Aug.

B. Aug. tom. 9. tract. de vilitate ieiunij, & in 10. inter sermones de tempore. Leo 1. Papa in serm. 4. de ieiunio. & D. Gregor. homil. 1. Domini 40. & concordantias Bibliæ verbo ieiunare, & ieiunium, & inuenies facile loca, in quibus quāta Moyti, & Helia, & aliis ferus iuis, & Niniuitis, medio ieiunio, Deus pro sua misericordia cōcellerit, continentur.

Prima diffc. Sit ne ieiunium meritorium?

Alex. Ale. q.
101. m. 1.

MEMENTO propositionis quartæ in prima q. positæ ad sequentes difficultates.

CONCLUSIO.

IEIVNIVM charitate informatum, & debitis circumstantiis munitum, est meritorium. Et ratio est: illud, cui debetur præmiū, est meritoriū, & tali ieiunio debetur præmiū, Matth. c. 6. Tu autem, cū ieiunas, &c. Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Virtus etiam est meritoria, & ieiunium, cū sit virtutis actus, vt supra dictum est, erit meritorium.

Matth. c. 6.

Secunda diffc. Ieiunium est ne satisfactorium?

Alex. Ale. m.
2. art. 1.

CONCLUSIO.

IEIVNIVM ex charitate, & in charitate factum, est satisfactorium. Probatur: quia per illud peccata diluuntur, & non quoad culpam, ergo quoad pœnam. Secundo quia est pars satisfactionis, sicut oratio: & eleemosyna: & tertio quoniam ex natura sua est pœnale, quanuis ex feruore charitatis, vel ex complexionem, vel assuefactionem, & frequentationem, vel alia occasione fiat delectabile.

Tertia diffc. Vtrum ieiunium iniunctum à sacerdote sit satisfactorium?

CONCLUSIO.

TALE ieiunium est propriè, & realiter, & sacramentaliter satisfactorium. Ratio est: quoniam est pars satisfactionis: aliter enim Ecclesia deciperet pœnitentes: & licet contra voluntatē natura-

naturalem esse videatur non tamen est contra voluntatem rationis, quæ facit esse meritorium.

Alex. art. 3.

Quarta diffi. Vtrum ieiunium indictum, siue institutum ab Ecclesia sit satisfactorium?

CONCLUSIO.

IEIUNIUM, ritè factum in charitate est secundum fidem satisfactorium, & Deo acceptum. Patet autoritate Ecclesiæ, quæ in quadam oratione (& est D. Greg.) ait. Concede, ut hoc solè ne ieiunium, quod animabus, corporibusq; curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus: quare cum sit institutum ad salutem animarum, erit satisfactorium, atq; etiam cum sit pœnale, & charitate informatum. quæ duo sunt satis, ut opus satisfactorium esse dicatur, & Deo acceptum.

Huc accedit, quod Trident. Conc. Sess. 14. Can. 13. damnat eos, qui negant ieiunium, & alia opera pœnalia non esse apud Deum vtilia. & in Sess. vltima circa fin. præcepit, ut Prælati sedulo doceant plebem doctrinam de ieiunio, & abstinentiis iuxta morem Ecclesiæ Rom. & Patrum traditiones.

Alexan. Alex.
ar. 4.

Quinta diffi. An ieiunium assumptum sit satisfactorium?

CONCLUSIO.

TALE ieiunium est satisfactorium, si in charitate fiat, non sacramentaliter, sed realiter: saltem præcedente contritione, & confessione, non iniuncta satisfactione, vel ex indiscretionem, siue negligentia, vel incuria Sacerdotis. Ratio est: propterea quod est opus pœnale, charitate informatum.

APPEN.

Hinc confessarij debent semper pœnitentibus bona opera, quæ sunt facturi, & mala quæ pariter sunt passuri, in satisfactione imponere.

Sexta

Sexta diffi. Ieiunium factum in peccato mortali est ne alicuius virtutis, & efficacitæ?

CONCLUSIO.

TALE ieiunium est aliquo modo vtile, & efficax. Patet: quia prodest ad obedientiam madata, si est præceptum ab Ecclesiæ, vel ex voto, vel ex iuramento: prodest etiam ad macerationem carnis, & tandem ad omnia alia, ad quæ valent opera extra charitatem facta.

Ex hac quæst. conuincitur ineptissimus Valdensis error, & Iouiniani, quem instaurarunt Viticessitæ, & Lutherani, asserentes ieiunium nullius esse meriti apud Deum, quem eruditissimè Castro, ut solet, destruit. lege illum verbo, Ieiunium hæresi prima.

Hæresi.

QUESTIO III.

De institutione ieiunij.

FINIETVR quilibet difficultatibus enodatis. lege. 1. 2. & 3. propositionem in prima q. positam.

Alex. Al. q. 100. Medina. q. 2. ubi supr.

Prima diffi. Ieiunium in genere conuenienter ne institutum fuit?

Alexan. Alex. m. 1.

CONCLUSIO.

GENERALE ieiunium debuit institui. Ratio est: quia sicut omnes in Adam peccauerunt, omnes puniuntur: & sicut per gulam, quodammodo auersi sunt à Deo, & à paradiso expulsi, ita per ieiunium decuit: & ut Deo reconciliari mererentur, & ad paradysum, à quo fuerunt eiectione, reuocarentur. hæc D. Aug. contra Iulianum.

Rom. 3.

B. Aug.

Hinc fuerunt in lege veteri ieiunia inter alias causas, ad expiationem peccatorum, & ut Deo reconciliarentur, instituta.

APPEN.

Secunda diffi. An sit quadragesimale ieiunium ab Ecclesia institutum?

Doct. ubi supr. Cast. ver. ieiunium hæresi. 2.

IEIUNIUM quatuor temporum, & vigiliarum Apostolorum, & solennitatum Ecclesiæ, fuisse ab ipsa Ecclesia institutum, sicut:

tum sicut alia particularia ieiunia sunt à Prælatiſ Eccleſiæ inſtituta, & approbata, dubitat nemo. De ieiunio autem quadrageſimali ſunt duæ opinionones. Prima tenet eſſe de iure diuino, & à Deo inſtitutum. Secunda eſſe de iure humano duntaxat, defendit.

CONCLVSIO.

IEIUNIUM quadrageſimale eo modo, quo ab Eccleſia ſeruat, nec fuit à Chriſto inſtitutum, necq; ab eo iuſſum, ſed ab hominibus: ita non eſt de iure diuino, ſed de humano duntaxat. Probat: quoniã Chriſtus in lege Euãgelica nec verbo illud inſtituit, quia non induxit diſcretionem amborum, cùm diſcipulis, Luc. c. 10. dixerit: In quamcunq; ciuitatem introieritis, quæcunq; appoſita fuerint vobis, comedite: neq; factò illã præcepit: nam ieiunium quadraginta dierum Chriſti, potius quadragenaria dieta, quàm Eccleſiaſticum ieiunium quadragenarium appelladum eſt. Chriſtus enim nec tempus talis ieiunij, nec modum, neq; cibos inſtituit: ſtatim enim poſt baptiſmum in deſertum ſeceſſit, & illic ieiunauit, Chriſtus nullum diem à ieiunio excepit in illo quadragenario numero, Eccleſiæ verò dies dominicos excipit: Chriſtus tunc ſemel, nec pluries comedit, neq; bibit. In Eccleſia verò vna reſectio tantum eſt conſeſſa, & in potatione nulla eſt limitatio: quare cùm nec verbo, neq; factò hoc ieiunium inſtituerit, ab Eccleſia inſtitutum erit.

Luc. 10.

Matth. c. 4.

Doct. ibid.

Tertia diffiç. Quando hoc Quadrageſimale ieiunium fuit inſtitutum?

CONCLVSIO.

IN primitiua Eccleſia tempore Apoſtolorum. Putandum enim eſt Apoſtolos ad imitationem ieiunij Chriſti, ieiuniũ Eccleſiaſticum inſtituiſſe, & ſub præcepto tradidiſſe, & quãdo, & quomodo eſſet quadrageſima ieiunanda. hæc conſuſio probatur auctoritate Ignatij Apoſtoliſ contemporeanei, & Hiero. ad Marcellam, dicentis: Nos vnã quadrageſimã ſecundum traditionem Apoſtolorum toto anno, tempore congruo, ieiunamus: & Theophili Alexandrini, qui ita ait: Habemus quadrageſimã ab Apoſtoliſ inſtitutam, & ordinatã.

Ignat.
Hier.

Quarta

Quarta diffiç. Debit ne tale ieiunium tempore gratiæ inſtitui?

Alex. Ale. 2.

CONCLVSIO.

DEB VIT, & conuenientiſſimè tempore gratiæ inſtitutum eſt. Ratio eſt: propterea quòd conuenientiſſimũ fuit, vt hoc tempore gratiæ medicina inſtitueretur, quæ à peccatiſ præteritiſ purgaret, & à futuriſ præſeruaret: tale eſt hoc ieiunium, cùm per illud vitia comprimantur, & mens eleuetur, &c.

Quinta diffiç. Debit ne inſtitui, vt certis temporibus, & non ſemper exerceretur?

Alex. Ale. 3.
m. 3. ar. 12.

CONCLVSIO.

DEB VIT hoc ieiunium interpolatum, & non continuũ: determinatum, & non perpetuum inſtitui. Ratio eſt: quia cõtinuum, & perpetuum ieiunium fragilitas, & debilitas humana ſuſtinere nõ potuiſſet: & diſcrimini exponeretur, & faſtidio afflictionis nimis fatigaretur, & impotentia induceretur, & ieiunandi deuotio periret.

Sexta diffiç. Vtrum Quadrageſimale ieiunium debuit tempore veriſ inſtitui?

Alex. Ale. ar.
2. ubi ſupra.

CONCLVSIO.

CONVENIENTER, & competenter fuit tempore veriſ inſtitutum. Ratio eſt: quia homo hoc tempore peccauit: & hoc etiã tempore maximè inſurgunt, & inualeſcunt carnales motus, in quorum remedium fuit ieiunium inſtitutum.

Septima diffiç. Debit ne eſſe numerus dierum dicti ieiunij quadragenarius?

Alex. Ale. ar.
3. S. Tho. ar. 5.
ubi ſupra.

CONCLVSIO.

CONVENIENTER fuit tale ieiunium numero quadraginta dierum inſtitutum: ita enim figuratus fuit numerus hic, quãdo data fuit lex Moyſi, qui diebus quadraginta ieiunauit: & quando Heliã totidem diebus ieiunauit, quem etiã numerũ Chriſtus Dominus ſuo ſancto ieiunio conſecrauit.

Exod. 34. ⑥
Deute c. 10.
3. Reg. 19.
Matth. c. 4.

D V.

Cur fuerunt ieiunia quatuor temporum instituta?

Alex. Alex. m.
4. arti. 1. & S.
Tho. ubi supra.

RESPONDEO, Ieiunia quatuor temporum fuerunt instituta ad purgationem offensarum, quæ in quatuor quadris anni, siue quartis, committuntur: vel ut alij sentiunt, ad solutionem primitiarum. dist. 76. c. statuimus.

D V B I V M II.

Sunt hæc ieiunia meroris, an exultationis?

RESPONDEO, Meroris sunt ieiunia: quia ut modò diximus, ad expiationem offensarum sunt instituta.

D V B I V M III.

Cur feria 4. 6. & Sabbatho fuerunt instituta?

RESPONDEO, Habito respectu ad passionem Christi, unde pœnitentia habet virtutem, convenientissimè iis diebus instituta sunt: feria quarta, quia tunc Iudæi Christi perditione moliebantur: feria sexta, propter Christi crucifixionem, & mortem: & Sabbatho, quia tunc quieuit in sepulchro: feria autem quinta propter eius triumphantem ascensionem, & Eucharistiæ institutionem, & die Dominica propter gloriosissimam resurrectionem, non ieiunatur tunc, necq; in Dominicis quadragesimæ, necq; per annum, ut sequenti. q. dicitur.

Nota à Deo instituta fuisse Iudæis ieiunia quatuor temporum, verum non eisdem mensibus nec ob easdem causas, quibus fuerunt nostra ab Ecclesia instituta. Illi enim mense Iulio, Augusto, Octobri, & Ianuario, sua ieiunia celebrabant: Ecclesia verò in mense Martio, Iunio, Septembri, & Decembri hæc celebrat ieiunia. Illi propter pestem, & alios casus aduersos, qui illis accidebant ieiunabant: nos verò alias ob causas, ut dubio primo patet.

Q V Æ S-

Vtrum ieiunium sit sub præcepto obligante ad mortales?

PR I M V M lege propositionem, in princ. positam. de ieiunio naturæ, &c.

Secundò nota cum Alex. nostro, ibidem duplex esse præceptum, nature, scilicet, & discipline. Primum est ex instinctu naturæ, & animæ rationali impressum, de quo Matth. 7. Omnia, quæcunq; vultis, ut faciant vobis homines, ea & vos facite illis. Et eius negatiuum, quæ non vultis fieri vobis, &c. ut Tob. 4. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide tu ne aliquando alteri facias. Secundum est illud Gen. 2. De ligno scientiæ boni, & mali, &c. & huiusmodi præcepta non sunt naturaliter anime impressa, nec ex instinctu naturæ, sed ex auctoritate præcipientis adimplenda.

Duæ sunt opiniones. Vna Caieta. quem sequuti sunt alij, qui videntur ad id declinare, ut dicant non esse peccatum mortale, non seruare præceptum ieiunij, nisi ex contemptu committatur: quia in iure, iniquum, respectu ieiunij Ecclesiastici nullum verbum præceptium ponitur. Altera, & opposita opinio est communis.

C O N C L V S I O.

IE I V N I V M Ecclesiasticum est sub præcepto obligante ad mortale peccatum, & probatur. Propterea quòd decreta Ecclesiæ, etiam si formaliter verbis præceptiuis non vtantur, vtuntur tamen verbis eisdem æquipollentibus: quod apertissimè constat Can. non licet. & Can. non oportet. de consec. d. 8. vbi verba, non licet, non oportet necessitatem importare videtur. &c. quadragesima. de consec. d. 5. vbi clarè significatur, præceptum de ieiunio esse necessariò seruandum. Et Clemens in Cle. exigui. loquens de iis, quæ sub pœna peccati mortalis obligat, dicit Minores fratres non Deo obligari propter ieiunia regulæ à ieiuniis Ecclesiasticis, quæ cæteri Christiani seruare tenentur.

Hinc ruit error dicentium, Ecclesiam non posse homines ad ieiunium obligare, sed potius liberum esse cuiq; cum vulerit ieiunare. lege Castro vbi supra. hæresi. 2.

Alex. Alex. q.
102. m. 4. S.
Tho. ar. 3. Ric.
q. 3. Cast. hæ.
re. 2. ver. ieiun.
m. medi. q. 7.
Nauar & alij
ubi supra.
In ath. 7.

Tob. 4.
Gen. 2.

Hæresi.

F. t. q. f. 4.

BB

Prima

Siluest. ver. ieiunium. Med. q. 4. à si. & Nau. & Ric. q. 8. ubi supra.

Prima diffi. Quibus diebus est tale ieiunium Ecclesiasticum sub præcepto?

CONCLUSIO.

DIES, quibus hoc ieiunium obseruandum est, vel in iure continentur, vel ex generali fidelium consuetudine colliguntur. hæc conclusio inductione probatur. Et primo de ieiunio quadragesimæ, & quatuor temporum constat ex proximè dictis. Ieiunium vigiliæ Pentecost. quidam ex. c. de ieiunio. dist. 76. quidam verò ex generali consuetudine haberi tenent: ieiunium vigiliæ Natiuitatis Dñi. Et Assumptionis Virginis Mariæ habetur. c. 1. extra eod. in vigilia Ioan. Baptistæ, Laurentij, & omnium Sanctorum esse ieiunandum communis consuetudo docet. de ieiunio vigiliarum omnium Apostolorum, dēptis vigiliis Philippi, & Iacobi, & Ioannis Euangelistæ, constat ex. c. consilium nostrum. extra eod. De ieiunio aduentus non extat Ecclesiæ præceptum, sed consilium: vt communis opinio docet: idem tenetur de ieiunio rogationum, vt rogationes. de cons. 3. & de 4. & 6. feria, & de omnibus Sabbathis, vt in. c. ieiunio, & in. c. Sabbatho ead. d. videre licet.

Dott. & Med. q. 4. à si. ubi supra.

Secunda diffi. Est ne aliis diebus, præter iam dictos, sub præcepto ieiunandum?

CONCLUSIO I.

SVNT alij quoq; dies consuetudine introducti, quibus est sub pœna peccati mortalis ieiunandum. Et ratio est: quia minorem locum, & vim consuetudo non habet, quàm ius. Cæterum cum consuetudo in diuersis regnis, religionibus, diocœsibus, & locis, diuersa sit, non potest de hoc ieiunio generalis regula tradi, sed recurrendum est ad patriæ, vel loci consuetudinem, quam seruare tenentur omnes illius loci, siue diocœs habitatores, & c. vbi talis consuetudo viget. Lege c. consuetudo. d. 1. & c. Ecclesiasticarum, & c. in ijs rebus. d. 11.

APPEN. I.

Hinc peregrini transeuntes, & reliqui, qui non animo habitandi in illum locum veniunt, non tenentur illud ieiunium obseruare: quia, sicut non ligantur legibus illius loci, neq; eiusdem consuetudinibus astringuntur, dempta tamen scandali occasione, vel alia

alia urgente necessitate: nam, ea interueniente obligarentur tales ad ieiunium: quoniam si scandalizat fratrem meum, & c.

1. Cor. 8.

Hinc cōsuetudo seculariū non ligat clericos, nec clericorū consuetudo religiosos, nec cōsuetudo loci vniuersitatē, nec è contra: quia sunt diuersi status, & diuersis statutis, & legibus, & cōsuetudinibus, gubernantur: nisi vt dixi, ratio euitandi scandalum oppositū exigeret.

APPEN. 2.

CONCLUSIO II.

EST quoq; ieiunandum, quando aliquis vouit, vel iurauit ieiunare. Ratio est: quia redditio voti, & iuramenti est in præcepto: idē iudiciū est de ieiunio à cōfessore iniuncto: vide in 2. p. flor. q. de clau.

Tertia diffi. Est ne licitum diebus Dominicis ieiunare?

Alex Alex. q. 100 n. 4. ar. 2. & ed. q. 4 à si. S. Tho. ubi sup.

CIRCA hanc difficultatem, quidam partem negantē, alij verò aicntem tuentur.

CONCLUSIO I.

DIEBUS Dominicis, nec in quadragesima, necq; extra, licet ieiunare. Definita est à Melchiade Papa. de cōf. d. 3. c. ieiunium: vbi prohibetur in diebus dominicis ieiunare. & c. quadragesima. de cōf. d. 5. Nā si apud Esdram, cum esset tunc tēpus vmbre, in diebus, qui dies Dñi vocabantur, non erat licitū ieiunare: dicit enim tex. Nolite lugere, sed comedite pinguia: quātō minus hoc tēpore gratiæ, & veritatis in diebus Dominicis, propter gloriosissimam Christi resurrectionem, integrum erit ieiunare.

Esdra. 2. c. 8.

Nota hanc conclusionem esse definitam in Con. Gangren. & Cefaravgust. & alibi contra quosdam hæreticos, qui non credebant Christi IESV resurrectionem: & videntes Catholicos eius causa Dominicam diem celebrare, odio resurrectionis moti, & in contemptum diei Dominici, eodē die ieiunabant: & ideo Ecclesia statuit, ne Catholici tali diē ieiunarent, vt hæreticorū, & Catholicorum ieiunia distinguerentur: atq; ita, vigente illa hæresi, habuit vim Ecclesiæ decretum, & hodie propter eandem causam esset illicitum ieiunare: quia superstitiosum, & hæreticum.

Hæresi.

CONCLUSIO II.

LICET tamē iis diebus ieiunare ex deuotione, vel ad reprimendam carnē, vel propter salutē corporalem, seu aliā iustam causam.

BB 2

Patet:

Patet: quia tale ieiunium de se non est illicitum, nec secundum se prohibendum, sed propter causam modo dictam. & constat cōclutio etiam ex decreto B. Hieron. & refertur. c. vtinam. dist. 76. vbi ita legitur: Vtinam omni tēpore ieiunare possemus, sicut Apostolos ieiunasse etiā in diebus Dominicis in act. Apostolo. legimus.

Hieron.

D V B I V M I.

Licet ne praedictos ieiunij dies antepone, vel postponere?

PROPOSITIO I.

LICET aliquando ex causa talia ieiunia de die in diem transferre. v.g. si vigilia venerit in Dominica, ieiunandū est Sabbatho praecedenti. extra. de obseru. ieiunij. cap. 1. & 2. idem fit si accadat in festo solenni propter venerationem festi, vt fit in Francia: vbi ieiunatur die praecedente festum S. Quintini, quod celebratur in vigilia omnium Sanctorum: fieri tamen hoc debet auctoritate Episcopi. arg. c. 2. proximē citato in fine.

PROPOSITIO II.

QUANDO ieiunium est onus temporis praefiniti, non licet illud antepone, vel postponere, & tali die ieiunij elapso reus est criminis, non tamen ad resumendum tale ieiunium tenetur: quē admodum, qui dimisit hesternū officium, hodie nō tenetur illud redicere.

APPEN. Idem iudicium est de ieiunio ex voto, vel iuramento, vel ex poenitentia iniuncto, si sit onus temporis praefiniti.

PROPOSITIO III.

QUANDO ieiunium non est onus temporis praefiniti, potest, & debet de die in diem transferri. v.g. si ieiunium est à cōfessore impositum, vt ieiunet, exempli causa 7. dies indefinitē: tunc enim licet, propofuerit hodie ieiunare, si frangit ieiunium, tenetur alia die adimplere cōfessoris praecipitum: quoniam tale ieiunium nō est onus temporis praefiniti, sed personae.

D V.

D V B I V M II.

Qui propofuit non ieiunare in quadagesima, ad quid tenebitur?

PROPOSITIO I.

QUI propofuit non ieiunare in quadagesima, peccauit mortaliter, & tenetur singulis diebus sub poena specialis peccati mortalis ieiunare. Ratio est: quoniam haec obligatio singulis diebus ieiunij reuiuifcit.

PROPOSITIO II.

SI nō posset integram ieiunare, posset autem alternis diebus, aut saltem bis in hebdomada, pro mensura valetudinis tenetur ad hoc, & sub praecipio obligatur.

Hinc, qui vouit ieiunare omnibus sextis feriis, si natalis Domini in sexta feria venerit, non poterit non ieiunare: quia est onus tēporis praefiniti. Ita fratres Minores tali die ieiunamus ex regulae voto.

A P P E N D.
Intelligitur vt
in sequenti pro
pos. I.

D V B I V M III.

Quid, si vouit eo die comedere oua, poterit in die Natalis carnes manducare?

PROPOSITIO I.

SI tempore, quo vouit, intendebat in tali casu esu carniū priuare se, vel si memoriē tunc occurrisset, intendisset, non posset illas comedere: si verō non intendit, nec si occurrisset, intendisset, posset: quia non plus voti obligatio extenditur, quam vouētis intentio.

PROPOSITIO II.

SI verō sit dubius, quo modo vouerit non debet carnes comedere: quia in dubiis tutior via sequenda est. de spons. cap. iuuenis. non tamen est iudicandus reus mortalis peccati, illas tunc comedendo: quoniam satis est eligere viam tutā, nisi forte esset mortale propter erroneam conscientiam.

F. t. q. f. 4.

BB 3

Quart.

S. Tho. Siluest.
& Namar. ubi
supra.

Quarta diffic. An essente omni lege positiua teneantur homines ad ieiunium, sola lege naturali?

CONCLUSIO I.

NULLO legis præcepto tenentur homines in cõmuni ad seruandum ieiunium, ita quod sit à natura præscriptum tempus, quo teneantur homines ieiunare. Ratio est: quia præcepta naturæ non proponuntur vniuersis voce sensibili, sed vnicuiq; particulari in instinctu: & ideo ad communem obseruantiam non tenentur, nisi quando publica voce fuerit ab omnibus determinatum.

CONCLUSIO II.

SI solam naturæ legem attendamus, singuli tenentur in particulari abstinere à cibis, qui vel corpori, vel animæ detrimentum afferunt. Ratio est: propterea quod lumine naturæ abstinere etiam agnoscere possumus, quia virtus est in alimentis mediocritatē seruans: tum etiam, quia vt gula peccatum est legi naturæ contrarium, ita præceptum de ieiunio est naturale, quoniã contrariorum eadem est disciplina, & quia peccatum nihil aliud est, quàm præcepti præuaricatio.

Quinta diffic. Obligat ne aliquando sub mortali naturæ ieiunium?

TRIPPLICITER præceptum de naturali ieiunio obligat sub mortali. Primò ratione nocenti corporalis. Secundò propter cauendum animæ periculum. Tertio propter officia necessaria: quod sequentibus conclusionibus fiet perspicuum.

CONCLUSIO III.

QUANDO aliquis præuidet cibum aliquem ratione quantitatis, vel qualitatis corpori plurimum detrimenti allaturum, peccat mortaliter contra ius naturæ, non abstinendo. Ratio est: quia tenetur quisq; moderari alimenta secundum quod vitæ, & sanitati cõueniunt: & hoc intelligo, etiam si cibus, secundum substantiam, esset homini permissus: arbitror enim iure naturali omnia, que sunt homini inferiora, eidem eodem iure esse concessa.

CONCLUSIO II.

QUANDO aliquis iam experimẽto comprobauit, cibus lautioribus, & copiosis, ita libidine inflamari, vt resistere non possit, pro-

culdubio

culdubio abstinere tenetur. Ratio est: quia omnia media necessaria ad cauendum animæ periculum adhibere tenemur: in tali autem discrimine medium necessarium est abstinentia: et præter Sãctorum authoritates, experientia docet: vide S. Hiero. in epistola ad Eustochium.

CONCLUSIO III.

QUANDO ad opera iustitiæ, siue charitatis est sensuum integritas necessaria, lex naturæ obligat sub præcepto. Patet: Lucæ 21. Vbi Christus Saluator noster Apostolis, & Ecclesiæ Prælati maxime præcipit: Attendite, ne grauentur corda vestra crapula, &c. quod est contra illos, de quibus Isai. 5. dicitur: Væ qui confurgitis mane ad ebrietatem sectandam. Hæc autem regula à propria ratione vnicuiq; præfigitur, secundum negotiorum exigentiam.

Hinc Sacerdotes, qui tenentur sacramenta ministrare, & confessiones audire, sobrietatem, & abstinentiam, & sensuum integritatem seruare tenentur.

CONCLUSIO IIII.

SUPPOSITA fidei reuelatione, qua intelligimus Deum peccatis offendi, & pœnitentia placari, sine scripta lege, tenentur homines ad ieiunium. Ratio est: quia natura duce, cognoscimus vindicandam esse offensam, idq; per optata pœnalia, inter quæ sit tunc occurrit subtractio delectabilium, ad quæ natura maxime inclinatur, atq; naturæ maxime consentaneum est ieiunium: tum, vt satisficiamus pro culpa, tum vt misericordiam cõsequamur, quod fides docet. Patet exemplo Niniuitarum Ionæ. c. 3. & Tobix. 12. & Daniël. 9.

QVÆSTIO V.

An obligatio præcepti ieiunandi aliquo modo tolli possit?

CVM ieiunij necessitas, & obligatio variis modis tollatur, variis etiam positis difficultatibus, quæstio proposita enodabitur.

BB 4

Prima

B Hiero.

Lucæ. 21.

Isai. c. 5.

APPEN.

Ionæ 3:

Tob 12.

Daniel. 9.

Alex Alex q.

102 m. 3. 7. e-

dm q 3 & 8.

Silu. ubi supra.

Primâ difficul. An per consuetudinem ieiunij obligatio dissoluatur?

AD huius difficultatis maiore declaratione: quae sequuntur, sunt prenotanda. Consuetudo, quae est optima legum interpres, dupplicem habet vim: nam potest nouam obligationem inducere, & priorē obligationem legis remouere: legem, scilicet, in validando, & homines ab obseruantia legis excusando.

Consuetudo, vt obligationē nouam inducat, debet esse rationalis, & praescripta, quae quidem equiparatur legi, quae nisi iusta sit, lex esse nō potest: de hac consuetudine loquuntur sepe iura, & sancti, vt B. Aug. & habetur. c. Ecclesiasticarū. d. 11. vbi dicit, Ecclesia sticarū institutionū, &c. Quasdam verō consuetudine roboratas approbavit vsus. & sequitur ibidem: Quibus par ritus, & idē vtriq; pietatis debetur effectus. hęc etiam consuetudo est, quae dici solet ius quoddam esse in vsu, non in literis contentum.

Consuetudo, vt priorem legis vim, & obligationem tollat, non oportet, vt sit rationalis, & praescripta, sed satis est sit per tantum tempus inducta, & obseruata, vt ad notitiam maiorum peruenit, qui cum eam sciunt, minimē contradicunt, cum commodē, si vellent, & contradicere, & praeruaricatores punire possent: quod cum non faciant, iuste eius legis rigorem velle amouere praesumitur: vnde non tam consuetudo contraria, quam animus legislatoris consuetudini consentiens efficit legis amotionem.

CONCLUSIO.

CONSVETUDO saepissimē ab obseruantia ieiunij excusat. Ratio est: quia humanae leges ex intentione legislatoris vim suam habent, & ideo si legislator, cum legem facit, animum obligandi non habet, vel si post legem institutam animum obligandi deponat, non amplius obligat lex. Quare consuetudine inducta legi contraria, sciente legislatore, & non contradicente, nec in obediētes puniēte, homines à dictae legis obseruantia excusantur, quoniam tunc videtur dispensare, siue legem deponere: & confirmatur conclusio. c. in his dist. 11. vbi D. August. dicit: Quando aliquid in diuinis literis non traditur, mos populi Dei pro lege est habenda.

benda, & c. vtrūm. d. 76. hinc innumeri casus colliguntur, quibus homines à ieiunij praescepto liberantur, & conclusio fortius roboratur.

Nam hinc excusantur à Doctoribus, qui iuxta morem, & consuetudinem patriae, in die ieiunij longiores collationes faciunt, siue olera, electuaria, vel fructus aliquos, vel panem solūm, vel simul cum fructibus alicuius arboris sumunt.

Hinc etiā Mediolanenses excusantur, nō ieiunātes primis quatuor diebus quadragesimae.

Hinc non ieiunatur in diebus rogationum, cum olim fuerit sub praescepto illis diebus ieiunium. vt constat. c. Rogationes. de consecr. dist. 3.

Hinc multi à solutione decimarum quarundam rerum liberantur, secundum diuersarum regionum, & locorum consuetudinem: quemadmodum alicubi à celebratione aliquorum festorum liberantur, qui alibi non excusantur.

Hinc etiam excusantur ante horam Vesperorum manducantes: non enim adhuc sunt trecenti anni, ex quo hora prandij in ieiunio erat hora tertia post meridiem: & religiosi quoque liberantur, qui multum ante meridiem aestiuo tempore, & in quadragesima, vt scribit Caiet. videntur comedere.

Hinc Britones excusantur, qui in quadragesima butyro vtuntur: vbi talis viget consuetudo, aut ouis, aliiq; ex carne originem trahentibus, cum contrarium sit iure definitum. c. deniq; d. 4.

Hinc à peccato liberantur comedentes carnes in aliquibus locis in die Sabbathi: cum abstinendum tunc esse ab illis Gregor. instituerit: & habetur. capit. quia dies. de consecr. dist. 5. Hęc omnia, & iis similia, non sunt seruanda, secundum legis rigorem, sed secundum patriae, & loci consuetudinem: nam vt moribus vtentium leges firmantur, ita quoque moribus vtentium in contrarium nōnullae leges hodie abrogatae sunt. Ita docet D. Aug. & habetur. dist. 4. leges non obligant, nisi sint vtentiū moribus approbatae, ait enim, Leges instituntur, cum promulgantur, firmantur cum moribus vtentium, approbantur.

DE DISPENSATIONE.

DD. ubi supr.

Secunda diffc. Vtrum summus Pontifex possit dispensare in lege ieiunij, vt aliquis ab eius obseruantia liberetur?

CONCLUSIO I.

SUMMVS Pont. potest dispensare in præcepto ieiunij, quanuis fuit ab Apostolis institutum. Ratio est: quia in hac lege ferenda Apostoli vti fuere potestate gubernandi sibi à Christo concessa, & in iis, quæ pertinent ad gubernationem Ecclesiæ, summus Pontifex habet æqualem potestatem, sicut Apostoli habuerunt: quare in legibus Apostolorum poterit dispensare, vt multi Papæ dispensarunt in legibus, & statutis Apostolorum. lege. c. lector. 34. d. & c. super eo. de bigamis. & d. 82. c. presbyter. & ita dispensat absolutè ne quis ieiunij lege teneatur, vel non illis diebus. argum. Clem. ne Romani. de elect. c. ex insinuatione, de appellat.

APPEN.

Hinc colligitur aliter posse dispensare Papam in præcepto ieiunij, aliter in votis: quia primum competit illi, velut ordinaria potestate, quemadmodum Princeps potest in suis legibus dispensare: at verò secundum conuenit illi tanquam Christi Vicario, ex speciali commissione, non tanquam superiori lege, sed tanquam dispensatori qui autoritate Domini remittit obligationem, sibi factam: & ideo maior causa in votis requiritur, & strictior est dispensandi potestas.

CONCLUSIO II.

ETIAM si non subsit probabilis causa, dispensatio in ieiunio est valida, potest tamen esse, & cum peccato dispensantis, & etiam vtiens dispensatione. Probatum prima pars: quia in humanis legibus rationalis solum causa exigitur, vt dispensatio sit honesta: non autem, vt simpliciter sit valida: ad hoc enim sufficit voluntas Principis: & in lege ieiunij vt modò diximus est veluti princeps. Secunda pars constat, quia Prælati vniuersalis Ecclesiæ tenentur ex iustitia legali curam habere, ne communis obseruantia penitus destruat: & per immoderatas dispensationes, periret communis obseruantia: imò aliquando potest esse negligentia mortalis in Prælato, quando subditi venialiter peccant: & nota in bulla Cruciatæ non esse vniuersalem dispensationem in ieiunio, sed in qualitate

itate cibi, ad quam regulariter rationabiles cause inueniuntur. Tertia pars cõclusionis ita intelligenda est, nempe, is, qui sine causa dispensationem obtinuit, non peccat, saltem mortaliter cõtra legem: quia iam est à lege liber, verum poterit esse mortale peccatũ ratione scandalizandi: vbi quadrat maximè Apostolicum præceptum: Videte ne hæc licentia vestra offendiculum, &c. & 1. Cor. c. 8. & ad Rom. 14.

1. Cor. c. 8.
Ad Rom. 14.

Hinc attendere debent, & cauere viri religiosi, & literati coram infirmis, & rudibus in iis, ne miseri scandalizentur.

APPEN.

Tertia diffc. An inferiores Prælati simpliciter in ieiunio dispensare possint?

CONCLUSIO I.

INFERIORES Prælati in ieiunio simpliciter dispensare non possunt. Ratio est: quoniam dispensatio propria est eiusdem potestatis, cuius est concedere leges, & cum lex de ieiunio à suprema potestate sit condita, non poterunt inferiores Prælati, vt Episcopi, pro suo arbitrio dispensare, & aliquem à ieiunij præcepto liberare.

CONCLUSIO II.

POTERVNT inferiores Prælati legem interpretari: est intelligenda conclusio, vt cõpetat Prælati, nõ solum, vt Doctores sunt, legem exponere, verum etiam, vt Pastores animarũ: nam possunt, vt tales auctoritatiuè interpretari legem, non obligare hunc, qui accedit ad dispensationem. Et ratio est: quia cum lex de ieiunio sit vniuersalissima, & in plerisque casibus non pateat accessus ad summum Pontificem, non esset satis consultum Ecclesiæ, si inferiores Prælati non haberent hanc potestatem, quam credendum est ex permissione Summi Pontif. habere: & intellige singulariter cum isto, aut illo, ne illo, aut illo die ieiuent, iusta tamen causa interueniente, & in bonum aliud compensare.

Quarta diffc. An quilibet Prælati cum suis subditis in ieiunio dispensare possit?

CONCLUSIO.

POSSVNT Prælati, quemadmodum & Piscopi, non dispensare, sed legem suis subditis declarare. Ratio est: quia tan frequen-

S. Tho in. 4. d.
15 q. 3. arti. 2.
ad ult. & Silu.
& Nauar. ubi
supra. & Caie.
loco citato. S.
Thom.

frequenter Sedes Apostolica consuli non potest: tum etiam quia videtur consuetudine introductum, quæ potest dare iurisdictionem. c. cum contingat. de foro competet. & c. duo simul. de offic. ordina.

APPEN. 1. Hinc Prælati debent compati subditis suis petentibus dispensationem in ieiunio, & benignè dispensando, à suis scrupuloseos liberare, aut ieiunium in aliud pium opus commutare, & non suis propriis conscientis eos relinquere.

APPEN. 2. Hinc etiam parochis hoc idem esse concessum, quod Prælati, quando ad Episcopum non potest esse recursus sine periculo: alio qui enim non esset iubeatis rectè consultum.

D V B I V M I.

Poterit ne aliquis propria autoritate, causa interueniente, ieiunium dimittere?

P R O P O S I T I O I.

SI certum sit, quod quis ieiunare non possit ex causæ euidetia, certumq; sit eam esse vnam ex iis, quæ à debito ieiunandi excusant, non opus est alterius licentia, aut dispensatione ad recedendum à ieiunio: communi opinione recepta est propositio. Sed est limitanda dummodo scandalum non oriatur: nam tunc esset petenda dispensatio.

Limitatio.

P R O P O S I T I O II.

SI certum non sit, causam sufficientem subsistere, satis erit homini. s. dubitanti viros peritos & fide dignos audire: & re illis exposita, si declarauerint causam sufficere, poterit sine superiorum dispensatione eorum iudicio se submittere: viri autem fidedigni, citra prælatum, quorum iudicio dubitans se poterit confirmare, sunt proprius sacerdos, si doctus sit, aut medicus, si causa morbi sit, aut vir doctus, ac literatus in huiusmodi casibus instructus: caueat tamen medicus, ne sine causa rationabili, vel saltem dubia declaret: quoniam peccabit. arg. c. quid culpatur. 13. q. 1.

P R O P O S I T I O III.

QVANDO causa fuerit dubia, & non est recursus ad Prælatum, vel ad parochum, & c. vt dictum est. in. 2. propositione est notanda regula, nempe in iis, quæ ad nos pertinent circa nos ipsos seiores esse

res esse debemus, mitiores autem circa proximum: nam primum est spiritus prudentiæ vigilantis contra carnem, quod Paul. Rom. 13. ad Rom. 13. probat, dicens: Induimini Dominum IESVM Christum, & carnis curam ne feceritis in desideriis. Secundum autem est fraternæ charitatis misericordiam: quod idè docuit Paul. c. 14. Rom. 14. Infirmum autem in fide assumite.

D V B I V M II.

An qui die, quo ieiunant, se ad luxuriam siue ex naturali conditione, siue ex vitio procliuiores sentiunt: an etiam qui ex natura, vel viciosa consuetudine sunt ad eò ad comedendum inclinati, vt notabilem, & magnam difficultatem in ieiunando patiantur, ita vt facile ad assuetudinem redeant, ob has causas à ieiunio si ita de obligati?

P R O P O S I T I O I.

NVLLO modo sunt audiendi priui, neq; cum illis est dispensandum: huiusmodi enim est carnis prudentia, aut dæmonum astutia, qui ea occasione abstinentiæ donum eripere satagunt.

P R O P O S I T I O II.

NEQVE prætextu magnæ difficultatis, quam imperfecti sentiunt, minuendum est ieiunium, aut cum illis dispensandum. Ratio est: quoniam huiusmodi difficultates assiduitate mollescunt, & perseverantia vincuntur. Medina tenet esse cum illis dispensandum.

D V B I V M III.

Quid de dispensatione ieiunij ex voto, vel ex pœnitentia iniuncti?

P R O P O S I T I O I.

IN ieiuniis, quibus se aliqui ex voto obligarunt, dispensare potest Episcopus, & si causa non existat in vouente dummodo illud, in quod fit commutatio, sit melius, & Deo acceptius, constat ex cap. 2. de voto.

P R O P O S I T I O II.

IEIUNTA in pœnitentia imposita autoritate superioris, vel æqualis confessoris redimi possunt. hæc patet ex superioribus.

Sunt

Sunt, & aliæ causæ, quibus fideles ab obseruantia præcepti ieiunij excusantur: vt infirmitas, necessitas, pietas, de quibus quaestione sequenti copiosè disputabitur.

Q V Æ S T I O VI.

De iis, qui ad obseruantiam præcepti de ieiunio Ecclesiastico tenentur?

Alex. Alé. q. 102. S. Thom. ar. 4. Ricard. q. 4. Med. q. 5. a si. Nauar. & Sum. ubi supr.

Q V Æ S T I O hæc nonnullis difficultatibus expositis patebit.

Prima diffie. An iusti ad præceptum ieiunij teneantur?

C O N C L V S I O.

T E N E N T V R iusti ad præcepti ieiunij obseruantiam. Ratio est: quia ieiunium est institutum, non solum ad satisfaciendum, verum etiam ad impetrandum, & iusti congruentius, quam alij impetrare possunt: tum etiam quia cum iustitia non excludat iustum ab obedientia Ecclesiæ, neq; à ieiunio ab Ecclesia præcepto. Et tertio propterea quod, ieiunium est etiam institutum ad radicem peccati amputandam, ad meritum augendum, ad ampliorem gratiam assequendam, quæ omnia iusto maximè conueniunt: dicite scriptura. Apoc. 22. Qui iustus est, iustificetur adhuc, & Sanctus sanctificetur adhuc: & Christus, qui peccatum non nouerat, neq; inuentus est dolus in ore eius, quadraginta diebus, & noctibus ieiunauit: nõ quod ipse opus haberet ieiunio, sed quod nobis exemplum daret, vt quantumlibet perfectus quisq; foret, agnosceret ieiunium esse sibi necessarium.

Alex. m. 2. ar. 2. ubi supra.

Apoc. 22.

1. Pet. 2.

Hæresis.

Hinc error, & infania impiorum Begardorum, & libidinofarū Beginarum facile deprehenditur, qui dicebant hominem nõ obligari ad ieiunia Ecclesiæ, cum ad flatum perfectionis peruenerit. lege Castr. contra hæreses verbo ieiunium, hæresi 3. & c. ad nostrum, de hæreticis.

Secunda diffie. An pueri præcepto ieiunij Ecclesiastici teneantur?

C O N C L V S I O.

P V E R I præcepto ieiunij non obligantur. Ratio est: quia in illis est maxima naturæ debilitas, qua fit, vt si sequenti cibo, & non

Alex. Alé. ar. 3. & reliqui ubi supra.

non multo, simul sumpto, indigeant: tum etiam quia egent cibo frequenter sumpto, cum in eis sit materia duplicis operationis nutriendi, scilicet, & augendi.

Tertia diffie. Qua igitur ætate ieiunij præcepto adstringentur?

Alex. Alé. ar. 5. & alij ubi supra.

N O S T E R Alex. Alen. loco citato varias offert opiniones. Quidam dixerunt teneri ætate viginti annorum: quia in tali ætate sunt homines secundum leges apti ad bellum. Alij affirmarunt in ætate quindecim annorum teneri ad ieiunium: quia tempore illo incipit libido inualescere, ad cuius motus compescendos, & refrenandos, ieiunium ab Ecclesia est institutum. Alex. verò tẽpore esse docuit ætate decem & octo annorũ: quia hoc erat tempus, tunc ab Ecclesia intrandi religionem determinatum: vltima opinio sequenti conclusione continetur.

C O N C L V S I O I.

A N T E 21. annum præcepto ieiunij Ecclesiæ non obligantur. hæc conclusio neq; ex iure Canonico habetur, neq; communi Doctorum consensu recipitur, vt ex varietate opinionum constat: verum cum sit grauisimorum Doctorum, tuto potest defendi. Et ratio est: quia sicut in aliis lex humana ea, quæ regulariter occurrunt, respicit: ita in hac parte ea mensura, & benignitate vtendum est: quare, cum regulariter per illud tempus adolentes ieiunare sine detrimento non possint, quamquã sint aliqui robusti in infra illam ætatem, possunt frui legis benignitate, & quia, vt refert Alex. de sententia Philosophi tempus augmenti est vsq; ad finem trium septenariorũ, quæ fuit vna ex causis in proxima difficultate positis.

Hinc præcepta Synodalia, de ieiunio, & votua ieiunia alicuius ciuitatis infra hanc ætatem non obligant: nam si ab vniuersali præcepto, quod debet esse regula omnium, excusantur, & à lege inferiorum eximentur. Verum enimvero prædicatores caueant, ne, dum nimis Theologi esse volunt, publicè doceant eos ad nullũ ieiunium obligari. Satis enim erit dicant nullum ab ea ætate excusari.

APPEN. 1.

C O N C L V S I O.

CONCLUSIO II.

PVERI infra illam aetatem tenentur praecipis abstinentiae, quae est de iure naturali, & sub poena peccati mortalis, quando aliud remedium, praeter ieiunium, illis non videtur super esse. constat haec conclusio ex superioribus: & tanto magis tenentur, quanto est feruentior aetas, & pronior ad libidinem: & hoc visus est docere D. Ambr. ferm. 34. vbi inuehitur in adulescentes, dicens: confusione illorum esse, quod senes feruent ieiunia, & illi violent.

D. Amb.

APPEN. 2.

Hinc confessores debent ieiunia moderata illis imponere, praefertim, si intellexerint, in illis, iam nimis carnem aduersus spiritum concupiscere.

APPEN. 3.

Hinc si non possunt, propter causas dictas totam quadragesimam continuam ieiunare, debent saltem interpolatam, & temporu, & vigiliaru ieiunia, obseruare, & carnis motus comprimere: quod D. Basilius tomo. 2. ferm. 2. de iei. admonuit, dicens: Pueros tanquam nouellas plantas esse irrigandos.

D. Basili.

CONCLUSIO III.

ALIQUANDO, magna tribulatione imminente, in signum arctiores poenitentiae, etiam pueris sunt ieiunia indicenda. Patet Ionae 3. vbi, homines & iumenta, legitur, non gustent quicquam, nec aquam bibant.

Ionae 3.

Quarta diffi. Qui infra istam aetatem vouit ieiunare, tenebitur

QUI 14. annum excedens infra dictam aetatem, sponte vouit ieiunare, tenetur votum implere: Ratio est: quia cum votum propria sponte assumatur, potuit cedere iuri suo, dummodo sit absq; notabili detrimento.

Quinta diffi. Religiosi nostri Seraphi Ordinis erunt ne vi praecipis, & regulae, infra istam aetatem ad ieiunium, obligati?

Medim. c. 14. s. 10.

DOCTOR Med. Dominicanus in suis institutionibus, confessorum, quae Hispano sermone scriptae, circunferuntur, affirmat, non teneri ex vi praecipis regulae infra istam aetatem professos nostri ordinis ad ieiunium.

M. C. C.

CON-

CONCLUSIO.

TENENTUR professi nostrae religionis diebus in regula praecipis, sub pena peccati mortalis ex vi regulae, & praecipis, ieiunare. Probatur primo: quia quaedam decimum quartum annum excedentes, possunt se voto obligare, & cedunt iuri suo: ita etiam professi nostri, qui iam decimum septimum iuxta Concilij Trid. decretum agunt annum, potuerunt se voto ligare, & iuri suo cedere: quod autem voto sint astricti, patet ex forma profitendi: nam dicit, Voueo, & promitto seruare regulam, &c. & esse regulae praecipis de ieiunio obligans ad mortale, constat ex declarationibus super eandem regulam Nicolai 3. & Clementis 5. quae fuerunt postea in Concil. Viennien. approbatae, & continentur in extrauag. exiit qui feminat. & in Clem. exiui de paradiso. de verb. sig. Secundo confirmatur conclusio, quia si constitutio Ordinis sancti Dominici, quae non obligat ad mortale, de sententia eiusdem Medinæ loco citato, constringit fratres suos, ut in die natalis Domini non possint carnes comedere, si venerit in feria sexta, multo magis profecto praecipis de ieiunio regulae nostrae obligans ad mortale, ligabit fratres meos ad ieiunium: quare ex vi praecipis, & regulae sub poena peccati mortalis tenentur diebus ibi praecipis ieiunare: tenentur quoque quadragesimam ieiunare, cum in regula contineatur: Sed aliam vsque ad resurrectionem Domini ieiunent. lege Cordubensem in expositione nostrae regulae. c. 3. q. 1. Si uest. tenet hanc conclusionem. vbi supra. num. 18.

Sexta diffi. Vtrum senes ad ieiunium teneantur?

Doct. vbi sup.

CVM senectus non sit euidenter omnibus vna (sunt enim alij qui sesagenarij, ita fortes, sicut alij quinquagenarij) non est de terminatum tempus, quando homines propter senectutem a ieiunio excusentur.

CONCLUSIO.

SENES post 60. annu non tenentur ieiunare. haec conclusio est probabilis. Et ratio est: quia ut plurimu tunc incipit deficere humana natura: & ideo eget pauco alimeto, sed multiplicato: virtus enim debilis excipere non potest quantum est necessarium: propter quod, si qui inueniantur firmiores post dicta aetate, ea indulgentia uti poterunt.

F. q. 4.

CC

Hinc

APPEN.

Hinc etiam, qui ante illam aetatem sunt debiles à præcepto excusantur, vt alij infirmi.

Notet autem confessor, quòd cum fuerit dubium, de impotentia in remittendo ieiunium, tantum attendat, vt necessitati prouideat, cum minima legis aetura: vt si satis fuerit, vt horam praeueniat, vel vespertinam refectiunculam indulgentius faciat concedere, non ex toto ieiunium relaxet.

Notet etiam ille, cui propter debilitatem pluries comedere conceditur, quòd non intelligitur excusari à carniū abstinentia, ad quam etiam pueri tenentur statim post usum rationis, & senes vsq; ad ultimam aetatem, vt Ecclesiæ vsus probat: & ante usum rationis pueri, vel amenti carnem ministrare, nullum est peccatum: quia nullum nobis, aut illis impositum est præceptum, quòd tamē non est faciendum sine causa.

Dist. ubi sup.

Septima diffic. Prægnantes foeminae tenentur ne ieiunium Ecclesiasticum seruare?

CAIETANVS, & Paludanus distinct. quodammodo vtuntur.

CONCLUSIO.

PRÆGNANTES foeminae, eo tempore, ieiunij præcepto nõ tenentur. hanc conclusionem vsus Ecclesiæ approbat. Et ratio est: quia debent accipere cibum, non solum pro se, verum etiam, pro foetu: atque ita regulariter indigent multiplicato alimento, vt sibi, & foetui sufficere possint: & si aliquæ robustiores inueniantur, eodem fauore, vt antea diximus vti possunt: tum etiam, probatur conclusio cum Ricar. propterea quòd, sæpè est illis desiderium variū, & inordinatum diuersorū ciborum, & ita intensum aliquando, vt nisi aliquo modo possent appetitui satisfacere, periclitaretur foetus.

APPEN. I.

Hinc etiam excusantur à ieiunio lactantes, siue nutrices, cum sibi, & proli comedere debeant, & sibi vna comestio non sufficiat.

APPEN. 2.

Hinc peccarent prægnantes, & nutrices ieiunando, nisi ita robustæ essent, vt vna comestione sibi, & infantibus satisfacere possent: quia esset periculum periclitationis infantis.

Cate.

Limitatio.

Ceterum nõ subinde excusantur à defectu ciborum: nam licet propter alendam prolem sit necessaria maior quantitas, non tamē est ita necessaria qualitas, nisi fortè detrimentum infantulo timeretur, in quo casu facillimè debet cum eiusmodi dispensari.

Octaua diffic. Vtrum infirmi, & debiles ieiunij præcepto ligentur?

CONCLUSIO.

INFIRMI, & debiles à præcepto ieiunij sunt soluti: expressè habetur. c. 2. de obseruat. ieiunij. vbi dicitur ne celsitatē non esse lege subditam, & in eis natura est debilis, & grauaretur, si totum, quòd sustentationi naturæ necessarium est, assumeretur: verum enim uero ad decernendum in particulari de hac re, prudentia, & integritate est opus: quare notandæ sunt sequētes propositiones.

PROPOSITIO I.

MORBVS, aut debilitas, quæ impedit, ne statutis horis, debita quantitas possit summi, à præcepto ieiunij excusat. Et ratio est: quoniam esset magnum detrimentum tunc homines ad ieiunium obligari.

Hinc excusantur, qui multo alimento grauari solent, paruo deficiere, & noctes ferè infomnes ducere.

APPEN.

Nona diffic. Vtrum pauperes ieiunare teneantur?

Alex. Ale. ar.
4. & alij ubi supra.

CONCLUSIO I.

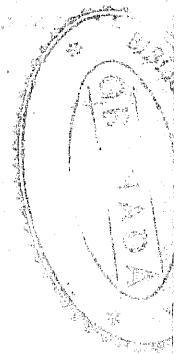
PAUPERES, qui habent sufficientem cibum ad vnicā comestionem, ieiunare tenentur. Ratio est: quia præceptū de ieiunio neminem excipit.

CONCLUSIO II.

ILLI, qui propter aliquod impedimentū, non potuerunt summere victum vni prandio sufficientem, pro illa die à ieiunio excusantur. Ratio est: quoniam esset illis nimis graue, cum tam paruo alimento seruare ieiunium: necessitate enim tunc, quæ non subiacet legi, excusantur. lege. c. consilium. de obseruat. ieiunij, & c. quadragesima. de cons. dist. 5. & de consec. dist. 1. c. alij.

CC 2

Hinc

APPEN. I.

Hinc mendici, qui hostiatim, & frustratim petunt eleemosynam, & non habent sufficientem cibū vni prandio, à ieiunio sunt liberi.

APPEN. 2.

Hinc famuli, quibus tam tenua portio statuta est, vt ieiunium ferre non possint, etiam sunt exempti: tenentur tamen domini, si possunt, prandium augere.

APPEN. 3.

Hinc etiam excusantur itinerantes, qui in paruulis opidis sufficientem cibum sibi, non possunt comparare, & licet panem, & fructus habeant, videtur cum huiusmodi victu non teneri ad ieiunium: quia, vt plurimum iis sufficienter nutriri nō possunt. Verum nota, quòd cum hæc impotentia sit ab extrinseco, solum excusat, quando actu est, & pro illo solum tempore. Quamobrem mendici, aut famuli, alioqui valentes, si semel in quadragesima victum habeant sufficientem, peccabunt mortaliter illo die non ieiunantes: propterea quòd, singulis diebus est singulare præceptum.

Quando autem liceat propter defectum cibi, in iis diebus, carnes manducare infra dicitur.

Alex. Alē. ar. 5
& alij ubi su.

Decima diffic. An propter laborem homines à præcepto ieiunij excusentur?

CONCLUSIO.

LABOR necessarius, siue ad corporalem vitam, siue ad temporalem conseruandam ratione ieiunij non est minus, atque ita laborantes præcepto ieiunij non obligantur. Ratio est: quia lex de ieiunio est sua uis, & non obligat cum notabili detrimento, esset autem detrimentum, iacturam pati in communi, vt paterentur, si à consuetis operibus vacarent.

APPEN. I.

Hinc agricolæ etiam prædiuites, aut fabriferrarij, qui labore in compassibili cum ieiunio, fatigantur, si bona fide, diebus ieiunij consueta opera faciant, à ieiunij præcepto excusantur: vt illos Eugenius III. eximit: vt videre licet apud Siluestrum vbi supra num. 24. vbi non eximuntur, qui artes sedentarias, vel parū laboriosas exercēt, sicut scriptores, sutores, sartores, & c. scriptores autē, qui ex officio scribere habēt, vt Regū secretarij, & alios, qui ex hoc labore viuunt, quando tēporis angustia, & negotij necessitate cogūtur, arbitror

arbitror esse à ieiunio liberos: nam scribere qui nesciunt, nullum putant esse laborem: tres digiti scribunt, cætera membra dolent.

Hinc etiam famuli à dominis compulsi ad laborandum, & si labor non sit necessarius, & domini peccent, vltra modum illos onerando, à ieiunio excusantur.

Hinc, qui suis dominis prandentibus assistere, & ex officio credentiam facere tenentur, à ieiunio liberantur, si quid ciborum præsumant, & etiam si prægustent carnes, & si domini peccent non seruando ieiunia: quoniam ad eorum statutum est hoc necessarium: quemadmodum etiam, excusantur illi, qui tali certa hora habent prandium aliàs non habituri.

DVBIUM I.

Laborantes in die festo, si est dies ieiunij, in quo non laborant, erunt ne liberi à ieiunio.

RESPONDEO: Si laborans in die festo est fatigatus ex labore præterito, ita quòd si ieiunaret, sequenti die nō posset, præ virium debilitate, laborare, est liber à ieiunio, at verò teneatur ieiunare si in se vires, & robur, animumq; ad ieiunandum sentiret.

Duo tamē hîc sunt notanda. Vnum est, quòd si commodè posset minuere laborem, debet hoc facere, & simul ieiunare sine detrimento sui status. Alterum est, ne labor sit omnino voluntarius, vel in fraudem ieiunij: nam tunc ex Alex. & S. Thom. vbi supra, non essent à ieiunio liberi. Idemq; sentiendum est de peregrinatis, & iter agentibus.

DVBIUM II.

Quid, si aliquis nolit conducere operarios, nisi ieiunium frangant?

RESPONDEO: Non sunt à culpa immunes, nisi eos fortè causa necessaria, quæ festinationem operis exposcat, excuset.

*Alex. ubi su.**Peccabunt ne, conducentes operarios, quos probabiliter credunt, non ieiunatos?*

R E S P O N D E O: Non peccant. Ratio est: quia præsumere tenentur, illos necessitate cogi ad laborandum: dubia enim sunt in meliorem partem interpretanda.

DV B I V M IIII.

*Debent ne conductores inquirere eorum necessitatem?**Ric. & Silu. ubi supra.*

R E S P O N D E O: Nequaquã. Et ratio est: quia huiusmodi inquisitio multis posset fieri scandali occasio.

Vndecima diffc. Vtrum peregrini teneantur ieiunare?

CONCLVSIO I.

S I peregrinatio est voluntaria, & peregrinus ratione dignitatis personæ suæ peregrinatione plurimum ædificat, & deuotione auget, & peregrinando non potest ieiunare, est à ieiunio liber. Et ratio est: quia tunc per ieiunium maius bonum, nempe multorum ædificatio impediretur.

CONCLVSIO II.

Q V A N D O peregrinus intelligeret, se multò magis, peccet per peregrinando, carnem domare, & in spiritu proficere, quàm ieiunando: esset quoque liber à ieiunio. Probatur eadè ratione, qua prima conclusio.

CONCLVSIO III.

Q V A N D O peregrinatio est ex voto, vel præcepto, vel iniuncta in penitentia, & differri commodè non potest, eo quòd tempus implendi accedit, & focij, qui tunc ad id se offerunt necessarii, postea deerunt, poterit in diebus ieiunij peregrinari, & non erit transgressio ieiunij reus, si vtrumque, scilicet, ieiunare, & peregrinari commodè facere nõ potest. Gabriel in 4. d. 13. q. 3. & Siluest. ubi supra.

CON-

CONCLVSIO IIII.

Q V A N D O peregrinatio nõ est necessaria, peccat illam aggrediens indiscretè, id est, tempore ieiunij, ea tamen aggressa, integrum est impossibile ieiunium frangere. Patet à simili: sicut licet infirmanti ex culpa sua, durante infirmitate, non ieiunare: vide duo notabilia in fine proxime difficultatis posita.

Siluest.

DV B I V M V.

Tenantur ne cursores ieiunij præceptum seruare?

PROPOSITIO I.

S I cursus præteritus, vel futurus exposcit, vt non ieiunent, non tenentur ieiunij præceptum obseruare. Ratio est eadem, quæ de laborantibus: quia lex de ieiunio est suavis, & cum tanto detrimento minimè obligat: & intelligitur propositio non solum, quando sine tali officio viuere non possent, verum etiam quando non æquè benè.

PROPOSITIO II.

C U R S O R, qui ad diem se locat, & aliàs habet, vnde viuat, ieiunij præcepto ligatur. Ratio est: quia non debet tunc se locare, nisi ieiunare valeat: vel timeat postea se nõ inuenturum conductorem.

PROPOSITIO III.

C U R S O R, qui se locat ad totum annum, & ad totale seruiciũ, & si cursus exigit, & c. vt in prima propositione continetur, erit tunc liber à ieiunio: & probatur omissa ratione primæ propositionis, qua potest confirmari. Propterea quòd si exciperet, vt diebus ieiunij iter non ageret, conductorem non inueniret.

*Doct. ubi sup.**Duodecima diffc. Exercentes opera suo statui vtillissima, & maximè conuenientia, tenentur ne ieiunare?*

CONCLVSIO.

P R O P T E R illa, quæ vtillissima sunt, & maximè conuenientia ad statutum, licitum est aliquando ieiunium soluere. Ratio est: propterea quòd, hæc, & alia id genus, quæ vtillissima sunt & raro eueniunt, inter necessaria computantur.

CC 4

RE-

REGVLA.

Hinc regula Caiet. non displicet, videlicet, id, quod ab obseruatione festi suo modo excusat, etiam à ieiunij obseruatione: quoniam grauius præceptum de obseruatione festi, quàm ieiuniorum est: quamobrem, si licet non obseruare festum, quando ob illius obseruantiam, vel damnum paterentur, vel lucrum amitterent, vt constat. c. licet de feriis, vbi conceditur tralecia capere in diebus festiuis, oblata opportunitate, qualis nõ semper habetur: & iudicibus, si res de qua iudicatur, talis sit, quæ alioquin esset peritura, nõ obstante prohibitione, conceditur, vt in die feriato iudicetur: similiter, & habentibus triticum in area, integrum est illud colligere in die festo, si timeant alioquin triticum periturum: licebit quoque ieiuniũ soluere, quãdo hoc necessariũ est ad sui, & suorũ sustentationem, vel ad fame, honoris, status, rerumque, habitatum conseruationem, aut etiam ad bonũ aliquod notabile adquirendum iustum, & honestum, ad quod non aliàs oportunitas speratur. Et ratio est: quoniam Ecclesia instituens ieiunia, non intendit homines in tanto rigore ad illa obligare, vt causa ieiunij, vel damna notabilia sentiant, vel lucra, alioquin licita, & iusta, amittant.

APPEN. 1. Hinc mercatores, & alij nobiles, quando se offert occasio ingentis lucri possunt laboriosa itinera conficere, etiam cum ieiunij dispendio.

APPEN. 2. Hinc, cum ad statutum coniugũ maximè cõueniant mutua officia: imo etiam necessaria indidentur, excusatur vir à ieiunio præcepto, si propter illud redditur impotens ad persoluendum coniuugale debitum, & non potest aliter vxori satisficere.

APPEN. 3. Hinc vxor à ieiuniis voluntariis excusatur, si maritus repugnat. c. manifestum. c. noluit. 33. q. 5.

APPEN. 4. Hinc à ieiuniis Ecclesiæ erit quoque libera vxor, si propter ieiunium adeò efficitur macilenta, & debilis, quod probabiliter timet, se viro inuisam, aut ingrati fore, accedente præsertim confessoris consilio: & si ieiunia commutantur in alia pia opera, vel si forte mariti scandalum timetur, vel notabilis discordia, odium, rixa, percussio, aut blasphemia consequeretur: & si inuitatur à viro, vt cœnet, & timet prædicta mala, si non pareat, consulendum est illi, vt pareat. Lege. c. Iulianus. 11. q. 3. & quia præceptum iuris positiuum, non obligat cum scandalo. c. nihil. de præscript. Ratio est: quia

quia hoc detrimentum existimatur, cum quo lex diuina obligare non censetur: & quia Deo gratius est conseruare pacem, & impendere præfacta mala, quàm ieiunare.

Hinc tandem, quãdo aliquis non poterit commodè debitum siue reale, siue personale persoluere sine ieiunij fractione, erit liber à præcepto ieiunij. Et ratio est: quia Ecclesia non ita obligare intendit, cum damno notabili proximi, quale fieret in hoc casu creditori: & valet hæc appendix pro filiis & parentibus, viris, & vxoribus, dominis, & seruis, cæterisque officialibus, aut hominibus Reipub. obligatis, & pro cathedralicis, & lectoribus conductis, siue obligatis.

Decimatertia diffie. An pietatis opera exercentes præcepto ieiunij comprehendantur.

Doff. ubi supra

CONCLUSIO.

PROPTER officia charitatis, quæ multis manifestã afferunt vtilitatem, integrum est ieiunia dimittere. Et ratio est: quia lex de ieiunio non arctius obligat omnes, quàm particulare votum singulos: & cum particulare votum non obliget, quãdo manifestè impedit maius bonũ, cuius modi sunt charitatis officia, neque lex de ieiunio tunc obligabit: tum etiam quia leges humanæ, & diuinæ, ordinantur ad charitatem conseruandam, & promerendam, & quod ad finem est ordinatum, non debet esse finis impediendum: vnde eos errare dicit B. Hier. qui ieiunia præferunt charitati. c. non mediocriter. de cons. d. 5.

B. Hier.

Est intelligendum hoc, præsupposito quod bona illa non poterunt per alium æquè commodè procurari, quodque opus ad id oppositum tale sit, quod ieiunium secum non comparatur.

Limitatio.

Hinc licitum erit soluere ieiunium facienti aliquid ob publicam vtilitatem: vt est prædicare, peregrinari, pro publica pace procuranda, vel inimicis reconciliandis, vel alio notabili bono procurando, seruata limitatione dicta.

APPEN. 1.

Hinc quando prædicationes alicuius, qui ad hoc ex officio nõ tenetur, sunt fidelibus vtilissimæ, proculdubio potest ieiunium dimittere,

APPEN. 2.

mittere, & praedicationi vacare: alioquin ieiunium esset charitatis impedimentum. Idem dicendum esset de egreio aliquo doctore.

Decimaquarta diffic. Exercens opera, etiam publica, quorum non apparet necessitas, aut insignis utilitas, tenebitur ad praecipuum ieiunij.

CONCLUSIO.

OPERA etiam publica, quorum vel non apparet necessitas, aut insignis utilitas à praecipuo ieiunij non excusat. Ratio est: quia huiusmodi opera voluntaria prorsus censentur: propter quae nemo à communi onere excipitur.

APPEN. 1.

Hinc si multi adsint concionatores, quorum doctrina equè utilis est populo, sicut mea, v. g. quando nō teneor ex officio, ea occasione nō possum soluere ieiuniū. Idem iudico de lectoribus voluntariis, quorū lectio potius illis, quàm publicè utilitati congruit.

Limitatio.

Secus esset, quando voluntaria lectio esset necessaria ad ostensionē suae eruditionis in oblata occasione. hęc est sententia S. Tho. in 4. d. 15. q. 3. art. 2.

APPEN. 2.

Hinc studentes, qui propria spōte ad eō laborant in priuatis, studijs, vt simul ieiunare non possint, tenentur laborem remittere, & ieiunia seruare. Ratio est: quia publica obseruantia non est facile ommittenda.

APPEN. 3.

Hinc tamen non colligitur Praedicatorum, & Doctores, qui mercede conducti exercent hęc officia, teneri ad ieiunia. Ratio est: quoniam si aliās fructus ex eorum doctrina speratur, proculdubio poterunt ieiunia dimittere, quanuis voluntariè suas locauerint operas.

Decimaquinta diffic. Praetextu utilitatis spiritualis, quam vnusquisque percipit ex priuatis exercitijs licet ieiunia ommittere?

CONCLUSIO.

NVLLO modo talis utilitatis praetextu licet non ieiunare. v. g. si causaretur quis, se diurnas, & feruentis orationes habere.

nes habere non posse, seruando ieiunia. Probatum conclusio: quia religio secundum se est virtus praestantior quàm pietas: & tamen quando est necessarium exercere opera pietatis, nemo praetextu religionis excusatur: & oppositum est error, de quo redarguit Christus Pharisaeos Matth. 15. qui, non esse opus charitatis in parētes exercendum, affirmabant: tum etiam quia opera excellentioris virtutis non semper sunt respectu cuiusq; operantis meliora: nam continentia simpliciter est melior, quàm vsus coniugij: at verò coniux, qui tenetur reddere debitum, non est melior, neque hac ratione se potest excusare: quare neq; à ieiunio debito occasione contemplationis potest quis se excusare: quid? quod, si talis excusatio admitteretur, patentissima via negligentibus, & otiosis aperiretur, excusandi se à communibus praecipuis: & religiosi licitè possent se excusare à praecipuis superiorum, quando opera corporalia illis imponerentur causarentur, enim se à melioribus operibus impediri.

Matth. 15.

Hinc praetextu peregrinationis, vt S. Tho. ad 3. docet, nemo excipitur à ieiunio, nisi vt supra diximus, quādo propter exemplum eminentis personae cederet in magnam Ecclesiae utilitatem.

APPEN.

Decimasexta diffic. Exercentes officia ad rationalem vitam necessaria, teneantur ne ieiunarent.

CONCLUSIO.

AB omni ieiunio excusantur fideles propter officia ad rationalem vitam necessaria. Ratio est: quia opera rationalis vitae sunt homini magis propria, & necessaria, quàm quae pertinet ad vitam corporalem, aut temporalem statum: & cum propter labores necessarios ad corporalem vitam, liceat non ieiunare, vt modo diximus, licebit multo melius propter labores ad rationalem vitam necessarios.

Hinc si Episcopus non potest simul ferre labores visitationis, aut futurae ordinationis cum ieiunio, licitum illi erit ieiunium ommittere.

APPEN. 1.

Hinc Parochus, qui non potest sufficere ad tot confessiones audiendas, & simul in crastinum expectare ad multam horam, poterit ieiunare.

APPEN. 2.

rit ieiunare.

rit ieiunium soluere. Idem dicendum de Prædicatore, qui ex officio, aut ex obedientia tenetur publicas habere conciones, & de publicis lectoribus, qui ad hoc ex officio tenentur idem est censendum.

Limitatio.

Limitandum tamen hoc est, ut intelligatur, quando ieiuni hæc officia commodè exercere non possunt: quoniam si possent, licet non æquè benè, à ieiunio non excusarentur.

APPEN. 3.

Hinc, quando occurrit opportunitas publici laboris, non quidè necessarij, sed conuenientis officij, vel itatuti, erit sufficiens ratio excusandi à ieiunio: ut exempli gratia. Si quis sit habiturus lectionem publicam examinis, vel quando occurrit solennis disputatio, proculdubio poterit à ieiunio excusari, si hora prandij non potest tantum prandium, quantum solet sumere. Ex superioribus de vitæ corporalis operibus patet hæc appendix: hæc enim spiritualia non minus necessaria Reipublicæ, & minus propria statui sunt, quàm illa.

APPEN. 4.

Hinc quoq; cum detrimentum corporale, aut temporale sit sufficiens causa excusandi à ieiunio, quando aliter caueri non potest, fit, ut propter metum extrinsecè alicuius notabilis detrimenti excusetur aliquis à ieiunio, dummodo nõ sit metus incussus in odium, vel contemptum legis Ecclesiæ: quoniam tunc potius esset moriendũ, quàm cedendum: aliàs autem propter graue periculum, quod impendet ab intrinseco, licebit soluere ieiunium.

DVBIVM VI.

Vtrum propter laborem rei indifferenti, vel illicitæ impensum, liberentur aliquando laborantes à præcepto ieiunij?

EXEMPLI gratia, qui iter facit, etiam causa visendi concubinam, & latro exercens atrocina, & ludentes pila, & nobiles exercentes præludia ad solennem ludum, & venationi operam nauantes propter exercitium, si isti propter huiusmodi exercitia sint vesperè admodum debiles liberentur à præcepto ieiunij.

ALIQUI Doct. graues tenent istos esse à præcepto ieiunij, quæ res illicita prohibebatur, constituentibus se in tali discrimine: at verò cœnando non peccabunt contra præceptũ ieiunij: quoniã cœsentur

sentur benè impotètes secundum præsentem statum, quemadmodum constituto in extrema necessitate alij subuenire tenentur: & quia præceptum ieiunij solum obligat potètes ieiunare, quod isti, ut aiunt efficere non possunt, cum sint admodum debiles.

Ego verò huic opinioni non possum subscribere: nam si laborantes, & peregrini, & iter agentes, si commodè possunt minuere laborem, & qui opera pietatis voluntariè exercent, non liberantur à ieiunio, ut ex difficultatibus in hac q. positis constat, quo modo isti à ieiunij lege erunt liberi? Ego. n. hanc opinionem populum in publica cõcione non audem docere, & multo minus Hispano sermone typis mandare, quomodo ad omnium aures posset peruenire: saltem sentio, si vera est eorum opinio, quod magis agrauabit eorum peccatum, sicut homicidium ab ebrio commissum, licet non sit nouum peccatum, agruat tamen magis ebrietatis peccatum: quam obrem oro & obtestor per Christum Dominum omnes prædicatores, & confessores, ut hanc opinionem si illo placeat sibi, & pœnitentibus ad eorum conscientias exonerandas feruent.

Limitat tamen suam opinionem dummodo hæc isti non faciãt in fraudem legis ieiunij, quoniam tunc peccarent, quod quidem manifestum satis est: propterea quod, legem frangit, qui in fraude legis aliquid facit.

Limitatio.

QVÆSTIO VII.

An cooperantes iis, qui ieiunia frangunt, mortaliter peccent?

Doct. ubi sup. Med. q. 3. à fi.

AD maiorem huius quæstionis, & sequētis explicationem nota. In ieiunium, vel frangi voluntate, vel opere: voluntate frangit, qui seruans omnia, quæ de ratione ieiunij sunt, comederet pluries, si haberet, & carnes etiam, si posset: quod quidem scienter, vel ignoratè fieri potest. Opere autem frangitur ieiunium tribus modis. Primò quoad meritum, ut quando quis omnia requisita ad ieiunium seruat, sed ut videatur ab hominibus ieiunare: tale erat ieiunium Phariseorum, qui exterminabant facies, ut viderentur ab hominibus, & receperunt mercedem suam. Secundò quoad intentionem præcipientis, ut quando aliquis, quæ sunt de essentia ieiunij seruat:

Math. 6.

seruat: veruntamen comedit pisces exquisitos, qui magis ad carnis incendium conducunt, aut in collationibus electuaria calida, quæ erunt ad ipsum conducentia: & cum intentio præcipientis nõ cadat sub præcepto qui hæc sumit, alioqui licita, contra intentionem Ecclesiæ, non peccat contra præceptum ieiunij, quanuis posset alia via peccare contra legem diuinam, aut naturalem, qua omnes turpes circumstantiæ in opere prohibentur. Tertio frangit ieiunium quoad substantiam actus, qui aliquid ex tribus, quæ sunt de essentia ieiunij, non seruat, vt qui vel plures comedit, vel cibis vitatis vitatur, vel horam notabiliter præuenit: & hic mortaliter, vt. q. sequenti explicabitur, peccat.

Nota secundò aliud esse facere contra legem, aliud verò facere in fraudem legis: nam facere contra legem est, facere quod lex prohibet, vt qui comedit bis in die ieiunij, &c. facere autem in fraudem legis est cum quis, falsis verbis legis, eius sententiam circumuenit: fraus enim legi fit, cum vt sit, quod fieri noluit, fieri autem non vetuit: vt si monachus habitum suæ professionis non dimittat, sed superius illum habitu clericali tegat, & ita incedat, non minus apostata est, quam si habitum ex toto dimitteret: nam facit in fraudem legis. Tutor etiam, cui prohibitum est rem pupilli emere, si aliam personam summittat, vt emat, agit in fraudem legis: perinde etiam facere videtur in fraudem legis, qui ultra vnã refectionem, alia comedibilia licita, per viam comestionis, aut refectionis sumit. Is prænotatis, absoluenda est quaestio posita, aliquot difficultatibus declaratis.

Doff. ubi sup.

Prima difficul. Prælati Ecclesiastici tenentur ne dare operam, vt ieiunia seruentur, ne tacendo consentire videantur?

CONCLUSIO.

TENENTVR Prælati Ecclesiastici dare operam, vt abstinentia, & Ecclesiæ ieiunia ab omnibus seruentur. Ratio est: quia Ecclesiæ Prælati sunt executores, & iudices istarum legum: & ideo ex iustitia ratione sui officij tenentur docere omnem obligationem istarum legum, vel per se ipsos, vel per doctores idoneos.

APPEN:

Hinc debent cauere censuris, ne cibi prohibiti passim omnibus exponantur: in quod tenentur eis obsequi ciuiles magistratus, & suas

suas operas impendere: propterea quod ordinantur ad finem spiritualem.

Hinc etiam ne iis diebus, solennia conuiuia celebrentur, & ne sint cæne publicæ in scandalum infirmorum, cauere debent: non autem debent excommunicare transgressores, aut iudicialiter contra illos procedere: quoniam esset in communi ea seueritas intolerabilis.

Secunda difficul. Ad quid tenetur paterfamilias circa obseruantiam ieiuniorum a suis domesticis seruandam, ne peccet, &c.

Doff. ubi sup.

CONCLUSIO I.

PATERFAMILIAS tenetur suos domesticos, vt ieiunent admonere, & illis alimenta necessaria præbere. Ratio est: quia charitas magis obligat circa personas magis coniunctas: & domestici adeò coniuncti sunt, vt dicat B. Pau. I. ad Tim. 5. Qui suorum curam non habet, & maxime domesticorum, fidem negauit, & est in fidei deterior: tenetur enim, & suos domesticos admonere, & fraterna charitate corripere.

I. Ad Tim. 5

Quod dictum est in conclusione de alimentis, intelligitur de illis, qui alias tenentur de victu prouidere: quamobrem, si de portione quotidiana facta fuit conuentio, ratione ieiunij non tenetur auge re illam, nõ enim obligatus est prouidere de victu simpliciter, sed iuxta pactum, & conuentionem factam.

Limitatio.

Hinc paterfamilias non tenetur etiam si diues sit minuire laborem seruorum, vel operariorum, quos conduxit, sed potest consueta opera exigere.

APPEN. I.

APPEN. 2.
infra.

CONCLUSIO II.

Paterfamilias non tenetur, aut domo pellere, aut alimenta subtrahere, si non ieiunant. Ratio est: quia hæc, & id genus similia pertinent ad genus quodam vindictæ: hæc autem paterfamilias non propriè conuenit, sed Prælati: tum etiam quia esset graue imponere illis hanc obligationem, & conquererentur, dicentes, quod hoc faceret auaritia magis, quam zelo legis motus: verum enim uero circa filios, & personas sanguine coniunctas, deberet paterna correptione uti: si quem haberet legum contemptorem, domo pellere, sicut faciebat Dauid: Nõ habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam.

Psal. 100.

Peccabit

APPEN. 2.

Peccabit tamen dominus, si compellit famulos ad ieiunandum obligatos in diebus ieiunij ad opera ieiunio incompatibilia, quae commode in alium diem differri possunt. Palud. in 4. dist. 25. q. 5. & Gabr. ibid. q. 3.

Tertia diffie. An cooperentur peccato, non ieiunantium in iustores publici?

QUANDO iustores ignorant bene, aut male vsuri sint, accedentes alimentis: omnes tenent, non cooperari. Et ratio est: quia vacant officio Reipublicae necessario, exhibentes alimenta: at verò quando prauidet alios praepcepta transgressuros, Medina tenet consentire tunc peccatis aliorum: quemadmodum si quis gladium praebret furioso, esset reus homicidij.

CONCLUSIO.

PUBLICI iustores possunt vendere omnibus alimenta, etiam si aliquos ieiunia violaturos prauideant. Probat: publici ministri, qui omnibus offerunt alimenta per se, deseruiunt necessitati, quod per se bonum est, igitur non peccant huiusmodi.

APPEN.

Hinc cum amicus petit ab amico, vel à vicino alimenta, quam prauideat eum cenaturum contra legem Ecclesiae, non peccat ministrando. Ratio est: quia per se opus amicitiae, & urbanitatis exequitur: & ex malitia alterius per accidens consequitur transgressio: & simile de gladio Medinae non valet: quoniam iure defensionis teneor cauere nocumentum proximi, quod tunc impendet, ad quod quidem medium necessarium, & efficax est, non dare arma: imò posset per vim eripere, si haberet: at verò ad cauendum peccata intemperantiae, medium optimum est admonitio, & correctio: & sicut non teneor subtrahere cibos, quos habet, ita neque negare, quos amicabiliter petit: & constat, quoniam ex ista opinione sequeretur maxima perturbatio publicorum officiorum, scandala, & iurgia, ut patet manifestè: quam obrè non tenetur aut examen facere, aut alimentum detrahere.

Quarta

Quarta diffie. An peccent inuitantes ad comedendum, nolentes ieiunare? Doct. ubi sup.

CONCLUSIO I.

INVITANS amicum die ieiunij, praebens occasionem frangendi praepceptum, peccat mortaliter. Et ratio est: quoniam hoc est praebere scandalum, scilicet ruinae occasionem: tum etiam, quia cooperari ad peccatum fratris, peccatum est, ad Rom. 1. Nò solum qui mala faciunt, sed qui facientibus cõsentiunt, digni sunt morte, ergo & qui illis occasionem peccandi ministrando cibos praebent.

Rom. 1.

CONCLUSIO II.

AT vero si ratione amicitiae, & urbanitatis inuitant non peccant. Probat, quia vnusquisq; praesumendus est habere curam propriae conscientiae, & ideo qui bona fide amicabiliter offert praedium, etiam si alius interim peccet, excusatur: & confirmatur: nã etiã si aliquis suspicetur, quod ille inuitatus extra dies ieiunij peccat contra abstinentiam naturalem, si est famulus tenetur obsequi, si amicus poterit inuitare: ergo etiam in diebus ieiunij vtrumq; erit licitum.

Hinc publici hospites non peccant, offerentes peregrinis cenam diebus prohibitis, relinquendo vnumquemq; suae propriae conscientiae, & proprium munus exequentes.

APPEN. I.

Hinc quando aliquis paratus erat violare ieiuniũ, non erit peccatum inuitare ad cenam, magis quàm à parato vsurario petere vsuram: non enim inducit ad peccandum, sed inuitat ad amicabile opus. vide Naua. vbi supra, & Caiet. art. 4. S. Tho. neq; non consentiens in illud, quatenus est fractio ieiunij, sed vt est actus suste tandi naturam, & de se bonus, vel indifferens.

APPEN. 2.

Hinc videntes aliquem sociũ, vel amicum plus equò sibi indulgentem in collatione, non debemus statim eum corripere, sed sicut ait Apost. Is, qui non manducat, manducantem non iudicet.

APPEN. 3.

Rom. 14.

Quinta diffie. Ministri, qui assidunt dominis ieiunij frangentibus, cooperantur ne illorum peccatis?

NO T A, Dominum posse à famulis duplicia obsequia exigere: quaedã enim sunt quae intrinsicè ordinantur ad flagitiũ, & ista

F. t. q. f. 4.

DD

& ista, metu etiam mortis non tenentur facere, neq; possunt: quoniam sunt intrinsicè mala, sicut & ipsum opus, ad quod per se ordinantur. Alia autem sunt obsequia communia, quibus dominus potest bene, aut male uti, ut præparare equum: eum incedentem prosequi, & expectare: hæc potest præstare famulus, etiam si sciat, dominum peccare.

CONCLUSIO.

MINISTRI, qui assistunt dominis ieiunia frangentibus, eorum transgressionem non participant. Probatur: quia non tenentur famuli, imo neq; debent iudicare dominos suos, vtrum bene, vel male faciant, sed præstare consueta obsequia, & officia: nam subtrahere propria auctoritate, esset scandalum manifestum; eùm ille iuste possit præcipere, & id, quod præceptum est, non sit obsequiũ intrinsicè malum: quare, cum præparare cibos: ministrare mensæ, sint communia obsequia, quæ per se ordinantur ad subueniendum corpori, non censentur famuli participare in crimine domini, illa præstantes, & mensæ assistentes, & ministrantes.

APPEN. I. Hinc licitum non erit famulo obsequi domino præcipienti, vè amicam ad se adducat: quoniam est intrinsicè malum.

APPEN. 2. Hinc etiam non tenebitur famulus domino, qui vult inimicium inuadere, præbere auxilium: quoniam hoc est manifestè peccatũ mortale.

Limitatio. Poterit tamen, si videat dominum in periculo constitutum, iure defensionis illi auxilium præstare. Victoria in relectione de temperantia ad finem.

Med. 4. ultim.

QUESTIO VIII.

An sine peccato possit quis per ieiunium vitam minuere?

CONCLUSIO I.

NON est licitum homini abstinere à cibo vitæ necessario, neq; eis uti, quæ vitæ seu naturæ humanæ non conueniunt. Ratio vtriusq; partis huius conclusionis est: propterea quòd vita commissa est homini ad vsum rationalem, non prorsus donata, ac proinde naturali iure tenetur curam illius gerere: vnde naturæ inclinatio, & obligatio est illa, quæ Apосто. ad Ephes. 5. expressit, Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fouet eam.

Hinc,

Ephes. 5.

Hinc, qui se in edia conficeret, non minus esset homicidij reus, quàm qui se gladio perimeret: esset tamen differentia, quòd iste directe, ille verò indirectè, causa propriæ mortis esset. APPEN. I.

Hinc abstinentiam Domini nostri IESU Christi. 40. dierum mirari possumus. imitari autem minimè: fuit enim supra naturæ virtutem, quemadmodum Moyfis, & Eliæ ieiunium: nam. 40. illis diebus, nec cibum sumpsit, nec somnum cœpit, vt ex sacris Evangelistis colligitur. APPEN. 2.

Et idem dicendum est de victu Ioannis Baptistæ: nam fuit privilegium præcursoris, quòd cibus non humanis aleretur: vnde Saluator dixit, quòd non manducabat, nec bibebat. APPEN. 3.

CONCLUSIO II.

HOMO non tenetur omne studium adhibere ad producendã vitam, vel tuendam valetudinem, imò ea sollicitudo non est Christiano pectore digna. constat auctoritate Christi Matth. c. 6. vbi prohibet etiam sollicitudinem de victu, & potu ad vitam necessario, dicens: Gentes hæc omnia inquirunt: nolite solliciti esse anime vestræ, dicentes, quid manducabimus, & c. & Pau. 1. ad Tim. 6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus. lege. c. 35. apud Hier. de Rhecabitur, qui nec vino utebatur, nec in domibus habitabat. c. 11. ad Hæbreos de veteribus sanctis, qui circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, & D. Bern. sermo. 30. super cantica, dicente: scholam Epicurij studere voluptati, Hyppocratis fanitati, Christum verò vtram negligendam esse tradidisse: quod magis conuenit religiosis, quibus Ecclesia multa circa cibum, & vestitũ, & lectos statuta approbavit, quæ bonæ valetudini aduersantur, in quibus Ecclesia propones talè vitam fidelibus, errare haud potest.

Matth. c. 6.

1. Timo. 6.

Hierem. 35.

Ad Hebr. 11.

D. Bernar.

CONCLUSIO III.

NON est licitum ex intentione per ieiunia vitam minuere: sensus est, quòd si quis per indiscreta ieiunia intenderet vitam finire, proculdubio mortaliter peccaret contra charitatem sibi debitam. Et ratio est: quia illud nocumentum est insigne, estq; præuissimum, & intentum, & ex consequenti est ad mortalem culpam imputandum: in quo casu, & sensu est intelligendũ. c. non mediocriter de consecr. dist. 3. vt D. Hieron. ait, Nihil refert quanto tempore inter amaste.

D. Hiero.

R. card. q. 6.
ubi supra.

An diuites diebus ieiunij teneantur cibis pauperum vesci?

RESPONDEO: Non tenentur: & patet. c. non cogantur. d. 4. vbi habetur: Non cogantur diuites cibis pauperum vesci, vtantur consuetudine infirmitatis suæ, sed doleant se aliter abstinere non posse.

Castro vbi su.
heresi 2.

Quarta diffic. Licebit ne aliquando diebus quadragesimæ
carnibus vesci?

CONCLUSIO.

PROPTER ineuitabilem necessitatem, atq; fragilitatē, & euidētē langorem, vel impossibilitatem ætatis, licebit carnes tunc comedere. Definita est conclusio in Conc. Tolet. 8. c. 9. vbi ita legitur, Quisquis sine euitabili necessitate, atq; fragilitate, & euidēti langore, seu etiam impossibilitate ætatis, diebus quadragesimæ esum carnium præsumpserit attentare, non solum reus erit resurrectionis Dominicæ, verū etiam alienus ab eiusdem diei sancta communione, & c.

APPEN. I.

Hinc propter ineuitabilem necessitatem poterunt in illa constitui carnibus vesci, & tenentur ad hoc in casu extremæ necessitatis, quando non suppetunt alia alimenta: & quia hoc est medium legitimum ad conseruandam vitam.

Limitatio.

Arbitror tamen, quod si nullus alius cibus esset, nisi panis cibarius, non liceret carnibus vesci, nisi per plures dies duraret inedia, vt in longa nauigatione, & in atroci bello, vbi deest victus.

APPEN. 2.

Hinc propter fragilitatem licet carnes manducare causa metus residui, vt illis, qui paulo ante morbo gallico, vel alia infirmitate laborauerunt, & sunt admodum fragiles: verū in iis, & sequentibus, & est consulendus medicus, & confessor.

APPEN. 3.

Hinc propter euidētem langorem instanter ægrotantibus integrum est carnibus vesci.

APPEN. 4.

Hinc propter impossibilitatē ætatis est licitū pueris ante usum rationis, & senibus in vltima ætate constitutis carnes ministrare, hoc probat Ecclesiæ usus, quæ vt ex superioribus constat, nūquam voluit homines cum tanto detrimento ad ieiunium obligare.

Verū

Verū enim uero pueri statim post usum rationis, & senes ante vltimam ætatem ad abstinentiam carniū tenentur, licet à ieiunio sint liberi: nam quibus conceditur propter debilitatem pluries comedere, non subinde ab abstinentia carniū excusantur, cum abstinentia à carnibus semper fuerit in Ecclesia maximè venerabilis.

Quinta diffic. Qui à ieiunio iusta causa interueniente, est liber, & potest sustentari escis ieiunio congruentibus, poterit ne
ouis, & lacticiis vesci?

S. Anto. 2. p.
tit. 7. c. 20. s. 2
& Nauar. ubi
supra.

CONCLUSIO.

PECCABIT mortaliter, si illis escis prohibitis vtatur. Ratio est: quia dispensatus, vt ante horā iustam prandeat, nō videtur à ieiunio liberatus, nec iusta causa, quæ excusat ab integro ieiunio, videtur excusare ab omni parte illius: ieiunare enim prout potest, tenetur: præceptum namq; Ecclesiæ licet in totum seruari nō possit, seruandum tamen est, quoad illam partem, quoad seruari potest: atq; ita dispensatus, vt in die ieiunij pluries, quàm semel, comedat, non videtur dispensatus, vt carnes, & oua, vel lactinia mā ducet. facit text. in. c. cum dilecti. de dolo, & contum. vide ibi glo.

Sexta diffic. Cui licet in diebus ieiunij vesci carne, ouis, lacticiis,
integrum ne etiam erit piscibus, & oleribus vti?

Cordo. q. 168.
Hispanè.

CONCLUSIO I.

ILLI, quibus propter ægritudinem esus carniū cōceditur, non peccant mortaliter, si piscibus, & oleribus simul vescantur. Ratio est: quia nullo iure hoc prohibetur, nec interdictum illis est vesci piscibus, simul cum illis.

Cauendum tamen semper est pusillorum scandalum: cauendū & propriū nocumentum: nam tunc esset mortale, licet ex natura sua nullum sit peccatum, quod infirmus cibus quadragesimæ vescatur.

Limitatio.

CONCLUSIO II.

Si lege aliqua speciali esset prohibitum simul illa comedere, esset

re, esset tunc peccatum mortale. Et ratio est: quia ageret contra legem iustam talia prohibentem.

Nota quod, stante hac lege, si infirmus non posset quidquam deglutire, & comederet parum piscis, loco condimenti, ut appetitum excitaret, dicens (*Veamos si con esto pedre comer algo*) non peccaret: secus si, ut nutrimentum, vel sine causa dicta etiam parum piscis comederet: nam tunc, quia prohibitum est, peccaret: quemadmodum peccaret, qui, sine sufficiente necessitate, parum carnis cuiusvis, vel piscibus in diebus prohibitis, aut sine illis, manducaret.

Cordo. ubi sup. Septima diffie. An diebus Dominicis quadragesimæ, sine bulla, vel alia concessione, liceat ovis, & lactiniis vesci?

DVÆ sunt opiniones. Vna affirmans noua: altera negans antiquissima, & securior.

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM possunt sine bulla, vel alia concessione particulari in Dominicis quadragesimæ ova, vel lactinia manducari. Ratio est: quia non est lex particularis, quæ solis diebus ieiunij quadragesimæ præcipiat abstinentiam ab huiusmodi escis: imo est lex, quæ generaliter præcipit ad verbum abstinentiam ab iis: & habetur dist. 4. c. deniq; & est D. Greg. & ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus.

D. Grego.

APPE

Hinc neque licebit religiosis, & sacerdotibus secularibus in diebus Dominicis quadragesimæ virtute bullæ ova, vel lactinia comedere: nam in bulla dicitur in diebus quadragesimæ etiam sine distinctione dierum ieiunij, & Dominicarum.

DVBIVM II.

Quid de illis, qui vouerunt ieiunare quadragesimam?

Silu. ubi sup.
num. 27.

PROPOSITIO I.

SI quando vouit, habuit mentionem seruandi ieiunium, ut ab Ecclesia præceptum est, tenebitur abstinere, ut dictum est in prima conclusione, si non habet bullam, & si habet, sequatur alios suæ qualitatis, & status.

PR O.

PROPOSITIO II.

SI quando emittit votum, habuit aliam intentionem actualem, aut virtualem, debet iuxta illam intentionem seruare votum: tantum enim obligatur, quantum intendebat.

PROPOSITIO III.

SI autem dubius est, quomodo vouerit, cum necessarium non sit, in dubiis securiorem partem tueri, quoniam satis est eligere tutam: contrafaciens non erit de mortali peccato iudicandus, nisi forte propter conscientiam erroneam.

Octaua diffie. Carnes die Sabbathi comedere est ne mortale peccatum?

CONCLUSIO I.

VBI non est consuetudo comedendi carnes die Sabbathi, mortale peccatum est. Definita est. c. quia dies. de consecr. dist. 5.

CONCLUSIO II.

VBI est consuetudo, non erit mortale, ut in Insula Maioricarum, & Minoricarum, & aliis in locis. Ratio est: quoniam standum est consuetudini. lege. c. illa. autem. dist. 12.

DVBIVM III.

Qui in sua patria carnes, ut dictum est, die Sabbathi comedebat, ubi hoc non est consuetum, poterit illis vesci?

RESPONDEO: Nequaquam; quia peccabunt mortaliter. lege. c. quia dies. citatum, & c. illa. distinct. 12. qui vero veniunt de nouo ad patriam, ubi est talis consuetudo, animo totaliter habitandi, manducando illas non peccant, nisi voto, vel regulari obseruantia sint obligati. vide. c. fi. extra cod.

Nona diffie. Illi, cui integrum est, in die ieiunij carnes comedere, erit liber omnino à ieiunio?

Cordona in. q.
Hispana. 167.

TR E S sunt opiniones. Prima est Caieta. ubi supra. S. Thom. art. 7. & 8. & Naua. c. 21. supra citato; ij affirmant esse liberum à præcepto ieiunij.

Secun-

Secunda opinio est Medi. q. 5. & 12. vbi supra, qui tenet esse obligatum ad seruandum ieiunium in eo, quod potest, & in quantum potest: vnde de sententia eiusdem non est omnino à ieiunio liber, cui licet carnes manducare.

Tertia opinio est media. Victorix vbi supra S. Tho. artic. 4. & Pedraza cap. 3. sui confessorij.

CONCLUSIO I.

Qui in diebus ieiunij iuste carnes manducare possunt, vt aliqua infirmitate præferuntur, & vires corporis, & salutem, quã modò habent, non amittant, nõ possunt pluries comedere, vel cenare, nisi hoc expressè illis concedatur, vel iustam ad id etiam causam habeant: hoc modo sunt aliqui Principes, & Magnates, qui cù corpore valeant, carnibus ex dispensatione vescuntur: quoniã illis piscis continuus plurimum nocet, qui cenare non possunt: & probatur conclusio regula celebri, quam affert Medina, quæ communiter approbatur, nempe, cùm alicui fideli ob causam aliquã permittitur in die ieiunij ab Ecclesiastica regula in aliquo recedere, in tantum illi id permittitur, in quantum se extendit ipsius causæ indigentia.

APPEN.

Hinc si qui habeant iustam causam pluries comedendi, absq; hoc, quòd carnes comedant, vt laborates, tenentur abstinere à carnibus: perinde si habeant iustam causam, & sufficientem ad comedendum carnes, & non ad pluries comedendum, abstinere tenentur à pluitate refectorij: quid? quod multoties iis priuilegiatis, multo salubrius esset, & saluti magis consentaneum, si semel tantum in die comederent, & nocte collationem facerent: & in hoc sensu est verissima Medinæ opinio.

CONCLUSIO II.

Qui ratione præsentis infirmitatis iustam habet causam vescendi carnibus, vt salutem, & vires deperditas recuperet, est omnino liber à ieiunio: & potest cenare, & si opus fuerit pluries comedere. Ratio ex regula primæ conclusionis proximæ colligitur: quia ad hoc se extendit causæ indigentia, propter quam eius carniū fuit illi concessus.

D. V.

DVBIUM IIII.

An, qui virtute bullæ in quadragesima vescitur ouis, vel carnibus satisfaciatur præcepto ieiunij seruando alias ieiunij circumstantias? Cord. ab i sup.

RESPONDEO: Bulla expressè dicit comedentē oua, & lactinia satisfacere præcepto ieiunij, si alias circumstantias necessarias seruauerit: at verò de eo, qui vescitur carnibus, nihil dicit.

Hinc colligitur comedentem carnes nõ satisfacere integrè præcepto ieiunij, quoad meritum, & omnimodam ieiunij obseruantiam: licet nõ peccet, nec teneatur illud integrè obseruare, nisi eo modo quem proxima difficultate declarauimus.

APPEN. I.

Hinc neq; satisficeret eidem præcepto comedens oua, si per bullam illi non concederetur: propter eandem rationem, quæ comedens carnes non satisfacit: quoniam eodem præcepto tempore quadragesimæ carnes, & oua prohibentur: aliud namq; est satisfacere præcepto, aliud excusari à culpa transgressionis necessitate, vel impossibilitate, vel ignorantia interueniente.

APPEN. 2.

DVBIUM V.

Quando in iubileo ponitur ieiunium. 3. dierum, poterunt habentes bullā lucrari indulgentias ieiunando cum ouis, & lactinis sicut in quadragesima?

SUNT qui dicant ieiunandum esse, sicut ius commune præcipit.

PROPOSITIO.

POSSUNT lucrari, & lucrantur indulgentias, ieiunando cum ouis, & lactiniis, sicut in quadragesima habentes bullam. Ratio est: quia habens priuilegium comedendi oua, lac, & lactinia, vere ieiunat, & satisfacit præcepto Ecclesiæ de ieiunio quadragesimæ: quare eodem modo, si ieiunet, lucrabitur iubileum, cùm in iubileo solū præcipiatur, absolute, quòd tribus diebus ieiunet: quod confirmatur antiquissima Ecclesiæ consuetudine, quæ nullū discrimen inter ieiuniū iubilei, & quadragesimæ constituit, nisi quòd habens bullā manducat oua, & cõsequitur iubileū, & non habens bullā vescitur piscibus, & rigurose seruat Ecclesiasticum ieiuniū.

Est tamen

Est tamen diligenter notandum, aliud esse excusari à transgressione præcepti de ieiunio, & aliud consequi plenariam indulgentiam, quæ ieiunantibus conceditur: fieri enim potest, ut qui facultatem habet sumendi copiam frugum, & electuorum excusetur, à transgressione ieiuniorum, qui tamen nõ consequatur indulgentiam. Ratio est: quia in communi non existimatur ieiunare.

ARTICVLVS II.

An sit de necessitate ieiunij vnica comestio?

Alex. Alen. q. 102. m. 3. & q. 104. S. Th. ar. 6. Med. q. 5. & II. & alij vbi supra.

SILVESTER num. 9. duas affert opiniones. Prima dicit nullo iure caueri, ne pluries in die ieiunij comedatur, & ex consequenti licere pluries comedere sine fractione ieiunij, modo ex causa rationabili, & secundum consuetudinem eorum, quibus cum viuitur, fiat. Secunda tenet geminata comestione ieiuniũ folui quia Ecclesiæ consuetudo hoc obtinuit, ut semel tantum in die comedatur.

CONCLUSIO.

VNICA comestio est de necessitate ieiunij, & in præcepto. Probat conclusio, non solum communi consuetudine populi Christiani, verum etiam ex eo, quod Ecclesia ieiunium indixit, tanquam à Patribus veteris testamenti acceptum, qui semel in die ieiunij comedebant, idque ad vesperam: & confirmatur per. c. quadragesima. de consecr. dist. 5. vbi dies Dominici abstinentiæ subtrahitur, quæ subtractio, cum non sit in qualitate ciborum, ut supradiximus, erit in multiplicata comestione, quæ licita est in diebus Dominicis, & ex consequenti in diebus ieiunij prohibita.

Alex. Alen. q. 104. m. 1. ar. 2. S. Tho. & reliqui vbi supra.

Prima diffic. Vtrum cibi quantitate in vnica comestione ieiunium soluat?

CONCLUSIO. I.

SI homo fercula multiplicat, ut detineat tempus, ne ieiunio affligatur, is decipit se ipsum, & ieiunium soluit: quia ut ex superioribus constat, hoc facit in fraudem legis ieiunij.

CONCLUSIO II.

EXCEDENS in quantitate cibi, utcumque, recedens ab æqualitate quan-

te quantitatis determinatæ, non frangit ieiunium. Ratio est: quia non potuit determinari ab Ecclesia, quantum debeat sumi in communi, propter diuersitatem locorum, & varietatem complexionis hominum, & ciborum distinctionem: excessus tamen manifestus minuit frequenter meritum.

Nota tamen diligenter hanc vnitatem prandij non esse futuram physicam, sed moralem: quia non est tempus aliquod præfinitum, in quo oporteat seruire vnitatem prandij.

Hinc cum aliquis in solenni conuiuio à principio comedit, quod sibi satis esse videbatur, quauis multum temporis duret conuiuium, licebit postea velaria sumere. APPEN. I.

Hinc quando aliquis coactus est surgere à mensa, infecto prandio, licet temporis mora notabilis intercesserit, licet potest restituere, quod deerat, seruata ieiunij integritate: quæ modo in interpositio, quæ fit in mensa, vel inter fercula, non impedit ieiunij integritatem. APPEN. 2.

Alex. noster vbi supra, art. 3. limitat, dum modò non surgat à mensa, ut interim ludat, inquit, ad tale, vel vacet rebus impertinentibus: nam tunc solueret ieiunium: similiter frangeret ieiunium, qui cum intentione non iterum comedendi, vel actis gratiæ, à mensa surgat, si rursus comederet. Limitatio.

Hinc etiam religiosi, qui tenentur, aut legere, aut ministrare in mensa, si aliquid interim præsumant excusantur: iam enim censetur prandium pro omnibus inceptum: mihi tamen magis placet huiusmodi excusari ratione laboris futuri, cui sine magno labore ieiunij non sufficient, qua ratione famuli seculares ministraturi in solenni conuiuio, si aliquid præsumant excusari possunt: in regulis autem prandiis famuli ea licentia ut non possunt. APPEN. 3.

Secunda diffic. An potus frangat Ecclesiæ ieiunium?

Doct. vbi sup.

CONCLUSIO.

NIHIL eorum, quæ per modum potus, regulariter accipi solet, violat Ecclesiæ ieiunium: patet ex definitione ieiunij, quod solum dicitur abstinentia cibi, & non potus: & quia ut S. Tho. loco citato ait: potus magis sumitur ad alterationem corporis, & ciborum assumptorum digestionem, quam ad nutritionem: licet

F. t. q. f. 4.

EE

aliquo

aliquo modo nutriat: quare licebit sapius bibere vinum, aut aquam interuiscendum, & mane, & vespere, quanuis ad sustentandum se, & famem sedandam, bibatur: quicquid alij sine tex. & ratione ad id idonea, vt Nau. scribit, dicant: esto, venialiter peccaret, qui coepta, & nondum finita digestionem, biberet: non quod ieiunium frangat, sed quia meritum ieiunij perdit: sicut qui immoderate in vna comestione cibum assumit: agit enim actum inordinatum, nisi iusta causa, scilicet, charitatis, pacis, societatis, sitis, aut alia similis actum reformat.

Notanter dicitur in conclusione, regulariter accipi solent: quoniam sunt quaedam condimenta sordida, quibus potius, tanquam cibis, quam per modum potus, utimur, & horum haustus proculdubio non est licitus: nam solueret ieiunium: vt si quis sorbere vellet ius, amilium, &c.

APPEN. I. Hinc ad videndum, an Ecclesiae ieiunium soluatur, non est aspicendum, an id confortet, aut nutriat: sed actum, sit ne comestio, an non.

APPEN. 2. Hinc intulit S. Tho. in. 4. vbi supra, quod licet odor confortet, & etiam nutriat, quae fuit quorundam medicorum opinio, neque soluit ieiunium Ecclesiae, neque naturae, vt sic etiam confortatus possit accedere ad altare.

Dof. vbi sup. Tertia diffic. An vsus comestibilium per modum medicinae frangat Ecclesiae ieiunium?

CONCLUSIO.

EA, quae per modum medicinae tradi solent, quanquam saepe accipiuntur, Ecclesiae ieiunium minimè soluunt. haec conclusio intelligitur non solum de syrappis, & pharmachis, verum etiam de quibuscunq; aliis condimentis, & electuariis, quae verè per modum medicinae assumuntur: omnium enim, vna est ratio: nam licet haec palatum alliciant, & nutriant, precipuus tamè vsus eorum non est ad nutriendum institutus, sed ad subueniendum alicui incommodo.

Est autem in iis omnibus tanquam certum statuendum, quod exigua quantitas, quae pro nihilo reputatur, etiam absq; necessitate sumpta non violat ieiunium.

Hinc

Hinc praedicatores, lectores, imo etiam cantores insignes, pro APPEN. 1. conseruanda voce, aut guttore purificando, si aliquid mane accipiant, fraude cessante, non violant ieiunij praecipuum. Ratio est: quoniam praeterquam quod illud est conueniens statui illorum, per modum medicinae assumunt.

Hinc si quis oris grauiolentiam laboret ieiunus, & oportet eum APPEN. 2. cum primatibus negotia gerere, absq; scrupulo potest aliquid praesumere: nam huiusmodi intra latitudinem medicinae computantur.

Hic non frangunt ieiunium Ecclesiae, qui faciunt credentiam, APPEN. 3. & praegustant cibos dominorum suorum, vel infirmorum, quibus inseruiunt: etiam mane, & etiam si cibi sint carnes vel oua, & in quadagesima. Ratio est: quia haec non in cibum sumunt, sed vt debito officio suis dominis seruiant: hoc enim eorum statui competit.

Quarta diffic. An per vespertinam collationem Ecclesiae ieiunium frangatur?

Dof. loco cita.

CONCLUSIO.

VESPERTINA collatio non frangit Ecclesiae ieiunium, & integrum est illam sumere eo modo, quo Ecclesia permittit, quanuis nulla sit necessitas: itaq; licet aliquis secundum legem naturae sub nocte deberet abstinere à cibo, & potu, si collationem faciat, solito more, non violat Ecclesiae ieiunium: nam siue per modum generalis dispensationis, siue interpretationis, ab vniuersali Ecclesia, videntibus, & probantibus praelatis, haec consuetudo iam recepta est.

Hinc non oportet omnino habere, aut intentionem sumendi APPEN. per modum medicinae, ne noceat potus: aut etiam quod non nutriatur corpus, sed satis est velle assumere id, quod tradit Ecclesia.

Nota diligenter duo esse hic cauenda. Primum, circa qualitatem, ne illa sumantur, quae per se ad nutriendum ordinantur: quales cibi sunt pisces, oua, &c. nam in iis, quanquam similis quantitas non violaret ieiunium, ratione tamen qualitatis, violaret. Secundum est cauendum, ne sit tanta quantitas, qua corpus sufficienter possit reficere: nam id in fraudem ieiunij assumeretur, & proculdubio esset mortale peccatum.

EE 2

Animad.

Animaduerte etiam non esse doctrinæ communis præfigerē
lis mensuram, sed prudentiæ timoratæ, particularium: hoc tamen
certissimum omnibus esse debet, quantitatem, scilicet, futurā esse
exiguam, & nihil referre vnius, aut plurium esse specierum: neq;
est habendus scrupulus, si panis buccella interponatur.

D V B I V M I.

*In vigilia Natiuitatis Domini potest fieri collatio sine violatione
ieiunij cum quacunq; quantitate fructuum?*

QUIDAM Doctor tenet posse tali die collationem fieri
cum quantacunque quantitate fructuum. Et ratio illius est,
quia iam consuetudine receptum, & Prælati non solum vident, &
consentiunt, verum etiam talem collationem faciunt.

Nauar. oppositū tenet. c. 21. in Manuali, vbi dicit, peccare mor-
taliter huiusmodi homines: nam ita scribit: Idem videtur de illo
qui, facta meridie cœna, sub noctem symbolo, seu collatione no-
tabiliter immoderatè vititur (quod frequenter fit in vigilia natalis
Domini, præsertim in Lusitania, vbi multa ex saccharo confecta,
& condita propinantur, quo reuera fraudatur ieiunium) & admit-
tit veram cœnam nomine collationis tectam, seu palliatam. arg.
c. 2. iuncta glo. de consuet. lib. 6. hæc Naua. & vide quæ imediate
præcedunt, vbi dicit, peccare mortaliter, qui surgens à mensa cum
voluntate amplius non comedendi, iterum reddit, & comedit: &
consuetudo, quam autor contrariæ sententiæ allegat, non est mos
populi Dei, vt dicit B. August. supra citatus, sed est mos populi cui-
us deus venter est, contra regulam Ecclesiasticam inductus, irra-
tionabilis, vitiosus, & à vitiosis, & gulosis introductus: & est potius
corruptela, quàm consuetudo: & hæc, stante eadem legis ratione,
iuri positiuo, præiudicare haud potest. vide. c. ex parte, & c. cum
quanto. extra de consuet.

D V B I V M II.

*Qui semel collationem fecit, & rogatus ab amico iterum facit
collationem, frangit ne ieiunium?*

IDEM Doctor cū alio doctissimo viro perpetuę memorię di-
gno opinatur, quod si hoc facit ad libitū sine aliqua occasione
peccabit:

peccabit venialiter, at verò ieiunij præceptum non violabit. Et ra-
tio illius est: quia semel tantum in die comedit, cæterum si roga-
tus ab amico sumit iterum buccellam panis ad bibendum, ratione
amicitię, non erit peccatum: hæc ille.

Ego verò, vt supra de alia opinione non auderem hoc consule-
re, nec publicè docere, & multò minus Hispano sermone prælo
tradere: nam si non licet immoderatam collationem facere, vt mo-
dò diximus, & quātitas collationis debet esse parua, & exigua, quo
modo licebit pluries collationem facere? vnde ex multis collatio-
nibus immoderata quantitas sumetur: tum si sumatur, aliquid, &
non ratione medicinę, frangit ieiunium, cur iste qui toties collatio-
nem facit, non franget: præterea neq; ratione amicitiæ hoc li-
cet: quoniam Ecclesia Christi IESV sponsa, cuius amicitiæ est no-
bis ad salutem pernecessaria, præcipit, vt semel tantum comeda-
mus, & vt semel collationem faciamus permittit: quam obrem ma-
gis Ecclesiæ præcepto, & amicitiæ parendum est, quàm cuiusuis,
hominis amicitiæ obsequendum: quid? quòd daretur occasio gu-
losis, vt passim ad collationem se inuitarent, & periculo frangendi
ieiunium se exponerēt: tandem quia satis amicitiæ lex tunc serua-
retur, si rogatus ab amico solum biberet, & non comederet, quo-
niam potu ieiunium non frangitur: & circūstantes, visa ieiunij ob-
seruantia, ædificarentur.

*Quinta diffic. Integrum ne erit hora prandij consueta collationem
sumere, & prandium in vespem differri?*

CONCLUSIO.

EST quidem integrum. hanc conclusionem mihi persuadeo:
quoniam isto modo seruantur omnes ille condiciones, quæ
ad ieiunium, & ad vnitatem prandij sunt necessariæ: imò iste mo-
dus ieiunandi, secundum se cōuenientior est ad corporis afflictio-
nem, quanuis alicui particulari fortè sit minus molestus.

Nota nō licere summo mane iantaculum sumere, & prædium
referre in noctem: propterea quòd isto modo plurimum labori ie-
iunij detraheretur. Cæterum si ad commoditatem itineris facien-
di, aut gerendi negotij, illud fuerit necessarium, poterit illud sine
scrupulo fieri.

Qui mane comedit die ieiunij, tenetur illo die ieiunare?

PROPOSITIO I.

QVI ignoranter comedit, & inaduertenter, tali ignorantia, & inaduertentia, quæ à violando ieiunio excusat, tenetur illo die ieiunare. Et ratio est: quia non obstat tali esu, perinde poterat ieiunare, & hora consueta vesci, ac si nihil comedisset. Naua. vbi supra.

PROPOSITIO II.

SI talis ignorantia aut inaduertentia non excusaret, non teneretur, maneat comedens, ieiunare. Et ratio est: quia iam fractum ieiunium recuperare non potest illo die, & alio non tenetur: quæadmodum, qui omittit vno die preces horarias, non tenetur altera die recitare, vt ex superioribus constat.

*Medin. & alij
vbi supra.*

Sexta diffic. An qui pluries in die ieiunij comedunt, toties peccent, quoties ultra semel comedunt?

ET intelligitur titulus de refectionibus aliis à prima, quarum, quælibet per se sufficeret ad frangendum ieiunium.

DVÆ sunt opiniones. Prima dicit, quod toties homo peccat, quoties ultra semel comedit. Secunda opinio tenet, quod non peccatur contra præceptum de ieiunando, nisi per secundam comestione, & non per alias subsequentes: dicitur contra præceptum de ieiunando, quia & per primam, & per alias refectiones subsequentes potest homo per intemperantiam, vt patet, peccare.

CONCLUSIO.

IN casu posito solum per secundam comestione, & non per alias subsequentes contra præceptum ieiunij peccatur. Patet primo: quia sola secunda relectio est, quæ ieiunium frangit, non tertia, nec aliæ subsequentes: nam quando istæ sumuntur, iam ieiunium erat per secundam refectionem fractum. Secundò, quia si detur homini præceptum de non transgrediendo aliquem limitem signatum, & transgrediatur, non solum vno, sed multis passibus, ultra limitem progrediendo, talis non peccat quoties passum passui addit ultra limitem prescriptum, sed in primo passu, quo limitem transit,

transit, peccat: ergo similiter in proposito peccabit, quamprimùm, ultra limitem vnus refectionis comedit, qui fuit præfixus, & non toties, quoties ultra comederit. & intentionem Ecclesiæ non tendere nisi in refectionem solam, qua ieiunium frangitur, piè credendum est: non enim sunt iura amarè interpretanda, nec poenalia sunt amplianda, sed restringenda.

DV B I V M IIII.

Cur igitur, quoties caro in die ieiunij comeditur, peccatur, & non quoties pisces comeduntur?

RESPONDEO: In præcepto ieiunij duo includuntur. Primum est simpliciter negatiuum, scilicet, abstinentia à certo genere ciborum, vt pote, carniuum: & quoties hæc violatur distinctis actibus, toties committitur nouum peccatum mortale: vt qui pluries in die comedit carnes. Secundum de vnitatis prandij est quidem negatiuum, non simpliciter, sed in ordine ad integritatem Ecclesiastici ieiunij, qua sublata, non erit postea nouum peccatum, vt si pluries comedit: quemadmodum præceptum de castitate seruanda est simpliciter negatiuum, præceptum verò de virginitate est quidem negatiuum, sed in ordine ad integritatem carnis tuendam, qua semel sublata, non est postea speciale peccatum.

ARTICVLVS III.

Vtrum debeat esse determinata hora comedendi in die ieiunij?

CONCLUSIO.

CONVENIENTISSIME fuit in ieiunio hora determinata. Ratio est: quia, vt sunt determinatæ horæ horis Canonicis, ita & ieiunio: debet enim esse conformitas in rebus ad diuinum cultum pertinentibus: nam si vnusquisq; horam sibi determinare, esset profectò confusio, & deformitas maxima, quæ ieiunij honestatem maximè diminueret.

*Alex. q. 103.
S. Thom. ar. 7.
Medi. q. 6. &
reliqui vbi su.
Alex. m. 1.*

Alex. Ale. m. Prima diffc. Vtrum hora nona conuenienter ieiunantibus assignetur?

2. & S. Thom.

Reliqui vbi supra.

Eusebio.

Basil.

Ambro.

August.

PRIMUM nota, in principio nascentis Ecclesiæ ieiunium vsq; ad solis occasum tendebatur. Et ratio est: quia vt supra diximus Apostoli formam ieiunandi acceperunt ab antiquis patribus, quibus præceptum erat vsq; ad vesperam ieiunium seruare: & ita discipuli Apostolorum per multa tempora seruauerunt: lege Eusebium lib. 2. histor. Eccles. c. 17. & Basil. sermo. 1. de ieiunio, & D. Ambro. serm. 33. & B. August. epist. 86.

Secundò nota diem ieiunij computari à media nocte priori in mediam noctem sequentem: communi sententia, probatur iuxta definitionem. l. more Romano. ff. de feriis.

Tertiò nota horas numerandas esse non secundum modum occidentalium, sed Palesinorum, qui computabant diem artificialem ab ortu solis: & ideo in horas inæquales distribuebatur in æstiuales, & hiemales.

CONCLUSIO. I.

MAGIS cõgrua fuit hora nona ieiunio determinata: Probatur cum Alex. nostro, & cum S. Thom. loco citato: quia ieiunium est institutum ad carnis afflictionem pro satisfactioe culpæ: & cū homines communiter hora sexta tunc manducaret, erat tempus pro trahendum vsq; ad horam nonam, vel circa illam, vt maiorem afflictionem ieiunantes sentirent: tum etiam vt Christi Domini passioni conformaremur, qui vsq; ad horam nonam, quando inclinato capite emisit spiritum, fuit afflictus: nam qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitis, & concupiscentiis: atq; ita hora nona debuit cessare ieiunij afflictio. & fuit confirmata hæc hora. c. solēt. de cõs. d. 1. vbi dicitur: nõ ante soluendum esse ieiuniũ, quàm horæ vespertinæ essent celebratæ. & tũc hora tertia post meridiẽ, quæ erat nona ab ortu solis, soluebatur.

Ad Galac. 5.

APPEN.

Ioan. 4.

Hinc displicet sententia Siluest. vbi supra. num. 11. dicentis: horam sextam finire in puncto meridiẽ & ibi incipere horam nonam: legimus enim in Euangelio Ioan. 4. horam septimam: nam in ea reliquit febris reguli filium.

CONCLUSIO II.

MODO apud nos sine scrupulo hora vndecima possumus prædere. Probatur: quia Romæ, & ferè vbiq; non solum apud seculares, verum

res, verum & apud aliquos religiosos obseruatur: nam cum hæc materia sit iuris politici, sicut vtentium consensu firmatur, ita contraria consuetudine infirmatur, & tollitur: vnde efficitur vt quod prius erat ius, non sit amplius de iuris necessitate: & quod prius, ne fas erat, postmodum licitum reddatur.

Hinc, qui horam absq; vlla causa notabiliter, præueniret, vt si hora octaua, aut nona pranderet, ieiunium violaret, & mortaliter peccaret. Ratio est: quia eadem consuetudo, tanquam necessariũ ad integritatem ieiunij tradidit: vt hora debita seruetur.

Hinc, iusta causa interueniente, vt pote, necessitate urgente, poterit absq; periculo hora præueniri. exempli gratia. quia, si ea hora non comeditur, vel non suppetet prandium, vel non erit aptus locus ad prandendum, vel perdetur itineris, vel societatis commoditas, vel propter aliam iustam causam, similiter quando præ debilitate stomachi graue reputatur expectare horam, posset tunc hora aliquantulum præueniri.

Hinc ex sententia nostri Alex. loco citato. m. 3. si religiosi surgerent multò mane, & fatigarentur, possent ex dispensatione ordinis horam communem anticipare: & ratio quoq; harum appendicum communis dari hæc potest, scilicet, quod ex tribus, quæ ad ieiunium exiguntur, inter cætera, horæ determinatio est minus principalis, & ita, necessitate interueniente, vt dictum est, poterit absq; periculo hora præueniri.

DVBIVM I.

Vtrum frangant ieiunium qui ante dictas vespervas in quadragesima, vel in aliis diebus ieiunij, ante recitatum non am, comedunt?

Nam vbi sup: & alij ante illum.

PROPOSITIO.

NON frangunt ieiunium, quauis officii diurnis addicti, id sine iusta causa, facere non debent. vt in. c. solent. de consec. dist. 1. insinuatur: neq; ad dicendam nonam, vel vespervas tunc lege aliqua scripta, vel consuetudine obligantur singuli, qui ad horas Canonicas tenentur.

Med. ubi sup.

Secunda diffi. An sit refectio differenda in die ieiunij, quousque homo per esuriam aut naturæ defectum, affligatur?

CONCLUSIO.

NON est hora ob talem causam, sed quando venit hora est refectio sumenda, etiam si homo non esuriat. Ratio est: quia hoc modo melius, & commodius parsimonia victus seruatur, quâ refectioem vsque ad esuriam differendo: quoniam in magna esurie auidius, ac minus temperatè refectio sumitur, hoc est consiliû Casiani. Secûdò, quia tunc nullus ordo temporis seruaretur: quoniam iuxta diuersam hominum complexionem, & naturalis caloris dissimilem actionem, alij aliis tardiùs fame affliguntur, & quidam totam diem sine esurie transigunt, atq; ita isti tenerentur illa die nihil comedere, quod est manifestè falsum. Et vltimò, quia tria, quæ diximus esse de integritate ieiunij: abstinentia à cibis: vnicâ refectio: & quod, hora comestionis non præueniatur, notabiliter possunt seruari, vt constat, sine esurie, & naturæ defectu.

Regula notanda.

Est regula sequens ad totam hanc materiam de ieiunio diligentissimè notanda: quemadmodum in aliis diuinis præceptis, etiam si aliquid videatur præter legem, aut contrarium illi, non subinde incurritur reatus mortalis culpæ, sed quando lex frangitur contra ipsius intentionem: ita præcepto ieiunij accidit, quod mitiùs interpretandû est: propterea quòd, licet sit aliquando excessus aliquis in collationibus, aut defectus circa tempus definitum, nõ semper est mortale peccatum: hoc præsertim dico pro timoratis conscientis eorum, qui firmiter decreuerunt seruare leges Diuinæ, & Ecclesiasticas: hi quando ratione aliqua probabili ducuntur, vt aliquid remittant de ieiunio non peccant mortaliter, licet aliquando venialiter decipiantur.

FLORES
TRACTATUS DE ELEEMOSYNA.

HACTENVS de duobus partibus satisfactionis, restat, vt de tertia, quæ est eleemosyna differamus: & pro totius tractatus

status maiori intelligentia legendi sunt Doct. sancti, quos infra citabimus, & Scholastici Doctores. dist. 15. & 16. & S. Tho. in eadem dist. & in. 2. 2. q. 32. & etiam dist. 45. vbi agit. de suffragiis, & in Decreto. dist. 45. c. & qui, & sequentibus. & dist. 86. c. non satis. & d. 3. de pœnitentia. & D. Aug. in Inchiridion à. c. 70. vsq; ad. c. 76. & Sumistè omnes verbo eleemosyna. Med. C. de eleemosyna. tract. 5. Naua. in Manua. c. 24.

*S. Thom.**August.*

In hac materia methodum, quæ in aliis seruata est, sequemur.

QVÆSTIO I.

Quid, & quotuplex est eleemosyna?

PROPONENDÆ primùm sunt duæ propositiones, quibus duæ diuisiones continentur.

PROPOSITIO I.

ELEEMOSYNA vel sumitur primò pro re spirituali, siue temporali, qua alicui necessitati, & miseræ subuenitur: siue pro obiecto, vel re tradita, vt Syluest. docet, nèpe, pro vestimèto, cibo, & c. vt in. c. tria & in. c. duæ. 45. dist. & Matth. 6. Cùm facis eleemosynam, & c. & Lucæ. 11. Date eleemosynâ, & c. vel secûdo accipitur pro actu virtutis, quo fit illa subuentio. vt S. Tho. vbi supra, & D. Bonauent. docent. hoc secundo modo sumpta eleemosyna, subdiuiditur sequenti modo.

Alex. Alen q. 105. m. 1. ar. 1. S. Thom. ar. 1. & 2. Ric. art. 2. q. 1.

Med. q. 1. Siluest. nn. 1. ubi supra.

*Matth. 6.**Luc. 11.*

PROPOSITIO II.

D. Bona. artic. 2. q. 4. dist. 15. 4. dicit eleemosynam tribus modis summi: primo propriè, & dicitur opus pietatis impensum proximo ad releuandam eius indigentiam corporalem: secundo sumitur communiter, quale est omne opus pietatis proximo impensum, siue corporale, siue spirituale: tertio accipitur comunissimè pro omni opere misericordiæ, siue proximo, siue sibi impensum, dicente D. August. Eleemosyna hominis debet incipere à se metipso: iuxta illud Eccles. 30. Miserere animæ tuæ, placens Deo. hac diuisione posita, respondetur primæ parti tituli quæstioni sequenti conclusionè.

*D. August.**Eccles. 30.*

CONCLUSIO I.

ELEEMOSYNA est opus, siue largitio rei necessariæ, facta indigenti

Alex. est ar. 2. ubi supra.

digent propter Deum, ex compassione. hæc est definitio eleemosynæ, quam tradit noster Alex. quam etiam amplexi sunt. S. Tho. & reliqui: in hac definitione insinuat causa efficiens, operans, cum dicitur opus, nam opus ab operante efficitur, & materia ex qua, cum dicitur rei: & materia circa quam, cum apponitur indigenti: & causa motiva, ubi dicitur ex compassione: & formalis, cum dicitur necessaria: & finalis, voce propter Deum, qua etiam voce colligitur hanc definitionem non competere cuicumque; eleemosynæ, sed perfectæ duntaxat, quæ meritoria est apud Deum. ex hac definitione colligit Medina sequentes appendices.

APPEND. I. Hinc non erit propriè eleemosyna id, quod Clericis pro celebratione Missæ, vel pro sepultura, atque aliis officiis exercendis, exhibetur. Et ratio est: quia, omnium ministrorum Ecclesiæ, indigentia seclusa, debetur eis propter huiusmodi officia, siue ministeria stipedium suum: ut patet Luc. c. 10. Dignus est operarius cibo suo & Paul. I. Cor. 9. Neque enim alligandum est os boui trituranti.

APPEND. 2. Hinc clerici, licet sufficiens patrimonium habeant, non tenentur gratis Ecclesiæ ministrare, & possunt completo ministerio iudicis officium implorando, & actione utendo, quam habent contra eos, ad quorum instantiam officium fecere, iura eis debita exigere.

APPEND. 3. Hinc beneficiati, Ecclesiæ ministrantes, dominium acquirunt fructuum, & oblationum, aliarumque rerum, quas ob præfatum ministerium accipiunt.

In explicatione generis, & differentiæ huius definitionis, non est, quod immoremur, sed secundam partem tituli quæstionis decla-remus.

CONCLUSIO II.

ELEEMOSYNA est vel corporalis, vel spiritualis: & utraque in alias septem diuiditur. Prima pars probatur ex definitione posita: nam cum eleemosyna fiat ad releuandam hominis indigentiam, & miseria, & indigentia sit duplex, vna corporalis, alia spiritualis: duplex quoque erit eleemosyna, vna corporalis, alia spiritualis. Probatur secunda pars conclusionis, nempe, esse septem eleemosynas spirituales, & totidem corporales: nam, cum eleemosyna sit opus misericordiæ, quæ respicit miseriam, ut illam releuet, & sint septem numero miseriæ corporales, erunt eleemosynæ septem

septem, & omnes sequentibus versibus comprehenduntur, quos Alex. noster, & S. Tho. art. 2. & alij afferunt.

Corporales. Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.
Spirituales. Confule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Miseriarum autem, tam corporaliū, quam spiritualium numerum mirabiliter, ut solent colligunt, Alex. & S. Thom. ubi supra, & cum istæ omnibus sint satis peruiæ, & perspicuæ, non opus est, in iis diutiùs immorari: & nota omnes alias miseras, & defectus, ratione quorum miserendum est, ad dictas septem miseras reuocari, tanquam ad ea, quæ frequentiora, & communiora sunt.

Prima diffc. Cuius virtutis eleemosyna est actus?

*Alex. m. 1. ar.
3. reliqui ubi
supra.*

CONCLUSIO.

EST actus, siue opus misericordiæ. Et ratio est: quia misericordia est virtus moralis inclinans ad miserendum ordinate patientis aliquod malum, vel defectum, & ei subueniendum, & eleemosyna talis est, ut ex definitione posita constat: quod etiam ex nominis ethimologia confirmatur: nam verbum eleemosyna idem sonat quod miseratio, ut enim miseratio latine à verbo miseror deducitur: ita etiã Græcè eleemosyna, id est, eleemosyna à verbo Græco eleos, id est, miseror deriuatur.

Secunda diffc. Potest ne esse aliarum quoque virtutum actus?

CONCLUSIO.

POTEST quoque esse aliarum virtutum actus. Ratio est: nam, ut dictum est de oratione, & de ieiunio, quæ secundum diuersas considerationes diuersis virtutibus ascribuntur: ita Theologandum est de eleemosyna: nam, ut misericordia est effectus charitatis, & eleemosyna, mediante misericordia, effectus charitatis est: dicitur quoque actus iustitiæ, quatenus misereri ad puniendum ordinate, ad iustitiam pertinet: & quatenus per ipsam subuenitur in extrema necessitate existenti, actus iustitiæ legalis est, lege. c. o. mnis, & c. qui emendat. 45. dist. est etiã actus virtutis poenitentia: nam est pars satisfactiois, quatenus per illam satisfacimus pro peccatis, & c.

Tertia

S. Thom. ar. 3.
Ric. q. 1. & r.
liqui ubi sup.

Tertia diffic. Est ne eleemosyna spiritalis præstantior,
quàm corporalis?

CONCLUSIO I.

SI eleemosyna simpliciter consideretur, eleemosyna spiritalis potior est corporaliratio sumitur ex parte finis, ad quem ordinatur: quonia in spiritalis ordinatur ad salutem animæ, quæ est multo præstantior corpore, ad cuius salutem corporalis eleemosyna refertur: & actus, siue effectus spiruales sunt multo præstantiores corporalibus, qui sunt quodam modo ferules: & confirmatur autoritate D. Aug. & habetur. c. duæ. 45. dist.

August.

CONCLUSIO II.

SI secundum aliquem particularem casum comparentur, quædam eleemosyna corporalis erit spiritali anteponenda. Ratio est: quia magis est iam morienti subueniendum, quàm docendum, & egenti, ut inquit Arist. 3. lib. Topico. c. 2. Melius est ditari, quàm philo sophari, licet philosophari sit simpliciter melius: etiam melior est continentia, quàm vxori commiseri, & tamen, vxore petente, continentia est dimittenda, & vxori satisfaciendum. Præterea vita contemplatiua melior est, quàm actiua, dicente Christo I E S V, Maria optimam partem elegit: & tamen, si necessitas postulauerit, relicta contemplatiua vita, actiua est exercenda. Similiter iudicandū est de eleemosyna corporali. Et ratio est: quia quæ sunt de consilio, prætermittenda sunt: præterea, quæ sunt de præcepto, quando non possunt se simul compati: siquidem consilia intelliguntur, saluis præceptis, etiam si alioquin consilia sint de meliori bono, & quando necessitas exigit minus bonum exerceri debet: nã, quod tunc prætermittitur, non est bonum, sed illicitum.

Luce. 10.

Alex. q. 114.
S. Thom. ar. 4.
Ricard. q. 3.
Medi. q. 2. &
r. liqui ubi su.

QVÆSTIO II.

De vtilitate, & efficacia eleemosynæ?

AD publicas conciones habendas, & populum excitandum, ut largas eleemosynas pauperibus largiantur, præter Doctores scholasticos citatos, lege sanctos Patres, qui de dignitate, vtilitate, necessitate & efficacia de laudibus eleemosynæ mirabilia memoria tra-

riæ tradiderunt. Præsertim sequentes D. Basilium in Homiliis de diuitem epulone, Chrysof. super Matth. c. 25. Vbi Christus numerat opera misericordiæ: & Homilia 21. & Homilia 32. & sequentibus ad populum Antiochenum. Cyprian. sermo. 1. & in lib. contra Iudæos colligit fermè omnia loca sacrae Scripturae, vbi agitur de laudibus, & vtilitate eleemosynæ. & Ambros. sermo. 30. & 31. & alios Patres.

Basil.
Chrysof.
Matth. 25.
Cypria.
Ambro.

Prima diffic. An eleemosyna sit vtilis?

Alex. & reliqui ubi supra.

CONCLUSIO.

INNVMERABILES ferè sunt eleemosynæ fructus, & vtilitates. hæc conclusio, enumeratis aliquot vtilitatibus, patebit. Primò temporaliter vitam conseruat, quæ omnibus est in votis. Psalm. 40. Beatus vir, qui intelligit super egenum, & pauperem, &c. Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, &c. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. Secundò auget temporalia, quæ nemo spernit, non attendens caelestia. Prouerb. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores sunt, alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Tertio liberat à culpa. Luc. c. 11. Quod superest date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quarto liberatum à culpa contra diabolum defendit. Eccles. 29. Eleemosyna super scutum potentis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit. Quintò protegit à peccato. Eccles. 3. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis. Sextò, illuminat intellectū, & sanat affectū. Isai. 58. Frange esurienti panem tuum, &c. tunc erumpet quasi mane lumen tuum. ecce illuminatio intellectus, & sanitas, tua citius orientur. en tibi sanatione affectus. Septimò, gratiã conseruat. Eccles. 29. Eleemosyna viri, quasi sacculus cum ipso, & gratiã hominis, quasi pupillam conseruabit. Octauo, liberat à morte. Tob. 4. Eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animas ire in tenebras. Nono, perducit ad gloriam. Matth. c. 25. Venite benedicti, &c. esurienti, &c. & Isai. 59. Frange esurienti, &c. & gloria Domini colliget hæc. Et alia multa effecta, quæ ex sacris literis poteris facillè colligere, producit eleemosyna, si fiat cum debitis circumstantiis in charitate: est quoq; vtilis non solum hic, verum & in

Psalm. 40.

Prouerb. 11.

Luc. 11.

Eccles. 29.

Eccles. 3.

Isai. 58.

Eccles. 29.

Tob. 4.

Matth. 25.

Isai. 59.

41. d. c. per symoniam.

CONCLUSIO II.

DA RE eleemosynam indigenti abundanter ad superfluitatē, vt sit diues, malum, & peccatum est. Ratio est: quia finis eleemosynæ tunc est indebitus: finis enim proprius, & debitus eleemosynæ est subuentio, non superfluitas: & cuius rei finis malus est, res quoque ipsa mala est.

APPEN. I.

Hinc si detur indigentis talis eleemosyna, vt ex superfluis eleemosynam aliis tribuat, & vt sit eorum, quæ superfluis fidelis dispensator, non erit talis eleemosyna vitio danda: quemadmodum multa Ecclesijs hoc modo abundantissimè legata sunt: melius tamen multò esset pluribus indigentibus subuenire: iuxta gloss. 1. Cor. 13. Si distribuero in cibos pauperum, &c. quod experientia in ecclesijs diuitis satis, superq; confirmat.

APPEN. 2.

Hinc si detur siue consanguineo, siue alteri abundanter, solum ex liberalitate, nec erit vituperabile, neque peccatum, dum modò fiat hoc sine scandalo: hoc dixerim propter Episcopos, & clericos,

Sexta diffc. An eleemosyna parua cum magna charitate sit magis meritoria, quàm eleemosyna magna cum minore charitate?

CONCLUSIO I.

CÆT E R I S paribus, maior eleemosyna est magis meritoria. Ratio est: quia, vt, qui infert maius incommodum proximo, cæteris paribus, magis peccat, ita à contrario sensu, qui maiorem confert eleemosynam, magis meretur. Secundo quoniam qui habet melius obiectum, cæteris paribus, melius operatur, & qui magis dat, habet melius obiectum: & tandem quia maior eleemosyna, cæteris paribus, est magis pœnalis, & ex consequenti magis meritoria.

CONCLUSIO II.

CO M P A R A N D O istam maiorem quantitatem non secundum se, sed per comparisonem ad dantem. v.g. si dat diues multum auri in eleemosynam, alius vero pauper dimidiam partem dat, tunc pauperis eleemosyna melior est. Patet à contrario: quia furari à rege 10. talenta, nõ est maius peccatum, quàm furari à plebeio. 5. talenta: & confirmatur Luc. 21. Vidua hæc pauper, dixit **I**E S V S, plusquam

Luc. 21

quàm omnes misit: nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo, quod deest illi, omnem victum suum, quem habuit, misit.

CONCLUSIO III.

SI sit excessus in charitate, meritum est maius, etiam si datum sit minus. Ratio est: quia charitas est radix meriti, & magis debemus considerare quantitatem charitatis, quàm eleemosynæ quantitatem. v.g. dat aliquis eleemosynam, vt duo, cum charitate vt quinque, alius contra eleemosynam vt quinque, cum charitate, vt duo: magis meritoria est prima, quàm secunda eleemosyna. & confirmatur autoritate D. August. super Psal. 125. dicentis: Deus magis respicit affectum, quàm centum. & Beda lib. 5. super Lucam cap. ultimo. & B. Ambro. lib. offic. c. 3. Affectus tuus operi tuo nomen imponit, & propterea affectus tuus orationem tuam diuitem, vel pauperem facit.

D. August.

Beda.

B. Ambro.

Hinc, cæteris paribus, ex parte charitatis maior eleemosyna maius meritum habet: neque enim id negarunt præfati sancti, quod docet B. Paul. 2. ad Corinth. 8. Si enim voluntas prompta est secundum id, quod habet, accepta est, non secundum id, quod non habet.

APPEN. I.

2. Cor. 8.

Hinc, quando aliquis, sine charitate, dat eleemosynam, tantò magis prouocat Dei misericordiam, de cõgruo, quantò magis dat ex visceribus naturalis misericordiæ, propter Christum.

APPEN. 2.

Septima diffc. Monachi, & moniales, & pauperes priuantur ne merito istarum eleemosynarum?

HA N C difficultatem proposui, vt consolarem prædictos: nã religiosi, & religiosæ abnegarunt proprias voluntates, & uouerunt paupertatem, nec possunt eleemosynam, vt infra dicitur, si ne licentia suorum superiorum elargiri, & pauperes unde eleemosynam dent, non habent, cum necessaria illis deficient.

CONCLUSIO.

N V L L V S iis operibus misericordiæ priuatur: tã enim monachi, quàm clerici, tã diuites, quàm pauperes, omnes possunt facere magnas misericordias, si magnam habent charitatem: dicit enim

FF 2

D. Aug.

August.

D. August. super Psal. 36. in versu, Iustus autem miseretur, & commodat: Habet semper, unde det, cuius pectus est plenus charitate: si externam substantiam dat, si non habet, voto adiuuat: item dicit, voluntatem bonam, & charitatem idem esse: voluntas enim bona thesaurus pauperum.

APPEN. I.

Hinc enim si aliquis habuit voluntatem efficacem ad dandum centum, & non dedit: quia non potuit, tantum meretur, ac si dederit centum.

APPEN. 2.

Hinc B. Petrus dixit. Ecce nos reliquimus omnia: & Christus eius confirmat dictum: Vos qui reliquistis omnia: propterea quod, qua voluntate pauca, quæ habebant, reliquerunt, reliquissent & omnia, si rerum omnium domini fuissent.

Math. c. 19.

APPEN. 3.

Hinc religiosi, & cæteri supradicti multa merita congregarent sibi, si quoties vident pauperes, actum misericordiae, & charitatis elicerent. dicentes ex corde intra se: utinam ego possem tuas indigentias, ut decet releuare: quod cum non faciant incredibile meritorum thesauro priuantur.

Octaua diffi. An eleemosyna sit efficax ad satisfaciendum pro peccatis?

CONCLUSIO.

VALET, & est efficax eleemosyna ad satisfaciendum pro peccatis. Et ratio est: quia est opus pœnale factum cum charitate, & tertia pars, ut constat satisfactionis, quæ imponitur à cōfessariò in satisfactionem pro peccatis: patet etiam ex sacra Scriptura Danielis. c. 4. Peccata tua eleemosynis redime: ubi peccatū, pro pœna peccatis debita accipitur, ut 2. Mach. c. 12. Sancta, & salubris, & c. ut à peccatis, id est à pœna pro peccatis debita, soluatur.

Daniel. 4.

2. Mach. 12.

Nona diffi. An qui pauperi extremam necessitatem patienti eleemosynam tribuit, pro peccatis satisfaciatur?

RATIO dubitandi est: quoniam non voluntate, sed ex necessitate, & præcepto talis eleemosyna fit.

CONCLUSIO.

TALIS eleemosyna est satisfactoria, & ex eo, quod fit in præcepto, non perdit suam utilitatē. Et ratio est: quia hæc melior esse videtur,

videtur, quàm quæ fit citra necessitatem extremam: nam hæc secunda est propter primam omittenda: & quia omittens primam, grauius peccat, quàm omittens secundam: quare magis merebitur, & satisfaciet, faciens primam, quàm secundam: etiam si ratione præcepti, ut infra dicitur, debeatur: quoniam Deus, non solum acceptare dignatur, quæ homo ex voluntate facit: verum etiam vitam æternam iis, qui mandata eius seruauerint, sæpè in sacris literis promisit.

Math. 19.

Decima diffi. An eleemosyna corporalis habeat effectum spiritualem?

CONCLUSIO I.

SI corporalis eleemosyna, secundum suam substantiam confidetur, non producit spiritualem effectum. Ratio est: quia tantum supplet corporales proximorum defectus: tum etiam, cum spirituale sit nobilior corporali, tunc effectus esset sua causa nobilior, quod philosophia non patitur.

CONCLUSIO II.

TALIS eleemosyna ex parte suæ causæ benè producit effectum spiritualem, ut quando propter Dei, & proximi dilectionem fit. Et ratio est: quia habet meritum coram Deo. unde Eccle. 29. legitur. Perde pecuniam propter fratrem, pone thesaurum in præceptis Altissimi, & proderit tibi magis, quàm aurum.

Eccle. 29.

CONCLUSIO III.

SI secundum suum effectum consideretur, producit quoque fructum spiritualem. Ratio est: quia pauper, cui fit subuentio, mouetur ad orandum pro benefactorē: unde ibidem subiungitur. Conclude eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo.

Eccle. 29.

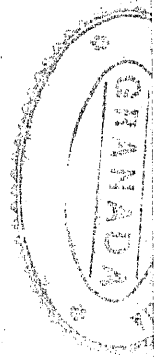
Undecima diffi. An eleemosyna habeat efficaciam ad remittenda peccata, & conferendam gratiam eo modo, quo sacramenta?

SVNT quædam præmittenda: & primum est, eleemosyna, vel sumitur secundum substantiam, siue materialiter, quod idem est: vel secundò sumitur formaliter: primo modo potest esse in homine exitè in peccato mortali: secundo modo præsupponit penitentiam, & charitatem: est enim charitas forma penitentiae.

Et. q. 4.

FF 3

Secun.

Secundo nota diuersimodè posse intelligi per eleemosynam remitti peccata. Primò, ex opere operato, sicut per sacramenta. Secundò, formaliter, sicut lux expellit tenebras, calor frigiditatē, & cōtritio expellit peccatum. Tertio, quòd expellat peccata, idest peccatorum pœnam, ita intelligitur locus. 2. Machab. 12. Vt à peccatis soluantur. Quarto & ultimo, quòd eleemosyna remittat peccatum, tanquam motiuum, in quātum inclinat Dei misericordiam ad remissionem peccatorum, iis positis, sit.

CONCLUSIO I.

HÆRETICVM est dicere per eleemosynam remitti peccatum, tanquam motiuum, idest in quantum inclinat Dei misericordiam ad remittenda peccata sine pœnitentia: hæresis ista est per se manifestissima, iuxta illud ad Galat. 5. Manifesta sunt opera carnis, &c. Quæ prædico vobis, sicut prædixi: quoniam qui talia agūt, regnum Dei non consequentur: scriptum est enim. Luc. 13. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis, lege D. Aug. infrà in fine difficultatis, & S. Tho. in. 4. dist. 21. q. 2. art. 2. q. 1. & latius. dist. 46. q. 2. art. 3. q. 4.

CONCLUSIO II.

ELEEMOSYNA secundum substantiam suam non remittit peccata, sed sacramentum. Ratio est: quia hoc priuilegium est sacramentorum: & in Ecclesia Dei non sunt nisi septem sacramenta. Dices, remittit peccata, sicut martyrium: hoc nõ solùm falsum, & temerarium est, verumetiam erroneum: quoniam de martyrio est hoc speciale: quia baptismus sanguinis est.

CONCLUSIO III.

ELEEMOSYNA, siue materialiter, siue formaliter sumatur, non remittit peccata, patet ex primo notabili: non materialiter, quoniã hoc modo potest esse in homine existenti in peccato mortali: formaliter verò præsupponit pœnitentiam, & charitatem, quæ operit multitudinem peccatorum.

CONCLUSIO IIII.

ELEEMOSYNA formaliter sumpta, & purgat peccata, quo ad pœnam, & gratiam augeat, & conseruat, & licet hoc commune sit omnibus operibus meritoriis, specialius tamen operibus misericordiarum, & de quibus modò disputatur, competit. hæ conclusio est communis omnium sanctorum: propterea enim commendatur elec-

2. Machab. 12.

Galat. 5.

Luc. 13.

D. August.

Dubium.

tur eleemosyna. Daniel. 4. Peccata tua eleemosynis redime. lege Daniel. 4. 4. D. Aug. Psal. 36. concione secunda in verba: iustus miseretur, & retribuet, & super Psalm. 125. Qui seminant in lachrymis, & super Psalm. 102. & confirmatur Prouerb. 19. Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis. lege etiam S. Thom. in. 4. dist. 15. q. 2. art. 2. q. 2.

Daniel. 4. 4.

D. Aug.

Prouerb. 19.

CONCLUSIO V.

ELEEMOSYNA quocunque modo sumatur, siue materialiter, siue formaliter, non est infallibilis dispositio, vt faciēs eleemosynam, saluetur. Ratio est: quia licet eleemosyna sit motiuum ad hoc, quòd Deus misereatur, tamen ex sacra Scriptura infallibiliter non habemus talem regulam: multi enim faciētes eleemosynam, dānantur: deinde quia sicut loquitur Scriptura de fide, ita loquitur de eleemosyna, vt Marci vlti. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: & quemadmodum iste locus intelligitur, seruatis seruādis, nempe, si non ponat obicem peccati mortalis, saluabitur: ita etiam loca sacrae Scripturae, quæ de eleemosyna loquuntur intelligenda sunt, seruatis seruandis, scilicet, quòd non ponat obicē peccati mortalis.

Marci vlti.

CONCLUSIO VI.

VIRI misericordes, qui ex pietate maximè propter Deum, faciunt crebras misericordiarum operas, vt plurimum saluantur, & ante mortem accipiunt pœnitentias, siue faciant eleemosynas existentes in gratia, siue in peccato, dummodò peccent ex fragilitate, & non ex contemptu. hæ conclusio meo iudicio est communis omnium Sanctorum, & Theologorum omnium: patet Matth. 5. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur, & Prouerb. 14. Qui miseretur pauperis, beatus erit.

Matth. 5.

Prouerb. 14.

Hæresis.

Hac difficultate destruitur hæresis eorū, qui tempore D. Aug. affirmabant, homines quantumcunq; essent peccatis referti, saluari per opera misericordiarum sine pœnitentia: contra quos agit D. August. lib. 21. de ciuitate Dei. c. 22. & c. vltimo, & in Inchiridion. c. 73. & 6. & 7. vide Castrum verbo eleemosyna contra hæreses.

D. August.

Alex. Alen. q.
113. S. Thom.
Ric. q. 2. Me-
din. q. 3. & re-
liqui ubi supr.

De necessitate distribuendi eleemosynam.

¶ HÆC q. absoluetur, positus aliquot difficultatibus.

Doct. ubi supr.

Prima diffi. An eleemosyna sit sub præcepto?

CONCLUSIO.

ELEEMOSYNA est sub præcepto legis naturæ, diuinae, & humanæ. Probatur prima pars de lege naturæ: quia lex naturæ præcipit, vt fratres verè diligamus, non tantum affectu, verumetiam effectu, iuxta illud 1. Ioan. 3. Filioli, non diligamus verbo, nec lingua tantum, sed opere, & veritate: & eadē lege, quæ nobis in necessitate existentibus iustè fieri volumus, debemus & aliis similiter facere. Secunda pars de lege diuina constat Deut. 15. Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ, idcirco ego præcipio tibi, vt aperiās manum fratri tuo, egeno, & pauperi, qui tecum versatur in terra, & Matth. 25. vbi improperabit. Dominus malis defectus operum misericordiæ: & vitima pars est definita in iure Canonico cap. fratrem nostrum, & c. non satis. 86. dist. & c. omnis 7. q. 1.

1. Ioan. 3.

Deut. 15.

Matth. 25.

APPEN.

Hinc, qui assereret nunquam hominem obligari ad dandā eleemosynam esset hæreticus.

Secunda diffi. Quando hoc præceptum obligat sub reatu peccati mortalis?

CVM hoc præceptum sit affirmans, merito hoc quæritur, & sunt primò ad meliorem explicationem eorum quæ in tota hac q. sequuntur, aliqua præmittenda.

Tria sunt genera bonorum ex parte dantis eleemosynam: nam quædam sunt necessaria ad sustentandum dantis, & familiæ suæ naturam, alia verò sunt necessaria ad sustentandum statum.

Tertiò sunt quædam nec ad primum, nec ad secundum necessaria, & dicuntur superflua. Primo modo necessaria sunt illa, sine quibus vitam suam, & suorum nemo conseruare potest: & quod, iis demptis, superest superfluum naturæ vocatur. Secundo modo

necessaria-

necessaria dicuntur omnia, quæ desiderantur ad vitam statumque decentem suorum, suorumque, habita ratione casuum, eorum duntaxat, qui probabiliter timeri, vel expectari debent: atque etiam eorum, quæ pertinent ad sustentandos filios, & filias, mancipia, famulos, hospites, conuiuia, munera honesta, magnificentias moderatas: & hæc non consistunt in punto indiuisibili: sed habent latitudinem, eò maiorem, quò maior est status: in vno enim plus, in alio autem minus sufficit, quod istis deductis superest superfluum status, siuæ personæ, nuncupatur: quod sub tertio membro diuisionis positæ continetur.

Triplex est indigentia, siue necessitas ex parte pauperis, cui danda est eleemosyna: vna extrema: altera citra extremam, scilicet, arcta necessitas: & tertia communis. Prima est, non solum quando pauper animam illico exharet, si illi non subueniatur, sed etiam quando apparent euidentia, aut nota signa, quòd, si illi non subueniatur, breui tempore deficiet.

Est quoque extrema necessitas quando homo est in periculo amittendi aliquod membrum principale, vel sensum, vel honorè, & animam. Ratio est: quia priuatio istorum membrorum reducit ad homicidium: perinde est in extrema necessitate, qui est in periculo incidendi in amentiam, si illi non succurratur: huic necessitati est germana, vrgens, & maxima necessitas, in qua est ille positus, quando secundum prudentiam, appeteret magis mori, quàm tantam miseriam pati. Solet aliis modis diuidi extrema necessitas, sed de iis in propriis difficultatibus disputabitur.

CONCLUSIO.

SI pauper sit in extrema necessitate, tenetur homo sub reatu mortali de superfluis naturæ, & status, ad erogandam eleemosynam. Et ratio est: quia in tali casu non subueniendo, occidere, putatur: & est D. Ambro. & habetur Can. pasce. 86. dist. quisque enim pascendo hominem seruare poterat, si non pauperis, occidisti.

D. Ambro.

Hinc peccant mortaliter, habentes etiam superfluum tantum naturæ, qui non cibant, potant, vestunt, &c. egentem extreme, & occurrentem, & non visitant, &c. cum necessitas extrema id exegerit.

APPEN. I.

Notatèr dicitur occurrentem: quia non tenetur quis sub culpa mortali, quærere huiusmodi egètes in carceribus, hospitalibus, &

FF 3

aliis in

aliis in locis, nisi id ei ex officio incumbat: tenetur tamen ex præcepto charitatis ad opera misericordiae.

APPEN. 2.

Hinc etiam qui in vrgenti, & grãdi necessitate constituto non succurrit, cum possit commodè eleemosynam præstare, & credit neminem alium eam illi daturum, peccat mortaliter.

DV BIVM I.

Quid si sint duo in extrema necessitate positi, & non potest aliquis subuenire, nisi vni, tenebitur ne illi soli, aut vtrique, aut neutri opem ferat?

RESPONDEO cum nostro Alexan. Teneretur, si ad-
 Effet facultas, vtriq; dare: sed cum non suppetat facultas, tenetur alteri tantum succurrere. Hactenus de superfluis naturæ, & status, nunc de necessariis.

S. Th. et Medi.
vbi supra.

Tertia diffi. An qui habent tantum necessaria naturæ, & status, teneantur necessitate extrema oppresso subuenire?

ALIVM putarunt non teneri, vt S. Anton. & Rosella, locis citatis: quidam dixerunt, vt S. Thom. de iis eleemosynam facere non esse sub præcepto, sed sub cõsilio, idq; in 3. casibus esse laudabile. Primò si mutet statum, nempe per religionis ingressum. Secundò, quãdo, quæ per eleemosynam sibi subtrahit, facile possunt recuperari. Tertio, quando occurreret extrema alicuius necessitas, vel aliqua magna reip. necessitas.

CONCLUSIO.

EST quidem de illis tunc faciendae eleemosyna. Et ratio est: quia de sententia omnium doctorum bona temporalia pro vita fratris, cum necessitas postulauerit, exponenda sunt, & 1. Ioan. 3. Qui habuerit huius mundi substantiam, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauerit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo: qui locus maximè de hoc casu verificatur. vide cap. pasce. 86. dist. & tandem quia in simili casu omnia sunt communia: & diuisio rerum facta est ex iure gentium, hac conditione, alioquin esset iniusta: & hæc fuit opinio S. Tho. vbi supra art. 5. qui dixit esse de præcepto eleemosynam pauperi in extrema necessitate

2. Ioan. 3.

tate existenti de necessariis ad statum elargiri, quæ dicuntur superflua respectu naturæ ipsius hominis, & familiæ sibi commissæ: & ideo dicens, esse laudabile non negat esse sub præcepto: nam id, quod de præcepto, aut ex necessitate fit, laudabile quoq; simul esse potest.

Quarta diffi. An teneatur aliquis expendere patrimonium opulentissimum, & ducatum, & aliam maximam dignitatem?

RATIO dubitandi est: quia possunt esse vrgentes necessitates, & præsertim tempore famis.

Nota duplicem esse necessitatem, vna enim est ab extrinseco, vt. v. g. si non das mihi 100. occidam Petrum, vel Ioannem: altera verò est ab intrinseco, vt infirmitas.

CONCLUSIO I.

NEMO tenetur totum patrimonium expendere. Et ratio est: quoniam, & si vita hominis per se loquendo, sit melior quàm totum patrimonium suum, & dignitas: nihilominus tamen in ordine ad bonum publicum, quod est magis diligendum, aliqua quantitas pecuniæ siue substantiæ est magis diligenda, & expetenda, quàm alicuius vita.

Hinc est, quòd homo priuatus, pro conseruatione vitæ non tenetur expendere totum suum censum. v. g. habet aliquis vigintimillia ducatorum, & si quæreretur medicus, vel medicina ex longinquis partibus, essent omnia consumanda, non tenetur ad illud: ergo neq; tenebitur pro aliis tantum censum expendere, neq; bono publico expedit.

CONCLUSIO II.

SI necessitas sit primo modo, non potest habere certam mensuram, cum possit in infinitum malitia eius crescere, & tunc si est parua quantitas, debeo facere: si autem magna, non teneor dare. Et ratio est: quoniam est maius damnum reipublicæ, vt latrones isti feruntur: & hoc intellige per se, nam per accidens benè potest dare: quia ille talis non est in extrema necessitate, sed in extrema iniquitate.

APPEN.

CON-

CONCLUSIO III.

SI necessitas sit secundo modo, paucis potest subueniri: & si multi indigent, multi sunt, qui dent eleemosynam, & si non dant, Iudex publicus potest illud facere.

Verum est tamen, quod si Iudex non faciat, & aliquis videt necessitatem, secundum facultatem tenetur subuenire: non tamē patrimonium vendere.

Quinta diffic. Diues non subueniens extremē laboranti, tenebitur restituere damna, quæ ad mortem illius subsequuntur?

RATIO dubitandi est, quia in tali casu omnia sunt communia. Dupliciter potest quis teneri ad tuendam vitam alterius. Primò modo ex officio sicut Iudex, qui accipit stipendium ad defendendam vitam ciuium, & medicus, qui propter stipendium tenetur curare, & seruire hospitali, idē de procuratore, & aliis id generis. Secundo modo ex charitate cōmuni obligatione, quia vnus proximus alteri tenetur, seruato ordine charitatis.

CONCLUSIO I.

QUI primo modo scilicet, ex officio tenentur, non solum peccant, verum etiam tenentur ad restitutionem ex iustitia commutatiua: nam isto pacto tenentur esse patres pauperum ex officio. verum hæc conclusio in 2. p. in materia de restitutione probatur.

CONCLUSIO II.

SI secundo modo teneatur, peccat, si dimittat, sed nō tenetur ad restitutionem. Ratio est: quia tunc eleemosyna est actus charitatis, cuius omisio, cum non sit contra iustitiam, non obligabit ad restitutionem.

Sexta diffic. An de superfluis naturæ, & statui, teneatur, qui illa habet, sub pœna peccati mortalis, eleemosynam facere, et si pauperes non sint in extrema necessitate?

CIRCA hanc difficultatē sunt duę opiniones extremę inter grauissimos doctores. Prima opinio tenet partem affirmantem, & est D. Hiero. & continetur dist. 42. c. 1. & D. Ambro. & refertur dist. 47. c. sicut, & B. Aug. & habetur 14. q. 4. c. quid dicam, & aliquo-

D. Hiero.
D. Ambro.
B. Aug.

& aliquorum doctorum scholasticorum, & Canonistarum, & Summistarum, quæ opinio valet multum ad perterrefaciendos auaros, qui nihil de pauperibus curantes, diuitias semper congregāt, & retinent, vt descendant in infernum viuentes, & conuertantur: ne illuc mortui, perpetuò cruciandi, mittantur: contra hos enim loquuti sunt præfati sancti: nam si in communi de omnibus diuitibus loquerentur, non benè de illorum negotio salutis, atq; etiam eorundem confessorum ageretur.

Secunda opinio contraria est mitior, & diuitibus, eorumq; confessoriis fauorabilis, quam defendunt Alex. Alen. & S. Thom. vbi suprā. Gerfon in regulis moralibus, & in 2. p. alphabeto. 32. lit. O. Duran. in 4. S. Antoni. in 2. p. agens de eleemosyna. Gabr. & Maior de hac materia in 4. & alij recētiore Theologi docti, & timorati: iuxta quorum sententiam est sequens conclusio.

CONCLUSIO I.

ELEEMOSYNA non est de necessitate sub pœna peccati mortalis eroganda, etiam si homo abundet, vbi, aut quando, non occurrit pauper extremam necessitatem patiens, extra quam consilium est eleemosynam facere. Ratio est: quia eleemosyna non de præcepto sub pœna peccati mortalis danda est, nisi homini ea indigenti: homo autem habens vnde possit se, & suos sustentare, non dicitur propriè aliorum bonis indigere, cum possit, siue illis viuere: & si indiget non absolutè, sed conditionaliter, nempe, vt melius illi sit. Deinde non videtur rationi cōsonum, vt teneamur sub pœna peccati mortalis procurare extraneo, vt benè illi sit, sed vt sit, & viuat: nam, si nobis ipsis non tenemur statum aliquē, aut dignitatem, aut diuitias procurare, nec tenebimur extraneis: tandem quia nemo tenetur magis proximo subuenire, quàm ipse proximus sibi ipsi, & proximus inops non tenetur, nisi necessaria victui, & vestitui, sibi procurare, cum possit, & laudabile sit omnia abdicare, & in arcta paupertate viuere, vt constat Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. & 1. ad Tim. 6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus: & cum hæc, qui non extremè indiget, habeat, non erunt diuites sub pœna, &c. vt habet conclusio: verum enim uero, vt veritas magis elucefcatur, nota cum Medina vbi suprā, de superfluis naturæ, & statui, necessarium esse subuenire pauperi extremā, vel quasi

Matth. 19.

1. Tim. 6.

quasi necessitatem patienti, si nobis de necessitate huiusmodi, quodq; non sint alij, qui tali pauperi velint, aut possint subuenire, sufficienter constet: & cum dicitur quasi, intelligitur arcta, & notabilis necessitas, etiam si extrema non sit: sed tanta, quod, nisi illi subueniatur, est verisimile, quod notabiliter vita illius abbreviabitur, aut in aliquam ægritudinem notabilem incidet, & huic necessitati Scriptura sacra præcipit subuenire, etiam sub pœna peccati mortalis, & non solum de superfluis status, sed etiam de superfluis naturæ.

APPEN. I. Hinc pauperibus, cõmunem necessitatem patientibus, non erit de superfluis naturæ, & status, sub pœna mortalis peccati, subueniendum.

APPEN. 2. Hinc poterunt diuites superflua retinere, modò in bonum finem, illa seruent: siue vt melior opportunitas pauperibus succurrendi se offerat, siue alia pia causa, quæ in gloriam Dei, & in viuorum, aut defunctorum salutem æternam cedat, siue reip. necessitates, vel vtilitas ea seruare suadeat.

APPEN. 3. Hinc non videtur damnãdus, qui talia superflua retinet, ad acquirendum sibi, aut suis honorem, dignitatẽ, statum aliquẽ, quem homines honestè, & licitè prætere solent, modò cura pauperũ extrema, vel quasi, necessitate laborantium, non præmittatur.

APPEN. 4. Hinc, qui hæc superflua acquirunt, & retinent, nihil minus, quàm pauperes curantes, sed solum diuitias acquirere, & augere, & recõdere, & custodire studentes, non tam in diuina largitate, quàm in suis diuitiis fidentes, iam ab omnibus condemnantur: ij enim sunt serui diuitiarum quarum auaritia B. Paul. ad Ephes. 5. idolatriã vocat: & Dominus seruitutem mammonis esse dixit.

Ad Ephes. 5. Matth. 6. **Septima diffi.** Quando aliquis tenetur ex præcepto facere eleemosynam, adimplebit præceptum, accomodando, vel mutuando, siue vendendo?

ADRIANVS in materia de restitutione tractans alia dubia, tenet in hoc casu diuitem ad implere præceptum mutuando, quæ sententia nisi sano modo, vt dicemus intelligatur, est falsa.

Nota duplicem esse necessitatem extremam: vna enim est simpliciter

placiter extrema, & est quando egens nihil habet: altera verò est necessitas extrema per accidens, & secundum quid: vt si Gallus sit in sua patria diues, hæc verò Matriti nihil habeat.

CONCLUSIO I.

IN primo casu tenetur omnino gratis dare, & nõ satisfacit præcepto, accomodando. Probatur conclusio: quia est sententia communis, & modus loquendi sanctorum: ratione etiam confirmatur à priori, quoniam in hoc casu currit præceptum eleemosynæ: & cum eleemosyna sit gratuita donatio rei necessariæ ad subleuandam miseriam, profectò non satisfacit præcepto, accomodando.

CONCLUSIO II.

IN secundo casu non tenetur dare, & satisfacit præcepto, accomodando. Et ratio est: quia ille habet res proprias, vnde possit sibi subuenire.

Hinc si sit homo, qui nullam habet substantiam, sed solo labore solet acquirere victũ, tenebitur diues dare: sed vt deinceps suo labore soluat: & in casu secundæ conclusionis est vera Adriani opinio.

QVÆSTIO IIII.

Qui tenentur eleemosynam facere?

HÆC quæstio, positis quibusdam difficultatibus, finietur.

Prima diffi. Ant teneantur Episcopi bona sua, pauperibus magis, quàm seculares largiri?

IN hac difficultate non est sermo de necessitate extrema, vel quasi, vel de urgente necessitate: nõ de hac dubitat nemo, vt ex q. præcedenti conitat: sed loquimur de superfluis citra illam necessitatem.

CONCLUSIO I.

EPISCOPI præcepto eleemosynæ inter omnes mortales arctissimè ligantur, & largiores eleemosynas regulariter, quàm seculares ex suo patrimonio, & ex bonis Ecclesiæ facere tenentur. Probatur primo: quoniam ex officio sunt pa-

tres

Alex. Alen. q. 112. S. Tho. ar. 8. Ric. q. 6. Jod. d. q. 4. reli. qui ubi supra.

S. Tho. Col. 2. ar. 12. q. 2. 2. q. 185. arti 7. Soto lib. 10. de Iustit. & Iure. q. 4. arti. 4.

tres pauperum, & viduarum, & orphanorum, & illis opem ferre tenentur, ne propter paupertatem viduarum honestas, & virginū pudor deperdatur: & ne alij fame oppressi, inde furandi, peierandi, decipiendi, & alia id genus mala perpetrandi, occasionem arripiant: quæ episcopi maxima cum vigilantia prohibere tenentur. Secundò quia, cæteris paribus, magis abundant superfluitatibus bonorum, quàm seculares, cum frugaliùs, & cum minori pompa, & sumptu, quàm seculares vivere debeant: carent enim vxore, & filiis, quibus patres thesaurizare tenentur.

CONCLUSIO II.

EPISCOPVS portionis, quæ sibi contingit, non ita elemosynas dare obligatur, vt si quas omiserit, ad restitutionem teneatur. Et ratio est: quia de sententia quorundam, sunt illius portionis domini, & vt seculares, qui suorum bonorum habent dominium, nõ tenentur in hoc casu ad restitutionem, nec Episcopi ad illam erunt obligati: peccabunt tamen propter suum statum. vide in. 2. p. florum in. q. de clericis restitutioni obnoxiiis vbi conclusio tenet esse dominos: sed securiorẽ multò oppositã opinionem, scilicet, quòd sint dispensatores, censeo: quàm sancti, & antiqui patres amplectuntur.

CONCLUSIO III.

SI Episcopus habet aliqua bona fabricæ, vel hospitali, vel alia ratione pauperibus consignata, quorum est dispensator, si sibi illa vsurpat, vel non, vt decet dispensat, & peccat mortaliter, & ad restitutionem tenetur. Ratio est: quia retinet alienum, inuito domino, & contra eius voluntatem.

DVBIUM.

Quid de clericis dicendum?

RESPONDEO: Quod de episcopis dictum est, præsertim de illis, qui curam animarum habent annexam.

Secunda

Secunda diffic. Poterunt Abbates de bonis communibus per viam elemosynæ aliquid dare?

CONCLUSIO.

POTERVNT quidem. Et ratio est: quia in bonis cõmunibus non nullam habent administrationem, & etiam consuetudine per superiores cognita, & approbata, vel saltẽ permissa cõfirmatur: quia possunt in quadam certa quantitate suis consanguineis, aut quibus velint pauperibus subuenire.

Tertia diffic. Potest ne Capitulum de bonis communibus elemosynas facere?

BONA Capituli cõmunia sunt duplicia: primi generis sunt quædam communia, quæ collegialiter diuiduntur, quarum dispositio, seu dispensatio ad omnes simul spectat, absq; hoc, quòd singuli habeant ius ad portiones illorum bonorum: qualia sunt bona quorundam monasteriorum, aut collegiorum, quæ victui, & vestitui religiosorum supersunt: similia sunt bona quarundam ecclesiarum, quæ post distributã vnicuiq; suã portionem, iuxta ecclesie regulã, & consuetudinẽ, remanet, à cõmunitate, siue à Capitulo dispensanda. Secundi generis bona communia singulariter, quorundam, scilicet, certa portio vnicuiq; debita est, nec ad communem massam aliquid pertinet, quòd non inter singulos distribuatur.

CONCLUSIO I.

DE bonis communibus primi generis potest Capitulum non solum ob necessitatem, verumetiam ob piã causam aliquid per viã elemosynæ, aut aliter dare, etsi omnium consensus nõ adfit. Et ratio est: quia sufficit tunc maior pars Capituli, vt patet de iis, quæ sunt à maiori parte Capituli, cap. cum in cunctis.

CONCLUSIO II.

DE bonis cõmunibus secundi generis non sufficit maior pars Capituli ad aliquid tale alienandum, donandum, vel in elemosynam erogandum, nisi omnium quorum interest consensus adfit. hæc conclusio est definita cap. cum omnes. de constitutionibus. le. ge. glof. & Innoc. & alios ibidem, & cõfirmatur per regulam iuris: Quod ad omnes atinet ab omnibus debet approbari.

F. q. t. f. 4.

GG

Hinc

APPEN.

Hinc Capitulum non potest eleemosynam facere extra casum necessitatis de bonis communibus, quae de iure inter canonicos, & portionarios sunt distribuenda, sine portionariorum consensu expresso, vel rationabiliter praesumpto: & multo minus absque eorumdem consensu poterunt alias gratias de huiusmodi bonis facere. Ratio est: quia aliena bona non sunt, inuitis dominis, contractanda.

Limitatio. 1.

Limita, nisi consuetudo contraria legitime praescripta ius praefato Capitulo non tradiderit ad bona communia, sine portionariorum consensu dispensanda.

Limitatio. 2.

Limita secundo, quod in iis, quae sunt necessaria Ecclesiae, aut utilia, Capitulum potest de huiusmodi bonis disponere, in qua dispositione portionariorum, quantumvis actu non consentiant, aequum tamen est, eos consentire, & ideo perinde est, ac si actu consenserint, secus tamen esset, si dispositio capituli non in bonum publicum, sed in private, & personale cederet.

Alex. Alé. m.
2. S. Tho. ubi supra.
& Sylv.
num. 7.

Quarta diffic. Vtrum religiosi possint, teneanturque facere eleemosynam?

CONCLUSIO I.

NULLVS monachus, siue regularis, quatenus talis est, potest regulariter eleemosynas facere. probatur cum nostro Alex. quia ad faciendum eleemosynam regulariter, ut ipse ait, multa concurrunt, nempe, libera facultas, iustum dominum, vel ministerium ordinatum, quibus omnibus monachus caret: nihil enim habet. lege Can. non dicatis 12. q. 1. & in 2. p. flor. q. de dominio.

CONCLUSIO II.

SI religiosus habet administrationem, potest facere eleemosynam ex eo, quod superest, illius necessitatibus subleuatis, & debet in piis & religiosis causis erogare. patet Luc. 11. Quod superest, date eleemosynam. & habetur cap. quia tua. 12. q. 1.

Luc. 11.

APPEN. I.

Hinc etiam si sit in scholis de licentia prelati, vel si peregrinetur, poterit eleemosynas, quas alij honesti peregrini, & scholares communiter faciunt, de bonis saltem, quae usui consumuntur, dare. Et ratio est: quia intelligitur concessa facultas a prelati faciendi, quod praedicti scholares, & viri honesti faciunt, & praesumpta superiorum voluntas: neque enim putandum est patres, aut Abbates tam strictos esse, quando filius, aut religiosus, bona ad literas discendas tradunt,

sunt

uo

p. 1.

ytin

ut in nullo velint eos pauperibus subuenire. argumentum cap. pretere rea. de officio delegati. addit quoque S. Th. ubi supra. & in 4. dist. 15. posse, absente prelato, dare aliquid subspe ratihabitionis.

CONCLUSIO III.

SI indigens in extrema, vel quasi, & in urgente necessitate extiterit, & prelatus fuerit praesens, debet petere licentiam, si non concesserit, vel si non sit praesens, & ipsum adire non potest, propter temporis breuitatem, debet eleemosynam largiri. Ratio est: quia in tali casu omnia sunt communia, & habetur 86. dist. Can. non satis. qui est B. Ambrosij.

B. Ambrosij.

Hinc, & prohibente, & contradicente Abbate, homini fame morienti tenetur eleemosynam dare. Et ratio est: quia Deo magis, quam hominibus oportet obedire. lege cap. quae contra. dist. 8.

APPEN. 2.

A. l. c. 5.

Hinc etiam in necessitate magna, quando ad superiorem recursus habere non potest, tenetur eleemosynam facere. Panor. est in c. si quis. de furt. & glossa in c. non dicatis. 12. q. 1. Et ratio est, praesumpta superiorum voluntas.

APPEN. 3.

Quinta diffic. An mulier habens virum, possit eleemosynam facere?

Alex. Alé. m.
2. & alij ubi supra.

MULIER praeter bona communia cum marito, vel habet bona paraphernalia, id est propria praeter dotem, vel habet res ex proprio lucro, ut sunt res, quas ex proprio labore absque subtractione debiti officij in domo lucratur.

CONCLUSIO I.

SI vxor habeat res ex proprio lucro, quibus seipsam, & virum sustentat, non potest eleemosynam facere, de illis, si subtractio sustentationis viri inde sequatur. Et ratio est: quia magis tenetur viro suo, quam alteri subuenire: si autem tales res superabundant, potest, etiam inuito viro, ex illis eleemosynas dare.

Limitatur conclusionis vltima pars, quod quando non habet sufficientem dotem ad onera matrimonij sustinenda, non potest: quia tenetur operari viro, usque ad supplementum onerum: quo adimpleto, quod supererit lucro suo, & non mariti adscribetur, & poterit tunc ex illis eleemosynam facere. & ita intelligenda est glossa in l. sicut patronus. ff. de oper. lib.

Limitatio.

Hinc poterit etiam idem facere, si vir assignauerit certam quantitatem

APPEN. No. 1.

GG 2

titatem

titatem pro suo victu, & ipsa abstinuerit, vt eleemosynā conferre possit. Et ratio est: quia hoc videtur esse suum.

Nec intelligas deducendas esse ex bonis lucratis expensas vitus: quia vir propter dotem & obsequium eam alere tenetur.

Nota idem omnino censendum esse de paraphernalibus bonis, quod de bonis lucro acquisitis, modò diximus.

CONCLUSIO II.

DE bonis communibus non potest sine viri consensu expresso, vel rationabiliter praesumpto donationem, siue eleemosynā facere. Et ratio est: quia talium bonorum administratio libera, non vxoribus, sed maritis competit, & habetur ex D. Aug. 33. q. 5. Can. quod Deo. est enim vxor penè famula viri, & vir dominus eius: vt D. Amb. docuit. & refertur Can. hęc imago. 33. q. 5. Ex hac generali conclusione excipiuntur quidam casus, in quibus poterit vxor de communibus bonis eleemosynas dare. Notatèr dicitur penè, vt ait glosa ibidem ne immoderatè verberentur.

Primus casus est, extrema necessitate, vel quasi, &c. vt in prima q. diximus occurrente: quoniam tunc reclamate viro, tenetur eleemosynis extremè indigentibus subuenire.

Secundus casus, si ob causam aliquam maritus tali administratione priuetur: quia tunc ad vxorem deuoluitur, vt si factus est amens, nisi aliud per superiores fuerit ordinatum.

Tertius casus, si sit consuetudo in aliqua patria, qua vxores ius acquisierint ad aliqua danda: quoniam consuetudo tunc dat illis iurisdictionem: sed intelligi debet, vt noster Alex. docet, ne sint notabiles eleemosynæ, sed leues, vt. v. g. dare panem, aut aliquid, quod ex refectione superest: & has leues eleemosynas benè, inquit, Doctor noster (etiam si nō sit consuetudo) potest facere prohibita in generali: & debet conscientiam formare hoc maritum velle, & quanuis prohibuerit, debet credere, omnino non prohibuisse, sed, vt eam ad mediocritatem traheret, dixisse: debet insuper cogitare, quod si vir sciret pauperis indigentiam, vellet dare: quod si nihil horū credat, & omnino ei interdicatur, nihil potest de iis, quæ viri sunt dare: & patet ex D. Aug. in quadā epistola dicente: mulieri coniugate non licet dicere, facio, quod volo de meo, cum ipsa non sit sua, sed capitis sui.

Quartus casus, si vxor utiliter agat re viri, poterit ex communibus bonis

bonis erogare, vt si vir sit crudelis, & sceleratus, & occultè eleemosynas largiatur: vt Dei iram contra illū auertat, & diuina gratia, illuminetur. & confirmatur exēplo prudentissimæ Abigail. i. Reg. 15. i. Reg. 15. quæ, datis panibus, & aliis certis rebus Regi Dauid, contra voluntatem viri sui, cum à morte liberauit. Et ratio est: quoniam tunc adest mariti consensus debitus, licet non elicitus.

Quintus casus, si vir multum durus, & hoc vergit in infamiam vtriusq; potest tunc vxor eleemosynā paruam facere: quia tūc vir esset irrationabiliter inuitus, & vxor nō est ita subiecta, sicut monachus praelato suo.

Et nota in hoc regno Hispaniæ lege humana cautum esse, vt vxor non possit contractum facere, nec aliquid donare sine cōsensu viri: vnde fit, vt non possit sine consensu viri formali, vel interpretatiuo eleemosynam dare.

Hinc si vxores citra hos casus eleemosynas, vel donationes de bonis communibus fecerint tenentur tantundem, si possunt, maritis restituere.

Hinc confessores, qui notabiles eleemosynas extrahunt à mulieribus sine cōsensu virorū suorum, contrectant res alienas inuito dño & ad restitutionem tenentur. & legant quęso cap. quod Deo. Cause confessor. proximè citatum, vt non amplius allucinentur.

Sexta diffi. Filius familias tenetur ne eleemosynas dare?

Alex. Alex. m. 3. s. 7. & alii ubi supra. Alex. est:

CONCLUSIO I.

SINE præiudicio melioris sententię, filius familias sine consensu patris non potest magnas, siue notabiles eleemosynas facere, benè tamè leues, & modicas: & hoc intelligo de illo, cui nec capitale, nec procuratio, nec villicatio, est commissa: tales enim possent ampliores facere, nisi fuerint in dānum possessoris. hęc conclusio ad verbum est nostri Alexandri. Et ratio est: quia ad faciendum eleemosynam requiritur libera facultas, vt habes supra in hac. q. in difficultate de religiosis, possint ne facere eleemosynas: quare sine consensu patris non potest eleemosynas amplas facere, leues tamen poterit de consensu patris praesumpto & ex ratione. lege totam difficultatem citatam ad meliorem conclusionis lūius intelligentiam.

F. t. q. 4.

GG 3

Idem

D. August.

D. Ambro.

D. August. episto. 199.

Idem dicendum est de filio familias, si sit filius Senatoris, vel alterius dignitatis, & pater dedit ei liberam administrationem peculij, nisi ei specialiter pater hoc denegauerit: perinde si sit indignitate constitutus, vel ei pater liberam peculij administrationem dederit, & iusta ratione motus donet, v.g. matri, vel similibus personis coniunctis, lege Silu. verbo donatio. num. 3. &c.

CONCLUSIO II.

SI filius familias habet peculium castrense, vel quasi, potest sine consensu patris eleemosynam facere. Et ratio est: quia quantum ad illud censetur pater familias, ff. ad Macedon. l. 1.

CONCLUSIO III.

SI peculium, quod habet, sit profectitium, & aduentitium, poterit de illo eleemosynam facere, si credit patrem permitturum, & non aliter. Ratio est: quia peculium profectitium, & quicquid ex eo acquiritur, est patris, & aduentitium quod ad usumfructum est etiam patris, instit. per quas personas acqui. §. 1.

Possit tamen de iis eleemosynam facere, si de licentia patris esset in peregrinatione, vel in scholis, vt supra, de monachis dictum est.

Alex. Alex. m.
4. & alij ubi
supra.

Septima diffc. Serui, famuli, & ancilla possunt ne de rebus dominorum eleemosynas facere?

CONCLUSIO.

SINE consensu expresso, vel praesumpto domini sui, vel ratione, nullus eorum, etiam si sit liberæ conditionis, potest eleemosynam dare. Ratio est: quoniam ad hoc quod aliquis possit eleemosynam dare, requiruntur libera facultas, iustum dominium, & ordinatum ministerium, quorum neutrum in seruis, famulis, & ancillis reperitur.

DVBIVM II.

Cur igitur poterit filius, vt supra diximus, cum iis careat?

RESPONDEO: Qui seruus, nec actu, nec habitu, dominatur rebus domini sui, at verò filius licet actu non dominetur, habitu tamen dominium habet.

D V-

DVBIVM III.

Qui habet pecuniam apud se depositam, potest ne ex illa eleemosynam facere?

CONCLUSIO.

IN extrema necessitate ex deposito debet fieri eleemosyna, dummodo dans non habeat de suo ad subueniendum pauperi. Ratio est: quia ibi non est contractio rei alienæ: propterea quod, dominus si praesens esset, consentire deberet, & teneretur.

QVÆSTIO V.

De quibus est eleemosyna faciendæ?

CONCLUSIO.

ELEEMOSYNA est faciendæ de re propria, nõ obnoxia restitutioni, aut propriæ necessitati, & ab illo, qui habet dominium, & administrationem. Definita est Can. eleemosyna. 14. q. 5. vbi dicitur, quod non debet fieri, nisi ex propriis, & iuste possessis: & colligitur etiam ex Can. forte eadem causa, & ex Canonistis. 1. q. 1. cap. non est putanda. notanter dicitur in conclusione, vt fiat eleemosyna ab illo, cui administratio, & dominium competit: quod quidem apponitur propter mentecaptos, & minores, qui licet habeant rerum dominium, liberam tamen administrationem non habent: & propter hereticos, quorum bona, ipso facto, sunt confiscata, qui à die commissi criminis priuantur dominio rerum suarum, quantum per homines non fit in eos lata sententia: isti enim extra casum extremæ necessitatis, non possunt eleemosynam facere: quemadmodum nec donare, nec alienare possunt. lege cap. cum secundum de hereticis lib. 6.

Alex. Al. q.
110. S. Thom.
ar. 7. Ric. q. 5.
Med. q. 4. et 5.
Siluest. & re-
liqui ubi supr.

Prima diffc. De bonis alienis potest ne fieri eleemosyna?

Medm. q. 4.

CONCLUSIO.

POTEST quidem fieri in casu extremæ necessitatis, vel quasi, &c. maxime si aliter huiusmodi necessitati subueniri haud potest. Et ratio est aperta, & clara: quoniam in tali necessitate omnia

GG 4

omnia

nia sunt cõmunia, nec dominus potest rationabiliter esse iniustus, quando de bonis suis alius extremè laboranti subuenit, nõ potens de propriis, vel aliter succurrere, modò caueat à scandalo.

Medi. ibidem? *Secunda diffic. Vtrum possit aliquis propria, & sufficientia bona habens, de bonis alterius diuitis accipere ad subueniendum extremam necessitatem patienti, ita quod ipse de suis propriis bonis ratam det pauperi, & ab illis diuitibus absentibus, aut subuenire nolentibus, tantundem accipiat, vt de alienis, & suis pauperi necessaria tribuat?*

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM licitum est hoc facere. Ratio est manifesta: quia, vt non est licitum alicui aliena subripere sine licetia domini ad proprię necessitati subueniendum, si ipse habet aliàs vnde possit sibi ipsi succurrere: ita nec erit alicui licitum ad subueniendum alterius necessitati, si habet vnde aliàs valeat illi succurrere: quod enim non est alicui licitum, vt sibi subueniat, non erit licitum, vt alteri opem ferat. & confirmatur per *D. Aug.* & refertur. 14. q. 5. *Can. forte. vbi dicitur: qui à diuitibus auaris aliena accipiunt, vt pauperibus subueniant, adduat peccatũ peccato. vbi glo. quia semel peccauit furando, & iterum distribuẽdo, quoniam alienat, quæ restituere tenebatur, non enim sunt faciẽda mala, vt eueniant bona.*

Medi. ibidem. *Tertia diffic. Vtrum de bonis communibus possit fieri eleemosyna?*

HÆC difficultas suprã q. proxima explicata est, in difficultatibus de Abbatibus, Capitulis, & vxoribus, an possint de iis eleemosynam largiri.

QVÆSTIO VI.

Potest ne fieri eleemosyna de rebus turpiter, aut illicitè acquisitis?

PRO intelligentia totius huius. q. animaduerte bonorum illicitè acquisitorum tria esse genera: primum genus est eorũ, quę sunt

sunt certis personis, vt potest legis restituenda: qualia sunt, quę per furtum, rapinã, concussionem, iniustam exactionem metum, frati dẽ, aut per similia media sunt acquisita: secundũ genus est eorũ, quę licet nõ sint certis personis restituenda, licitè tamẽ à nobis retineri non possunt, qualia sunt, quę per symoniã, aut per sententiã iniquam, siue per falsum testimoniũ, aut pro alio crimine perpetrando, sunt cõparata: hæc enim licet, non sint iis, à quibus accepta fuere, restituẽda, nõ possunt licitè retineri, sed sunt pauperibus tribuenda: tertiuũ genus est eorum, quę turpiter sunt acquisita: nihilo minus tamẽ licitè, veluti propria, retineri possunt, qualia sunt, quę per actum prohibitũ, vel tempore, & loco prohibitis, sunt acquisita, idest, quãdo modus acquirẽdi est prohibitus, non tamẽ lucri, siue rei acceptio est vetita, seu prohibita, vt est lucrum per meretricium, aut per contractum cum excommunicato, aut per negotiationem in tempore, aut loco sacro factam, cõparatum: taliter enim acquisita, etiã ex circumstantia sint turpia, efficiuntur tamẽ ipsius acquirentis propria.

CONCLUSIO.

SI pauper extremam necessitatem, vel quasi, &c. patiat, de bonis, cuiuscunq; generis ex tribus præfatis sunt, debet illi eleemosyna fieri. Ratio est: quia si illi tenemur in tali casu de alienis subuenire, vt ex superioribus cõstat, nedum de propriis, iniustè acquisitis, quando aliter præfatæ necessitati succurri nõ potest: quæstio autem est tractanda citra extremam necessitatem.

Prima diffic. De rebus in iustè acquisitis primi, vel secundi generis potest ne fieri eleemosyna?

CONCLUSIO.

DE rebus primi, & secundi generis nõ potest fieri eleemosyna. Ratio est: quia tale darũ non est ipsius dantis, & de alienis citra extremam necessitatem, vt supra dictum est, non potest eleemosyna fieri. & est definita à *B. Greg. 1. q. 1. cap. nõ est putada, vbi multa de hac materia cõtinentur. vnde Prouer. 3. Honora Deũ de tua substãtia, quasi dicat, nõ de aliena. & Isa. 58. Frãge esurienti panẽ tuũ: ergo non alienũ: non enim Deus talia acceptat: & Eccl. 34.*

GG 5

Qui

Alex. & reliqui ubi supra:

*B. Greg.
Prouerb. 3.
Isai 58.
Eccl. 34.*

Alex. Alex. m. 2. & sequentibus ubi supra. S. Tho. Ric. Sil. loco citato. Med. d. 9. 5.

Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi victimat filium in conspectu patris sui. lege. c. nolite. 14. q. 5. verum cum Alexandro colligo sequentes limitationes. Et prima est, ut intelligatur, quando non fuit rei malè acquisitæ: trāsflatum dominium, & competit repetitio, vel quando non habet unde soluat vsuras, aut furto sublata, restituat: quia si est trāslatū dominium, & non cōpetit repetitio, fatius est dare pauperibus, quàm illis, à quibus acceperunt: ut accidit officialibus, qui multa, inquit Alex. accipiunt per immoderatam improbitatē. lege. c. sane. 14. q. 5. & cap. debitores. extra de iur. iuran. & c. veniens. extra de symonia.

Limitatio. 1.

Limitatio. 2.

Luc. 16.

Poterit quoq; facere eleemosynam, si per illam non reditur impotens, ad restituendum: super locum Luc. 16. Facite vobis amicos, &c. vide hęc apud Alex. 4. expositiones.

Secunda diffic. De rebus tertij generis potest ne fieri eleemosyna?

CONCLUSIO.

LICITE de illis, ut de acquisitis per meretricium, & fornicationem, potest eleemosyna fieri. Et ratio est: quia licet turpiter, & malo modo acquisitum sit, quoniam contra legē egit: nihilominus tamen iustè possidetur: nam acquiritur dominium, & illi, qui dedit pecuniam pro tali flagitio, non competit repetitio, nec accipiendo agit contra legem.

Alex. Alē. & alij ubi supra.

Tertia diffic. Potest ne Ecclesia accipere oblationem à meretrice?

CONCLUSIO I.

SI meretrix fuerit publica, & impœnitens, nō debet eius oblatio ab Ecclesia recipi. Et ratio est: ne Ecclesia huiusmodi receptione videatur tali facinori præstare fauorē: & ita olim in lege veteri Deut. 23. lege cautum erat. Nō offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quicquid illud est, quod voverint: quia abominatio est vtrumq; apud dominum Deū tuū,

Deut. 23.

CONCLUSIO II.

SI meretrix fuerit occulta, vel pœnitens, potest eius oblatio ab Ecclesia recipi. Ratio est: quoniam tunc cessat occasio scandalitū etiam, quia tunc si pœnitēs repelleretur, ea occasione, desperaret: quod

quod Christus Dominus visus est docere, quando permisit à muliere peccatrice, sed pœnitente, pedes suos lauari, & vngi, tergi, & osculari. Luc. 7.

DUBIUM I.

Quamobrem in vsura non transfertur dominium, sicut in meretrice?

RESPONDEO: Quia pecunia ex natura sua nō habet vsū aliquem, ex quo fructum possit producere, atq; ita nūquā pro pecunia ex pacto licitè potest maior pecunia accipi, nec dari debet: at verò in actu fornicario, quia corpus, quod est liberæ facultatis alicuius, seruit, & volūtati alterius exponitur, potest lucrari, & transfertur dominium: quemadmodum eius, quod accipitur pro expositione equi, vel domus, in obsequium alterius, transfertur dominium in accipientem, & iustè possidetur.

Alex. ubi sup.

Hinc ex acquisitis ab histrionibus potest fieri eleemosyna propter eandem rationem: quia transfertur dominium.

APPEN. 1.

Hinc de acquisitis per ludum, potest fieri eleemosyna, dummodo dominium transferatur, & colludenti repetitio non competat. lege in 2. p. florum. q. de clericis restitutioni obnoxiiis. difficultate 8. & q. de ludi restitutione.

APPEN. 2.

QUÆSTIO VII.

Quo ordine, & quibus est eleemosyna tribuendæ?

HVIC ultimæ quæstioni, declaratis quibusdam difficultatibus, extrema imponetur manus.

Prima diffic. Quo ordine est faciendæ eleemosyna?

HAC difficultate explicatur prima pars tituli quæstionis: potest autem hæc difficultas disputationem de ordine charitatis, quæ cum in floribus secundi libri ubi de gratia, & charitate simul differetur, sit tractanda: modò cum Alex. nostro, quæ præsentis difficultate necessaria sunt, proponemus: ad ordinem explicandum, quærit Alex. quæ sunt attendenda in eleemosynâ faciendâ: & respon-

Alex. Alen. q. 109. S. Tho. ar. 2. q. 7. Q. 8. Silu. & reliqui ubi supra.

Alex. Alen. q. 113. m. 1. Q. 2. alij ubi supra.

& respondet idē: nouem, nempe, fides, causa, locus, tēpus, modus, necessitas, siue sanguinis propinquitas, aetas, debilitas, conditio, siue nobilitas: & quilibet istorum nouem articulorum dicit propriā rationem respektu sui oppositi, siue contrarij, licet inter se comparati, vnus alteri præferatur. exempli gratia. Primus articulus, nempe, fides significat, vt fidelis, in quātum talis infideli anteponatur: & sic de reliquis, quæ omnia exposita inuenies in Can. non satis. 86. dist. qui est D. Ambros.

D. Ambros.

d. 86. c. fratres.
 c. n. singulis.
 1. Tim. 1.
 D. Ambros. &
 Alex. Ale. est.
 lege inf. dif. 6.

Nota illos in eleemosyna esse præferendos, quos magis ex charitate diligere tenemur: vnde primò à nobis incipere debemus: secundò à parentibus, à quibus accepimus esse: tertio à filiis, quos carnem nostrā dicimus esse: quartò à domesticis, vt B. Pau. ad Timodocet: quinto extraneis est eleemosyna faciendā, qui si boni sunt, malis filiis sunt præferendi. vide cap. citatum, non satis. hoc autem est maximè considerandum in iis, nempe, quòd si vnus sit in maxima necessitate, & alter citra illam, ille simpliciter est præferendus, cui dans magis est obligatus ob beneficia potiora, & plura, ab illo recepta: si in necessitate, & debito sunt pares, qui iustus est, venit alteri præponendus: tum si sunt in bonitate pares, qui domestici sunt, extraneis præferantur: quæ omnia exactè metiri, & iudicare velle, difficile est, & ferè impossibile, quare ad sit bona fides, atq; conscientia: nam quid agendum sit vnctio docebit. hæc de ordine: nunc quibus sit eleemosyna largiendā, dicamus.

Medin. q. 7.

Secunda diffic. Quibus est eleemosyna largiendā?

CONCLUSIO.

Lege. d. 86. c.
 pasc. & d. 47
 c. si cuius. &
 c. omnis qui. 7.
 q. 2.
 Eccles. 17.

IN extrema necessitate omnibus etiam si mali & pessimi sint, eleemosyna ad sustentationē naturæ, est danda. Ratio est: quia vniciq; mandauit Deus de proximo suo. Eccl. 17. & quia omnē proximū diligere tenemur, & nullum occidere: & occideremus, si fame pereunti non subueniremus, vt ex superioribus constat: iam citra extremam necessitatem sit.

S. Tho. ubi sup.

Tertia diffic. An possit aliquis sibi ipsi eleemosynam facere?

Ric. q. 7.
 Med. ubi sup.
 Eccles. 30.

SI loquamur de eleemosyna spiritali, nobis ipsis prius, eleemosynam facere tenemur. constat. Eccles. 30. Misere animæ tuæ,

tuæ, placens Deo: tuncq; dicitur quis sibi ipsi eleemosynam facere, quando propriam indigentiam, & miseriam bonis operibus nititur, subleuare. vnde B. August. ait, Eleemosyna, vt Deo grata sit, à nobis ipsis debet incipere.

D. Aug.

CONCLUSIO II.

SI de eleemosyna corporali fiat sermo, si pauper cōstitutus est distributor eleemosynæ ab alio, potest sibi ipsi, vt aliis pauperibus, daturus erat, eleemosynā facere. Ratio est: quia ad impleuit datis mandatum, ductus ratione, quæ ipsum non deterioris conditionis ex eo, quòd dispensator sit, quàm si non esset, dicitur: debet enim se inter pauperes, & extraneos computare, & in persona dantis, à quo fuit distributor liberè constitutus, absq; fraude, tantum sibi, quantum sibi similibus distribuere. lege. q. 2. de rest. diffic. 6. in. 2. p. florum.

Quarta diffic. Est ne eleemosyna malis pauperibus danda?

Alex. Alex. m.
 1. S. Tho. Ric.
 q. 8. & Medin.
 ubi supra.

PAUPERES mali in triplici sunt differētia. Quidā enim sunt, qui permanēt in voluntate, & statu peccādi consi, quòd eleemosyna illis non deerit, quæ si negaretur, fortè nō ita in peccato permanerēt. Alij verò sunt, quorum vitia non sic verisimile est, per eleemosynas esse fouenda. Tertij autem, qui nolunt dimittere peccatum, & speratur, quòd mediis eleemosynis boni fient.

CONCLUSIO I.

PAUPERIBVS malis primæ differētiæ, non est eleemosyna conferenda, quando prædictum in conueniens certum aut probabile est: Ratio est: quia subuentio esset tunc fomentum malitiæ, & occasio permanēdi in peccato. & confirmatur Can. non omnis. 5. q. 5. & est D. August. Vilius esuriētī panis tollatur, si cibo securus iustitiam negligit, quàm esuriētī panis frangatur, vt iniustitiæ seductus, acquiescat, & dist. 86. c. qui venatoribus. eiusdem Aug. & D. Hiero. Da pauperibus, non locupletibus, non superbis, quo necessitas sustentetur, non quo augeantur opes, & vitia. lege cap. 12. Eccles.

D. Aug.

August.

Hiero.

Eccles. 12.

CONCLUSIO II.

MALIS pauperibus secundæ, & terciæ differētiæ, est indifferenter eleemosyna largiendā. Patet, dicente Christo, vt patrem cęlestem

Matth. 5.

Luc. 6.

lestem immitemur, qui solem suum oriri facit super bonos, & malos, Matth. 5. & Lucæ 6. Diligite inimicos vestros, & bene facite iis, qui oderunt vos: inimicos autem, & qui nos odio habent, malos esse ignorat nemo. & ad Rom. 12. Si esurierit inimicus tuus ciba illum: & subdit, Hoc faciens, carbones congeres super caput eius. glos. r. feruorem charitatis, vel Spiritus sancti, vel vrentem poenitentiae ardorem.

Rom. 12.

CONCLUSIO III.

§ 6. d. c. fratrd.

Si in peccatore, non peccatum, sed naturam consideremus, cuiusque peccatori est eleemosyna eroganda. Ratio est: quia temporalia sunt ad naturae rationalis, quae secundum se ordinata est, sustentationem: quae quidem natura licet sit peccatis depressa, nunquam tamen in vita est de illa desperandum: quod Christus, Redemptor noster significare visus est, Luc. 6. dicens: Omni petenti te tribue. lege cap. sicut hi. dist. 47. quod est D. Ambr. vbi reperies multa.

Luc. 6.

D. Ambr.

Tobi. vbi sup.

Quinta diffie. Est ne vita pauperis exploranda, vt discretionem in eleemosyna illis eroganda habeamus

CONCLUSIO.

Tob. 4.

NEQVAQVAM est exploranda. constat: tum ex Sacra scriptura, vt Tob. 4. vbi dixit filio suo: Ex substantia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem ab vilo paupere: tum etiam patet ex Iure Canonico, vt c. quiescamus. 42. dist. & est D. Chrysof. vbi docetur, ne examinemus, quales sint, qui eleemosynas postulant, sed sine discretionem, omnibus, cum possumus, subueniamus. & in Can. si cupis. 16. q. 1. idem traditur. & illustro exemplo Loth. conclusionem: ille enim indifferenter aduenas, & peregrinos, & etiam angelos, putans esse homines, hospitio suscepit.

D. Chrysof.

D. Hiero. est.

APPEN.

Hinc colligit Medina, & pie, non recte facere rectores reipubl. qui pauperes, aliunde venientes, a suis populis expellunt, non permittentes, nisi, vt ibi per vnũ, aut tres dies commorentur, qui forte sunt meliores, & pauperiores, quam sint pauperes in ipso populo enutriti: vnde fit, vt sic expulsi, nullibi requiem inueniant, aut per vias sine vilo remedio moriantur, aut vnde possunt indebite sustententur, &

tur, & poenam flagellis, vel patibulo luant, quam forte non meruerunt: tum etiam deberent tales gubernatores animaduertere, multos etiam mendicantes in sua patria non posse comorari: quia exulant, aut inimicos, quos merito timent, ibidem habent: vel quia ibi dedecus aliquod, & tale passus sunt, vt malint patriam etiam cum mortis periculo deserere, quam in ea habitare: vel quia loco poenitentiae hoc fuit illis iniunctum, vel id salus animarum, vel populi pax exigat: aut alias ob causas innumeras, quibus homines coacti, aliena loca quaerere, & cum necessaria non habeant mendicare coguntur.

Sexta diffie. Si bonis, & malis indifferenter subuenire non possumus, tenemur ne bonos praefere?

Alex. Ale. m.
2. S. Thom. &
Jed. & Sylu.
vbi supr. & c.
fratrem. d. 86.

CONCLUSIO I.

SVNT boni malis praeferendi. Ratio est: quia id ordo charitatis postulat, vt ex prima difficultate huius. q. constat: quonia extranei quoque, si boni sint, sunt malis filiis praeferendi: verum nota patrem malum, stante aequali necessitate, praeponeendum esse cuiusque bono. lege cap. i. dist. 30. quia nullum beneficium tantum est, sicut parentum, & in extrema necessitate magis desferendi essent filij, quam parentes: quod ex c. non satis, & cap. quiescamus. citatis iuncta glos. colligitur.

D. Ambr. est
super illud cas.
2. Ordinavit in
me charitatem.
& lib. de offie.

CONCLUSIO II.

ELEEMOSYNA, vt magis satisfactoria sit pro peccatis, bonis est danda. Ratio est: quia orationes istorum sunt efficaciores apud Deum, & meritis istorum quibus eleemosyna confertur, fit celerior liberatio a pena, quam passuri erant, eleemosynam largientes.

Hinc executores testamentorum deberent eligere bonos, quibus res mortuorum distribuerent, vt expeditius, & citius a poena purgatorij liberarentur.

APPEN.

QVÆS.

QVÆSTIO VIII.

An eleemosyna sit danda sanis, qui possunt labore manuum sibi necessaria acquirere?

DECLARATIO tituli huius q. notatu dignissimæ expositionem sequentium difficultatum exposcit.

Alex. 2. q. 109.
m. 1. S. Tho. 2.
2. q. 187. ar. 3
Medi. ubi sup.

Prima diffc. An sit necessarium homini sano, & robusto man-
ualiter, seu corporaliter, vel sub præcepto ad vi-
ctum acquirendum laborare?

NO T A primum cum nostro Alex. ex quo totam hanc dif-
ficultatem, accepit Medina: quòd cum ex fine de vnaqua; re sumatur iudicium, videndum erit, quo fine homines ad laborandum moueantur: est autem iste finis triplex: nam primo solent homines manibus operari ad acquirenda vitæ necessaria, quomodo intelligenda sunt multa: vtriusq; sacrae paginae loca: vt, In sudore vultus tui, vesceris pane tuo. & Act. c. 20. Ea quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministrauerunt manus istæ. Secundò ad euitandum otium, & damna ex otio prouenientia, vt docet B. Hiero. ad Rusticū monachum: Semper aliquid operis facito, ne te diabolus inueniat otiosum: & vt intelligas de opere manuali loqui, subiungit: Vel fiscellā texe iunco, & postea subdit: In desiderio est omnis otiosus. Tertio laborant homines ad corpus exercendum, & illud rationi subiiciendum, & satisfaciendum pro peccatis, quod docet D. Paul. 2. Cor. 6. enumerans ea, quibus corpus castigatur, dicens: In laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate. & 1. Cor. 9. Castigo corpus meum, &c. Nota secundo, quemadmodum visus est reliquis sensibus principalior, quamobrem reliquifensus nomen visus fortituntur, vt D. Aug. docet: ita etiam quoad plurima opera est necessaria manus, ab Arist. in lib. de anima organum, organorum appellatur, vnde in operatione manuum, nō solum, quod manibus fit, est intelligendum, verum etiā quod fit, quocūq; corporis instrumento: & vno verbo, quodcūq; negocium homo habeat, vel agat, quo licitè potest victum quærere, labore manuum comprehenditur: non enim ratione consonum esse videtur, vt magistri

Gene. c. 3.
Act. 20:
D. Hiero.

2. Cor. 6.
1. Cor. 9.

D. August.
Arist.

magistri mechanicarum artium possint de sua arte viuere, & magistri liberalium artium, vt aduocatus de patrocinio, quod in causa præstat, & medicus, & alij, qui licitis occupationibus nauat operam, non valeant illis victum cibi parare.

CONCLUSIO I.

NON est omnino simpliciter necessarium pauperibus labore manuum victui necessaria acquirere, nec est præceptum necessitate salutis simpliciter exequendum. Probatur iuxta diuisionem primi notabilis: nam primò ad acquirendum victui necessaria nō est simpliciter necessarium: quia si homo habet diuitias, vel per viam donationis, vel ex hæreditate, vel ex legato, vel per aliam viā suppetunt illi necessaria victui sine manuum labore, non est quòd laboret: neq; secundò ad euitandum otium: propterea quòd aliis modis potest euitari, nempe literis incumbendo, legendo, docendo, visitando, & alia opera misericordiae exercendo: neque tertio ad corpus castigandum: nam potest corpus affligere per ieiunia, vigilias, orationes, & alia honesta exercitia, quin manibus laboret.

Alex. est:

CONCLUSIO II.

QVI aliter non possunt nisi per laborem manuum victui necessaria acquirere, tenentur sub præcepto laborare. Ratio est: quia homines isti, si otio vacat, paupertate oppressi, sunt reip. perniciosissimi, & multorum malorum patratores. vt constat Prou. 30. Mendicitate, & diuitias, ne dederis mihi, &c. & infra, Ne egestate compellus furer, & periurè nomen Domini Dei mei: & ideo B. Pau. Ad prohibendum furtum præceptum de opere manuali dat, ad Ephes. 4. Qui furatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis, quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. & 1. Thes. 4. prohibens concupiscentiam alienarum rerum ait: Operamini manibus vestris, sicut præcepimus vobis, & vt honestè ambuletis ad eos, qui foris sunt, & nullius aliquid desideretis. & tandem 2. Thes. 3. prohibens turpia negotia, ita ait: Audiui-
mus enim inter vos, quosdam ambulantes inquietè nihil operantes, sed curiosè agentes. vbi gloss. 1. fceda cura necessaria sibi percu-
rantes.

Prouerb. c. 30.

Ephes. 4.

1. Thes. 4.

2. Thes. 3.

Hinc optimè in Regnis inuictissimi Regis nostri Philippi lege cautum est, vt homines otiosi, & vagabundi in exilium mitantur.

A P P E N. I.

Hinc etiam magistratus curam habere deberent, vt pauperes,

A P P E N. 2.

F. q. t. f. 4.

HH

qui mul-

qui multos filios, & filias habent, & præ nimia paupertate vix, ac ne vix quidem vitam degere possunt, illos ad feruendum aliis, & ad artes mechanicas discendas collocarent.

Et nota conclusionem esse intelligendam de labore, vt dictum est in secundo notabili: nam qui artem mechanicam non norunt, diuitibus, & nobilibus feruire debent. Tãdem ad perfectam intelligentiam huius difficultatis, nota quæ sequuntur cū nostro Alex. præceptum legis naturæ duplex esse: vnum enim ordinatur ad tollendum defectum singularis personæ: vel spiritualem, sicut præceptum de actibus virtutum: vel corporalem, vt illud Genes. 2. De omni ligno paradisi comede: alterum verò ordinatur ad tollendum defectū speciei, vt illud Gene. c. 1. Crescite, & multiplicamini, &c. quo præcipitur actus generationis, quo natura saluatur, & multiplicatur.

Secundò nota: inter duo dicta præcepta hoc interest, quòd ad primum quilibet, & ordinatur, & tenetur: ad secundum autè non quilibet singulariter tenetur: nam in iis, quæ pertinent ad speciem, omnes homines, vnus homo, computantur, iuxta Porphyrij dictū, quo ait: Participazione specie plures homines sunt vnus homo: vn de sicut vnus homo habet diuersa membra, quibus occupatur in diuersis officiis ad defectum proprium tollendum, quæ omnia nõ possunt per vnum membrum exerceri, vt oculus videt toti corpori, & pes totum corpus portat: ita quoq; esse oportet in eis, quæ ad totam speciẽ pertinent: non enim sufficeret vnus homo ad omnia, quibus humana societas indiget exequenda, sed ad diuersa officia, diuersos occupari oportet. & confirmatur ad Rom. 12. Sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, &c.

Tertiò nota, hanc hominum diuersitatem in diuersis officiis emanare: tum ex diuina prouidentia, quæ ita humanum statū disposuit, vt de necessariis ad vitam nihil deesse inueniatur: tum etiã ex causis naturalibus: quoniã diuersæ inclinationes in diuersis hominibus ad diuersa officia, vel ad diuersos modos inueniuntur: quare cum labore manuum aliquis possit subuenire proprio defectui, & alieno: & vnus homo sibi sufficere in omnibus non possit, sed indigeat alieno auxilio: patet præceptum de labore manuum quodammodo sub vtroq; genere prædictorum in primo notabili con-

li con-

li contineri: nam in quantum labore vnus subuenitur, necessitatibus aliorum, pertinet ad secundum genus: quatenus autem sibi ipsi soli succurrit, ad primum genus refertur.

Quartò nota, præceptum primi generis, quod ordinatur ad defectum naturalem, vel corporalem tollendum, non obligare, nisi defectu existente, vt est præceptum de comedendo: vnde si aliquis posset viuere sine cibo, non obligaretur ad præceptum comedendi: ita quoq; theologandum est de præcepto laborandi, quatenus ordinatur ad defectum singularem tollendum, quod quidem nõ obligat, nisi defectu existente: & ideo qui habet aliàs vnde possit licite viuere, manibus operari haud tenetur.

Secunda diff. Vtrum licitum, & meritorium sit, diuitias propter Christum relinquere?

Alexan. Alè.
q. 106. m. 1.
Medi. vbi sup.

CONCLUSIO.

EST profectò maximè licitum, & meritorium, diuitias habentibus eas relinquere, & in summa paupertate viuere. Hęc conclusionem Christus Redemptor noster verbo, & exemplo docuit: verbo quidem Marci. 10. Vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus. & Luc. 12. Vendite, quæ possidetis, & date elemosynam. & Matth. 5. Beati pauperes spiritu, &c. exemplo etiam confirmauit: quia cū diues esset, pauperissimus fieri voluit: tum in infantia, quia ex matre pauperissima natus, & in presepio inclinatus, paruoc; lacte pastus est: tum in vitæ progressu: nam vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habuit, vbi caput suum inclinaret: & in morte quoque nudus in Cruce mortuus est, & in alieno sepulchro positus. & Nicolaus. 3. illam declarauit in Extrauaganti, exiit. & sancti eam sunt amplexati. ait D. August. inde Ecclesiasticis dogmatibus: bonum est de propriis pauperibus erogare, sed melius omnia relinquere, & cum Christo egere. & D. Hier. ad Heluidiam si vis esse perfecta, & in primo dignitatis fastigio stare, sequere Apostolos: da omnia, quæ habes, pauperibus, & nuda nudum Christum immitare.

Marc. 10.

Luc. 12.

Matth. 5.

2. Cor. 6. 8.

Luc. 9.

D. Aug.

D. Hiero.

Tertia diffc. Vtrum sit actus perfectionis Euangelicæ, omnia propter Christum relinquere?

Matth. 19.

EST quidem actus perfectionis Euangelicæ, patet Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus: & exemplo Christi confirmatur, cuius vita fuit perfectissima, & pauperrima: vt modò diximus: & perfectus omnis erit, si sit sicut magister eius. Luc. c. 6. & iis promissit Christus sedes duodecim, tanquàm perfectis, vt habes in 2. p. florum in. q. de beatitudine. & apud Alex. nostrum reperies multas auctoritates sanctorum, qui hoc communi consensu confitentur.

Luc. 6.

Alex. Alen. & Med. ubi sup.

Quarta diffc. An sit actus perfectionis omnia propter Christum in comuni, & in particulari, relinquere?

EST sane actus Euangelicæ perfectionis, non qualiscunq; sed abundantis, relinquere omnia in communi, & in particulari, tanquàm consilium principale, principium fundamentale, & fundamentum sublime Euangelicæ perfectionis. Hæc conclusio est nostri Alex. ad verbum: & primum, inquit ille, suadet natura, secundum scriptura, & tertium gratia: est quidem consilium principale: quoniam viam præbet ad alia: nam abudans paupertas disponit ad carnis macerationem, & mortificationem, & propriæ voluntatis renunciationem, cum nihil sibi determinet, nec domum, nec locum, nec aliquã rem: natura quoq; ipsa viam spiritualiter ad paupertatem hanc parat, siue instituta, siue lapsa, consideretur: nã homo nudus formatus, etsi in statu illo steterisset, nihil sibi prorsus appropriasset: homo namq; nudus nascitur, & moritur, & ideo hæc rectissima via est, nõ declinãs à dictis extremis natiuitate, scilicet, & morte, & hoc est quod. r. ad Tim. 6. dicitur: Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quòd nec auferre quid possimus. vnde colligit B. Pau. Habentes autem alimeta, & quibus tegamur, his contenti sumus. & Iob. c. 1. Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Deinde sicut radix, & fundamentum omnium malorum est cupiditas: ita etiam sublime fundamentum perfectionis est perfectissima hæc paupertas, quæ omnino, & in communi, & in particulari cupiditatem ex-

1. Tim. 6.

Iob. c. 1.

1. Tim. 6.

terminat: hanc scriptura docet, pauperes beatos vocans, vt ex supradictis constat, & Spiritus sanctus inspirat: hic enim est, qui amare caelestia, & præsentia contemnere facit: nam diabolus, & mundus, semper ad bonum priuatum declinant: & vno verbo, si actus perfectionis est, vt ex proximè dictis constat, relinquere omnia propter Christum, maioris perfectionis profectò erit relinquere in comuni, & in particulari.

Hinc summi Pontifices huc viuendi modum Spiritu sancto edocti approbarunt, vt constat ex decretali nimis praua. de excessibus prælatorum, & in fine regulæ nostræ confirmatur, vbi dicit Honorius Papa: Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attetare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursum.

APPENDIX

Quinta diffc. Vtrum qui ita in communi, & in particulari, omnia relinquunt, exponant se periculo mortis propter famem, & Deum tentent?

Alex. Alen. m. 1. & m. 2. art. 2. ubi supra.

CONCLUSIO.

ISTI, neque Deum tentant, nec periculo mortis propter famem se exponunt. Hæc conclusionem confirmant diuina cõsilia, & promissa, & exempla, quibus in dies videmus tales pauperes sustineri. vnde D. Aug. in tractatu de elemosyna ait: Helias in solitudine coruis ministrantibus pascitur, & Danieli in lacu existenti diuinitus prandium apportatur, & tu metuis, ne, benè operanti, & Dominum metuenti desit alimentum, cum ipse in Euangelio ad exprobrationem eorum, quorum mens dubia, & fides parua, cõte fletur, & dicat: Respicite volatilia cæli, & c. an eis terrena decrunt, quibus caelestia, & diuina tribuuntur? Nõ vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem. vnde ad Hebræos 13. Non te deseram, nec derelinquã. & Luc. 22. Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis? at illi dixerunt, nihil: tandem nec exponunt se periculo: habent enim remedium, vel mendicando, vel laborando, exemplo Apostolorum, qui aliquãdo labore manuum alebatur: & qui dat escam pullis coruorum, & c. nonne dabit iustis eum inuocantibus?

D. August. 1. Reg. 17. Daniel. 14.

Matth. c. 6. Psal. 36. Iosue 1. & ad Hebræos. 13. Luc. 22.

Psal. 146.

Sexta diffic. Vtrum talis renunciatio in communi, & in particulari sit contra Euangelium?

Ioan. 12.

HA V D immeritò quæritur: quoniam Ioan. 12. legitur loculos Christum habuisse.

CONCLUSIO.

Alexan. ff.

MODVS habendi loculos, nullo modo minuit paupertatem in communi, & particulari, nec est talis paupertas Euangelio cõtra ria. probatur cõclusio multis rationibus: & primò, quia illos habuit Christus, vt aliis pauperibus eleemosynam largiretur, vt sentit D.

D. Hiero.

Hiero. apud Alex. Secundò, vt condescenderet infirmis. vide glo. in locum, Producing scænum iumentis, & c. & in locum Ioan. 12. Ea quæ mittebantur, portabat. Tertiò, propter institutionem formæ Ecclesiasticæ in pecunia habenda: nam præcipiens non esse cogitandum de crastino, non voluit prohibere, ne sancti pecuniam haberent, sed ne illi pro pecunia seruirent, & ne præ inopiæ timore iustitiam desererent. Quartò ex B. Aug. homil. 57. super Ioan.

B. Aug.

quia Ecclesia loculos habitura erat, & intelligeretur, non esse peccatum illos habere in subuentionem pauperum, sicut est peccatũ illos ex cupiditate habere, vt Iudas habuit. Quintò ex Chryso.

Chryso.

hom. 7. super Ioan. cõmissit loculos Iudæ, vt omnẽ ab eo abscinderet malefaciendi occasionem: ne diceret, propter pecuniarum desiderium, Magistrum vèdidisse. Tandem habuit loculos in articulo necessitatis, nè, quando trãlibat per Samaritanos, in quo etiam articulo discipulos loculos habere permisit. Iuxta illud Luc. 22.

Luc. 22.

Quando misit vos sine pera, & c. vbi glos. non eadem regula viuendi perfectionis, quæ pacis tẽpore discipulos informat, misit quidem discipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcepit, ordinans, vt qui Euangelium prædicat, de Euangelio viuat: instantem autem mortis articulo, & tota illa gente Pastorem simul, & gregem persequentem, congruã temporis regulam decreuit, permitteus, vt tollant necessaria victui, donec sopita persecutorum infamia: tempus euangelizandi redeat. lege etiam glos. Luc. 12. in locũ, Nolite quærere quid manducetis. vbi dicitur, nihil retinere ad vsus necessarios, non præcipitur à Domino, sed consultiur.

QVÆSTIO IX.

De mendicitate?

Alex. q. 107.
S. Tho. 2. 2. q.
187 ar. 4. &
S. Iacobi ubi sup.

POSITIS aliquot difficultatibus, & quæstio absoluetur, & tractatui finis imponetur.

Prima diffic. Vtrum mendicare pro Christo, & de quotidianis eleemosynis viuere, sit licitum?

Alex. Alex. m.
I. S. Thom. 2.
Iacobi ubi sup.

CONCLUSIO.

EST quidem licitum: & probatur Matth. 10. dixit Christus duodecim discipulis suis: Nollite possidere aurum, nec argentum, nec pecuniam in zonis vestris, nec peram in via, neq; duas tunicas, nec calceamenta, nec virgam: dignus est enim operarius cibo suo. & Luc. 10. Nolite portare sacculũ, nec peram, & c. & sequitur deinceps: In eadem domo manete edentes, & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua: ergo iuxta hanc Domini persuasione, licet ea, quæ victui necessaria sunt, mendicare. & cõfirmatur: quia si non liceret, nõ dixisset. Matt. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis: tum etiam, quia quod lege non prohibetur, licitum est: & mendicare neq; lege naturæ, nec lege scriptæ, neq; lege gratiæ est prohibitũ. Patet quoq; exemplo B. Alexij, qui cùm amplissimum patrimonium haberet, relictis omnibus, mendicatione victui necessaria sibi comparauit. & exemplo etiam B. Benedicti, & D. Greg. & B. Francisci, & Dominici, & aliorum sanctorum constat.

Matth. 10.

Luc 10.

Matth. 25.

Hinc confutatur error Ioan. Vitcleff: qui mendicitatem non esse licitam docebat, quem tuscitauit Lutherus hoc nostro seculo dicens, mendicitatem esse lege prohibitam: qui error fuit cõdemnatus in Concil. Vienen. vbi modus viuendi fratrum minorũ per mendicitatem decernitur esse, & licitus, & meritorius, & in Conc. Constant. Sess. 8. lege apud Castrum contra hæreses verbo mendicitas hæc, & alia loca sacre Scripturæ, quibus conclusio corroboretur.

Hæresis.

Alex. Alen m.
2. ars. 1. & reli
qui vbi supra.

Secunda diffi. An sit meritorium mendicare?

CONCLUSIO.

EST meritorium pro Christo mendicare. Hæc conclusio de finita est in Concilio Vienen. proximè citato, & in extrauag. exiit. de verb. signific. tum etiam, quia nihil suadet Dominus directè, vel ex consequenti, quod non sit meritorium. vt patet ex locis Matth. & Luc. 10. proximè citatis: Christus ex consequenti mendicatem persuasit: nam si nullus auditorum Apostolis tunc alimèta prestisset, vt accidit Christo, in die palmarum, quem nullus ad prandium inuitauit, & reuersus fuit vsq; Bethaniam, necessariò, ne fame perirent, mendicaturi erant: & Ecclesia aliquando mendicitatem, vel temporalem, vel perpetuam in satisfactionem imponit, quod non faceret, si mendicitas satisfactoria, & meritoria, non esset: & confirmatur exemplo Lazari mendici Luc. 16. Et factum est, vt moreretur, vt mereretur. vt mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Habraæ, idest in requiem beatorum pauperum, vt glos. inquit, insinuans præmiu suæ mendicitatis: tandem probatur exemplo B. patris mei Francisci, qui nõ solum mendicauit, verum etiam suos filios in regula mendicare docuit, dicens: In paupertate, & humilitate Domino famulantes, vadat pro eleemolyna confidenter: quod nec fecisset, nec docuisset, nec Ecclesia approbasset, si mendicare pro Christo meritorium non fuisset.

Alex. ar. 2. &
reliqui vbi su.

Tertia diffi. An sit mendicare perfectionis Euangelicæ opus, & supererogationis?

CONCLUSIO I.

MENDICARE ex necessitate naturæ est miserabile, & tollerabile, & per patientiam laudabile, & meritorium efficitur. v.g. vt cum quis medicat non solum quia pauper est: sed etiam, quia infirmitatem, vel debilitatè, vel vtrumq; simul habet. Patet conclusio exemplo Lazari, qui erat mendicus, iacens ad portam diuitis, vlceribus plenus, & subditur, Mortuus est mendicus, &c. vnde colligitur, mendicitatem ex necessitate preuenientè, occasionem esse in viam salutis æternæ perueniendi. Iuxta illud

B. Greg.

B. Greg. apud Alex. Mala, quæ nos hinc premunt, ad Deum ire cõpellunt. Greg.

CONCLUSIO II.

MENDICARE ex culpa vituperabile est, vt. v.g. mendicare pro otio fouèdo, vel pro lucro cumulando, vel vtroq; modo. probatur cõclusio auctoritate B. Amb. in lib. de offi. Petitionis causa veniunt validi, nullam causam nisi vacandi habentes, & volunt subsidia euacuare pauperum, exinanire sumptum, &c. & hic mendicandi modus est reprehensione maxima dignus, præsertim in illis, qui habent speciè sanctitatis, contra quos agit D. Aug. in lib. de monachorum opere: propterea quod, inquit, non solum pigritiam in seipsis mendicando fouebant, verum etiam prædicando aliis suadebant.

B. Ambros.

D. Aug.

Hinc, qui plures eleemolynas, quàm cõgruè sustentationi opus est, petunt, & acquirunt, peccant, & alios paupes expoliant.

APPEN.

CONCLUSIO III.

MENDICARE pro Christo venerando, & imitando, est Euangelicæ perfectionis, & opus supererogationis. patet Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, &c. quia opus consilij est opus perfectionis, & supererogationis: & mendicare, vt ex proximè dictis constat, opus consilij Euangelici est. patet etiam ex supradictis.

Matth. 19.

Hinc confutatur error quorundam magistrorum Parisiensium, oppositum afferentium, qui fuerunt condemnati per Innoc. 4. & Alex. 4. vide Medinam vbi supra.

Error.

Quarta diffi. Monachi desistentes ab actibus religiosis, peccant ne mortaliter vtendo eleemolynis, & bonis suo monasterio concessis?

Cate. vbi supra
S. Tho.

CONCLUSIO.

MONACHIS, qui nullam vtilitatem reipublic. afferunt, sed otiosè vitam degunt, & sine vlla cura, prohibitus est eleemolynarum, & reddituum monasterij vsus, & ratione ingratitude aliquando, mortaliter si ingratitude fuerit mortalis, aliquando venialiter peccant. Et ratio est: quia hac de causa, benefactores donarunt sua bona, & eleemolynas conuentibus,

HH 5

vtre-

Psal. 104. ⁷ vt religiosi diuinis officiis, & religiosis aetibus operam nauarent. *Pfal. 104.* Dedit illis regiones gentium, & labores populorum possederunt, vt custodiant iustificationes eius, & legem eius requirant. *Osee 4.* & ideo *Osee 4.* peccata populi comedere dicuntur.

Quinta diffic. Tenebuntur ne isti ad restitutionem?

CONCLUSIO.

TALES monachi, & otiosè viuentes, & fraudulenter eleemosynis, & monasterij redditibus vtentes, non tenentur ad restitutionem. Et ratio est: quia illa bona fuerunt monasterio donata, & non ex aliquo contractu iustitiæ, atq; ita non tenentur ad restitutionem: tum etiã, quia est verè pauper, & peccatū, quod vtendo eleemosynis committit, non est in retentione rei alienæ, sed in abusu rei concessæ, vt *D. Bona. q. 8.* super regulam nostram docet.

APPEN. I. Hinc prælati deberent expoliare illos eleemosynis, & cogere, vt ad regularem obseruantiam redeant.

APPEN. 2. Hinc religiosi, licet sint inutiles, & inepti ad opera exteriora, si tamè sunt boni in se, licitè bonis monasterij vtuntur. Ratio est: quia hac de causa, est vita monasterij instituta, vt ipsi sint boni in se, & satis prodest reipub. qui se bonum, & innocentem præbet.

Alex. Alé. m. 3. ubi supra.

Sexta diffic. Vtrum perfectius sit simul dare omnia pro Christo, & postea mendicare, vel retinere ad suam, & pauperum sustentationem paulatim sibi, & pauperibus dispensanda?

CONCLUSIO.

MELIUS est omnia simul pro Christo dare, & postea mendicare. Probatum primo auctoritate *D. Hier. cõtra Vigilantium epistola 57.* Quod, inquit, asseris melius eos facere, qui vtuntur rebus suis, vt paulatim fructus possessionum pauperibus diuidant, quàm illos, qui possessionibus venūdatis, simul omnia largiuntur, non à me, sed à Domino tibi respondetur, Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, sequere me, ad eum, inquit, loquitur, qui vult esse perfectus, qui cum

Matth. 19.

qui cum Apostolis patrem, nauiculam, & rete dimittit: iste, quem tu laudas, secundus aut tertius gradus est. lege quoque epistolam eius ad Heluidium, & ad Rusticum monachum. & *D. August. de Ecclesiasticis dogmatibus* ait: bonum esse de propriis pauperibus erogare, sed melius omnia relinquere, & cum Christo egere.

Septima diffic. An liceat diuiti aliquando mendicare?

CONCLUSIO.

DIUES eliciens eleemosynam humilitatis, aut peregrinationis causa, quam eleemosynam postea pauperibus erogat, non peccat, sed honestè operatur. Et ratio est: quia hic homo non quærit sibi eleemosynam, sed pauperibus.

Octaua diffic. An, qui facti paupertate, eleemosynam mendicando acquirunt, peccet, & ad restitutionem teneatur?

HVIC difficultati responsum est in 2. p. florum in q. de clericis restitutioni obnoxiiis. in 8. difficultate, ibi lege.

Nona diffic. Qui verè pauper est, si ad eleemosynam extrahendam ab aliquo, fingat se esse eius consanguineum, tenebitur ne restituere?

CONCLUSIO I.

ISTE non tenebitur restituere. Ratio est: quia huiusmodi homini pauperi debetur eleemosyna: atq; ita, licet fingat se consanguineum diuitis, vt ab eo eam recipiat, nemini facit iniuriam: item quia causa principalis in hoc casu est paupertas, & in eo nihil huiusmodi fingitur, sed tantum fingitur in eo casu impulsua, scilicet consanguinitas: quare cum nullus error exitat in causa principali, datio illa eleemosynæ non erit in voluntaria, neque restitutioni obnoxia.

Dices: quid si diues huic homini fingenti consanguinitatè, det eleemosynam, non paupertatis, sed consanguinitatis causa? *Dubium.*

CON-

CONCLUSIO II.

Si is, qui accipit verè pauper est, & is, quidam, respondet suæ necessitati proportionabiliter, in tali casu tenetur ad restitutionem. Et ratio est: quia illa elemosyna sibi debetur ex charitate: ita tenet Medina. C. de restitut. q. 24. ad. 5. & Adrian. in. 4. in materia de restitutione, in. q. quæ incipit, Contra quaeritur.

Decima diffic. An Christus summam habuerit paupertatem?

CONCLUSIO.

HABVIT Christus Dominus summam paupertatem. constat ex locis sacrae Scripturae. Zacharias enim de Christo prophetizans, ait: Ipse pauper, & ascendens super asinam. & David Psal. 29. in Christi persona, inquit: Ego mendicus sum, & pauper. Christus de se ipso, Luc. 9. ait: Vulpes foueas habent, & filius hominis non habet, vbi caput suum reclinet: & tandè Christus prius cepit facere. Actuum. c. 1. quàm docere, & cum Matth. c. 19. summam, & perfectissimam paupertatem docuerit, dicens: Si vis perfectus esse, &c. erit perfectio de fide tenendum, summam paupertatem seruasse. vnde D. Paul. 2. ad Corin. 8. Scitis gratiam Domini nostri IESV Christi, qui propter vos egenus factus est, vt vos diuites essetis.

Vndecima diffic. Vtrum Christus mendicauerit?

QVATVOR fuerunt modi dicendi circa hanc difficultatem: quidam enim factum esse Christum mendicasse asseruerunt: alij inconueniens esse Christo mendicationem abscribere affirmauerunt. Tertij de mendicitate quoq; sanctorum, fuerit ne Deo accepta, dubitarunt, cum sit maximè Deo grata, eò quòd in mendicatione humiliatio, & vilificatio, quæ plurimùm sunt Deo grata, resplendeant. & in Psalm. 39. Ego mendicus, & pauper, & Dominus sollicitus est mei: quiquidem non esset sollicitus, si ei mendicitas displicuisset. Quarti fuerunt heretici, qui mendicitatè esse contra Euangelium, & ab Apostolo prohibitam, tæquam malam, tenuerunt. cum 1. ad Cor. 16. prædicauerit collectas fieri pro pauperibus. vide Casium verbo mendicitas, contra hæreses.

C O N-

CONCLUSIO.

CHRISTVS Redemptor noster mendicus fuit, & mendicitate se exposuit. Et ratio est: quoniam, vt ex proximè dictis constat, Scriptura sacra non erubescit mendicum, eum appellare: fuit enim mendicus in infatili ætate: vt sentit Fulgentius in sermone de Epiphania, dicens: Astuo, cum inspicio in presepe mendicum: mendicus fuit alieno locatus tugurio, & alieno reclinatus in presepio: fuit & mendicus in puerili ætate, teste B. Bernardo in sermone suo per illud Lucæ: Cum factus esset IESVS annorum duodecim. Luc. 2. qui ait: Vbieras bone IESV, &c. & sequitur: Quasi vnus ex turba pauperum stipem per hostias mendicabas: & in virili ætate quoq; mendicauit, vt hospiciũ à Zacheo Lucæ 19. Festinans descendente: quia in domo tua oportet me manere: & mendicauit potũ à Samaritana. Ioã. 4. Mulier da mihi bibere. & in Psal. sæpè mendicus nominatur.

Hactenus de tribus partibus satisfactionis, de oratione, scilicet, ieiunio, & elemosyna, sub quibus alia omnia opera pœnalia comprehenduntur: nam sub ieiunio omnia opera, quibus caro affligitur, intelliguntur, vt sunt macerationes, afflictiones, flagellationes, & peregrinationes: & sub nomine elemosynæ continentur omnia opera misericordiae corporalia: & oratio suo ambitu omnia opera spiritalia misericordiae comprehendit. Item nota, quòd licet singula istarum trium partium singulis peccatis curandis approprientur: quoniam per ieiunium homo reuocatur à concupiscètia carnis, per elemosynam à concupiscètia oculorũ, & per orationem, à superbia vitæ: nihilominus tamen, per quamlibet partem istarum trium, pro quolibet peccato potest fieri satisfactio: quoniam hæc correspondentia, neq; est de congruo, neq; de necessitate in singulis casibus, patet exemplis positis: pauperi enim, neq; congruum, neq; necessarium est, iniungere aliquid istorum, si est insufficientis ad ea, vt si pauper nutritur labore, ita vt, quo die non laborat, victu careat: & si ieiunaret redderetur ad laborem impotens, & orationi labore lassatus vacare non posset: & à fortiori, minus poterit elemosynam facere: sed iniungendum istis hominibus est, vt labores, & reliqua infortunia, quæ illis accidunt, in satisfactionem suorũ peccatorum in Deum, referant, quousq; oportunitas aliter satisfaciendi se offerat. nam per opera pœnalia possumus Deo

Fulgentius.

B. Bernard.

Luc. 2.

Luc. 19.

Iob. 4.

Zachar. 9.

Psal. 29.

Luc. 9.

Act. 1.

Matth. 19.

2. Cor. 8.

Alex. Alex. q.

307. m. 2. &

m. 4. & Med.

vbi supra.

Psal. 39.

Hæresis.

1. Cor. 16.

mus Deo satisficere, vt in difficult. præcedente tractatu orationis diximus: & hoc esset prædicandum, & sæpè, ne huiusmodi videntes se non posse pœnitentias iniunctas adimplere, desperarēt. Patet etiam exemplo ciuitis, qui lapsus est peccato carnis, si ad eò sit delicatus, vt nollit ieiunare, nec macerationē carnis subire: vel si est præsumptio, quòd ieiunia sibi imposita non adimpleret, & ita de nouo peccaret, erit elemosyna, vel oratio imponenda, si libentiùs accipit, & creditur perseuerantiùs adimplendum: & si nullam vellet accipere pœnitentiam, & haberet dolorem de peccato, & firmum non peccandi propositum, esset absoluendus, ne in desperationē caderet, esset tamen intimanda ei pœnitentia, quæ erat pro suis peccatis iniungenda, & suadendum, vt ea in se, vel in æquiualentem studeat adimplere: alioquin erit eam ad plenum in Purgatorio soluturus.

¶ I N q. de iniustitia aduocati, &c. in 2. p.

S. Tho. 2. 2. q. 71. art. 3. Sylu. verb. aduocatus. nu. 5. Soto de iust. q. iur. lib. 5. q. 8. ar. 3. Naua. in sum. c. 25. num. 28.

DVBIVM I.

Quando aduocatus dubitat, sit ne causa iusta propter aliqua iuridica fundamenta, erit tutus in conscientia patrocinando?

CONCLUSIO I.

Q V A N D O aduocatus patrocinatur in causa dubia, quæ iudicio suo videtur anceps: quia vtraq; pars est probabilis, in conscientia tutus est patrocinando. Tenebitur tamen admonere clientem de dubietate causæ.

APPEN. Hinc, si causam, quam probabilè in principio iudicauit, in progressum litis iniustam esse, intellexerit, tenetur illam deferere. I. rem non nouam. §. patroni. C. de iud. & cliente. & vt causæ cedat, persuadere, vel saltem ad honestam concordiam eum inducere.

CONCLUSIO II.

S I causa, quæ aduocatus defendit, est mortis, vel sanguinis, vel in ea honor alicuius particularis periclitatur, etiam si aduersa sententia magis probabilis sit, licitè poterit eam defendere. Et ratio est: quia melior est conditio possidentis. In causis autem minoris momenti vix absq; periculo, quæ infirmior causa, atque debilior est, defendi potest.

D. V.

DVBIVM II.

Aduocatus videns se in principali causa iustitia carere, poterit propter defectus quosdam, & nullitates processus partis contrariæ, suam causam defendere?

R A T I O dubitandi est: quia accidit plerumq; vt iudex proferat sententiam in fauorem aduocati estimantis se iniustam causam defendere, & contra illum, qui iuridicis fundamentis iustissimæ causæ patrocinatur: hac igitur de causa queritur, an liceat aduocato, &c.

CONCLUSIO.

A D V O C A T O, in principali iniquam causam habenti, non licet aduersarium, assumens aliquod caput extrinsecum, iustum (respicies fortè processum, vel alios) vexare. argumento glos. in cap. cupientes, in verb. malignantium. de electione. in. 6. impeditur enim, vel differtur hac occasione iustitia parti contrariæ competens, quod nullo modo licitè fieri potest. Ratio autem dubitandi ex parte iudicis adducta potius est contra aduocatum, quia facit suis tricis iustitiæ executionem differri: quare & peccat, & ad restitutionem damni aduersæ parti illati tenetur. argu. cap. i. de offi. delegati.

DVBIVM III.

Quid, si aduocatus ex ignorantia litem perdidit?

Def. ubi sup. Sylu. verb. reo. sit. 8. num. 5.

CONCLUSIO.

A D damnum parti aduersæ illatum restituendum est obligatus. I. idem iuris. §. i. ff. ad legem aquiliam. Ratio est: quia tenetur esse in iure peritus. I. nemini. C. de adi. iud. merita causæ scrutari, diligenter studere, debita remedia adhibere, & cura iuris peritos consulere: nec satis est, vt iis omisis, propriæ innitatur prudentiæ: nam istorum neglectum latæ culpæ æquiparatur: neq; enim excusat ignorantia aduocatum, nisi quando nihil eorum, quæ adhibere tenebatur, omisit.

Q V A E S.

QVÆSTIO VLTIMA.

De Purgatorio.

DE hoc art. differunt DD. d. 20. Magistri: & sunt præsertim legendi D. Bona, & Ricar. & pater à Castro, verbo Purgatorium, contra hæreses. Absoluetur positis aliquot difficultatibus.

Prima diffic. An sit Purgatorium post hanc vitam?

CONCLUSIO.

IN alia vita est Purgatorium, in quo animæ pœnam temporale pro peccatis mortalibus, & venialibus, iam dimissis, quoad culpam patiuntur. Patet Machab. 12. Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. Qui locus nõ intelligitur de beatis, pro quibus non est orandum, cum sint in patria, neque de damnatis, quia ibi nulla est salutis spes.

Contra hanc veritatem est hæresis Lutheri, & aliorum, qui Purgatorium negabant. Vide Castrum vbi supra.

Secunda diffic. An pœna Purgatorij sit maior quacunque alia præsens vite pœnæ.

CONCLUSIO I.

POE NA damni, quam iusti in Purgatorio patiuntur, nõ est maxima: quia cum sit exilium temporale à regno, spe videndi Deum minuitur. Quid? quod sequeretur ex opposito, olim sanctos Patres habuisse in limbo maiorem pœnam, quam si viui in hac vita comburerentur.

CONCLUSIO II.

POE NA sensus in animabus Purgatorij est grauior quacunque alia huius vite pœna. Ratio est: quia anima separata habet potentias perspicaciores: & ita tunc de quacunque re nolita magis contristatur.

Tertia

Tertia diffic. Quorum ministerio animæ in Purgatorio cruciantur?

Ricar. q. 3. ar. 1. q. 5.

CONCLUSIO.

NON cruciatur ministerio dæmonum. Ratio est: quia sunt inimici: deducuntur tamen animæ iustorum ad Purgatorium, per ministerium bonorum Angelorum, ut animæ damnatæ per ministerium dæmonum in infernum deportentur. constat Luc. 16. de Lazaro, & diuite Epulone. vide D. Bon. vbi supra. vbiq; tamen torquentur igne.

Luc. 16.

Quarta diffic. An pœna existentium in Purgatorio sit meritoria, & voluntaria?

VIDE D. Bona. vbi supra. art. 1. q. 3. Ric. q. 2.

CONCLUSIO I.

ANIMÆ existentes in Purgatorio voluntariè, idest patienter tormenta sustinent: patet exemplo infirmi, qui patienter sustinet tormenta ignis, quoniam intelligit esse remedium ad salutem necessarium.

CONCLUSIO II.

IN Purgatorio nullus demereri potest. Ratio est: quia postea tunc peccare, & ex consequenti damnari, quod est manifestè falsum.

CONCLUSIO III.

ANIMÆ in Purgatorio existentes per patientiam, quam habent in tormentis, neq; gratiæ, neq; gloriæ augmentum promerentur: patet Ecclesiast. 9. Quodcunque potest manus tua, instatè operare: quia nec opus, nec ratio, nec sciëntia, nec sapiëntia est apud inferos, quo tu properas: quo loco Purgatorium infernum appellatur: tum etiam, quia solus actus in hac vita elicitus à charitate, est meritorius.

Eccles. 9. 9.

F. q. t. 4.

II

FLO-

FLORES QVÆSTIONIS
de Sacramento extreme Vnctionis.

Art. I. De his, quæ ad essentiã huius Sacramenti pertinent.

DD. d. 2. q. 1.
unica Sco. Du
rand. q. 1. Ric.
ar. 1. q. 1. Cõs.
Trid. Sess. 14.

H I C articulus, aliquot difficultatibus positus, patebit.

Prima diffc. An extrema Vnctio sit Sacramentum?

CONCLUSIO.

EX T R E M A Vnctio verum est sacramentum: est enim cæremonia à Christo I E S V instituta, gratiam conferens: Nam si in peccatis (inquit D. Iaco.) fuerit, remittentur ei. estq; definita in Conc. Trid. Sess. 14. cap. 1.

D. Iaco. c. 5.

Secunda diffc. Fuit ne hoc Sacramentum à Christo institutum?

Ric. q. 2.

HA N C difficultatẽm expositam leges artic. 5. q. 3. de sacramentis in genere.

Tertia diffc. Cum habeat plures vnctiones, & formas, est ne vnum Sacramentum, an plura?

CONCLUSIO.

VN V M est vnitate perfectionis, licet plures vnctiones, & formas habeat: constat à simili de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, quod vnum est, quanuis duas formas, dualq; materias partiales habeat.

D. Bona. ar. 1.
q. 3. & 4. Sco.
ibi. Dur. q. 2.
& 3. Ric. q. 3.

Quarta diffc. Quenam est huius Sacramenti materia?

CONCLUSIO I.

NE C E S S A R I A materia est oleum oliuarum. Definita est in Can. vnico de sacra vnctione. & in Concil. Florët. sub Eugenio IIII.

CON-

CONCLUSIO II.

ES T etiam de necessitate huius sacramenti, vt oleum sit benedictum. Definita est in Conc. Trid. vbi suprã. c. 1.

CONCLUSIO III.

ES T etiam de essentiã huius sacramenti, vt benedictio fiat per Episcopum, aut à Sacerdote per Pape facultatẽ. Definita est in Cõcil. Trid. proximẽ citato expressẽ: nam dicit Conciliũ, materiã esse oleum ab Episcopo benedictum: quæ quidem benedictio facta ab Episcopo, cum non sit de iure diuino, sed de positio tantum, poterit per solum Romanum Pont. Præsbytero committi.

Hinc cauẽdus erit Caieta. qui, licet timidẽ, existimat olei benedictionem per quemlibet Præsbyterum fieri posse.

A P P E N D.
DD. vbi suprã.
Ric. q. 4.

Quinta diffc. Quenam est huius sacramenti forma?

CONCLUSIO.

PR Æ C I S A forma est: Indulgeat tibi Deus quicquid peccasti per visum, &c. ita, vt per verbum indicatiui modi non cõficiatur. Definita est expressẽ in Conc. Flor. D. Bona. & Ric. referunt aliquas ecclesias, vt Græcorum Ecclesiam, habere formam indicatiui modi, dicẽdo: Vngo oculos tuos oleo in nomine Patris, &c. apud quos nisi addatur: Vt indulgeat tibi Deus, &c. extremæ Vnctionis sacramentum non conficitur.

Art. II. De effectu huius sacramenti.

An sit remissio venialium principalis effectus?

DV Æ sunt opiniones, quas citat D. Bona. Vna tenet nõ esse proprium effectum venialium remissionem, sed diminutionem reliquiarum peccati originalis, & actualis, & est S. Tho. Altera opinio est Ric. D. Bona. Scot. Duran. & Maio. qui tenent ordinari ad remissionem venialium.

D. Bona. q. 1.
art. 1. & q. 2.
ar. 2. Ric. q. 5.
& 6. ar. 1. D.
Tan. q. 1.

II 2

CON-

CONCLUSIO I.

Iacob. 5.

REMISSIO venialium est huius sacramenti effectus: dicit enim B. Iacob. Et si in peccatis fuerit, dimittentur ei. Definita fuit in Conc. Trid. Can. 2. & Can. 3.

CONCLUSIO II.

NON tamen est peculiaris effectus huius sacramenti. Ratio est: quia (vt supra diximus) remissio venialium est effectus communis omnium sacramentorum: quia si per sacramentalia fit talis remissio, multò magis per sacramenta fiet.

CONCLUSIO III.

NEQVE est peculiaris effectus reliquiarum peccati diminutio, scilicet torporis ad bonum, & pronitatis ad malum: tunc enim deberet etiam sanis, sicut infirmis administrari, cum hæc peccatorum vestigia pariantur. Qui? quòd potius esset dicendus generalis effectus, omnium sacramentorum, quæ quidem conferunt gratiam, qua fomes peccati diminuitur: veruntamen est reliquias peccatorum per extremam Vnctionem extenuari: quemadmodum Concil. Trid. vbi supra docet.

CONCLUSIO IIII.

PECULIARIS autem effectus gratiæ, quæ per hoc sacramentum conferitur, est auxilium contra tentationes, quas homo tempore mortis patitur. Definita est in Conc. Trid. cap. 2. vbi supra: vbi ita legitur: Res etenim huius sacramenti est gratia Spiritus sancti, cuius vnctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus subleuatur, & morbi incommoda, ac labores leuius fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis, facilius resistit: nunquã enim homo magis eo auxilio, quàm in instanti mortis indiget.

Art. III. An solus sacerdos sit huius sacramenti minister?

D. Bon. art. 2.
q. 2. Sco. vbi supra,
Ric. art. 2.
q. 3. & 4. Dur.
can. q. 4.
Iaco. cap. 5.

CONCLUSIO I.

DE necessitate huius sacramenti est, vt à Presbyteris ministraretur: nam, Inducat (inquit D. Iacob.) Presbyteros, estq; definita in Conc. Trid. vbi supra, & in Cano. quæsiuit de verb. significatione:

CON-

CONCLUSIO II.

DEBET QVE à proprio Sacerdote ministrari, etsi ab alieno ministraretur, erit verum sacramentum, peccabit tamen mortaliter administras: si verò à religioso sine licentia Curati, erit excommunicatus. Ita definitur in Clement. dudù. de sepulturis: in casu tamè extreme necessitatis poterit quilibet Sacerdos, etiã religiosus, per ratihibitionem, in absentia proprij Curati, illud administrare. Ratio est: nam tunc actum charitatis exercet.

CONCLUSIO III.

SI ante finitam extremam Vnctionem contingat ministrum mori, aut infirmari, poterit hoc sacramentum, ab alio Sacerdote perfici. probatur à simili de Sacramento Eucharistiæ.

Art. IIII. De recipientibus extremam Vnctionem. An sit ministranda sanis, furiosis, & pueris?

D. Bon. art. 2.
q. 2. Sco. vbi supra,
Ric. art. 2.
q. 3. & 4. Dur.
can. q. 4.

CONCLUSIO I.

DE necessitate huius sacramenti est, vt sanis non ministraretur: nam dicit B. Iaco. Infirmatur quis in vobis, &c.

Iacob. 5.

Hinc, si damnatis ad mortem, aut in periculo mortis violentæ existentibus ministraretur, non erit verum sacramentum: propterea quòd isti non infirmantur: benè tamen, si detur confosso vulneribus: quia quanuis sit mors violenta, tamen infirmatur.

APPEN. I.

CONCLUSIO II.

AD veritatem huius sacramenti requiritur, vt medici de infirmi salute desperent, non autem, vt sit omni spe destitutus. Confirmatur ex vsu Ecclesiæ, & Concil. Florent. autoritate.

CONCLUSIO III.

NON debet nisi petentibus conferri: patet ex vsu Ecclesiæ: & confirmatur à simili de aliis sacramentis, dempto Baptismo respectu paruulorum.

CONCLUSIO IIII.

PERPETVO amentibus, qui nunquam ratione vsi fuerunt, non est extrema Vnctio administranda: quia datur in remissione peccatorum, & isti nunquam peccauerunt.

Hinc phræneticis, & habentibus lucida interualla erit ministranda, si illam in sanitate petierunt.

APPEN. 2.

II 3

CON-

CONCLUSIO V.

PVERI, qui nondum habent annos discretionis, non debent illam recipere: quia non indigent remedio contra peccata, cum nondum peccauerint, neque contra tétationes, quas tempore mortis non patiuntur: benè tamen erit administráda pueris, qui annos discretionis attigerunt, quanuis non sint Eucharistiæ capaces.

D. Bona. art. 2.
q. 3. Ric. q. ult.
Scot. & Dur.
ubi supra.

Difficultas. Est ne de necessitate huius sacramenti, determinatas corporis partes ungeret?

CONCLUSIO I.

DE essentia huius sacramenti est, ut vnctio in quinque sensibus fiat, in oculis, scilicet, auribus, naribus, ore, quod est organum gustus, manibus, quæ sunt organa tactus. Ratio huius conclusionis est immemorabilis Ecclesiæ vsus: & quia per quinque sensus mors spiritualis ad animam intrat.

CONCLUSIO II.

VNCTIO in renibus, & pedibus non pertinet ad huius sacramenti essentiam: nam in nonnullis ecclesiis, & religionibus, non fit ibi vnctio: & sceminæ in umbilico, & non in renibus unguuntur, & tamen hi omnes verum recipiunt sacramentum.

CONCLUSIO III.

SVNT tamen de integritate huius sacramenti: ut olim respectu Baptismi erat trina immersio, in quarum vltima dabatur gratia: quia minister non intendebat conferre sacramentum, vsque ad vltimam immersionem.

APPEN.

Hinc, si infirmus in quinque prioribus vnctionibus non est dispositus ad suscipiendam gratiam, in vltima vnctione, si tamen fuerit dispositus, illam recipere poterit.

FLORES QVAESTIONVM
de Sacramento Ordinis.

DE hoc Sacramento differit Magist. d. 24. & 25. & DD. ibid.
Et Castr. verbo Ordo, & verbo Sacramentum.

Art. I.

Art. I. De iis que ad essentiam Sacramenti Ordinis pertinent?

ABSOLVETVR art. aliquot difficultatibus positus.

Prima diffc. An Ordo sit nouæ legis Sacramentum?

CONCLUSIO.

ORDO pro ordinatione sumptus, est verum sacramentum. Constat ex definitione sacramenti in principio operis posita: est enim signum sensibile, &c. ex Conc. Florét. & Trid. lege supra de sacramentis in genere.

Hic defendendus est Scot. ab iniuria, qua illum afficit Soto: nã dicit, Scot. dixisse Sacramentum Ordinis esse potestatem spiritua-lem, scilicet charitatem, & non potius ordinationem ipsam, cum tamen expresse Sco. oppositum affirmauerit: eius enim verba hæc sunt: Quid ergo est septimum sacramentum? dico, quod ordinatio, cuius descriptio potest esse ista: Ordinatio est institutio alicuius in gradu Ecclesiæ eminente, cui conuenit aliquod ministerium circa Eucharistiam exhibendum, facta à ministro idoneo certa verba proferente. Hæc Sco. qui quidem quando prius dixit ordinem non esse sacramentum, loquebatur de caractere, qui est res sacramenti, & non sacramentum, cum sit inuisibilis.

D. D. dist. 24?
D. Bona. q. 3.
ar. 1. Ric. ar. 3.
q. 2. Sco. q. vni-
ca Dur. q. 1.

Castro verb.
Ordo contra hæ-
reses.

Scot. liberatur.
q. 1 ar. 1.

d. 24. q. 2. ar-
tic. 3.

Secunda diffc. Quando fuit hoc sacramentum à Christo institutum? Sco. ubi supra.

CONCLUSIO.

TEMPORE cenæ fuit institutum, & post resurrectionem consummatum. Ratio est: quia hoc sacramentum Ordinis perfectum constat potestate conficiendi corpus Christi verum, & remittendi peccata. Prima fuit tradita post cenam, quando dixit Apostolis: Hoc facite in meam commemorationem. Secunda verò post resurrectionem, quando dixit: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, &c. hoc autem intelligendum est de septem omnibus ordinibus: quia Christus dedit potestatem Ecclesiæ administrandi, & ordinandi ministros ad sacrificium Eucharistiæ necessarios: ut constat autoritate Anacleti Papæ in capit. 2. sui decreti. & B. Ambrosij super locum: Ipse dedit quosdam Apostolos, &c.

Luc. 22.
Ioan. 20.

Ad Ephes 4:

II 4

Hinc,

Hæresis:

Hinc, confutatur error dicentium minores ordines esse inuentum humanum.

Castro, ubi sup.

Tertia diffic. An Sacramentum Ordinis in septem ordines, quorum quilibet sit sacramentum, recte diuidatur?

Caieta in. q. de ritu ordinis, et in 3. p. q. 64. ar. 3. D. Bona. q. 7. et 4. Ric. q. 3. ar. 3. D. Ric. Sco. q. vni-
sa.

TR E S sunt opiniones circa partem secundam tituli: an quilibet Ordo sit Sacramentum. Prima Dur. afferentis solum Sacerdotium esse sacramentum, reliqua verò esse sacramentalia quædam. Secunda opinio videtur esse Caiet. B. Tho. D. Bon. & Ricar. Alberti Magni, Almay, Maioris, &c. afferentium, omnes septem ordines esse sacramenta, & in illis omnibus imprimi characterem. Tertia opinio, quam citant D. Tho. & D. Bon. tenet, Sacerdotium, Diaconatum, & Subdiaconatum, qui dicuntur ordines sacri esse sacramenta: reliquos verò quatuor sacramentalia.

CONCLUSIO I.

2. Paral. c. 9.

CONVENIENTISSIME Ordinis Sacramentum in septem ordines diuiditur: nam si regiam mensam decet varios esse, & multiplices ministros (vt de mensa Salomonis constat) quanto magis conueniet mensæ regis gloriæ, vbi vitæ panis, qui est Christus IESVS, spiritualis animarum, ministratur? quæ enim in mensa regis Salomonis gerebatur, erant figura Ecclesiæ, in qua varij sunt ministri variisq; vestibus, ad varia officia designati.

CONCLUSIO II.

NUMERVS ministrorum congruentissimè fuit septenarius, nempe Sacerdos, Diaconus, Subdiaconus, Acolytus, Exorcista, Lector, & Ostiarius. Hæc probatur contra hæreticos antiquissima primitiæ Ecclesiæ consuetudine: nam Canones Apostolorum diaconi, & subdiaconi, &c. mentionem faciunt. vt constat in summa Conciliorum. Can. 40. fuerunt enim ab initio nascentis Ecclesiæ septem ordines: de singulorum autem ministeriis lege Magistrum sententiarum hac distinctione.

CONCLUSIO III.

NON est erroneum affirmare cum Durand. solam ordinationem Sacerdotis esse Sacramentum Ordinis: reliquas verò ordinationes sacramentalia esse: quia Ecclesia hæcenus non declarauit opposi-

oppositum: neq; eius opinio scripturæ Sacræ, & sanctorum autoritatibus contradicit.

CONCLUSIO IIII.

TRES Ordines sacri, scilicet, Sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus, sunt sacramenta, reliqui verò quatuor, sacramentalia: nam B. Pau. descriptis moribus Episcoporum, depingit diaconi, & subdiaconi mores: ita, vt qui sic ministrant, nullum habeant crimē, quibus virtutibus fulgere nō possunt, sine gratia, quæ per illos ordines confertur: tum etiam diaconus, & subdiaconus, quemadmodū & Præbyteri, ab Ecclesia matrimonium contrahere prohibentur: Sacerdotium autem esse sacramentum, ex dictis patet.

1. ad Timo. 3.

Hinc confutatur error Viticless, qui duos tantum ordines esse asserbat, in quem inuehitur pater à Castro. verbo Ordo.

Hæresis:

DUBIUM I.

Tres ordines sacri imprimunt ne characterem?

Ric. d. 24. art. 4. q. 3. D. Bon. q. 4.

CONCLUSIO.

SI character pro potestate solemniter celebrandi sumatur, Sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus characterem imprimunt: quia nullus non ordinatus potest solemniter horum ordinum ministeria absq; mortali peccato exercere. Dicitur autem solenne ministerium, quod vestibus sacris fieri consuevit: vt si quis non subdiaconus cum manipulo caneret, aut legeret Epistolā: quia solus manipulus est signum ordinis, vt constat in missis feriatis, peccaret, & efficeretur irregularis. Idem iudicium est de non diacono solemniter diaconatus officium faciente: sunt autem varij modi, quibus character à DD. sumitur, & iuxta hos varios modos variè de hoc dubio sentiunt.

Quarta diffic. Quæ actione cuiuscunque Ordinis character imprimitur?

Ric. et D. Tho. ubi supra.

MERITO hoc queritur: quia in collatione cuiuscunque Ordinis variæ actiones interueniunt.

CONCLUSIO.

IN singulis ordinibus, per illam actionem character imprimitur, per quam principalis illius ordinis potestas applicatur: vt Sacerdoti im-

doti imprimitur character, quando datur potestas consecrãdi, scilicet, per traditionem calicis cum vino, & patenæ cum Hostia. Et diacono, quando traditur potestas legendi Euangelium, quæ est principalis, imprimitur character per traditionem libri Euangeliorum. Similiter & subdiacono per traditionem calicis vacui, & patenæ: nam principalis eius actus est materiam consecrandam preparare. Canonizata est per Con. Flor. expressè vbi ita legitur. Sextum sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, sicut Præsbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem: Diaconatus verò per libri Euangeliorum dationem: Subdiaconatus per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem: & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Hactenus Concilium.

D V B I V M II.

Instituit ne Christus diaconatum, & subdiaconatum?

C O N C L V S I O.

CH R I S T V S diaconatum instituit: fecit enim Apostolus mentionem de diaconatu, ideoq; credendum est illum instituisse: quemadmodum & extremam vnctionem, quam B. Iacob. promulgavit.

De subdiaconatu dicitur, Apostolos diuississe diaconatum in duos gradus, atque ita est sacramentum. Magister sententiarum tenet, Ecclesiam instituisse subdiaconatum, & reliquos minores ordines. Et quoad minores nemo illi contradicit, cum non sint sacramenta.

D V B I V M III.

De sacramentis in genere. Peccant ne mortaliter diaconus, & subdiaconus in mortali hæc sacramenta exercentes?

SV P R A de hoc dubio egimus, non enim peccat: quia tunc mortaliter peccatur, quando actus qui exercetur ex opere operato gratiam confert, qualis actus non est Euangelium, vel Epistolam legere.

D V.

D V B I V M IIII.

Licet ne septem ordines præpostero ordine recipere?

C O N C L V S I O.

NE Q V A Q V A M est licitum, et si fiat, non erit Ordo *Dur. q. 12* reiterandus, sed qui deest, est supplendus. Definita est in cap. tuæ literæ. de Clerico per saltum promotio.

Quinta diffic. Quenam est præbyteratus forma?

C O N C L V S I O I.

FO R M A huius sacramenti est hæc, Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro viuis, & defunctis. Definita est expressè in Cõci. Flor. vbi in aliis ordinibus similis forma ponitur.

C O N C L V S I O II.

MA T E R I A verò est res illa, quæ suscipiendi ordinem traditur, vt Calix cum vino, & c. Præsbyteratus materia: liber Euangeliorum diaconatus: Calix vacuus cum patena subdiaconatus, & sic de aliis ordinibus: ita enim in eodem Concilio definitur.

D V B I V M V.

Est ne de essentia huius sacramenti, vt ordinandus tangat materiam?

CA I E T. & alij tenent non esse necessarium talem contactum, sed sufficere solam traditionem per Episcopum factam. Contraria opinio est verior, & securior.

Verb. Ordinandi in summo.

C O N C L V S I O.

OR D O, vt est sacramentum, supponit pro traditione, quæ fit ab Episcopo, & verba, contactumq; suscipientis connotat. Cõstat ex vsu Ecclesiæ, quod est fortissimum argumentum. Quemadmodum enim non acquiritur dominium, nisi per possessionem, quæ fit per contactum: ita nõ acquirit aliquis potestatem celebrandi, quin materiam tangat.

Art. II. De annexis huic sacramento?

HI C art. duabus difficultatibus positus absoluetur.

S. Tho. 2. 2. q. 184. arti 6. ad 1. Ric. ar. 1. q. 1. & 2. Sco. q. unica.

Prima

Prima diffic. An Sacerdotium, & Episcopatus sint ordines iure
diuino distincti

SCOT. opinatur partem negantem esse probabilem. Durā.
verò magis communem, & securiorem esse assermat.

CONCLUSIO.

QUOD potestatem ordinis Episcopus iure diuino est superior, atq; à simplici Sacerdote distinctus. Ratio est: quia solis Episcopis conuenit quædam potestas ordinis, quam Ecclesia annullare non potest: nam Episcopus degradatus, si cõferret ordines, vel cõfirmaret, verum sacramentū conficeret. vt definitum est in cap. vnico. de ordinato ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatu: qua propter talis potestas iure diuino, & non positio Episcopis, conuenit: alioquin enim Ecclesia illam reuocare posset.

Dur. q. 5. et 6.

Secunda diffic. Est ne Episcopatus ordo distinctus à Sacerdotio?

DVÆ sunt opiniones contrariæ, quas citant Scot. & Durā. Vbi supra: intelligenda est difficultas de ordine, non vt est dignitas in Ecclesia, sed vt est ordinatio quædam. Tenet autem prima opinio esse ordinem, & sacramentum à Sacerdotio minimè distinctum: secunda verò asserit non esse sacramentum.

CONCLUSIO I.

ORDINATIO Episcopi, non est perfectè sacramentum, aut ordo distinctus à Sacerdotio: Episcopatus enim necessariò præsupponit Sacerdotiū, cum nemo possit, quin sit Sacerdos, Episcopus consecrari: essentq; iam nõ septem, sed octo distincti ordines.

CONCLUSIO II.

ORDINATIO Episcopi, est idem Ordo, & sacramentum cū Sacerdotio, distatq; solum tanquā magis perfectum à minus perfecto: nam, vt Eucharistia constat speciebus, panis, & vini vnū sacramentum perfectum efficiētibus: ita & Episcopatus, qui est perfectum Sacerdotium, duobus ordinationibus constat: prima, qua Sacerdos imperfectus efficitur: & secunda, qua perfectus constituitur: quia Episcopus habet potestatem conficiendi omnia sacramenta, qua simplex Sacerdos caret: vnde B. Aug. Episcopum cõsummatum Sacerdotem appellat.

D. August.

CON-

CONCLUSIO III.

ORDINATIO Episcopi nouum characterem non imprimit, sed Sacerdotalem præexistentem ampliatur: non enim est sacramentum à Sacerdotio distinctum: & quādo Sacerdos Episcopus consecratur, eius character, seu potestas ad omnia septem sacramenta: vt ad sacramentum Confirmationis, & Ordinis, quæ antea ministrare non poterat, extenditur.

Durā. opinatur nouum characterem imprimere.

Art. III. De Ministro huius Sacramenti, an sit solus Episcopus?

D. Bona. &
Ric. est & S.
Tho.

Ric. ar. 7. q. 1.
D. Bon. Durā.
& Scot. q. 1.

HOC artic. distinctio 25. Magistri aperitur.

CONCLUSIO I.

SOLVS Episcopus, & non alius, vel ex officio, vel ex cõmissione Papæ sacros ordines maiores conferre potest. Definita est in Conc. Flor. & Trid. Sess. 23. & Can. 4. vbi expressè definitur: Episcopus solus Ordinarius huius sacramenti minister esse dicitur: tum etiam ex Ecclesiæ cõsuetudine cõstat: hætenus enim Rom. Pont. simplici Sacerdoti huius sacramenti administrationem non commisit.

INNOCENT. in cap. 4. quem citat Siluest. verb. Ordo § 3. & 7. opinatur, posse Rom. Pont. simplici Sacerdoti collationem sacrorum ordinum committere.

CONCLUSIO II.

MINORES ordines à Sacerdote non Episcopo conferri possunt, vel ex cõmissione Papæ, vel ex lege, siue ex consuetudine. Definita est in cap. quando. & in cap. non contingas. de etate, & qualitate ordinandorū, vbi Abbatibus diocesanorū conceditur. Illos etiam Cardinales Presbyteri ex consuetudine cõferant.

CONCLUSIO III.

EPISCOPIVS hereticus, siue sit à Catholicis, siue ab hæreticis ordinatus, de facto sacros ordines conferre potest: quāuis cõferendo peccet, & suscipiēs similiter, atq; irregularis reddatur. Canonizata est ab Ecclesia in Cano. quod quidam. l. q. 1. est B. Aug. & Can. sicut semel 68. dist. & est B. Gregorij: retinet enim characterem indelibilem. Est autem intelligenda conclusio hac lege, scilicet vt sit in forma Ecclesiæ ab hæreticis ordinatus.

Irregularis.

Ricard.
D. August.
D. Greg.

CON-

CONCLUSIO III.

EPISCOPVS suspensus, excommunicatus, aut degradatus, quanuis mortaliter peccet sacros ordines conferendo, veruntamē ordinis sacramentum conficit. Retinet enim facultatem ordinandi: quia characterem indelebilem habet: & colligitur à simili ex cap. i. de ordinatis ab eo, qui Episcopatu renunciauit.

APPEN.
Ricard. est.

Irregularis.

Hinc, omnes textus iuris canonici, in quibus ordinatio ab hæreticis facta, dicitur esse irrita, intelligendi sunt quoad exercitium, siue exequutionem ordinis: quia sic ordinatus manet irregularis, nō tamen quoad characterem.

Ric. ar. 4. q. 1.
Scot. q. 2. D.
Bon. q. 1.

Art. De suscipientibus hoc Sacramentum.

CONCLUSIO I.

1. Tim. c. 2.

SEXVS scēmineus impedit ordinis susceptionem ita, vt nulla scēmina characterē recipere possit: dicit enim B. Paul. Mulierem in Ecclesia docere non permitto, nec dominari in virū: dominaretur, autē si in aliqua dignitate Ecclesiastica constitueretur.

CONCLUSIO II.

ÆTAS infantilis, aut defectus vsus rationis, huius sacramenti veritatem non impedit, etiam si præceptum Ecclesiasticum sacros ordines conferri prohibeat. Solus Dur. hanc conclusionem differtur. Ratio est: quia character, id est, potestas conficiendi sacramēta, quę in hoc sacramento cōfertur, nō requirit in suscipiente rationis vsū: quę admodum neq; character Baptismi, & cōfirmationis. Hoc enim differt hoc sacramentū à pœnitētia, & matrimonio, quę nō possunt recipi, nisi à ratione vtentibus: quia huius materia est res exterior, illorū verò sunt actus humani suscipientis. Et confirmatur expressè ex cap. vnico. de Clerico per saltum ordinato. esse autem hoc cōtra præceptum Ecclesiasticum, & mortale peccatum, per totum titulum de ætate, & qualitate ordinādorū, demonstratur.

Ric. arti. 4. q.
2. Dur. q. 2.

Prima diffc. Parvulus ordinatus tenebitur ne continentiam sacris ordinibus annexam servare?

DVÆ sunt opiniones. Prima glossæ in cap. proximè citato, quæ dicit obligari. Communis autem opinio negat.

CON:

CONCLUSIO I.

NON obligatur ad illā seruandā: quia continentia sacris ordinibus annexa actū voluntatis præsupponit, quod si matrimoniū contraheret sacros ordines exercere prohiberetur: nihilominus tamē probabile esse videtur non posse, habito rationis vsu, matrimoniū contrahere: nā sicut ligatur aliis præceptis Ecclesiasticis, similiter, & hoc præcepto Ecclesiastico, vt sit ad cōtrahendum inhabilis.

CONCLUSIO II.

ILLEGITIME natus est irregularis, quōminus possit de lege sacros ordines recipere. Definita est in cap. vt filij. de filiis Presbyterorum. & in cap. is, qui. eodem titulo, in 6.

CONCLUSIO III.

DE facto tamen si ordinetur, ordines recipiet. Ratio est: quoniam irregularitas est de iure tantum canonico, quod quidem ius characteris receptionem non impedit.

Nota Episcopum posse dispensare, vt illegitimè nati, ad minores ordines promoueantur: ad maiores verò præter Papam posse neminem.

CONCLUSIO IIII.

INGRESSVS religionis tollit omnē irregularitatem, præterquam ex homicidio, & bigamia, quantum ad ordinis susceptionem. Definita est Can. Presbyteri. d. 56.

CONCLUSIO V.

NON tollitur tamen quoad exequutionem, & administrationem, in ordinibus susceptis: nam si Sacerdos irregularis, religionē ingrediatur; eius irregularitas, etiam facta professione, nisi per dispensationem, non tollitur.

CONCLUSIO VI.

ILLEGITIME nati, non possunt in religione Prelati institui, nisi in hoc cum illis fuerit dispensatum. Ita definita est in cap. vt filij. allegato.

CONCLUSIO VII.

SERVVS est irregularis ad ordines sacros recipiēdos, nisi eius dominus cōsenserit. Definita est tota dist. 54. & toto titulo de servis nō ordinandis. & dño consentiente, efficitur liber: et si habuerit pretium, tenetur se redimere; & Episcopus scienter illum ordinans, ad duplum pretium domino restituendum obligatur.

CON:

CONCLUSIO VIII.

SERVVS, ignorante Episcopo & domino, ordinatus, à seruitute non liberatur: hoc enim in detrimentum proprii dñi esset.

CONCLUSIO IX.

NEQVE poterit ministrare: nō enim est sui iuris: lege dist. 45.

APPEN. I.

Hinc seruitus de facto sacramenti veritatem non tollit: recipit enim characterem, quia non est seruitus impedimentum ex iure diuino.

CONCLUSIO X.

CORPORE vitiatum, si vitium sacramenti Ordinis ministerium impediatur, est irregularis, vt abscissio pollicis, vel si causat horrorem, vt abscissio nasi, vel macula in oculo notabilis. Definita est per totum titulum de corpore vitiatum, extra.

CONCLUSIO XI.

POTEST tamen Papa, cum his dispēfare, vt ad sacros ordines promoueantur: patet exemplo B. Petri, qui cum D. Marco dispensauit, qui pollicem sibi, vt Sacerdotio indignus haberetur, amputauit.

CONCLUSIO XII.

E VN VCHVS, qui se, vt continentiam seruaret, castrauit, irregularis efficitur. Definita est in Can. si quis absciderit. d. 55.

CONCLUSIO XIII.

QUICVNQVE fuerit homicidij iusti, vel iniusti, & mutilationis membrorum causa, est irregularis. Definita est in cap. sicut dignum. & in cap. de cetero. de homicidio.

APPEN. 2.

Hinc iudices, testes, aduocati, tabelliones, & omnes iustitiarum ministri, qui dant causam homicidio, aut mutilationi membrorum, & dantes fauorem, consilium, auxilium, vnde homicidium sequitur, sunt irregulares. v.g. extrahentes ad suspendendum ab Ecclesia. constat ex cap. sicut dignum. citato. Dauidi enim prohibitum fuit à Deo templum construere, quoniam vir sanguinis erat.

Ric. ar. 5. q. 3.
Scot. q. 1.

Secunda diffie. Quando ratione homicidij irregularitas contrahetur?

VARIA est inter DD. disputatio circa proximam conclusionem: intelligitur facile in hac difficultate.

CON-

CONCLUSIO I.

OMNE homicidium, aut mutilatio membri in se voluntaria, inducit irregularitatem. Definita est in cap. sicut dignum. & in cap. de cetero. de homicidio.

CONCLUSIO II.

NON autem inducit irregularitatem, si propter defensionem propriam fiat. Definita est in Clementina vnica, de homicidio.

CONCLUSIO III.

QUI dat operam rei illicitae simul, & periculosa, etiam si praeter eius intentionem homicidium, aut membri mutilatio sequatur, efficitur irregularis: quia illis duobus concurrentibus, scilicet, periculo, & re illicita, homicidium inde sequutum in sua causa voluntarium cēsetur, & ita inducit irregularitatem: vt si Clericus hastis ludens hominem interficeret, aut mutilaret, quantacumq; diligentia adhibita, incurret irregularitatem.

Hinc Clericus medicus, qui causa pietatis curans infirmum, occidit illum, non est irregularis: quia curando gratis, quauis det operam rei periculosa, non tamen rei illicitae. Ita definitur in cap. tuos. de homicidio.

APPEN. I.

CONCLUSIO IIII.

SI Clericus, aut laicus die Dominico sternat tegulas, si nō admonuerit prius praetereuntem, & illum interfecerit, erit irregularis: quia non admonendo, & adhibendo diligentiam debitam, fuit voluntarie negligens, & ex consequenti homicidium fuit in sua causa voluntarium. Definita est in cap. continebatur. & in cap. Praesbyterum. & sequentibus de homicidio.

Hinc, si prius praetereuntem admonuerit, debitamq; diligentiam abhibuerit, non erit irregularis: nam licet det operam rei illicitae, non tamen periculosa.

APPEN. 2.

CONCLUSIO V.

QUI dat operam rei illicitae, erit irregularis, si ex negligentia homicidium sequatur: quia cum haec negligentia sit culpabilis, cēsetur voluntaria.

Hinc, qui verberat discipulum etiam iuste, & ferit caput, ita vt mors sequatur, erit irregularis: quia fuit negligens, & incautus, & constat ex cap. Praesbyterum. citato.

APPEN. 3.

Hinc, non erit irregularis, qui scindit arborem, quae cadens ho-

APPEN. 4.

F. t. q. 4.

KK

minem

minem interficit, si prius diligentiam, ne aliquem opprimeret, adhibuit: ita intelligendus est casus in cap. dilectis. de homicidio.

CONCLUSIO VI.

IN his omnibus euentibus incurritur irregularitas, quanuis mutilatus, vel occisus sit infidelis: occidens tamen, ut sit irregularis, baptizatus esse debet: propterea quod talis irregularitas tollitur per Baptismum.

CONCLUSIO VII.

SUNT etiam irregulares, qui concomitantur malefactorem morte plectendum: quia quodammodo homicidio cooperantur. Si tamē sic sunt mortis causa, ut mors, si ipsi non custodissent reū, non fuisset sequuta.

CONCLUSIO VIII.

QUI pugno extrahit dentem non est irregularis, neq; mutilator dicitur: quia pœnæ iuris non sunt amplianda, sed restringenda.

CONCLUSIO IX.

QUI est in causa, ut alij citius moriantur, ut qui infirmis assistunt, & illos vertunt: si bona fide illud faciunt, non videntur esse irregulares: grauisima enim est pœna Ecclesiæ, quæ bona fide operantes comprehendere non videtur.

CONCLUSIO X.

3. p. 1. q. 39.
47. 4. QUI defendendo se moderamine inculpatae tutelæ olim erat irregularis, ut S. Tho. docet: modò autem iam est hoc reuocatum, per nouam Clementinam, atq; ita poterit celebrare.

CONCLUSIO XI.

ECCLESIASTICI ponentes iustitias, & exhortantes, ut obseruent eam, non sunt irregulares.

CONCLUSIO XII.

NON defendentes alium, qui occiditur, si ex officio defendere tenebantur, sunt irregulares, non autem si illis ex officio nõ incumbebat.

CONCLUSIO XIII.

PER solam sanguinis effusionem, citra homicidium, aut membrorum mutilationem, irregularis efficitur nemo. Ratio est: quia pœna non est extendenda ultra casus à iure expressos.

D. V.

DVBIVM I.

De defectu ex parte delicti.

De. ar. 4. q. 5.
et sequentibus
art. Sco. ubi supra.
Silu. verq;
irregularitatis
Ses. 14.

DELICTA, aut antecedunt ordinis sacri receptionem, aut illam concomitantur, aut illa subsequuntur: crimina, quæ inducunt irregularitatem, quominus aliquis ad sacros ordines promouetur, quinque sunt, quibus singulæ propositiones respondebunt.

PROPOSITIO I.

APOSTATA à fide: ut hæreticus, hæresi damnatus, aut idololatria, aut infidelis post Baptismum, qui omnes apostatae appellantur, sunt irregulares, quoad ordinis susceptionem. Definita est in Cano. Præsbyteros. 50. dist.

PROPOSITIO II.

REBAPTIZANS, & rebaptizatus irregulares efficiuntur.

PROPOSITIO III.

RELIGIOSVS, qui gratia audiendi leges, aut medicinam, monasterium relinquit, nisi intra duos menses reuertatur, irregularitatem incurrit. Definita est in cap. per specula. ne clerici, vel monachi, &c.

PROPOSITIO IIII.

QUI ministrat solenniter in ordine non suscepto: ut si diaconus cum stola, vel qui nõ est subdiaconus cum manipulo, in Missa dicat epistolam, est quoq; irregularis. Definita est in cap. 1. & 2. de Clerico non ordinato ministrante.

PROPOSITIO V.

IRREGVLARIS quoq; est, qui infamia iuris, aut facti est infamis.

Crimina ordinis susceptionem concomitantia, & irregularitatem inducentia sunt, quæ sequentibus propositionibus explicantur.

PROPOSITIO I.

EXCOMMUNICATIO maior est primum crimen: nam si ita excommunicatus suscipiat sacros ordines irregularis efficitur. Definita est in cap. cum illorum. de excommunicatione, in 6. quod de maioribus tantum ordinibus est intelligendum.

PROPOSITIO II.

SECUNDVM est, quando aliquis recipit sacros ordines ab Episcopo, qui Ecclesiæ, & dignitati renunciauit, ut fiat monachus. Ita definitur cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit, &c.

KK 2

PRO.

CONCLUSIO II.

POTESTAS spiritualis civili potestate est præstantior: quia finis potestatis civilis ad finem potestatis spiritualis ordinatur: & finis præstantior est iis, quæ ad finem referuntur.

CONCLUSIO III.

ROM. Pont. non est dominus totius orbis in temporalibus, ita ut ab illo Reges aliquod dominium temporale accipiant. Constat ex capite, per venerabilem, qui filij sint legitimi: ubi Innocentius Papa constituit se in temporalibus supra Regem Francorum nullam habere potestatem.

APPEN. I. Hinc extra crimen hæresis aut, schismatis non poterit Papa Reges temporali iurisdictione priuare.

APPEN. 2. Hinc, neq; poterit alicui Regi Christiano potestatem tribuere, ut sibi Indorum regna usurpet: non enim est orbis temporalis dominus: non desunt, qui oppositum affirmant.

CONCLUSIO IIII.

POTEST Papa quancunq; potestatem civilem temporalibus bonis priuare, quando fuerit ad fidei, & mandatorum Dei obseruantiam necessarium, v.g. si fuerit hæreticus, aut schismaticus, potest illum deponere, & ad hoc aliorum Regum auxilium implorare. Perinde si Rex aliquis constituat leges cõtrarias diuinis, & Ecclesiasticis legibus, illas poterit reuocare per Ecclesiasticas censuras, procedendo vsq; ad regni depositionem: ita habetur in capite, cum secundum leges, de hæreticis, in 6.

APPEN. 3. Hinc Papa poterit irritare leges civiles cõcedentes dominium per malæ fidei præscriptionem, & sunt de facto abrogatæ: quia sunt contra ius diuinum, ut cõstat ex capite, vigilanter, de præscriptionibus.

Art. vlt. An Clerici in sacris constituti sint quantum ad personas à potestate civili per ius Diuinum exempti?

DVÆ sunt opiniones. Prima gloss. in cap. quanquam, de censibus, in 6. & Gratiani in capite, tributum, 23. q. 8. qui dicunt, Clericorum res, & personas esse à potestate civili exemptas. Contraria opinio est S. Tho. super Epistolam ad Romanos, dicentis, esse exemptos Clericos à tributorum solutione per priuilegia Principum.

CON-

CONCLUSIO I.

CLERICI quantum ad causas spirituales sunt iure Diuino à potestate civili exempti, ita ut nemo possit præter Papam eorum spirituales causas definire, v.g. creare Episcopos, & Prælatos, spectat de iure Diuino ad Rom. Pont. atq; etiam lites super iurisdictionem Episcoporum, & Prælatorum, & alia id genus definire: quia Prælati in foro conscientiæ, & exteriori non à Regibus, & dominis temporalibus, sed dependenter à Papa habent iurisdictionem: Petro enim, & non alicui Imperatorum dictum fuit: Tibi dabo clauas regni cælorum: & Ioannis ultimo: Pasce oues meas.

Matth. 28.

Ioan. ult.

Idem est etiam iudicium de causis spiritualibus laicorum, ut sunt matrimoniales causæ: quia cum sint spirituales à solo Iudice, habente clauas regni cælorum, definiiri possunt.

APPEN. I.

CONCLUSIO II.

CLERICI in minoribus constituti iure Diuino quantum ad pœnas corporales à potestate civili non sunt exempti. De facto enim Clerici, & in sacris constituti degradantur, & curiæ seculari suspendendi traduntur: quare priuilegium non erat de iure Diuino, quo ante degradationem fruebantur: alioqui enim nullo modo Papa Clericos hoc priuilegio priuare posset.

Hinc bona Clericorum, sicut eorum personæ, nõ sunt iure Diuino à potestate civili libera: nam si personæ non sunt exemptæ, multo minus bona: quam obrem perspicuum est, solo iure Ecclesiastico positiuo esse Clericos exemptos à civili potestate.

APPEN. 2.

Diffic. Tenentur ne Clerici seruare leges regni, in quo vitam degunt?

CONCLUSIO.

TENENTVR quidem, etiam qui in sacris sunt constituti, civiles leges seruare, quæ aliàs in conscientia obligant: non quidem quatenus regibus subduntur, sed quatenus illarum transgressio est cõtra virtutem moralem. Hæc de Sacramento ordinis.

FLORES THEOSOPHICARVM quæstionum Sacramenti matrimonij.

DE quo disputat Magister à d. 26. vsq; ad 42. & DD. ibidem, præter quos est legendus pater à Castro verb. Coitus. verb. matrimoniū. & verb. nuptiæ. cōtra hæreses. & Sess. 24. Conc. Trid.

QVÆSTIO PRIMA DE HIS, QVÆ AD ESSENTIAM MATRIMONII PERTINENT.

HAC quæst. 26. 27. distinct. Magist. explicantur.

Alex. Alen. q. 1. m. 3. ar. 3. b. Art. I. An matrimonium sit ex institutione diuina, an ex naturali dicitur.

2. S. Thom. in additionibus

ad 3. p. q. 41.

artic. 1. reliqui

d. 26. Ric. q. 1.

art. 1. Sco. q. 1.

& Duran. D.

Bon. ar. 1. q. 1.

IDEST, an sit secundum inclinationem naturalem, tanquam necessarium ad conseruationem speciei humanæ, ita vt per copulam vagam conseruari non possit.

CONCLUSIO I.

SI homo, nõ vt rationis particeps est, sed vt animal est, confidetur, & matrimoniū nõ, non est vinculu indissolubile, sed si vt est contractus inter determinatū virum, & fœminā, sumatur, tunc homo ad matrimoniū naturaliter inclinatur, quam inclinationem Ricardus generis esse dicit: quia aliter, quàm per matrimonium, suam speciē conseruare non potest. Ratio est: quia naturaliter homo ad operationem inclinatur, per quam indiuiduū, vel tota eius species conseruatur, quæ nisi per matrimonium inter determinatum virum, & vxorem, diu conseruari haud posset: nam ad humanæ speciē conseruationem liberorum educatio, & institutio necessaria est: quæquidem, si vxores essent communes, & indeterminati patres, non fierent: tunc enim nullus educandi, instituendique liberos curam haberet.

APPEN. I.

Hinc sequitur simplicem fornicationem non solum contra ius diuinum, verum etiam contra naturale ius esse, vt non furum facies: quia per vagam copulam humana species destrueretur, ad cuius conseruationem homo naturaliter inclinatur: quemadmodum venenū sumere cōtra ius naturæ est: quia propriū indiuiduū destruit, ad cuius conseruationē homo suapte natura est procliuus.

C O N -

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM, si, vt vinculum indissolubile est, confidetur, de iure naturali, id est, rectæ rationis dictamini consonū esse dicitur. Ratio est: quia si matrimonium esset ad tempus, non haberent parentes exactam curam educandi prolem, vt Reipub. conuenit: neq; esset corporum per translationem dominij permutatio, quæ sunt de ratione matrimonij, sed esset tantum corporum accommodatio.

Ad actus virtutis.

Hinc colligitur illius loci declaratio: Vade, & assume tibi vxorē fornicationis, &c. non quod filij essent illegitimi futuri: sed quia erant generandi ex quadam meretrice, quæ, post contractum matrimonium cum Osea, fuit legitima vxor.

APPEN. 2.
Osea. cap. 1.

Hinc error Symonis Magi, & aliorum hæreticorum refutatur, qui docuerunt, promiscuum fœminarū vsum esse licitū, ita vt quibus, qua vellet, sine peccato vti posset, cum sit contra ius Diuinū, & naturale. Vide patrem à Castro verb. Coitus. hæresi. 1. & 3.

Hæresis.

Art. II. An matrimonium fuerit à Deo mediate per ministros, vel immediate ab ipso institutum?

Alex. Alē ubi supra, Ric. q. 3. ar. 1. loco citato Dur. d. 342 q. 1. D. Bona; q. 1. ar. 2.

CONCLUSIO.

DEVS immediate, & non per aliquem ministrum contractum matrimonij instituit. Ratio est: quia instituta ministrorum possunt reuocari, & à ministris fieri in illis dispensatio: at verò matrimonium est indispensabile: nam quos Deus coniunxit, homo separare non potest.

Prima diffie. Quando fuit matrimonium institutum?

Alex. Alē ibidem Ric. ar. 1. q. 3. Dur. ubi supra. D. Bon. ibi.

QVATVOR sunt opiniones. Prima Magistri, cui subscripsit Sco. scilicet, matrimonium fuisse institutum illis verbis Adæ: Hoc nunc os de osibus meis, &c. vsq; ibi. Propter hanc relinquet homo patrem, & matrem, &c. Secūda est D. Bon. afferentis, fuisse institutum à Deo, & reuelatum Adæ, vt ipse esset matrimonij promulgator. Tertia Ric. tenentis fuisse institutum à Deo, quādo produxit Euam de costa Adæ. Quarta est S. Tho. hac. d. 26. qui

Gen. 2.

KK 5

docet

Gen. 1.

docet fuisse immediatè à Deo institutum, quando benedicens, primis parentibus dixit: Crescite, & multiplicamini, &c.

CONCLUSIO I.

Gen. 1.

MATRIMONIUM in statu innocentiae ante lapsum fuit à Deo in officium dūtaxat institutum: patet Gen. 1. Crescite, & multiplicamini, & replete terram.

CONCLUSIO II.

1. Cor. 7.

POST lapsum eadem institutio in officium, & in remedium permanit. Constat 1. ad Cor. 7. Bonum est homini mulierem nō tangere: propter fornicationem autem vnusquisq; suam habeat vxorem.

Secunda diffc. An matrimonij institutio fuerit consilium vel præceptum?

CONCLUSIO.

Gen. c. 1.

Alex. Alex. loc. citato S. Th. q. 93. p. citata ar. 2. Ric. ar. 3. q. 3. D. Bonan. ar. 1. q. 3.

IN statu Innocentiæ fuit sub præcepto: nā obligabat transgressores ad mortale: patet ex illo Gene. loco: Crescite, & multiplicamini, & replete terram. Et ratione confirmatur: nam, vt alimentum sumptio est ad conseruationem indiuiduum præcepto diuino, & naturali necessaria, ita vt, alimentum non sumens, esset sui ipsius homicida, & reus præcepti, Non occides, ita erat tunc præceptum Diuinum, & naturale matrimonij institutio ad propriam speciem humanam conseruandam.

Tertia diffc. Obligat ne hoc præceptum nunc omnes homines?

Ric. q. 2. ar. 2.

ad 1. Alexan.

Alex. loco cita-

to S. Th. q. 4. 1.

ar. 2. Dur. q. 2.

1. Cor. c. 7.

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Bona. d. 26. q. 3. ar. 1. asserentis, esse hoc præceptum in lege Euangelica per consiliū virginis reuocatum. Altera est B. Tho. & Ric. ex quorum sententia difficultati respondetur.

CONCLUSIO I.

PRÆCEPTUM matrimonij singulos copulatum, seu copulatiuè minimè obligat. Constat ex B. Paul. dicente: Solutus es ab vxore, noli quærere vxorem: & ibidem, Dico autem non nuptis, & viduis, bonum est illis, si permanserint, sicut & ego.

CONCLUSIO II.

NUNC temporis solum obligat Principes Reip. vt, si opus fuerit, sub-

rit, subditos ad matrimonium contrahendum compellant. Ratio est: nam vt defensio ciuitatis ab hostibus obligat non singulos ciues, sed gubernatorem (solus enim vita priuaretur, si ob eius negligentiam, ciuitas ab hostibus occuparetur) ita si genus humanum periret propter matrimonij defectum, soli principes mortalis peccati rei essent: non enim præceptum matrimonij ad indiuiduum, sed totius speciei humanæ conseruationem datum est.

Hinc, si Ecclesia Romana peste aliqua, vel calamitate alia, ad tantam hominum raritatem, vt tempore Noe redigeretur, essent Christiani ad matrimonium inter se contrahendum compellendi: ne, si cum infidelibus miscerentur, Ecclesia periret.

Hinc, si religiosi duntaxat essent in mundo superstites, essent quoq; ad matrimonium compellendi: quia votum solenne non obligat, quādo eius obseruatio est cum iure naturali, & diuino incompossibilis: quale est ius de humana specie conseruanda.

Cæterum Ric. hac dist. opinatur hoc præcepto singulos etiam homines obligari: verum quia est præceptum affirmans, non obligat semper, quantum ad actum, sed certo loco, & tempore à Deo determinato. v. g. quando tāta esset humani generis penuria, quāta Adæ, vel Noe tempore fuerat. At verò alio tempore, cum non sit multiplicatio necessaria, singulos minimè obligabit.

Art. III. An oscula, complexusq; maritalis, coniugalis copula licite fiant, sintq; gratiæ, & gloriæ meritoria?

CONCLUSIO I.

NON P T I Æ licitæ sunt, fieriq; sine peccato possunt. Constat ex D. Paul. qui docet futuros esse hæreticos in spiritu de moniorū prohibentes nubere. Tū etiā quia, Deo auctore, quo nullus sit deterior, homines contrahunt. Gen. 1. Crescite, & multiplicamini, &c.

Hinc confutatur hæresis multorū dicentium, nuptias esse illicitas, & peccare, qui nuptiarū fœdera inter se iungunt: in quam copiosissimè pater à Castro verb. nuptiæ, hæresi prima disputat.

CONCLUSIO II.

QUANDO congressus maritalis in officium, & in remedium exercetur, & coiuges in gratiā existentes referunt illum actum in Deum, erit proculdubio gratiæ, & gloriæ meritorius. Est enim pri-

mum

APPEN. I.

APPEN. 2.

S. Tho. Palud.

Alex. Alé. 28

1. q. 22. m. 7.

ar. 3. & 166.

m. 2. 5. Tho. q.

21. ar. 4. in ad-

dit. onibus, Re-

liqui d. 27. Ca-

str. ver. nuptia

1. Ad Tim. 4.

Hæresi.

Gen. 2.

1. Cor. 7.
Gen. 1.

primum actus iustitiæ, dicente B. Paul. Vir uxori debitum reddat. Secundò obedientiæ præceptum adimplet, scilicet, Crescite, & c. atq; etiam religionis: nam fit ad multiplicandam prolem in Dei cultum. Hæc sunt confessoribus animaduertenda, vt doceant cõiugatos, quo animo maritalem actum exercere debeant.

APPEN. 2.

Infr. d. 30.

Hinc colligitur, talem actum esse peccatum, & veniale, vt quidam existimant, si fiat solo animo explendi libidinem, vt bruta animalia coeunt, vel si nullo fine posito exerceatur: nam est tunc actus otiosus: erit autem mortale, si tunc animus exercendi eundem actum cum aliena habeatur.

APPEN. 3.

Hinc etiam sequitur, matrimonium, quanuis sit licitum, nõ semper esse cõsulendum: cum sit minimum bonũ: præstantior namq; est virginalis castitas, vidualisq; continentia.

Alex. Alẽ 4.
p. q. 2. m. 2. ar.
tic. 1. S. Tho. q.
42. artic. 1. in
additionibus
Ric. d. 26. art.
4. q. 1. Dur. ea
dem d. q. 3. pa-
ter Medi. c. 62
& sequentibus
lib. 5. vbi inpr.
Ad Ephes. c. 5

Art. IIII. Sit ne matrimonium nouæ legis sacramentum?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM, vt est vinculum indissolubile, est sacramentum à Deo in statu innocentie institutum, non vt gratiam conferret, sed vt vnionem inter verbum, & humanitatem, Christumq; & Ecclesiam repræsentaret. De fide est, & constat ad Ephes. vbi B. Paul. loquens de matrimonio primorum parentum ait: Sacramentum hoc inagnum est, & c. vide cap. gaude mus. de diuortiis.

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM, quatenus contractum, & consensus, actusq; vtriusq; coniugis significat, est nouæ legis sacramentum à Christo IESU institutum: propterea quòd, omnis cæremonia, vel ritus à Christo in Euangelio institutus, vel confirmatus in remedium contra aliquem peccati morbum, est nouæ legis sacramentum, id est, signum certum, quòd, posita illa cæremonia, non ponẽdo obicem datur gratia: & tale est matrimonium, vt ex superioribus cõstat. Definita est etiam in multis Conciliis, vide supra de sacramentis in genere. Et nota, fuisse institutum Matth. 19. vbi referẽs primam institutionem matrimonij Christus dixit: Quos Deus coniunxit, & c. vbi tanquam indissolubile à Deo factum approbavit.

Hinc

APPEN.

Hinc infertur, Matrimonium, vt est nouæ legis sacramentum, habere esse in fieri: nam illi actus coniugum, quibus mutuum cõsensum exprimunt, sunt sacramentum. At verò quatenus representat vnionem Christi, & Ecclesie, & c. habet esse permanens: nã est, illa indissolubilis obligatio, quæ nunquam vtroq; coniuge viuente extinguetur.

Prima diffie. Conferret ne gratiam, vt est nouæ legis sacramentum?

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM, vt in secunda conclusione articuli sumitur, ex opere operato gratiam conferet. Definita est expressè in Conc. Flor. & Trid. Sess. 24. Can. 1.

Secunda diffie. Quenam est matrimonij materia, & forma?

VARIÆ sunt de hac re opiniones. Prima est Palud. hac dist. q. 4. afferentis, materiam esse ipsos coniuges. Secunda opinio docet, materiam esse consensum contrahentium, & formã verba, Accipio te in meam, & c. Tertia opinio est Ric. quæ prima conclusione explicabitur. Quarta opinio est Durã. quæ supra q. 1. de sacramentis in genere refutata est. Quinta opinio est Magistri Soto, hac. d. 2. art. 1. ad primum, cuius erit secunda conclusio.

CONCLUSIO I.

VERBA, quæ prius proferuntur, materiæ rationem habent, quæ autem superueniunt formæ rationẽ induunt. Ratio est: quia verba, quæ posterius ab altero coniugum proferuntur, verbis præcedentibus dant esse sacramentale: proprium namq; formæ esse dare rei esse.

Hinc collige benedictionem Sacerdotis non esse matrimonij formam: quia accidit matrimonio iam confecto. Est tamẽ aliquid sacramentale, id est, sacramento annexum.

CONCLUSIO II.

VERBA vtriusq; cõiugis sunt sibi inuicem materia, & forma. Ratio est: quia sibi inuicem præstant, recipiuntq; sacramentale esse.

Tertia

Alex. Alẽ. 4.
p. q. 8. m. 1. ar.
1. & q. 13. m.
3. ar. 2. Sec. d.
28.

APPEN.

Tertia diffc. Quis est huius sacramenti minister?

Alex. Alē. ubi
sup. Sco. d. 18.

DVÆ sunt opiniones. Prima tribuitur S. Tho. qua dicitur minister Sacerdos: eiusdem opinionis est Guilliel. Parisi. Secunda est Mag. sent. & probabilior, quæ continetur hac conclusione.

CONCLUSIO.

NON Sacerdos, sed coniuges dicuntur esse ministri, cum sibi inuicē materiam, & formam ministrēt: patet inductione reliquorum sacramentorum: nam forma sacramenti est ministri actio, & cum actio contrahentium, scilicet, Accipio te in meam, & c. sit forma, ut paulò ante diximus: profectò nō Sacerdos, sed contrahentes erūt sibi inuicē ministri. lege cap. licet. desponsa duorū. Et quādo Cōc. Trid. Sess. 24. cap. 1. de reformatione, dicit, nullum esse matrimonium, nisi præsentē Sacerdote, & c. intelligitur, quantum ad validitatem contractus matrimonialis: nam ante definitionem huius Concilij Matrimonium clandestinū, vel nullo Sacerdote præsentē, erat verum sacramentum.

Hæresis.

Per secundam conclusionem huius articuli confutatur error Armenorum, negantium matrimonium esse sacramentum, quam Lutherus ab inferis excitauit. lege patrem à Castro verbo nuptiæ. hæresi. 3.

Art. V. Sit ne conjugalis copula de essentia matrimonij?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM ratum, etiam ante copulam, est essentiale, integrum, & verum matrimonij: ita ut copula de eius essentia non sit: solum enim est de essentia matrimonij indissolubilis nexus, & inseparabilis obligatio, quæ per solum matrimoniale consensum absq; copula contrahitur: est enim matrimonij definitio, Coniunctio maris, & fœminæ indiuiduam vitæ cōsuetudinem retinens. ut Can. illud. 27. q. 2. habetur. constat etiam exemplo sanctissimæ Virginis, & beatissimi Iosephi, inter quos fuit verum matrimonium.

CONCLUSIO II.

CONJUGALIS copula est de perfecta accidentali integritate matrimonij. Ratio est: quia tunc dicitur res aliqua perfecta accidenta-

Alex. Alex. ubi
S. Tho. ubi supra,
præ, ar. 4. Ric.
d. 27. art. 4. q.
3. D. Bona. d.
26. q. 3. et d.
27. ar. 9. 1. Sco.
d. 31. et Dur.
d. 27.

alias c. ma-
rimonij
et c. omnis
27 q. 2. no
vig m. c. 600
ta manu

cidentaliter, quando potentia reducitur ad actum, siue operatur: & copula conjugalis, matrimonij vsus, & operatio est.

Error Vvicleff, asserentis, ante copulam, nō esse verum matrimonium 1. concl. confutatur.

Hæresis.

Dist. 27. Art. I. Quenam est matrimonij definitio?

S. Tho. q. 44
art. 3. in addi
reliqui dist. 27
D. Bon. ar. 1.
q. 2. Ric. ar. 4.
q. 1. Sco. q. 1. 1. 1.
Dnr. ibidem.

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM, est viri mulierisq; coniunctio maritalis, inter legitimas personas indiuiduam vitæ consuetudinem retinens. Hæc est perfecta definitio, in qua loco generis ponitur (coniunctio) quæ est cōmunis ad omnes cōtractus, in quibus contrahentes vnitate cōsensu vniantur: differentia est vox illa (maritalis) finis, indiuiduam consuetudinē, & c. idest, obligationē ad reddendum mutuum debitum, si petatur, ita ut neuter line alterius facultate possit continentiam profiteri. Ita explicatur à D. August. & habetur in Can. B. Maria. 27. q. 2. & hoc sine distinguitur à cæteris contractibus, qui per voluntatem contrahentium dissolui possunt. Verum de his infra latius.

D. Aug.

Art. II. An sit de intrinseca ratione matrimonij mutuus consensus?

Alex. Alē. 27
p. q. 175. m. 6.
s. i. S. Tho. q.
45. arti. 1. veli-
qui. d. 27. D.
Bon. q. 1. Sco.
q. 2.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM de lege non aliter contrahitur, quam per mutuum contrahentium consensum. Definita est expressè in Conc. Flor. ubi mutuus consensus de præsententi matrimonij causa efficiens nominatur. lege cap. duas. desponsa duorum, & Can. sufficiat. 27. q. 2.

CONCLUSIO II.

POTEST Deus nullo partium consensu, aut dissenso, interueniente sua absoluta potentia matrimonium efficere, ut si diceret Martino: Esto vir Catharina. Ratio est: quia quicquid Deus potest, mediante causa secunda efficere, se solo ratione omnipotentie præstare potest: mutuus autem consensus, ut ex Cōc. Flo. proxime citato constat, efficiens causa matrimonij est: est tamē quæstio de possibili.

Hinc, si in Israel non fuisset nisi vnica meretrix, quando dixit Dominus

APPEND.

Dominus Osee: Accipe tibi vxorē fornicariam, illa continuò vxor Osee extitisset.

CONCLUSIO III.

ECCLESIA non potest vilo modo instituere, vt cōiuges matrimonium contrahant, quin prius illorum consensus interueniat. Est enim cōsiliū D. Pauli de virginitate dicentis: Præceptum Domini non habeo, cōsiliū autem do: & contra cōsilia diuina Ecclesia nihil instituere potest.

CONCLUSIO III.

POTEST tamen Ecclesia aliquos ad contrahendum, id est, ad præstandum mutuū consensum compellere. Potest enim per censuram excommunicationis cogere sponsum renitentem, vt cū sua sponsa per verba de præsentī contrahat. Sed de his infra 29. d.

Prima diffic. Talis consensus est ne signo aliquo exteriori necessario declarandus?

CONCLUSIO.

NISI signis exterioribus mutuus consensus exprimat, matrimonij contractus non perficietur. Ratio est: quia consensus, nisi signis exterioribus, constare non potest: Deus enim intuetur cor, homines autem quod foris apparet.

Secunda diffic. Si Deus vni contrahentium alterum velle reuelaret, esset ne hoc satis?

CONCLUSIO.

NEQV A QV A M sufficeret. Definita est in Cōc. Flo. vbi habetur, causam efficientem matrimonij esse mutuū consensum regulariter per verba de præsentī expressum. Notanter dicitur regulariter: quoniam aliquando contingit non verbis, sed nutibus, & signis declarari.

Tertia diffic. Talis consensus à quo est exprimendus?

DVÆ sunt opiniones. Palud. hac dist. q. 2. asserit, patrem, aut tutorem pro puella debere respondere. Altera opinio dicit, satis esse,

1. Cor. 7. dicitur. & D. Bon. q. 2. Sed. et Dur. q. 1. glossa in cap. tua frater nitatis. extra de sponalibus. 1. Reg. 16.

fatis esse, vt quilibet astantium pro puella, ipsa tamen non cōtradiciente, respondeat: quod quidem est verum in foro conscientie, cæterum in foro exteriori, si respondens pro puella non sit pater, aut tutor, matrimonium non censetur patet cap. 1. de desponsatione impuberum, in 6. § porro, quo Palud. opinio confirmatur.

Quarta diffic. matrimonium per procuratores contractum est ne sacramentum?

Alex. Alé. vbi supra, reliqui d. 30. q. 2.

DVÆ sunt opiniones, Dur. & Caieta. vbi supra partem negātem defendunt. Soto autem oppositum tenet. Et ratio illius est: quia cū Christus instituerit matrimonium esse verum sacramentum, temeritas, inquit, erit excludere à sacramento matrimonium inter absentes contractum: ita habetur per Eliezer seruum Abrahamæ, & patrem Rebecca, & c. Gen. 24.

Quinta diffic. Quando alter coniugum fictè contrahit, est ne verum matrimonium?

NOTA aliud esse hoc loco quærere, quid fictus facere teneatur: aliud verò, qua ratione innocens debitum petere possit.

CONCLUSIO.

FICTVS tenetur cōsensum præstare. Ratio est: quia post Concil. Trid. iste non posset contrahere, nisi in facie Ecclesie coram tribus testibus, & compelleretur ab Ecclesia in perpetuum cum coniuge habitare: quare, ne sit in statu damnationis, tenebitur omnino consensum præstare. Quantum ad secundum, opinio Scot. est dist. 30. 4. vbi ait, Cōiunx innocens deponat omnino conscientiam non credendo ficto, & ita poterit petere, & reddere debitum: & si non deposuerit conscientiam, peccabit petendo: quia aget contra conscientiam, atq; etiam peccabit negando, & recedendo à viro: quoniam fortassis fictus mentitur, dicens se non consensisse. Aliter verò respondet Soto hac dist. nam aut coniunx innocens habet legitimam causam credendi ficto, aut est dubius: quia fortassis sunt æquales in vtranq; partem coniecturæ: si primum, non poterit tunc innocens reddere, aut exigere debitum, sed tene-

F. q. 4.

LL

tur se-

tur separare se, donec iterum præstet consensum, & simul contrahat matrimonium: si secundum, poterit, inquit, innocens exigere debitum à ficto. Ratio est: quia in pari causa dubitandi, melior est conditio possidentis.

Hæresis.

Ex hoc artic. manet refutatus error Vvitcleff, afferentis, solum consensum internum efficere matrimonium, quo errore notatur etiam Abbas Panor. in cap. cum locum. de sponsalibus.

Panorm. causæ legendus.

Alex. Alen. 2. p. q. 170. m. 3. S. Tho. q. 53. c. 8. q. 61. ar. 2. D. Bon. ar. ult. q. 2. & dist. 32. q. 2. ar. 1. Scot. d. 31.

Art. III. An matrimonium ratum per ingressum religionis alterius coniugum dissolvatur?

CONCLUSIO I.

POST matrimonium ratum, & non consumatum, integrum est alteri coniugum, altero etiam invito, ad religionem transire. Definita est toto titulo de conuersione coniugatorum. præsertim in cap. ex publico ibidem, ubi exempla B. Macharij, & Alexij referuntur.

CONCLUSIO II.

CONSUMMATO iam matrimonio, nulli coniugum licet religionem ingredi altero invito: patet ex iisdem cap. de conuersione coniugatorum.

CONCLUSIO III.

IN casu primæ conclusionis, facta iam coniugis professione, poterit in seculo manens matrimonium contrahere. Definita est in cap. ex publico. prima conclusione citato: nã professio est mors civilis.

D. Bon. d. 27. artic. ult. q. 2. Sec. ubi supra.

Primæ diffic. Qua auctoritate matrimonium ratum dirimitur?

CONCLUSIO.

Matth. 19.

DISSOLVITVR per ingressum religionis auctoritate potius Dei, quam Ecclesiæ: Quos enim Deus coniunxit, &c. est etiam definita à Nicolao Papa, & refertur Can. scripsit. 27. q. 2.

Secunda

Secunda diffic. Matrimonium consummatum potest ne aliquando quantum ad vinculum, utroque coniugum viuentis, dissolui?

CONCLUSIO.

NULLO modo est separabile: sola enim morte matrimonij consummati vinculum dissolvitur. Matth. 19. Quos Deus coniunxit homo, &c. & B. Paul. Mulier, quæ sub viro est, viuentis viro, alligata est legi viri: si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege: nam poterit tunc cum alio contrahere.

Matth. 19.

1. Cor. 7.

Falsus est Caieta. circa explicationem huius loci Matth. 19. scilicet: Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi propter fornicationem, &c. ait enim, Intelligo igitur, ex hac Domini IESU Christi lege, licitum esse Christiano dimittere uxorem propter fornicationem carnalem uxoris, & posse ducere aliam uxorem, salva semper definitione Ecclesiæ: quod videtur ab Erasmo sumpsisse: sed de his infra de diuortio.

Caiet. causæ legendus.

Matth. 19.

Hinc refutatur error Montani, & cæterorum dicentium nuptiarum fœdus, & vinculum pro coniugum arbitrio dissolui posse.

Hæresis.

Cast. ubi supra hæresis 9.

Tertia diffic. An sit hoc matrimonium separabile quoad thorum?

Alex. Alen. 3. p. q. 27. m. 4. ar. 3. §. 4. reli.

qui d. 27. D. Bon. ar. 1. q. 1.

Ric. ar. 2. q. 1.

CONCLUSIO I.

SI uterque coniugum emisit votum simplex continentia, neuter potest debitum reddere, vel petere, sine voti dispensatione. Ratio est: quia votum obligat.

CONCLUSIO II.

SI vnus eorum emisit votum continentia, de consensu alterius, poterit, qui facultatem concessit, illam reuocare, & debitum exigere. Definita est in Can. manifestum. 33. q. 5. Ratio autem est: propter vitandum fornicationis peccatum cum aliena.

Si uterque conuertitur ad Deum per votum solenne religionis, quanuis maneat matrimonium insolubile quoad vinculum: nam quilibet est coniunx alterius, ut supra in secunda diffic. patet: est tamen solutum quantum ad thorum per votum solenne continentia, ut ex dictis constat.

APPEN.

LL 2

DV:

Quid si alter coniugum solum religionem profiteatur?

CONCLUSIO I.

SI manens in seculo est suspectus de incontinentia, quia forsitan est iuuenis, non potest tunc vnus sine altero religionem profiteri, et si profiteatur, erit nulla professio. Definita est in cap. cum sis praeditus. de conuersione coniugatorum.

CONCLUSIO II.

SI non est suspectus: quia iam est proeclatae aetatis, utpote, sexagenarius, satis erit tunc, ut de licentia Episcopi continentiam uoeat, & in seculo maneat. Definita est in cap. cum sis praeditus, citato: & in Canone Agatosa. 27. q. 2. & ab Honorio Papa in regula nostrae Seraphicae Religionis. cap. 2. ubi de ingressuris religionem dicitur: quod si uxores non habent, vel si habent, etiam monasterium intrauerunt uxores, vel licentiam eis dederint auctoritate dicecesani Episcopi, voto continentiae iam emisso, vel illius sint aetatis uxores, ut non possit de illis oriri suspitio, &c.

Ric. ar. 2. q. 2.
D. Bon. ar. 2.
q. 1. Dur. ibid;
q. 1.

Quarta diffie. Si vnus coniugum de licentia alterius professus sit religionem, poterit ne (facta professione) qui in seculo manet illum extrahere?

CONCLUSIO.

POTEST quidem. Definita est in cap. i. de conuersione coniugatorum.

Quinta diffie. Extractus a religione, soluto matrimonio per mortem alterius, tenebitur ne reuertitur ad religionem?

CONCLUSIO.

PLANE tenebitur. Definita est in cap. ex parte. de conuersione coniugatorum.

Sexta diffie. Quid si de facto secundas nuptias contrahat?

CONCLUSIO.

NVLLE erunt nuptiae. Ratio est: quia votum a principio fuit validum.

Septima

Septima diffie. Quid de coniuge, qui sine alterius licentia solenniter professus est, & ab alio extractus a religione, illo mortuo, ad quid tenebitur?

S. Tho. q. 61.
ar. 1. D. Bon.
in lite. H. Dur.
q. 2.

CONCLUSIO.

NON tenebitur ad religionem redire. Definita est in cap. quidam. de conuersione coniugatorum: professio enim fuit nulla.

Octaua diffie. Poterit ne ille secundas nuptias contrahere?

VIDETUR quidem non posse: quia quantum in se est, tenetur seruare votum emissum continentiae: videtur etiam posse: quia votum fuit nullum: quod indicat glossa super cap. quidam citato.

Nona diffie. Sunt ne haec vera, quando promouetur ad sacros ordines, aut assumitur ad Episcopatum?

CONCLUSIO I.

SI vxor est sexagenaria, poterit in seculo, emisso continentiae voto, manere: si autem fuerit minor, tenebitur religionem intrare. Definita est in cap. sanè. de conuersione coniugatorum: aut illum repetere.

Soto dist. 27. q.
2. ar. 4.

CONCLUSIO II.

CONVERSIO coniugum ad religionem fieri non potest nisi petita licentia ab Episcopo, & obtenta. Ita definitur in Can. si vir, & vxor. 27. q. 2.

Decima diffie. Quid de separatione coniugum, quae fit per adulterium vxoris?

CONCLUSIO.

POTERIT vir tunc, si fuerit innocens, inuita vxore altera, ad religionem conuerti: si verò non fuerit innocens: nequaquam poterit: sed de his infra de diuortio latius.

F. q. t. s. 4.

LL. 3

Vndecima

D. Bon. ar. 3.
q. 2. d. 27. &
DD. h. ar. d. 27

Vndecima diffie. An possit Papa dispensare in matrimonio rato quoad vinculum, ita vt uterque possit ad secundas nuptias transire?

DVÆ sunt opiniones. Prima glossæ in cap. ex publico. supra citato, quam omnes Canonistæ amplectuntur, & est affirmans. Vide Silu. verb. diuortium. 4. vbi illos nominat, quibus adhuc sit Caic. opus. 27. q. 25. Contraria opinio est omnium ferè Theologorum, & Siluest.

CONCLUSIO.

PA P A non potest dispensare in matrimonio rato, quoad vinculum, ita vt liceat vtrique coniugum ad secundas nuptias conuolare. Ratio est: quia Papa non potest dispensare in matrimonio consummato, vt omnes fatentur, ergo neq; in rato poterit: consequentia est manifesta: quia quoad essentialia, hæc duo matrimonia nullo discrimine distant: imo oppositum fuit error Vvicleff, afferentis, copulam ad essentialiam matrimonij pertinere.

Harasis.

Art. IIII. De sponsalibus.

Prima diffie. An sint promissiones futurarum nuptiarum?

CONCLUSIO I.

SPONSALIA sunt mutuae viri, & feminae promissiones, de matrimonio in futurum contrahendo. Ratio est: quia promissio non est presentis, sed futuri euentus: nemo enim dicitur promittere, quod statim tradit, sed quod traditurus est, & in sponsalibus, vt nominis etymologia declarat, spontaneæ, & mutuae promissiones fiunt.

CONCLUSIO II.

AD matrimonium præterita sponsalia minimè sufficiunt, nisi vtriusq; coniugis nouus consensus, vel formaliter per verba de presenti, vel virtualiter per copulam maritalem, vt olim ante Concil. Trid. accedat. Ratio est: quia matrimonium est mutua corporum traditio vtriusq; coniugis ad copulam maritalem: at verò in sponsalibus non fit corporum traditio, sed traditionis promissio: non enim sunt idem, tradam tibi equum, vel trado tibi illum.

Secunda

Secunda diffie. Qua etate licet sponsalia contrahere?

CONCLUSIO I.

TEMPVS permissum contrahendi sponsalia per seipfos est à septimo anno expleto, & non antea: non enim ante illam ætatem vtitur homo perfecto rationis iudicio, vt possit assensum alicui contractui præstare. Definita est etiam in cap. literas. & in cap. accessit. & in cap. ad dissoluendum. de despotatione impuberum. & cap. vnico. eodem titulo, in 6.

CONCLUSIO II.

AD V E N I E N T E pubertate vtriusq; sponsi, tenentur pueri, qui per seipfos ante pubertatem sponsalia contraxerunt, altero volente, legitimum contrahere matrimonium. Ratio est: quia promissio homini facta promittentem in conscientia obligat: & sponsalia promissiones quædam sunt, nisi fortè remissio mutuae promissionis fiat.

CONCLUSIO III.

QU A N D O parètes pro filiis, aut tutores pro popullis in infantia sponsalia celebrant, infantes post pubertatem matrimonium contrahere non tenentur: propterea quòd, nullus ad matrimonij obligatur, nisi ratione propriae promissionis, vel propter hominum penuriam: & infantes in casu posito nihil promiserunt, neq; hominum penuria illorum matrimonio indiget.

Tertia diffie. An sponsalia iuramento affirmata matrimonij robur obtineant?

CONCLUSIO.

SPONSALIA iuramento affirmata vim matrimonij de presenti minimè habent. Definita est in cap. 2. de sponsalibus. vbi dicitur, per consensum partium dissolui posse.

Opinio Soti hac dist. est. huiusmodi sponsalia, quando personæ sunt legitimæ non posse dissolui, nisi per dispensationem ex legitima causa. Oppositum tamen est definitum cap. citato absolute confirmatur à simili: nam, vt alij contractus iuramento firmati possunt solo partium consensu dissolui, ita, & hic: nullum enim ibi est periculum: nam vtraque pars iuri suo cedit.

LL 4

Quarta

S. Tho q. 46.
ar. 2. Seco d. 18
q. 1.
Canonista c. 2.
& c. ex literis
el. 2. & c. r. q.
quesiuit de sponsalibus.

*Quarta diffi. Poterit ne Iudex Ecclesiasticus in foro exteriori
sponsum compellere, vt iuramentum adimpleat?*

IN cap. ex literis. dicitur esse compellendum per censurâ Eccle-
siasticâ: at verò in cap. requisit. eodem titulo oppositū definitur.

CONCLUSIO.

IN hoc casu non potest Iudex sponsum inuitum compellere, vt
cum sponsa per verba de præsentī contrahat. Definita est ex-
pressè in cap. requisit. Et nota intelligendam esse conclusionem
de compulsionē per carcerem, & de alia compulsionē, quā per
censuram Ecclesiasticam ita enim in Curia Ecclesiæ fieri consue-
uit. Caput autem. ex literis. intelligitur, quādo publicū bonū futu-
rū speratur: vt est alicuius regni conuersio ad fidē: tunc enim reus
per censuram Ecclesiasticam esset ad contrahendum compellen-
dus: & ratione publici commodi Iudici obedire teneretur.

Quinta diffi. Quid si interim cum alia per verba de præsentī cōtrahat?

RESPONDEO, Valebit matrimonium, Deum tam en-
vltorem habebit.

*Sexta diffi. Copula carnalis post sponsalia de futuro facit ne
verum matrimonium?*

CONCLUSIO I.

POST Conc. Trid. sponsalia de futuro pro nullā subsequen-
tem copulam verum matrimonium efficiuntur. Definita est
ibidem Sess. 24. capit. 1. de reformatione matrimonij: quia quando
matrimonium sine presentia parochi, aut alterius Sacerdotis, & si-
ne presentia aliorum duorum, vel trium testium fit, est clandestinum,
& ipso iure nullum, & ex consequenti subsequens copula
sponsalia sine tali solennitate contracta verum matrimonium non
facit.

CONCLUSIO II.

ANTE Conc. Trid. sponsalia de futuro per copulam affectu
maritali superuenientem verum matrimoniū efficiebantur, quan-
do, sci-

do, scilicet, ambo actuali animo, & intentione consensandi per
illam copulam matrimonium, iungebantur. Hoc enim erat olim
ius commune, vt cōstat in cap. is, qui fidem. & cap. de illis. & cap.
per tuas. de sponsalibus.

Septima diffi. An aliquo modo dissolui sponsalia possint?

CONCLUSIO.

POSSUNT quidem duodecim casibus dissolui: quos Sil-
uest. apertissimè declarat. Est autem circa nonum casum, qui
continetur in cap. ex literis. de eo, qui cognouit confanguineam al-
terius sponsi, animaduertendum, reddi tūc temporis inhabiles ad
contrahendum: quia efficiuntur affines. Hic autē casus post Cōc.
Trid. Sess. 24. c. 4. de reformatione matrimonij est verus, quando
affinitas contrahitur in primo, & secundo gradu consanguinitatis:
nam alij gradus matrimonium non impediunt.

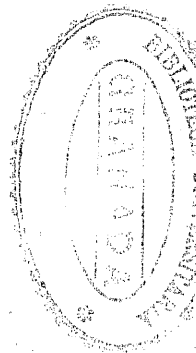
Art. vlt. Sunt ne bigami irregulares?

*Ric. d. 27. Soto
ar 4. Sco d. 13
q. 2. Durā. d.
27. q. 4.*

PRIMVM nota, bigamum propriè dici, qui cum duabus
vxoribus legitimis, vel cum vidua à priori viro cognita cōtra-
xit. vt constat ex cap. debitum. de bigamis. Secundo animaduerte,
bigamiam esse duplicem, veram, scilicet, & interpretatiuam: ve-
ra est, quam modò diximus, quæ non repræsentat perfectè vnio-
nem vnus Christi ad vnā Ecclesiam propter secundum matri-
monium: interpretatiua est illa, quæ etiam si sit vnus viri ad vnicā
vxorem, vel è conuerso, punitur tamen vir irregularitatis pœna,
perinde ac si esset bigamus. Præterea nota, bigamiam interpreta-
tiuam quinque modis sumi, vt cap. super eo. de bigamis, refertur.
Prima est, quando quis, viuentē priori legitima, duxit secundam
legitimam. Secunda, quando mortua priori legitima, duxit secundam
illegitimam: quia forte erat affinis, & consanguinea, hi duo
modi bigamiæ intelligendi sunt, dum modò vtramq; cognouerit:
aliter enim non erit irregularis. Tertia, quando contraxit cum cor-
rupta scienter, vel ignoranter. Quarta, quando cognouit propriam
vxorem adulteram, etiam ignorando adulterium, tempore, quo
illam cognouit. Quinta, quando post votum solenne religionis,

LL 5

aut or-

aut ordinis de facto matrimonium contraxit. Vltimò perpende, nunquam irregularitatem ex bigamia contrahi, nisi interueniente cum vtraque carnali copula, vt definitum est in cap. citato, de bigamis.

CONCLUSIO I.

BIGAMVS propriè dictus est irregularis ad suscipiendos sacros ordines, vel ad susceptos administrandos. Definita est cap. i. & cap. super eo, & cap. debitum. de bigamis non ordinandis.

CONCLUSIO II.

BIGAMVS interpretatiuè primo, & secundo modo, si vtrancq; uxorem cognouerit, est irregularis. Definita est in cap. nuper. de bigamis.

CONCLUSIO III.

QVI cum duabus contraxit, quas cognouit, licet vtrancq; matrimonium nullum fuerit, vt si vtraq; consanguinea erat, bigamus, & irregularis interpretatiuè iudicatur. Ratio est: quia quantum in se fuit, binas contraxit nuptias.

CONCLUSIO IIII.

BIGAMVS interpretatiuè tertia bigamia est irregularis. Definita est in Cano. qui in aliquo. 51. dist. & de hac disputant Canonistæ super cap. i. qui Clerici, vel vouentes contrahere possint.

CONCLUSIO V.

BIGAMVS interpretatiuè quarta bigamia, secundum probabilem sententiam S. Tho. & Ric. hac dist. irregularis censetur. Ratio est: quia irregularitas in bigamia non præsupponit culpam, sed defectum in Sacramento matrimonij, quatenus alter coniugum non perfectè representat Christum, siue Ecclesiam, & mulier adultera perfectè non representat Ecclesiam, quam B. Paul. Virginem castam Christo exhibendam appellat.

CONCLUSIO VI.

BIGAMVS interpretatiuè quinta bigamia est irregularis. Definita est in cap. nuper. citato.

CONCLUSIO VII.

IRREGVLARITAS, quæ per bigamiam propriam, vel interpretatiuam contrahitur, est inhabilitas ad sacros ordines recipiendos, & ad non ministrandos susceptos nullam culpam, vel peccatum præsupponens. Et ad probationem nota, duplicem esse irregularitatem,

tatem, propriam vnâ, quæ est pœna, & cœsura Ecclesiastica propter culpam inflicta, vt quam contrahit excôcommunicatus celebras: alteram, quæ est inhabilitas, propter aliquam indecentiam, vt quæ propter homicidium iustum, aut iniustum contrahitur, & propter bigamiam: quia transire ad secundas nuptias legitimas, nullum est peccatum.

Prima diffi. Potestne Papa in bigamis dispensare: vt ad sacros ordines promoucantur?

CONCLUSIO I.

POTEST quidè dispensare. Definita est in Cano. lector. 34. d. vbi legitur, Lucium Papam dispesasse cum Episcopo Pa normitano, qui bigamus fuerat.

CONCLUSIO II.

EPISCOPVS potest dispensare cum bigamo, vt ad minores ordines promoucantur. Definita est in eodem Cano. lector.

Secunda diffi. An irregularitas bigamie per Baptismum tollatur?

DE hac difficultate fuit olim contentio inter B. Hiero. & D. Aug. B. Hieronymus, dicebat tolli: vt habetur in Can. vnus vxoris dist. 26. oppositum asseruit D. August. & refertur in Can. acutius. 28. q. 3. quem sequuntur omnes Theologi.

CONCLUSIO.

IRREGVLARITAS bigamie non tollitur per Baptismum. Ratio est: nam etiam si matrimonium infidelium nõ erat sacramentum gratiam conferens, erat nihilominus sacramentum, id est, sacrum signum, vnionem inter Christum, & Ecclesiam significans, & ex consequenti habet bigami defectum significandi hanc vnionem, & ita post conuersionem erunt irregulares.

Tertia diffi. An irregularitas ex homicidio per Baptismum tollatur? Ric. ar. 4. q. 28 d. 27.

OPINIO Ricar. est, non tolli irregularitatem homicidij iusti, cum nõ sit peccati pœna. communis opinio hac dist. & Scot. d. 33. q. 2. tenet oppositum.

C O N.

Paluda est hac
d. q. 4.

2. Cor. 11.

CONCLUSIO.

IRREGULARITAS per quaecumq; homicidium contracta medio Baptismo tollitur. Ratio est: quia in primitiua Ecclesia nullus homicida, quemadmodum bigamus, à sacris ordinibus excludabatur. Cuius institutionis causa erat: quia horror homicidij, nõ autem indecentia bigamiæ in representando, & significado vnionem Christi cum Ecclesia, per Baptismum purgabatur.

*Sūma Angel.
verb. irregularitas.*

QVÆSTIO SECUNDA DE MATRIMONIO
CONDITIONATO.

H A C quæst. 28. dist. Magistri exponitur.

*S. Th. q. 47. ar. 5. & reliqui d. 18.
D. Bona. ar. 1.
q. 3. Ric. ar. 2.
q. 2. Sco. d. 29
q. 1. Dur. q. 2.
d. 28.*

Art. vnicus. An contractus matrimonialis sub conditione factus, conditione non existente, valeat?

CONCLUSIO I.

CONDITIONIBVS de præsentibus, aut de futuro cum verbis de præsentibus iam existentibus, statim valet matrimonium: vt si dicat, Accipio te in meam, si patri meo placet, vel placuerit: patet conclusio à simili de alijs contractibus Iuris civilis: vt definitur in l. itaq; ff. de conditionibus, & demonstrationibus.

CONCLUSIO.

QUANDO verbo de præsentibus cõditio de futuro in se necessaria apponitur, statim est verum matrimonium: vt si quis dicat, Accipio te in meam, si cælum nunquam digito tetigeris, vel aliquid simile, quod naturali necessitate venturum est, adiungatur. Ratio est: quia cum istæ conditiones necessariò venturæ sint, in suis causis adimpletæ esse censentur. Hæc est S. Thom. hac dist. contra glossam in cap. per tuas. de conditionibus appositis.

Artic. 3. q. 3.

APPEN.

Hinc, si quis contraheret, dicens, Cõtraham tecum, si pater meus est moriturus, statim matrimonium esset validum.

Prima diffi. Quid, si conditio de præsentibus, vel de præterito per verbum de futuro in contractu matrimoniali ponatur?

V. G. si dicat aliquis, Accipiam te in meam, si Imperator olim vicit Turcos.

C O N-

CONCLUSIO I.

IN tali casu non erit matrimonium, sed vera sponsalia: quia matrimonium fit per verba de præsentibus: hæc autem solum fit matrimonij de futuro promissio.

CONCLUSIO II.

SI in contractu dies, sub conditione necessaria, siue contingenti, proponatur, non statim verum matrimonium, sed sponsalia efficiuntur: vt si dicat, Cõtraham tecum, quando pater meus morietur: nam etsi conditio sit necessariò futura, consensus tamen non est de præsentibus, sed in diem signatam.

Secunda diffi. Quando conditio contingens de futuro verbo, de præsentibus appositam impletur, est ne nouus consensus necessariò præstandus?

*D. Bon. d. 28.
ar. 1. Dur. d.
28. et 29. q. 1.*

V. G. Contraham tecum, si dederis mihi centum, &c. Iuris periti in cap. de illis. de conditionibus appositis, tenent, non esse necessarium tunc nouum consensus, quibus ex Theologis solus Palud. adhæsit. Oppositam sententiam cæteri DD. Theologi hac dist. & d. 29. ar. 5. q. 2. sequenti defendunt.

CONCLUSIO.

QUOTIESCUNQUE conditio de futuro apponitur, quauis consensus verbo de præsentibus explicatur: semper tamen est de futuro, & talis cõtractus non est matrimonium, etiam conditione adimpleta, cum nouus consensus per verba de præsentibus exprimendus sit. Ratio est: quia nullum sacramentum, quale est matrimonium, potest sub conditione confici: neq; enim minister potest sacramenti effectum suspendere: quare, vt fiat sacramentum, necessariò esset nouus consensus.

Tertia diffi. An conditio habilitatis posita, quando personæ sunt inhabiles ad contrahendum, faciat sponsalia?

V. G. si consanguinei intra quartum gradum, hac conditione, scilicet, si Papa dispensauerit, cõtrahant. Adrianus duas opiniones in materia de matrimonio refert: opinio Adriani est affirmans. Communis autem opinio negans. Siluest. verb. matrimonij. 3. s. 9. affert.

affert peculiarem Calderini opinionem afferentis, adueniente dispensatione, non esse necessarium de nouo contrahere.

CONCLUSIO I.

CONTRACTVS præcedens dispensationem Rom. Pont. in casu posito non facit vera sponsalia, ita vt adueniente dispensatione, aliquis illorum titulo sponsalitij cum alio matrimonium contrahere teneatur. Ratio est: quia si affinitas sequens sponsalia dissoluit illa, vt in cap. superueniens. de spōsalibus. definitū est: multo magis profecto præcedens consanguinitas illa dissoluet: multo namq; minus impedit sponsalia subsequens affinitas, quàm præcedens consanguinitas.

CONCLUSIO. II.

TENETVR nihilominus ex lege iustitiæ vnus cōsanguineus, altero volente matrimonium, adueniente dispensatione, cōtrahere: propterea quòd, promissio in materia graui, qualis est matrimonij materia, obligat in cōscientia: aliter enim grauisima iniuria ille, cui facta est promissio, afficeretur.

Ris d. 28. art. 2. q. 2.

Quarta diffic. An conditio impossibilis reddat matrimonium nullum?

EXEMPLI causa, Contraho tecum, si cælum digito tetigeris, aut quid simile præstiteris: textus est expressus cap. finali. de conditionibus appositis. vbi conditiones turpes, aut impossibiles matrimonio appositae pro non adiectis habendas esse definitur. Circa cuius textus intelligētiam est grauis inter DD. Theologos disceptatio. Canonistæ primū intelligunt textum absque villo discrimine rationis, vel euentus. Palud. dist. 29. art. 5. tenet matrimonium non esse validum in foro conscientiae, quia conditio impossibilis potius dissensum, quàm consensum indicat. Adrianus in 4. in materia de matrimonio dubio 7. exponit, matrimonium esse verum, quando contrahentes ignoranter putant cōditionem esse possibilem: secus verò, si impossibilem credant. Alij, quorum nomina non expressit magister Soto. d. 29. q. 2. arti. 1. 4. affirmant, Ecclesiam absolutè tenere, tales contrahentes esse veros coniuges, etiam absq; consensu.

CON-

CONCLUSIO.

ABSOLVTE fatendum est, conditionem impossibilem verbis de præsentī appositam non annullare matrimonium. Probatur per c. finale in principio citatum: talis enim conditio est habenda pro non apposita, præsertim, si statim, prolatis prædictis verbis, cōsensus signa sequantur, vt si faciat, quod cæteri sponsi facere consueuerunt. Hæc enim est vera illius textus interpretatio.

Quinta diffic. An conditiones contrariæ substantiæ matrimonij, illud annullent?

DD. d. 28. q. 29. Canonistæ e finali. de conditionibus appositis Ric. ubi supra.

ANIMADVERTE primum, tria esse bona matrimonij, scilicet bonum fidei, bonum prolis, & sacramenti: erit autem contractus contra huiusmodi bona, si quis contrahat hac conditione, vt dicat, Contraho tecum, si generationem prolis euites, vel donec inueniam aliam honore, & facultatibus digniorem. Prima conditio est contra bonum prolis. Secunda contra bonum perpetuitatis, scilicet, sacramenti: vel tertio, si dicat, Contraho tecum, si pro quæstu adulterium comiseris, quod est cōtra bonum fidei matrimonialis.

CONCLUSIO.

CONTRACTVS matrimonialis, in quo vna ex prædictis conditionibus ponitur, redditur nullus. Expressè definita est à Gre. 9. in. c. fin. modò citato. Est enim matrimonium obligatio mutua ad bonum prolis, & bonum fidei, & bonum perpetuitatis, & qui conditionem aliquam ex dictis apponit, voluntatem obligandi se ad hæc tria minimè habet: atq; ita non efficitur matrimonium, quod solo animo obligandi se verbis expressis contrahitur.

Sexta diffic. An conditiones posibles, & turpes reddant nullum matrimonij contractum, quando non sunt contra illius substantiam?

V. G. si quis dicat: Accipio te in meam, si furtum, homicidium, vel quid simile commiseris.

CONCLUSIO I.

TALIS conditio turpis est habenda pro non adiecta. Definita est in c. fin. de conditionibus appositis. Et est explicandus textus,

textus, vt supra diximus, ita vt aliunde sint inuestiganda signa consensu, vel dissensus, & non ex conditione, vt supra dictum est.

CONCLUSIO II.

ALITER definiendum est circa hunc casum in foro conscientie, aliter verò in foro exteriori: nã si pœnitens confiteatur se non habuisse intentionem contrahendi, nisi adimpleta conditione turpi, tunc matrimonium nullum esse propter defectum consensus iudicabitur, eritq; compellendus, vt adimpleta conditione, matrimonium cõtrahat: nam etsi conditio fuerit turpis: res tamen promissa est honesta, & ex consequenti adimplenda.

Septima diffi. Quid si dicat, Contraho tecum, si mecum prius concubueris?

CONCLUSIO.

HÆC conditio potest esse honesta intelligendo illam de virginitate ex affectu maritali, ita vt habeat animum cognoscendi illam, tanquam vxorem, & non tanquam concubinam: & tunc cum primum illam cognoscit, per copulam consequentem verum efficitur matrimonium: quòd si fuerit turpis conditio, in foro exteriori pro nõ adiecta habetur, nisi probetur dissensus ex parte viri. Hæc concl. olim fuit vera, quando sponsalia de futuro per copulam subsequenter efficiebantur matrimonium: at verò nunc matrimonium est nullum, nisi contrahatur præsentibus testibus, & cum solennitate, à Conc. Trid. definita Sess. 24. cap. 1. de reformatione matrimonij.

Adr. est. in materia de sponsalibus, & gloss. de sponsa ducum.

Ric. ubi supra, & Adria. q. 6. de sponsalibus.

Octava diffi. An hæc conditio, Si te virginem inuenero, sit turpis, ita vt pro non adiecta habeatur?

RESPONDEO per tres propositiones.

PROPOSITIO I.

SI exploratio virginitatis est facienda per aspectum matronarum, conditio erit licita, vt supra diximus.

PROPOSITIO II.

SI per congressum virilem, turpis est, & in foro exteriori pro non apposita habetur, & iudicabitur, ac si esset consensus absolutus: nisi aliunde dissensus probetur.

PRO-

PROPOSITIO III.

IN foro conscientie standum est conditioni adimpletæ: impleta enim conditione tenebitur, qui illam posuit, matrimonium cõtrahere: nam et si conditio fuerit turpis, res tamen promissa honesta est, scilicet matrimonium: quemadmodum tenetur reddere cætum, qui illa promisit, vt homo interficeretur, adimpleta conditione, atque etiam, qui promisit pretium meretrici: quia adimplere promissum, honestum est.

Nona diffi. An valeat matrimonium, quando conditio est negatiua?

Adri. dub. r2. in hac materia. Soto dist. 29. in fine.

CONCLUSIO I.

SI negatio est exceptiua, includit affirmationem, & ex consequenti erunt sponsalia: vt si quis dicat, non ducam aliam præter te: idem enim est, ac si diceret, ducam te: quia exceptiua in rigore dialectico includit affirmationem.

CONCLUSIO II.

SI negatio est conditionalis, tunc non erunt sponsalia, vt si dicat, non ducam aliam nisi te: nam idem est, ac si dicatur: Si non duxero te, nullam aliam ducam: erit autem sensus ex præcedentibus, & sequentibus colligendus.

CONCLUSIO III.

SI autem fuerit conditio de futuro, & negatiua, sponsalia erunt nulla: quia pura negatio est dissensus, & ad matrimonium consensus desideratur: vt si quis dicat, nunquã aliam à te vxorem ducam.

QVÆSTIO OCTAVA DE CONSENSU LIBERO, ET COACTO.

HÆC quæst. distinct. 29. Magistri declaratur.

Alex. Ale. 2. p. q. 28 m. ar. 2. s. Tho. q. 47 ar. 3. D. Bon. & reliqui hac d. art. 1. Ric. card. q. 1. ar. 2. Scot. q. 1. Dur. q. 1. & 2.

Art. An metū cadente in constantem virum matrimonij contractus annulletur?

NOTA metū cadentem in constantem virum esse, qui potest virum studiosum cogere: vt iure faciat, quod cessante metu, non

Ft. q. f. 4.

MM

tu, non

tu, non fecisset: qui est quadruplex vel mortis, vel perpetuæ seruitutis, vel perpetui carceris, vel amissionis status.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM contractum metu cadente in constantem virum est nullum. Definita est in cap. cum locum. & in cap. veniēs. de sponsalibus.

CONCLUSIO II.

NOTA metus cadens citra virum constantem in foro exteriori matrimonium non irritat. Ratio est: quia iura canonica hactenus solum declararunt, matrimonium metu cadente in constantem virum contractum, esse nullum.

Prima diffi. Erit ne tale matrimonium nullum iure Diuino, & naturali, an Ecclesiastico tantum?

vbi supra.

*S. Tho. & S. o.
& Bona.*

VA R I Æ sunt opiniones. Prima Ricar. quem sequuti sunt Paluda. & alij, qui tenent iure tantum Ecclesiastico fieri invalidum. Altera opinio D. Bona. & Scot. asserentium, esse nullum iure naturali, & diuino: & Ecclesiam de nouo nihil in hoc casu in-stituisse, sed solum quod iure naturali, & diuino institutum erat, explicasse. Tertia opinio refertur à Silu. verbo matrimonij. 8. §. II. tenens, tale matrimonium esse validum secundum ius diuinum: rescindi tamē ab Ecclesia per actionem, quæ datur his, qui talem metum patiuntur. Hæc opinio est erronea: nam si esset validum secundum ius naturæ, & diuinum, non posset aliquo modo ab Ecclesia rescindi. vt constat Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.

Matth. 19.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM, metu cadente in constantem virum contractum, non est irritum ex iure tantum positio, eo quod Ecclesia personas, ad sic contrahendum, illegitimauit. Ratio est: quia matrimonium metu contractum ratificatur per solam libertatem superuenientem ex pacifica cohabitatione contrahentium, etiam si nouus consensus non interueniat. At verò matrimonium inter personas illegitimas nunquam ratum efficitur per solam libertatem, & personarum legitimationem, quin nouus consensus superueniat. vt constat ex l. oratio. ff. de sponsalibus: quare non fuit matrimonium

nium nullum, quia personæ fuerunt illegitimæ: alioqui enim esset nouus consensus necessarius.

CONCLUSIO II.

EST tamen nullum ex iure naturali, & diuino propter defectum libertatis in illo, qui metu ad contrahendum compellitur. Cõstat exemplo sacre Scripturæ: nam seruo Abrahæ petenti Rebeccam responderunt parentes illius: Vocemus puellam, & quæramus voluntatem eius: quam obrem lege naturæ, quæ sola tunc vigeat, libertas in matrimoniali contractu exigitur. Vnde tale matrimonium propter defectum libertatis iure naturæ in foro conscientiæ erit nullum: quia per iniustitiam nullus in conscientia obligatur.

Secunda diffi. Annullat ne matrimonium omnis metus cadens in virum constantem?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM metu ab intrinseco illato contractum, est verum. Ratio est: quia talis metus non est causa matrimonij, sed occasio, & ita liberè matrimonium, contrahitur: non enim ab alio, sed à seipso ad contrahendum inducitur.

Hinc, si quis ab inimicis obsessus in virum alicuius feminae se offerat, vt obsidionem auferat, matrimonium valebit: fuit enim liber consensus, cum non ab alio, sed à seipso sit ad contrahendum inductus.

APPEN. 1.

Hinc, si quis metu naufragij promittat aliquam pauperulam in vxorem ducere, vel de facto, titulo charitatis cum illa contrahat, erit verum matrimonium: quia non ab alio, sed à seipso inducitur, & de similibus erit similiter iudicandum.

APPEN. 2.

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM contractum metu ab extrinseco, non intentione inducendi ad matrimonium, erit validum: vt si quis ad patibulum ducendus dicat: se velle ducere meretricem in vxorem, vt mortem euadat: quemadmodum in aliquibus prouinciis statutum est. Ratio est: quia metus ille non est causa, sed occasio matrimonij, neque hac intentione ad patibulum ducitur: atque ita liberè contrahit, cum non ab alio, sed à seipso inducatur.

tu, non fecisset: qui est quadruplex vel mortis, vel perpetuæ seruitutis, vel perpetui carceris, vel amissionis status.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM contractum metu cadente in constantem virum est nullum. Definita est in cap. cum locum, & in cap. veniens, de sponsalibus.

CONCLUSIO II.

NOTA metus cadens citra virum constantem in foro exteriori matrimonium non irritat. Ratio est: quia iura canonica hæcenus solum declararunt, matrimonium metu cadente in constantem virum contractum, esse nullum.

Prima diffc. Erit ne tale matrimonium nullum iure Diuino, & naturali, an Ecclesiastico tantum?

vbi supra.

S. Tho. & S. o. & Bona.

Matth. 19.

VARIÆ sunt opiniones. Prima Ricar. quem sequuti sunt Paluda, & alij, qui tenent iure tantum Ecclesiastico fieri invalidum. Altera opinio D. Bona, & Scot. afferentium, esse nullum iure naturali, & diuino; & Ecclesiam de nouo nihil in hoc casu in fti uisse, sed solum quod iure naturali, & diuino institutum erat, explicasse. Tertia opinio refertur à Silu. verbo matrimoniū. 8. §. 11. tenens, tale matrimonium esse validum secundum ius diuinum: rescindi tamé ab Ecclesia per actionem, quæ datur his, qui talem metum patiuntur. Hæc opinio est erronea: nam si esset validum secundum ius naturæ, & diuinum, non posset aliquo modo ab Ecclesia rescindi. vt constat Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM, metu cadente in constantem virum contractum, non est irritum ex iure tantum positio, eo quod Ecclesia personas, ad sic contrahendum, illegitimaui. Ratio est: quia matrimonium metu contractum ratificatur per solam libertatem superuenientem ex pacifica cohabitatione contrahentium, etiam si nouus consensus non interueniat. At verò matrimonium inter personas illegitimas nunquam ratum efficitur per solam libertatem, & personarum legitimationem, quin nouus consensus superueniat. vt constat ex. l. oratio. ff. de sponsalibus: quare non fuit matrimonium

nium nullum, quia personæ fuerunt illegitimæ: alioqui enim esset nouus consensus necessarius.

CONCLUSIO II.

EST tamen nullum ex iure naturali, & diuino propter defectum libertatis in illo, qui metu ad contrahendum compellitur. Cõstat exemplo sacre Scripturæ: nam seruo Abrahæ petenti Rebeccam responderunt parentes illius: Vocemus puellam, & quæramus voluntatem eius: quam obrem lege naturæ, quæ sola tunc vigeat, libertas in matrimoniali contractu exigitur. Vnde tale matrimoniū propter defectum libertatis iure naturæ in foro conscientiæ erit nullum: quia per iniustitiam nullus in conscientia obligatur. Gen. 24.

Secunda diffc. Annullat ne matrimonium omnis metus cadens in virum constantem?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM metu ab intrinseco illato contractum, est verum. Ratio est: quia talis metus non est causam matrimonij, sed occasio, & ita liberè matrimonium, contrahitur: non enim ab alio, sed à seipso ad contrahendum inducitur.

Hinc, si quis ab inimicis obsessus in virum alicuius sceminæ se offerat, vt obsidionem auferat, matrimonium valebit: fuit enim liber consensus, cum non ab alio, sed à seipso sit ad contrahendum inductus. APPEN. 17.

Hinc, si quis metu naufragij promittat aliquam pauperulam in vxorem ducere, vel de facto, titulo charitatis cum illa cõtrahat, erit verum matrimonium: quia non ab alio, sed à seipso inducitur, & de similibus erit similiter iudicandum. APPEN. 27.

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM contractum metu ab extrinseco, non intentione inducendi ad matrimonium, erit validum: vt si quis ad patibulum ducendus dicat: se velle ducere meretricem in vxorem, vt mortem euadat: quemadmodum in aliquibus prouinciis statutum est. Ratio est: quia metus ille non est causa, sed occasio matrimonij, neq; hac intentione ad patibulum ducitur: atque ita liberè contrahit, cum non ab alio, sed à seipso inducatur.

CONCLUSIO III.

QUOTIESCUNQUE metus iuste, aut iniuste hac intentione inferitur, ut aliquis ad contrahendum inducatur, matrimonium erit nullum. Ratio est: quia metus in hoc casu est causa matrimonij, & violentus: quia tollit liberum consensum, qui de essentia matrimonij est.

APPEN. 3.

Si homini deprehenso in adulterio aliquis mortem commineatur, nisi cum alia contrahat, matrimonium erit nullum: quia talis metus est causa matrimonij, tollitq; libertatem: sicut nisi adulter sponte, ut mortem vitet, ad contrahendum se offerat. ut ex 2. concl. constat. Ita definitum est in. l. nec timorem. & in. l. isti quidem. ff. quod metus causa, & c.

APPEN. 4.

Hinc, si iudex latroni suspendendo poenae remissionem promittat, hac conditione, ut aliquam in uxorem ducat, tale matrimonium erit nullum, & de similibus simile est iudicium.

Tertia diffic. An matrimonium metu graui contractum, & iuramento firmatum, sit perinde irritum, ac si sine iuramento contrahatur?

RICAR. dist. 29. art. 2. q. 3. duas refert opiniones, vnam affirmantem, & alteram negantem, quam ipse sequitur.

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM metu graui contractum, & iuramento firmatum, ipso iure nullum esse censetur: pater, quia cum votum solenne emissum per metum grauem sit ipso iure nullum, ut in cap. primo. quod metus causa. definitur: matrimonium profecto erit etiam nullum: quando enim non fit proximo iniuria, nullum quoad Deum est inter votum, & iuramentum discrimen.

Quarta diffic. An quando metu graui ad contrahendum, & consummandum matrimonium aliquis compellitur, sit perinde irritum, ac si sine metu contrahatur?

CONCLUSIO.

IN hoc casu cognoscens mulierem non affectu maritali mori peccat, & verum matrimonium non conficitur: quod autem peccat: pater-

et: pater, quia fornicatur cum non sua, nullus enim metus à peccato excusat. Deinde, quod non sit matrimonium, constat: quoniam matrimonium à principio metu contractum non ratificatur, nisi per subsequentem matrimonij usum, & ille non usu matrimoniali, sed fornicario accessit.

Hinc, si affectu maritali ad mulierem accederet, verum efficeretur matrimonium. Ratio est: quia liberè tunc praestat matrimoniale usum: vir enim, qui est causa efficiens congressum, ut experientia testatur, non potest ad illum compelli: quæ admodum mulier, quæ passiuè tantum se habet, quæ ligari, & cognosci potest.

APPEN.

Quinta diffic. An matrimonium, quod ante a erat nullum, per subsequentem liberam cohabitationem, aut matrimonialem usum effici validum possit?

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM metu contractum, per liberam cohabitationem superuenientem, quæ est usus matrimonialis, verum, & validum efficitur. Ratio est, à simili: quia contractus civilis, qui fuit nullus ob defectum libertatis, verus efficitur adueniente libero usu rei permutatè, ut si liberè equo utatur, qui metu compulsum illum emit: tum etià, quia causa annullans matrimonium erat solus defectus libertatis, & cetera stante causa, cessat effectus.

Art. II. De compulsionem per imperium.

ABSOLVETUR duabus difficultatibus positis.

Prima diffic. An pater possit filium ad contrahendum matrimonium compellere?

CONCLUSIO I.

QUANDO non est necessarium ad aliquem finem: ut filius contrahat matrimonium, non tenetur parenti coniugium praecipienti obedire: est enim libertas ad contrahendum de lege naturali, quæ non potest paterno imperio tolli. Et est definita in cap. 2. & cap. accessit. de desponsatione impuberum, & per legem non cogitur. de ritu nuptiarum.

Communi est.

F. q. t. f. 4.

MM 3

Hinc,

APPEN.
D. Bon.

Hinc, puella desponsata per parentes ante pubertatem, postea reclamandi facultatem habet: ita expressè definitur in cap. accessit. citato.

CONCLUSIO II.

SI matrimonium filij est patri, aut Reipublicæ, aut ad aliquem bonum finem necessarium, poterit pater, non metu mortis, vel alia quavis violètia, sed simplici solum iussione filium ad matrimonium compellere: & filius si non contraxerit, mortaliter peccabit: ut si matrimonium expediat patri ad vitandas inimicitias, vel ad extirpandas hæreses, vel ad totius regni pacem: patet ex lege charitatis, quæ singulos obligat, non ut quæ sua sunt, sed quæ aliorum quarant: præsertim si fuerit persona publica, aut princeps.

Secunda diffic. Potest ne Princeps, vel Iudex, aliquando subditum metu mortis, siue carceris ad contrahendum compellere?

CONCLUSIO.

QUANDO subditus tenetur aliquo iure contrahere, aut quia desponsavit sibi aliquam, aut quia virginem violavit, quâ ducere, vel dotare tenetur, poterit Iudex siue Princeps illû ad matrimonium compellere: citra hos autem, & similes euentus compellere potest neminem: hic enim compulsus, siue metus est legitimus: quia fit à iudice habente auctoritatem compellendi: neque tollit libertatem, eam enim prius subditus, quando commisit delictum, amisit: quoniam volûtariè, ac liberè se ad pœnam obligavit.

QVÆSTIO QVARTA DE IMPEDIMENTO ERRORIS.

HÆC q. dist. 30. Magistri aperitur.

Art. I. An error in persona, vel in conditione verum matrimonium impediatur?

CONCLUSIO I.

ERROR in persona matrimonij contractum impedit. Ratio est: quia causa efficiens matrimonium est consensus, & facultas

facultas contrahendi cum certa, & determinata persona: & qui errat in persona, non habet voluntatem contrahendi cum illa, ut si pro filia Ioannis, filia Petri apponatur: atque ita, deficiente consensu, matrimonium est nullum.

CONCLUSIO II.

ERROR circa conditionem matrimonij contractum impedit: ut si mulier nubat seruo, quem liberum esse arbitrabatur: patet, quia seruus est impotens ad soluendû debitum, cum possit à domino impediri: & matrimonium nihil aliud est, quàm obligatio perpetua reddendi debitum, si petatur: quamobrem cum seruus non possit reddere debitum, matrimonium erit nullum.

Art. II. An error in bonis, & in qualitate matrimonium impediatur?

CONCLUSIO.

ERROR in bonis fortunæ, aut in qualitatibus coniugum matrimonium haud impedit: ut si quis ducat pauperem existimans esse diuitem, quanuis aliter eam non duceret. Ratio est: quia iste error non est circa essentialia matrimonij, sed circa accidentalialia: qui quidem non impedit contractum, quemadmodum error circa essentialia matrimonij, ut circa materiã, vel circa obligationem, id est, potentiam obligandi: sed de ratione enim contractus est consensus circa essentialia, & non circa accidentalialia, quemadmodum, & in reliquis contractibus.

Hinc, si quis cõtrahat cum corrupta, existimans virginem esse, erit verum matrimonium: nam accedit contractui integritas uxoris, vel corruptio.

Art. III. An inter Sanctissimam Virginem, & Beatissimum Ioseph fuerit verum matrimonium?

CONCLUSIO I.

SANCTISSIMA Virgo, antequam nuberet sancto Iosepho, votû continentie emiserat, & constat Luc. I. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? id est, non possum cognoscere, quoniam continentiam promisi.

CONCLUSIO II.

Matth. 1.

MATRIMONIUM ratum Sacratissimæ Virginis verum, & perfectum fuit: nam apud B. Matth. Ioseph coniunx vocatur.

CONCLUSIO III.

Ambro.

EXPEDIENS fuit multas ob causas, vt Sanctissima Maria viri nuberet: eas omnes reperies apud D. Ambro. Luc. 1. & apud S. Tho. loco citato.

Diffic. Habuerint ne in lege veteri præceptum contrahendi matrimonium. omnes potentes illud contraheret?

DVÆ sunt opiniones. Prima S. Tho. d. 30. & in. 3. p. q. modò citata affirmans. Secunda negans Sco. d. 30. q. 2. art. 1. quem, tacito, authore, sequitur Soto eadem. d. q. 2. art. 1. ad vltimum, scilicet, non fuisse tunc vniuersale præceptum contrahendi.

CONCLUSIO.

PATRIARCHÆ, vtpote Abraham, Isaac, & Iacob fortassis præceptum contrahendi Matrimonij habuerunt, vt Dei populus, qui ab illis exordium sumpsit, exiguisq; tunc erat, multiplicaretur: quo quidem multiplicato, nullus tali præcepto obligabatur: patet exemplis sanctorum veteris legis: Eliseus enim, Hieremias, & Isaias in perpetuo celibatu, authore D. Hieronymo, vixerunt, & D. Ioã. Baptista ad illud præceptum fuisset obligatus, cum ante mortem Christi nullum præceptum legale fuisset reuocatum.

D. Hiero.

QVÆSTIO QVINTA DE BONIS MATRIMONIJ fidei scilicet, prolis, & sacramenti.

HANC q. tractat Mag. 31. dist. absoluetur aliquot difficultatibus expositis.

Prima diffic. Indiget ne matrimonium aliqua excusatione?

ALIIS nominibus hæc difficultas à Ricar. & Duran. & ab aliis proponitur.

CONCLUSIO I.

MATRIMONII onera triplici bonorum genere excusantur, siue

sive recõpensantur: nõ enim est facienda iactura, nisi propter maioris lucri spem: vnde matrimonium, quod maximam tecum affert corporis iacturam spe maioris lucri, scilicet, propagationis generis humani, & quia sacramentum est, contrahitur.

CONCLUSIO II.

IN statu naturæ integræ matrimonium his bonis non erat excusandum. Ratio est: quia tunc nulla fuissent matrimonij onera, quæ in pœnam peccati successerunt.

Hinc matrimonium sanctissimæ, & immaculatæ Virginis Mariæ fuit ex se appetibile: caruit enim ærumnis, quibus cætera matrimonia abundant: quia neq; in conceptu impudicitiam, nec in partu dolorem habuit.

Secunda diffic. Quenam sunt matrimonij bona?

HÆC difficultas variè à DD. explanatur.

CONCLUSIO.

TRIA sunt matrimonij essentialia bona, sine quibus consistere haud potest: vtpote indissolubilitas, obligatioq; prolem creandi, & mutuam seruandi fidem. Definita est in Can. omne. 27. q. 7. lege cap. finale. de conditionibus appositis.

DVBIUM I.

Quod istorum bonorum est dignius, & magis ad matrimonij essentiam pertinens?

NOTA primùm, indissolubilitatem, siue vinculum indissolubile vocari bonum sacramenti: obligationem procreandi prolem, & religiosè educandi, bonum prolis appellari: & mutuam obligationem seruandi fidem, fidei bonum nuncupari, scilicet, vt nullus coniugum alij admisceatur.

CONCLUSIO.

INDISSOLVIBILITAS cæteris bonis præstat, & magis de essentia matrimonij est: nam est forma matrimonij, quatenus significat vinculum indissolubile, & indiuiduam vitæ cõsuetudinem: tunc enim non definitur per alia bona, nisi per sacramentum: diciturq; excellentius, ea ratione quia supremi beneficij, nẽpe, Incarnationis verbi Diuini est signum.

MM 5

Tertia

Tertia diffie. Secluso fine prolis, & fidei, actus coniugalis est ne licitus?

D. Bona. & S. Tho. tres citant opiniones: quarum prima tenet, delectationem esse mortale peccatum. Secunda esse veniale. Tertia nullum esse peccatum coniunctionem carnalem coniugum propter explendam libidinem. D. Bona. opinatur coniugalem actum semper esse veniale, quanuis intentio sit recta, si tamen delectatio interueniat, non autem si coniunx fastidiat delectationem, ita ut illam non admittat, sed patiatur tantum, cum non possit illi resistere: nam erit tunc actus meritorius.

CONCLUSIO I.

ACCEDERE ad propriam vxorem, vel ad proprium virum delectationis tantum causa, non est mortale peccatum: quia mortale est transgressio legis, & talis accessus nulla lege prohibetur.

CONCLUSIO II.

ACCEDERE ad coniugem solo animo explendi libidinem, ita ut delectationem quaerat, veniale peccatum est: quia est actus inutilis, eius enim finis, utpote libido, nullius utilitatis est, estq; omnino otiosus, & non potest in Deum referri, cum non referatur in finem honestum, scilicet, in procreationem liberorum, vel ad vitandam fornicationem, vel ad debiti solutionem.

CONCLUSIO III.

QUANDO aliquis accedit, sine debito, quanuis sponte delectationem admittat, neq; venialiter peccat: quia finis huius actus est honestus, & rectus, & operatio bonitatem, vel malitiam a fine sortitur: & quia illam vitare non potest: est enim naturalis, ut delectatio in cibo, & somno.

Quarta diffie. An accedens ad propriam sola causa vitandi fornicationem cum non sua venialiter peccet?

D. Hiero. &
D. August.

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Bona. & B. Thom. hac. d. & Mag. cap. r. sequentis distinctionis, & sequuntur D. Augustinum, & Hieronymum, qui opinantur, omnem concubitum coniugalem esse peccatum, nisi vel causa procreandi prolem, vel reddendi debitum fiat. Scot. vero dist. 28. & Ric. art. 3. q. 1. huius distinctionis.

sti. & Dur. q. vltima Caieta. in summa, verbo matrimonium cap. de vsu matrimonij. Et Siluester. verb. debitum coniugale. 6. oppositum tenent, scilicet, tam reddere, quam exigere debitum causa vitandi fornicationem in se, aut in alio nullum esse peccatum.

CONCLUSIO I.

NULLVM est peccatum debitum coniugale exigere solum propter vitandam in seipso cum non sua fornicationem: matrimonium enim non solum est in officium, verumetiam in remedium, et si est actus charitatis exigere debitum propter vitandam in alio fornicationem, multo magis erit propter vitandam in seipso: ordine namq; charitatis potius nobis, quam aliis subuenire tenemur.

CONCLUSIO II.

QUANDO debitum petitur, non ad vitandum adulterium, sed ad delectationem tantum, & animo explendi libidinem, venialiter peccatur. D. August. & ceterorum est: ut constat ex superiori difficultate. D. Aug.

DVBIVM II.

Quando abusus actus matrimonialis erit mortale peccatum?

RESPONDEO duabus propositionibus.

PROPOSITIO I.

QUANDO est contra naturam, & quando ex seminis effusione prolis generatio impeditur, mort. peccatum patet ad Rom. i. De Ad Rom. c. 1. sceminis Gentilium, quæ cum propriis viris, inquit Paul. mutauerunt vsu in eum, qui est contra naturam: & quia finis principalis matrimonij, utpote prolis generatio, impeditur.

PROPOSITIO II.

AMPLXVS, & oscula inter coniuges quando honeste, & sine periculo pollutionis fiunt, non sunt peccata, sin minus, utrobique peccatur.

QUESTIO SEXTA DE OBLIGATIONE SOLVENDI DEBITVM. DD. dist. 32.

HA C quæst. dist. 32. Mag. explanatur.

D. Bona. ar. 3.
Art. 1. quæst. 1.

Ric. art. 1. q. 1.
Dur. q. 1. Scot.
ibidem.

Art. 1. An vir uxori, & uxor viro debitum reddere teneatur?

CONCLUSIO I.

MORTALE peccatum ex genere est conjugale debitum negare. B. Paul. est dicentis: Vir debitum uxori reddat, & uxor viro: qui enim negat alteri conjugum copulam, alienum obsequium inuito domino retinet.

CONCLUSIO II.

VIR uxori interpretatiuè, & per insinuationem debitum petenti reddere tenetur. Ratio est: quia uxores præ rubore non aliter petere consueuerunt.

CONCLUSIO III.

VNVS conjugum non reddendo alteri debitum à mortali excusabitur, vel quando remissè petitur, vel quando rogatus iuri suo cedit. Ratio à simili est de aliis debitis ciuilibus, quæ quando remissè petuntur, vel quando facile à creditore dilatio solutionis impetratur, inuito domino, non retinentur: quia cum facile cedat iuri suo, non dicitur esse inuitus.

D. Bon. ubi supra
præ, art. 1. q. 1.
Ric. art. 1. q. 1.

Prima diffic. Tenebitur ne coniunx sanus leproso reddere debitum?

TRES sunt opiniones. Prima cuiusdam Cardinalis, quam citat Silu. tenentis, partem affirmantem, atq; etiam ad reddendum debitum coniugi leproso, & ad cohabitandum intra eandem domum, & thorum. Secunda est D. Bona. S. Tho. Ric. & Sco. scilicet, teneri ad reddendum debitum, non tamen ad cohabitandum cum ea. Tertia est Dur. & Palud. & Caiet. afferentium, excusari à redditione debiti coniugem sanum, quando ex concubitu infectionis lepræ periculum timetur.

CONCLUSIO.

CONIUNX sanus non tenetur coniugi leproso debitum reddere, siue præcesserit, siue subsequuta fuerit læpra post contractum matrimonium: nam si coniunx sanus non tenetur reddere debitum coniugi infirmo illud petenti quando infirmitatis augmentum timetur, neque tenebitur quando propriam infirmitatem timet, vt ex ordine charitatis constat, &c.

Secunda

Secunda diffic. Uxor tempore menstrui excusabitur ne à debiti conjugalis solutione?

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Bona. & S. Tho. scilicet, petentes debitum tunc temporis peccare mortaliter, redderes vero minimè. Secunda est Sco. eadè distinctione affirmantis, utrunq; conjugum peccare petendo, & reddendo debitum menstrui tempore, nisi timeatur fornicatio in petente. Idè tenet glo. super Can. ad eius. dist. 5. & Ric. hac dist. art. 4. q. 1. Caieta. & Palud. venialiter peccare afferunt. Siluest. sequitur Scot. in muliere, si tunc exigat. ver. debitum conjugale. §. 6.

Caiet. in summa.

CONCLUSIO.

TEMPORÈ menstrui tan petere, quam reddere debitum, est mort. quia fit proli grauiissima iniuria. Ratio est: quia, vt debitor non tenetur creditori debitum reddere, neq; creditor petere, quando timetur abusus in malum corporale proprium, vel proximita hic neq; debitum conjugale erit petendum, vel reddendum, quando proli generanda corporale nocumentum timetur. Deinde quia in lege veteri vterq; pœna capitis puniebatur: quæ quidem pœna, nisi pro transgressione ex genere mortali, non imponebatur.

Lewis. 18.

Respondent aduersarij, illam legem, ea parte, qua cæremonia- lis erat, pœna capitis transgressores punisse, & iam cessasse. Imò erat iudicialis, & licet quantum ad pœnam capitis cessauerit, nihilominus tamen accedere ad menstruata, erat mort. ex genere, vt acerbissima pœna tunc imposita indicabat.

Tandem confirmatur autoritate D. Hieronymi cap. 44. super Isaiam, vbi locum illum, Omnes iustitiæ nostræ, sicut pannus menstruatus, declarans, ait: tunc, id est, tempore menstrui, debent viri à mulieribus abstinere: quoniam concipiuntur filij membris damnati, cæci, claudi, leprosi: vt quia parentes non erubuerunt in con- clauibus committere, eorum peccata pateant omnibus, & apertius in paruulis redarguantur: hæc essent conjugatis proponenda, vt tunc à coniugio abstinerent. Sed in contrarium cum Scot. arg. 1. coniunx tenetur leproso etiam cum detrimento proli generanda debitum reddere, ergo similiter in præsentia. Sequela negatur, quia ex sententia Scot. nullum fit proli leprose detrimentum, quando aliter generari non posset: minus enim malum est prolem esse lepram infectam,

D. Hiero.
Isai. 44.

fectam, quàm si simpliciter in rerum natura non esse: etsi leprosis esset perpetuò illicitum commisceri, proles nūquam generaretur, & ita erit licitum. Tempore autem menstrui nequaquā: quia postea, quàm citissimè sana generari atq; tunc, si leprosa generaretur, maxima iniuria afficeretur: & idem quod de lepra, est dicendum de fluxu sanguinis perpetuo.

Tertia diffic. An vir ratione peregrinationis à solutione debiti excusari possit?

CONCLUSIO.

SI leuis est causa, minimè excusatur: agit enim contra fidē matrimonij, qua ad soluendum debitum obligatur.

APPEN.

Hinc, omnes cōiugati sine legitima causa diutiùs ab vxoribus absentes, sunt in statu damnationis: quia, inuito domino, alienum retinent.

Scot. q. 1. d. 18.
Ric. ar. 2. q. 1.
d. 22. D. Bona:
d. 32. ar. 1. q. 1.
art. 2. q. 1.

Quarta diffic. An possit vnus coniugum à solutione debiti liberari, altero inuito, continentiam vouendo?

RICAR. hac dist. opinatur, alterum coniugum posse emitte-
re votum de nunquam petendo debitum. D. Tho. & Duran. eadē
distinctione oppositum tenent.

CONCLUSIO I.

NE V T E R coniugum potest votum emittē non red-
dendū debitum, si petatur: esset enim votum illud actus iniu-
ritiæ, quia voueret alienum, cū non sit sui corporis dominus,
& peccaret vouendo, atq; etiam adimplendo votum.

CONCLUSIO II.

VO T V M non petendi debitum, si fiat à viro minime valet: nā
esset contra bonum prolis, nunquam enim generaretur: vxo-
res namq; præ nimio rubore tunc rarissimè debitum petere auderent.

CONCLUSIO III.

VO T V M de non petendo debitum in fœnibus valet: quia nō
esset contra bonum prolis, viri siquidem petere, & accipere debi-
tum vxoribus renitentibus solent.

CON-

CONCLUSIO III.

QUANDO C V N Q V E alteri coniugum periculum fornicandi cum aliena, vel pollutionis cum seipso imminet, qui votum nō petendi emisit, exigere tenetur: dum modò petendo debitum, alterum à peccato liberandum speret. Ratio est: quia hoc ad fidei bonū pertinet: facit ad hoc cap. quidā. de conuersione coniugatorū.

Angeli, & ver-
bo matrimonio
3. 9. 6.

CONCLUSIO V.

SI post matrimonium ratum, alteri cōiugum sit cordi religio-
nem ingredi, non tenetur petēti debitum reddere. Ratio est: quia
in iure, duorum mensium spatia dantur.

Quinta diffic. Quo tempore non licet debitum petere?

CONCLUSIO.

NON licet in diebus magnorum festorum debitum petere.
Definita est in Can. quotiescunq; 33. q. 4. vbi ita habetur.
Quotiescunq; natalis Domini, aut reliquę festiuitates aduenerint,
est ab vxoribus propriis abstinendum.

D V B I V M I.

Est ne hoc Ecclesię præceptum, an consilium?

DV Æ sunt opiniones S. Tho. hac dist. opinatur, esse veniale
quocunq; die festo, aut ieiunij debitū petere. Caiet. in sum-
ma, verbo matrimonium capit. 2. putat nullum esse peccatum, vti
matrimonio hisce diebus citra Ecclesię contemptum. Scot. hac
dist. dicit, nullum esse mortale, quanuis de veniali nihil dicat.

CONCLUSIO.

HAEC opinio videtur rationi esse maximè consona. Ratio est:
quia coniunx sine iniuria Ecclesię petit, quod sibi debetur.

D V B I V M II.

Quando coniugatus est communicaturus, licet bit ne petere debitum?

CA I E T. in summa, verbo communicatio cap. 1. putat esse venia-
le, die, quo præcessit nocturna pullutio, aut debiti solutio, commu-
nicare, nisi esset scandalum tunc communionem, vel celebrationē
differre. Sco. verò dicit non esse mortale.

CON-

CONCLUSIO.

NON est peccatum etiam veniale diebus festis, vel ieiuniorum, vel communionis debitum, omnibus tamen circumstantiis concurrentibus, exigere: patet, primo quia actus conjugalis si debitis circumstantiis fiat, est non modo licitus, sed etiam meritorius. Deinde non est contra aliquod præceptum, erit tamen consulendum: ut præfatis diebus abstineant à carnis delectatione.

DUBIUM III.

Licet ne quando Ecclesia nondum impartita est coniugibus benedictionem?

CONCLUSIO.

Cas. verbo matrimonii c. 2.

PETITIO, vel commixtio sexus erit tunc venialis. Ratio est: quia minus reuerenter sine benedictione Ecclesie coniunguntur.

Diffic. Licet ne in loco sacro debitum petere?

Ric ar. 3. q. 1. velt qui vbi supra. In summa verbo matrimonii c. 2. et alibi.

RICAR. & SCO. tenent esse mortale, quando coniuges possunt exire ab Ecclesia ad dormiendum, quod si multo tempore in Ecclesia interclusi teneantur tempore belli, tunc opinatur Maio. licet re sine peccato uti actu conjugali. Siue est. verò existimat licere, si tamen in viro corruptela timeatur. Tandem Caiet. affirmat, coniuges tunc propter loci penuriam obligari ad continentiam, quæ ad modum propter longam alterius absentiam obligantur.

CONCLUSIO. I.

MORTALE peccatum est ad uxorem in loco sacro, publice, ita ut ab aliquibus possit intelligi, accedere. Ratio est: quia violatur templum, & fit ciuibus iniuria, quominus in propria Ecclesia diuina celebrari, & illis interesse possint.

CONCLUSIO. II.

Si ita occultè hoc fiat, ut à nullo intelligi possit, non erit mortale. Ratio est: quia huiusmodi actu Ecclesia minimè violatur: ut Summiste in materia de violatione Ecclesie docent.

APPEN.

Hinc, in Ecclesie habitaculis, ut inturri, aut cimiteriis, nõ erit mortale: quia DD. per locum sacrum, solam Ecclesiam consecratam, aut benedictam intelligunt.

QVÆS.

QVÆSTIO SEPTIMA DE BIGAMIA.

HAC q. 33. d. Mag. exponitur, in qua quæritur, An liceat viris pluribus vxoribus ligari, ita ut illis debitum conjugale reddere teneantur.

Art. I. Quo iure bigamia utroque viuente est prohibita?

DVÆ sunt opiniones. Prima Durand. hac. d. q. 1. afferentis, non fuisse ante aduentum Christi lege aliqua prohibitum plures habere vxores, dummodo secunda ex consensu primæ, & sequentes ex consensu precedentium haberentur. Altera opinio est communis Bona. Thom. Ric. Scot. hac diff.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM, quatenus est in officium, non est aliqua ratione contra legem naturalem aliquas habere vxores. Ratio est: quia pluritate vxorum natura hominis consequitur suum finem, scilicet, speciei humanæ multiplicationem, & conseruationem.

CONCLUSIO II.

Si matrimonium, ut est in remedium, consideretur: plures simul habere vxores erit contra legem naturalem: nisi prima suo iuri cedat: nam fieret primæ vxori iniuria, cum vir quoties voluerit ab illa debitum petere, & quoties ipsa voluerit, debitum reddere non posset: sunt enim secundum iustitiam commutatiua in solutione debiti æquales. Secunda pars est quoque manifesta: quoniam volenti, & consentienti nulla fit iniuria.

CONCLUSIO III.

Si matrimonium, ut est mutuum vtriusque coniugis obsequium, consideretur, plures simul habere vxores, est contra legem naturalem: quæ in omnibus actionibus pacem, & tranquillitatem querendam præcipit. Ratio est: quia in certissimo periculo inimicitiarum, plures habens vxores, constitueretur, infatigabili enim odio præ nimio zelo, & inuidia, se inuicem vxores, prosequerentur. ut constat exemplo sacra Scripturae inter Sarram, alioquin sanctam, & Agar, & inter Liam, & Rachelem, indeinde, quia illud est de lege natura, quod natura author in principio instituit: non enim dixit Deus, erunt tres, sed duo in carne vna.

F. t. q. 4.

NN

CON-

CONCLUSIO IIII.

PLURES habere vxores est etiam cōtra vnionem inter Christum, & Ecclesiam, quam matrimonium significat, & constat ex his, quæ de bigamia diximus.

Prima diffc. Quo iure poterant veteris legis patres plures habere vxores?

Ric. art. 1. q. 1.
Alex. Alen. 3.
p. 9. 48.
distinct. 33.

DVÆ sunt opiniones. Prima Abulēsis, Matth. 19. à q. 30. vsq; ad 34. & Dur. q. 1. huius dist. qui opinatur, ante aduentū Christi, seclufa dispensatione, fuisse lege naturali antiquis patribus licitam polygamiam. Opposita opinio est communis Bonau. Thom. Ric. Scot. & aliorum affirmantium, fuisse licitam solam ex diuina dispensatione.

CONCLUSIO I.

TEMPORE legis naturæ, & Mofaycæ, aliqui ex patribus licite plures habuerunt vxores: pater exemplo Abrahæ, Iacob, & aliorum, qui fuerunt iusti, & ad Hebr. 11. inter sanctos veteris testamenti, à D. Pat. recensentur.

Ad Hebr. c. 11.

CONCLUSIO II.

HOC autem fuit licitum illis, ex peculiari diuina dispensatione intrinsecus per reuelationem facta. Definita est expressè in capit. gaudemus. de diuortiiis. & cum lex prohibens vxorum pluralitatē, esset mentalis, & non scripta, eius dispensatio fuit quoq; per reuelationem facta.

Secunda diffc. Omnes, qui tempore legis scriptæ plures duxerunt vxores, habuerunt ne reuelationem?

SCOT. opinatur licuisse plures habere vxores illis tantum, quibus facta fuit reuelatio. Contraria opinio est Paludani.

CONCLUSIO.

ANTE aduentum Christi IESV, poterant Israelitæ, qui non habuerunt reuelationem, plures habere vxores. Ratio est: quia quod exemplo (præsertim sanctorum) fit, iure fieri putamus. Patriarchæ autem, & Dauid plures vxores habuerunt.

Tertia

Tertia diffc. Poterant ne etiam Gentiles licite plures habere vxores?

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM fuit illis integrū. Ratio est: quia de erat causa dispensandi cum illis, scilicet, populi fidelis augmentum.

Hinc, à peccato exemplo Iudæorum minimè excusabantur: nā qui alterius exemplo à peccatis excusantur, illum tanquam iustum, & fidelem venerantur: Gentiles verò populum Israeliticum non ita colebant.

APPEN.

Contra Sotum
& Paludanū
est.

Quarta diffc. Cessauit ne talis dispensatio?

CONCLUSIO.

AB aduentu Christi IESV dispensatio habēdi plures vxores cessauit. Definita est in c. gaudemus. vbi Innocentius ex loco Matth. 19. Qui dimiserit vxorem, nisi propter fornicationem, & aliam duxerit, mechatur. Ita colligit: Dimissa vxore, nō licet aliam ducere, multò minus igitur licebit, eadem vxore retenta.

Matth. 19.

Quinta diffc. Poterit ne Ecclesia in hoc dispensare?

DV RAN. refert vnā opinionē, quæ partem affirmantē tenet.

CONCLUSIO.

ECCLĒSIA auctoritatem dispensandi in polygamia minimè habet: nam est contra ius diuinum immediatum, vt Matth. 19. constat: atq; ita cum sit inferior in hoc Papa, dispensare non poterit, &c.

Matth. 19.

Sexta diffc. An in aliquo saltem euentu sit licitum vxori habere plures viros?

CONCLUSIO.

NVNQVAM, etiā per dispensationem diuinā vni vxori licuit plures habere viros: est enim cōtra principalē matrimonij finē, nempe, prolis bonū: multitudo si quidem virorū prolis bonum impedit: vt in meretricibus patet: quid? quod cum vir sit caput

NN 2

1. Cor. 11.

fit caput mulieris, teste B. Paulo, esset monstrum, si vnum corpus multa haberet capita.

D. Bon. art. 3.
q. 1. d. 2. Ric.
ar. 3. q. 1. S. Th.
1. 2. q. 100 ar.
3. Dur. q. 3.

Art. II. An inseparabilitas matrimonij, vsque adeo sit inuolabilis de lege naturæ, ut per leges civiles ante aduentum Christi non potuerit in aliquo casu reuocari?

DUO sunt opiniones. Prima Durand. & Abulensis super Matth. 19. q. 4. si afferentium, licitum fuisse repudium inter gentes, dummodo educationi liberorum consuleretur. Contraria opinio fuit S. Tho. & Ric. hac dist.

CONCLUSIO I.

MATRIMONII inseparabilitas ita est de iure naturæ, ut lex humana in hoc dispensare haud possit: quia educatio filiorum est de iure naturæ, et si coniuges diuiderentur, post discessum, non curarent prolem, & constat Matth. 19. dicente Christo: Moyses ad duritiam cordis vestri permisit libellum repudij, ab initio non fuit sic, id est, in statu legis naturæ ante legem scriptam: vnde solus naturæ auctor in hoc dispensare potest.

CONCLUSIO II.

DEVS potest dispensare in perpetuitate matrimonij, ita ut quoad vinculum dissoluantur. Constat exemplo sacre Scripturæ Gen. 21. vbi Deus dispensauit cum Abraham, ut repudiaret Agar cum filio suo: non enim est indissolubilitas de lege naturæ primo modo, ut sunt præcepta de fine, ut de charitate, &c. sed secundo modo, id est, de medijs charitatis, ut de educatione liberorum, quæ melius perpetuitate matrimonij perficitur: facta autem tali dispensatione, quomodo filij essent educandi, Deus institueret.

Difficul. An ante aduentum Christi, fuerit licitum iudæis libellum repudij vxoribus dare, & ad secundas nuptias per solutionem priorum nuptiarum, transire?

D. Bon. art. 3.
q. 12. Ric. ar. 3

COMMUNIS opinio Bona Tho. Ricar. & Duran. hac dist. defendit, iudæos ita vxores repudiantes mortaliter peccasse, & matrimonij, quoad vinculum non fuisse solutum: non tamen in foro exteriori lege puniebantur: ut maiora mala cauerent, scilicet,

scilicet, vxoricidium, vel quid simile. Secunda opinio Abulen. super Matth. 19. q. 4. 6. & 51. qui tuetur, licitum fuisse libellum repudij, & eo matrimonij vinculum dissolui. Tertia est Scot. q. 3. qui vtranq; partem amplectitur.

Scot. q. 3. Durand.
eadem quest.

CONCLUSIO I.

ANTE aduentum Christi IESV, Iudæi, legitimam ob causam proprias vxores repudiantes, & alias ducentes, minimè peccabāt: quia ante Christi IESV aduentum, nulla erat lex scripta de perpetuitate matrimonij, & erat de libello repudij: & vbi non est legis transgressio, non est peccatum: quemadmodum, non peccabant ante aduentum Christi IESV, habendo plures vxores: quanuis nō haberent de hoc legem permissiuam, sed tantum exempla sanctorum: deinde erat priuilegium illis concessum.

Hinc, legitima tantum causa interueniente, per libellum repudij matrimonij vinculum dissoluebatur: ut patet expressè Deute. 24. vbi legitur: Si acceperit homo vxorem, & habuerit eam, & non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem, scribat libellum repudij, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua, &c.

A P P E N. 1.
Deut. 24.

CONCLUSIO III.

ERAT autem legitima dandi libellum repudij causa, quando vxor delictum contra bonum fidei commiserat, vel quando impedimentum aliquod contra bonum prolis, ut lepra, & sterilitas superueniebat: quia per adulterium proles incerta fiebat, & per lepram infecta generabatur. Hæ igitur erant causæ, & multæ aliæ, quæ bonum prolis impediabant.

Hinc colligitur, non solum fuisse licitum repudium propter vitandum vxoricidium: verum etiam ob bonum prolis: quando mulier erat odiosa propter aliquam foeditatem, ut malum prolis euitaretur, quod sequutum fuisset, si vir mulierem suam adulterā, vel exosam interfecisset: cæterum in forma libelli non exprimebatur repudij causæ, ne mulieres infamarentur.

A P P E N. 2.

QVÆSTIO OCTAVA DE IMPEDIMENTIS
MATRIMONII.

DD. dist. 34. HAC q. dist. 34. Magistri enodatur.

Art. I. Potest ne matrimonium impediri?

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM potest impediri, quominus sit verus contractus. Ratio est: quia quâvis Ecclesia non potest impedire sacramenta: propterea quod posita materia, & forma, & intentione ministri sufficiens, non virtute ab Ecclesia data, sed à Christo gratiam operantur: nihilominus tamen cum possit quilibet contractum legitima, & rationabili causa interueniente, impedire, poterit etiam contractum matrimonialem: nam matrimonialis contractus, contractus est.

DVBIVM I.

Quæ nam sint matrimonij impedimenta?

RESPONDEO, varia: Quædam, quæ dirimunt matrimonium contractum, nullumq; esse efficiunt: quædam verò, quæ impediunt contrahendum, contractum tamen minimè dirimunt: & de singulis sunt singulæ difficultates proponendæ.

Prima diffc. Dirimit ne frigiditas matrimonium contractum?

CONCLUSIO I.

QVANDO frigiditas, seu impotentia, alterius coniugis perpetua est, matrimonium est nullum, & qui impotentiam sciens contrahit, peccat. Definita est in cap. Cōsultationi. de frigidis, & maleficiatis: non enim qui ita frigidus est, poterit reddere debitum, si petatur, quod est contra matrimonij definitionem.

APPEN. I.

Hinc, matrimonium cum eunuchis contractum, est nullum: non enim possunt seminare, cum perpetua laborent impotentia. Pannormit. est in cap. quod sedem. eodem titu. contra Siluestr. verbo matrimonium. 8. §. 16.

Hinc

Hinc matrimonij cum sene naturaliter impotente ad feminandum est quoq; nullum. APPEN. 3.

Hinc, quando vir præ instrumenti improportione non potest naturaliter cum muliere congedi, matrimonium est etiam nullum: quia solutio debiti intelligitur intra vas, quam non potest talis præstare: idem est iudicium de muliere a deo arcta, ut ei de sententia medicorum subueniri non possit: est enim solutio debiti illi impossibilis.

Hinc, si eunuchus seminauerit, matrimonij erit validum, etiâsi semen ad generationem sit insufficiente: quia per semen coniuges vna caro efficiuntur, & sunt ad reddendum debitum potentes, quod solum est de essentia matrimonij: nam quod sit sterilis, nihil refert. APPEN. 4.

CONCLUSIO II.

QVANDO impedimentum perpetuum sequitur post matrimonium ratum, & ante eius consummationem, non illud dissoluit: matrimonium ratum ex diuina institutione, non nisi per ingressum, religionis, soluitur. Cōmunis est opinio contra quandam glossam Iuris Canonici, quam refert, & confutat Scot. hac dist. vnde falsò glossæ opinio fuit Scot. imposita à Soto. Scot. liberatur.

CONCLUSIO III.

QVANDO impotentia est temporalis, propterea quod potest illi per artem medicorū sine mortis periculo subueniri, matrimonium est validum. Definita est expressè ab Alexand. III. in cap. ex literis. & ab Innocentio III. in cap. fraternitatis. de frigidis, & maleficiatis.

Hinc, si viro ante cōgressum, vel præ nimio calore, vel præ imbecillitate, & frigiditate non potenti debitum reddere possit, per artem remedium adhiberi, matrimonium erit verum. APPEN. 5.

Hinc scemina arcta tenebitur incisionem pati, ut apta ad cōgressum reddatur: quicumq; enim ad aliquod obsequium obligatur, simul etiam ad omnem actionem, siue passionem obligatur, quæ naturaliter, sine mortis tamen periculo, ad tale obsequium præstandum desideratur: etiam si ex incisione infirmitas aliqua timeatur: oppositū tenet Soto, quando timetur infirmitas: cuius opinio est contra cap. ex literis. citatum: vbi Alexand. Papa solum mortis periculum exceptum voluit. APPEN. 6.

NN 4

DV:

DVBIVM II.

Qua ratione impotentia temporalis, vel perpetua dignoscetur esse?

CONCLUSIO.

SI potest aliter, quàm per cohabitationem vtriusq; coniugis cognosci, statim sunt iudicio Ecclesiae separandi: si verò non nisi simul cohabitando, expectandum est triennium, in quo debent actui coniugali fideliter operam dare: quo finito, si matrimonium non fuerit consummatum, utroq; vel altero tantùm petete, separandi sunt. De finita est verbo ad verbum à Celestino III. in cap. laudabile eodem titulo.

DVBIVM III.

Quomodo mulier poterit viri impotentiam probare, postquam cum illo per triennium dormierit?

CONCLUSIO I.

SI est integra, & iudicio matronarum nõ est arcta, sed ad copulam idonea, constabit tunc virum esse frigidum. Ratio est: quia non potuit tunc matrimonium consummare.

CONCLUSIO II.

SI mulier fuerit corrupta, & vir eunuchus, constat nõ esse matrimonium consummatum: quia non sunt effecti vna caro, cum vir non potuerit seminare, quanuis illam corruerit.

DVBIVM IIII.

Quid, si vir non est eunuchus, sed integer?

CONCLUSIO.

SI ambo diuortium petunt, ne fraudulenter petere videantur, introducendi sunt septem testes, aut propinqui, aut vicini, qui iurent de credulitate illos per triennium, bona fide, coniugio operam dedisse, separandiq; sunt.

DVBIVM V.

Quid, si alter tantum diuortium petat?

CONCLUSIO.

SI vxor petat, & per integritatem sui corporis, vel aliunde impotentiam viri non probauerit, viro credendum est: si autem vir petat

petat causas impotentiae mulieris, scilicet, esse arctam, & cognosci non posse, adhibitis matronis ostendere debet: iuxta quarum sententiam separandi sunt, viroq; vt aliam ducat, facultas concedenda est. Hæc conclusio colligitur ex cap. I. & cap. laudabile. & cap. fraternitatis. de frigidis, & maleficiatis.

DVBIVM VI.

Quid, si, facta per Ecclesiam separatione, qui definitus est impotens, fiat per aliquam causam naturalem potens, vt si mulier arctum aliquo modo referatur, aut qui erat frigidus habeat cum alia liberos, erit ne tunc matrimonium reuolidandum?

*Ric. ar. 3. q. 1.º
& 2. Scot. q. 1.º*

CONCLUSIO.

REPARANDVM est semper primum matrimonium, ita vt vxor referatur priori viro, & vir frigidus, veritate cognoscita, vxori restituatur. Definita est expressè cap. fraternitatis: nam quotiescunq; naturaliter fuerit remota impotentia, coniuges ad mutuo cohabitandum sunt compellendi: nam secundum matrimonium tunc fuit nullum.

Intelligenda est conclusio dummodò à priori viro possit cognosci: nam si semper est frigidus vir, aut instrumentum vxori improporionatum habeat, cui nõ potest naturaliter remedium adhiberi, non erit illi restituenda: nam matrimonium fuit nullum. *Limitatio.*

DVBIVM VII.

Quid, si impotentia perpetua per miraculum notorium dimoueatur?

CONCLUSIO.

PRIMVM matrimonium non erit tunc reparandum: nam cum impotentia esset perpetua, impotens non potuit se ad impossibile obligare: atque ita prior contractus matrimonialis fuit nullus.

D V B I V M VIII.

Si neuter coniugum separationem pctat, quanuis alter sit impotens, poterunt ne simul cohabitari?

CONCLVSIO.

NE V T R O reclamante simul cohabitare poterunt. Definita est in cap. laudabile. vbi legitur: Si ambo consentiant simul esse, vir eam, et si non ut vxorem, habeat ut fororem.

D V B I V M IX.

Poterunt ne se inuicem amplexari, & osculari?

CONCLVSIO I.

SI impotentia coniugalis iudicio medicorum, & matronarum est perpetua, cui per causas naturales subueniri nõ potest, mortaliter peccant, amplexus, & mutua oscula sibi reddentes: quia tales tactus sunt illiciti, nisi fiant inter matrimonio coniunctos, & tali existente impotentia, non possunt vsu veri matrimonij coniugi.

CONCLVSIO II.

Si impotentia non fuerit perpetua, eiq; possit per causas naturales remedium adhiberi, coniuges tunc simul habitare possunt, tanquam vir, & vxor, & non ut frater, & soror, quanuis impedimentum coeundi non remoueat. Ratio est: quia impotentia, quæ per causas naturales remoueri potest, non irritat matrimonium, ut ex superioribus constat.

APPEN. 1. Hinc mulier, quæ nupsit eunucho, & libidinosè se mutuò osculantur, & amplexantur, sunt in statu damnationis, nisi quoad thorum separentur: non enim inter illos est verum matrimoniũ: quia eunucho viuente, si alteri nupsit, erit verum matrimonium.

APPEN. 2. Hinc, vir habens mulierem arctam, quæ per incisionem sine periculo referari potest, non vult tamen iuri suo cedere, poterit illam sine mortali libidinosè tangere: nam sunt veri coniuges, cum impedimentum sit temporale.

Secunda

Secunda diffic. Si vir vxorem virginem habeat, quam non potest referare, potest tamen ad corruptam accedere, tenebitur ne virgo, per artem, ut sit viro, cui semel nupsit, apta, aperiri?

S. Tho. hac. dist. 34.

CONCLVSIO.

SI vir cum corruptis suam expertus est potentiam, quia ex illis liberos habuit, vxor virgo referari debet: ut ei apta reddatur: si enim mulier arcta tenetur sine mortis periculo pati incisionem, quanto magis virgo, cum maius impedimentũ sit arctitudo, quam virginitas.

Hinc, si potentia viri non fuerit cum corruptis manifesta, virgo non tenebitur referari. Ratio est: quia vir fortassis est frigidæ naturæ: quod quidem, si semel fuerit referata, per artẽ medicinæ probari non poterit.

APPEN. No.

Art. II. An maleficium, ut frigiditas, impediatur, & dirimat matrimonium?

CONCLVSIO I.

MA L E F I C I V M perpetuum impedit, & dirimit matrimonium. Definita est cap. finali de frigidis, & maleficiatis, quæ impotentia per artem diaboli efficitur.

CONCLVSIO II.

MA L E F I C I V M temporale non impedit matrimonium contrahendum: patet ex definitione matrimonij, quia sic impeditus, sublatò impedimento, potest debitum reddere.

D V B I V M I.

Quomodo probari poterit, sit ne perpetuum, an non?

CONCLVSIO.

SI coniuges per continuum triennium habitauerint, bonaq; fide, coniugali copulæ operam dederint, & se cognoscere nõ potuerint, hocque non solum per proprium iuramentum, verum etiam per septem propinquorum iurantium de fidelitate, probauerint, maleficium esse perpetuum dignoscetur: sententiaq; nullitatis proferenda: & danda vtriq; nubendi cum alio facultas erit.

Definita

cupationis in crimine, illam retinendo, relinquere tenetur. Ratio est: quia tenetur vitare scandalum: vide literam Magistri.

CONCLUSIO III.

SI eam aliter corrigere non potest, tenetur illam etiam dimittere: quia ex præcepto correctionis fraternæ obligatur ad illam corrigendam, & cum aliter non possit corrigi, quàm per diuortium, ei subuenire hoc modo tenebitur. Definita est in Concilio Arelatensi, & habetur in Can. si vir, de adulter. & stupro.

CONCLUSIO IIII.

QUANDO potest maritus uxorem retinendo suspicionem remouere, poterit incorrigibilem retinere, præsertim, si dimissa, futurum est deterior. Ratio est: quia cessat omnis ratio scandali dati, & iuri suo cedere potest: nam facultas dimittendi uxorem adulteram in fauorem viri concessa est.

DD. ubi supra

Tertiadiffi. Poterit ne vir uxorem adulteram propria auctoritate dimittere?

CONCLUSIO I.

POTEST, quoad thorum vir uxorem dimittere in poenâ perfidiæ coniugalis, dum modò sit certus de adulterio, aut verisimilis coniecturis illud suspicetur. Aliter non potest petenti debitum denegare: esset enim iniustitia coniugali debito, ex leuissimis, & in certis coniecturis uxorem priuare.

CONCLUSIO II.

NON potest vir quoad habitationem ab uxore adultera recedere, nisi per iudicis sententiâ: quia nullus est in causa propria iudex, & accusator: & ideò auctoritate iudicis debet fieri separatio.

Limitatio.

Hæc conclusio intelligitur, quando ex tali separatione scandalum oriretur, vel vxor reclamauerit.

APPEN.

Hinc, cessante scandalo, & vxoris reclamatione, poterit sine scrupulo conscientiæ, etiam ad Indos migrare: quæ omnia tandiu vim habent, quandiu vir post separationem caste vixerit: nam si adulterium commiserit, & ius suum amittit, & uxorem sibi reconciliare tenetur, quod est à confessoribus maxime notandum.

Nota confessor

CONCLUSIO III.

SI crimen vxoris fuerit notorium, poterit cõiunx innocens ab vxore

uxore adultera propria auctoritate separari: ita definitum est in cap. significasti, de diuor.

Tertiadiffi. Potest ne similiter vxor virum adulterum dimittere?

CAIET. Matth. 19. Falsus est affirmans, solis viris tale priuilegium fuisse concessum. Communis autem opinio Ric. Bon. Tho. tenet oppositum, vbi supra.

CONCLUSIO I.

VXOR quoad thorum virum adulterum dimittere, eiq; debitum negare potest. Definita est in Cano. Christiana, & ex Concil. Mileuit. Can. placuit. 2. q. 5. vxor nihilominus propter honestatem debet cedere iuri suo, vt virum à cõcubina detineat.

CONCLUSIO II.

IUS ciuile non concedit actionem vxoribus in viros adulteros, vt quoad habitationem separentur, benè tamen ius Canonicum: quia auctoritate Iudicis Ecclesiastici à cõhabitatione viri adulteri recedere potest.

Quartadiffi. An possit vir dimissa uxore adultera, aliam ducere?

COMMVNIS est DD. sententia.

CONCLUSIO I.

FACTO per fornicationem diuortio, neutri coniugum ad secundas nuptias transire licet: patet Matth. 19. Qui dimiserit vxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: vbi Christus IESVS duo præcepit. Primum, ne Christiani dimittant vxores, dantes eis libellum repudij, vt Iudei faciebant. Secundum, ne illis repudiatis, alias ducant: huius loci variæ sunt expositiones. Verum Catholica sententia est, exceptiuâ sibi (nisi) solum esse prioris præcepti, & non secundi: quemadmodum B. Paul. docet, dicens: 1. Cor. 7. His, qui matrimonio coniuncti sunt, præcipio, non ego, sed Dominus, uxorem à viro nõ discedere, quòd si discesserit, manere inuutam, aut viro suo reconciliari, & uxorem ne dimittat.

CONCLUSIO II.

HÆC veritas Catholica, scilicet, matrimonium quoad vinculum per diuortium propter fornicationem factum nõ tolli, est ab Ecclesia

F. t. q. s. 4.

OO

Ecclesia

D. Damas. Ecclesia, definita à temporibus Apostolorum, vt **D. Damascenus** lib. 4. orthodoxæ fidei docet. & in Cõcilio Mileuita. 32. q. 7. Can. placuit. & in Concil. Elber. Cano. fidelis. & in Conc. Flor. his verbis: Quâuis ex causa fornicationis liceat thori separationem facere, non inde aliud matrimonium cõtrahere fas est, cum matrimonio vinculum legitimè contractum perpetuum sit.

APPEN. Hinc, confutatus manet error Erasmi in annotationibus Matth. 19. & in paraphrasi 1. ad Cor. 7. Affirmantis, per adulteriũ vxoris matrimonium quoad vinculum ita dissolui, vt liceat vtriq; coniugum ad secundas nuptias transuolare: atque etiam Caieta. super Matth. 19, qui illã docuit dicens, Salua semper Ecclesiæ definitione, quæ hæctenus, inquit, non apparet.

Hæresis.
Caiet. cautè legẽ
dus, & Erasmi.

D. Bona. ar. 1.
q. 1.
Ric. art. 3. q. 2.
Dur. q. 2.
1. Cor. 7.

Art. II. An vir teneatur reconciliari sibi vxorem adulterantẽ

CONCLUSIO.

POTEST, non tamen tenetur: patet ex **B. Pauli** dicente: maneat in nupta, aut suo viro reconcilietur: quod est intelligendum, dummodo cesset omnis scandalis suspicio: alioqui enim non poterit: nam iudicaretur adulterij patronus.

Quinta diffi. Tenebitur ne coniunx repudiatus redire, si innocens petat?

CONCLUSIO.

TENETUR profecto, Ratio est: quia innocens ius petendi debitum nunquam amittit: atq; ita tenebitur nocens debitum reddere, etiam si votum continentię emiserit, si tamẽ fuerit votũ simplex: quia per diuortiũ conceditur repudiato facultas ingrediendi religionẽ, à qua professione facta extrahi non potest.

Sexta diffi. Facto diuortio si innocens adulterium committat, tenebitur ne nocentem sibi reconciliaret?

S. Tho. in foro conscientię dicit teneri. Canonistæ oppositũ tenent in cap. ex literis.

CONCLUSIO I.

IN foro exteriori proculdubiõ tenebitur, si repudiatus hoc petat. Ita enim definitum est in cap. ex literis, de diuortiis.

S. Th. q. unica
ar. 6. D. Bona
ar. 1. q. 1.

CON-

CONCLUSIO II. In foro conscientię etiam ad hoc obligatur: quoniam ipse tenetur quoq; seruare fidem coniugij: quamobrem si adulterium commiserit, erit etiam in conscientia re compensationi locus.

Septima diffi. An vir occultè adulter vxorem, adulteram repudiando peccet?

CONCLUSIO. Peccat, quidem: nam amisit ius repudiandi, vt ex superioribus constat. & confirmatur ex **B. Pauli** dicente: Qui dicit non mæchandũ, mæcharis.

Art. III. Quæ criminã matrimonium contrahendum dirimunt?

CONCLUSIO I. Homicidium vnius coniugis ab altero coniuge mat-

SOLVM homicidium vnius coniugis ab altero coniuge mat-
Schinatum, matrimonium dirimit contrahendum, vt si dicat **Titus Berta**, Occidamus meam vxorem, &c. & sequatur homicidiũ ab vtroq; machinatum, non poterit inter illos matrimonium contrahi. Definita est in cap. laudabilem, de conuersione infidelium, vbi **Celestinus III. Papa** præcepit, ne Saraceni ad fidem conuersi ducerent vxores Christianas; quarum suggestione viros illorum occiderunt, quas si duxissent, vt separarentur, mandauit.

Hinc, si Saraceni tantũ occidissent viros sine vxorum cõsilio, & machinatione, tale homicidium non esset impedimentum contrahendi cum vxoribus occisorum: solum enim homicidium cõmune dirimit matrimonium contrahendum.

CONCLUSIO II. Homicidium adulterio mixtum dirimit quoq; matrimonium, v.g. si **Matthæus** cognouisset **Catherinam** vxorem **Bernardi**, & ipsa sciente, vel ignorante, **Matthæus** postea occidisset, **Bernardum** virum suum, vel propriam vxorem, inter illos non posset esse matrimonium. Definita est in **Cap. si quis viuente**, 31. q. 1. & in c. super hoc, de eo, qui duxit in matrimonium, quã polluerat per adulterium: differt autem hæc cõclusio à prima, quod in prima solum homicidium commune sine adulterio sufficit, in secunda, verò homicidium

Nota confessor

Ad Rom. 6. 2

APPEN.

CON-

homicidium ex vna parte, adulterio commixtum sine amborum consensu:

D V B I V M I.

Quid, si homicidium sit commissum sine intentione contrahendi cum participante, vt in prima conclusione, vel cum participante in adulterio, vt in secunda conclusione?

Verbo matrimonium. 8. 6. 9 Ric ubi supra. Causa verb matrimon. 8. 5.

D V Æ sunt opinionès. Prima Siluest. dicentis: homicidium commune, vel mixtum adulterio, nunquam impedire matrimonium contrahendum: nisi à delinquentibus animo contrahendi committatur. Secunda, & opposita est Ricard. & Caiet.

C O N C L V S I O I.

In vtroq; casu matrimonium impeditur, quauis non adfit contrahendi intentio: nam Canones citati de his sine distinctione loquuntur, & ita sine distinctione erunt interpretandi. vt ex cap. laudabile. constat.

C O N C L V S I O II.

Q V A N D O interuenit adulterium cum fidei datione, vel cum matrimonio de presenti, deinceps matrimonium consistere non potest. Definita est cap. i. de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium. v.g. Petrus coniugatus commisit adulteriũ cum Berta coniugata, vel soluta, aut è conuerso, & contraxit cum illa sponsalia, dicens: Mortua propria vxore, ego ducam te: vel per verba de presenti cum illa contraxit, tunc, mortua Petri vxore, non poterit Bertam ducere:

D V B I V M II.

Quid si sola simplex promissio iuramento firmata, aut non firmata ex vna tantum parte interueniat?

D V P L E X est opinio, quidam vt refert Ric. asserunt minime impediri: alij verò oppositum tenent.

C O N C L V S I O.

P R O M I S S I O ex vna parte sufficit vt mortuo coniuge innocente, adulteri inter se contrahere non possint: simplex enim promissio sponsalibus æquipollet.

D V-

D V B I V M III.

Quid, si vnus adulter alterum coniugatum esse ignoret?

C O N C L V S I O.

B E N E poterit matrimonium cõtrahi. Definita est expressè cap. i. & in cap. veniens. de eo, qui duxit in matrimonium, &c. debet enim esse malitia ex parte vtriusq; scilicet, vt ambo intelligant, crimen commissum esse adulterium, & non simplicem fornicationem.

D V B I V M IIII.

An solum adulterium sine fidei datione, & sine homicidio impediat matrimonium post mortem coniugis innocentis?

C O N C L V S I O.

N O N impedit matrimonium contrahendum. Expressè definita est per Innocentium III. in cap. significasti. de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium: nam Canones, qui in oppositum adducuntur non de puro adulterio, sed de adulterio cum morte coniugis, vel fidei datione mixto loquuntur.

D V B I V M V.

Sola fidei datio, vel matrimonium, viuente priori coniuge, sine adulterio, aut homicidio impedit ne matrimonium?

C O N C L V S I O.

N E Q V A Q V A M impedit, dum modò, nec ante, nec post fidei dationem adulteriũ sequatur. Definita est in cap. finali de eo, qui duxit in matrimonium, &c.

Q V Æ S T I O D E C I M A D E E R R O R E C O N D I T I O N I S S E R V I L I S.

D E hac quæst. disputat Magister 36. distinctione, & ibidem DD.

S. Bona. art. 1.
q. 2. S. Tho. q.
unica art. 1. Rj
car. art. 1. q. 1.
Durant. et Sco.
q. 1.

Art. 1. *Quando quis duxit ancillam, credens esse liberam, cognita seruitute, erit validum matrimonium?*

CONCLUSIO.

SI coniunx liber cum serua ignoranter ignorantia inuincibili contrahat, matrimonium est nullum. Expressè ita definitur in cap. proposuisti. & in cap. ad nostram, de coniugio seruorum: impedit namq; seruitus debiti redditionem: quia seruus potest à domino impediri, ne debitum reddat, & prolem educare possit. Notanter dicitur, si ignoranter, &c. quia si vterq; fuit seruus, erit validum matrimonium: error enim æqualis conditionis non vitiat contractum. vt Ric. & Scot. docent: idem est iudicium de errore melioris conditionis, qui non vitiat contractum, vt si quis contrahat cum libera, existimas esse ancillam.

DVBIVM I.

Estne hoc impedimentum de iure natura, vt frigiditas, & arstitudo, an de iure Canonico, tantum vt consanguinitas?

RICAR. & Palud. de iure Canonico tantum esse opinantur.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM à libero cū ancilla ignoranter contractum, ante Canonicam institutionem, fuit iure naturæ irritum: quia iure naturæ error circa essentialia contractus, contractum irritat, quia est inuoluntarius: & quando liber ignoranter contrahit cum serua, errat circa essentialia contractus: neq; enim potest seruus reddere debitum, quoties petatur.

CONCLUSIO II.

SI, seruitute cognita, coniunx liber carnaliter seruam cognouerit, matrimonium erit validum. Definita est expressè in cap. proposuisti, & in cap. ad nostram, citatis.

APPEN. I. Hinc, si scienter libera cum seruo coniuge cōtraxerit, matrimonium erit validum: volenti enim, & consentienti non fit iniuria.

CONCLUSIO III.

SI dominus libertatē seruo concedat, vt cum libera contrahat, vel è cōuerso: seruus liber manet, & matrimonium tenet. Definita est in quadā authentica, quæ à glo. in cap. ad nostram, allegato refertur:

fertur: tunc enim matrimonium est inter libero: quia, vt dicit Panor. in dicto cap. Si ancilla, domino sciente, & non contradicente, contraxerit cum libero, illam manumittere videtur.

CONCLUSIO III.

SI Titius contraxerit ignoranter cum Berta ancilla, & post aliquot dies dominus Bertæ manumiserit illam, non erit tunc verum matrimonium: propterea quòd defuit consensus: nam præteritus fuit nullus, & nouus non habetur.

Hinc, neq; valebit, etiamsi eam secretò manumissam carnaliter cognouerit: quia primus consensus fuit nullus, & adhuc ignoratia perseverat. Hæc est glof. Cano. si quis. 29. q. 2. contra Palud. hac distinctione.

CONCLUSIO IIII.

SI liber cum serua, vel è conuerso cōtraxerit, & detecta seruitute, voluerit matrimonium per nouum cōsensum ratum habere, coniunx seruus tunc consentire minimè tenetur. Ratio est: quia præteritum matrimonium fuit nullum, & requiritur nouus cōsensu, quem seruus præstare non tenetur, cū contrahendi, vel non contrahendi potestatem habeat.

DVBIVM II.

Si vir ignoranter contrahens cum ancilla, tanto illam amore prosequitur, vt si tempore contractus seruitutem agnosceret, eam nihilominus duceret, cognita seruitute, valebit ne matrimonium?

SOTO partem negantem tenet Ricar. hac distinctione oppositum asserit. **Dist. 35. art. 2.**

CONCLUSIO.

TUNC matrimonium valeret. Ratio est: quia talis contractus non est nullus, eo quòd ius Canonicum personas illegitimet, vt supra diximus, sed quia interuenit error circa essentialia, quo impeditur cōsensu, & cum in casu posito, si seruitus esset nota, consensus non esset impeditus, nullus censetur fuisse error: atq; ita matrimonium valebit.

Art. II. Possunt ne duo serui, inuitis dominis matrimonium contrahere?

CONCLUSIO I.

POSSUNT, inuito domino, matrimonium contrahere. Definita est in Cano. omnibus. 29. q. 2. & in cap. 1. de coniugio seruorum: nam circa redditionem debiti, cum sit actio ex naturae inclinatione fluens, nec praetio aestimabilis, seruus sui iuris est.

CONCLUSIO II.

POTERIT tamen dominus in locis semotissimis seruum vendere, ne debitum soluere valeat. Ratio est: quia per tale matrimonium ius domini non est extenuatum: & ita, ut ante matrimonium, sic post illud vendere poterit: tenebitur tamē quoties poterit petenti reddere, quando à domino, propter alia obsequia ratione seruitutis exhibenda, non impeditur. Hęc est Sco. cōtra Ric. & S. Tho. hac distinctione.

CONCLUSIO III.

SI seruus cum ancilla, domino volente, contraxerit, non poterit tunc dominus impedire, quominus seruus cum vxore singulis noctibus dormiat: quia concedendo seruo, ut vxorem ducat, visus est cedere iuri suo ad hoc, ut non possit petitionem debiti impedire, quod si concesserit, ut cum libera cōtrahat, censetur illum manumittere, ut in principio huius quaestionis declaratum est.

Ricard. est.

Art. III. Potest ne vir, vxore inuita, se in seruitutem redigere?

CONCLUSIO I.

NEQVAVAM potest. Definita est in Concil. Triburienfi, & refertur in Cano. praelatum. 39. q. 2.

CONCLUSIO II.

ALIENATIO in seruitutem nulla ratione in praedictum viri valet, neq; debet fieri separatio quoad thorum, ita ut si eodem tempore vir & dominus postularent obsequia, potius teneatur vir domino soluere obsequium, quia secunda obligatio non valet in praedictum prioris: quando quidem vxor habet iam ius acquisitum super virum, neq; inde serua efficitur: ut ex Concilio citato constat: nam etsi sint vna caro quoad copulam, non sunt tamen quoad alias actiones.

II. A.

OO

D V-

DVBIUM.

Filius ex serua, & libero natus, cuius parentis conditionem sequitur? Ricard. hac dist.

CONCLUSIO I.

PARTVS quoad seruitutē matris, & non patris conditionem sequitur, ut natus ex patre seruo, & matre libera, est liber & ex patre libero, & matre serua, est seruus. Definita est in capit. vnico. de natis ex libero ventre.

CONCLUSIO II.

QUOAD honorem, & immunitates, natus ex patre libero, sequitur patris conditionem: experimento hęc passim cōprobat. Ricard. affirmat in quibusdam prouinciis sequi parentis deterioris conditionem, quantum ad immunitatem, & seruitutem. S. Tho. est.

Art. IIII. An ante pubertatem legitimum matrimonium contrahi possit?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM ante duodecim annos in foemina, & quatuordecim in viro est nullum. Definita est in c. attestations. de desponsatione impuberum.

CONCLUSIO II.

TUNC dicitur vir impleuisse annos pubertatis, quando attingit decimum tertium annum dimidio, & foemina vndecimum cum dimidio, expleto tamen. Definita est in cap. cōtinebatur. eodem titulo.

CONCLUSIO III.

QUANDO ante pubertatem malitia, id est, concupiscētia supplet aetatem, quoad coeundi potentiam, & prudentiam, atq; discretionem, tunc matrimonium, si fuerit cōsummatum, erit validum. Ita definitur in cap. de illis. el. 2. & in cap. finali. eodem titulo.

Hinc si vir decem annorum confirmauerit matrimonium cum puella pubere, aut impubere, erit verum inter illos matrimonium: quia malitia supplet aetatem.

OO 5

QVÆS-

Silu. verb. ma-
trimon. 5. 6. 7.
Castr. verb. Sa-
cerdotiū bar. 4
Cletonans de cō-
tinentia Sacer-
dotali. Sol. lib.
7. de iustit. &
iura. q. 8. Ric.
ar. 1. q. 1. Dur.
q. 1. 5. Bon. ar.
2. q. 3.

1. Cor. 7.

1. Timo. 3.

QUESTIO VNDECIMA DE IMPE- DIMENTO ORDINIS.

H A E C q. à Magistro dist. 37. proponitur DD. ibi.

Art. I. An potuerit Ecclesia definire, vt in sacris constituti sint ad
matrimonium inhabiles, vel in perpetuus celibatus
Sacerdotum Ecclesie expediat

CONCLUSIO I.

SVM M O P E R E Ecclesie Catholice expedit, vt eius
Ministri in sacris constituti perpetuum obseruent celibatū: de-
bent enim pro populo orare, & peccata populi lugere, & patres
pauperum esse, & præ cæteris honorari, quæ omnia, matrimonia-
li vsu interueniente, non possent, vt decet, exerceri. Constat. 1. ad
Cor. 7. & experientia rei familiaris demonstrat: & tandem si essent
coniugati, vilesceret eorum persona, & doctrina: non enim in ma-
iori honore, & pretio, quàm cæteri populares haberentur.

CONCLUSIO II.

H A E R E T I C V M est affirmare licitè posse Sacerdotes Latinos
vxores ducere: quia definitionibus multorum vniuersalium Con-
ciliorum aduersatur, in quibus Sacerdotum Latinorum coniugia
damnantur, & illegitimi ad nuptias redduntur. vt constat ex Con-
cilio Niceno, & Arelatensi, vt refertur in Cano. astumi. & Can. præ-
terea. & Cano. diaconi. d. 28. & est definita capit. 1. & 2. qui clerici,
vel vouentes matrimonium contrahere possint.

Prima diffic. Celibatus Sacerdotum incepit ne à primitiua Ecclesia?

CONCLUSIO I.

AP O S T O L O R V M temporibus multi cōiugati ad
Sacerdotium, & Episcopatum assummebantur. Definita est
in Cā. si quis. d. 32. dicit enim B. Pau. Episcopus sit vnus vxoris vir-

CONCLUSIO.

N V N Q V A M licuit, vt aliquis post receptum sacrum ordinem,
matrimonium contraheret. Hęc conclusio expressè habetur in Ca-
none. 27. Apostolorū. & est definita in Concilio Neocæsariensi, vbi
dicitur: Si presbyter vxorem duxerit, ab ordine deponi debere sta-
tuimus. lege Can. syracufana. dist. 28.

Secunda

Secunda diffic. Quo tempore coepit Sacerdotalis continentia?

D V A E sunt opiniones extremæ. Prima est Clithouei, quæ se-
quenti conclusione continetur.

CONCLUSIO.

IN primitiua Ecclesia coniugati, qui ad sacros ordines promo-
uebantur, matrimonio contracto utebantur, mortuis tamè vxoribus,
ad secundas nuptias migrare non poterant. Definita est in
Can. 6. Apostolorū. & in Can. cum igitur. 35. q. 1. vbi habetur Ca-
tholica Ecclesia post instituta quædam concilia perfectionis addi-
dit, scilicet, de continentia ministrorum: vnde sequitur in primiti-
ua Ecclesia licuisse Sacerdotibus vti matrimonio antea cōtracto.
Contraria opinio est Soti asserentis, quando coniugatus ad sacros
ordines assumebatur fieri diuortium inter ipsum, & vxorē quoad
habitationem, & thorum: non autem quoad vinculum.

Consuetudinem primitiua Ecclesie Græci modò nō retinent.

Tertia diffic. In sacris ordinibus constitutus est ne inhabilis ad
matrimonium?

CONCLUSIO I.

ES T quidem inhabilis. Definita est in cap. 1. & 2. qui Clerici,
vel vouentes matrimonium contrahere possint, atq; etiā in
multis textibus. d. 28. & 31.

CONCLUSIO II.

QU I in aliquo sacrorum ordinum cōstitutus contraheret, ipso
facto esset excommunicatus, & matrimonium esset nullum. Defi-
nita est in Clementina vnica. de consanguinitate, & affinitate.

Quarta diffic. Quo iure tale matrimonium esset nullum?

TR E S sunt opiniones. Prima opinio est D. Tho. & Ricard. hac dist. scilicet, apud Græcos matrimonium fuisse nullū ra-
tione ordinis, & voti solennis cōtinentiæ. Secūda est D. Bon. Dur.
& Sco. asserentium, esse nullum, solum propter Ecclesie institutio-
nem, quæ illos illegitimat, sicut intra quartū gradum consanguini-
tatis

tatis contrahentes inhabilitat. Tertia opinio Maioris tenet iure diuino esse nullum.

CONCLUSIO I.

NON sunt inhabiles ratione voti. Ratio Sco. est: quia si quis tempore receptionis sacrorum ordinum non haberet intentionem promittendi continentiam, & matrimoniū contraheret, esset nullum matrimonium, non ratione voti, quia nullum emisit votum.

CONCLUSIO II.

NEQVE erit nullum iure diuino. Ratio est: quia frequenter Rom. Pont. cum Subdiaconis dispensat, quæ quidem dispensatio esset nulla, si quis iure diuino contrahere prohiberetur.

CONCLUSIO III.

SOLOM est nullū propter Ecclesiæ institutionem: nam si non iure naturæ, nec diuino, nec ratione voti, erit profectò ex institutione Ecclesiæ duntaxat nullum.

Quinta diffic. An sicut matrimonium est nullum, & impeditur per sacros ordines: ita è conuerso sacer Ordo per matrimonium impediatur?

CONCLUSIO.

CONIUGATVS sacros ordines recipiendo peccat, nihilominus tamè characterē recipit. Definita est in cap. coniugatus. de cōuersione coniugatorū: ubi dicitur coniugatum posse ad sacros ordines promoueri, vxore continentiam profitente.

Art. II. De impedimento criminis, quod impedit matrimonium, non tamen dirimit contractum?

SUNT autem sequentia. Primum interdictū Ecclesiasticū, svt si Curatus, & Episcopus rationabilem ob causam prohiberent, ne fierent sponsalia, cum feruaretur certa sollemnitas, de qua re est titulus in decretalibus de matrimonio contra interdictum Ecclesiæ: quod quidem impedimentum olim non dirimebat matrimonium, nunc autem post Conc. Trid. sunt nulla, & irrita, si nō feruetur forma in Concilio præscripta: & ita erit hoc impedimentum inter impedimenta dirimentia connumerandum.

Secun-

Secundum est simplex votum continentiæ, de quo distinctione proxima.

Tertium sponsalitiū, & impedit secundum iustitiam matrimonium cum alia: quia fit iniuria priori sponsæ frangendo illi fidē.

Quartum est Catechismus, vt qui tenet aliquam ad Catechismum ante Baptismum, prohibetur cum illa contrahere.

Quintum incestus cum consanguineis vxoris: nam, vxore mortua, priuantur facultate amplius cum alia contrahendi.

Sextum, vxoricidium.

Septimum, raptus alienæ sponsæ.

Octauum eleuatio proprii filij de fonte Baptismi, de quo supra.

Nonum præbytericidium.

Decimum solennis pœnitentia.

Vndecimum coniugium scienter cum moniali contractum.

Inter hæc impedimenta, primo omisso, duo sequentia, votū, scilicet, & de sponsatio transgressores ad mortale obligant: reliqua vero citra contemptum minimè, & fortassis iam non sunt in vsu: vt Caiet. in summa existimat, verbo matrimonium cap. 1.

Diffic. Potest ne in aliquo casu vir sine peccato interimere vxorem adulteram?

CONCLUSIO I.

VIR autoritate propria vxorem adulteram etiam in adulterio deprehensam interficiens mortaliter peccat: nemi enim licet autoritate propria vindictam sumere, vt auctor est D. Paul. docens: potestatem superiorem legitimum, scilicet, prælatum, siue iudicem esse Dei ministrum, & vindicem in iram ei, qui malè agit.

Ad Rom. 13.

CONCLUSIO II.

INTERIMENS vxorē in adulterio deprehensam in foro exteriori, tanquam homicida, non punitur, secus verò, si extra adulterium, etiam si ipsa sit adulterij rea. Constat per legem Gracchus. C. ad legem Iuliam. de adulter. nihilominus mortaliter peccat: quia lex ciuili solum ignoscit marito occidenti vxorem in adulterio deprehensam, & non concedit facultatem interficiendi autoritate propria: quoniam est contra legem naturæ.

CON-

CONCLUSIO III.

NON tamen peccabit, si Iudicis autoritate illam occidat: est enim tunc iustitiæ minister, sicut carnifex, qui occidens latronem Iudicis autoritate nõ peccat: sunt enim huiusmodi leges, quemadmodum, & leges, quæ in Leuitico, & in Deut. habentur, quibus adultera lapidari præcipiebatur. vnde possent modò habere vim, si illas lex ciuilis restauraret. Alia est opinio tenens, virum sic uxorem occidentem peccare.

Leuit. c. 2.
Deut. c. 22.
Sco. est. dist. 15.
q. 3.

Art. III. An votum matrimonium impediat?

HOC art. d. 38. Mag. explicatur, in qua differit de voto, cuius disputationem in secunda parte huius operis inuenies: explicabitur autem articulus quantum ad ea, quæ ad præsens negotium faciunt, propositis aliquot difficultatibus.

Prima diffc. An votum simplex continentia, matrimonium præcedens impediat, & dirimat matrimonium contrahendum?

SOLVM dissident auctores in explicanda causa, ob quam, votum solenne dirimat matrimonium contractum, & nõ simplex votum.

Communis ferè doctorum sententia D. Bona. Tho. Duran. & aliorum tenet, hanc esse causam: quia per votum simplex solum promittit homo Deo sui corporis continentiam: at verò per solenne votum, & promittit, & seipsum perpetuo obsequio Dei, tanquam mancipium, tradit, vnde permutando corpus cum uxore, non valebit permutatio.

A P P E N. I. Ex hac opinione sequitur, Rom. Pont. non posse dispensare, vt religiosus sit ad matrimonium habilis: quia quæ semel Deo dicata sunt, ad humanos vsus transferri non possunt.

Opinio Sco. de præsentis, cui adhæsit Caiet. & Paluda. defendit, solam Ecclesiæ institutionem esse causam: quia Ecclesia illegitimauit solenniter vouentes, quominus contrahere possent: quia solenniter vouentes alieni iuris, nempe Ecclesiæ, efficiuntur: at verò, vouentes simpliciter sunt sui iuris, & ita ad contrahendum non censentur inhabiles.

Hinc

Hinc de sententia Sco. poterit Papa dispensare in voto solenni ad contrahendum, cum inhabilitas ex sola Ecclesiæ institutione oriatur.

CONCLUSIO.

QUI post votum simplex continentia, vel religionis, siue ordinis sacri, matrimonium, vel sponsalia contrahit, mortaliter peccat. Definita est in cap. si nupserit virgo. dist. 27. & in cap. rursus. qui Clerici, vel vouentes: nam vouentibus virginitatem, vt auctor est B. Hieronymus apud Magistrum, non solum nubere, sed etiã vel le nunere, damnabile est.

B. Hiero.

D V B I V M I.

Quid, si non contrahat animo consummandi matrimonium?

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Tho. & Ric. quos sequitur Siluest. & alij Thomistæ, qui tenent, mortaliter peccare, etiã si non animo consummandi matrimonium, sed intrandi religionem contrahatur. Contraria opinio est Scoti, quem sequuntur Angelus, & alij.

Siluest. verb. matrimo. 7. rel. qui hac dist.

CONCLUSIO.

SI non animo consummandi matrimonium contrahat, mortaliter non peccat. & confirmatur multis rationibus. Prima, qui sine voto continentia, vel cum illo sine consummatione copulæ, religionem ingreditur, non peccat, ergo neq; qui hoc modo contrahit, peccabit: nam quando actus non est peccatum, neq; volitio actus peccatum erit. Secunda, quia non irrogatur iniuria alteri coniugi, cum possit ad secundas nuptias transire. Tertia, quia iura hoc prohibentia loquuntur de matrimonio intentione consummandi contracto: tunc enim votum violatur, scilicet, per consummationem, & non aliter. Quarta, quia votum nõ per matrimonium, sed per consummationem violatur, vt constat exemplo immaculatæ Virginis Mariæ, & beatissimi Ioseph, qui matrimonium contrahendo contra votum minimè egerunt. Quinta, quia qui iurauit sponsalia, & postea vouit religionem, tenetur ratione iuramenti animo ingrediendi religionem contrahere, vt non sit voti, & iuramenti reus, ergo similiter potuit habere hanc intentionem, etiã si non habeat contrahendi obligationem.

D V.

D V B I V M II.

Tenebitur ne ante consummationem sub reatu peccati mortalis ingredi religionem?

CONCLVSIO.

POST votum simplex continentiae, religionis, aut ordinis facri tenetur matrimonium contrahens, ante consummationem, religionem ingredi: alioqui mortaliter peccabit: quia aliter non potest mortale peccatum vitare, quam religionem intrando. Homo enim, ut fugiat mortale peccatum, mortem subire, quando aliter peccatum impediri non potest, tenetur. Hæc est Silu. contra Soto, qui de solo voto religionis, & non de aliis hoc concedit.

Vbi suprâ. s. 5. q. 1. ar. 1.

Limitatio.

Limitanda est conclusio, nisi uterque voueat continentiam, vel vir sacros ordines recipiat consensu uxoris, & ipsa continentiam, voueat: tunc enim, qui habet et votum continentiae, siue ordinis sacri non tenebitur ingredi religionem.

CONCLVSIO.

MATRIMONIUM contractum ab eo, qui votum simplex continentiae, religionis, vel ordinis sacri emisit, est verum, & validum. Definita est in c. meminimus. & c. rursus, qui Clerici, vel vouetes.

Secunda diffic. Simpliciter vouentes possunt ne reddere debitum?

Et est Host. (ar. dno super cap. eiusus.

GLOS. in cap. finali. 27. q. 1. duas citat opiniones: quarum prima tenet, prima vice peccare mort. deinde verò nunquam, neque mortaliter, neque venialiter, petendo, siue reddendo peccare. Hæc tamē opinio non tenetur. Contraria opinio est glossæ, & communis.

CONCLVSIO.

HABENS votum simplex continentiae, debitum petere non potest, reddere tamen tenetur. Definita est in cap. quidem. & cap. placet de conuersione coniugatorum.

D V B I V M III.

Quid, si uterque habeat votum continentiae?

CONCLVSIO.

VTERQUE peccabit petendo ab alio, reddendo autē neuter. Probata fuit suprâ in quaest. de redditione debiti.

D V-

D V B I V M IIII.

Quid, si vir habeat votum continentiae, & vxor debitum petere non audeat, poterit, intelligens vxoris animum, exigere debitum, potius soluendi, quam petendi intentione?

RESPONDEO: Varia huic rei adhiberi possunt remedia. Primum petat vir dispensationem à Papa, si est facilis aditus ad illum, sin minus ab Episcopo dioecetano, ut Summistæ affirmant. Secundum non est necessarium, ut vxor expressè debitum petat, satis, inquam, est insinuatio per nutus: tunc enim vir, qui hoc nouit, reddere tenebitur: quod est intelligendum, quando alter coniugum habet simplex continentiae votum: nam si habeat, religionis, aut sacri ordinis votum, petendo debitum nullatenus peccat: propterea quòd, ut non tenetur per tale votum ad paupertatem, & ad obedientiam: ita neque ad continentiam: sed de his in quaest. de voto latius.

Soto de inst. & iur. lib. 7. q. 2. ar. 3.

D V B I V M V.

Votum solenne continentiae impedit ne, & dirimit matrimonium?

CONCLVSIO.

TALE votum tam religionis, quàm ordinis sacri matrimonium dirimit. De fide est, & definita in cap. vnico. de voto, in 6.

Tertia diffic. Poteest ne Papa dispensare, ut habens votum solenne monachalis continentiae, matrimonium contrahat?

DE hac difficultate latius in quaest. de voto.

DVÆ autem sunt opiniones. Prima Alexā. Alen. in 3. p. in materia de voto, & B. Tho. 2. 2. q. 88. ar. 11. & D. Bon. & aliorum, qui negant. Ric. autem Scot. & Dur. & alij affirmant.

Ric. ar. 9. Dur. & Soto. q. 2. lege Silu. verbo votum. 4. q. 5.

CONCLVSIO.

QUANDO Ecclesiæ utilitati maximè conueniret, ut religiosus aliquis matrimonium contraheret, Rom. Pont. tunc cum eo dispere posset. Constat exemplo Celestini III. qui dispensauit cum Constantia sanctimoniali Regis Rogerij filia: ut cum Imperatore

F. t. q. 4.

PP

Henrico

Henrico VI. contraheret, exemplo alterius Pont. qui (vt refert Palud.) dispensauit cum quodam monacho filio Regis Aragoniæ Ramiro nomine: propterea quòd bonum particulare, bono totius Ecclesiæ præferre, esset contra charitatem: nam si toti Ecclesiæ cõueniret, quæ Deo dicata sunt, ad humanos vsus transferre liceret.

DVBIVM VI.

Poterit ne fieri dispensatio propter bonum peculiare vouentis?

RICAR. & Durand. partem affirmantem tenet. Alij verò negantem defendunt.

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM Rom. Pont. poterit dispensare: propterea quòd nulla necessitas, siue vrgens causa apparet, ob quam necessariò sit à Rom. Pont. tunc in voto solenni dispensandum. Exempla enim, quæ hactenus proposita fuerunt, ad bonum totius Ecclesiæ pertinebant.

Art. II I. *An, utroque coniuge viuente, possit alter ad secundas nuptias transire?*

DE hac re disputat Magister hoc loco, & suprâ differuimus: & tractatur hic articulus ab Adria. in materia de matrimonio in 4. in q. de secundis nuptiis, & absoluetur articulus aliquot dubiis propositis.

DVBIVM I.

Quanta requiritur certitudo de morte viri absentis, vt vxor sine peccato ad secundas nuptias transire possit?

CONCLUSIO.

SI vxor non fuerit per certum nuntium, aut per certam aliam probationem de morte viri conscia, ad secundas nuptias transire haud poterit. Definita est expresè in cap. in præsentia. de sponsalibus. & in cap. dominus. de secundis nuptiis.

APPEN: Hinc, si adfunt testes deponetes virum fuisse bellum ingressum, & illo finito, nunquam apparuisse, poterit tunc matrimonium contrahere.

D V.

DVBIVM II.

Quid, si hac certitudine habita, & matrimonio contracto, vir redeat?

REDDENDA est illi: quia primùm matrimonium nõ fuit solutum. Definita est in Cano. per bellicam. & Cano. si virgo. 34. q. 2.

DVBIVM III.

Quid, si vir mortuus est, tamen mala fide cum secundo contraxit, fingens se habere probationem de eius morte, valebit ne matrimonium?

CONCLUSIO I.

SI vxor nullam habebat mortis viri probabilitatem: ita vt crederet matrimonium non habere vim, tunc non fuit validum matrimonium. Ratio est: quia non habuit consensum, qui ad essentiã matrimonij pertinet.

CONCLUSIO II.

SI dubia erat, & consensum habuit, matrimonium fuit validum, sed contrahendo peccauit. Definita est in cap. dominus citato. peccauit autem, quia contra conscientiam egit.

DVBIVM IIII.

Valente tunc matrimonio, poterit ne petere, & reddere debitum?

CONCLUSIO I.

SI vir, & vxor tempore contractus dubij fuerunt, neuter exigere, aut reddere debitum poterit. Ratio est: quia petendo, & reddendo, agerent contra conscientiam.

CONCLUSIO II.

SI vxor tantum fuit dubia, tenebitur viro debitum reddere, exigere tamen non poterit. Definita est in dicto cap. dominus. Ratio est: quia vir habet bonam fidem, & est in possessione, vxor autem ageret contra conscientiam. Adrianus affirmat, vxorem tantum dubiam, neutrum posse debitum exigere. Cæterum melior conditio est possidentis; quando bona fide est ingressus possessionem, vt in conclusione posita.

q. 4. de prescrip-
tione.

PP 2

D V.

D V B I V M V.

Quid, si bona fide contraxit, & postea dubitet, sit ne vxor sua, an non?

C O N C L V S I O.

ST A N T E dubitatione, debitum exigere potest. Ratio est: quia bona fide contraxit, & est in possessione, & possidentis cōditio melior est: non enim magis certus est esse suam, quàm non suam.

Magister caute legendus.

Est autem Magister caute legendus hoc loco, qui asseruit conjugem consciam vitæ prioris viri, compulsam ab Ecclesia, vt cum secundo viuat, posse tunc reddere debitum, non tamen exigere, quod est falsum: nam tunc fornicatur reddendo, & potius tenetur mortem subire, quàm debitum reddere: neq; excusatur per Ecclesiæ sententiam, quæ tunc secundum allegata, & probata iudicat.

D V B I V M VI.

Vxor, stante dubitatione, poterit debitum exigere?

SO T O respondit posse: quia est in possessione, sicut vir: nihilominus, si ipsa tēpore contractus erat dubia, semper est in mala fide, quantum ad petitionem debiti: atq; ita, dubitatione durante, petere non poterit, si verò tempore contractus habuit bonā fidem, tunc vera est Soti opinio.

Alex. Al. in 3. p. q. 48. m. 3. D. Bon. art. 2. q. 1. Scot. q. 1. S. Tho. q. unica ar. 1. et sequentibus. Dur. q. 1.

QUÆSTIO DVODECIMA DE IMPE-
mento, quod cultus disparitas nominatur.

H. A. C. q. dist. Magistri. 39. declaratur.

Art. 1. An infidelis sit ad contrahendum cum fidei in habilis?

C O N C L V S I O.

FI D E L I S baptizatus ad contrahendum cum infideli iure tantum Ecclesiastico est inhabilis. Communis est Theologorum, & Iuris vtriusq; peritorum sententia: non enim iure naturali est inhabilis: quia Ioseph Patriarcha fidei cōtraxit cum Egyptiaca

Gen. 41.

ptiaca infideli tempore, quo lex naturalis vigeat: neq; iure Diuino, quia Moyse contraxit cum Æthiopiis: & in Euangelio nullibi tale præceptum legitur. Locus enim B. Pau. vbi dicitur: Nolite ducere iugum cum infidelibus, non est præceptum diuinum, sed consilium Euangelicum: quare erit inhabilis iure tantum Ecclesiastico: nam Ecclesia à temporibus Apostolorum hanc cōsuetudinem seruat: infidelis namq; cum non sit baptizatus, non est sacramenti matrimonij capax.

*Num. 27
2. Cor. 6.*

D V B I V M I.

Erit ne saltem sacramentum ex parte fidelis?

C O N C L V S I O.

NE Q V A Q V A M erit. Ratio est: quia consensus, & verba infidelis, cum non sit baptizatus non possunt esse materia, & forma respectu consensus fidelis, atq; ita, deficiente materia, & forma, non poterit esse sacramentum.

D V B I V M II.

Valebunt ne saltem sponsalia sub conditione, vt pote, si coniunx infidelis ad fidem reuertatur?

DD. vbi sup.

C O N C L V S I O I.

SP O N S A L I A sub hac conditione sunt illegitima. Constat ex lege oratio. ff. de sponsalibus. vbi expressè definitur inhabiles ad matrimonium, esse etiam ad sponsalia ineptos. Ceterum titulo promissionis, & iustitiæ iure nature fidelis, si conditione posita, non adimpleret promissum, præsertim iuramento firmatum, peccaret. Oppositum tenet Soto.

C O N C L V S I O II.

FI D E L I S cum hæretico contrahens, peccat cōtrahendo, matrimonium tamen tenet: nam cum malum prolis, & coniugis Catholici peruersio timeatur, dubium non est, quin peccet: & cum vterque sit baptizatus, & nullus istorum sit ad contrahendum cum alio per Ecclesiam prohibitus, valebit matrimonium: nam Concilium Calcedon. non irritat matrimonium, sed prohibet tantum,

F. q. t. f. 4.

PP 3

C O N.

CONCLUSIO III.

IN lege veteri non erat Iudæis fidelibus prohibitum cum infidelibus contrahere, nisi cum Cananeis, & aliis terræ promissionis infidelibus duntaxat, ut constat multis sacrae Scripturae exemplis. Esther enim Assuero, qui erat gentilis, nupsit.

Esther. c. 2.

Art. II. An coniunx fidelis possit simul cum coniuge infideli habitare?

CONCLUSIO I.

IVXTA legem coniugij coniunx ad fidem conuersus non tenetur cum infideli habitare, quanuis sine iniuria Creatoris possit, neque olim in primitiua Ecclesia tenebatur: imo statim quoad habitationem dissoluebatur, licet non quoad vinculum, nisi post aliquod tempus. Hæc est de fide, & habetur apud D. Paul. dicentem: Dico ego, & non Dominus, si quis frater habet uxorem infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam: quare cum hoc sit D. Paul. consilium, ideo enim ait: Dico ego, & non Dominus, non tenebitur coniunx fidelis habitare cum infideli sub reatu peccati mortalis. Hoc enim distat consiliū à præcepto, quod præceptum obligat ad mortale transgressorem: vltima pars conclusionis statim patebit.

2. Cor. 7.

CONCLUSIO II.

EX lege charitatis tenetur conuersus coniunx cum infideli habitare, si habet certissimam spem conuertendi illum. Ratio est: quia præcepto dilectionis, & correctionis tenetur, quantum in se est, fratrem suum lucrari.

Matth. 18.

DVBIUM I.

In hac Ecclesia poterit ne conuersus cum infideli coniuge, sine iniuria tamen Creatoris habitare.

CONCLUSIO I.

QUANVIS Ecclesia, quæ modò est, conuersum ex Iudæis cum infideli coniuge habitare non patiat. ut ex Con. Tolet. 4. constat. & refertur Can. Iudæi. 28. q. 1. nihilominus tamē, si conuersio infidelis expectaretur, vel ut apud Indos scandalum timeretur,

timeretur, quia terrerentur à fide, eò quòd post conuersionem alterius coniugis statim diuortium fieret, possent tunc cohabitare, dummodò Creatoris contumelia non timeretur. Ratio est: quia consilium Apostolicum non est aliquo modo reuocatum: nam intelligitur quando periculum subuersionis proximi, vel Creatoris iniuria non imminet: ut in casu huius conclusionis: hoc aut fieri deberet præcedenti Archiepiscopi facultate, & examinatione.

CONCLUSIO II.

QUI nunc inter infideles apud Turcas conuerteretur, statim ad Ecclesiam Catholicam migrare tenetur. Soto defendit posse latenter cum uxore manere, & non teneri ad seipsum prodendum. Conclusio tamen constat ex B. Paul. dicente: Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem: deinde si ille ceremonias infidelium exercet, est in statu damnationis: quia tenetur exterius Christum confiteri & infidelitatem abnegare: si autem non exercet illas compelletur per ministros iustitiæ: tuncque, potius esset illi mors subeunda, quàm infidelium ceremoniis vacandum, atque ita, aut recedere, aut se prodere teneretur.

art. 3. huius 2.

Ad Rom. c. 10.

DVBIUM II.

Si infidelis conuertatur, sintque consanguinei in gradu prohibito, poterunt ne tunc simul cohabitare?

CONCLUSIO.

SI ille consanguinitatis gradus est lege tantum Canonica prohibitus, matrimonium non dissoluit. Ita definitur in cap. gaudeamus. de diuortijs: nam ad leges Ecclesiasticas ante Baptismum non tenebantur: de his enim, quæ foris sunt, nihil ad nos: dissoluetur autem matrimonium, si gradus lege naturæ prohibeatur, ut inter ascendentes, & descendentes, fratresque, & sorores: de gradibus vero iure diuino prohibitis inferius agetur.

2. Cor. 7.

DVBIVM III.

Si infidelis habeat plures uxores, & omnes conuertantur, velintq; cum eo habitare, quam illarum tenebitur retinere?

CONCLUSIO.

SOLA prior erit vxor, quanuis ante Baptismum fuerit repudiata. Ita definitum est in cap. gaudemus. Et ratio est: quia lege naturæ polygamia prohibetur, & secundum illam legem repudiū non dissoluit matrimonium.

DVBIVM IIII.

Altero coniugum ad fidem conuerso, & apud Christianos viuente, apud quem debent filij nondum ratione vtentes manere?

CONCLUSIO.

APVD conuersum, licet sit vxor. Definita est in Can. de Iudæis. 45. dist. & cap. 2. de cōuersione infidelium. Si autem filius ratione vtatur, erit iudicio suo relinquendus: & intelligitur non vti ratione, si propoſita fide, in neutram partem inclinetur.

Prima diffic. Per conuersionem alterius coniugis ad fidem, etiam quoad vinculum dissoluitur matrimonium, ita vt liceat vtrique in sua religione ad secundas nuptias transire?

CONCLUSIO I.

SI infidelis voluerit cum fideli coniuge habitare, sine iniuria tamen Creatoris, tunc quanuis simul non habitent, nō statim matrimonium quoad vinculum dissoluetur. Ratio est: quia si (vt supra diximus) habitare possunt, non statim dissoluitur matrimonium: alioqui enim manere non possent, quia fornicarij essent.

CONCLUSIO II.

SI infidelis omnino renuat cum fideli habitare, vel nolit sine iniuria Creatoris, quia blasphematur Christum, vel conatur fidelem subuertere, vel odio in Ecclesiam Christianorum maledicta ingerat, tunc matrimonium inter illos dissoluetur, & vterq; ad secundas nuptias migrare poterit. Expressè est definita in cap. gaudemus. & in cap. quanto. de diuortijs, & ita intelligitur D. Paul. quando ait: Si infidelis discedit, discedat, &c.

Hinc

Hinc cautè legendus erit Caieta. in commen. super Paulum in hunc locum affirmans, his verbis D. Pauli non infirmari coniugij solutionem, quod est falsum: nam Scriptura sacra non aliter est intelligenda, quam Ecclesia Rom. illam interpretatur, & hunc locum Ecclesia de separatione, quoad vinculum (vt ex cap. quanto. constat) declarat.

Hinc colligitur, matrimonij solutionem non autoritate Ecclesie, sed Christi IESV, qui per os Pauli loquebatur, fieri: nō enim Ecclesie legitimum infidelium matrimonium dissoluere posset, nisi Christus Dominus soluisset.

DVBIVM V.

Dissoluetur ne quamprimum infidelis admonitus, non vult conuerti, vel non vult habitare sine Creatoris iniuria?

OPINIO Ric. est statim quoad vinculum dissolui, quādo infidelis cum infideli habitare renuit. Hæc opinio tribuitur Scoto, sed falso, quia Sco. de hac re non differuit. opinio S. Tho. in sol. ad primum. & Palud. & Dur. est, non dissolui, donec fidelis secundas nuptias contrahat.

CONCLUSIO.

NON dissoluitur tunc matrimonium quoad vinculum, nisi cum primum fidelis ad secundas nuptias migrauerit. Definita est expressè in cap. gaudemus.

Hinc, si infidelis antequam cōuerteretur, contraheret, si postea contingat simul cum secunda vxore conuerti, erit priori vxori cōuersæ tradendus, si illa nondum contraxerat: quia primum matrimonium non erat solutum. Hæc appendix apertè colligitur ex cap. citato.

DVBIVM VI.

Poterit ne infidelis in sua secta aliam ducere, si fidelis ad secundas nuptias transierit?

CONCLUSIO.

POTERIT quidem: propterea quod matrimonium fuit iam solutum quoad vinculum: peccabit tamē mortaliter, quia tenebatur sequi fidelem, ne matrimonium dissolueretur.

PP 5

D V

D V B I V M VII.

Matrimonium infidelium per votum solenne religionis à coniuge primo conuerso emissum, dissoluetur ne?

CONCLUSIO. I.

MATRIMONIUM in infidelitate confirmatum per tale votū dissoluitur: quia in hac parte idem ceterandum est de matrimonio consummato infidelium, & de rato fidelium.

S. Tho. hac dist.

CONCLUSIO II.

NON tamen dissoluetur quoad vinculum, per sacri ordinis receptionē. Ita definitum est in extrauaganti: antiquæ cōcertationi.

Secunda diffc. An post lapsum alterius coniugis in hæresim, vel aliam apostasiam matrimonium, quoad thorum, aut vinculum dissoluatur?

CONCLUSIO I.

IN tali casu matrimonium quoad vinculum nullo modo dissoluitur. Definita est in cap. quanto. de diuortis. Et ratio est: quia vterq; coniunx est baptizatus.

*Iuris periti. c. si
satu, & Theolo
gus hac dist. &
Soto. d. 39. q.
unica ar. 4.*

CONCLUSIO II.

QUANDO vnus coniugum post condemnationem hæresis Ecclesiæ reconciliatur, facta separatione iudicio Ecclesiæ, tunc cōiunx innocens ad religionem monachalem transire potest, vel cū reconciliato habitare tenetur. Definita est expressè in cap. finali. de conuersione coniugatorum. & cap. de illa de diuortis. Notatèr dicitur (ad religionem monachalem) quia per ingressum religionis militaris matrimonium, nec quoad vinculum, nec quoad thorū dissoluitur: votum enim continentia ibi emissum non est de essentia religionis militaris, quemadmodum, est de essentia religionis monachalis.

An vir innocens quando vxor fuerit hæretica, & reconciliata, possit sacros ordines recipere. sicut potest monachalem intrare religionem?

SO T O partem affirmantem tenet.

CO N

CONCLUSIO.

NEQVAQVAM potest sacros ordines recipere. Ratio est: quia in dicto cap. finali solum cōceditur ingressus ad monachalem religionem: tum etiam, quia si non potest ingredi religionem militarem, propterea quod votum solenne continentia non est de illius essentia, ita neq; est de essentia sacri ordinis.

Tertia diffc. Per quodcunque aliud peccatum, præter hæresim, dissoluitur matrimonium quoad thorum?

NO T A primum, crimina coniugum, præter adulterium, in tria genera diuidi. Primi generis sunt, quæ nullo modo alteri coniugi nocent: vt si sit vnus fur, blasphemus, &c. Ad secundū genus pertinent, quæ in detrimentum corporale coniugis innocentis sunt: vt si vir sit crudelis in vxorē, aut vxor venefica, vel perdit mariti substantiam, vel liberos interficit, quæ crimina. C. de repudiis recensentur. Tertij generis est vnum tantum crimen, scilicet, quando vnus coniunx conatur alium inducere in quoduis peccati genus, vt in homicidium, furtum, &c.

CONCLUSIO.

QUANDO vnus coniugum est adulter, aut hæreticus, aut laborat criminibus secundi, vel tertij generis, innocens tunc per iudicis sententiam ab illo quoad thorum separari potest. Definita est in cap. quæsiuit. de diuortis. & in cap. literas. de restitutione spoliatorum.

Art. vlt. An matrimonium inter infideles sit verum, & legitimum?

*DD. d. 19. D.
Bon. ar. 1. q. 1.*

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM inter infideles ita legitimum est, vt per solam conuersionem alterius coniugis ad fidem dissolui non possit. Hæc est de fide, & habetur apud D. Paulum, dicentem: Si quis frater habet vxorem infidelem, & hæc cōsentit habitare cū illo, non dimittat illam: & est definita in cap. gaudemus. & cap. quanto. de diuortis. quod enim est legis naturæ, est omnibus licitum, & matrimonium ex inclinatione, & iure naturali est.

1. Cor. 7.

CO N

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM infidelium est legis naturæ sacramentū: est enim signum vnionis inter Christum, & Ecclesiam. Ita definitum est in cap. gaudemus. citato.

CONCLUSIO III.

NON est autem nouæ legis sacramentum. Ratio est: quia cū infideles careant Baptismo, qui est ianua omnium sacramentorū, non possunt esse matrimonij, quatenus est nouæ legis sacramentū, participes.

CONCLUSIO IIII.

MATRIMONIUM infidelium tria bona, sacramenti, scilicet, prolis, & fidei habet: de bono sacramenti constat: de bono autem prolis, est etiam manifestum: quia tale bonum est tantū obligatio ad procreandam, & religiosè educandam prolem: quæ quidem obligatio est composibilis cum actu, & proposito faciendi oppositum, & talem obligationem habent quoq; infideles coniugati: & tandem de bono fidei est quoq; perspicuum, quia tenentur debitum soluere, & ab alieno concubitu cauere.

DD. d. c. i. R.
sar. arti. l. q. 3.

Diffic. Peccantne infideles in usu matrimoniali?

SOLVS Ricardus de hac re dissentit, de cæteris autem infidelium actibus disputant DD.

CONCLUSIO.

INFIDELIS ad coniugem accedens cum intentione generandi prolem, & soluendi debitum, dummodò de illius educatione in cultu infidelitatis non cogitet, nullo modo peccat. Ratio est: quia cū talis debiti solutio sit opus moraliter bonum (nā est actus iustitiæ) non erit peccatum.

QVÆSTIO DECIMATERTIA DE
impedimento consanguinitatis.

DE hac quaestione verba facit Magister, 49. dist.

Art. I.

Art. I. Quid nam est consanguinitas, quid linea?

Dist. in hac d.

PROPOSITIO I.

CONSANGVINITAS est aliquarum personarum vinculum, ab eodem stipite descendētium, carnali propagatione contractum: nam consanguinitas idem est, quod communicatio in sanguine, id est, habere eundem sanguinem communem inter se: vt sunt illi, qui ab eodem stipite, id est, patre generantur, vel immediatè vt fratres, vel mediatè, vt nepotes eiusdem aui, &c. generantur: quæ quidem communicatio in sanguine est causa vinculi amicitiae inter consanguineos.

Ricard. est.

PROPOSITIO II.

LINEA est congregatio, & collectio personarum consanguinitate coniunctarum ab eodem stipite descendētium diuersos continens gradus: id est, ordo ille, qui est inter consanguineos, vt vnus sit pater, alter filius, tertius nepos, &c. linea nominatur.

PROPOSITIO III.

LINEA, aut est recta, vt quæ est inter ascendentes, & descendentes, vt inter patrem, filium, nepotem, &c. aut collateralis, vt inter transuersales, fratrem, scilicet, & sororem, &c.

PROPOSITIO IIII.

COLLATERALIS linea, vel est æqualis, quæ inter æqualiter à stipite distantes reperitur, vt inter auum, & consobrimum, aut inæqualis, quæ est inter eos, qui à stipite inæqualiter distant.

Art. II. Quid nam est gradus, & quotuplex?

RESPONDEO per sequentes propositiones.

PROPOSITIO I.

GRADVS, est determinata propinquitatis personæ ad personam secundum consanguinitatem. v. g. pater respectu filij est in primo gradu, id est, in prima propinquitate: respectu nepotis est in secundo gradu; id est, per vnum medium, scilicet filium, respectu pronepotis in tertio gradu, id est, per duo media. Hæc autem computatio est secundum ius Canonicum: nam ius Civile inter fratrem, & sororem duos constituit gradus: vnum fratris ad sororem, & alium fororis ad fratrem.

P R O-

PROPOSITIO II.

IN linea recta ascendentium tot sunt gradus, quot personæ, vna minus: exempli causa, pater, filius, nepos, & abnepos sunt quinque; personæ, & quatuor tantum gradus. Ratio est: quia tot sunt gradus, quot generationes: generatio verò minus quam inter duos esse non potest: ergo tot erunt gradus, quot personæ, vna minus; quæ toti generationi præsupponitur, & stipite nominatur.

APPEN. I.

Hinc filius cum patre erit in primo gradu, cum nepote in secundo gradu, &c.

PROPOSITIO III.

IN linea laterali eorum, qui à stipite æqualiter distant, quo gradu æqualiter transfuerales à stipite separantur, eodem inter se distinguuntur. v.g. frater, & soror distat à stipite in primo gradu, eodemque inter se differunt. Ratio est: quia distantia, vel propinquitas est solum ratione stipitis: quare non magis inter se distant, quam à stipite disident.

PROPOSITIO IIII.

IN linea laterali inæqualiter à stipite distantium computandus est gradus à persona, quæ à stipite remotior est. v.g. auunculus, & consobrinus, id est filius vel filia sororis distat in secundo gradu, quia filia sororis distat à stipite in secundo gradu. Expressè definita est in cap. vir, qui ab stipite, de consanguinitate, & affinitate.

APPEN. 2.

Hinc in dispensationibus inæqualiter à stipite distantium remotioris descendens à stipite est habenda ratio.

PROPOSITIO V.

LEUIT. 18. MATRIMONIUM inter consanguineos, si Papa non dispenserit, est nullum.

Art. III. An iure diuino sunt modò aliqui gradus prohibiti?

LEGE Leuit. 18. vbi decem gradus prohibentur. lege Victoria in relectio. de mati. p. 2.

Silu. verb. ma-
tri. 8. 9. 0. &
verbo Papa.
8. 17.

DVÆ sunt opiniones. Prima omnium ferè antiquorum, qui affirmabant, omnes gradus in Leuit. prohibitos, esse etiã iure Diuino prohibitos. Hec fuit D. Bon. Tho. Ric. & Dur. quibus adhæsit Siluester affirmans, Papam non posse dispensare in gradibus in Leuit. prohibitis: idem quoque Lutherani asserunt. Secunda opinio

opinio est Palud. dicentis: illos gradus nõ esse iure Diuino, sed naturali tantum prohibitos, & non omnes, sed aliquos duntaxat. B. Antoni. docuit, illos gradus fuisse olim iure diuino, prohibitos, quem sequuntur Victoria, & Caic. modò autem non esse iure diuino prohibitos dicunt.

D. Anton. 3. p. 2.
6. 14. arti. 1. 2.
2. p. 154. ar. 2.

CONCLUSIO I.

GRADVS qui in Leuit. prohibebantur, olim matrimonium contrahendum impediabant, non tamen omnes dirimebant, vt affinitatis gradus: multa enim fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, quia licet prohibeantur, non tamen irritantur: quia illi tantum gradus matrimonium nullum reddebant, qui lege naturali, vt in linea recta prohibebantur: licitum namque erat tunc accedere ad vxorem fratris defuncti, absque liberis causa suscitandi semen.

CONCLUSIO II.

NVLLVS gradus in Leuit. prohibitus, modò in Euangelio prohibetur, eò quòd tunc prohibitus erat. Ratio est: quia lex vetus modò non obligat, quatenus lex vetus est, sed vt ex parte confirmata in Euangelio: sunt enim præcepta nonnulla iudicialia in Euangelio posita, quale illud est de dormiente cum virgine; vt constat cap. 1. de adulter. atque etiam obligant aliqua legis veteris euacuata præcepta, quatenus legis naturæ præcepta sunt.

Hinc, si Papa dispenseret in aliquo gradu in Leuiti. prohibito, dispenseret quidem, quatenus sunt lege naturali, vel Evangelica prohibiti.

APPEN.

Prima diffc. Prohibentur ne iure naturali gradus in linea recta
ascendentium, & descendentium: ita vt Papa in
his dispensare non possit?

DD. ubi supr.

HO C loco de gradibus consanguinitatis est agendum: nam de gradibus affinitatis sequenti dist. agemus. Et quaeritur primum de matrimonio inter ascendentes, & descendentes, an prohibeatur vsque in infinitum, vel an gradus ita sit lege naturali prohibitus, vt in eo Papa dispensare non possit.

Opinio Sco. Ric. & Iurisconsultorum tenet, talem prohibitionem in infinitum durare: ita vt si Adam, vel Noe resurgeret, cum qua

Scot. q. 1. Res.
ar. unico. q. 4.

contra-

Caieta. 2. 2. q. 15. ar. 9. & in opusculo ad Regem Angliae lege Victoris ubi supra.

1. Cor. c. 4.

Soto hac dist. ar. 3.

contraheret, non haberet. Caiet. arbitratur solum primum gradum in linea recta esse iure naturali prohibitum: vnde sequitur posse Papam dispensare, vt auus ducat neptem, & auia nepoti nubat.

CONCLUSIO.

MATRIMONIUM in primo gradu lineæ recte, etiam si nulla lex scripta illud irritaret, esset iure naturali nullum: nam talis contractus est contra ius naturæ: quia est contra pudorem, & honorē, quem filius iure naturæ parentibus adhibere tenetur, & contractus contra ius naturæ est ipso iure nullus: vnde B. Paul. Auditur inter vos talis fornicatio, qualis nec inter gētes, ita vt vxorem patris sui aliquis habeat.

DVBIVM I.

Quid, si in mundo non esset nisi pater, & vnica filia, vel plures?

CAIET. vbi supra negat. Soto affirmat.

CONCLUSIO.

TUNC illas ducere in vxores tenetur. Ratio est: quia plus tenetur homo diligere Rempublicam, quam parentes: plus enim eā diligere tenetur, quam seipsum: atq; ita pro salute Reipub. & totius vniuersi, tūc pater filias ducere, & mater filios nubere teneretur.

DVBIVM II.

Contractus matrimonialis in secundo gradu lineæ rectæ, & sequentibus in infinitum prohibetur ne iure naturali, an Ecclesiastico?

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM inter auum, & neptē iure naturali prohibetur, & est per leges humanas indispensabile. Ratio est: quia eadem obligatio reperitur inter neptēs, & auos, & inter filios, & parentes, eademq; ferē est sanguinis communio, & eandem reuerentiam neptes auis, quam parentibus exhibere tenentur. Hæc est contra Caieta, affirmantem, esse dispensabile huiusmodi matrimonium.

CONCLUSIO II.

In linea recta matrimonium in infinitum non censetur esse prohibi-

CONCLUSIO II.

IN linea recta Matrimonium in infinitum non censetur esse prohibitum. Ratio est: quia sanguinis communio est causa prohibitionis, & cum magis, comunicent transuersales in quinto gradu, quam descendentes cum ascendentibus in 6. gradu, & illi nō prohibeantur, neque isti prohibendi sunt.

Hinc, poterit Papa dispensare inter proauum, & proneptem, &c.

Hinc, si Adam modō viueret, vxorem ducere posset: nam minus vinculum consanguinitatis est inter nos, & Adam, quam inter Gallos, & Hispanos, qui contrahere non prohibentur.

Secunda diffi. An liceat Matrimonium contrahere in linea transfuersali equali, & inæquali?

V.G. An contractus inter fratrem, & sororem, & inter consobrinum, & sororem patris, & inter auunculum, & consobrinam sit licitus.

DVÆ sunt opiniones. Prima D. Bona. Ric. & Duran. assententium, in primo gradu lineæ collateralis Matrimonium esse iure diuino nullum. Caiet. Tho. de Argentina tenent, tale Matrimonium esse solum contra ius Canonicum, & ita Papam in hoc gradu dispensare posse. Addit Thomas, Matrimonium infidelium cum propriis fororibus, non esse soluendum, si ad fidem conuertantur. Scot. verò talia matrimonia in primo gradu laterali, lege naturali prohibita esse, affirmat.

CONCLUSIO I.

MATRIMONIUM inter fratrem, & sororem est iure naturali nullum: seruat enim apud omnes gentes, & ad hoc natura ipsa, seclusa lege scripta, homines inclinat: Vnde Pharaō impossibile esse credit Sarai vxorem fuisse Abrahæ: quia dixit suam esse sororem. vide caput. Gaudemus.

CONCLUSIO II.

MATRIMONIUM in secundo gradu consanguinitatis in linea laterali, & inæquali non est iure diuino prohibitum. Hæc conclusio est contra D. Bon. Ric. & Duran. & Siluest. & contra glossam in cap. literas. de restitutione spoliatorum, qui tenent gradus

Et. q. f. 4.

QQ

in Leuit.

APPEN. I.

APPEN. 2.

Ric ar. unico. q. 2. D. Bona. ebidem.

Caiet. vbi supra. S. Tho. Tho. de Argē. hac dist. Instituta de iure naturali in principio.

Gen. 12.

in Leuit. prohibitos, inter quos sunt isti, iure diuino prohiberi, ita vt non possit Papa in eis dispensare. Et ratio conclusionis est: quia lex vetus vniuersa fuit per mortem Christi reuocata: nam translatio Sacerdotii secundum ritum Aaron per mortem Christi in Sacerdotium secundum ordinem Melchisedech, necesse fuit, vt legis translatio fieret: quia si nunc obligat, est, vel quia habet legis humanæ vim, vel propter causas supra signatas.

CONCLUSIO III.

NEQVE est iure naturali prohibitum: constat exemplis sanctorum, quos sacra Scriptura in gradu, de quo est modò difficultas, ante legem scriptam, contraxisse docet: legitur enim Genes. cap. ii. Thare genuisse Abram, Nachor, & Aram: & Nachor duxisse consobrinam suam filiam Aram, & Abram Sarram filiam eiusdem Aram. Quare, cum hi viri sancti non tenerentur, nisi ad obseruantiam legis naturalis, quam de facto obseruabant, perspicuum profecto est iure naturali, tale Matrimonium non fuisse prohibitum.

CONCLUSIO IIII.

EST autem iure dumtaxat positio Ecclesiastico prohibitum. Patet à sufficienti diuisione: etiam, quia Ecclesia sine controuersia in his gradibus dispensare consuevit.

Tertia diffic. Potest ne Ecclesia modò aliquos gradus prohibere?

CONCLUSIO I.

ECCLESIA potestatem habet inhabilitandi aliquos, quominus intra certum gradum Matrimonium contrahere possint. Definita est expressè Sess. 24. Cano. 3. & 4. Concil. Trident.

CONCLUSIO II.

MAXIMOPERE Ecclesiæ conuenit aliquos ad Matrimonium inhabilitare. Constat de Matrimonio Claustrino, quod est irritum per Concil. Trid. Sess. 24. cap. i. de reformatione Matrimonij: nam vsu veniebat, vt aliquis duas haberet vxores: primam clandestinam & veram, & secundam in facie Ecclesiæ adulterinam. Tum etiam, vt pax, & amicitia augerentur, si inter non consanguineos, vt fit, Matrimonium contraheretur.

CON-

CONCLUSIO III.

GRADVS per lineam collateralem æqualem, siue inæqualem, sunt vsque ad quartum gradum prohibiti: ita habetur in cap. non debet. de consanguinitate, & affinitate: nam à quinto gradu consanguinei, vt extranei se habent.

Hinc, confutatur hæresis Lutheranorum asserentium, nullos esse gradus prohibitos, neque prohiberi posse. *Hæresis.*

Quarta diffi. Potestas ciuilis Regis poterit, quemadmodum Ecclesia, aliquos inhabilitare, quo minus contrahant?

VICTORIA in relectione de Matrimonio non audeat affirmare. Ric. & ceteri affirmant.

CONCLUSIO I.

POTEST quidem, & de facto, si contrahatur Matrimonium erit nullum. Constat ex toto titulo. ff. de adoptionibus. vbi Matrimonium inter patrem adoptantem, & filiam adoptiuam irritatur: quod ius Canonicum tantum inter filium naturalem, & filiam adoptiuam prohibet. vt ex cap. i. de cognatione legali colligitur.

CONCLUSIO II.

LEGES Ciuiles connubia in aliquo gradu prohibentes, Ecclesia contradicente, nullam vim habent. Ratio est: quia causa matrimonialis contractus, quantum ad vinculi perpetuitatem, à iure diuino pendet. Et ideo ciuilis potestas circa hunc contractum ab Ecclesiastica potestate dependet.

Hinc, si princeps Saracenorum prohiberet, & irritaret Matrimonium intra secundum, & tertium gradum, si de facto contrahe retur esset nullum. Habet enim potestas illa iurisdictionem in subditos dicente B. Paul. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.

Hinc, si infideles in gradu ab infideli principe prohibito contraxerint, & ad fidem conuertantur, vel sunt separandi, vel de nouo contrahere tenentur. Ratio est: quia Matrimonium ante Baptismum, propter inobedientiam contra suum principem fuit nullum.

QQ 2 QVÆST.

Ad Heb. 7.

Gen. 11.

S. Tho. q. vni.
in art. 4. d. 4.

APPEN. I.

Ad Rom. 13.

APPEN. 2.

QVÆSTIO DECIMA QVARTA DE
IMPEDIMENTO AFFINITATIS, QVO
Matrimonium impeditur, ne contrahatur, &
contractum irritatur.

DD. *ibid.*

HAC q.d. 41. Magistri differitur.

Art. I. Quid, & quotuplex est affinitas?

HIC art. aliquot positis propositionibus cum D. Bona. & Ricar. explicabitur.

PROPOSITIO I.

AFFINITAS est personarum propinquitas, ex carnali copula perueniens, omni parentela carens: hæc est descriptio affinitatis, quam illustro exemplo. Titius, v.g. duxit uxorem Bertam, vel illam illicitè cognouit: ex tali Matrimonio, seu copula cum consanguineis Bertæ affinitatem contraxit, etiam si alias consanguineus non esset. Si autem consanguineus erat, duplex impedimentum cum consanguineis vxoris habebit: vnum est consanguinitatis ex parte sua, alterum affinitatis ex parte vxoris: quod ad impetrandas dispensationes est diligentissimè animaduertendum.

PROPOSITIO II.

TRIPLEX olim erat affinitatis genus, vt ex cap. non debet. de consanguinitate, & affinitate constat. Primum, quod est in usu esse dicitur, vt solus vir habens uxorem, affinis omnibus consanguineis vxoris intra quartum gradum efficiatur, ita vt intra illum gradum, mortua vxore, aliquam illius consanguineam ducere non possit: atque eodem modo de vxore, mortuo viro, censendum est: & hoc genus olim vsque ad septimum gradum extendebatur. Secundum est affinitas affinitatis: & tertium affinitas huius secundæ affinitatis, verum secundum, & tertium iam sunt reuocata.

PROPOSITIO III.

AFFINITAS efficitur per copulam carnalem licitam, aut illicitam, naturalem tamen. Ita definitur in Cano. extraordinaria.

35. q. 3.

APPEN. I.

Hinc, per nefandam copulam contra naturam cum muliere, & seminationem extra vas, non contrahitur: quia affinitas efficitur

tur per copulam, qua vir, & vxor vna caro esse dicuntur, & per tale copulam, aut seminationem extra vas, non commiscetur, nec vna caro efficiuntur.

PROPOSITIO IIII.

OLIM ante Concil. Trid. affinitas per copulam vsq; ad quartum gradum efficiebatur: modò autem non contrahitur affinitas præcedens, & dirimens Matrimonium nisi vsque ad secundum gradum tantum. Definita est expressè Sess. 24. cap. 4. de reformatione matrimonij, in Concil. Trid.

Hinc, si Titius per fornicationem cognouerit Bertam solum cum sorore Bertæ, id est (con su prima hermana, y no con prima segunda, tercera, &c.) contrahere prohibetur: quod est intelligendum de affinitate Matrimonium præcedente; nam si sequatur post Matrimonium, etiam si cognouerit (a la prima secunda, o tercera de su muger) debitum exigere non poterit.

APPEN. 2.

Prima diffie. Quinam sunt affinitatis effectus?

PROPOSITIO I.

EFFECTVS affinitatis præcedentis Matrimonium per copulam illicitam contractæ est, vt in primo, & secundo gradu tantum impedit, & dirimat Matrimonium contrahendum, vt modò diximus.

PROPOSITIO II.

SI autem per copulam licitam, scilicet, coniugalem, impedit Matrimonium vsque ad quartum gradum, ita vt mortua vxore, nõ possit vir cum cõsanguinea illius vsque ad quartum gradum contrahere. Definita est in cap. non debet. citato.

PROPOSITIO III.

SI affinitas post Matrimonium sequatur, coniunx, qui cum cõsanguinea, vel consanguineo alterius coiuit, in conscientia ante dispensationem petere non potest; reddere tamen tenetur. Definita est in cap. 1. & cap. tuæ fraternitati. de eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ.

Et. q. 4. 018 V 10 22 3

Secunda

Secunda diffi. An, seclusa lege positiva Ecclesie prohibente Matrimonium intra quartum affinitatis gradum, sit aliquis gradus affinitatis lege naturae tantum Matrimonium contrahendum dirimens,

Ita ut in eo Papa dispensare non possit, prohibitus?

V. G. inter ascendentes, & collaterales. Et primum nota inter ascendentes quatuor esse combinationes. primam (entre el padre y su hijo) Secundam (entre la madre y su hijo) Tertiam, inter focrum, & generum: & quartam, inter focrum, & nurum.

D. V. E. sunt opiniones. Vna affirmans, quam Soto sine auctoritate refert: quae tenet Papam posse dispensare, &c. Altera est negans D. Bona. Ric. & Paluda. qui affirmant omnes gradus cap. 18. Leuit. esse iure diuino prohibitos.

CONCLUSIO.

AFFINITATIS gradus positi inter ascendentes, & descendentes, ita lege naturali Matrimonium contrahendum dirimunt, ut in his Papa dispensare haud possit: dicit enim B. Paul. Auditur inter vos fornicatio, qualis neque inter gentes, ita ut vxorem patris sui aliquis habeat: quare erit talis concubitus contra ius naturale, hinc Ruben a patre Iacob maledictus fuit, propterea, quod ad eius vxorem ascenderat.

D V B I V M.

De affinitate collateralis, An mulier possit successiue, Papa dispensante, duobus fratribus nubere?

D. V. E. sunt opiniones. Prima citata D. Bona. & Palud. negas. Altera Neotericorum.

CONCLUSIO I.

VXOREM fratris sine rationabili causa ducere, est contra ius naturae, quod nullo modo, nisi propter maius bonum, violare licet. Ratio enim naturalis dicitur, ut fratribus hunc honorem prestemus, ne scilicet, illorum turpitudinem reuelemus. Vt Leuit. 18. habetur.

CONCLUSIO II.

VXOREM fratris propter rationabilem causam ducere, non est contra

est contra naturae ius. Quia Leuit. habetur, licuisse tunc fratri viuere ducere vxorem fratris sui mortui, ad suscitandum semen: nam ut non est contra legem naturae eundem virum duas habere forores in vxores, ut Iacob habuit Liam, & Rachelem, neque erit contra ius naturae eandem vxorem, &c. Propterea quod idem gradus est, eundem virum duas forores successiue habere, siue duos fratres eandem vxorem ducere.

Hinc, Papa in his gradibus dispensare poterit: quia non est contra legem naturae, & multorum Pontificum exemplis constat: nam Alexan. V. I. cum quodam Rege Lusitaniae dispensauit, ut vxorem fratris mortui duceret, & Iulius I. cum Henrico rege Angliae, ut duceret in vxorem Catherinam, quae fratris sui vxor fuerat, & Martinus V. ut refert Siluest. similem concessit dispensationem.

Art. III. De impedimento publicae honestatis?

D. Bon d 42. art. 2. q. 1. 2.

HOC impedimentum oritur ex sponsalibus, aut ex Matrimonio tantum rato, scilicet, ex contractu ipso, non autem ex copula carnali, diciturque impedimentum publicae honestatis: quia solum publica honestas prohibet, quominus vnus sponsus consanguineis alterius iungatur. Ita definitum est in cap. ad audientiam. de sponsalibus. & in cap. vnico. eodem titulo in 6.

CONCLUSIO I.

Ex Matrimonio rato tantum impedimentum publicae honestatis tale oritur, ut soluto matrimonio per mortem, vel ingressum religionis alterius coniugis, in saeculo manens cum consanguineis illius intra quartum gradum contrahere non possit. Definita est in cap. 1. & in cap. non debet. de consanguinitate, & affinitate.

HAE C est Sco. & Paluda. S. Tho. & Ric. vocant hoc impedimentum affinitatis. Panor. in cap. sponsam. de sponsalibus, tenet cum Scoto.

CONCLUSIO II.

Ex veris & legitimis sponsalibus impedimentum publicae honestatis vsque ad primum gradum nascitur. v.g. Titius duxit Bertam in sponsam per verba de futuro: solutis sponsalibus, solum

erit Titius inhabilis ad contrahendum cum sororæ Bertæ, non autem cum cæteris illius consanguineis. Ita definitum est in Concil. Trid. vbi supra: ante Concilium verò vsque ad quartum gradum consanguinitatis extendebatur.

CONCLUSIO III.

Hoc impedimentum olim ex quibuscunque sponsalibus, etiam illegitimis proficiscebatur, dummodò non essent illegitima ex defectu consensus, sed aliunde, scilicet, propter consanguinitatem, aut impotentiam, &c. nunc verò ex legitimis, & veris tantum sponsalibus emanat. Definita est expressè cap. 3. in Concil. Trid. vbi supra.

CONCLUSIO IIII.

PRAEDICTA impedimenta solum inter vnum coniugum, & consanguineos alterius coniugis, & nullo modo inter consanguineos ipsorum coniugum oriuntur. Hæc est expressè definita per Innocentium III. in cap. super his. de consanguinitate, & affinitate.

APPEN. Hinc, pater, & filius cum matre, & filia contrahere poterunt.

Art. III. An Matrimonium inter consanguineos sit Ecclesiæ auctoritate dirimendum?

V. G. Titius, & Berta consanguinei, aut affines bona fide contraxerunt, simulque 40. annos vixerunt, quibus transactis, affinitatis notio superuenit; est modò quæstio: An sit hoc Matrimonium Ecclesiæ auctoritate dirimendum?

CONCLUSIO.

QUAMPRIMVV consliterit propter consanguinitatis, vel affinitatis impedimentum esse nullum Matrimonium, auctoritate Ecclesiæ erit dissoluendum. Definita est expressè in cap. non debet. de consanguinitate, & affinitate.

APPEN. Hinc, non poterit auctoritate coniugum dissolui, alioqui enim daretur locus fraudibus, nam qui vellent separari, statim consanguinitatem fingerent.

Art. V.

Art. V. De raptu.

CONCLUSIO.

RAPTUS est quando per violentiam, puellæ, aut eius patri factam, aliquis illam è domo patris rapit, quæ licet spontè raptorem sequatur, nunquam tamen Matrimonium valebit donec in libertate extra raptoris potestatem constituatur. Definita est expressè in Concil. Trid. Sess. 24. cap. 6.

Art. vltimus. An omnis, qui ex damnata copula nascitur illegitimus sit?

DD. dist. 41.
S. Th. q. unica
ar. 3. quæstio.
I. & sequenti-
bus Ric. ar. 2.
q. 2. Duran.

CONCLUSIO.

QUANDO Matrimonium est nullum, & vterque parens est impedimenti conscius, filij illegitimi nascuntur: si verò vterque, aut alter tantum impedimentum ignorat, legitimi nascuntur: si tamen Matrimonium in facie Ecclesiæ, & non clandestinè fuit contractum. Definita est expressè in cap. ex tenore. qui filij sint legitimi, & in cap. cum inhibito. de clandestina desponsatione.

Hinc, filij, qui ex parentibus ignorantibus, ambobus, vel altero tantum impedimentum nascuntur, poterunt in vtroque foro parentibus in bonis etiam vinculis succedere. De reliquis autem, filiis illegitimis quomodo possint hæredes instituti, & bona parentum retinere: tractatu de restitutione reperies.

APPEN.

QUÆSTIO DECIMA QVINTA

DE COGNATIONE SPIRITUALI, & LEGALI.

Art. I. An cognatio spiritualis dirimat Matrimonium contrahendum?

DD. dist. 42.
S. Th. q. 1. ar.
1. & sequenti-
bus Ric. ar. 1.
q. 1.
Duran. q. 1.

LEG. E. titulum de cognatione spirituali, & legali, & Concil. Trid. cap. 2. vbi supra, vbi que respondetur.

CONCLUSIO. I.

A. D. spiritualem cognationem, vt suscipientes, & ministri baptizati sint, & non solum Cathæcumeni, vel credentes, desideratur:

tur: nam ut nemo potest alium carnaliter generare, quin naturale esse habeat, ita neque potest esse aliquis spiritualis pater quin spirituale esse per regenerationem spiritualem, scilicet, Baptismum habeat: qui enim non est baptizatus, legi de cognatione spirituali non est subiectus.

CONCLUSIO II.

QUANDO alter coniugum malitiosè proprium filium baptizauit, vel tempore Baptismi, aut Confirmationis, tenuit, ut vxorè petitione debiti priuaret, vxor non priuatur, sed vir, qui tunc reddere tenetur: secus autem si in extrema necessitate: quia nullus a derat, hoc fecerit. Definita est expressè in cap. si vir. de cognatione spirituali.

CONCLUSIO III.

PER Exorcismum, siue Catechismum cognatio spiritualis non contrahitur: quia per hæc, cum Baptismum præcedant: non fit regeneratio.

Artic. I I. De cognatione legali?

CONCLUSIO I.

D. Bonau. d. 42. ar. 1. q. 2. **A**DOPATIO à Catholicis ita definitur: Legitima assumptio extraneæ personæ in filium, vel filiam nepotem, vel neptè, vel deinceps: unde ad veram adoptionem desideratur, primùm, ut persona adoptata sit extranea, secundò, ut fiat secundum legis conditiones, quæ diuiditur in adoptionem perfectam, & imperfectam: de qua re lege Ricar. hac d.

CONCLUSIO II.

ADOPATIO, siue abrogatio, quæ est imperfecta adoptio Matrimonium contrahendum in triplici gradu dirimit: & primus vocatur paternitatis, & filiationis legalis: secundus est fraternitatis legalis: & tertius affinitatis legalis appellatur: propter primùm gradum inter adoptantem & adoptatam, eiusq; descendentes non potest esse Matrimonium: non enim Petrus adoptans Mariam potest illam, vel aliam eius filiam ducere: propter secundum gradum adoptatus non potest ducere filiam adoptantis, quia est eius legalis soror. Propter tertium gradum matrimonium non potest contrahi inter adoptantem, & filium adoptiuum vxorem: quia est eius legalis nurus, neq; inter adoptatum, & vxorem adoptantis, quia est legalis patris vxor.

CON-

CONCLUSIO III.

PRIMVS, & secundus gradus cognationis legalis sunt præceptiuus: ita ut cessante adoptione, non possit in illis esse coniugium, secundus durat, durante tantum adoptione, qua finita, veluti, si repudietur, vel si adoptans, aut adoptiuus moriatur, poterit inter fratres legales contrahi matrimonium. Ita definitur in cap. unico de cognatione legali.

CONCLUSIO IIII.

SOLVS secundus gradus iure Canonico est prohibitus, reliqui autem iure Ciuili prohibentur: suntq; ab Ecclesia per consuetudinem recepti. Hæc est Ric.

Hinc constat, Potestatem ciuilem posse aliquos ad matrimonium inhabilitate, dummodò talis lex ab Ecclesia approbetur, ut supra diximus. APPEN:

FINIS PRIMÆ PARTIS.

INDEX QVÆSTIONVM, ARTICVLORVM, DIFFI- cultatum, ac dubiorum, quę in prima parte explicantur.

¶ Quęstio I. De his quę ad essentiam sacramenti pertinent. fol. i.	
A rticu. I. De definitione sacramenti. ibid.	
Art. II. An determinata materia et forma sint de essentia cuiuscunque sacramenti? 2	
Art. III. An liceat sacramentorum formas variare? 3	
Prima diffi. An qui, prætermissa forma consuetæ, utitur sufficienti, mortaliter peccet? 5	
Secunda diffi. An qui relicta forma consuetæ, animo inducendi errorem, utitur sufficienti, verè conficiat? 6	
¶ Quęstio II. De institutione sacramentorum.	
Art. I. An sacramentorum institutio fuerit ad salutem necessaria? ibid.	
Art. II. An in statu innocentię, fuerit aliquod sacramentum necessarium? ibid.	
Art. III. An in statu legis naturę fuerit aliquod sacramentum propriè dictū? 7	
¶ Quęstio III. De causalitate gratiæ. 10.	
Art. I. An sacramenta nouę legis sint causa gratiæ? ibid.	
Difficul. Quomodo sacramenta sint causa gratiæ? ibid.	
Art. II. An possit creatura instrumentali-	ter creare, vel ad creationem concurrere? 12
Art. III. An sacramentalis gratia in nobis aliquem peculiarem effectum operetur? ibid.	
Art. IIII. An sacramenta virtutem efficiendi gratiam à passione Christi IESV habeant? 13	
Diffic. An habeant virtutem efficiendi gratiam à qualitate, vel virtute aliqua supernaturali illis inherente? ibid.	
Art. V. De numero & excellentia sacramentorum nouę legis. 14	
De numero. An sint septem tantum? ibid.	
De excellentia & necessitate. ibid.	
Art. vlt. De circumcisione, & reliquis sacramentis veteris legis conferant ne gratiam? 15	
¶ Quęstio IIII. De charactere. 18.	
Art. I. In quibus sacramentis nouę legis character imprimatur? ibid.	
Art. II. An character sit qualitas absoluta in anima existens? ibid.	
Diffic. An sit character indelibilis? 19	
Art. III. An sit character in voluntate, vel in intellectu, tanquam in subiecto? ibid.	
Dubium. In qua igitur potentia erit? 20	
Art. vlt. An character sit totius Trinitatis sanctissimę, vel alterius Diuine personę	

sonę potius quã Christi IESV appellandus? ibid.	veritatem sacramenti annullet? 32
¶ Quęstio vlt. De numero sacramentorum. 21.	Art. vlt. An angelus bonus vel malus possit de lege sacramentum administrare? ibidem.
Art. I. Quo nam pacto Deus, & minister interiores sacramenti effectum operantur? ibid.	
Art. II. An Christus, vt homo sit instrumentalis causa gratiæ, quę per sacramentū confertur? 22	
Art. III. An Christus quatenus homo potuerit hominibus potestatem concedere constituendi sacramenta? 24	
Art. IIII. An per malos ministros sacramenta, & illorum effectus conferri possit. 25	
Artic. V. An minister existens in peccato mortali peccet mort. sacramenta administrando? 26	
Artic. VI. An qui recepit sacramentum à ministro quem scit in mortali existere, mortaliter peccet? 27	
Art. VII. An fides ministri ad sacramenti veritatem sit necessaria? 28	
Art. VIII. An intentio ministri sit de necessitate sacramenti? 29	
Prima diffi. Si hereticus est Ecclesię hostis, quomodo habens eius intentionem baptizabit? 30	
Secunda Diffi. Qui ioco baptizaret, conferret ne baptismum? ibid.	
Tertia diffi. Si sacerdos non habet intentionem baptizandi puerum, cum non recipiat baptismum, si moriatur puer consequitur ne gratiam? 31	
Quarta diffi. An error personę baptismum destruat? ibid.	
Quinta diffi. An intentio mala ministri	

FLORES QVÆSTIONVM sacramenti Baptismi.

De essentialibus Baptismi.

A rtic. I. Quę nam est Baptismi definitio? 33	
Art. II. An naturalis & simplex aqua, sit tantum Baptismi materia? 34	
Art. III. Quę nã est Baptismi forma? 35	
Prima diffi. Est ne actus baptizandi: vt ab Ecclesiã Latina, & Græca exprimitur, necessariò exprimendus? 36	
Secunda diffi. An necessariò exprimenda sit persona baptizanda? ibid.	
Tertia diffi. An sit persona ministri necessariò exprimenda? ibid.	
Quarta difficul. An sit Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & humanitatis Christi? ibid.	
Quinta diffi. An fiat Baptismus sub hac forma, Ego te baptizo in nomine genitoris, geniti, & spirati? 37	
Sexta diffi. An si quis dicat, Ego te baptizo in nomine Patris, & IESV Christi, & Spiritus Sancti, sit verum baptismum? 37	
Art. IIII. An in nomine Christi tantum possit Baptismus conferri? 38	
Art. V. An requiratur immersio baptizati in aqua? 39	
Prima diffi. An si minima pars corporis baptizetur, sit verus Baptismus? 40	

Secun-

INDEX.

- Secunda diffic. An sit trina immersio de necessitate Baptismi? *ibid.*
- Dubium. Quorsum Ecclesia, ut trina fieret immersio, olium precepit? *41*
- Art. VI. An sint tria genera Baptismi, scilicet sanguinis, & poenitentiae, & unum quodque illorum sit Sacramentum? *ibid.*
- Prima diffi. Qui baptizatur sanguine proprio, cum per baptismum iam sit iustificatus, si superuixerit erit ne baptisimate aquae baptizandus? *42*
- Secunda diffic. An Baptismus sanguinis, aquae, vel flaminis Baptismo praestet *ibidem.*
- Art. VII. An Baptismus iterari possit. *43*
- Dubium. I. An qui rebaptizatur vel rebaptizatur irregularis efficiatur? *44*
- Dubium. II. Quid si aliquis dormiens, siue ignorans rebaptizetur? *ibid.*
- Dubium. III. Quanta probabilitas ad non rebaptizandum sufficit? *ibid.*
- Dubium. IIII. Si infidelis, qui nihil de Euangelio audiuit, amens fiat, & tota illius prouincia ad fidem Christi conuertatur, erit ne baptizandus? *44*
- Diffic. Quando puer secretè baptizatus est, sunt ne benedictiones Ecclesiae, & catechismice caeremoniae repetendae? *ibid.*
- Dubium. V. Quid si repetitis solemnitatibus intelligat Sacerdos puerum non esse baptizatum? *ibid.*
- Art. VIII. An Baptismus ab eius institutione ante mortem Christi coeperit obligare. *45*
- Prima diffic. Cur igitur si habuit vim sanam, non etiam obligandi? *45*
- Secunda diffic. Quando igitur lex erit sufficienter promulgata? *46*
- Art. IX. Quando cessauerit legalitas? *47*
- Prima diffic. Quando, & ubi Baptismus coepit esse sub precepto? *51*
- Secunda diffic. Vt Baptismus sufficienter, & solemniter promulgaretur, quae desiderabantur? *52*
- Tertia diffic. An Euangelio sufficienter promulgato, adultus per contritionem, & baptismum in voto iustificatus, Baptismus contemneret, solo Baptismi cōtempriu, damnaretur? *52*
- Art. X. An peccauerit D. Petrus seruans legalia, quando fuit à D. Paul. reprehensus? *53*
- Art. vlt. An preceptum Baptismi sit ad salutem necessarium? *53*
- ¶ **Quaestio II. De recipientibus Baptisum.**
- Art. I. An pueri ante usum rationis sint baptizandi? *54*
- Art. II. An paruuli infidelium inuitis parentibus sint baptizandi? *55*
- Prima diffic. An infideles adulti minis, & terroribus ad Baptisum compelli possint? *57*
- Art. III. An paruuli intra uteros matrum existentes possint baptizari? *59*
- Art. IIII. Adultus, habita fidei notitia, poterit ne, Baptisum vsque ad mortem differre? *60*
- Art. V. An requiratur dispositio in adulto baptizando, ut gratiam consequatur? *61*
- Prima diffic. An qui habet cōplacentiam alicuius peccati, sit baptizandus? *ibid.*
- Secunda diffic. An teneatur peccata confiteri, & pro illis satisfacere? *61*
- Tertia diffi. An baptizandus teneatur habere contritionem? *62*
- Quarta diffic. An desideretur intentio suscipiendi in baptizato? *ibid.*
- Art. VI. An requiratur fides? *64*
- Diffic. An amencos, furiosi, & dormientes sint baptizandi. *ibid.*
- ¶ **Quaest. III. De ministro Baptismi.**
- Art. I. An solis praesbyteris conueniat ex officio baptizare? *65*
- Prima diffic. An laicus possit Baptisum ministrare? *ibid.*
- Secunda diffic. An laicus absque necessitate baptizans mori t. peccet? *ibid.*
- Tertia diffic. An pater, filium baptizans, peccet? *66*
- Art. vlt. An minister Baptismi vnus numero esse debeat? *ibid.*
- Diffic. An quando plures baptizant eundem, possint hac forma vitiosè baptizamus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus? *67*
- ¶ **Quaestio IIII. De effectibus Baptismi, & eius preparatoriis.**
- Art. I. An remissio omnis culpae, & poenae, tam aeternae, quam temporalis, sit peculiaris Baptismi effectus? *67*
- Art. II. An gratia per Baptisum conferatur? *68*
- Prima diffic. An apertio ianuae caelestis sit peculiaris Baptismi effectus? *69*
- Secunda diffic. An gratia baptismalis equalis omnibus concedatur? *ibid.*
- Art. III. An recedente fideione, Baptismus suum sortiatur effectum? *70*
- Artic. vlt. De preparatoriis ad Baptisum. *71*
- Prima diffic. An circumcisio fuerit Baptis-

INDEX.

- mi figura? *ibid.*
- Secunda diffic. An debuerit institui circumcisio statim à lapsu Adae? *ibid.*
- Tertia difficul. Quidus fuit data sub precepto? *72*
- Quarta difficul. Quid de foemina iudaeorum? *ibid.*
- Quinta diffic. De Baptismo Ioannis. *73*
- Sexta diffic. De Cathéchismo. *ibid.*
- Septima diffic. An illis verbis, abrenuncio sathanae, &c. baptizatus formale votum seruandi praepcepta diuina, & Ecclesiastica emittat? *74*
- De Exorcismo.**
- Octaua diffic. An exorcismus ex opere operato expellat diabolum? *75*
- FLORES SACRAMENTI Confirmationis.**
- A**rtic. I. An Confirmatio sit nouae legis sacramentum? *76*
- Diffic. Quando fuit institutum? *ibid.*
- Art. II. An chrisma ex balsamo, & oleo confectum, sit propria huius sacramenti materia? *77*
- Artic. III. Quae nam est confirmationis forma? *78*
- Art. IIII. Qui nam sunt huius sacramenti effectus? *79*
- Diffic. An confirmatio conferat gratiam? *ibidem.*
- Art. V. An sit sub precepto? *80*
- Art. VI. De suscipientibus confirmationem, an sit conferenda paruulis ante usum rationis? *ibid.*
- Diffic. An quis possit ante Baptisum confirmari? *81*
- Art.

INDEX.

- Art. VII.** An ministerium Episcopale sit de necessitate huius sacramenti? *ibid.*
- Prima diffc.** An qui bis eundem confirmaret, efficeretur irregulari? 82
- Secunda diffc.** Cur iterantibus Baptismū, & non confirmationem imposta est *ibidem.*
- Art. vlt.** De patrino Baptismi, & confirmationis? 83
- Dubium.** Quæ debent patrini paruulos docere? 84
- Diffc.** De ritibus, & cæremoniis, sacramenti confirmationis? *ibid.*
- FLORES QUÆSTIONVM**
Sacramenti Eucharistiæ.
- Quæstio I.** De his, quæ ad essentiã Eucharistiæ pertinent. 85.
- Artic. I.** An Eucharistia sit noua legis sacramentum? *ibid.*
- Prima diffc.** Erit ne sacramentum Eucharistiæ, consecratio à Sacerdote facta, an hostia consecrata, vel hostiæ sumptio? *ibid.*
- Secunda diffc.** Cum hostiæ species, & verum Christi corpus reperiantur, quod istorum erit sacramentum? 86
- Tertia diffc.** Cum sint due species, panis, scilicet, & vini, erit ne sacramentū Eucharistiæ vnum, an plura? *ibid.*
- Art. II.** An hoc sacramentum, fuerit conuenienter à Christo I E S V in vltima cœna institutum, atque in lege nature, et veteri multis figuris præsignatū? 87
- Art. III.** An panis triticeus aqua coagulatus sit propria, & necessaria huius sacramenti materia? 88
- Prima diffc.** Aqua naturali deficiente, poterit ne panis aqua rosacea coagulatus consecrationis materia esse? 89
- Secunda diffc.** An deficiente pane cocto, in massa cruda possit fieri consecratio? *ibidem.*
- Tertia diffc.** Differt ne massa specie à pane? *ibid.*
- Quarta diffc.** Deficiente vino, poterit ne Sacerdos celebrans solum panem consecrare? 90
- Quinta diffc.** An possit Sacerdos quantūcunque panis, & vini quantitatem consecrare? *ibid.*
- Sexta diffc.** Quemadmodum Ecclesia determinat absoluendi potestatem circa hanc materiam, & non circa illam: poterit ne etiam certam panis, & vini quantitatem determinare? 91
- Septima diffc.** Poterit ne & minimam quantitatem materiæ Sacerdos consecrare? *ibid.*
- Octaua diffc.** Quando Sacerdos intendit consecrare 10. hostias tantum, si facta consecratione, reperiantur 11. erunt ne omnes consecrate? 92
- Nona diffc.** An sit necessaria materiæ præsentia, ut fiat consecratio? 93
- Art. IIII.** An Christus I E S V S in pane fermentato, vel azymo consecraverit? 94
- Prima diffc.** An Ecclesia Græcorum peccet in fermentato consiciendo? 95
- Secunda diffc.** Trochit ne Sacerdoti I d. no tempore necessitatis in fermentato consicere? *ibid.*
- Art. V.** An vinū vitis sit sola, & propria huius sacramenti materia? 96

Prima

INDEX.

- Prima diffc.** An mustum possit esse consecrationis materia? *ibid.*
- Secunda diffc.** An uua matura, musto nondum expresso possit esse materia Eucharistiæ? *ibid.*
- Tertia diffc.** An etiã ex lora, id est (Aguapie) quæ fit ex vuis parum expressis, & aqua calida, fieri possit consecratio? 97
- Art. VI.** An vino non consecrato misceri possit aliquis liquor? *ibid.*
- Prima diffc.** Est ne aquæ permixtio de necessitate sacramenti? *ibid.*
- Secunda diffc.** Quanta aquæ quantitas erit apponenda? *ibid.*
- Tertia diffc.** Si vino iam fuit apposta aqua in vtre, erit ne in missa iterum apponenda? 98
- Quarta diffc.** An vino iam cōsecrato possit vinum non consecratum, aut alius liquor admisceri? *ibid.*
- Art. VII.** De forma consecrationis corporis Christi. 100
- Prima diffc.** An sit dicenda forma huius sacramenti, vel consecrationis tantum? *ibidem.*
- Secunda diffc.** An hoc sacramentū vnam, vel plures formas habeat? 101
- Tertia diffc.** An Christus his verbis, hoc est enim, &c. vel ante prolationem isto rum verborum consecraverit? *ibid.*
- Quarta diffc.** An hæc forma, hoc est, &c. sit præcisa, quin præcedant illa verba, qui pridie, &c. 102
- Quinta diffc.** An posita forma consecrationis panis, ante vini consecrationem, suum sortiatur effectum? 103
- Art. VIII.** Sit ne præcisa forma consecrationis sanguinis, hæc, hic est enim, &c. vsque in remissionem peccatorum? 104
- Prima diffc.** An Sacerdos conuertat vinū in sanguinem, per hæc sola verba: hic est enim Calix sanguinis mei, ante prolationem reliquorum verborum. 105
- Dubium I.** Quid si præcisa forma sit, hic est sanguis meus, & Sacerdos non habeat intentionem consecrandi per ista sola verba, sed per alia, quæ sequuntur, conficiet ne sacramentum? *ibid.*
- Dubium II.** Est ne Græcis necessarium, ad veritatem sacramenti, uti tota hac forma, hoc est corpus meum, quod pro vobis frangetur, quæ cōsecrare solēt. 106
- Art. IX.** Inest ne aliqua virtus prædictis formis, efficiens consecrationem? *ibid.*
- Art. X.** An huiusmodi forma sint locutiones veræ? 107
- Prima diffc.** An, quod demonstratur per illud pronomen, sit aliquod commune, vel singulare? 109
- Secunda diffc.** Illud singulare vagum demonstrat ne corpus sub ratione entis, vel substantiæ? 110
- Tertia diffc.** An pronomen, hoc, quando dicitur: accipite, & comedite ex hoc omnes, supponat materialiter tantū? *ibid.*
- Quarta diffc.** An hæc oratio, hoc est, &c. significet conuersionem, &c. 111
- Quinta diffc.** Est ne prius natura conuersionem fieri, quam hæc propositio sit vera, an e conuerso? *ibid.*
- Quæstio II.** De suscipientibus Eucharistiam.
- Art. I.** An Eucharistiæ susceptio, quemadmodum, & Baptismi, sit de necessitate salutis? 112

RR

Dubium.

INDEX.

- Dubium. Cur paruuli possunt per votum interpretatiuum Eucharistiae effectum suscipere, non autem Baptismi effectum? *ibidem.*
- Art. II. Quando Christus fuit hoc sacramento usus? 113
- Difficul. An si tempore passionis seruata fuisset Eucharistia, anima Christi ab eius corpore fuisset separata? 114
- Art. III. An qui existit in mortali, Eucharistiam sumat sacramentaliter? *ibid.*
- Prima diffic. Quo tempore post susceptionem desinit esse Christus sub speciebus consecratis? 115
- Secunda diffic. An brutum comedens sacramentum, deuoret etiam Christi corpus? *ibidem.*
- Art. IIII. Peccat ne mortaliter, qui in mortali existens, ad Eucharistiam accedit? 116
- Prima diffic. An qui habet confessoris copiam ante receptionem Eucharistiae, teneatur peccatum, cuius est conscius, confiteri? 117
- Secunda diffic. An deficiente confessore, & nulla urgente necessitate, in mortali existens possit sola deuotione motus, vel celebrare, vel etiam Eucharistiam sumere? *ibidem.*
- Tertia dif. Quando erit celsenda uirges necessitas, ut absque praevia confessione Sacerdos celebrare, vel non Sacerdos communicare possit? 118
- Quarta diffic. An laicus iam communicaturus cui occurrit mortale peccatum non confessum, possit absque confessione praevia illius peccati Eucharistiam recipere? 119
- Quinta diffic. An possit Sacerdos excommunicatus, ratione vitandi scandalum non praemissa confessione celebrare? 120
- Sexta difficul. An sit grauisimum omnium peccatorum, Eucharistiam in conscientia peccati mortalis recipere? 121
- Art. IIII. An peccatori petenti Eucharistiam possit Sacerdos illam negare? 122
- Prima diffic. Peccatori publico, ubi crimen eius ignotum est, erit ne Eucharistia neganda? 124
- Secunda diffic. Excommunicatus, & denuntiatus, cuius tamen excommunicatio est occulta, & soli Sacerdoti nota, potest ne à publica Eucharistiae receptione reuocari? *ibid.*
- Tertia diffic. Licet ne Eucharistiam alicui ministrare, ut eius crimen miraculose detegatur? *ibid.*
- Quarta diffic. Licet ne occulto peccatori ex eiusdem consensu, ut suo honori, & fama consulat, hostiam non consecratam porrigere? 125
- Art. V. An corporalis immunditia, ut non sterna pollutio, Eucharistiae receptionem impediat? *ibid.*
- Diffic. Peccat ne mortaliter coniugatus, si eadem die, qua debitum soluit, ad Eucharistiam accedat? 126
- Art. VI. An qui soluto ieiunio, Eucharistiam sumit, mortaliter peccet? *ibid.*
- Prima diffic. An Sacerdos si ante consecrationem recordetur se non esse ieiunum, teneatur missam inchoatam non persolvere? 127
- Secunda diffic. Sumpta lotionem, poterit Sacerdos reliquias in patena excommunicatio-

INDEX.

- catione secularium remanentes sumere? 128
- Tertia diffic. An in Ecclesia Graeca ille dicitur esse ieiunus naturae ieiunio, qui post mediam noctem nihil cibi, aut potus sumpsit, quemadmodum in Ecclesia Romana? *ibid.*
- Quarta diffic. An qui deuorauit reliquias cibi inter dentes manentes, vel aqua ablucens os, naturae ieiunium soluisse dicatur? 129
- Quinta dif. Quo tempore licebit post susceptionem Eucharistiae prandere? 130
- Artic. VII. An sit non utentibus ratione Eucharistia tribuenda? *ibid.*
- Prima diffic. Si aliquis Sacerdos paruulo daret Eucharistiam, reciperet ne sacramentalem gratiam? 131
- Secunda diffic. Qua aetate paruuli ad Eucharistiam sumendam obligabuntur? *ibidem.*
- Art. VIII. An liceat secularibus singulis diebus Eucharistiam sumere? 132
- Prima diffic. Ex duobus aequè ad Eucharistiam dispositis, uter erit magis laudandus, qui ob reuerentiam tanti sacramenti aliquot diebus abstinet, an qui propter deuotionem frequenter communicat? 133
- Secunda diffic. Fuit ne in primitiua Ecclesia laicis praecipuum communicandi singulis diebus? *ibid.*
- Art. IX. Licet ne alicui Christiano per totam vitam à communionem omnino cessare? &c. 134
- Prima diffic. Est ne Eucharistia de necessitate salutis, ut Baptismus, & poenitentia? 135
- Secunda diffic. An sit praecipuum diuinum sumere Eucharistiam tempore mortis, quando pro viatico datur? *ibid.*
- Tertia diffic. An sit Eucharistia damnatis ad mortem tribuenda. *ibid.*
- Art. vlt. An sit sub praecipuo Sacerdotibus celebrantibus, & communicantibus, et laicis etiam sub utraque specie communicare? 136
- Diffic. Datur ne maior gratia suscipienti Eucharistiam sub utraque specie? 137
- ¶ Quæstio III. De effectibus Eucharistiae,
- Art. I. An virtute huius sacramenti gratia conferatur? *ibid.*
- Prima diffic. An Eucharistia possit primam gratiam, qua homo ex peccatore fit iustus, conferre? *ibid.*
- Secunda diffic. Conferunt ne Eucharistia gratiam, quando recipitur, an quando species in stomacho corrumuntur? 138
- Tertia diffic. Requiritur ne actualis deuotio tempore, quo Sacerdos Eucharistiam recipit, ut sibi gratia conferatur? *ibid.*
- Quarta diffic. An qui timore vomitus Eucharistiam tantummodo adorat, gratiam sacramentalem recipiat? 139
- Quinta difficul. Est ne effectus Eucharistiae, gloriae consequutio, sicut gratiae collatio? *ibid.*
- Art. XI. Remittit ne Eucharistia peccatum mortale? 140
- Prima difficul. An detur accessus medius ad Eucharistiam, ita ut, accedens neque peccet, neque gratiam consequatur? 141
- Secunda diffi. An venialia peccata per Eucharistiam remittantur? 142

INDEX.

- Tertia diffic. An per Eucharistiam poena temporalis lucnda in purgatorio remittatur?* 142
- ¶ Quæstio III. De existentia corporis Christi in Eucharistia.**
- Art. I.** An vere, & realiter sub hoc sacramento, corpus & sanguis Christi existant? 143
- Art. II.** An totus Christus sub hoc sacramento contineatur? 144
- Diffic.** An virtute consecrationis, corpus ibi & anima, tanquam terminus formalis conuersionis panis, vel per solam cõsomitantiam, contineatur? 145
- Art. III.** An totus Christus sub ytraque specie contineatur? 146
- Diffic.** An sub qualibet particula vtriusq; speciei totus etiam Christus cõtineatur? *ibidem.*
- Artic. IIII.** An eadem proprietates, que corpori Christi I E S V sub modo naturali existenti insunt, necessario eidem sub modo sacramentali insunt. *ibid.*
- Art. V.** An existentia corporis Christi in sacramento necessario eiusdem existentiam extra sacramentum, & sub modo naturali, supponat? 147
- Art. VI.** An corpus Christi sub speciebus panis, & vini, habeat dimensiones quantitatis, longitudinem? &c. 150
- Art. VII.** An corpus Christi sit sub quantitate panis, vt in loco? 151
- Artic. VIII.** An per diuinam potentiam posset idem corpus in diuersis locis existere? *ibid.*
- Art. IX.** An corpus Christi sacramentaliter existens possit ab aliqua creatura motu locali moueri? 154
- Prima diffic.** An possit motu alterationis moueri? 155
- Secunda diffic.** An habeat Christus in Eucharistia easdem actiones immanentes quas sub modo naturali habet, V. g. visionem, auditionem? &c. *ibid.*
- Tertia diffic.** Possit ne Deus per suam omnipotentiam corpus Christi, quatenus est in Eucharistia, calefacere? 156
- Quarta diffic.** An Christus, quando desinit esse in sacramento, corruptis speciebus, mutari dicatur? 157
- Art. X.** An corpus Christi, vt & in Eucharistia, virtutẽ transmutandi substantialiter, & localiter aliud corpus à se ipso habeat? *ibid.*
- Artic. XI.** An aliquis intellectus creatus possit corpus Christi, vt & in Eucharistia, videre naturaliter? *ibid.*
- Art. XII.** An per Dei omnipotentiã corporalis oculus possit existentiam corporis Christi in Eucharistia videre? 160
- Diffic.** Oculus Christi videt ne suum corpus in Eucharistia? 161
- Art. vlt.** An quando in sacramento caro, vel sanguis, vel alia visio apparet, sit Christus ibi sacramentaliter? *ibid.*
- Diffic.** Si hostia sanguinea appareat, vel puer, quid erit Sacerdoti faciendũ? 162
- ¶ Quæstio V. De conuersione, &c.**
- Art. I.** An panis in corpus Christi conuertatur? *ibid.*
- Prima diffic.** An, facta conuersione, simul cum corpore, & sanguine, panis, vel vini substantiamaneat? 164
- Secunda diffic.** An conuersio in instanti, vel successiue fiat? *ibid.*
- Tertia diffic.** Quibus verbis hæc conuersio ex-

INDEX.

- sio explicari debet? *ibid.*
- Quarta diffic.** An quodlibet in quodlibet possit transsubstantiari, vt lapis in Deũ vel Angelum? 165
- Artic. II.** An panis desitio sit annihilatio, vel corruptio, vel transsubstantiatio? 167
- Quæstio VI. De accidentibus in Eucharistia permanentibus.**
- Art. I.** Sint ne accidentia in hoc sacramento sine subiecto? 168
- Diffic.** An sit eadem notitia sensibilis, que de accidentibus ante & post consecrationem habetur? 169
- Art. II.** An reliqua accidentia sint in quantitate, tanquam in subiecto in Eucharistia? *ibid.*
- Artic. III.** Poterunt ne species consecrate corpus aliquod extrinsecum per alterationem naturaliter mutari? 170
- Artic. IIII.** An qualitates Eucharistiæ ab agente naturali possint corrumpi? 171
- Prima diffic.** An quantitas Hostiæ consecrate naturaliter possit corrumpi? 172
- Secunda diffic.** An sacramentales species principaliter frangantur? *ibid.*
- Art. vlt.** An ex accidentibus, tanquam ex materia, naturaliter substantia possit generari? 173
- Diffic.** An possit homo speciebus consecratis nutrir? 175
- ¶ Quæstio VII. De ministro Eucharistiæ.**
- Art. I.** An solus Sacerdos rite per Episcopum consecratus possit esse Eucharistiæ minister? 176
- Prima diffic.** Fidelis in mortali peccato existens amittit ne consecrandi potestatem? 177
- Secunda diffic.** Hæretici, schismatici, & excommunicati possunt ne Eucharistiam consecrare? *ibid.*
- Tertia diffic.** An missa hæreticorum, & excommunicatorum illis, pro quibus offertur, ad impetrandum, & pro peccato satisfaciendum prosit? *ibid.*
- Quarta diffi.** An Sacerdos degradatus potest ne consecrare Eucharistiam? 178
- Quinta diffic.** An peccet, qui missam peccatoris, vel hæretici, schismatici, excommunicati, audit? *ibid.*
- Sexta diffic.** An præter Sacerdotem possit Diaconus Eucharistiam populo ministrare? 179
- Septima diffi.** Possunt ne omnes Sacerdotes iure positiuo Eucharistiam populo ministrare? 180
- Octaua diffic.** Poterunt ne plures Sacerdotes simul eandem Hostiam consecrare, vt possunt plures eundem baptizare? *ibidem.*
- Nona diffic.** Tenebitur ne Sacerdos consecrans, Eucharistiam recipere? 181
- Decima diffic.** Poterit ne Sacerdos non curatus, per totam vitam sine peccato à celebratione missæ abstinere? *ibid.*
- Vndecima diffic.** Est ne tanti valoris, mali Sacerdotis, atque boni missa? 182
- Quæstio. De valore Missæ.**
- Art. I.** An Missa sit sacrificium? 183
- Prima dif.** Est ne de ratione sacrificij missæ Hostiæ, siue victimæ occisio? 184
- Secunda diffic.** Que nam sunt de huius tanti sacrificij ratione? 185
- Tertia difficul.** Est ne modò aliquod cærimoniale sacrificium, præter missæ sacrificium? 186

INDEX.

- Quarta diffic.* Sunt ne multi huius sacrificij fructus? ibid.
- Art. II.* An missa oblata pro multis, tantum singulis, ac si pro vno duntaxat offerretur, prodesse possit? 187
- Diffic.* Accipitur ne licitè stipendium pro labore inter celebrandum? 188
- Art. vlt.* De ritu missæ? 189
- Prima diffic.* Qui ministri ministrare prohibentur? ibid.
- Secunda diffic.* Quibus in locis celebrare licet? 190
- Tertia diffic.* Quibus diebus integrū erit missam celebrare? ibid.
- Quarta diffic.* Qua hora poterit Sacerdos rem sacram facere? 191
- Quinta diffic.* Quibus vestibus, & vasis missa celebranda est? ibid.
- FLORES SACRAMENTI**
Pœnitentiæ.
- Quæstio I.** De his, quæ ad essentiam pœnitentiæ pertinent.
- Artic. I.** An pœnitentia sit sacramentum nouæ legis? 192
- Prima diffic.* An pœnitentia supponat pro absolutione à Sacerdote facta, an pro actibus pœnitentis contritione, confessione, & satisfactione? 193
- Secunda diffic.* An sit sacramentū pœnitentiæ materia sola, an forma sola, an utriusque simul? ibid.
- Tertia diffic.* An peccata commissa sint huius sacramenti materia? 195
- Quarta diffic.* An forma sufficiens sit: Ego te absoluo? 196
- Quinta diffic.* An impositio manuum Sa-
- cerdotis ad hoc sacramentum requiratur? ibid.
- Sexta difficul.* An hoc sacramentum sit de necessitate salutis? 197
- Dubium.* Quid si præ nimio dolore pœnitens non recordetur proponere obseruantiam mandatorum Dei in posterum? ibidem.
- Septima diffic.* An pœnitentia sit secunda tabula post naufragium? 198
- Octaua diffic.* Quando fuit hoc sacramentum institutum? ibid.
- Nona diffic.* An post peccatum commissū, & post actam de illo pœnitentiam teneatur omnis homo vsque ad finē vitæ, dolorem habere? ibid.
- Decima diffic.* An sacramentum pœnitentiæ sit iterabile? 199
- Art. II.* An pœnitentia sit virtus, vel virtutis habitus? ibid.
- Prima dif.* An sit virtus generalis vel specialis? 200
- Secunda difficul.* An pœnitentia sit virtus infusa, vel acquisita? 201
- Tertia diffic.* An sit pœnitentia moralis, vel Theologica virtus? ibid.
- Quarta diffic.* An pœnitentia virtus, sit iustitiæ species? 202
- Quinta diffic.* An pœnitentia sit in voluntate, tanquàm in subiecto? 203
- Artic. III.* An virtute pœnitentiæ omnia peccata mortalia post Baptismum commissa remittantur? ibid.
- Prima difficul.* Quid nam est peccatum in Spiritum Sanctum, & cur irremissibile nominatur? 205
- Secunda diffic.* An aliquod peccatum possit sine pœnitentia remitti? 206
- Ter-

INDEX.

- Tertia diffi.* Homo, transacto peccati actu, à qua re peccator denominatur? 207
- Quarta diffic.* Quando Deus condonat alicui peccatum, quid remittitur? 208
- Quinta diffi.* An per solum actum dilectionis Dei super omnia absque actuali displicentia, aliquando peccata remittantur? ibid.
- Dubium. I.* Ille cui remissa sunt peccata per dilectionem, &c. si illorum deinceps recordetur, tenebitur ne pœnitere? 210
- Septima diffic.* An per martyrium sine actuali peccatorum pœnitentia, martyr illorum remissionem consequatur? ibidem.
- Dubium II.* An qui dormiens, & in mortali existens, in contumeliam Christi occiditur, per martyrium iustificetur? 211
- Octaua diffic.* An sola oratio sit satis aliquando ad peccatorum remissionem sine actuali illorum displicentia? 212
- Nona diffic.* An peccata per ignorantiam commissa remittantur per dilectionem Dei, super omnia, aut virtute generalis pœnitentiæ? ibid.
- Decima diffic.* An possit Deus remittere vnum peccatum sine alio? 213
- Vndecima diffi.* An dimisso peccato, quoad poenam æternam, remaneat poena temporalis luenda? 214
- Art. III.* An peccata venialia etiam virtute pœnitentiæ remittantur? ibid.
- Prima diffic.* An peccata venialia sint dilectum, vel factum? &c. ibid.
- Dubium I.* Veniale ex imperfectione actus est ne contra præceptum diuinum? 215
- Secunda diffic.* An pœnitentia sit necessaria ad remissionem venialium? ibid.
- Tertia difficul.* An requiratur, propositum cauendi deinceps venialia? 217
- Quarta diffic.* An propositum cauendi venialia, quorum pœnitet, debeat esse formale, vel materiale? ibid.
- Quinta diffi. ul.* An qui habet propositum committendi veniale ex contemptu, mortaliter peccet? ibid.
- Sexta diffic.* An virtute attritionis venialia remittantur, attrito in gratia existente? 218
- Septima diffic.* An quoties prima gratia per contritionem, vel sacramentum infunditur, venialia remittantur? ibid.
- Octaua diffic.* An per receptionem cuiuscunque sacramenti omnia venialia remittantur? ibid.
- Nona difficul.* An etiam per quemcunque actum meritorium? 219
- Decima diffic.* An etiam virtute martyrii, quod aliquis inter dormiendum patitur, illi venialia remittantur? ibid.
- Vndecima diffic.* An in purgatorio remittantur venialia? ibid.
- Duodecima diffic.* An venialia per sacramentalia remittantur? 220
- Decimatertia diffi.* An remittantur etiam quoad poenam? ibid.
- Decimaquarta diffic.* An prædictis opinionibus venialia ex opere operato, vel operantis remittantur? 221
- Decimaquinta diffic.* An venialia absque mortalibus remitti possint? ibid.
- Art. V.* An possit Deus de potentia absoluta, remittere peccata sine gratiæ infusione? 222

I N D E X.

- Prima diffic. An ad remissionem venialium requiratur etiam gratia infusio? 224
- Secunda difficul. An actus poenitentiae sit prior infusione gratiae? 225
- Tertia diffic. An gratia infusio sit remissio ne culpae prior natura? 226
- Art. VI. An poenitentia à timore poenarum inferni incipiat? 227
- Artic. VII. An virtute poenitentiae omnia merita propter peccatum amissa reparentur? 230
- Diffic. An illa opera, etiam quoad satisfactionem, reuiuiscant? 231
- Art. vlt. An peccata dimissa, peccatore ad vomitum redeunte, redeant? 232
- Prima diffic. An vna auersio sit alia deterior? ibid.
- Secunda dif. An poena damni sit in vno interiore, quam in alio? 233
- Tertia difficul. An peccatum semel iam dimissum, possit secundum Dei omnipotentiam redire? ibid.
- Quarta diffic. Peccat ne grauius, qui cadit ab innocentia, an qui à poenitentia? ibi.
- Quinta diffic. An ingratitude, qua peccatum debet esse grauius, sit circumstantia speciali lege prohibita? 234
- Sexta diffic. An circumstantia ingratiitudinis sit confitenda? ibid.
- Quaestio. De contritione.
- Art. I. De definitione Contritionis? 235
- Prima difficul. An Contritio sit dolor aeternalis, id est, actualis peccati nolitio? ibid.
- Secunda diffic. An talis nolitio debeat esse propter Deum offensum? ibid.
- Tertia diffic. An requiratur actuale propositum cauendi in futurum, & auferendi omnes peccatorum occasiones? 236
- Quarta diffic. An ad sufficientem contritionem, actuale propositum confitendi tempore debito, & satisfaciendi, requiratur? 237
- Art. II. Quorum peccatorum sit habendus dolor? 238
- Prima diffic. An de peccato originali sit habendus dolor? ibid.
- Secunda diffic. An de mortalibus sit necessario habendus dolor? ibid.
- Tertia diffic. An de peccatis alienis teneatur habere dolorem? 239
- Quarta diffic. An de peccato futuro sit habendus dolor? ibid.
- Quinta diffic. An sufficiat ad veram contritionem generaliter de peccatis dolere, nulla illorum propria recogitatione, an prius sint omnia in memoriam reuocanda? ibid.
- Art. III. An dolor de peccatis debeat esse maximus secundum intensiorem. 241
- Dubium. Quare anima intensius odit malum poenae, quam culpae, cum hoc magis noceat? 242
- Prima difficul. An contritio nimis intensa, qua grandem generat tristitiam, sit laudabilis? ibid.
- Secunda diffic. An sit actus charitatis eligere in seipso minus grauiora peccata, propter grauiora in proximo vitanda? 243
- Tertia diffic. An fas sit habere istum actum, potius vellem aliquod veniale commississe, quam quod Christus passus fuisset? 244
- Quarta diffic. An requiratur extensio doloris, per aliquam temporis moram à Deo praefixam? ibid.
- Art.

I N D E X.

- Art. III. An actus attritionis idem numero possit fieri contritio? 245
- Art. V. De necessitate, & praecipuo contritionis? 246
- Prima dif. Est ne ita sub praecipuo, vt non poenitere sit nouum mortale? ibid.
- Secunda dif. Tenebitur ne statim post peccatum commissum poenitere, sub noui peccati poena? ibid.
- Tertia dif. Quando confessio est sub praecipuo, deficiente sacerdote, qui alicuius peccati mortalis recordatur, nunquid ad poenitendum tenebitur. 248
- Quarta difficul. Tenetur ne homo diebus festis contritionem peccatorum habere? ibidem.
- Quinta dif. Post semel peractam poenitentiam tenebitur ne homo quoties suorum peccatorum recordabitur, poenitere? 249
- Sexta dif. Tenemur de alienis peccatis habere dolorem? 250
- Art. vlt. An contritio sit remissionis peccatorum causa? ibid.
- Quaestio. De Confessione.
- Art. I. An confessio sacramentalis sit de iure diuino? 251
- Prima diffi. An confessio fuerit de lege naturalis? 252
- Secunda dif. An in lege scripta fuerit peccatorum confessio instituta? ibid.
- Tertia dif. An sit confessio à Christo, tanquam necessaria ad salutem instituta, vt est Baptismus. 253
- Quarta diffic. An sit de necessitate sacramenti, vt fiat vni sacerdoti ad aures? 254
- Quinta dif. An sit ita de iure diuino iste confitendi modus, vt sit quoque de essentia sacramenti? ibid.
- Sexta dif. An confessio sit sub praecipuo? 255
- Septima dif. An fuerit semper haereticum negare confessionis praecipuum, vel de illa dubitare? ibid.
- Art. II. Qui teneantur ad confessionem? ibidem.
- Prima diffic. An sit omnibus hominibus, etiam infidelibus confessionis praecipuum impositum? 256
- Secunda dif. An Papa teneatur ad sacramentalem suorum peccatorum confessionem? ibid.
- Tertia dif. A quo, Sacerdos Papam absolvens, facultatem habet? 257
- Quarta dif. Quae aetate pueri ad confessionem suorum peccatorum teneantur? 258
- Dubium. An pueris ante decimum quartum annum, & puellis ante duodecim possit Eucharistia ministrari? ibid.
- Quinta dif. An mutus teneatur confiteri? ibidem.
- Sexta dif. An qui non habet sacerdotem sui idiomatis, teneatur per interpretem confiteri? ibid.
- Septima dif. An teneatur, aliquis deficiente sacerdote, per Epistolam, vel per interuentum absentis confiteri? 259
- Octaua dif. An si quis ita confiteretur, esset sacramentalis confessio? ibid.
- Nona dif. An habens tantum peccatum veniale, teneatur ex praecipuo Ecclesiae singulis annis confiteri? ibid.
- Decima difficul. An qui tempore mortis loqui non potest, si generaliter confiteatur, ostendens iunctione pectoris contritionis signa, sit sacramentaliter absoluentus? 260

INDEX.

- Vndecima diffic.** Quis, præter prædictos, ad confessionem tenetur? 261
- Duodecima diffic.** An possit Rom. Pontif. in aliquo casu dispensare, ne aliquis per totam vitam ad confessionem teneatur? *ibidem.*
- Art. III.** Quibus temporibus confessio est sub præcepto? *ibid.*
- Prima diffic.** An homo, cum primum mortaliter peccat, statim iure Diuino confiteri teneatur? *ibid.*
- Dubium.** Si non esset ab Ecclesia determinatum tempus, quorum iudicio standum esset? 263
- Secunda diffic.** An præceptum annuæ confessionis obliget transgressores ad mortale? 264
- Tertia diffic.** Qui non est confessus per integrum annum, poterit differre confessionem vsque ad finem anni sequentis? *ibid.*
- Artic. IIII.** De integritate confessionis, deq; eius materia. 265
- Prima diffic.** Sit ne veniale peccatum materia confessionis? *ibid.*
- Secunda diffic.** Sint ne omnia mortalia peccata confessionis materia, ita ut peccet, qui illa non confitetur? *ibid.*
- Tertia diffic.** Sunt ne omnia peccata quantum ad numerum confitenda? 266
- Quarta diffic.** Quid si peccatorum recordatio impossibilis esse videatur, ut si meretrix per triennium fuerit in loco publico, quomodo numerum exprimat? 268
- Quinta diffic.** An circumstantiæ, quæ peculiariter præcepto non prohibentur sint neccessario confitendæ? 269
- Sexta diffic.** An circumstantiæ dici festi sint neccessario confitendæ? 270
- Septima diffic.** An quodlibet peccatum in loco sacro commissum speciem mutat? *ibidem.*
- Octaua diffic.** An circumstantia stupri sit neccessario confitenda? 271
- Nona diffi.** An pœnitentem ex ignorantia præmittentem aliquod peccatum, teneatur Sacerdos illud sensus illustrare, ut pœniteat & confiteatur? *ibid.*
- Decima diffic.** Quid si pœnitens præmittat aliquod mortale peccatum non ex ignorantia inuincibili, sed ex obliuione, crit ne à cōfessore admonendus? 272
- Artic. De casibus reseruatiss, explicandæ sunt tres difficultates. 273**
- Prima diffic.** Si pœnitens obtenta facultate à superiore fecerit confessionem irritam, ut si ficte confessus sit, tenebitur ne iterum auctoritatem petere? 276
- Secunda diffic.** Si superior nolit auctoritatem concedere, tenebitur ne pœnitens illi confiteri? *ibid.*
- Tertia diffic.** Quando absolutè Prælati auctoritatem cōcedit, intelligitur ne de reseruatiss tantum ante commississ, vel etiam de committendis intra spatium à superiore concessum? 277
- Quarta diffic.** Si Papa concesserit auctoritatem à reseruatiss facienti omnia, quæ in iubilico cōtinentur, si pœnitens V. g. feria sexta non ieiunauit, ut tenebatur, valebit ne reseruatorum absolutio ante feriam sextam facta? *ibid.*
- Quinta diffic.** Qui in articulo mortis, vel propter aliud impedimentum fuit à censura, vel excommunicatione Papæ, vel alicui superiori reseruata, absolutus, cessante illo articulo, siue periculo tenebitur ne

INDEX.

- teneatur iterare confessionem? *ibid.*
- Octaua diff.** An qui mēditur in confessione, imponēs sibi aliquod veniale, aut mortale, cōfessionem iterare teneatur? 286
- Nona diffic.** An confessio, ob defectum sufficientis confessoris, sit iteranda? 287
- Decima diffic.** Pœnitens qui, ex negligentia, vel obliuione, pœnitentiam iniunctam non impleuit, tenebitur ne iterare confessionem? 288
- Vndecima diffic.** Est ne utilis iteratio confessionis valida? *ibid.*
- Artic. VIII.** De ministro sacramenti confessionis. 289
- Prima diffic.** Poterit ne, sacerdote deficiente, laico fieri confessio? *ibid.*
- Secunda diffic.** Laicus, si confessionem audiatur & sacramentaliter absoluat, efficitur ne irregularis? 290
- Tertia diffic.** Erit ne satis, simplicis Sacerdoti confiteri, vel neccessario proprio sacerdoti erit confitendum? *ibid.*
- Quarta diffic.** Quis nam erit sufficiens cuiusque status confessor? *ibid.*
- Dubium I.** Poterunt ne Guardiani, Abbates, Priores, Prouinciales, &c. sibi confessores, quemadmodum Episcopi, eligere? 291
- Dubium II.** Propter malitiam & ignorantiam proprii sacerdotis, poterit ne aliquis, non obtenta ab illo licentia alieno confiteri? 294
- Dubium III.** Peccabit ne concubina proprii curati illi confitendo? *ibid.*
- Quinta diffic.** An præter annuam confessionem, teneantur curati suorum subditorum quoties confiteri voluerint, suas confessiones audire? *ibid.*
- Sexta**
- bitur ne iterum communia superiori confiteri? *ibid.*
- Sexta diffic.** Poterit ne alius à Rom. Pontif. in foro conscientie à censuris Sedi Apostolicæ, & casibus Cœnæ Dñi, & à crimine hæresis hodie absolueri? 278
- Septima diffic.** Quando ex confessione alicuius peccati timetur malum aliquod pœnæ, vel culpæ, poterit ne pœnitens illud peccatum celare? *ibid.*
- Octaua diffic.** Quando Sacerdos, & pœnitens sunt contrariæ opinionis, tenetur Sacerdos illum absolueri? 280
- Art. V.** Qui nam sunt sacramentalis confessionis effectus? *ibid.*
- Art. VI.** Quæ nam sunt bonæ confessionis conditiones, & quot numero? 281
- Art. VII.** Quando erit iteranda cōfessio? *ibid.*
- Prima diffic.** An quando pœnitens ex malitia non integre confitetur, confessionem iterare teneatur? *ibid.*
- Secunda Diffic.** An confessio ex negligentia dimidiata sit iteranda? 282
- Tertia diffic.** Quando ex ignorantia dimidiatur, & est iteranda? 283
- Quarta diffic.** An confessio informis sit iteranda? *ibid.*
- Quinta diffi.** An pœnitentiæ sacramenti, fisione per contritionem recedente, sit, ut Baptismus, sortiatur effectum? 284
- Sexta diffic.** Qui fictè in quadragesima confitetur, & à Sacerdote non absoluitur excusabitur ne à præcepto Ecclesiæ de annua confessione? 285
- Dubium.** Tenebitur ne Sacerdos sigillum secreti talis confessionis seruare? *ibid.*
- Septima diffic.** An pœnitens excommunicatus, reticens excommunicationem, teneatur iterare confessionem? *ibid.*

INDEX.

- Sexta dif. Qui confessi sunt fratribus priuilegiatis, tenentur ne proprio confiteri? 295
- Dubium III. Quid potest confessor ab Episcopo approbatus efficere? ibid.
- Septima dif. Potest ne habens bullam Cruciatæ simplicem Sacerdotem in Confessione eligere. 296
- Octaua dif. Poterunt ne Religiosi, inuito Prælati, per facultatem Episcopi audire confessiones? ibid.
- Nona dif. In articulo mortis potest poenitens cuiuscunque Sacerdoti excommunicato, suspenso, Apostatae siue hæretico confiteri? ibid.
- Decima dif. Potest ne laicus in articulo mortis aliquem ab excommunicatione absolueri? 297
- Vndecima dif. Quando minister non habet iurisdictionem, confessio illi facta erit ne valida? 298
- Art. ult. De sigillo confessionis. ibid.
- Prima dif. Quo iure sacerdos ad sigillum confessionis teneatur? ibid.
- Secunda diffic. An sacerdos peccatorem in poenitentem silere teneatur? 299
- Tertia dif. An possit sacerdos, reuelando confessionem, venialiter tantum aliquando peccare? 300
- Quarta dif. Licet ne confessori laudare poenitentem? ibid.
- Quinta dif. An sacerdos in crimine participantem, etiam sub sigillo confessionis, celare teneatur? ibid.
- Sexta dif. An integrum sit sacerdoti dicere in generali, ego audivi peccata in confessione, sine ulla poenitentis reuelatione? 301
- Septima dif. An possit sacerdos, ex facultate poenitentis, reuelare peccatum quod in confessione tantum nouit? ibid.
- Octaua dif. An sacerdos possit, sine sacrilegio, crimen quod scit duplici via, in confessione, scilicet, & extra reuelari? 302
- Nona dif. Licet ne viam confessionem in alia reuelare, quando alia, integra confessio fieri non potest? ibid.
- Decima dif. Sacerdos poterit negare se in confessione crimen alicuius poenitentis audivisse? ibid.
- Vndecima dif. An sacerdos, ob crimen sola confessione cognitum, possit poenitentem ab aliquo actu tanquam indignum repellere? 303
- Duodecima dif. Poterit ne Prælati, per notitiam aliquorum criminum quam ex sola confessione habet, eorundem de nouo inquisitionem facere? 304
- Decimatertia diffic. Si Prælati, inuenerit peccata subditi scripta ad confessionem faciendam, poterit inquisitionem facere? ibidem.
- Decimaquarta diffic. Licebit ne Sacerdoti communicare cum poenitente aliquod peccatum extra confessionem in sola confessione notum? ibid.
- Dubium I. Poterit ne poenitens iurare se nihil confessori dixisse? 305
- Dubium II. Quid, si Sacerdos errorem aliquem intolerabilem commiserit? ibid.
- Dubium III. Alia, quæ in confessione præter peccata dicuntur cadunt ne sub confessionis sigillo? ibid.
- Dubium IIII. Quæ extra sacramentum, sub sigillo committuntur, erunt ne sub sigillo tenenda? 306
- Decima

INDEX.

FLORES

Tractatus de Oratione. ibidem.

Quæst. I. Quid nam est oratio? ibid.

Prima diffi. Cuius potentie anime oratio dicitur actus? 317

Secunda diffi. Est ne oratio virtus, an virtutis actus? 318

Tertia diffi. Est ne actus virtutis Theologicæ, an Cardinalis? ibid.

Quarta diffi. Est ne vnus actus specialis, an generalis. ibid.

Quinta diffi. Est ne quoque latræ siue religionis actus? ibid.

Quæstio I. I. An oratio, & eius vsus sit utilis? 319

Prima diffi. Vtrum orationis vsus sit necessarius ad salutem? 320

Secunda diffi. Efficacia orationis ad dictos effectus producendos est ne ex puris naturalibus, vel ex gratia? ibid.

Tertia diffi. Que nam sunt, quæ desiderantur, vt oratio sit efficax ad impetrandum? 321

Quarta difficul. Talis oratio est ne efficax ad satisfaciendum? ibid.

Quinta diffi. Vtrum oratio Dominica sit cæteris orationibus efficacior? 322

Sexta difficul. Vtrum oratio peccatoris sit efficax ad impetrandum aliquid à Deo? ibidem.

Septima difficul. Si peccator orat pro alio, exauditur ne eius oratio? ibid.

Octaua diffi. Quando oratio existentis in peccato est mortalis, & exauditur aliquando in malum orantis? 323

Decimaquinta dif. Testis, qui secretò nouit aliquod crimine, tenetur ne in iudicio percontanti iudici respondere se nihil scire? ibidem.

Quæstio. De satisfactione.

Art. I. De his quæ ad essentiam satisfactionis pertinent. 307

Prima diffi. An possit homo Deo, pro iniuriis & peccatis in illum commissis, satisfacere? ibid.

Secunda dif. Potest ne satisfactio, ex aliâ debito, fieri? ibid.

Tertia diffi. An qui adimplet poenitentiam, audiens missam de præcepto, satisfaciatur? 308

Quarta diffi. An dimisso peccato quoad culpam, maneat aliqua poena, pro qua satisfaciendum sit ante gloriæ ingressum? ibid.

Quinta diffi. An in peccato mortali existens, pro peccatis aliâ dimissis satisfacere possit? 309

Sexta diffi. An præcedentia opera, adueniente gratia sint satisfactoria? 310

Septima diffi. An opera facta extra charitatem minuant inferni poenas. 311

Art. II. Quibus operibus debet fieri satisfactio poenalibus ne? ibid.

Prima diffi. Possumus ne pro peccatis dimissis satisfacere per flagella quæ nobis à Deo mittuntur? 312

Secunda diffi. Sunt ne satisfactoria iuxta quantitatem patientie an flagellorum? ibidem.

Tertia diffi. Potest ne vnus pro alio satisfacere? 313

Quarta diffi. Sunt ne tria operum satisfactorium genera? 314

I N D E X.

- Quæst. III. An oratio sit sub præcepto, ita vt omnes ad illam teneatur? 324
- Prima diffic. Erit ne semper orandū? 325
- Secunda diffic. Quando erit orandū? 326
- Tertia diffic. Quid, si iurauit, vel vouit orare? 327
- Quarta diffic. Quo alio tempore erit oratio sub præcepto? 328
- Quinta diffic. Est ne determinatus & præscriptus orationi locus? ibid.
- Sexta diffic. Sint ne certi corporis gestus, in oratione seruandi? 329
- ¶ Quæst. IIII. An sit vtendum oratione vocali, vel mētali tantum? 330
- Prima diffic. Vtrum sit necessarium vocali oratione vti? ibid.
- Secunda dif. Est ne vocalis magis exercenda, & vtilior mentali? 331
- Tertia diffic. Conuenienter ne tradita fuit forma vocaliter orandi? 332
- Quarta diffic. An sit necessario orandū secundum formam à Christo in oratione Dominica traditam? ibid.
- Quinta diffic. An sit in oratione multiloquium licitum? 333
- Sexta diffic. An sit mentalis oratio necessaria? ibid.
- ¶ Quæst. V. An requiratur attentio in oratione vocali? ibidem.
- Prima diffic. An attentio per totam orationem sit necessario habenda? 335
- Secunda diffic. Ad quid debet attentio, que necessaria orationi est, referri? 336
- Tertia dif. An sint oēs attentiones necessarie simul, vt præcepto ecclesie satisfiat? 337
- Quarta diffic. Quando orationes, que sunt sub præcepto, ob defectū attentionis sunt reiterandæ? 338
- Dubium. Si quis dubius propter mentis euagationem, dixerit psalmum aliquē, vel horam tenebitur ne illam iterare? 340
- Quinta dif. An interruptio, siue interpositio horæ sit peccatum & hora tunc reiteranda? 341
- Dubium. Quando igitur interpositio erit peccatum, & hora iteranda? 342
- Sexta diffic. Qui recitat horas, dum audit missam de præcepto, tenebitur illas ob defectum attentionis redicere? 343
- Septima dif. An feruida, & intensa deuotio, ita sit orationi necessaria, vt quæ debita est sine illa sit reiteranda? 344
- ¶ Quæstio. VI. Quibus conuenit honorare? ibidem.
- Prima diffic. An cōueniat diuinis personis orare? 345
- Secunda dif. An Christus in hac vita mortali degens conuenienter orauerit? ibid.
- Tertia diffic. Cur Christus orans non semper fuit exauditus? 346
- Quarta diffic. An sanctis Angelis & animabus beatis conueniat orare? ibid.
- Quinta diffic. Quo modo angeli, & animæ sanctæ orant pro nobis? 347
- Sexta dif. Vtrum conueniat viatoribus bonis, & malis orare? ibid.
- Septima dif. Vtrum animabus existētibus in purgatorio conueniat orare? 348
- Octaua dif. Vtrum cōueniens fuerit animabus patrū, quæ erāt in limbo orare? 349
- Dubium. Quæ ergo erat differentia inter ipsos & sanctos in patria modo pro viatoribus orantes? ibid.
- Nona dif. Vtrum dæmones, & damnati orare possint? ibid.
- Decima diffic. Vtrum brutis animalibus, & reliquis creaturis, inanimatis orare conueniat? 350

¶ Quæ-

I N D E X.

- ¶ Quæstio VII. Qui nam sunt à nobis orandi? ibidem.
- Prima dif. Vtrum Deo sit à nobis orandus? 351
- Secunda dif. Sit ne solus Deus orandus? ibid.
- Tertia diffi. Potest ne diuina essentia orari? ibidem.
- Quarta dif. An conueniat, vt singulas personas separatim oremus? ibid.
- Quinta dif. Cur in collectis in fine dicitur per Dominum nostrum I E S V M Christum, & non per Dominum patrem, vel per Dominum Spiritum Sanctū? 352
- Sexta dif. Cur multo plures sunt collectæ, quæ ad patrē, quàm quæ ad filiū referuntur, et in fine illarū per Dñm nostrum I E S V M Christum collocatur? ibid.
- Septima dif. Vtrum sancti, qui in cælis regnant, sint orandi? 354
- Octaua dif. Vtrum animæ existētes in purgatorio sint orandæ, vt pro nobis orēt? 356
- Nona diffic. Vtrum iusti, qui sunt in via, sint à nobis orandi? ibid.
- ¶ Quæst. VIII. Pro quibus est à nobis orandum? ibidem.
- Prima diffic. Vtrum conueniat unicuique viatorum pro se orare? 357
- Secunda dif. An debeamus pro aliis orare? ibidem.
- Tertia dif. An sit pro inimicis orandū? ibid.
- Quarta dif. An pro peccatoribus incorrigibilibus, & in Spiritum Sanctum peccatibus sit orandum? 358
- Quinta dif. Vtrum prælati pro suis subditis debeant orare? 359
- Sexta diffic. Vtrum profint defunctis viuorum orationes? ibid.
- Septima diffic. Vtrum sit pro dæmonibus & damnatis orandum? &c. ibid.
- Octaua dif. An sit pro sanctis orandū? ibid.
- ¶ Quæstio IX. De iis quæ in oratione sunt à Deo petenda? ibidem.
- Prima dif. Quæ nā sunt primo petenda? 360
- Secunda dif. Licet ne in oratione petere, vt malum pœne proximo eueniat? 361
- Tertia dif. An liceat petere à Deo adiutorium in malum culpæ? 363
- Quarta diffic. Est ne aliquid à Deo determinate petendum? ibid.
- Quinta diffic. Quæ oratione vocali petuntur debēt ne semper voce exprimi? 364
- ¶ Quæst. X. De horis Canonicis. 365
- Prima dif. An clerici sacris initiati, teneantur ad horas Canonicas persoluēdas? ibid.
- Secunda diffi. Qui nam sunt per sacris initiatos intelligendī? ibid.
- Tertia diffic. Quot nam sunt numero horæ Canonicæ? 366
- Quarta dif. An peccent, qui 7. horas, vel aliquot illarū, singulis diebus non persoluant? 367
- Quinta dif. Qui omittit septem horas vno die, quot peccata committet? ibid.
- Sexta diffic. An in Ecclesia septem horarū institutio sit antiqua? 368
- Septima dif. An fuerint semper determinata tempora ad horas psalendas. 369
- Octaua diffic. Licetbit ne stant tempora horarum Canonicarum mutare? ibid.
- Nona dif. Peccat ne, qui ordinem horarum transponit? 370
- Decima dif. Peccat ne, qui pro arbitrio, mutat officium? ibid.
- Vndecima dif. Debet ne esse determinatus, & destinatus locus ad dictas horas psalendas? 371
- Duodecima dif. Cōueniat ne Ecclesie decora, vt horæ Canonicæ, psalmi, & hymni alto cantu psalantur? 372

FLO-

INDEX.

FLORES	
Tractatus de Ieiunio.	ibid.
¶ Quæstio I. De definitione, & qualitate Ieiunij.	373
Prima difficul. Est ne tale ieiunium bonum?	376
Secunda diffic. Est ne ieiunium ab intrinseco bonum, & laudabile?	ibid.
Tertia diffic. Est ne bonum simpliciter, & principale?	377
Quarta diffic. Est ne virtus, an virtutis actus?	ibid.
Quinta diffic. Ieiunium cuius virtutis est actus?	ibid.
Sexta diffic. Ieiunium potest ne esse multarum virtutum actus?	378
¶ Quæstio II. Ieiunium est ne utile, & efficax?	ibidem.
Prima diffic. Sit ne ieiunium meritorium?	379
Secunda diffic. Ieiunium est ne satisfactorium?	ibid.
Tertia dif. Vtrum ieiunium iniunctum à sacerdotè sit satisfactorium?	ibid.
Quarta diffic. Vtrum ieiunium indictum ab Ecclesia sit satisfactorium?	380
Quinta diffic. An ieiunium assumptum sit satisfactorium?	ibid.
Sexta difficul. Ieiunium factum in peccato mortali est ne alicuius virtutis & efficacitæ?	381
¶ Quæstio III. De institutione ieiunij.	ibidem.
Prima diffic. Ieiunium in genere conuenienter ne institutum fuit?	ibid.
Secunda diffic. An sit quadragesimale ieiunium ab ecclesia institutum?	ibid.
Tertia diffic. Quando quadragesimale ieiunium fuit institutum?	382
Quarta diffic. Debit ne tale ieiunium tempore gratiæ institui?	383
Quinta diffic. Debit ne institui vt certis temporibus, & non semper exerceretur?	ibid.
Sexta diffic. Vtrum quadragesimale ieiunium debuit tempore veris institui?	ibid.
Septima diffic. Debit ne esse numerus dierum dicti ieiunij quadragenarius?	ibid.
Dubium I. Cur fuerunt ieiunia quatuor temporum instituta?	384
Dubium II. Sunt ne hæc ieiunia meroris, an exultationis?	ibid.
Dubium III. Cur feria 4. & 6. & sabbatho fuerunt instituta?	ibid.
¶ Quæst. IIII. Vtrum ieiunium sit sub præcepto obligante ad mortale?	385
Prima diffic. Quibus diebus est ieiunium ecclesiasticum sub præcepto?	386
Secunda difficul. Est ne aliis diebus præter iam dictos sub præcepto ieiunandum?	ibidem.
Tertia diffic. Est ne licitum diebus Dominicis ieiunare?	387
Dubium I. Licet ne prædictos ieiunij dies antepone, vel postponere?	388
Dubium II. Qui proposuit non ieiunare in quadragesima, ad quid tenebitur?	389
Dubium III. Quid, si vouit eo die comedere oua, poterit in die Natalis carnes mæducare?	ibid.
Quarta diffic. An, cessante omni lege positua, teneantur homines ad ieiunium sola lege naturali?	390
Quinta difficul. Obligat ne aliquando sub mortali naturæ ieiunium?	ibid.

¶ Quæ-

INDEX.

Quæst. V. An obligatio præcepti ieiunandi aliquo modo tolli possit?	391
Prima diffic. An per consuetudinem ieiunij obligatio dissoluatur?	392
¶ De dispensatione.	
Secunda difficul. Vtrum summus Pontifex possit dispensare in lege ieiunij, vt aliquis ab eius obseruantia liberetur?	394
Tertia dif. An inferiores prælati simpliciter in ieiunio dispensare possint?	395
Quarta dif. An quilibet prælatus cum suis subditis in ieiunio dispensare possit?	ibi.
Dubium I. Poterit ne aliquis propria auctoritate causa interueniente ieiunium dimittere?	396
Dubium II. An qui die, quo ieiunant, se ad luxuriam siue naturali conditione, siue ex vitio procliuiores sentiunt, an etiã qui natura, &c. à ieiunio sint deobligati?	397
Dubium III. Quid de dispensatione ieiunij ex voto, vel ex poenitentia inuincit?	ibid.
¶ Quæstio VI. De iis, quæ ad obseruantiam præcepti de ieiunio Ecclesiastico tenentur?	398
Prima diffic. An iusti ad præceptum ieiunij teneantur?	ibid.
Secunda diffic. An pueri præcepto ieiunij Ecclesiastici teneantur?	ibid.
Tertia diffic. Qua etate ieiunij præcepto astringuntur?	399
Quarta diffic. Qui infra istam etatem vouit ieiunare tenebitur ad ieiunij obseruantiam?	400
Quinta diffic. Religiosi nostri Seraphici ordinis erunt ne vi præcepti & regule infra istam etatem ad ieiunium obligati?	ibid.
Sexta diffic. Vtrum senes ad ieiunium teneantur?	401
Septima dif. Prægnantes foeminae teneantur ne ieiunium Ecclesiasticum seruare?	402
Octaua dif. Vtrum infirmi & debiles ieiunij præcepto obligentur?	403
Nona diffic. Vtrum pauperes ieiunare teneantur?	ibid.
Decima diffic. An propter laborem homines à præcepto ieiunij excusentur?	404
Dubium I. Laborantes in die festo si est dies ieiunij an teneantur illo die ieiunare?	405
Dubium II. Quid si aliquis nolit conducere operarios, nisi ieiunium frangat?	ibidem.
Dubium III. Peccabunt ne, conducentes operarios, quos probabiliter credunt non ieiunaturos?	406
Dubium IIII. Debent ne conductores inquirere eorum necessitatem?	ibid.
Vndecima dif. Vtrum peregrini teneantur ieiunare?	ibid.
Dubium V. Teneantur ne cursores ieiunij præceptum obseruare?	407
Duodecima dif. Exercentes opera suo statui utilissima, & maxime conuenientia teneantur ne ieiunare?	407
Decima tertia dif. An pietatis opera exercentes præcepto ieiunij comprehendantur?	409
Decimaquarta dif. Exercentes opera etiam publica, quorum non apparet necessitas, aut insignis utilitas teneantur ad præceptum ieiunij?	410
Decimaquinta diffic. Prætextu utilitatis spiritualis, quam unusquisque percipit ex priuatis exercitiis libet ieiunia omittere?	ibid.

SS Decima-

INDEX.

- Decimasexta diffic. Exercentes officia ad rationalem vitam necessaria teneantur ne ieiunare? 411
- Dubium VI. Vtrum propter laborem rei indifferenti, vel illicitè impensum, liberentur aliquando laborantes à præcepto ieiunij? 412
- ¶ Quæstio VII. An cooperantes iis, qui ieiunia frangunt, mortaliter peccent? 413
- Prima diffic. Prælati Ecclesiastici tenentur ne dare operam, vt ieiunia seruentur, ne tacendo consentire videantur? 414
- Secunda diffic. Ad quid tenentur patres familias circa obseruantiam ieiuniorum à suis domesticis seruandâ, ne peccent? 415
- Tertia diffic. An cooperentur peccato nō ieiunantium insitiores publici? 416
- Quarta diffic. An peccent inuitantes ad comedendum volentes ieiunare? 417
- Quinta diffic. Ministri, qui assistunt dominis ieiunia frangentibus cooperantur ne illorum peccatis? ibid.
- ¶ Quæst. VIII. An sine peccato possit quis per ieiunium vitam minuerè? 418
- Diffic. Possunt ne prælati tam accerba ieiunia subditis imponere, qualia ipsi, vt dictum est, possunt sua sponte assumere? 421
- ¶ Quæst. IX. De modo ieiunandi? 422
- Art. I. An conuenienter fuerit abstinentia à cibo ab Ecclesia imposita? ibid.
- Prima diffic. A quibus cibis tempore ieiunij est abstinendum? ibid.
- Secunda diffic. An fuerit conuenienter abstinentia à carnibus, ieiunantibus imposita? 423
- Tertia diffic. An magis abstinendum sit à quanto, vel à quali? 425
- Dubium I. An dantes diebus ieiunij teneantur cibus pauperum vesci? 426
- Quarta diffi. Licetbit ne aliquando diebus quadragesimæ carnibus vesci? ibid.
- Quinta diffic. Qui à ieiunio iusta causa interueniente est liber, & potest suscipi ari escis ieiunio congruentibus, poterit ne ouis & lacticiinis vesci? 427
- Sexta diffic. Cui licet in diebus ieiunij vesci carne, ouis, lacticiinis, integrum ne etiam erit piscibus, & oleribus vitibus. Septima diffic. An diebus Dominicis quadragesimæ sine bulla, vel alia concessio ne liceat ouis & lacticiinis vesci? 428
- Dubium II. Quid, de illis qui vouerunt ieiunare quadragesimam? ibid.
- Octaua diffic. Carnes die Sabbathi comedere est ne mortale peccatum? 429
- Dubium III. Qui in sua patria carnes die Sabbathi comedebat vbi hoc non est cōsuetum, poterit illis vesci? ibid.
- Nona diffic. Illi cui integrum est in die ieiunij carnes comedere erit ne liber à ieiunio omnino? ibid.
- Dubium IIII. An qui virtute bullæ in quadragesimæ vescitur ouis, vel carnibus satisfaciatur præcepto ieiunij seruando alias ieiunij circumstantias? 431
- Dubium V. Quando in iubileo ponitur ieiunium trium dierum poterunt habentes bullam lucrari indulgentias ieiunando cum ouis & lacticiinis, sicut in quadragesimâ? ibid.
- Art. II. An sit de necessitate ieiunij vnica comestio? 432
- Prima dif. Vtrum cibi quantitate in vnica come-

INDEX.

- comestione ieiunium soluat ur? it id.
- Secunda difficul. An potus frangat ieiunij Ecclesie præceptum? 433
- Tertia diffic. An vsus comestibilium per modum medicine frangat Ecclesie ieiunium? 434
- Quarta diffic. An per vespertinam collationem Ecclesie ieiunium frangatur? 435
- Dubium I. In vigilia natiuitatis Domini potest ne fieri collatio sine violatione ieiunij cum quacunque quantitate fructuum? 436
- Dubium II. Qui semel collationem fecit & rogatus ab amico iterum facit collationem frangit ne ieiunium? ibid.
- Quinta diffic. Integrum ne erit, hora prandij consueta collatione sumere, & prandium in vespere differre? 437
- Dubium III. Qui mane comedit die ieiunij tenetur illo die ieiunare? 438
- Sexta diffi. An qui pluries in die ieiunij comedunt, toties peccent, quoties vltra semel comedunt? ibid.
- Dubium IIII. Cur quoties caro in die ieiunij comeditur, peccatur, & non quoties pisces comeduntur? 439
- Art. III. Vtrum debeat esse determinata hora comedendi in die ieiunij? ibid.
- Prima diffic. Vtrum hora nona conuenienter ieiunantibus assignetur? 440
- Dubium I. Vtrum frangant ieiunium, qui ante dictas vespere in quadragesimâ, vel in aliis diebus ieiunij ante recitatâ nonam comedunt? 441
- Secunda diffi. ul. An refectio differenda in die ieiunij quousque homo per esuriè, aut naturæ defectum affligatur? 442
- F L O R E S
- Traçtatus de eleemosyna. ibid.
- ¶ Quæstio I. Quid, & quotuplex est eleemosyna? 443
- Prima diffic. Cuius virtutis eleemosyna est actus? 444
- Secunda diffic. Potest ne esse aliarum virtutum actus? ibid.
- Tertia diffic. Est ne eleemosyna spiritalis, præstator, quam corporalis? 446
- ¶ Quæstio II. De vtilitate, & efficacia eleemosynæ. ibid.
- Prima difficul. An eleemosyna sit utilis? 447
- Secunda diffi. Est ne utilis existenti in mortali, & mortuis, qui sunt in purgatorio, & damnatis? 448
- Tertia diffic. Eleemosyna est ne efficax ad comparandâ gratiæ & gloriæ augmentum? ibid.
- Quarta diffic. Quæ nam sunt circumstantiæ, quæ ad supra dictum effectum desiderantur? ibid.
- Quinta diffic. Est ne eleemosyna abundanter faciendâ? 449
- Sexta diffic. An eleemosyna parua cum magna charitate sit magis meritoria, quàm eleemosyna magna cum minore charitate? 450
- Septima diffic. Monachi, & moniales, & pauperes priuantur ne merito istarum eleemosynarum? 451
- Octaua difficul. An eleemosyna sit efficax ad satisfaciendum pro peccatis? 452
- Nona difficul. An qui pauperi extremam necessitatem patienti eleemosynam tribuit, pro peccatis satisfaciatur? ibid.

INDEX.

- Decima diffic.** An eleemosyna corporalis habeat eff. et. um spirituale? 453
- Vndecima dif.** An eleemosyna habeat efficiam ad remittenda peccata & cose rendam gratiam, eo modo quo sacramēta? ibid.
- ¶ **Quæstio III.** De necessitate distribuendi eleemosynam? 456
- Prima diffic.** An eleemosyna sit sub præcepto? ibid.
- Secunda diffic.** Quando hoc præceptū obligat sub reatu mortalis peccati? ibid.
- Dubium I.** Quid, si sint duo in extrema necessitate positi, & non potest aliquis subuenire nisi uni tantum, tenebitur ne illi soli, aut utriusque? 458
- Tertia dif.** An qui habent tantum necessaria naturæ, et status, teneantur necessitate extrema oppresso subuenire? ibid.
- Quarta diffic.** An teneatur aliquis expendere patrimonium epulentissimum, & ducatum & aliam maximam dignitatem? 459
- Quinta diffic.** Diues non subueniens extreme laborati, tenebitur restituere dāna, quæ ad mortē illius subsequuntur? 460
- Sexta diffic.** An de superfluis naturæ, & statui teneatur, qui illa habet, sub pœna peccati mortalis eleemosynam facere, etsi pauperes non sint in extrema necessitate? ibid.
- Septima diffic.** Quando aliquis tenetur ex præcepto facere eleemosynam, ad implebit præceptum accomodando, vel mutuando, siue vendendo? 462
- ¶ **Quæstio IIII.** Qui tenentur eleemosynam facere? 463
- Prima diffic.** An teneantur Episcopi bona sua pauperibus magis, quam seculares, largiri? ibid.
- Dubium I.** Quid, de clericis dicendum? 464
- Secunda diffic.** Poterunt Abbates de cōmunibus per viam eleemosynæ aliquid dare? 465
- Tertia diffic.** Potest ne capitulum de bonis communibus eleemosynas facere? ibid.
- Quarta diffic.** Vtrum religiosi possint teneanturque facere eleemosynam? 466
- Quinta diffic.** An mulier habens virū possit eleemosynam facere? 467
- Sexta dif.** Filius familias tenetur ne eleemosynam dare? 469
- Septima dif.** Serui, famuli, & ancilla possunt ne de rebus dominorum eleemosynas facere? 470
- Dubium II.** Cur poterit filius, ut supra diximus cum iis careat? ibid.
- Dubium III.** Qui habet pecuniam, apud se depositam, potest ne ex illa eleemosynam facere? 471
- ¶ **Quæstio V.** De quibus est eleemosyna faciendā? ibid.
- Prima diffic.** De bonis alienis potest ne fieri eleemosyna? ibid.
- Secunda diffic.** Vtrum possit aliquis propria, & sufficiētia bona habens, de bonis alterius diuitis accipere? &c. 472
- Tertia diffic.** Vtrum de bonis communibus possit fieri eleemosyna? ibid.
- ¶ **Quæstio VI.** Potest ne fieri eleemosyna de rebus turpiter, aut illicitè acquisitis? ibid.
- Prima diff.** De rebus iniuste acquisitis primi, vel secundi generis potest ne fieri eleemosyna? 473
- Secun-

INDEX.

- Secunda diffic.** De rebus tertij generis potest ne fieri eleemosyna. 474
- Tertia diffic.** Potest ne Ecclesia accipere oblationem à meretrice? ibid.
- Dubium I.** Quamobrē in usura non transferatur dominium, sicut in meretricio? 475
- ¶ **Quæst. VII.** Quo ordine & quibus est eleemosyna tribuenda. ibid.
- Prima diffic.** Quo ordine est faciendā eleemosyna? ibid.
- Secunda diffic.** Quibus est eleemosyna largiendā? 476
- Tertia difficul.** An possit aliquis sibi ipsi eleemosynam facere? ibid.
- Quarta difficul.** Est ne eleemosyna malis pauperibus dandā? 477
- Quinta diffic.** Est ne vita pauperis exploranda, ut discretionem in eleemosyna illis erogandā habeamus? 478
- Sexta diffic.** Si bonis, & malis indifferenter subuenire non possumus, tenemur ne bonos præferre? 479
- ¶ **Quæstio VIII.** An eleemosyna sit danda sanis, qui possunt labore manū sibi necessaria acquirere? 480
- Prima diffic.** An sit necessarium homini sano, & robusto, manualiter, seu corporaliter, vel sub præcepto ad vicium acquirendum laborare? ibid.
- Secunda diffic.** Vtrum licitum, & meritorium sit, diuitias propter Christum relinquere? 483
- Tertia diffic.** Vtrum sit actus perfectionis euang. licæ omnia propter Christum relinquere? 484
- Quarta diffic.** An sit actus perfectionis omnia propter Christum in communi, et in particulari relinquere? ibid.
- Quinta diffic.** Vtrum qui ita in communi, & in particulari, omnia relinquunt, exponant se periculo mortis propter famem, & Deum tentent? 485
- Sexta diffic.** Vtrum talis renunciatio in communi, & in particulari, sit contra euangelium? 486
- ¶ **Quæstio IX.** De mendicitate. 487
- Prima diffic.** Vtrum mendicare pro Christo, & de quotidianis eleemosynis viuere sit licitum? ibid.
- Secunda diffic.** An sit meritorium mendicare? 488
- Tertia diff.** An sit mendicare perfectionis euang. licæ opus, & supercrogationis? ibid.
- Quarta diffic.** Monachi desistentes ab actibus religiosis, peccant ne mortaliter vtdo eleemosynis, & bonis suo monasterio concessis? 489
- Quinta diffic.** Tenebuntur ne isti ad restitutionem? 490
- Sexta difficul.** Vtrum perfectius sit simul dare omnia pro Christo, & postea mendicare, vel retinere ad suam, & pauperum sustentationem paulatim sibi, & pauperibus dispensanda? ibid.
- Septima diffic.** An liceat diuiti aliquando mendicare? 491
- Octaua diffi.** An qui sicla paupertate eleemosynam mendicando acquirat, peccet, & ad restitutionem teneatur? ibid.
- Nona difficul.** Quando vere pauper est, si ad eleemosynā extrahendam ab aliquo fingat se esse eius consanguineum, tenebitur ne restituere? ibid.
- Decima diffic.** An Christus summam habuerit paupertatem? 492

INDEX.

Vndecima diffic. Vtrum Christus mendicauerit?	ibid.	501
¶ Quæstio vlt. De Purgatorio.		496
Prima diffi. An sit purgatorium post hanc vitam?	ibid.	
Secunda diffic. An poena purgatorij sit maior, quacunq; alia presentis vitæ poena?	ibid.	
Tertia dif. Quorum ministerio animæ in purgatorio cruciantur?		497
Quarta dif. An poena existentium in purgatorio sit meritoria & voluntaria?	ibid.	
FLORES QUÆSTIONVM.		
De sacramento extremæ vnctionis.		498
Art. I. De his quæ ad essentiam huius sacramenti pertinent?	ibid.	
Prima diffic. An extrema vnctio sit sacramentum?	ibid.	
Secunda diffic. An hoc sacramentum sit à Christo institutum?	ibid.	
Tertia diffic. Cum habeat plures vnctiones, & formas, est ne vnum sacramentum an plura?	ibid.	
Quarta diffic. Quæ nam est huius sacramenti materia?	ibid.	
Quinta diffic. Quæ nam est huius sacramenti forma?		499
Art. II. De effectu huius sacramenti.	ibid.	
Diffic. An sit remissio venialium principalis effectus?	ibid.	
Art. III. An solus sacerdos sit huius sacramenti minister?		500
Art. IIII. De recipientibus extremam vnctionem an sit ministranda sanis, furio-		508
sis, & pueris.		501
Difficil. Est ne de necessitate huius sacramenti, determinatas corporis partes vngere?		502
FLORES QUÆSTIONVM.		
De sacramento ordinis.		ibid.
Art. I. De his quæ ad essentiam sacramenti ordinis pertinent?		503
Prima diffic. An ordo sit nouæ legis sacramentum?	ibid.	
Secunda dif. Quando fuit hoc sacramentum à Christo institutum?	ibid.	
Tertia diffic. An sacramentum ordinis in septem ordines, quorum quilibet sit sacramentum, recte diuidatur?		504
Dubium I. Tres ordines sacri imprimunt ne characterem?		505
Quarta diffi. Qua actione cuiuscunq; ordinis, character imprimitur?	ibid.	
Dubium II. Instituit ne Christus diaconatum, & subdiaconatum?		506
Dubium III. Peccant ne mortaliter Diaconus, & Subdiaconus, in mortali hæc sacramenta exercentes?	ibid.	
Dubium IIII. Licet ne septem ordines præpostero ordine percipere?		507
Quinta diffi. Quæ nam est præbyteratus forma?	ibid.	
Dubium V. Est ne de essentia huius sacramenti, vt ordinandus tangat materiam?	ibidem.	
Artic. II. De annexis huic sacramento.	ibidem.	
Prima dif. An Sacerdotium, & Episcopatus sint ordines iure diuino distincti?		508

Secunda

INDEX.

Secunda diffic. Estne Episcopatus ordo distinctus à Sacerdotio?	ibid.	
Art. III. De ministro huius sacramenti, an sit solus Episcopus?		509
Art. IIII. De suscipientibus hoc sacramentum.		510
Prima dif. An paruulus ordinatus teneatur continentiam sacris ordinibus annexam seruare?	ibid.	
Secunda diffic. Quando ratione homicidij irregularitas contrahetur?		512
Dubium I. De defectu ex parte delicti.		515
Dubium II. In quibus casibus aliquis est suspensus?		516
Dubium III. Malitia Sacerdotis impediatur ne characteris impressionem?		517
Art. V. An Papa habeat etiam supra omnes Christianos temporalem iurisdictionem?	ibid.	
Artic. Vlt. An Clerici in sacris constituti sint quantum ad personas in potestate ciuili per ius diuinum exempti?		518
Diffic. Tenentur ne Clerici seruare leges regni, in quo vitam degunt?		519
FLORES THEOLOGICARUM QUÆSTIONUM SACRAMENTI MATRIMONIJ.		
¶ Quæstio I. De his, quæ ad essentiam Matrimonij pertinent.		520
Artic. I. An matrimonium sit ex institutione Diuina, an ex naturali diuitaxat?	ibid.	
Art. II. An matrimonium fuerit à Deo mediate per ministros, vel immediate ab ipso institutum?		521
Prima diffic. Quando fuit matrimonium institutum?	ibid.	
Secunda difficul. An matrimonij institutio fuerit consilium, vel præceptum?		522
Tertia diffic. Obligant ne hoc præceptum nunc omnes homines?	ibid.	
Art. III. An oscula complexusq; maritalis, coniugalis copula licite fiant, sintq; gratiæ & gloriæ meritoria?		523
Art. IIII. Sint ne matrimonium nouæ legis sacramentum?		524
Prima diffic. Conferunt ne gratiam, vt est nouæ legis sacramentum?		525
Secunda diffic. Quæ nam est matrimonij materia, & forma?	ibid.	
Tertia difficul. Quis est huius sacramenti minister?		526
Art. V. Sit ne coniugalis copula de essentia matrimonij?	ibid.	
Dist. 27. artic. x. Quæ nam est matrimonij definitio?		527
Art. II. An sit de intrinseca ratione matrimonij mutuus consensus?	ibid.	
Prima diffic. Talis consensus est ne signo aliquo exteriori necessario declarandus?		528
Secunda diffic. Si Deus vni contrahentium alterum vellet reuolare, esset ne hoc satis?	ibid.	
Tertia diffic. Talis consensus à quo est ex primendus?	ibid.	
Quarta diffic. Matrimonium per procuratores contractum est ne sacramentum?		529
Quinta diffic. Quando alter coniugum sicte contrahit, est ne verum matrimonium?	ibid.	
Art. III. An matrimonium ratum per ingressum religionis alterius coniugis dissoluatur?		530

SS 4 Prima

INDEX.

- Prima diffic.** Quia auctoritate matrimonium ratum dirimitur? 530
- Secunda diffic.** Matrimonium consummatum potest ne aliquando quantum ad vinculum utroque coniugum viuente dissolui? 531
- Tertia diffi.** An sit hoc sacramentum separabile quo ad thorum? ibid.
- Dubium.** Quid, si alter coniugum solum religionem profiteatur? 532
- Quarta dif.** Si vnus coniugum de licentia alterius professus sit religionem, poterit ne (facta professione) qui in seculo manet illum extrahere? ibid.
- Quinta diffic.** Extractus à religione, soluto matrimonio per mortem alterius, tenebitur reuerti ad religionem? ibid.
- Sexta diffic.** Quid, si de facto secundas nuptias contrahat? ibid.
- Septima diffi.** Quid de coniuge, qui sine alterius licentia, solemniter professus est, & ab alio extractus à religione, illo mortuo ad quid tenebitur? 533
- Octaua diffic.** Poterit ne ille secundas nuptias contrahere? ibid.
- Nona diffic.** Sunt ne hæc vera, quando promouetur ad sacros ordines, aut assumitur ad Episcopatum? ibid.
- Decima diffic.** Quid de separatione coniugum, que fit per adulterium vxoris? ibid.
- Undecima diffic.** An possit Papa dispensare in matrimonio, rato quo ad vinculum, ita ut uterque possit ad secundas nuptias transire? 534
- Art. III. De sponsalibus.** ibid.
- Prima diffic.** An sint promissiones futurarum nuptiarum? ibid.
- Secunda diffic.** Qua ætate licet sponsalia contrahere? 535
- Tertia diffic.** An sponsalia iuramento affirmata, matrimonij robur obtineant? ibidem.
- Quarta diffic.** Poterit ne iudex Ecclesiasticus in foro exteriori sponsum compellere, ut iuramentum adimpleat? 536
- Quinta diffic.** Quid, si interim cum alia per verba de presenti contrahat? ibid.
- Sexta diffic.** Copula carnalis post sponsalia de futuro facit ne verum matrimonium? ibid.
- Septima diffic.** An in aliquo modo dissolui sponsalia possint? 537
- Art. vlt.** Sunt ne bigami irregulares? ibid.
- Prima difficul.** Potest ne Papa in bigamis dispensare, ut ad sacros ordines promoveantur? 539
- Secunda diffic.** An irregularitas bigamiæ per Baptismum tollatur? ibid.
- Tertia diffic.** An irregularitas ex hominibus per Baptismum tollatur? ibid.
- ¶ Questio II. De matrimonio conditionato.** 540
- Art. vni.** An contractus matrimonialis sub conditione factus, conditione non existente, valeat? ibid.
- Prima diffic.** Quid, si conditio de presenti, vel de præterito per verbum de futuro in contractu matrimoniali ponatur? ibid.
- Secunda diffic.** Quando conditio contingens de futuro verbo de presenti apposita impletur, est ne nouus consensus necessario præstandus? 541
- Tertia diffic.** An conditio habitatis postea, quando persone sunt inhabiles ad contrahendum, faciat sponsalia? ibid.
- Quarta dif.** An conditio impossibilis reddat matrimonium nullum? 542

Quinta

INDEX.

- Quinta difficul.** An conditiones contrarie substantiæ matrimonij illud annullent? 543
- Sexta diffic.** An conditiones possibiles, & turpes reddant nullum matrimonij contractum, quando non sunt contra illius substantiam? ibid.
- Septima diffic.** Quid, si dicat: contraho tecum, si mecum prius concubueris? 544
- Octaua diffic.** An hæc conditio, si te virginem inuenero, sit turpis, ita ut pro non adiecta habeatur? ibid.
- Nona diffic.** An valeat matrimonium, quando, conditio est negatiua? 545
- Questio III. De consensu libero, & coacto.** ibidem.
- Art. I.** An metu cadente in constantem virum matrimonij contractus annullatur? ibid.
- Prima difficul.** Erit ne tale matrimonium nullum iure Diuino, & naturali an Ecclesiastico tantum? 546
- Secunda diffic.** Annullat ne matrimonium omnis metus cadens in virum constantem? 547
- Tertia diffic.** An matrimonium metu graui contractum, & iuramento firmatum, sit perinde irritum, ac si sine iuramento contrahatur? 548
- Quarta diffic.** An quando metu graui ad contrahendum, & consummandum matrimonium aliquis compellitur, sit verum matrimonium? 548
- Quinta diffic.** An matrimonium, quod antea erat nullum, per subsequentem liberam cohabitationem, aut matrimonialē usum effici videndum? 549
- Art. II. De compulsionē per imperium.** ibid.
- Prima diffi.** An Pater possit filium ad contrahendum matrimonium compellere? ibid.
- Secunda dif.** Potest ne Princeps, vel Iudex aliquando subditū metu mortis, siue carceris ad contrahendum compellere? 550
- ¶ Questio III. De impedimento erroris.** ibid.
- Art. I.** An error in persona, vel in conditione verum matrimonium impediatur? ibid.
- Art. II.** An error in bonis, & in qualitate matrimonium impediatur? 551
- Art. III.** An inter Sanctissimam Virginē, & Beatissimum Ioseph fuerit verum matrimonium? ibid.
- Diffi.** Habuerit ne in lege veteri præceptū contrahendi matrimonium à potente illud contrahere? 552
- ¶ Questio V. De bonis matrimonij, fidei scilicet, prolis & sacramenti.** ibidem.
- Prima diffic.** Indiget ne matrimonium aliqua excusatione? ibid.
- Secunda diffic.** Que nam sunt matrimonij bona? 553
- Dubium I.** Quod istorum bonorum est dignius, & magis ad matrimonij essentiā pertinens? ibid.
- Tertia diffic.** Secluso fine prolis, & fidei, actus coniugalis est ne licitus. 554
- Quarta diffic.** An accedens ad propriam, sola causa vitandi fornicationem cum non sua venialiter peccet? ibid.
- Dubium II.** Quando abusus actus matrimonialis erit mortale peccatum? 555
- ¶ Questio VI. De obligationē soluedi debitum.** ibidem.
- Art. I.** An vir vxori, & vxor viro debitum reddere teneantur? 556

SS 5

Prima

INDEX.

- Prima diffic.** Tenebitur ne coniunx sanus leproso reddere debitum? 556
- Secunda diffi.** Vxor tempore menstrui excusabitur ne à debiti coniugalìs solutione? 557
- Tertia diffic.** An vir ratione peregrinationis à solutione debiti excusari possit? 558
- Quarta diffic.** An possit vnus coniugum à solutione debiti liberari, altero inuito, continentiam vouendo? ibid.
- Quinta diffic.** Quo tempore non licet debitum petere? 559
- Dubium I.** Est ne hoc Ecclesie præceptum, an consilium? ibid.
- Dubium II.** Quando coniugatus est communicaturus, licebit ne petere debitum? ibidem.
- Dubium III.** Licet ne quando Ecclesia nondum impartita est coniugibus benedictionem? 560
- Sexta diffic.** Licebit ne in loco sacro debitum petere? ibid.
- ¶ Quæstio VII.** De bigamia. 561
- Art. I.** Quo iure bigamia utroque viuente est prohibita? ibid.
- Prima diffic.** Quo iure poterant veteris legis patres plures habere vxores? 562
- Secunda difficul.** Omnes qui tempore legis scriptæ plures duxerunt vxores, habuerunt ne reuelationem? ibid.
- Tertia diffic.** Poterant etiam gentiles licite plures habere vxores? 563
- Quarta diffic.** Cessauit ne talis dispensatio? ibid.
- Quinta difficul.** Poterit ne Ecclesia in hoc dispensare? ibid.
- Sexta difficul.** An in aliquo saltem euentu sit licitum vxori habere plures viros? ibidem.
- Art. II.** An inseparabilitas matrimonij, vsque adeo sit inuolabilis de lege naturæ, vt per leges ciuiles ante aduentum Christi non potuerit in aliquo casu reuocari? 564
- Diffic.** An ante aduentum Christi fuerit licitum iudæis, libellum repudij vxoribus dare, & ad secundas nuptias per solutionem priorum nuptiarum transire? ibid.
- ¶ Quæstio VIII.** De impedimentis matrimonij. 566
- Art. I.** Potest ne matrimonium impediri? ibidem.
- Dubium I.** Quæ nam sunt matrimonij impedimenta? ibid.
- Prima diffic.** Dirimit ne frigiditas matrimonium contractum? ibid.
- Dubium II.** Quæ ratione impotentia, temporalis, vel perpetua, dignoscitur esse? 568
- Dubium III.** Quomodo mulier poterit viri impotentiam probare, postquam cum illo per triennium dormierit? ibid.
- Dubium IIII.** Quid, si vir non est eunuchus, sed integer? ibid.
- Dubium V.** Quid, si alter tantum diuortium petat? ibid.
- Dubium VI.** Quid, si facta per Ecclesiam separatione, qui definitus est impotens, fiat per aliquam causam naturalem potens? &c. 569
- Dubium VII.** Quid, si impotentia perpetua per miraculum notorium dimouatur? ibid.
- Dubium VIII.** Si neuter coniugum separationem petat, quamuis alter sit impotens,

INDEX.

- tens, poterunt ne simul cohabitare? 570
- Dubium IX.** Poterunt ne se inuicem amplectari, & osculari? ibid.
- Secunda diffic.** Si vir vxorem virginem habeat, quam non potest reserare, potest tamen ad corruptam accedere, tenebitur ne virgo per artem, vt sit viro cui semel nupsit, apta, aperiri? 571
- Art. II.** An maleficiū, vt frigiditas, impediatur, & dirimat matrimonium? ibid.
- Dubium I.** Quomodo probari poterit, sitne perpetuum, an non? ibid.
- Dubium II.** Quomodo maleficiū erit auferendum? 572
- Difficul.** An, destructo maleficio, matrimonium, auctoritate Ecclesie solutum, sit reparandum? ibid.
- Art. III.** Furiosi, & amentes possunt ne contrahere matrimonium? 573
- Diffic.** Si amentia superueniat matrimonio contracto, coniunx sanus tenebitur ne, reddere, & exigere ab amente debitum? ibid.
- ¶ Quæstio IX.** De diuortio causa adulterij. ibidem.
- Art. I.** An vir, quoad thorum, vxorem adulteram dimittere possit? 574
- Prima diffic.** Poterit ne à viro propter crimen contra naturam dimitti? ibid.
- Secunda diffic.** Quando vir vxorem adulteram dimittere non poterit? ibid.
- Dubium I.** An vir ex præcepto vxorem dimittere teneatur? 575
- Tertia diffic.** Poterit ne vir vxorem adulteram propria auctoritate dimittere? 576
- Quarta diffic.** Potest ne similiter vxor virum adulterum dimittere? 577
- Quinta diffic.** An possit vir dimissa vxore adultera, aliam ducere? ibid.
- Artic. II.** An vir teneatur reconciliare sibi vxorem adulteram? 578
- Sexta diffic.** Tenebitur ne coniunx repudiatus redire, si innocens petat? ibid.
- Septima diffic.** Facto diuortio, si innocens adulterium committat, tenebitur ne nocentem sibi reconciliare? ibid.
- Octaua diffic.** An vir occultè adulter vxore adulteram repudiando peccet? 579
- Art. III.** Quæ crimina matrimonium contrahendum dirimunt? ibid.
- Dubium I.** Quid, si homicidium sit, commissum sine intentione contrahendi cum participante? &c. 580
- Dubium II.** Quid, si sola simplex promissio iuramento firmata, vel non, ex vna tantum parte interueniat? ibid.
- Dubium III.** Quid, si vnus adulter alteri coniugatum esse ignoret? 581
- Dubium IIII.** An solum adulterium sine fidei datione, & sine homicidio impediatur matrimonium post mortem coniugis innocentis? ibid.
- Dubium V.** Sola fidei datio, vel matrimonium viuente priori coniuge sine adulterio, aut homicidio impedit ne matrimonium? ibid.
- ¶ Quæstio X.** De errore conditionis seruilis. ibidem.
- Art. I.** Quando quis duxit ancillam, credens esse liberam, cognita seruitute, erit validum matrimonium? 582
- Dubium I.** Est ne hoc impedimentum de iure nature, vt frigiditas, & arctitudo an de iure Canonico tantum, vt consanguinitas? ibid.
- Dubium

I N D E X.

Dubium II. Si vir ignoranter contrahens cum ancilla, tanto illam amore prosequitur, ut si tempore contractus seruitutem agnosceret, eam nihilominus diceret, cognita seruitute valebit? 583.

Art. II. Possunt ne duo serui, inuitis Dominis, matrimonium contrahere? 584.

Art. III. Potest ne vir, uxore inuita se in seruitutem redigere? ibid.

Dubium. Filius ex serua, & libero natus, cuius parentis conditione sequitur? 585.

Art. IIII. An ante pubertatem legitimum matrimonium contrahi possit? ibid.

¶ Quæstio XI. De impedimento Ordinis. 586.

Art. I. An potuerit Ecclesia definire, ut in sacris constituti sint ad matrimonium inhabiles, vel an perpetuus oelibatus Sacerdotum Ecclesie expeditate? ibid.

Prima diffie. Celibatus Sacerdotum incipit ne à primitiua Ecclesia? ibid.

Secunda diffie. Quo tempore coepit Sacerdotalis continentia? 587.

Tertia diffie. In sacris ordinibus constitutus, est ne inhabilis ad matrimonium? ibidem.

Quarta diffie. Quo iure tale matrimonium esset nullum? ibid.

Quinta diffie. An sicut matrimonium est nullum, & impeditur per sacros ordines, ita è conuerso sacer ordo per matrimonium impediatur? 588.

Art. II. De impedimento criminis, quod impedit matrimonium, non tamen dirimit contractum. ibid.

Dis. Potest ne in aliquo casu vir sine peccato interimere uxorem adulteram? 589.

Art. III. An votum, matrimonium impediatur? 590.

Prima diffie. An votum simplex continentie matrimonium præcedens impediatur, & dirimat contrahendum? ibid.

Dubium I. Quid, si non contrahat animo consummandi matrimonium? 591.

Dubium II. Tenetur ne ante consummationem sub reatu peccati mortali ingredi religionem? 592.

Secunda diffie. Simpliciter vouentes possunt ne reddere debitum? ibid.

Dubium III. Quid, si uterque habeat votum continentie? ibid.

Dubium IIII. Quid, si vir habeat votum continentie, & uxor debitum peccere non audeat, poterit? &c. 593.

Dubium V. Vtrum solenne continentie votum impediatur, & dirimat matrimonium? ibid.

Tertia diffie. Potest ne Papa dispensare, ut habens votum solenne monachalis continentie, matrimonium contrahat? ibid.

Dubium VI. Poterit ne fieri dispensatio propter bonum peculiare vouentis? 594.

Artic. III. An, utroque coniuge viuente, possit alter ad secundas nuptias transire? ibid.

Dubium I. Quanta requiritur certitudo de morte viri absentis, ut uxor sine peccato ad secundas nuptias transire possit? ibidem.

Dubium II. Quid, si hac certitudine habita, & matrimonio contracto, vir redeat? 595.

Dubium III. Quid, si vir mortuus est, tamen mala fide cum secundo contraxit fingens? &c. ibid.

Dubium

I N D E X.

Dubium IIII. Valente tunc matrimonio, poterit ne peccare, & reddere debitum? ibidem.

Dubium V. Qui, si bona fide contraxit, et postea dubitet sit ne uxor sua, an non? 596.

Dubium VI. Uxor, stante dubitatione, poterit debitum exigere? ibid.

¶ Quæstio XII. De impedimento, quod cultus diuinitatis nominatur. ibidem.

Artic. I. An infidelis sit ad contrahendum cum fidei inhabilis? ibid.

Dubium I. Erit ne saltem sacramentum ex parte fidelis? 597.

Dubium II. Valebunt ne saltem sponsalia sub conditione, ut potest coniux infidelis ad fidem reuertatur? ibid.

Artic. II. An coniux fidelis possit simul cum coniuge infideli habitare? 598.

Dubium I. In hac Ecclesia conuersus cum infideli coniuge, poterit ne sine iniuria tamen creatoris, habitare? ibid.

Dubium II. Si infideles conuertantur, sintq; consanguinei in gradu prohibito, poterunt ne tunc simul cohabitare? 599.

Dubium III. Si infidelis habeat plures uxores, & omnes conuertantur, velintq; cum eo habitare, quam illarum tenebitur retinere? 600.

Dubium IIII. Altero coniugum ad fidem conuerso, & apud Christianos viuente, apud quem debent filij nondum ratione videntes manere? ibid.

Prima difficul. Per conuersionem alterius coniugis ad fidem etiam quoad vinculum dissoluitur matrimonium, ita ut liceat utrique in sua religione ad secundas nu-

ptias transire? ibid.

Dubium V. Dissoluitur ne cum primum infidelis admonitus non vult conuerti, vel non vult habitare sine creatoris iniuria? 601.

Dubium VI. Poterit ne infidelis in sua scilicet aliam ducere, si fidelis ad secundas nuptias transierit? ibid.

Dubium VII. Matrimonium infidelium per votum solenne religionis à coniuge primo conuerso emissum, dissoluitur ne? 602.

Secunda diffie. An post lapsum alterius coniugis in hæresim, vel apostasiam, matrimonium quoad thorum, aut vinculum dissoluatur? ibid.

Dubium. An vir innocens, quando uxor fuerit heretica, & reconciliata possit sacros ordines recipere, sicut potest monachalem intrare religionem? ibid.

Tertia diffie. Per quodcumque aliud peccatum, præter hæresim, dissoluitur matrimonium quoad thorum? 603.

Art. vlt. An matrimonium inter infideles sit verum & legitimum? ibid.

Diffie. Peccant ne infideles in usu matrimoniali? 604.

¶ Quæstio XIII. De impedimento consanguinitatis. ibid.

Art. I. Quid nam est consanguinitas, & quid linea? 605.

Art. II. Quid nam est gradus & quotuplex? ibid.

Art. III. An iure Diuino sint modo aliqui gradus prohibiti? 606.

Prima diffie. Prohibentur ne iure naturali gradus in linea recta ascendentium, et descendentium, ita ut Papa in his dispensare non possit? 607.

Dubium

INDEX.

- Dubium I.** Quid, si in mundo non esset nisi pater, & unica filia, vel plures? 608
- Dubium II.** Contractus matrimonialis in secundo gradu lineæ rectæ, & sequētibz in infinitum prohibentur ne iure naturali, an Ecclesiasticis ibid.
- Secunda diffic.** An liceat matrimonium cōtrahere in linea transuersali æquali, & inæquali? 609
- Tertia diffic.** potest ne Eccl. sia modò aliquos gradus prohibere? 610
- Quarta diffic.** Potestas civilis Regis poterit, quemadmodum Ecclesia, aliquos inhabilitare quominus contrahant? 611
- ¶ **Quæst. XIII.** De impedimēto affinitatis, quo matrimonium impeditur ne contrahatur & contractum irritatur. 612
- Art. I.** Quid, et quotuplex est affinitas? ibi.
- Prima diffic.** Qui nam sunt affinitatis effectus? 613
- Secunda dif.** An, seclusa lege positua Ecclesie prohibente matrimonium intra quartum affinitatis gradum, sit aliquis gradus affinitatis lege naturali tantum matrimonium contrahendum dirimēs, ita vt in eo Papa dispensare non possit, prohibitus? 614
- Dubium.** De affinitate collateralī, an mulier possit successiue Papa dispensante duobus fratribz nubere? ibid.
- Art. III.** De impedimento publicæ honestatis? 615
- Art. IIII.** An matrimonium inter consanguineos sit Ecclesie auctoritate dirimēdum? 616
- Art. V.** De raptu? 617
- Art. vlt.** An cunus, qui ex damnata copula nascitur illegitimus sit? ibid.
- ¶ **Quæstio XV.** De cognatione spiritali & legali. ibidem.
- Artic. I.** An cognatio spiritalis dirimat matrimonium contrahendum? ibid.
- Art. vlt.** De cognatione spiritali? 618

Finitur Index.